

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

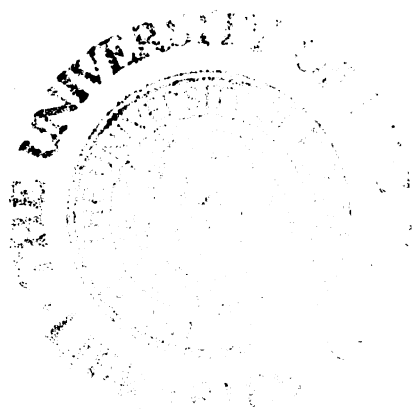
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

**Haytnut'eann
Hovhannu hin
hay
t'argmanut'iwn**

386
1

DIE OFFENBARUNG JOHANNIS in e. alten ARMENISCHEN UEBERSE-
TZUNG, nach zwei Hdss. zum erstenmal hrsg., m. d. griech. Texte vergl.
u. m. e. Einltg. u. m. Anm. vers. v. FRIEDRICH MURAD. — Heft I. Text.
(Editio princeps).

ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ՀԻՆ ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՋԱՌԱՋԻՆՆ ԱՇԻ ԼՈՅՍ

ՀՍՏ ԵՐԿՈՒՑ ԶԵՌԱԳԻՐ ՕՐԻՆԱԿԱՑ

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԵԱՄԲ ԵՐԵՂԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԻՆ
ԵՒ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՍԻՍԻ ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻՈՑ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՆԵՐԱԾՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԾԱՆՕԹՈՒԹԵԱՄԲԸ

ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՄՈՒՐԱՏ

ՅԵՑՐ Ա.

ՅԵՐՈՒՍԱԼԷՄ

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՒՈՑ Ս. ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

1905

JERUSALEM, Buchdruckerei des Armenischen St. Jacobus-Klosters.

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

386
7

DIE OFFENBARUNG JOHANNIS in e. alten ARMENISCHEN UEBERSE-
TZUNG, nach zwei Hdss. zum erstenmal hrsg., m. d. griech. Texte vergl.
u. m. e. Einltg. u. m. Anm. vers. v. FRIEDRICH MURAD. — Heft I. Text.
(Editio princeps).

ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ՀԻՆ ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՋԱՌԱՋԻՆՆ ԱՄ Ի ԼՈՅՍ

ՀՍՏ ԵՐԿՈՒՑ ԶԵՌԱԳԻՐ ՕՐԻՆԱԿԱՑ

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԵԱՄԲ ԵՐԵՂԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԻՆ
ԵՒ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՍԻՍԻ ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻՈՅ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՆԵՐԱՇՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԾԱՆՕԹՈՒԹԵԱՄԲ

ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՄՈՒՐԱՏ

ՅԵՑՐ Ա.

ՅԵՐՈՒՍԱԼԷՄ

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՒՈՅ Ս. ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

1905

JERUSALEM, Buchdruckerei des Armenischen St. Jacobus-Klosters.

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

Ի ՀԱՅԲԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Ս. ԷԶՄԻԱՆՆԻ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՁԻ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐԺՈՒԹԵԱՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԵՒ Ի ՊԱՏՐԻԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՑ

Տ. ՄԱՂԱՔԵԱՅ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ՇՐԱՐ
ԷՔԷՄ
787
01.10.99
V.1

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ԾՆՈՂԱՑ ԻԻՐԵԱՆՑ

Ի ՏԷՐ ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՑ

*

*

*

Ս., Գ. և Ծ. Մ.

—————

፲.

፲ ሺ ሺ ሺ ሺ ሺ ሺ

ԲՆԱԳԻՐ

ԳԼ. Ա.

¹ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆՁԻՆ՝
² ԶՈՐ ԵՏԵՍ՝ ³ ԵՐԱՆԻ ՈՐԲ ԼՍԵՆ ԵՒ ԱՌԵՆԵ Ձ'Ի ՍՄԱ
ԳՐԵԱԼՍՍ՝ ԶԻ ԺԱՄԱՆԱԿՆ ՄԱԻՏ Է՝

⁴ Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷ ԵԼԹՆ ԵԿԵՂԵՑԵԱՅ՝ ՈՐ յԱՎԻԱՅ
ԵՆ, չնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութիւն յէէն, եւ
որ էն, եւ որ գալոցն է, եւ յեւթն հոգւոյն՝ որ են
առաջի աթոռոյն նորա, ⁵ եւ ի ՅԻՍՈՒՍԷ ՔՐԻՍՏՈՍԷ,
որ վկայ է հաւատարիմ, նախճինն մեռելոց եւ իշ-
խանն թագաւորաց երկրիս, սիրողին եւ լուծողին

ԳԻՏԵԼԻՔ. — Ե նշանիւ շնորհաւորութեան յեռաքիչ օրինիւ,
Բ՝ շնորհակալութիւն, — Ընկերացումս որտեւ եւ առանց Ե
կո՛ւ Բ նշանագրոց՝ ցոյցանեն շնորհակալ շնորհացումս միայն
Բերքիւն օրինակին:

ԳԼ. Ա. — 1 Ե յայտնութիւն, Բ-թիւն | յոհաննու |
3 մօտ | 4 ի յովանէ | եաւթանց | յասիայ էն, չնորք |
յաւթն հոգոյն՝ որ է | աթոռոյ | 5 Ե ի յէ՛ քէ՛.
Բ ի քէ՛ յէ՛ |

ԲՆԱԳԻՐ

ԳԼ. Ա.

¹ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆՁԻՆ՝
² ԶՈՐ ԵՏԵՕ՝ ³ ԵՐԱՆԻ ՈՐԲ ԼՍԵՆ ԵՒ ԱՌԵՆ Զ՛Ի ՍԾԱ
ԳՐԵԱԼՍՍ՝ ԶԻ ԺԱՄԱՆԱԿՆ ՄԱԻՏ Է՝

⁴ Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷ ԵԼԹՆ ԵԿԵՂԵԳԵԱԿ՝ ՈՐ յԱՍԻԱԿ
ԵՆ, շՆՈՐՀՔ ԸՆԴ ձԵՂ ԵԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ յԷԷՆ, ԵԼ
ՈՐ ԷՆ, ԵԼ ՈՐ ԳԱԼՍԵՆ Է, ԵԼ յԵԼԹՆ ՀՈԳԼՈՅՆ՝ ՈՐ ԵՆ
ԱՌԱՋԻ ԱԹՈՌՈՅՆ ՆՈՐԱ, ⁵ ԵԼ Ի ՅԽՈՒՈՒՆՔ ՔՐԽԱՏՈՒՆ,
ՈՐ ՎԿԱԿ Է ՀԱԼԱՏԱՐԻՄ՝, ՆԱԽԾԻՆՆ ՄԵՌԵԼՈՅ ԵԼ ԻՆ
ԽԱՆՆ ԹԱԳԱԼՈՐԱԿ ԵՐԿՐԻՍ, ԱԽՐՈՂԻՆ ԵԼ ԼՈՒԾՈՂԻՆ

ԳԻՏԵԼԻԳ. — Ե ՆԼՆՈՒՆ ԶԵՐՈՒՄԻՆ յԵՐԵՐ ԵՐԷՆՈՒՆ,
Բ՝ ԶԵՐԵԼՆԵՆՆ, — ԸՆԴԵՐԵԳՈՒՄՈՒ ԵՐԷ ԵՐԵԼ ԵՆ ԱՌԱՅ Ե
Կ՝ Բ ՆԼՆՈՒՄԻՆ՝ ԳՈՒՄՆԵՆ ԶԵՐԵԼՆԵՐ ԸՆԴԵՐԵԳՈՒՄՈՒ ԴՈՒՄ
ԲԵՐԵԼՆԵՆ ԵՐԷՆՈՒՆ:

ԳԼ. Ա. — 1 Ե յԱՅԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, Բ-ԹԻՒՆ | յՈՀԱՆՆՈՒ |
3 ՄՈՒՄ | 4 Ի յՈՎԱՆՆԷ | ԵԱԼԹԱՆԿ | յԱՍԻԱԿ ԷՆ, շՆՈՐՀՔ |
յԱԼԹՆ ՀՈԳԼՈՅՆ՝ ՈՐ Է | ԱԹՈՌՈՅ | 5 Ե Ի յԷ ՔԷ՝
Բ Ի ՔԷ յԷ |

զմեզ ի մեղաց՝ արեամբն իւրով. ⁶ եւ արար զմեզ արքայութեանն արժանիս, քահանայս Աստուծոյ Հօւր իւրոյ. նմա փառք:

⁷ Ահաւասիկ գայ ամպաւք, եւ տեսցեն զնա ամենայն ակն՝ որ խոցեցին զնա, եւ կոծեցին վասն նորա ամենայն ազգք երկրի: Այ՛, ամէն: ⁸ Ես եմ՝ ալփն եւ ուլն, ասէ Տէր Աստուած, էն՝ եւ որ գալոցն է, ամենակալն:

⁹ Ես Յովաննէս, եղբայր ձեր եւ կցորդ չար. չարանայ արքայութեանն, ես էի ի կղզւոջն՝ որ անուանեալ կոչի Պատմոս՝ վասն բանին Աստուծոյ եւ վկայութեանն Յիսուսի. ¹⁰ Եւ եղէ հոգւով ի կիւրակէի աւուր, եւ լուայ ձայն մեծարարաւ փողոյ՝ ¹¹ ասելով. զոր տեսերդ՝ գրեալ եւթն եկեղեցեացն՝ որ յԵփեսոս, եւ ի Զմիւռնեա, եւ ի Պերգամոն, եւ ի Թիւատիրիա, եւ ի Սարդես, եւ ի Փիլադելփիայ, եւ ի Լաւոդիկիայ: ¹² Եւ դարձայ տեսանել զձայն՝ որ խաւէր ընդ իս. եւ դարձայ

6 Ե Բ ան | 7 Ե Գ ա, Բ Գ ա | ամբաւք | ան (աւանդեալ
Ե- Երկր.) | նր | ազգ | 8 Ե Բ ան | ան | 9 յովհան-
նէս | Ե Բ ան Գ Եր | Ե Երկր Գ Երկր Երկր Երկր Երկր,
Ե- Բ ան Ե Երկր Երկր | կցորդ | արքայութեան |
Ե Եր. Բ Եր | Ե կղզւոյն | անուանեալ | վն | Ե Բ ան |
վկայութեան | Ե Բ Եր | 10 Երկր | Ե Երկր. Բ Երկր | փո-
ղոյն | 11 Երկր | Ե Երկր Երկր | Ե Երկր Երկր | Ե
Երկր Երկր | Ե Երկր Երկր | Ե Երկր Երկր | 12 Ե Երկր-
Երկր, Երկր Երկր Երկր. Ե- Բ ան Երկր Երկր՝ Երկր-
Երկր, Ե- Երկր Երկր՝ Երկր Երկր | Ե Երկր (Երկր) Երկր |

տեսի եւթն ճրագանոցս ոսկիս . ¹³ եւ ի մէջ ճրագանոցաց ոսկեացն՝ նման Որդւոյ մարդոյ, զգեցեալ պճղաւորս, եւ առ կրծաւքն անեալ կաւ մար ոսկի . ¹⁴ Իսկ հեր գլխոյ նորա՝ սպիտակ իբրեւ զսոր սուրբ . եւ աչք նորա՝ իբրեւ զբոց հրոյ . ¹⁵ եւ ոտք նորա՝ նմանք աշխղիքանու . ¹⁶ Եւ ունէր աստեղս եւթն . եւ ի բերանոյ նորա սուր երկսայրի ելանէր . եւ երեսք նորա իբրեւ զարեգակն փայլէին . ¹⁷ Եւ իբրեւ տեսի՝ անկայ առ ոտս նորա իբրեւ մեռեալ . եւ եղ զաջ իւր ի վերայ իմ՝ ասեւով . մի՛ երկնչիր, ես եմ առաջին, եւ ես եմ առ յապա, ¹⁸ եւ որ ունիմ զփականս մահու եւ դժոխոց . ¹⁹ Արդ՝ գրեալ զոր տեսերդ, եւ որ էն, եւ որ լինելացն է յետ այսորիկ, ²⁰ խորհուրդ եւթն աստեղացն՝ զոր տեսերդ ի վերայ աջոյս իմոյ, եւ

է | 13 ոսկեանցն | որդի | ըսգեցեալ | արկեալ կամար | 14 նսլ (ողիտւի) | է նք . Բ սուրբ | 15 յաղէս աղիղի-
րանու (= χαλκολιβάνω) քաւիդ հմտ . է սորեւ զքանօն | 16 աստեղս է | նի | Ե փայլեին, Բ-էին | 17 Ե անկա,
Բ-յ | նի | եղ զառաջ | ի վերա | երկնչիր | 18 Ե նի-
քեւ աներ՝ զփականս արքայութե, ադ արքայութե
քեւ Զքեւ է, քոց է յառ-ձն քեւդ ա, եւ է վերայ քո-
ւիդ նոր քեւլ քեւլ՝ մ հու և գժո . Ըստ այսմ պարտ է
առեմ ընթեմն՝ զփականս մահու եւ դժոխոց . ինչ
Բ անի՝ զփականս մահու արքայութե եւ դժոխոց |
19 գրեալ | 20 Ե Բ. էին . տեսերդ քեւն՝ տեսի, ոք ան-
երեւ քեւն լեւդի է | ի վերա | իմո | Ե անի զերբ ե-
լաւ . եւթն համարեալքեւն է, ինչ Բ՝ լաւն . եւ զերբ |

զեւթն ճրագանոցս ոսկիս. եւթն աստեղք՝ հըշտակք են եւթն եկեղեցեացն, եւ ճրագարանքն՝ եւթանք եկեղեցիքն են:

ԳԼ. Բ.

¹ Հրեշտակին՝ որ յԵփեսոս եկեղեցւոյն՝ գրեալ. զայս ինչ ասէ՝ որ ունի զեւթն աստեղսն յաջու ձեռին իւրում, որ գնայր ի մէջ եւթն ճրագանոցացն ոսկեաց. ² գիտեմ զգործն քո, եւ զաշխատութիւնս քո, եւ զհամբերութիւնս քո, եւ զի ոչ կարեո տանել չարաց, եւ փորձեցեր՝ որք ասեն զինքեանս առաքեալս՝ եւ ոչ են, եւ գտեր զնոսա սուտս. ³ եւ համբերութիւն ունիս, եւ բարձեր վասն անուան իմոյ, եւ ոչ նախատեսար: ⁴ Այլ ունիմ ի վերայ քո. ⁵ յիշեալ զսէրն քո զառաջին՝ ուստի անկար, եւ զղջացիւր, եւ զառաջին գործան արալ. ապա եթէ ոչ՝ գամ քեզ, եւ շարժեցից զճրագանոցսն քո ի տեղւոյէ իւրմէ, եթէ ոչ

եաւթն (երբ. եւ շէր.) | հրեշտակք | եաւթանք |

ԳԼ. Բ.—1 եկեղեցոյն, Նովն Էրւս— ուղեւորեալ՝ եկեղեցոյն | Ե Բ գրեայ | զէ աստեղսն | ի մէջ է՝ ճրագանոցաց | 2 Ե զաշխատութիւնս, Բ—իս | զհամբերութիւնս | չարեաց | Ե Բ ունին զնա, Գի. զնոսա, Բ—ի Բէ՝ Բեւ լաւաւ ոչ զնաւն համարութեան զնոյ | 3 Ե համբերութիւն | անուան | 4 ի վերայ | 5 Գի. գործան արա ունի Ե գործս նորա, Բ գործս նոյ, որ ունի յայտնի՝ Բեւ որեւոր Բեւ Բեւ— ուղ լեւոյն Ե | Ե եթէ ոչ (աւջ. եւ երկր.), Բ Եթէ ոչ (աւջ. եւ երկր.) | ի տեղւոյէ |

զղջացես: ⁶ Այլ զայս ունիս, զի ատեսցես զգործսն
Նիկողիացւոցն, զոր եւ ես ատեմ: ⁷ Որ ունիցի
ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին սուրբ ասէ եկե-
ղեցեացն. յաղթողին տաց ուտել ի փայտէն կե-
նաց, որ է ի դրախտին Աստուծոյ իմոյ:

⁸ Եւ հրեշտակին՝ որ ի Զմեռնեա եկեղեցւոյն՝
գրեալ. զայս ինչ ասէ առաջինն եւ առ յապոյն,
որ եղբւն մեռեալ եւ կենդանացաւ. ⁹ գիտեմ զքո
զգործս, եւ զհամբերութիւն, զնեղութիւն, եւ
զաղքատութիւն. այլ հաւար ես համբերել բամ-
բասանաց՝ որք ասին Յուդայիանց գո՛ւ՝ եւ չեն,
այլ ժողով սատանայի են: ¹⁰ Մի՛ երկնչիր՝ զոր ինչ
ընդ քեզ անցք անցանելոց են. ահաւաստիկ արկա-
նելոց է զոր ի ձէնջ բանասարկուն, զի փորձեալիք,
կալջիք աւուրս տասն. Լե՛ր հաւատարիմ մինչեւ
ի մահ, եւ տաց քեզ զպսակն կենդանութեան:
¹¹ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին ասէ
եկեղեցեացն. որ յաղթէն՝ ոչ մնասեսցի յերկրորդ
մահուանէն:

¹² Եւ հրեշտակին՝ որ ի Պերգամոս եկեղեցւոյն՝

6 զգործն | 7 լիցէ | Ե Բ սք | ի դրախտէն | Ե Բ ան
8 ի զմեռնեա եկեղեցոյն գրեաց | 9 գիտեմ եւ
զքո գործս | Ե զհամբերութի, նեղութի եւ զաղ-
քատութի. իսկ Բ զհամբերութեւ զերջանութեան առ
այդէս՝ ի | բամբաստանաց | 10 փորձեցիք |
Ե Բ զտասն խաբարդ դէն այդէս՝ յի | կենդա-
նութի | 11 լիցէ | Ե Բ որ յաղթեն | մահուանէն |

գրեալ. զայս ինչ ասէ՝ որ ունի սուր երկայրի սրեալ.
¹³ գիտեմ ուր բնակես, ուր աթոռ սատանայի է.
 եւ ունիս զանուն իմ, եւ ոչ ուրացար զհաւատսն՝
 յորում ընդգիմացարն վկայն իմ հաւատարիմ (Ան
 թիպաս), որ սպանաւն ի ձէնջ՝ ուր սատանայ բնակէ.
¹⁴ Այլ ունիմ ասել վասն քո սակաւ մի. զի ունիս
 անդ՝ որք ունին զուսումն Բաղամու, որ ուսուցանէ
 զԲաղան արկանել զգայթագղութիւն որդւոցն Իւ
 րայելի, ուտել զզոհեալս եւ պոռնկել.
¹⁵ Այսպէս ունիս եւ դու՝ որք ունին զուսումն Նիկողացւոցն.
¹⁶ Դու այնպէս զղջացիր, եթէ ոչ գամ քեզ, եւ
 պատերազմեցայց ընդ նոսա սրով բերանոյ իմոյ.
¹⁷ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին ասէ
 եկեղեցեացն. որ յաղթէ՝ տաց նմա ի մանաւ

12 գրեայ | 13 վկայ | Ե Բ ընդգիմացարն | Ե անթի-
 պաս նորք քրիստոսն է զիստանայի. է Բ
 պատանա | 14 Ե զինքն Բ ունիմ | է լուսնայն նորք քրիստոսն
 լուսն է ասել, որ զինքն է Բ | Ե Բ Բաղամու | արկանել |
 Ե զգայթագղութիւն, Բ-կղութիւն | որդւոցն | Ե Բ ինչի |
 զզոհեալսն | պոռնկել | 15 եւ ունիս դու | Նիկողա-
 ցոցն | 16 էթէ ոչ | Ե նա պատերազմեաց քրիստոսն, որդե-
 անքն նա Բ, որք ց եւ յ որդեքն է զիստանայի պատ-
 լել | ընդ նոյն | Ե իմով. Բ իմոյ | 17 որ ունի | լուիցէ |
 եւ զինչ | Ե է ինչքն քրիստոսն էր՝ յաղթողին, որ քրիստոսն
 է յայլէ քրիստոսն է որ յաղթէ, քրիստոսն է զինչ քրիստոսն
 է յայլէ զինչ է զիստանայի պատանայի | Ե յաղթողին |

նայէն թագուցելոյ, եւ տաց նմա վկայութիւն
սպիտակ. եւ ի վերայ վկայութեան անուն նոր
գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ, բայց միայն որ առնուն:

¹⁸ Եւ հրեշտակին՝ որ ի Թեատրեա եկեղեցւոյն՝
գրեալ. զայս ինչ սուէ Որդին Աստուծոյ, որ ունի
զաչս իբրեւ զՃառագայթս հրոյ, եւ ոտք նորա
նմանք արկողիւրանի. ¹⁹ գիտեմ գքո գործս, եւ
զհաւատոս, եւ զսպասաւորութիւնս, եւ զհամբե-
րութիւն քո, եւ զգործս քո զվերջինս առաւել
քան զառաջինս: ²⁰ Այլ ունիմ վասն քո բազում.
զի թողեալ զիկնն քո զԵղաբէլ, որ սաէր զինքն
մարգարէ գոլ, եւ ուսուցանէ եւ մոլորեցուցանէ
զիմ ծառայս՝ պոռնկել եւ ուտել զզոհեալ: ²¹ Եւ
ետու նմա ժամանակ՝ զի զղջսցի, եւ ոչ կամի
զղջանալ ի պոռնկութենէ իւրմէ: ²² Ահաւասիկ ար-
կանեմ զնա յախտս անկողնաց, եւ զչնացողս նորա

Թագուցելոյ | Եւ վկայութի | սն | ի վերայ վկայ-
ութեն | Ե քի. նոր աւել՝ նորա. Բ նի. աւել-
նորա յաւել եկեալ է ի Խաւ ընթերցմանէ ոչքնան հա-
ժաօրաւիտեանք նի | 18 ի թէատրեա | գրէ | յե առ-
ընթեր զայս ինչ քաւէց՝ ի Լաւանցին յայտէ քրէ յաւելեալ է՝
այսպէս, շէ Բ լաւէ | Ե Բ սն | քի. իրրեւ աւել ուն
(= «դէ») | զՃառագայթ | նի | նման | արկողի բանի
(= χαλκοιβάσι). հմտ. առ այս վերագն 1,18 եւ ի սորե-
ղանի. | 19 եւ գքո | Ե զսպասաւորութիս, Բ-իս, ա-
ի քո լաւ- շաւելեալ եւ | Ե զհամբերութի, Բ-ի |
20 զիկն | զէղաբել | եւ առէ զինքն | մոլորեցուցանէ |
21 զղջանան | ի պոռնկութենէ | 22 յանկողնաց | նի,

ընդ նմա՝ ի նեղութիւնս մեծամեծս, եթէ ոչ զղջացին ի գործս նորա: ²³ Եւ զորդի նորա սպանից մահու. եւ գիտացեն ամենայն եկեղեցիք՝ զի ես եմ որ քննեմ զսիրտս եւ զերիկամունս. հւ տաց ձեզ իւրաքանչիւր ըստ գործոց ձերոց: ²⁴ Իսկ ձեզ ասեմ, մնացելոցդ չի Թեատրեա, որք ոչ ունին զուսումնո զայս, որք ոչ իմացան զխորս սատանայի. ոչ արկանեմ ի վերայ ձեր այլ ծանրութիւն: ²⁵ Բայց որք ոչ ունիք կալիք մինչեւ եկից, ²⁶ Եւ որ յաղթէն՝ եւ պահէն մինչեւ ի կատարած զգործս, տայ նմա իշխանութիւն ի վերայ Հեթանոսաց, ²⁷ եւ հովուեսցէ զնոսա գաւազանուս երկաթաւ, եւ իբրեւ զանաւթս խեցեղէնս փշրեսցէ, որպէս եւ ես առի ի հաւրէ իմմէ: ²⁸ Եւ տաց նմա զաստղն առաջին: ²⁹ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լսիցէ զոր ինչ Հոգին ասէ եկեղեցեացն:

այսպէս եւ յետոյ | Ե Բ ի նեղութիւնս | Ե եթէ ոչ, Բ եւ
թէ ոչ | զղջացեն | 23 զորդիս | նր | ամ | իւրոց,
ի վերայ ուր իւրեւ ձերոց | 24 մնացելոց | ի թէ-
ատրեայ | զուսումն | ի վերայ | Ե ծանրութիւն. Բ ծան-
տրութիւն | 25 կալիք | 26 Ե Բ յաղթեն եւ պա-
հեն | զգործսն | Ե Բ իշխանութիւն | ի վերայ | 27 հով-
ուեսցէ զնս | երկաթաւ | Ե Բ զանաւթ, Բն-ի Բն՝ Լի
Բն-ի Լի-դ-ի | խեցեղէնս | ուր | իմէ | 28 զաստիսն |
29 եւ որ ունի | լսելոյ՝ լսիցէ | ինչ պարտի |

ընդ նմա՝ ի նեղութիւնս մեծամեծս, եթէ ոչ զղջացին ի գործս նորա: ²³ Եւ զորդի նորա սպանից մահու. եւ գիտացեն ամենայն եկեղեցիք՝ զի ես եմ որ քննեմ զսիրտս եւ զերիկամունս. հւ տաց ձեզ իւրաքանչիւր ըստ գործոց ձերոց: ²⁴ Իսկ ձեզ ասեմ, մնացելոցդ ի Թեատրեա, որք ոչ ունին զուսուսն զայս, որք ոչ իմացան զխորս սատանայի. ոչ արկանեմ ի վերայ ձեր անյլ ծանրութիւն: ²⁵ Բայց որք ոչ ունիք կալիք մինչեւ եկից: ²⁶ Եւ որ յաղթէն՝ եւ պահէն մինչեւ ի կատարած զգործս, տայ նմա իշխանութիւն ի վերայ հեթանոսաց, ²⁷ եւ հովւեացէ զնոսա գաւազանաւ երկաթաւ, եւ իբրեւ զանաւթս խեցեղէնս փշթեացէ, որպէս եւ ես առի ի հաւրէ իմմէ: ²⁸ Եւ տաց նմա զաստղն առաջին: ²⁹ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զոր ինչ Հոգին ասէ եկեղեցեացն:

այդիւ եւ մեծք | Ե Բ ի նեղութիւնս | Ե եթէ ոչ, Բ եւ
 Թէ ոչ | զղջացեն | 23 զորդիս | նր | ամ | իւրոց,
 Ի վերայ որոց Գրեւ Ե ձերոց | 24 մնալոցդ | ի թէ-
 ատրեայ | զուսուսն | ի վերայ | Ե ծանրութիւն. Բ ծան-
 արութիւն | 25 կալիք | 26 Ե Բ յաղթեն եւ պա-
 հեն | զգործս | Ե Բ իշխանութիւն | ի վերայ | 27 հով-
 ւեացէ զնս | երկաթաւ | Ե Բ զանաւթ, Բն- Բն՝ լն
 Գրեւ Գրեւ | խեցեղէնս | ուղ | իմէ | 28 զաստիւն |
 29 եւ որ ունի | լսելոյ՝ լիցէ | ինչ պատիւ |

ԳԼ. Գ.

Նա հրշտակին՝ որ ի Սարգեստիա եկեղեցեացն՝
գրեալ. զայս ինչ ասէ՝ որ ունի զեւթն Հոգին Աս-
տուծոյ՝ եւ զեւթն աստեղս. գիտեմ զքո գործս,
եւ զի անուանիս եթէ կենդանի ես՝ եւ մեռեալ:
Ներ արթուն, եւ հաստատեալ զմնայորդս՝ որ
մեռանելոյ էին, քանզի ոչ գտի զքո գործս՝ լսել
առաջի Աստուծոյ իմոյ: Յիշեալ զիսորդ առեր եւ
լուսոր, եւ պահեալ, եւ զղջացիր. իսկ եթէ ոչ
զղջացիր՝ եկից ի վերայ քո իրրեւ զգող, եւ ոչ
իմացիս եթէ յորում ժամու եկից: Այլ ունիմ
սակաւ անուանիս ի Սարգէս, որ ոչ պղծեցին զք-
գեստս իւրեանդ, եւ գնացեն ընդ լուսաւոր հան-
դերձիւք, զի կենդանիք են: Որ յաղթեն՝ այսպէս

ԳԼ. Գ. — 1 հիշն | Ե սարկէսիա . Բ տարկէսիա |
գրէ՝ | զէ, այսպէս եւ Բարդ | Ե Բ ար | եւ զքո գործն |
թէ անուանիս | Ե եթէ . Բ էթէ | 2 յէ՝ յառ իս
չքառար արթուն՝ ի ներայ արդին՝ յայլէ քիչ յառեալ
լեր . Բ լեւն յառեւեռնդ | հաստատեալ | մեռե-
լոցն | զքո գործն | յառեւ իսկեւեւ քիչ իսկ
Գ. ի ծանօթ . | Ե Բ ար | 3 լուս | պահեալ | Ե Բ
Բ էթէ . այնպէս եւ Բարդ | Ե Բ ի վերա | Ե Բ Բ
նուանիս | Ե զգեստս . Բ զքո գեստս | իւրեւ իսկ
այսին պահեւ քառ իսկ . Ե Բ . Գ. ի ծանօթ |
քիչ իսկ լուս . Ե Բ . Գ. ի ծանօթ | Ե Բ . Գ. ի ծանօթ
Ե Բ . Գ. ի ծանօթ | 5 յառեւեռնդ | Ե Բ . Գ. ի ծանօթ

արասցեն զինքեան հանդերձ սպիտակ, եւ ճշնջից զանուանս նոցա ի դպրութենէն կենաց, եւ խոստովանեցայց զանուն նորա առաջի Հաւր իմոյ եւ առաջի հրշտակաց նորա: ⁶ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին ասէ եկեղեցեացս:

⁷ Եւ հրեշտակին՝ որ ի Փիղադեզփիայ է. զայս ինչ ասէ սուրբն, ճշմարտն, որ ունին զփականս դրախտին. որ բանայ՝ եւ ճշ ոք փակիցէ, եւ փակէն՝ եւ ճշ ոք բանայ: ⁸ Գիտեմ՝ զքո գործս. ահա ասիկ ետու առաջի քո դուռն բացեալ, զոր ճշ ոք կարէ փակել. զի փոքր ունիս զաւրութիւն, եւ պահեցեր զիմ բան. եւ ճշ ուրացար զքան իմ եւ զանուն իմ: ⁹ Ահա ասիկ տամ ի ժողովոյն սառտանայի, որք ասեն զինքեանս Յուդայեան՝ եւ ճշ են, այլ ոտեն. ահա ասիկ արարից զնոսա՝ զի եկեղեցին եւ երկիրպացեն առաջի քո, եւ գիտասցես եթէ ես սիրեցի զքեզ: ¹⁰ Եւ պահեցեր զքան համբերութեան իմոյ, եւ զքեզ պահեցի ի փորձութեան ժամանակէն, որ գալոցն է ի վերայ ամենայն երկրի՝ փորձել զքնակիչս սորա: ¹¹ Գամ՝ վաղվաղակի. կսկ զոր ու-

յերի. օրն. Ե Բ. Դ. շնն.—սմի | զանուանս | դպրութենէ
(—անց նստիլ) | զանուան նոցա | հօր | հրեշտակաց |
6 Լիցէ | 7 հիկն | անանդ փիղադեզփիայ յերի. օրն.
Ե Բ՝ անշտ անդադրութեմ ընդօրինակաց՝ այլեւդեւ
էրն՝ դեղադեւիկայ | սքն | Ե Բ բանա, այսէ եւ Դ—Դ |
Ե փակեն, Բ—էն | 8 զդուռն | զաւրութի | 9 Ե եթե.
Բ էթէ | 10 Ե համբերութե, Բ—թեան | Ե փորձու-
թե, Բ—թեան | ի վերա նմ | Ե Բ զքնակիչ. Դ—Դ

նիսդ, մի որ առցէ զպսակն քո: ¹³ Որ յաղթողն է՝ արարից զնա սիւն Աստուծոյ իմոյ, եւ արտաքս ոչ որ ելցէ. եւ գրեցից ի վերայ նորա զանուն Աստուծոյ իմոյ, եւ զանուն քաղաքին Աստուծոյն իմոյ՝ նոր Երուսաղեմի, որ իջանէր յերկնից Աստուծոյն իմոյ, եւ զանուն իմ զնոր: ¹⁵ Որ ունիցի ականջս լսեւ լո՛ւ լուիցէ:

¹⁴ Եւ հրեշտակին՝ որ ի Լաւորիկէ եկեղեցւոյն՝ գրեալ. զայս ինչ ասէ Ամէնն՝ վկայն հաւատարիմ, ճշմարիտն ի սկզբանէն. ¹⁵ գիտեմ զքո գործսդ, զի ոչ ցուրտ ես եւ ոչ ջերմ. լաւ էր թէ՛ կամ ցուրտ էիր՝ կամ ջերմ. ¹⁶ այսպէս զի գաղձ ես՝ եւ ոչ ջերմ եւ ոչ ցուրտ, դարձուցանելոց եմ զքեզ ի բերանոյ իմմէ: ¹⁷ Քանզի ասես՝ թէ հարուստ եմ՝ եւ մեծացայ, եւ ոչ ինչ պիտոյ է ինձ. եւ ոչ գիտես՝ եթէ դու ես տառապեալ, եւ ողորմելի, եւ աղքատ, եւ մերկ, եւ կոյր: ¹⁸ Խրատ տամ քեզ՝ գնել յինէն ոսկի՝ փորձել հրով՝ զի մեծասցիս, եւ հան-

ս Խաչ Լի՛ անդադրեալեալ ընդորինսիւզաց զանց եղեալ,
 է պարճաւ Նոյնաբեան սկզբնադաւն յաւրդ քաւն |
 12 Ե Բ Խյ (աւջն) | նի | Ե Խյ (երկր), Բ Խյն | Ե Բ Խյն
 (երբ) | որ (էիւ. նոր) | Ե եմի. Բ յէմի | Ե Բ Խյն
 (աւրբ) | եւ զնոր | 13 Լիցէ | 14 Եկեղեցոյն | գրէ՛ |
 ի սկզբանէ | 15 ջերմն (աւջն. եւ երկր) | Ե Թե . . .
 երբ. Բ Թէ . . . էիր | պիտի կամ աւջն | 16 ջեր |
 իմէ | 17 Ե Թե . . . եթե. Բ Թէ . . . էթէ | Ե Բ մե-
 ծացա | տառապեալ, յեղոյ ու եղեալ է վերայ Լ է՝ ուզ-
 ւելեալ է | 18 գնալ (էիւ. գնել) | եւ ոսկի |

դերձ սպիտակ՝ զի արկցես զքեւ, եւ մի՛ երեւեսցի
ամաւթ մերկութեան քո, եւ ակնադեղ ածցես զա-
չաւք՝ եւ տեսցես: ¹⁹ Որչափ սիրեմ զոք՝ յանդիմա-
նեմ եւ խրատեմ: Իսկ նախանձեանց եւ զղջացիր:
²⁰ Ահաւասիկ կամ առ դրացդ եւ բախեմ: Եթէ
ոք լուիցէ ձայնի իմում՝ բացցէ զդռուն, եւ մտից
առ նա՝ եւ ընթրեցից ընդ նմա, եւ նա ընդ իս:
²¹ Որ յաղթէ՝ տաց նմա նստել յաթոռ իմ, որպէս
եւ ես յաղթեցի՝ եւ նստայ ընդ հաւր իմոյ՝ յա-
թոռ նորա: ²² Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ
զոր ինչ ասէ Հոգին եկեղեցեացն:

ԳԼ. Դ.

Յետ այսորիկ տեսի՝ եւ ահա դռուն բացեալ
ի յերկինս, եւ ձայն զառաջին զոր լուայ՝ իբրեւ
զփողոյ՝ խաւսելով: Մէջ այսր՝ եւ ցուցից քեզ
զոր լինելոցն է յետ այսորիկ: ² Եւ նոյնժամայն եղէ
հոգւով, եւ ահաւասիկ աթոռ կայր ի յերկինս, եւ
ի վերայ աթոռոցն նստէր: ³ Նման տեսլեան ական
յասպիս եւ սարգիովն, եւ պատիւ շուրջ զաթո-
ռովն՝ նմանութեան տեսլիան զմրխտի: ⁴ Եւ շուրջ

Ե մերկութիւն, Բ - Թեան | արկցես (քիչ . ածցես) |
20 Ե եթե . Բ էթէ | 21 ուն | Ե նստա , Բ - յ | նք |
22 Լիցէ | պիտի զոր |

ԳԼ. Դ. — 1 ահայ | ի նախորդ պիտի | Ե լուա .
Բ Լա | 2 յերկինս , առաջ ի նախորդ | ի վերա |
3 նմանութիւն . այս հաւոր որպէս եւ նախընթացն ըստ մասին

զաթոռովն՝ տեսանէի աթոռ քսան եւ չորս, եւ ի վերայ աթոռոցն նստէին քսան եւ չորք երիցունք՝ արկեալ զինքեամբք սպիտակ, եւ ի վերայ գլխոց նոցա պսակս ոսկիս Եւ յաթոռոցն հատանէին փայլատակմունք եւ ձայնք եւ որոտմունք. եւ եւթն ջահք վառեալք առաջի աթոռոցն, որ են եւթն մասունք Հոգւոյն Աստուծոյ. Եւ առաջի աթոռոցն ծով իբր ապակեղէն, նման բիւրղի. եւ ի մէջ աթոռոցն եւ շուրջ զաթոռովն չորք կենդանիք՝ լցեալք աչաւք առաջի եւ զկնի, Եւ էր կենդանին առաջին նման առեւծու, եւ երկրորդ կենդանին՝ նման զուարակի, եւ երրորդ կենդանին՝ նման մարդոյ, եւ չորրորդ կենդանին՝ նման արծուոյ. Եւ չորք կենդանիքն առաջի ունէին եւ ըստ միողէ վեց վեց թեւք, եւ ի ներքուստ լցեալ էին աչաւք, եւ հանգիստ չէ ունէին՝ ի տուէ եւ ի գիշերի՝ ասեւ լով. սուրբ, սուրբ, սուրբ, Տէր Աստուած ամենազաւ, որ էն եւ էն, եւ գալոցն է. Եւ յորժամ

Ինքեւս եւ յերկ. օրն. Եւ. Դ. է արեւ շինի. |
 4 աթոռ իդ | ի վերա | Ե Բ իդ Ե(Բ է)րիցունք |
 Ե Բ զինքեամբ | ի վերա գլխոց նյ | 5 Ե հատանէին,
 Բ-էին | Է, այդեւ եւ Դ-որ | Հոգւոյն | Ե Բ ւյ | 6 իբր,
 է վերայ Դ-ովն Բ-եւ | ապակեղէն | Ե Բ բերղի | 7 առ-
 իւծոյ | եւ երկ. եւ երկ. Դ-եւ | երկրորդն | զա-
 րակի | արծուոյ | 8 հարաւոյն այս աղաւթեւ է. հմր.
 է արեւ շինի. Դ-այս համար. Ե ունէին, Բ-էին, այդեւ
 եւ Դ-որ | ըստ միողէ | Ե եին. Բ էին | հանկիստ |
 ի տուէ | Ե Բ ար ար ար ար ար | եւ որ գալոցն է |

մի ոմն ի ծերունեացն ասէ ցիս. մի լար, ահա-
ւասիկ յաղթեաց առեւծն յազգէն Յուդայ՝
յարմատոյն Դաւթի՝ բանալ զգիրսն եւ լուծա-
նել զգիրսն եւ զեւթն կնիք նորա:

ՅԵւ տեսի ի մէջ աթոռոյն չորից կենդա-
նեացն եւ ի մէջ երիցանոյն ծերունեացն՝ դառն
կայր որպէս ոպանեալ, եւ ունէր եղջեւրս եւթն
եւ աշո եւթն, որ են մասունք եւթն շնորհաց
Հոգւոյն Աստուծոյ՝ առ ամենայն երկիր: ՅԵւ
եկն եւ ան յաջոյն որ նստէր ի վերայ աթոռոյն:

ՅԵւ յորժամ ան զգիրն, չորեքին կենդանիքն
եւ քսան եւ չորս ծերունիքն անկան առաջի
դառինն՝ առելով, ունելով իւրաքանչիւր քնար
եւ բաժակս ոսկիս՝ լցեալս խնկաւք, որ են
աղաւթք սրբոցն: ՅԵւ երգէին երգս նորս՝
առելով. արժանի ես առնուլ զգիրոդ եւ բանալ
զկնիք դորա, զի սպանար եւ գնեցեր զմեզ յԱռ
տուծոյ՝ արեամբդ քով՝ յամենայն ցեղից եւ ի
լեւդուաց եւ ի ժողովրդոց եւ յազգաց,¹⁰ եւ
արարեր զնոսա Աստուծոյ մերում արքայու-
թիւն եւ քահանայս, եւ թագաւորեսցեն ի
վերայ երկրի: ՅԵւ տեսի, եւ լուայ իբրեւ

5 մի՛ լար | առիւծն | զեաւթն | 6 եղջիւրս | Ե Բ Դնն
չէրեմն եւթն ընդդէմ է | Հոգոյն | Ե Բ Կ | Կամ |
7 յառաջոյն (էիւ.՝ առ յաջոյն) | ի վերա | 8 չորեքին |
իդ | լցեալ | 9 Ե Կ | Բ Կ | Կամ | ի լեզւաց |
10 զնն | Ե Բ Կ | Ե Բ արքայութի | ի վերա |
11 Ե Լուս. Բ Լաւ |

Յայտնութիւն Յովն., Զրտ. Մուրաւս:

տային կենդանիքն փառս եւ պատիւ եւ գովու-
թիւն՝ որ նստին ի վերայ աթոռոյն կենդանութեան
յաւիտեանս յաւիտենից, ¹⁰ եւ անկցին քսան եւ
չորք ծերքն առաջի աթոռոյն, եւ երկիրագոցն
յաւիտեանս յաւիտենից, եւ արկցն զպսակս
իւրեանց առաջի աթոռոյն՝ ասելով. ¹¹ արժանի
ես, Տէրդ մեր եւ Աստուածդ, առնուլ զփառս
եւ զպատիւ եւ զզաւրութիւն, զի դու արարեր
զամենայն ինչ, եւ վասն կամաց քոց էին եւ են:

ԳԼ. Ե.

¹ Եւ տեսի ի վերայ աթոռոյ նորա՝ որ նստէր
ի վերայ աթոռոյն՝ գիրս գրեալս ներքուստ, եւ
արտաքուստ կնքեալս կնքով եւթամբք. ² Եւ
տեսի հըշտակ հզաւր՝ որ քարոզէր ձայնիւ մե-
ծաւ. ո՞ր արժանի է բանալ զկնիք սորա: ³ Եւ ոչ
մի ոք ոչ կարէր՝ եւ ոչ ի յերկինս եւ ոչ ի յեր-
կրի եւ ոչ ի ներքոյ երկրի, եւ ոչ տեսանել
զայն: ⁴ Եւ լայի յոյժ՝ զի ոչ ոք գտաւ արժանի
բանալ զգիրսն, եւ ոչ տեսանել զգիրսն. ⁵ Եւ

9 փառք | ԵՔ գովութի | ի վերա | կենդանութիւն |
10 էի. անկցին ԵՔ լեւդւոյն էրեն՝ անկցեն | իդ | յօի-
տենից | իւրանց | 11 Ե տրդ. Բ տէրդ | ԵՔ անդդ |
ԵՔ զզաւրութիւն | զամ |

ԳԼ. Ե.—1 ի վերա, այդէն եւ յայտ | նի | ԵՔ եւ-
թամբ, ոչ յայդէն էրեն լեւդւոյն | 2 հըշտակք | սորայ |
3 եւ երկր. դւոյն | էի. տեսանել ԵՔ իւրեւթ ունին՝
տեսանէր |

գրեալ. զայս ինչ ասէ՝ որ ունի սուր երկայրի սրեալ.
¹³ Գիտեմ ուր բնակես, ուր ավժոռ սատանայի է.
 եւ ունիս զանուն իմ, եւ ի՞նչ ուրացար զհաւատան՝
 յորում ընդդիմացարն վկայն իմ հաւատարիմ (Ան
 թիպաս), որ սպանաւն ի ձէնջ՝ ուր սատանայ բնակէ.
¹⁴ Այլ ունիմ ասել վառն քո սակաւ մի. զի ունիտ
 անդ՝ որք ունին զուսումն Բաղամամու, որ ուսուցանէ
 զԲաղաւն արկանել զգայթագղութիւն որդւոցն իւ
 րայեղի, ուտել զզոհեալս եւ պոռնկել.
¹⁵ Այսպէս ունիս եւ դու՝ որք ունին զուսումն Նիկողացոցն.
¹⁶ Դու այնպէս զղջացիր, եթէ ի՞նչ գամ քեզ, եւ
 պատերազմեցայց ընդ նոսա որով բերանոյ իմոյ.
¹⁷ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին ասէ
 եկեղեցիսոցն. որ յաղթէ՝ տաց նմա ի մանա

12 գրեայ | 13 վկայ | Ե Բ ընդդիմացարն | Ե անթի-
 պաս նորք բռն երեւել է վերայ բռնիք հաւատարիմ. է Բ
 պատան անթիպաս. զայնքն Գ. է ծանօթ. | սատանա |
 14 Ե լինի բռնիք ունիմ՝ է լուսանցին նորք բռն յաւե-
 լեւել է՝ ասել, որ լինի է Բ | Ե Բ Բաղամամու | արկանել |
 Ե զգայթագղութի, Բ-կղուի | որդւոցն | Ե Բ ինչի |
 զզոհեալսն | պոռնկել | 15 եւ ունիս դու | Նիկողա-
 ցոցն | 16 Եթէ ո՛չ | Ե նախ պատերազմեաց բռն, որդե-
 անի նախ Բ, պատ Գ եւ յորդոք է վերայ պոռն յաւե-
 լեւել | ընդ նմ | Ե իմով. Բ իմոյ | 17 որ ունի | լուիցէ |
 եւ զինչ | Ե է ինչքն բռն եւ՝ յաղթողին, որ բռնեւ
 է յայլէ բռն է որ յաղթէ, բռն Գ Ենթեւ լինի ողին,
 եւ յաւեւել լինի է է վերայ պոռն լինի Բ բռն եւ լին-
 բանալ որ յաւեւել է ներայ պոռն. Բ յաղթողին |

նայէն թաքուցելոյ, եւ տաց նմա վկայութիւն սպիտակ. եւ ի վերայ վկայութեան անուն նոր գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ, բայց միայն որ առնուն:

¹⁸ Եւ հրեշտակին՝ որ ի Թեատրեա եկեղեցւոյն՝ գրեալ. զայս ինչ ասէ Որդին Աստուծոյ, որ ունի զաչս իբրեւ զճառագայթս հրոյ, եւ ստք նորա նմանք արկողիրանի. ¹⁹ գիտեմ գթո գործս, եւ զհաւատոս, եւ զսպասաւորութիւնս, եւ զհամբերութիւն քո, եւ զգործս քո զվերջինս առաւել քան զառաջինս: ²⁰ Այլ ունիմ վասն քո բազում. զի թողեալ զկինն քո զԵղարեւ, որ ասէր զինքն մարգարէ գոյ, եւ ուսուցանէ եւ մողորեցուցանէ զիմ ծառայս՝ սյունկել եւ ուտել զզոհեալ: ²¹ Եւ ետոււ նմա ժամանակ՝ զի զղջասցի, եւ ոչ կամի զղջանալ ի պոռնկութենէ իւրմէ: ²² Ահաւասիկ արկանեմ զնա յախտս անկողնաց, եւ զշնացողս նորա

Թագուցելոյ | Ե Բ վկայութի | սեղ | ի վերայ վկայ-
ութեն | Ե քի. նոր առի՝ նորա. Բ նի. աղւ-ւղ
նորա յառաջ եկեւ է ի տեւ ընկերցանէ ոչքն-կան հա-
տուր-նեանդ նի | 18 ի թէատրեա | գրէ՛ | Ե աս-
տուծոյ զայս ինչ ասէ՝ է ընտանիս յայտէ քրէ յաւել-ւ է՝
այսպէս, չի Բ չառի | Ե Բ ալ | քի. իբրեւ առի ուղ
(= որդի) | զճառագայթ | նի | նման | արկողի բանի
(= χαλκολιβάνη). հմտ. առ այս վեր-բն 1, 18 եւ է որդե-
գանդ. | 19 եւ գթո | Ե զսպասաւորութիւնս, Բ-իւս, ա-
է քո ինչ- ընտանիս եւ | Ե զհամբերութիւն, Բ-ի |
20 զկին | զէղարեւ | եւ ասէ զինքն | մողորեցուցանէ |
21 զղջանալ | ի պոռնկութենէ | 22 յանկողնաց | նի,

ընդ նմա՝ ի նեղութիւնս մեծամեծս, եթէ ոչ զղջացին ի գործս նորա: ²³ Եւ զորդի նորա սպանից մահու. եւ գիտացեն ամենայն եկեղեցիք՝ զի ես եմ որ քննեմ զսիրտս եւ զերկամունս. եւ տաց ձեզ իւրաքանչիւր ըստ գործոց ձերոց: ²⁴ Իսկ ձեզ ասեմ, մնացելոցդ ի Թեատրեա, որք ոչ ունին զուսուսնս զայս, որք ոչ իմացան զխորս սատանայի. ոչ արկանեմ ի վերայ ձեր այլ ծանրութիւն: ²⁵ Բայց որք ոչ ունիք կալիք մինչեւ եկից, ²⁶ Եւ որ յաղթէն՝ եւ պահէն մինչեւ ի կատարած զգործս, տայ նմա իշխանութիւն ի վերայ հեթանոսաց, ²⁷ եւ հովուեսցէ զնոսա գաւազանաւ երկաթաւ, եւ իբրեւ զանաւթս խեցեղէնս փշրեսցէ, որպէս եւ ես առի ի հաւրէ իմմէ: ²⁸ Եւ տաց նմա զաստղն առաջին: ²⁹ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լսիցէ զոր ինչ Հոգին ասէ եկեղեցեացն:

այսպէս եւ զայս | Ե Բ ի նեղութիւնս | Ե եթե ոչ, Բ եւ
 թէ ոչ | զղջացեն | 23 զորդիս | նի | ամ | իւրոց,
 ի վերայ որոց է ձերոց | 24 մնալոցդ | ի թէ-
 ատրեայ | զուսուսն | ի վերայ | Ե ծանրութիւնս | Բ ծան-
 արութիւն | 25 կալիք | 26 Ե Բ յաղթեն եւ պա-
 հեն | զգործսն | Ե Բ իշխանութիւն | ի վերայ | 27 հով-
 ւեսցէ զնս | երկաթաւ | Ե Բ զանաւթ, Լսէ Լսէ
 էրէ Լսէ Լսէ | խեցեղէնս | ունի | իմէ | 28 զաստղն |
 29 եւ որ ունի | լսելոյ՝ լսիցէ | ինչ պատիւ |

արասցեն զինքեան հանդերձ սպիտակ, եւ իջ ջնջեցից զանուանս նոցա ի դպրութենէն կենաց, եւ խոստովանեցայց զանուն նորա առաջի Հաւր իմոյ եւ առաջի հրշտակաց նորա: ⁹ Որ ունիցի ականջո լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին ասէ եկեղեցեացն:

⁷ Եւ հրեշտակին՝ որ ի Փիղադեզփիայ է. զայս ինչ ասէ սուրբն, ճշմարտն, որ ունին զփականս դրախտին. որ բանայ՝ եւ իջ որ փակիցէ, եւ փակէն՝ եւ իջ որ բանայ: ⁸ Գիտեմ՝ զքո գործս. ահա ասիկ ետու առաջի քո դուռն բացեալ, զոր իջ որ կարէ փակել. զի փոքր ունիս զաւրութիւն, եւ պահեցեր զիմ բան. եւ իջ ուրացար զքան իմ եւ զանուն իմ: ⁹ Ահա ասիկ սամ ի ժողովոյն սատանայի, որք ասեն զինքեանս Յուդայեան՝ եւ իջ են, այլ ստեն. ահա ասիկ արարից զնոսա՝ զի եկեսցին եւ երկիրպագցեն առաջի քո, եւ գիտասցեն եթէ ես սիրեցի զքեզ: ¹⁰ եւ պահեցեր զքան համբերութեան իմոյ, եւ զքեզ պահեցից ի փորձութեան ժամանակէն, որ գալոյն է ի վերայ ամենայն երկրի՝ փորձել զքնակիչս տորա: ¹¹ Գամ՝ վաղվաղակի. կա՛լ զոր ու-

յերէ. Երէն. Ե Բ. Դ. շնն.—սնդ | զանուանս | դպրութենէ
(առանց նոյնքի) | զանուան նոցա | հօր | հրեշտակաց |
6 լիւիէ | 7 հիւն | անանք փիղադեզփիայ յերէ. Երէն.
Ե Բ. անշուշտ անգործութեամբ ընդօրինակեց՝ այլեւերպեւ
էրէ՝ դեղադեղիկայ | սքն | Ե Բ բանա, այսպէս եւ Դեւք |
Ե փակեն, Բ—էն | 8 զգուռն | զաւրութի | 9 Ե եթե.
Բ էթէ | 10 Ե համբերութե, Բ—թեան | Ե փորձու-
թե, Բ—թեան | ի վերա ամ | Ե Բ զքնակիչ. Դեւք

նիսդ, մի որ առցէ զպսակն քո: ¹³ Որ յաղթողն է՝ արարից զնա սիւն Աստուծոյ իմոյ, եւ արտաքս ոչ որ ելցէ. եւ դրեցից ի վերայ նորա զանուն Աստուծոյ իմոյ, եւ զանուն քաղաքին Աստուծոյն իմոյ՝ նոր Երուսաղեմի, որ իջանէր յերկնից Աստուծոյն իմոյ, եւ զանուն իմ զնոր: ¹⁵ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ:

¹⁴ Եւ հրեշտակին՝ որ ի Լաւոդիկէ եկեղեցւոջն՝ գրեալ. զայս ինչ ասէ Ամէնն՝ վկայն հաւատարիմ, ճշմարիտն ի սկզբանէն. ¹⁵ գիտեմ զքո գործսդ, զի ոչ ցուրտ ես եւ ոչ ջերմ. լաւ էր թէ՛ կամ ցուրտ էիր՝ կամ ջերմ. ¹⁶ այսպէս զի գաղձ ես՝ եւ ոչ ջերմ եւ ոչ ցուրտ, դարձուցանելոց եմ զքեզ ի բերանոյ իմմէ: ¹⁷ Քանզի ասես՝ թէ հարուստ եմ՝ եւ մեծայայ, եւ ոչ ինչ պիտոյ է ինձ. եւ ոչ գիտես՝ եթէ դու ես տառապեալ, եւ ողորմելի, եւ աղքատ, եւ մերկ, եւ կոյր: ¹⁸ Խրատ տամ քեզ՝ գնել յինէն ոսկի՝ փորձել հրով՝ զի մեծացիս, եւ հան-

ս ըստ ինչ՝ անդադրութեամբ ընդօրինելուց զանց եղեւ, ի պարծառս նշանութան սկզբնադրութիւն յաւերք բառին | 12 Ե Բ ար (աւր) | նր | Ե ար (երւր), Բ ար | Ե Բ ար (երւր) | որ (էնի. նոր) | Ե եմի. Բ յէմի | Ե Բ ար (արւր) | եւ զնոր | 13 Լիցէ | 14 եկեղեցւոյն | գրէ՛ | ի սկզբանէ | 15 ջերմն (աւր. եւ երւր) | Ե թե . . . եիր. Բ թէ . . . էիր | պիտե կամ աւար | 16 ջեր | իմէ | 17 Ե թե . . . եթե. Բ թէ . . . էթէ | Ե Բ մեծացա | տառապեալ, յերայ ու եղեւ ի վերայ Լ է՝ աղքատութեւ | 18 գնալ (էնի. գնել) | եւ ոսկի |

դերձ սպիտակ՝ զի արկցես զքեւ. եւ մի՛ երեւեսցի
ամաւթ մերկութեան քո, եւ ակնադեղ ածցես զա-
չաք՝ եւ տեսցես: ¹⁹ Որչափ սիրեմ զոք՝ յանդիմա-
նեմ եւ խրատեմ. իսկ նախանձեանց եւ զղջայիր: ²⁰
Ահաւասիկ կամ առ դրացդ եւ բախեմ. եթէ
ոք լուիցէ ձայնի իմում՝ բացցէ զդուռն, եւ մտից
առ նա՝ եւ ընթրեցից ընդ նմա, եւ նա ընդ իս: ²¹
Որ յաղթէ՝ տաց նմա նստել յաթոռ իմ, որպէս
եւ ես յաղթեցի՝ եւ նստայ ընդ հաւր իմոյ՝ յա-
թոռ նորա: ²² Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ
զոր ինչ ասէ Հոգին եկեղեցեացն:

ԳԼ. Դ.

Յետ այսորիկ տեսի՝ եւ ահա դուռն բացեալ
ի յերկինս, եւ ձայն զառաջին զոր լուայ՝ իբրեւ
զփողոյ՝ խաւսելով. եւ այսր՝ եւ ցուցից քեզ
զոր լինելոցն է յետ այսորիկ: ¹ Եւ նշնժամայն եղէ
հոգւով. եւ ահաւասիկ ամբողջ կայր ի յերկինս, եւ
ի վերայ ամբողջն նստէր ² նման տեսլեան ական
յասպիս եւ սարգիովն, եւ պատիւ շուրջ զամբո-
ռովն՝ նմանութեան տեսլեան զմիստի: ³ եւ շուրջ

Ե մերկութեւ, Բ-Թեան | արկցես (էիւ. ածցես) |
20 Ե եթե. Բ էթէ | 21 ուղ | Ե նստա, Բ-յ | նր |
22 Լիցէ | պիտի զոր |

ԳԼ. Դ. — 1 ահայ | ի նօթիւրդ պիտի | Ե լուա.
Բ Լա | 2 յերկինս, առանց ի նօթիւրդ | ի վերա |
3 նմանութեւ. այս համար որդեւ եւ նօթիւրդն Լա դառն

տային կենդանիքն փառս եւ պատիւ եւ գովու-
թիւն՝ որ նստին ի վերայ աթոռոյն կենդանութեան
յաւիտեանս յաւիտենից, ¹⁰ եւ անկցին քսան եւ
չորք ծերքն առաջի աթոռոյն, եւ երկիրագացեն
յաւիտեանս յաւիտենից, եւ արկցեն զպսակս
իւրեանց առաջի աթոռոյն՝ տսելով. ¹¹ արժանի
ես, Տէրդ մեր եւ Աստուածդ, առնուլ զփառս
եւ զպատիւ եւ զզաւրութիւն, զի դու արարեր
զամենայն ինչ, եւ վասն կամաց քոց էին եւ են:

ԳԼ. Ե.

ՅԵ տեսի ի վերայ աթոռոյ նորա՝ որ նստէր
ի վերայ աթոռոյն՝ գիրս գրեալս ներքուստ, եւ
արտաքուստ կնքեալս կնքով եւթամբք. ՅԵ
տեսի հրչտակ հզաւր՝ որ քարոզէր ձայնիւ մե-
ծաւ. ո՞ր արժանի է բանալ զկնիք սորա: ՅԵ ո՞չ
մի որ ո՞չ կարէր՝ եւ ո՞չ ի յերկինս եւ ո՞չ ի յեր-
կրի եւ ո՞չ ի ներքոյ երկրի, եւ ո՞չ տեսանել
զայն: ՅԵ լացի յոյժ՝ զի ո՞չ որ գտաւ արժանի
բանալ զգիրսն, եւ ո՞չ տեսանել զգիրսն. ՅԵ

9 փառք | Ե Բ գովութի | ի վերա | կենդանութի |
10 էի. անկցին Ե Բ լեւդւոյն էրն՝ անկցեն | իշ | յօի-
տենից | իւրանց | 11 Ե տրդ. Բ տէրդ | Ե Բ անդ |
Ե Բ զզաւրութի | զամ |

ԳԼ. Ե.—1 ի վերա, այդեւ եւ մեդ | նի | Ե Բ եւ-
թամբք, ոչ յայդի էրն լեւդւոյն | 2 հրչտակք | սորայ |
3 եւ երկր. դւոյն | էի. տեսանել Ե Բ մեմբք ունի՝
տեսանէր |

մի ոմն ի ծերունեացն ասէ ցիս. մի լար, ահա
լասիկ յաղթեաց առեւծն յազգէն Յուդայ՝
յարմատոյն Դաւթի՝ բանալ զգիրսն եւ լուծա-
նել զգիրսն եւ զեւթն կնիք նորա:

⁵ Եւ տեսի ի մէջ աթոռոյն չորից կենդա-
նեացն եւ ի մէջ երիցանցն ծերունեացն՝ դառն
կայր որպէս սպանեալ, եւ ունէր եղջեւրս եւթն
եւ աչս եւթն, որ են մասունք եւթն շնորհաց
Հոգւոյն Աստուծոյ՝ առ ամենայն երկիր: ⁶ Եւ
եկն եւ ան յաջոյն որ նստէր ի վերայ աթոռոյն:
⁷ Եւ յորժամ ան զգիրն, չորեքին կենդանիքն
եւ քսան եւ չորս ծերունիքն անկան առաջի
գառինն՝ ասելով, ունելով իւրաքանչիւր քնար
եւ բաժակս ոսկիո՝ լցեալս խնկաւք, որ են
աղաւթք սրբոցն: ⁸ Եւ երգէին երգս նորս՝
առելով. արժանի ես առնուլ զգիրոդ եւ բանալ
զկնիք դորա, զի սպանար եւ գնեցեր զմեզ յԱռ-
տուծոյ՝ արեամբդ քով՝ յամենայն ցեղից եւ ի
լեզուաց եւ ի ժողովրդոց եւ յազգաց, ⁹ եւ
արարեր գնոսա Աստուծոյ մերում արքայու-
թիւն եւ քահանայս, եւ թագաւորեսցեն ի
վերայ երկրի: ¹⁰ Եւ տեսի, եւ լուայ իւրեւ

5 մի՛ լար | առիւծն | զեւթն | 6 եղջիւրս | Ե Բ Դ Ե
չէրեմի եւթն խոտոր՝ Է | Հոգոյն | Ե Բ Դ Ե | Դ Ե
7 յառաջոյն (իւն.՝ առ յաջոյն) | ի վերայ | 8 չորեքին |
խք | լցեալ | 9 Ե Դ Ե Բ Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ
10 զնն | Ե Բ Դ Ե Բ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ
11 Ե Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ Դ

Յայտնութիւն Յովհ., Էրա. Մարտոս:

ձայն հրչտակաց բազմաց՝ շուրջ զաթոռոջն, եւ ծերունեացն եւ կենդանեացն. եւ էր թիւ նոցա՝ բիւրք բիւրոց եւ հազարք հազարաց, ¹³ ասելով ձայնիւ մեծաւ. արժանի է գառնդ սպանեալ առնուլ զզաւրութիւն եւ զմեծվայելչութիւն եւ զիմաստութիւն եւ զոյժ եւ զպատիւ եւ զփառս եւ զաւրհնութիւն: ¹³ Եւ զամենայն արարածա՝ որ ի յերկինս եւ ի վերայ երկրի եւ ի ներքոյ երկրի եւ որ ի ծով, ի նոցա ամենեցունց՝ լուայ զի ասէին. որ նստէր ի վերայ աթոռոյն՝ եւ գառինն՝ աւրհնութիւն եւ պատիւ եւ փառք յաւիտեանս յաւիտենից: ¹⁴ Եւ շորք կենդանիքն ասէին. ամէն. եւ երիցունքն անկան եւ երկիր պագին:

ԳԼ. Զ.

¹ Եւ տեսի, եւ յորժամ եբաց գառնն մի ի յեւթանց կնքոցն, եւ լուայ զմի ի չորից կենդանեացն՝ ասէր իբրեւ զձայն որոտման. Եկ:

հրչտակաց | Թիւք | բիւրոց | չք չաց | 12 մեծ |
զզաւրութի | Ե զմեծվայելչութի. Բ զմեծ վայելչութի | Ե Բ զիմաստութի | զաւրհնութի | 13 զամ |
Ե Բ ի վերա (առջնդ) | եւ ի նոսա ամենեցունց. Իսկեդեւ Ե Դեդ. Դ. Ե ԴԴԴ. ԶԶԶԶ. | Ե լուա. Բ Լա | Ե ասեին, Բ-էին | Ի վերա (երկր.) | Ե Բ աւրհնութի | յօրտենից | 14 Ե ասեին, Բ-էին |

ԳԼ. Զ.—1 էրաց | գառն | ի յեւթանց | Ե լուա. Բ Լա | եկն |

² Եւ տեսի՛ եւ ահա ձի սպիտակ, եւ որ հեծեալ էր ի նմա՝ ունէր աղեղն. եւ տուաւ նմա պսակ, եւ ել յաղթող՝ զի յաղթեացէ:

³ Եւ յորժամ երաց զկնիքն զերկրորդ, լուայ յերկրորդ կենդանւոյն՝ զի ասէր. ⁴ Եւ ել այլ ձի կապոյտ, եւ որ հեծեալն էր ի վերայ՝ տուաւ նմա խաղաղութիւն յերկրէ, եւ զվիմեանս սպանցեն. եւ տուաւ նմա սուր մեծ:

⁵ Եւ յորժամ երաց զկնիքն զերրորդ, լուայ յերրորդ կենդանւոյն՝ զի գայր. Եւ տեսի՛ եւ ահա ձի սեաւ, եւ որ հեծեալ էր ի նմա՝ ունէր ի ձեռին իւրում լուծ: ⁶ Եւ լուայ զձայն ի մէջ չորից կենդանեացն՝ ասելով. կապի՛ճ ցորեան՝ դահեկանի, եւ երեք կապի՛ճ գարի՛ դահեկանի, եւ գինւոյ եւ ձիթոյ մի վնասեցես:

⁷ Եւ յորժամ երաց զկնիքն չորրորդ, լուայ ի չորրորդ կենդանւոյն՝ ասելով. Եկ: ⁸ Եւ տեսի՛ եւ ահա ձի զարտակ, եւ որ հեծեալն էր ի նմա՝

2 տուաւ | 3 էրաց | Ե լուա. Բ Լա | կենդանոյն |
 շինի ասէր Բարեբադ զաւարտի Եւ յերկ. Ե Բ, զարե Բ.
 Ի Բարեբադ Ի Զաւարտ. | 4 Ելայ, Լուայ զաւարտի Զաւարտի
 Բարեբադ Բարեբադ Եւ այլ | Եր զաւարտի | տուաւ |
 Ե Բ խաղաղութի | տուան (Գիւ. տուաւ երկր.) | Ե նմ
 սուր, Բարեբադ Երկ Լուայ, Գիւ. նմա սուր, Բարեբա
 Բարեբադ Բ | 5 էրաց | զկնիք զերրորդն | Ե լուա.
 Բ Լա | կենդանոյն | հեծեալն | ի ձեռինն | 6 Ե լուա.
 Բ Լա | ձայն | գինոյ | 7 էրաց | Ե լուա. Բ Լա |
 կենդանոյն | 8 էր զաւարտի |

անուն էր նորա մահ, եւ դժոխք հետեւէին նմա. եւ տուաւ նմա իշխանութիւն ի վերայ չորեքմասն նեան երկրի՝ սպանանել արով եւ սովով եւ մահաւամբ եւ ի գաղանաց երկրիս.

⁹ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն հինգերորդ, տեսի ի ներքոյ սեղանոյն զանձինս սպանելոցն վասն անուանն Աստուծոյ եւ վասն վկայութեանն զոր ունէին. ¹⁰ Եւ աղաղակեցին ձայնիւ մեծաւ՝ ասելով. մինչեւ յերբ, Տէր սուրբդ եւ Ճշմարիտդ, ոչ դատիս եւ վրէժխնդրութիւնս առնես արեան մերոյ ի բնակչաց երկրէ. ¹¹ Եւ տուաւ նոցա իւրաքանչիւր պատմութեան սպիտակ, եւ ստացաւ նոցա՝ զի հանգիցեն ժամանակ փոքր, զի իցեն ծառայակիցք եւ եղբարք նոցա՝ որք սպանցին որպէս նորա.

¹² Եւ տեսի՝ յորժամ եբաց զկնիքն վեցերորդ՝ շարժումն եղեւ մեծ, եւ արեգակն խաւարեցաւ իբրեւ զքուրձ սեւաւ, եւ լուսինն բովանդակ եղեւ արիւն, ¹³ եւ աստեղք երկնից անկան ի վերայ երկրի, որպէս թռչնի ընկնոլ զվաղահասունին

նի | նմայ (երկր.) | տւան | Ե Բ իշխանութի | ի վերայ
չորեքտասան | մահաւամբ | 9 էբաց | զկնիք | Ե հին-
գերորդ. Բ ներորդ | սեղանոն | անւանն | Ե Բ այ |
10 Ե Բ ար մբդ | դասես (էի.՝ դատիս) | վրէժ-
խնդրութիւնս առնուս | 11 տուաւ | հանկիցեն | Ե ծա-
ռակիցք. Բ ծառայակիցք | սպանցեն | 12 էբաց |
թեր" | զքուրց | 13 ի վերայ | ընկէնու |

իւր՝ յուժգին հողմոյ շարժեալ, ¹⁴ « եւ երկինք քակեցան, իբրեւ զմագաղաթ գալարեցաւ: ¹⁵ Եւ թափաւորք երկրիս եւ մեծամեծք եւ հազարապետք եւ մեծատունք եւ հզաւորք եւ ամենայն ծառայք թաքուցին զինքեանս յայրս եւ ի ծերպս վիմաց լերանց. ¹⁶ եւ ասեն վիմաց եւ լերանց թէ՝ անկերսւք ի վերայ մեր, եւ թաքուցէ զմզ յերեսացն՝ որ նստին ի վերայ աթոռոյ, եւ յերեսաց բարկութեան գառինն. ¹⁷ զի եկն աւր մեծ բարկութեան նոցա. եւ ո՞ր կարիցէ կեալ:

ԳԼ. Է.

¹ Յետ այսորիկ տեսի չորս հրեշտակս զի կային ի վերայ չորս անկեան երկրի, որք ունէին զչորս հողմնս երկրի՝ զի մի շնչեացէ հողմ ի վերայ երկրիս, եւ մի ի վերայ ծովու, եւ մի ի վերայ ծառոց. ² Եւ տեսանէի այլ հրեշտակ՝ որ ելանէր յարեւելս ի կողմանէ՝ ունելով զկնիքն Աստուծոյ

ի ուժգին հողմոց | 14 երկինքն | յաղէս թիւ ընկեր-
ցաւ շարժեալ, զբ թիւս շնչն Ե Բ, Գ. ի
որտեւ զննի. | 15 նմ | թափուցին | 16 ի վե-
րա, այդեւ եւ թիւս | թափուցէ. թիւ ընկերցաւ,
չբթ Գ. ի ծով. | նստի | Ե աթոռոց, աշուշտ Էրէ
ժիւդի. Բ աթոռոյն |

ԳԼ. Է.—1 Դ հրեշտակս | զի կային պիւսիս | ի վե-
րա (աւշի, երկր. եւ շրթ.) | Դ (երկր.) | երկրիս | Ե ու-
նեին, Բ—էին | զԴ հողմս | հողմն | 2 Ե Բ նյ կեն-

կենդանւոյ, եւ աղաղակեաց ձայնիւ մեծաւ չա-
րից կենդանեացն՝ որոց տուաւ նոցա վնասել ի
վերայ երկրի եւ ծովու, Կասելով. մի վնասիցէք
երկրի, եւ մի ծովու, եւ մի ծառոց, մինչեւ
կնքեսցուք զծառայս Աստուծոյ մերոյ ի վերայ
ճակատուց նոցա. Եւ լուայ զԺիւ կնքելոցն՝
հարիւր քառասուն եւ չորք հազարք, որ կնքե-
ցան յամենայն ցեղիցն Խորայեղի. Կի ցեղէն Յու-
դայ՝ երկոտասան հազար, ի ցեղէն Ռաբենի՝
երկոտասան հազար, ի ցեղէն Շմաւոնի՝ երկո-
տասան հազար, Կի ցեղէն Ղեւեա՝ երկոտասան
հազար, ի ցեղէն Իսաքարա՝ երկոտասան հազար,
ի ցեղէն Ջաբուղոնի՝ երկոտասան հազար, Կի
ցեղէն Բենիամենի՝ երկոտասան հազար, ի ցե-
ղէն Նեփթաղեմի՝ երկոտասան հազար, ի ցեղէն
Գադա՝ երկոտասան հազար, Կի ցեղէն Ասերա՝
երկոտասան հազար.

Կ Յետ այսորիկ տեսի՝ եւ ահա բազմու-

դանոյ | տուաւ | ի վերա | 3 այ մերո ի վերա |
4 Ե լուա. Բ լա | Ե ճիւղ. հազարք. Բ ճիւղ. ռ. |
յիւմ | Ե իղի. Բ իլի | 5-8 ի ցեղէն յուդա թման.
ռ. ի ցեղէն շմոնի թքո. ի ցեղեն ուրբենի թքո.
ի ցեղեն ղեւի թքո. ի ցեղեն սաքարա թքո. ի
ցեղէն զարոզի թքո. ի ցեղէն բենիամենի թքո.
ի ցեղէն նեփթաղի թքո. ի ցեղէն գադա թքո.
ի ցեղէն ասերա թքո. | 6 Ե Եւ Եւ երկոտասան
ն-ի Եւ Եւ երկոտան, Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ |

ունեւելով լիբանոսի տոն ոսկի. եւ տուաւ նմա խունկ բազում՝ զի տայէ աղաւթից սրբոցն ամենեցուն, որ ի վերայ ոսկի սեղանոյն՝ որ առաջի աթոռոյն էր. ⁴ Եւ ել ծուխ խնկոցն աղաւթից սրբոցն ի ձեռանէ հրշտակին առաջի. ⁵ Եւ ան հրեշտակն զլիբանոսի տոնն, եւ ելից զնա ի հոյ սեղանոյն, եւ հարկ յերկիր. եւ եղեն ձայնք եւ որոտմունք եւ փայլատակմունք եւ շարժումն:

⁶ Եւ եւթն հրեշտակքն՝ ունեւելով զեւթն փողսն՝ պատրաստեցան զի հարցեն: ⁷ Եւ առաջինն եհար զփողն. եւ եղեւ կարկուտ եւ հուր արիւնսխառն, եւ անկաւ յերկիր, եւ երրորդ մասն ծառոցն այրեցաւ, եւ ամենայն խոտ դաւար այրեցաւ:

⁸ Եւ երկրորդ հրեշտակն եհար զփողն. եւ իբրեւ զլեռն մեծ՝ լուցեալ հրով անկաւ ի ծով. եւ եղեւ երրորդ մասն ծովուն արիւն. ⁹ եւ մեռաւ երրորդ մասն կենդանեաց՝ որ ի ծովու ունէր շունչ, եւ երրորդ մասն նաւաց ապականեցաւ:

լիբանոսի. տոն (= λιβαντόν). շոյս Բառք ք. ի արտիս ի Զանգ. | տուաւ | ամենեցուն | 4 խնկոցն | հլին | 5 հլին | զլիբանոսի. տոնն, հմք. Վերսիս Կր. 3 | էլից | Ե Կարկ. Բ Կարկ | 6 Ե հրեշտակն. Բ(Է)հրկսն | զԷ | 7 Էհար | երրորդ | ամ | 8 հլին Էհար | ի ծովն | 9 մեռաւ | Ե որ ի ծով ունէր. Բ որ ի ծովուն էր. երկ-իւր Եւ ան յանդիման Եւ

ձայնի փողոյն երկից հրեշտակացն՝ որք հարկու-
նելոց էին զփողան։

ԳԼ. Թ.

ՅԵ՛ւ հինգերորդ հրշտակն եհար փող. եւ տեսի աստղ անկեալ յերկնից յերկիր, եւ տուաւ նմա բանալի խորոյ անդնդոց։ ՅԵ՛ւ եւսաց զսորս անդնդոց. եւ ելեալ ծով ինկոց իբրեւ զծովս հնոցի վառելոյ մեծի. եւ խաւարեցաւ արեգակն եւ աւդք յանդնդային ծխոցն։ ՅԵ՛ւ ի ծխոյն ելին մարախք յերկիր, եւ տուաւ նոցա իշխաւ նութիւն, որպէս ունին իշխանութիւն կարիճք երկրի։ ՅԵ՛ւ ասացաւ նոցա՝ զի մի վնասեոցեն խոտոյ, եւ մի ամենայն բուսոյ, եւ մի ամենայն ծառոց, բայց միայն մարդկան՝ որք ոչ ունին զկնիքն Աստուծոյ ի վերայ ճակատուց իւրեանց։

Ի վերա | հիշկացն | Ե եին. Բ էին |

ԳԼ. Թ. — 1 հինկերորդ հիշն էհար | տուաւ |
Ե անդընդոց. Բ անտընտոց | 2 անդընդոց | Ե ան-
դնդային, Բ անդընդային. Նախդէրդ 1, որդէն երեւի,
անմարտութեամբ իբրեւ Բուդեւ | 3 յԵ Բուի Բե
Նախ իբրեւ եր՝ ելանէին, յետոյ երեւի թիւն Նախ-
դէրդ անէ Բեւեւ եւ. Բ Բեւ՝ ելին | տուաւ նոյ | Ե Բ իշխա-
նութիւն, այսպէս եւ Բեւեւ | որպիսի | 4 նոյ | խոտոց |
մ (—մեւեւ) բուսոց | մ ծառոց | Ե Բ նոյ | Ի վերա |
իւրանց |

5 Եւ տուաւ նոցա՝ զի մի սպանցեն զնոսա, այլ
 զի տանջեսցեն ամիսս հինգ. եւ տանջումն նոցա
 իբրեւ զհարուածս կարճաց՝ յորժամ հարկանիցէ
 զմարդ. 6 Եւ յաւուրսն յայնսիկ ինդրեացեն
 մարդիկ զմահ՝ եւ ոչ գտցեն զնա, եւ ցանկաս-
 ցեն մեռանել՝ եւ փափիցէ մահ ի նոցանէ. 7 Եւ
 էին նմանութիւնք մարսխոյն՝ նման ձիոց պա-
 տրաստելոց ի պատերազմ. եւ ի վեր գլխոցն նոցա՝
 նմանէին ոսկեղէն պատկերաց. եւ դէմք նոցա՝
 իբրեւ զդէմս մարդկան. 8 եւ ունէին հերս՝
 իբրեւ զհերս կանանց. եւ ատամուք նոցա
 իբրեւ զատուծուց. 9 եւ գուք նոցա՝ իբրեւ
 զգուճս երկաթիս. եւ ձայն թեւոց նոցա՝ իբրեւ
 զձայն կառաց ձիոց բազմաց՝ ընթացողաց ի
 պատերազմ. 10 Եւ ունէին նմանութիւն կարճաց,
 եւ զխայթոցսն. եւ յագիս նոցա՝ իշխանութիւն
 նոցա վնասել մարդկան ամիսս հինգ. 11 Եւ ունէին

5 տուաւ նոյ | զնս | է | նոյ (երկր.) | զհարուածս |
 6 յաւուրս | խընտրեսցեն մարդիք | զնս (էի. զնա) |
 7 նմանութիւք | է պատրաստելոց, յեդոյ՝ ընդ ընդ
 էրկէ՝ ս եդու է էրու ատի. Բ պատրաստելոց | ի պա-
 տերազմ | ի վերա գլխոց նոցին | է նմանին, Բ-էին
 նոյ | 8 է ունեին, Բ-էին | հերս եդու է յաւուք Կ-
 շունէին | նոյ | զառիւծոյ | 9 գուք (հմք. զնաթ.
 է Բու յոյ) նոյ | զգունս երկաթի | նոյ (երկր.) |
 ընթացող ի պատերազմ | 10 է ունեին, Բ-էին |
 նմանութի | նոյ, յոդու ե- Կ-դ | է իշխանութիւք.
 Բ եւ իշխանութի | է | 11 է ունեին, Բ-էին |

ինքեանց Թագաւոր զհրշտակս անդնդոց, եւ անուն էր նորա եւրայեցեբրէն՝ Նաբաթդոն, եւ յունարէն՝ Կորուսիչ։¹³ Ահա վայն մին գնաց, ահա առիկ երկրորդն վայ յետ այսոցիկ։

15 Եւ վեցերորդ հրշտակն եհար փող. եւ լուայ ի միջէ չորից եղջերացն սեղանոյն՝ որ առաջի Աստուծոյ, 16 ստելով վեցերորդ հրշտակին որ ունի զփողդ. 17 յիշ զչարս հրշտակս կապեալս ի վերայ գետոյն Եփրատու: 18 Եւ լուծան չորք հրշտակք՝ պատրաստեալ ի մամ եւ յաւր եւ յամիսս եւ ի տարիս, զի սպանցեն զերրորդ մասն մարդկան: 19 Եւ Թիւ գաւրականացն հեծելոց՝ բիւրք բիւրուց. լուայ զԹիւն: 20 Եւ այնպէս տեսի զձիսն ի տեսլեանն, եւ որ հեծեալն էին ի վերայ նոցա՝ ունելով զգումս հրեղէնս, եւ յանձակ եւ աստուածատեսիլս. եւ գլուխ ձիոցն՝ իբրեւ

գհրեւտակս | Ե անդընդոց . Բ անտնտոց | նի | յ-
լուֆ- լըդ-դըթէւ առաւելոյ նարաթդոն հմփ . է սորբէ- զե-
նօն . | 12 ահայ | եւ ահաւասիս երկրորդ վայն հետ
այսոր | 13 վեցերորդ՝ հչին հհար | Ե լուա . Բ լւա |
ի միջոէ | եղբերական | Ե Բ աշ | 14 շերորորդ հչին
զի- հչիս | ի վերա | երրորդայ | 15 դ հչիք
16 թիւն | հեծեւոցն | բիրուրոց | Ե լուա . Բ լւայ |
17 այնպս | Ե եին . Բ էր | ի վերա նի | գումա . Գ .
վերադն հմ . 9 | յանթակ , չը Ե Բ փօրնաւ առն , յայդ-
նապէս ալաւալեալ գրութիւն է , չըրի Գ . է սորբէ- զե-
նօն . է քաղ- | Ե ամատեսիլս , Բ ամատեսիլս . չըյմ
նորովորդ քաղ - որ յաւաջ էիեւ է՝ ըսէ ըն ալոց

զգլուխս առեւծուց. եւ ի բերանոց նոցա ելանէր հուր եւ ծուխ եւ ծծումբ: ¹⁸ Եւ յերկից հարուածոցս յայտոցիկ սպանան երրորդ մասն մարդկան՝ եւ ի հրոյն եւ ի ծխոյն եւ ի ծծմբոյն: ¹⁹ Քանզի իշխանութիւն ձիոցն ի բերան իւրեանց էր եւ յապիս նոցա. քանզի ագիբ նոցա նմանին աւձից. զի ունէին գլուխք, եւ նորաւք տանջէին վնասէին: ²⁰ Եւ մնացորդք մարդկան ոչ սպանան վիրաւքս յայտոցիկ, եւ ոչ զղջացան ի գործոց ձեռաց իւրեանց, զի մի երկիրպագանկ ջեն դիւաց եւ ոռկեղէն պատկերաց եւ արծաթեաց եւ պղնձեաց եւ քարանց եւ փայտեղիւնաց, որք ոչ տեսանել կարեն եւ ոչ լսել եւ ոչ գնալ: ²¹ Եւ ոչ զղջացան ի սպանութեան իւրեանց, եւ ոչ ի դիւթութեան իւրեանց, եւ ոչ ի պոռնկութեան իւրեանց, եւ ոչ ի գողութեան իւրեանց:

«Իտմութ՝ ի շէնիւն շոնարին բառն ուշնութին ընդ
այլմ ըստ իմի նմանիւրդ բառն — Գ. շնութ. ի սոյն |
առիւծոց | նոյ | ծծումբ | 18 հարուածոցս յայտոցիկ |
ի ծծմբոյն | 19 Եւ ի իշխանութի | ի բերանս իւ-
րանց | նոյ, «նոյն» եւ «նոյ» | Ե տանջէին (Բ-էին)
վնասէին (Բ-էին) | 20 յայտոցիկ | իւրանց | ար-
ծաթաց | պղնձաց | եւ յեղին պոռնկ | 21 Ե ի
սպանութե . . . ի դիւթութե . . . ի պոռնկութե.
Բ «նոյ» շնութ բառն համարութեան | իւրանց (այս-
պէս լսեցեանք) |

ԳԼ. Ժ.

Նա տեսի այլ հրեշտակ՝ որ իջանէր յերկնից՝ հզաւր՝ ամպով, զգեցեալ զպատիւ ի վերայ գլխոյ իւրոյ, եւ երեսք նորա իրրեւ զարեգակն, եւ ոտք նորա իրրեւ զոիւն հրեղէն։ Նա ունէր ի ձեռին իւրում զգիրս բացեալս. եւ եդ զոտն իւր ի վերայ ծովու՝ զաջ, եւ զահեակ իւր ի վերայ երկրի։ Նա աղաղակեաց ձայնիւ մեծաւ՝ իբրեւ զառեւծ զի գոչեսցէ։ Նա իբրեւ աղաղակեաց՝ խաւսեցան եւթանեքին որոտմունքն ի ձայնս իւրեանց։ Նա որչափ եւ խաւսեցան եւթանեքին որոտմունքն՝ կամէի գրել. եւ լուայ ձայն յերկնից՝ զի ասէր. կնքեա՛ զխաւսս եւթն որոտմանցդ եւ մի գրեր զայդ։ Նա հրեշտակն, զոր տեսի՝ կայր ի վերայ ծովու եւ ի վերայ երկրի, ամբարձ զձեռն իւր զաջ ի վեր յերկնս,

ԳԼ. Ժ. — 1 հչի | ամբով | ըսգեցեալ | ի վերա | նի, այդէն եւ զոտ | ուղ սիւն | Ե հրեղէնք, յոն-
կանք ալիւրեւ իւր իւր | Ե հրեղէն | 2 Ե ի ձեռ
իւրում, Բ ի ձեռն իւր | գիրս | ի վերա, այդէն
եւ զոտ | զաջ | զահեակն | 3 զառիւծ | եւթ-
նեկին | իւրանց | 4 եւթնեկին | Ե Բ իւր-
որոտմանցն | Ե կամեի, Բէի | Ե լուա. Բ լայ | որ
ասէր. կնքեայ | Ե Բ զխաւս | 5 | 5 հչին | ի վերա,
այդէն եւ զոտ | զձեռն | զաջ | վեր (առանց նորոգի)

6 երդուաւ ի կենդանին յաւիտենից, որ արար
 զերկինս եւ որ ի նմա, եւ զերկիր եւ որ
 ի նմա, զի ժամանակ ոչ եւս իցէ, ' այլ յաւր
 Տեառն, ի ձայն եւ յեւթներորդ հրչտակին՝
 յորժամ հարկանելոց է, կատարեցի խորհուրդն
 Աստուծոյ, զոր աւետարանեաց ծառայից իւրոց
 մարգարէից, 7 Եւ ձայն լուայ յերկնից դար-
 ձեալ, որ խաւսէր ընդ իս՝ ասելով. երթ,
 ան զգիրսն զբացեալսն ի ձեռանէ հրեշտակին՝
 որ կայն ի վերայ ծովու եւ ի վերայ երկրի.
 8 Եւ գնացի առ հրչտակն, ասելով՝ տալ ինձ
 զգիրսն. Եւ ասէ ցիս. ան եւ կեր, եւ դառ-
 նացուսցէ զքո զորովայնդ, այլ ի բերան քո
 լիցի քաղցր իբրեւ զմեղր. 9 Եւ առի զգիրն
 ի ձեռանէ հրչտակին եւ կերայ զայն. եւ էր ի
 բերան իմ իբրեւ զմեղր քաղցր. եւ յորժամ
 կերայ զայն՝ լցաւ բերան իմ դառնութեամբ.
 10 Եւ ասէ ցիս. պարտ է դարձեալ մարգարէա-
 նալ քեզ ի վերայ ժողովրդոց եւ ազգաց եւ
 լեզուայ, եւ թագաւորայ բազմաց:

6 երդուաւ | ի նմայ (երկր.) | 7 (յորդանոս քանից է
 զիւրեք հազարէն իւրեքուկ եւ չորս տ. է ծանօթ.) |
 Ե Բ Թ Թ | Էրորդ հչկին | Ե Բ Թ Թ | 8 Ե լուա-
 Բ լայ | բացեալ | հչկին | կայ | Ե Բ ի վերա
 (աւելորդ.) | ի վերա (երկր.) | 9 հչկն | որովայնդ |
 ի բերանս | 10 հրչկին | Ե Բ կերա (երկրայնորդ.) |
 ի բերանս | զայն երկր. դառնութեամբ | Ե Բ դառնութեամբ |
 11 ի վերա | լեզուաց |

ԳԼ. ԺԱ.

¹ Եւ տուաւ ինձ եղէգն ի նմանութիւն գաւազանի. եւ կայր հրշտակն՝ տսելով. արի՛ եւ չափեա՛ զքանն Աստուծոյ, զտաճարն եւ զսեղանն եւ զերկրպագուս նորին. ² եւ զգաւ իթ զարտաքին տաճարին՝ մի զայն չափեր, զի տուաւ ազգաց. եւ զքաղաքն սուրբ կոխեացեն ամիսս քառասուն եւ երկուս. ³ եւ տաց երկուց վկայից իմոց՝ եւ մարգարեացին աւուրս հազար երկերիւր եւ վաթսուն, զգեցեալ քուրձ. ⁴ Սոքա են երկու ձիթենիքն եւ երկոքեան ճրագանոցքն, որ կան առաջի Տեառն երկրիս. ⁵ եւ որ ոոցա կամի վնասել, հուր ելանէ ի բերանոյ նոցա եւ ուտէ զթշնամիս նոցա. եւ որ կամի սոցա վնասել՝ այնպէս պարտ է նոցա վնասիլ. ⁶ Սոքա ունին իշխանութիւն զերկինս չափել, զի մի իջցէ անձրեւ յաւուրս մարգարէութեան

ԳԼ. ԺԱ. — 1 տուաւ | Ե եղեգն. Բ էղէգն | Ե Բ ի նմանութի | հչկն | չափեայ | Ե Բ ան | 2 արտաքին | տուաւ | սք | իս եւ երկուս | 3 Ե անշշո քուէ ԺԷԷ ԺԷԷ՝ տայց. Բ տաց | Ե մարգարեացին, Բ-րէասցին | և երկերիւր եւ կ. | ԷԷԷ. զգեցեալ լէիդանօ ԷԷԷ Ե զգեցա, Բ ըսգեցա | քուրց | 4 սոքայ | ք (=էրէս) | Ե Բ ան | 5 սոցին | նյ (էրէսէն) | 6 Ե Բ իշխանութի (ԷԷԷ, Բ ԷԷԷ Էրէր.) | մարգարէութի նյ |

Յայտնութիւն Յովն., Էրտ. Մարտտ:

նոցա. եւ իշխանութիւն ունին ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնոսա յարիւն, եւ հարկանել զերկիր ամենայն հարուածովք՝ քանիցս անգամ եւ կամիցին. ⁷ Եւ յորժամ կատարեսցեն զվկայութիւն իւրեանց, գազանն՝ որ ելանէ յանդն դոց՝ տացէ պատերազմ ընդ նոսա, եւ յաղթեցէ նոցա եւ սպանցէ զնոսա. ⁸ Եւ դիակունք նոցա ի հրապարակս քաղաքին մեծի անկցին, որ կոչի ոգեւորականութեամբ՝ Սողոմ եւ Բաբելոն եւ Եգիպտոս, ուր Տէրն նոցա խաչեցաւ. ⁹ Եւ տեսանեն ի ժողովրդոց եւ ի ցեղից եւ յազգաց զդիակունս նոցա՝ աւուրս երիս եւ կէս. եւ զդիակունս նոցա ոչ թողցեն գնել ի գերեզմանս. ¹⁰ Եւ որք բնակեալ են ի վերայ երկրիս խնդայցեն ի վերայ նոցա, եւ ընծայս տայցեն տանել միմեանց, զի սոքա երկու մարդարէք տանջեսցին որ բնակեալ են ի վերայ երկրի. ¹¹ Եւ յետ երից աւուրց եւ կիսոց՝ հոգի կենդանութեան Աստուծոյ եմուտ ի նոսա, եւ

Ե Բ ի վերա | զնս յարուն | ամ | անկամ | 7 զվկայութի իւրանց | անտընտոց | պատերազմի (էի. տացէ պատերազմ) ընդ նս | նյ | զնս | 8 նյ | Ե Բ ոգեւորականութի | Ե իորն. Բ իորն | նյ | 9 նյ (երի.+) | յօուրս | դիակունս (էի. երի. զդիակունս) | 10 որ (էի. որք) | ի վերա (երեւի) | երկրի (աւուր) | տացեն | ք | տանջեսցին եւ. այլայլեալ Ե ասոր Բանից. Գ. զթանով. | 11 երից պատի | Ե Բ նյ | Եմուտ ի նս |

կացին ի վերայ ոտից իւրեանց եւ ահ մեծ անկաւ ի վերայ տեսողաց նոցա: ¹² Եւ լուայ ձայն մեծ ի յերկնից՝ որ ասէր նոցա. ելէ՛ք այսր. եւ ելին յերկինս ամպաւք, եւ տեսին զնոսա թշնամիք նոցա: ¹³ Եւ յայնմ՝ աւուր եղեւ շարժումն մեծ, եւ անկաւ յաստերորդ մասն քաղաքին, եւ մեռան ի շարժմանէ արք եւ թնհաղար, եւ մնացորդք մարդկան զարհուրեալք եղեն եւ ետուն փառս Աստուծոյ երկնից: ¹⁴ Ահա վայն երկրորդ դնաց. եւ ահաւասիկ վայն երրորդ գայ արագ արագ:

¹⁵ Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհար փող. եւ եղեն ձայնք մեծ յերկինս՝ ասելով. եղեւ թագաւորութիւն Տեառն մերոյ՝ Քրիստոսի նորա, եւ թագաւորեսցէ յաւիտեան եւ յաւիտեանս յաւիտենից: ¹⁶ Եւ քսան եւ չորք ծերքն՝ որ առաջի Աստուծոյ էին՝ նստէին ի վերայ աթոռոց

ի վերա (երկտ.) | իւրանց | քիչ. նոցա Ե առի՝ նոց, յորոյ վերայ ապա նորք քիչ երեւել է՝ ա. Բ քիչ՝ նոյ | յառաջ Ժան զհարաւորք « եւ ահ մեծ անկաւ ի վերայ տեսողաց նոցա » Բ յաւելեալ առի՝ « եւ ահ կալաւ որք տեսին զնոյ », շարժ. Գ. Ի « արեւ- շառնոյ. յայս հար- Ժ » | 12 Ե լուա, Բ-Յ | ցնոյ (քիչ. նոցա առաջնոյ) | ամբաւք | զնոյ | նոյ (երկտ.) | 13 Մերորդ | արք է. ի. | Ե Բ իոյ | 14 ահայ | Ե գա, Բ-Յ | 15 Էրրորդ՝ հրեշտակն էհար | եղեւ (քիչ.՝ եղեն) | Ե Բ թագաւորութիւն մոն | Ե Բ քի | նոյ | 16 Իոյ | Ե Բ իոյ, յորոյ է- Դ-Բ | Ե Բին (Բ Էին)՝ նստեին (Բ-Էին) |

Ճ*

նոցա. եւ իշխանութիւն ունին ի վերայ ջուրց՝
դարձուցանել զնոսա յարիւն, եւ հարկանել
զերկիր ամենայն հարուածովք՝ քանիցս անգամ
եւ կամիցին. ⁷ Եւ յորժամ կատարեսցեն զվկայ-
ութիւն իւրեանց, գազանն՝ որ ելանէ յանդն
դոց՝ տացէ պատերազմ ընդ նոսա, եւ յաղթեա-
ցէ նոցա եւ սպանցէ զնոսա. ⁸ Եւ դիակունք
նոցա ի հրապարակս քաղաքին մեծի անկցին,
որ կոչի ոգեւորականութեամբ՝ Սոդոմ եւ Բա-
բելոն եւ Եգիպտոս, ուր Տէրն նոցա խաչե-
ցաւ. ⁹ Եւ տեսանեն ի ժողովրդոց եւ ի ցեղից
եւ յազգաց զդիակունս նոցա՝ աւուրս երիտ եւ
կէս. եւ զդիակունս նոցա ոչ թողցեն դնել ի
գերեզմանս. ¹⁰ Եւ որք բնակեալ են ի վերայ
երկրիտ խնդայցեն ի վերայ նոցա, եւ ընծայս
տայցեն տանել միմեանց, զի սոքա երկու մար-
գարէք տանջեսցին որ բնակեալ են ի վերայ
երկրի. ¹¹ Եւ յետ երից աւուրց եւ կիսոց՝ հո-
գի կենդանութեան Աստուծոյ եմուտ ի նոսա, եւ

Ե Բ ի վերա | զնս յարուն | ամ | անկամ | 7 զվկայ-
ութի իւրանց | անտընտոց | պատերազմի (էի. տացէ
պատերազմ) ընդ նս | նյ | զնս | 8 նյ | Ե Բ ոգեւ-
որականութք | Ե ին. Բ ին | նյ | 9 նյ (երի.) |
յօուրս | դիակունս (էի. երի. զդիակունս) | 10 որ
(էի. որք) | ի վերա (երի.) | երկրի (աւուր.) | տա-
ցեն | ք | տանջեսցին եւ. այլեւ Ե ասիւ իմաս-
թանց. Դ. զնս. | 11 երից պիտի | Ե Բ նյ | Ե-
մուտ ի նս |

կոցին ի վերայ ուրից իւրեանց եւ ահ մեծ անկաւ ի վերայ տեսողաց նոցա: ¹³ Եւ լուայ ձայն մեծ ի յերկնից՝ որ ասէր նոցա. ելէք այսր. եւ ելին յերկինս ամպաւք, եւ տեսին զնոսա թշնամիք նոցա: ¹⁵ Եւ յայնմ՝ աւուր եղեւ շարժումն մեծ, եւ անկաւ տասներորդ մասն քաղաքին, եւ մեռան ի շարժմանէ արք եւթն հազար, եւ մնացորդ մարդկան զարհուրեալք եղեն եւ ետուն փառս Աստուծոյ երկնից: ¹⁶ Ահա վայն երկրորդ դնաց. եւ ահաւասիկ վայն երրորդ գայ արագ արագ:

¹⁵ Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհար փուլ. եւ եղեն ձայնք մեծ յերկնիս՝ ասելով. եղեւ թագաւորութիւն Տեառն մերոյ՝ Քրիստոսի նորա, եւ թագաւորեսցէ յաւիտեան եւ յաւիտեանս յաւիտենից: ¹⁶ Եւ քսան եւ չորք ծերքն՝ որ առաջի Աստուծոյ էին՝ նստէին ի վերայ աթոռաց

ի վերա (երկու) | իւրանց | ինչ. նոցա Ե անի՝ նոց, քոյ վերայ արդ նոր ինչ երեւ է՝ ա. Բ ինչ նի | յառաջ Կան զնոսանք « եւ ահ մեծ անկաւ ի վերայ տեսողաց նոցա » Բ յառեւել անի՝ « եւ ահ կաղա որք տեսին զնս », շէր Կ. ի արդեւ զնանի. յայն Կ. Կար | 12 Ե լուա, Բ-յ | ցնս (ինչ. նոցա արդեւ ամբաւք | զնս | նի (երկու) | 13 Դերորդ | արք է. Կ. Ե Բ Կ | 14 ահայ | Ե գա, Բ-յ | 15 Էերդ հրեշտակն եհար | եղեւ (ինչ.՝ եղեն) | Ե Բ Թագաւորութիւն տն | Ե Բ Էր | նի | 16 Ինչ | Ե Բ Կ. Կ Կ. Ե Կ. Ե | Ե Կին (Բ Էին)՝ նստեին (Բ-Էին

իւրեանց, եւ երկիր պագին Աստուծոյ, ¹⁷ ասելով. գոհանամք զքէն, Տէր Աստուած ամենակալ, էդ եւ որ էն, զի առեր զքո զաւրութիւն մեծ, եւ թագաւորեցեր. ¹⁸ եւ ազգք բարկացան, եւ եկն բարկութիւն քո, եւ ժամանակ մեռելոց դատաստանի, եւ տալ զվարձս ծառայից իւրոց մարգարեից, սրբոց եւ երկիւղածաց անուան քո, փոքունց եւ մեծամեծաց, ապականել զապակա. նոզս երկրի. ¹⁹ Եւ բացաւ տաճարն Աստուծոյ որ յերկինս, եւ երեւեցաւ տապանն ուխտից իւրոց ի տաճարի իւրում. եւ եղեն փայլատակմունք եւ որստումն եւ ձայն եւ շարժումն եւ կարկուտ մեծ:

ԳԼ. ԺԲ.

¹ Եւ նշան մեծ տեսաւ յերկինս՝ կին արկուցեալ զարեգակն եւ զլուսին ի ներքոյ ոտից իւրոց, եւ ի վերայ գլխոյն պսակ յաստեղաց երկօտասանից, ² եւ յղացեալ՝ աղաղակէր երկնելով եւ տանջելով ծնանել. ³ Եւ տեսաւ այլ նշան յերկինս, եւ ահաւասիկ վիշապ մեծ, որ

17 Ե Բ ԽՐ ԽԾ | ամենակալ | Ե զաւրութի, Բ-ԹԻՆ |
 18 ազգ | Ե Բ բարկութի | Ե մարգարեից, Բ-ՐԷԻԿ |
 անւան | 19 Ե Բ ԽԿ | եղեւ փայլատակումն |

ԳԼ. ԺԲ. — 1 զլուսինն | ի վերայ | 2 ծնանէր |

աւնէր գլուխս եւթն՝ եւ եղջերս տասն, եւ ի վերայ եւթն գլխոց նորա՝ եւթն պսակ. Եւ տուան նորա քարշէր զերրորդ մասն աստեղաց երկնից, եւ արկ զնոսա յերկնից. եւ վիշապն եկաց առաջի կնոջն՝ որ ծնանելոցն էր, զի յորժամ ծնցի՝ զորդի նորա կերիցէ. Եւ ծնաւ որդի արու, որ հովուելոց է զամենայն ազգս՝ գաւազանաւ երկաթեալ. եւ յափշտակեցաւ որդի նորա առ Աստուած եւ առ ամբողջ նորա. Եւ կինն փախեալ յանապատ, որ աւնի անդ տեղի պատրաստեալ յԱստուծոյ, զի անդ կերակրեսցեն զնա աւուրս հազար երկերիւր վաթսուէն եւ հինգ. Եւ եղեւ պատերազմ ի յերկինս, Միքայէլ եւ հրշտակք նորա պատերազմեալ ընդ վիշապին. Եւ վիշապն պատերազմեցաւ, եւ հրշտակք նորա. Եւ ի կալան ժոյժ, եւ ի տեղի նոցա գտաւ յերկինս. Եւ անկաւ վիշապն մեծ, աւճն առաջին, որ է մատնիչ եւ բեղզեբուղ եւ սատանայ, որ մռ

3 գլխս է | եղջերս Ժ | ի վերայ է | նյ | պսակս է |
 4 նր, այդեւ եւ Բար | զնս | էկաց | կնոջն |
 5 հովվելոց էր զամ | երկաթաւ | նր (երկու) |
 Ե Բ ամ | 6 Ե կին. Բ կին նր | Ե Բ յայ | և. երկե-
 րիւր եւ կն. (Ե Բ այն շահեգ Դնի Բարդու այդեւ՝
 և) | 7 Բարդու ի Դար | հիւք նր, այդեւ եւ
 Բար | որ պատերազմեցան (էիլ.՝ պատերազմեալ) |
 8 ժուժ | նյ | 9 բեղզեբուղ |

լորեցուցանէ զտիեզերս ամենայն, եւ անկաւ
յերկիր, եւ հրշտակք նորա ընդ նմա ընկե-
ցան: ¹⁰ Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ ասելով. արդ
եղեւ փրկութիւն եւ զաւրութիւն եւ թագաւ-
որութիւն Աստուծոյ մերոյ, եւ իշխանութիւնք
նորա, զի զարկաւ մատնիչ եղբարց մերոց, որ
մատնէր զնոսա սառի լի Աստուծոյ մերոյ՝ ի տուէ
եւ ի գիշերի: ¹¹ Եւ նոքա յաղթեցին նմա՝
վասն արեան գառինն, եւ վասն վկայութեանց
նոցա, եւ ոչ սիրեցին զանձինս մինչեւ ի մահ:
¹² Վասն այսորիկ ուրախ եղերո՞ւք, երկինք՝ եւ
որ բնակեալդ էք ի դմս. վայ երկրի եւ ծով-
ու, զի էջ մատնիչն առ ձեզ՝ ունելով զցա-
տուծի մեծ, գիտելով զի սակաւ ժամանակ ու-
նի:

¹³ Յորժամ ետես վիշապն զի ընկեցաւ յերկիր,
եւ զհետ եղեւ կնոջն՝ որ ծնաւ զարուն: ¹⁴ Եւ
տուաւ կնոջն երկու թեւք արծուոյ մեծի, զի
թռիցէ յանապատ՝ ի տեղին իւր, ուր կերա-
կրի անդ՝ ժամանակ եւ ժամանակս եւ կէս ժաւ

սիմ | Կալուէ եւ շրջից | հիշք նի | 10 Ե լուա-
բ լայ | փրկ . . . զաւր . . . թագ . . . Էր աստուծոյ
հաճութեամբ իջեցաւ Երեմիայի վրէժն | Ե Բ սի (երկն) | իշխա-
նութիւն նի | զնի | ի տուէ | 11 վկայութիւն նի | 13 Է-
տես | կնոջն | 14 տուաւ կնոջն թ | արծուոյ | Էրկն
Ժամանակս Ե Բ՝ Երեմիայի վրէժն | Էրկն
Ժամանակ |

մանակի՝ յերեսաց աւձին։¹⁵ Եւ էարկ աւձն ի բերանոյ իւրմէ զկնի կնոջն հուր, ջուր իբրեւ զգետ՝ զի զնա գետատար արացէ։¹⁶ Եւ աւգնեաց երկիր կնոջն, եւ եբաց զբերան իւր եւ եկուլ զգետն՝ զոր արկ վիշապն ի վերայ կնոջն։¹⁷ Եւ գնաց առնել պատերազմ ընդ մնացորդս զաւակի նորա՝ որք պահէին զպատուիրանս Աստուծոյ, եւ որք ունին զվկայութիւնն Յիսուսի։

ԳԼ. ԺԳ.

(ԺԲ.)¹⁸ Եւ կացի ես ի վերայ աւագի եզեր ծովուն։¹ Եւ տեսի ի ծովէն գազան զի ելանէր՝ ունելով եղջերս տասն եւ պուխս եւթն, եւ ի վերայ եղջերաց նորա՝ պսակք տասն. եւ ի վերայ գլխոյ նորա՝ անուն հայհոյութեան։² Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման էր ընծու, եւ ոտք նորա իբրեւ զարջոյ, եւ բե-

15 կնոջն | Ե Բ գետատարացէ, Դայար Գրեւ, աւ-
շուշ Գրեւ Գրեւ, աւշուշ՝ գետատար արացէ |
16 կնոջն (Երկու) | Էբաց | ի վերա | 17 պատե-
րազմն | նի | Ե պահէին, Բ-էին | զպատուիրանս |
Ե Բ այ ... յի | 18 յեզեր |

ԳԼ. ԺԳ. — 1 Ե ելաներ, Բ-էր | եղջիւրս Ժ |
Ե գլուխք. Բ գլուխ | Է | Ե Բ ի վերա (Երկու) |
նի (Երկու) | Ե Բ պսակ | Ժ | հայհոյութեւ | 2 ըն-
ծու | նի (Երկու) | զառջոյ |

րան նորա իբրեւ բերան առեւծու. եւ ետ
 նմա վիշապն զգաւրութիւն իւր եւ զաթոռ իւր
 եւ զիշխանութիւն մեծ: Եւ մի ի գլխոց իւ-
 րոց իբրեւ սպանեալ ի մահ, եւ հարուած
 մահու նորա ողջացաւ: Եւ զարմացաւ ամե-
 նայն երկիր զկնի գազանին, եւ երկիր պագին
 վիշապին՝ զի ետ զիշխանութիւն իւր գազանին,
 ասելով. ո՞ր է նման գազանին, կամ ո՞ր կարիցէ
 մարտնչել ընդ նմա: Եւ տուաւ նմա բերան
 որ իաւսէր մեծամեծս եւ հայհոյութիւն. լի-
 նել ամիսս քառասուն եւ երկուս: Եւ երաց
 զբերան իւր ի հայհոյութիւն առ Աստուած,
 հայհոյել զանուն նորա եւ զքնակութիւն նորա,
 եւ որք ի յերկինս բնակեալ են: Եւ տուաւ
 նմա առնել պատերազմ ընդ սուրբսն եւ յաղ-
 թել նոցա. եւ տուաւ նմա իշխանութիւն ի
 վերայ ամենայն ցեղից եւ ժողովրդոց եւ ազ-

առիւծոյ | նի (իւլ.՝ նմա) | Ե Բ զգաւրութիւն | զիշխա-
 նութիւն | 3 հարուած | նի | ամ | 4 զիշխանութիւն |
 ո՞ր է նման գազանին, ինչ-ի ինչ լի մեծագործութեամբ
 ընդ ցեղիս ինչ-ի ինչ, ուղիւս ըստ վերայդեւ ըն-
 ինքնաշարք է | ո՞ր կարէ մարտնչել ընդ նա |
 5 տուաւ | հայհոյութիւն լսել ամիսս խք. իսկուսի եւ
 ինչ-ի ինչ քանիս ասիւն յերկ. օրն. Ե Բ. հմտ. զքանիս.
 ի տեղս յայս | 6 էրաց | Ե Բ ի հայհոյութիւն |
 Ե Բ ամ | նի (երկուս) | զքնակութիւն | որ յերկինս |
 7 տուաւ (երկուս) | ընդ սբս | նի | իշխանութիւն ի
 վերա ամ |

գաց եւ լեզուաց: ⁸ Եւ երկիր պագցեն նմա ամենեքեան՝ որ բնակեալ են ի վերայ երկրի, որոց ոչ եւս գրեալ էր անուն նորա ի գիրս կենդանութեան գառինն սպանելոյ՝ ի սկզբանէ աշխարհի: ⁹ Որ ունի ականջ լսելոյ՝ լսուցէ: ¹⁰ Որ ի գերութիւն երթայ. որ սրով սպանցէ՝ պարտ է նմա սրով սպանանել: Աստ է համբերութիւն եւ հաւատք որոց:

¹¹ Եւ տեսի այլ գազան որ ելանէր յերկրէ, եւ ունէր եղջերս երկուս՝ նման գառինն, եւ խաւսէր իբրեւ զվիշապն: ¹² Եւ զիջանուութիւն զառաջնոյ գազանին առնէր առաջի նորա, եւ առնէր զերկիր իբրեւ որ ի սմա բնակեալ են՝ զի երկիր պագցեն գազանին առաջնոյ, որոյ բժշկեցաւ հարուածք մահու իւրոյ: ¹³ Եւ արասցէ նշանս մեծամեծս, զի հուր արասցէ իջանել յերկնից՝ առաջի մարդկան: ¹⁴ Եւ մոլորեցուցանէ զբնակեալս ի վերայ երկրի՝ վասն

լեզուաց | 8 ամենեքեան | ի վերա | գրեալ է | նր
 ի գիր կենդանութե | 9 ունիցի ականջս | լսուցէ |
 10 գեր. ... համբ. ... ըստ ռեբուկանին համարութ. վերջ. |
 Ե Բ երթա. — իւրի է իմաս բանեց. Գ. ի արեւ-
 զնանի. Եւս համբ | սրբոցն | 11 Ե Բ Էրեն Դորնու
 լեդուլու՝ տեսեալ, ըստ դար է անլի՝ տեսի այլ |
 Ե գազանն. Բ գազան | եղջերս ք | 12 եւ առ-
 ջնս դուլու | զիջա. համարութ. վերջ. | առաջի (Էրեն)
 զառաջնոյ | որով բժշկեցաւ | հարուածք | 14 ի

րան նորա իբրեւ բերան առեւծու. եւ ետ
 նմա վիշապն զգաւրութիւն իւր եւ զաթոռ իւր
 եւ զիշխանութիւն մեծ: Եւ մի ի գլխոց իւ-
 րոց իբրեւ սպանեալ ի մահ, եւ հարուած
 մահու նորա ողջացաւ: Եւ զարմացաւ ամե-
 նայն երկիր զկնի գազանին, Եւ երկիր պագին
 վիշապին՝ զի ետ զիշխանութիւն իւր գազանին,
 ասելով. ո՞ է նման գազանին, կամ ո՞ կարիցէ
 մարտնչել ընդ նմա: Եւ տուաւ նմա բերան
 որ խաւսէր մեծամեծս եւ հայհոյութիւն. լի-
 նել ամիսս քառասուն եւ երկուս: Եւ երաց
 զբերան իւր ի հայհոյութիւն առ Աստուած,
 հայհոյել զանուն նորա եւ զքնակութիւն նորա,
 եւ որք ի յերկինս բնակեալ են: Եւ տուաւ
 նմա առնել պատերազմ ընդ սուրբսն եւ յաղ-
 թել նոցա. եւ տուաւ նմա իշխանութիւն ի
 վերայ ամենայն ցեղից եւ ժողովրդոց եւ ազ-

առիւծոյ | նր (էիւ.՝ նմա) | Ե Բ զգաւրութի | զիշխա-
 նութի | 3 հարւած | նր | ամ | 4 զիշխանութի |
 ո՞ է նմանգազ գազանին, Բ-ի Բ-ի Լ-ի աւագորդութեմ
 ընդդէմ-դէմ իւր-իւր, ուղիւ ըստ վերայդեւ ըն-
 Բերդ-աշոյր Եի | ո՞յ կարէ մարտնչել ընդ նա |
 5 տուաւ | հայհոյութիւն լսել ամիսս խք. Խառնի Ե-
 Բերի են բանդ ասին յերկ. Երկ. Ե Բ. հմտ. զնազն.
 Ի Դեղ- յոյս | 6 էբաց | Ե Բ ի հայհոյութի |
 Ե Բ ամ | նր (Երկ-.) | զքնակութի | որ յերկինս |
 7 տուաւ (Երկ-.) | ընդ սքս | նյ | իշխանութի ի
 վերայ ամ |

գաց եւ լեզուաց: ⁸ Եւ երկիր պագցեն նմա ամենեքեան՝ որ բնակեալ են ի վերայ Երկրի, որոց ոչ եւս գրեալ էր անուն նորա ի գիրս կենդանութեան գառինն սպանելոյ՝ ի սկզբանէ աշխարհի: ⁹ Որ ունի ականջ լսելոյ՝ լուիցէ: ¹⁰ Որ ի գերութիւն երթայ. որ օրով սպանայէ՝ պարտ է նմա սրով սպանանել: Աստ է համբերութիւն եւ հաւատք որոց:

¹¹ Եւ տեսի այլ գազան որ ելանէր յերկրէ, եւ ունէր եղջերս երկուս՝ նման գառինն, եւ իսուռէր իբրեւ զվիշապն: ¹² Եւ զիջանութիւն զառաջնոյ գազանին առնէր առաջի նորա: Եւ առնէր զերկիր իբրեւ որ ի սմա բնակեալ են՝ զի երկիր պագցեն գազանին առաջնոյ, որոյ բժշկեցաւ հարուածք մահու իւրոյ: ¹³ Եւ արասցէ նշանս մեծամեծս, զի հուր արասցէ իջանել յերկիրոյ՝ առաջի մարդկան: ¹⁴ Եւ մոլորեցուցանէ զբնակեալս ի վերայ երկրի՝ վասն

լեզուաց | 8 ամենեքեան | ի վերայ | գրեալ է | նր
 ի գիր կենդանութե | 9 ունիցի ականջս | լուիցէ |
 10 գեր. ... համբ. ... ըստ սովորութեան համար. վերջ. |
 Ե Բ երթաւ. — լսել է իմաստ բանեց. Գ. է արեւ-
 զննել. Եւս համբ | սրբոցն | 11 Ե Բ Գրեւ Գրեւ-
 լուիցէ՝ տեսեալ, ըստ Գրեւ է սովոր տեսի այլ |
 Ե գազանն. Բ գազան | եղջերս Ե | 12 եւ առ-
 ջն պարտ | զիջա. համար. վերջ. | առաջի (Գրեւ՝
 զառաջնոյ) | որով բժշկեցաւ | հարուածք | 14 ի

6 երդուաւ ի կենդանին յաւիտենից, որ արար
 զերկինս եւ որ ի նմա, եւ զերկիր եւ որ
 ի նմա, զի ժամանակ ոչ եւս իցէ, 7 այլ յաւր
 Տեառն, ի ձայն եւ յեւթներորդ հրչտակին՝
 յորժամ հարկանելոց է, կատարեացի խորհուրդն
 Աստուծոյ, զոր աւետարանեաց ծառայից իւրոց
 մարգարէից, 8 եւ ձայն լուայ յերկնից դար-
 ձեալ, որ խաւսէր ընդ իս՝ ասելով. Երթ,
 ան զգիրսն զբացեալսն ի ձեռանէ հրչտակին՝
 որ կայն ի վերայ ծովու եւ ի վերայ երկրի.
 9 եւ գնացի առ հրչտակն, ասելով՝ տալ ինձ
 զգիրսն. եւ ասէ ցիս. ան եւ կեր, եւ դառ-
 նայուսցէ զքո զորովայնդ, այլ ի բերան քո
 լնցի քաղցր իբրեւ զմեղր, 10 եւ առի զգիրն
 ի ձեռանէ հրչտակին եւ կերայ զայն. եւ էր ի
 բերան իմ իբրեւ զմեղր քաղցր. եւ յորժամ
 կերայ զայն՝ լցաւ բերան իմ դառնութեամբ.
 11 եւ ասէ ցիս. պարտ է դարձեալ մարգարէա-
 նալ քեզ ի վերայ ժողովրդոց եւ ազգաց եւ
 լեզուայ, եւ թապաւորայ բաղմաց:

6 երդուաւ | ի նմայ (երկր.) | 7 (յօրինանք բանից է
 «իւնչն համարի» իւնիւրեւէ եւ շուրջ 7. է ծանօթ.) |
 Ե Բ ԹԵՆ | Էրորդ հիշին | Ե Բ ԹԵՆ | 8 Ե լուա-
 Բ լայ | բացեալ | հիշին | կայ | Ե Բ ի վերա
 (աւել.) | ի վերա (երկր.) | 9 հիշին | որովայնդ |
 ի բերանս | 10 հիշին | Ե Բ կերա (երկր.) |
 ի բերանս | զայն երկր. գիւտ | Ե Բ գառնութիւն |
 11 ի վերա | լեզուաց |

ԳԼ. ԺԱ.

¹ Եւ տուաւ ինձ եղէգն ի նմանութիւն գաւազանի. եւ կայր հրչտակն՝ ստեղծ. արի եւ չափեա՛ զբանն Աստուծոյ, զտաճարն եւ զսեղանն եւ զերկրպագուս նորին. ² եւ զգաւ իմ զարտաքին տաճարին՝ մի՛ զայն չափեր, զի տուաւ ազգաց. եւ զքաղաքն սուրբ կոխեացն ամիսս քառասուն եւ երկուս. ³ եւ տաց երկուց վկայից իմոց՝ եւ մարգարէացին աւուրս հազար երկերիւր եւ վաթսուս, զգեցեալ քուձ. ⁴ Սքա եւն երկու ձիթենիքն եւ երկոքեան ճրագանոցքն, որ կան առաջի Տեառն երկրիս. ⁵ եւ որ սոցա կամի վնասել, հուր ելանէ ի բերանոյ նոցա եւ ուտէ զթշնամիս նոցա. եւ որ կամի սոցա վնասել՝ այնպէս պարտ է նոցա վնասիլ. ⁶ Սքա ունին իշխանութիւն զերկինս չափել, զի մի իջցէ անձրեւ յաւուրս մարգարէութեան

ԳԼ. ԺԱ. — 1 տուաւ | Ե եղեգն. Բ էղեգն | Ե Բ ի նմանութի | Հէն | չափեայ | Ե Բ արտաքին | տուաւ | սք | իս եւ երկուս | 3 Ե անշուշտ էրէ Խու Դմբ՝ տայց. Բ տաց | Ե մարգարեացին, Բ-րէասցին | ի երկերիւր եւ կ. | էի. զգեցեալ լըիտն ունի Ե զգեցա, Բ ըսգեցա | քուրց | 4 սոքայ | ք (=երկու) | Ե Բ տն | 5 սոցին | նյ (երկուս) | 6 Ե Բ իշխանութի (աւջն, Բ նեւ երկր.) | մարգարէութի նյ |

Յայտնարիւն Յովն., հրաւ. Մարտա:

3

նոցա. եւ իշխանութիւն ունին ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնոսա յարիւն, եւ հարկանել զերկիր ամենայն հարուածովք՝ քանիցս անգամ եւ կամիցին, ⁷ Եւ յորժամ կատարեսցեն զվկայութիւն իւրեանց, գազանն՝ որ ելանէ յանդն դոց՝ տացէ պատերազմ ընդ նոսա, եւ յաղթեսցէ նոցա եւ սպանցէ զնոսա: ⁸ Եւ դիակունք նոցա ի հրապարակս քաղաքին մեծի անկցին, որ կոչի ոգեւորականութեամբ՝ Սողոմ եւ Բաբելոն եւ Եգիպտոս, ուր Տէրն նոցա խաչեցաւ: ⁹ Եւ տեսանեն ի ժողովրդոց եւ ի ցեղից եւ յազգաց զդիակունս նոցա՝ աւուրս երիս եւ կէս. եւ զդիակունս նոցա ոչ թողցեն դնել ի գերեզմանս: ¹⁰ Եւ որք բնակեալ են ի վերայ երկրիս խնդայցեն ի վերայ նոցա, եւ ընծայս տայցեն տանել միմեանց, զի սոքա երկու մարդարէք տանջեսցին որ բնակեալ են ի վերայ երկրի: ¹¹ Եւ յետ երկից աւուրց եւ կիսոց՝ հոգի կենդանութեան Աստուծոյ եմուտ ի նոսա, եւ

Ե Բ ի վերա | զնն յարուն | ամ | անկամ | 7 զվկայութի իւրանց | անտընտոց | պատերազմի (էի. տացէ պատերազմ) ընդ նն | նյ | զնն | 8 նյ | Ե Բ ոգեւորականութք | Ե իորն. Բ իորն | նյ | 9 նյ (Երեւ.) | յօուրս | դիակունս (էի. Երեւ. զդիակունս) | 10 որ (էի. որք) | ի վերա (Երեւ.) | երկրի (աւուրց) | տացեն | ք | տանջեսցին եւ. այլալեւ է ասոր Բանից. Գ. զնն. | 11 երկից պատ | Ե Բ նյ | Եմուտ ի նն |

կային ի վերայ ոտից իւրեանց եւ ահ մեծ անկաւ ի վերայ տեսողաց նոցա: ¹² Եւ լուայ ձայն մեծ ի յերկնից՝ որ ասէր նոցա. ելէք այսր, եւ ելին յերկինս ամպաւք, եւ տեսին զնոսա թշնամիք նոցա: ¹³ Եւ յայնմ՝ աւուր եղեւ շարժումն մեծ, եւ անկաւ տասներորդ մասն քաղաքին, եւ մեռան ի շարժմանէ արք եւթն հազար, եւ մնացորդ մարդկան զարհուրեալք եղեն եւ ետուն փառս Աստուծոյ երկնից: ¹⁴ Ահա վայն երկրորդ դնաց. եւ ահաւասիկ վայն երրորդ գայ արագ արագ:

¹⁵ Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհար փուլ. եւ եղեն ձայնք մեծ յերկինս՝ ասելով. եղեւ թագաւորութիւն Տեառն մերոյ՝ Քրիստոսի նորա, եւ թագաւորեցէ յաւիտեան եւ յաւիտեանս յաւիտենից: ¹⁶ Եւ քսան եւ չորք ծերքն՝ որ առաջի Աստուծոյ էին՝ նստէին ի վերայ աթոռոց

ի վերա (երկր.) | իւրանց | խի. նոցա Ե ԴՆԻ՝ նոց, յո-
ւայ վերայ արդ յոպր իրով երեւել է՝ ա. Բ իրէ՝ նոյ |
յառաջ ԴՆ զհարաւորք Ե եւ ահ մեծ անկաւ ի վերայ
տեսողաց նոցա Բ յաւելու ԴՆԻ՝ Ե եւ ահ կալաւ
որք տեսին զնոյ, զորք Բ. ի արդեւ զԴՆԻ. յայն հո-
ւոր | 12 Ե լուա, Բ-յ | ցնն (խի. նոցա արդնոյ) |
ամբաւք | զնոյ | նոյ (երկր.) | 13 Ժերորդ | արք է. ի. |
Ե Բ նոյ | 14 ահայ | Ե գա, Բ-յ | 15 Էրորդ՝
հրեշտակն էհար | եղեւ (խի.՝ եղեն) | Ե Բ Թագաւո-
րութիւն տն | Ե Բ քի | նոյ | 16 իր | Ե Բ նոյ, ար-
դեւ եւ Դ-որ | Ե երկն (Բ էրկն)՝ նստեին (Բ-էրկն) |

Ճ*

իւրեանց, եւ երկիր պագին Աստուծոյ, ¹⁷ ասելով. գոհանամք զքէն, Տէր Աստուած ամենակալ, էդ եւ որ էն. զի առեր զքո զաւրութիւն մեծ, եւ թագաւորեցեր. ¹⁸ եւ ազգք բարկացան, եւ եկն բարկութիւն քո, եւ ժամանակ մեռելոց դատաստանի, եւ տալ զվարձս ծառայից իւրոց մարգարէից, սրբոց եւ երկիւղածաց անուան քո, փոքունց եւ մեծամեծաց, ապականել զապակա. նոզս երկրի. ¹⁹ Եւ բացաւ տաճարն Աստուծոյ որ յերկինս, եւ երեւեցաւ տապանն ուխտից իւրոց ի տաճարի իւրում. եւ եղեն փայլատակմունք եւ որոտումն եւ ձայն եւ շարժումն եւ կարկուտ մեծ:

ԳԼ. ԺԲ.

¹ Եւ նշան մեծ տեսաւ յերկինս՝ կին արկուցեալ զարեգակն եւ զլուսին ի ներքոյ ոտից իւրոց, եւ ի վերայ գլխոյն պսակ յատեղաց երկոտասանից, ² եւ յղացեալ՝ աղաղակէր երկնելով եւ տանջելով ծնանել, ³ Եւ տեսաւ այլ նշան յերկինս, եւ ահաւասիկ վիշապ մեծ, որ

17 Ե Բ յոր նոճ | ամէնակալ | Ե զաւրութի, Բ-Թիւն |
 18 ազգ | Ե Բ բարկութի | Ե մարգարեից, Բ-րէից |
 անւան | 19 Ե Բ նոյ | եղեւ փայլատակումն |

ԳԼ. ԺԲ. — 1 զլուսինն | ի վերայ | 2 ծնանէր |

աւնէր գլուխս եւթն՝ եւ եղջերս տասն, եւ ի վերայ եւթն գլխոց նորա՝ եւթն պսակ. ⁴ եւ տուան նորա քարշէր զերրորդ մասն աստեղաց երկնից, եւ արկ զնոսա յերկնից. եւ վիշապն եկաց առաջի կնոջն՝ որ ծնանելոցն էր, զի յորժամ ծնյի՝ զորդի նորա կերիցէ. ⁵ Եւ ծնաւ սրդի արու, որ հովուելոց է զամենայն ազգս՝ գաւազանաւ երկաթեալ. եւ յափշտակեցաւ որդի նորա առ Աստուած եւ առ ամուսնորա. ⁶ Եւ կինն փախեալ յանապատ, որ աւնի սնդ տեղի պատրաստեալ յԱստուծոյ, զի անդ կերակրեսցին զնա աւուրս հազար երկերիւր վաթսուէն եւ հինգ. ⁷ Եւ եղբւ պատերազմ ի յերկինս, Միքայէլ եւ հրշտակք նորա պատերազմեալ ընդ վիշապին. Եւ վիշապն պատերազմեցաւ, եւ հրշտակք նորա. ⁸ ոչ կալան ժոյժ, եւ ոչ տեղի նոցա գտաւ յերկինս. ⁹ Եւ անկաւ վիշապն մեծ, աւճն առաջին, որ է մատնիչ եւ բեեղջերուղ եւ սատանայ, որ մա-

3 գլխի է | եղջիւրս 4 | ի վերայ է | նյ | պսակս է |
 4 նյ, պապէս եւ Բապ | զնն | էկաց | կնոջն |
 5 հովվելոց էր զամ | երկաթեալ | նյ (երկուս) |
 Ե Բ ան | 6 Ե կին. Բ կին նյ | Ե Բ յայ | ռ. երկե-
 րիւր եւ կն. (Ե Բայն զհինգ Բն Ռաբբի յայպէս՝
 ու) | 7 Բապէս ի Բապ | հիւք նյ, պապէս եւ
 Բապ | որ պատերազմեցան (էիլ.՝ պատերազմեալ) |
 8 Ժուժ | նյ | 9 բեղջերուղ |

լորեցուցանէ զտիեզերս ամենայն, եւ անկաւ-
յերկիր, եւ հրշտակք նորա ընդ նմա ընկե-
ցան: ¹⁰ Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ ասելով. արդ
եղեւ փրկութիւն եւ զաւրութիւն եւ թագաւ-
որութիւն Աստուծոյ մերոյ, եւ իշխանութիւնք
նորա, զի զարկաւ մատնիչ եղբարց մերոց, որ
մատնէր զնոսա ոռափի Աստուծոյ մերոյ՝ ի տուէ
եւ ի գիշերի: ¹¹ Եւ նոքա յաղթեցին նմա՝
վասն արեան գառինն, եւ վասն վկայութեանց
նոցա, եւ ոչ սիրեցին զանձինս մինչեւ ի մահ:
¹² Վասն այսորիկ ուրախ եղերո՞ւք, երկինք՝ եւ
որ բնակեալդ էք ի դմա. վայ երկրի եւ ծով-
ու, զի էջ մատնիչն առ ձեզ՝ ունելով զցա-
տումի մեծ, գիտելով զի սակաւ ժամանակ ու-
նի:

¹³ Յորժամ ետես վիշապն զի ընկեցաւ յերկիր,
եւ զհետ եղեւ կնոջն՝ որ ծնաւ զարուն: ¹⁴ Եւ
տուաւ կնոջն երկու թեւք արծուոյ մեծի, զի
թռիցէ յանապատ՝ ի տեղին իւր, ուր կերա-
կրի անդ՝ ժամանակ եւ ժամանակս եւ կէս ժա-

աւ | Կարգիւ եւ շարքիւ | Կէս ք | 10 Եւ լուա-
ւի լայ | փրկ . . . զաւր . . . թագ . . . ընդ տիեզեր-
հաստիւն զբոլորութեամբ | Եւ ք (երկն) | իշխա-
նութիւն ք | զնա | ի տուէ | 11 Վկայութիւն ք | 13 Է-
տես | կնոջն | 14 տուաւ կնոջն ք | արծուոյ | քիւ-
թամանակս Եւ ք քիւ քիւ քիւ քիւ քիւ քիւ քիւ
թամանակ |

մանակի՝ յերեսաց աւձին։ ¹⁵ Եւ էարկ աւձն ի բերանոյ իւրմէ զկնի կնոջն հուր, քուր իբրեւ զգետ՝ զի զնա գետատար արասցէ։ ¹⁶ Եւ աւգնեաց երկիր կնոջն, եւ եբաց զբերան իւր եւ եկուլ զգետն՝ զոր արկ վիշապն ի վերայ կնոջն։ ¹⁷ Եւ գնաց առնել պատերազմ ընդ մնացորդս զաւակի նորա՝ որք պահէին զպատուիրանս Աստուծոյ, եւ որք ունին զվկայութիւնն Բիսուռի։

ԳԼ. ԺԳ.

(ԺԲ.) ¹⁸ Եւ կացի ես ի վերայ աւազի եզեր ծովուն։ ¹ Եւ տեսի ի ծովէն գազան զի ելանէր՝ ունելով եղջերս տասն եւ գլուխս եւթն, եւ ի վերայ եղջերաց նորա՝ պսակք տասն. եւ ի վերայ գլխոյ նորա՝ անուն հայհոյութեան։ ² Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման էր ընծու, եւ ոտք նորա իբրեւ զարջոյ, եւ բե-

15 կնոջն | Ե Բ գետատարասցէ, Դոյուր Էրեւ, ան-
շաշա Էրեւ Էրեւ, Դոյուր գետատար արասցէ |
16 կնոջն (Էրեւ.) | Էրաց | ի վերա | 17 պատե-
րազմն | նի | Ե պահէին, Բ-էին | զպատուիրանս |
Ե Բ այ ... յի | 18 յեզեր |

ԳԼ. ԺԳ. — 1 Ե ելաներ, Բ-էր | եղջերս Ժ |
Ե գլուխք. Բ գլուխ | Է | Ե Բ ի վերա (Էրեւ.) |
նի (Էրեւ.) | Ե Բ պսակ | Ժ | հայհոյութեւ | 2 ըն-
ծու | նի (Էրեւ.) | զաւջոյ |

գաց եւ լեզուաց: ⁸ Եւ երկիր պագցեն նմա ամենեքեան՝ որ բնակեալ են ի վերայ երկրի, որոց ոչ եւս գրեալ էր անուն նորա ի գիրս կենդանութեան գառինն սպանելոյ՝ ի սկզբանէ աշխարհի: ⁹ Որ ունի ականջ լսելոյ՝ լուիցէ: ¹⁰ Որ ի գերութիւն երթայ. որ սրով սպանցէ՝ պարտ է նմա սրով սպանանել: Աստ է համբերութիւն եւ հաւատք որոց:

¹¹ Եւ տեսի այլ գազան որ ելանէր յերկրէ, եւ ունէր եղջերս երկուս՝ նման գառինն, եւ իսաւսէր իբրեւ զվիշապն: ¹² Եւ զիջանութիւն զառաջնոյ գազանին առնէր առաջի նորա, եւ առնէր զերկիր իբրեւ որ ի սմա բնակեալ են՝ զի երկիր պագցեն գազանին առաջնոյ, որոյ բժշկեցաւ հարուածք մահու իւրոյ: ¹³ Եւ արասցէ նշանս մեծամեծս, զի հուր արաւոցէ իջանել յերկնից՝ առաջի մարդկան: ¹⁴ Եւ մոլորեցուցանէ զբնակեալս ի վերայ երկրի՝ վասն

լեզուաց | 8 ամենեքեան | ի վերա | գրեալ է | նր
 ի գիր կենդանութե | 9 ունիցի ականջս | լիցէ |
 10 գեր. ... համբ. ... ըստ աստուծոյն համար. վերջ. |
 Ե Բ երթաւ. — Բերէ է իմաստ բնիցր. որ է սորե-
 ղանով. յայն համար | սրբոցն | 11 Ե Բ քրեմ յերեմի-
 լէիդիւն՝ տեսեալ, չոր պար է ուղեւ տեսի ա՛յլ |
 Ե գազանն. Բ գազան | եղջերս չ | 12 եւ առ-
 ջն պարտ է | զիշխ. համար. վերջ. | առաջի (իւն.՝
 զառաջնոյ) | որով բժշկեցաւ | հարուածք | 14 ի

նշանին, որ տուաւ նմա՝ առնել առաջի գազաւ
 նին, ասելով բնակչաց ի վերայ երկրի՝ առնել
 պատկեր գազանին՝ որ ունի զհարուածս սրոյն
 եւ կենդանացաւ: ¹⁵ Եւ տուաւ նմա տալ շունչ
 պատկերի գազանին, եւ արացէ սպանումն՝
 որք ոչ երկիր պագանեն գազանին: ¹⁶ Եւ առնէ
 զամենայն՝ մեծամեծս եւ զփոքունս, եւ զհաւարս
 եւ զաղբաւս, եւ զազատս եւ զծառայս, զի
 տացէ նոցա դրոշմ ի վերայ աջու ձեռին նո-
 ցա՝ կամ ի վերայ ճակատից նոցա, ¹⁷ զի մի որ
 կարացէ գնել կամ վաճառել, բայց եթէ որ
 ունի զդրոշմն կամ զանուն գազանին կամ զթիւ
 անուան նորա: ¹⁸ Աստ է իմաստութիւն. որ ունի
 միտս՝ համարեցէ զանուն գազանին. քանզի
 թիւ մարդոյ է: Եւ թիւ նորա եւ վեցհարիւր
 եւ վեցտասան:

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ տեսի՝ եւ ահաւասիկ գառն կայր ի
 վերայ լեռինն Սիովնի. եւ ընդ նմա հարիւր

վերա, այսպէս ունի է շահ-մէր, Բ Վեր-մէր եւ |
 տուաւ | զհարուածս | 15 տուաւ | երկիրպագանէ |
 16 զմամ | եւ երբ. եւ հիւսիս. պակասն | նոյ (երեւել) |
 ի վերա (երկր.) | 17 է եթե. Բ էթէ | անուան նոյ |
 18 իմաստութի | է Բ անուն, այսպէսպէս էրն վեր-մ |
 նոյ եւ վեց 2. եւ վեց 3. ան |

ԳԼ. ԺԴ.—1 ի վերա (երկր.) | սիւնի | 2. եւ 3.

եւ քառասուն եւ չորք հազարք, որք ունէին զանուն նորա եւ զանունս հաւրն նորա՝ գրեալ ի վերայ ճակատուց իւրեանց: ³ Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ իրեւ զձայն ջրոց բազմայ՝ եւ իրեւ զձայն սաստիկ որոտման, եւ ձայնն էր զոր լուայ՝ իրեւ զձայն քնարահարաց՝ որք հարկանէին զքնարս իւրեանց. ⁴ եւ երգէին երգ նոր առաջի աթոռոյն եւ առաջի չորից կենդանեացն եւ առաջի ծերունեացն. եւ ոչ կարէի ուսալ նել զերգն, բայց հարիւր եւ քառասուն եւ չորք հազարքն՝ որք գրեալ էին յերկրէ: ⁵ Սուքա են՝ որ ընդ կանայս ոչ պոռնկեցան, քան զի կուսանք են. սորա են՝ որք հետեւին գառինն ուր եւ երթիցէ. սորա են՝ որք գնեցան ի մարդկանէ երախայրիք Աստուծոյ եւ գառինն, ⁶ եւ ի բերան նոցա ոչ գտաւ ստուծիւն, քանզի ամբիծք են:

⁷ Եւ տեսի այլ հրշտակ թռուցեալ ի մէջ երկնից, զի ունէր աւետարան՝ աւետարանել որ նստէին ի վերայ երկրի, եւ ի վերայ ամենայն ազգաց եւ ցեղից եւ լեզուաց եւ ժողովրդոց,

եւ **ԴԷԲ** | Ե ունեին, Բ ունին | **նր** (երկու.) | հաւր | իւրանց | 2 Ե լուա, Բ լայ (երկու.) | իւրանց | 3 զերգան | **Ճ**. եւ **Դ**. եւ **ԴԷԲ** | 4 սորայ (երեւոյթ) | որք (էկէ.՝ որ) | պոռնկեցան | այլ (էկէ.՝ քանզի) | Ե Բ **այ** | 5 նյ | ստուծի | էին (էկէ.՝ են) | 6 հչ | Ե նստեին, Բ-էին | ի վերա (երկու.) | **ամ** | լեզուաց |

՝ զի ասէր ձայնիւ մեծաւ. երկերսւք յԱստու-
ծոյ՝ եւ տոհմք նմա փառս, զի եկն եհաս ժա-
մանակ դատաստանի նորա, եւ երկիր պագէք
արարչին երկնից եւ երկրի եւ ծովու եւ աղ-
բերց ջրոյ: ⁸ Եւ այլ երկրորդ հրշտակն զհետ
նորա՝ ասելով. անկաւ, կործանեցաւ մեծն Բա-
բելոն, ի գինւոյ բարկութեան նորա անկան
ամենայն ազգք: ⁹ Եւ այլ երրորդ հրշտակ եր-
թայր զհետ նոցա՝ ասելով ձայնիւ մեծաւ. որ
երկիր պագանէ գազանին եւ պատկերի նորա,
եւ առնու գրոշմ ի վերայ ճակատու իւրոյ՝
կամ ի վերայ ձեռին, ¹⁰ եւ նմ արբցէ ի գինւոյ
բարկութենէն Աստուծոյ, որ խառնեցաւ անա.
պակ՝ բաժակին ի բարկութենէ նորա, եւ տան
ջեսցի հրով եւ ծծմբով սռալի հրշտակաց
սրբոց եւ առաջի գառինն: ¹¹ Եւ տանջանացն
ծուխ յաւիտեանս յաւիտենից ելցէ. եւ ոչ
ունին հանգիստ ի տուէ եւ ի գիշերի՝ որք եր-
կիր պագանեն գազանին եւ պատկերի նորա,

7 Ե Բ յայ | էհաս | նր | ջուրց | 8 Հչին | նր (երկւ.) |
բարեւոյն | ի գինոյ բարկութե | նմ ազգ | 9 Հչին |
նյ | նր | ի վերա (երկւ.) | 10 ի գինոյ | Ե Բ բար-
կութենէն (Բ պի. յարդ ն) . . . ի բարկութենէ |
Ե Բ այ | նր | ծծւմպով | հրեշտակաց | 11 յօրտե-
նից | ի տուէ | յէ բարդ գազանին եւ յայլէ էրլէ՝
հանգիստ էրլէ՝ յարեւել եւ ի լուսնոց, եւ գիշին նոցա
այդոս նշանաւ 0 նշանակեալ է ընդ Ռջ բարեցր երկիր

եւ որ առնու գրողմ՝ զանուան նորա: ¹² Աստ է համբերութիւն սրբոցն՝ որք պահեն զպատուիրանս Աստուծոյ եւ զհաւատսն Յիսուսի: ¹³ Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ զի ասէր. գրեան. երանի մեռելոցն՝ որ ի Տէր մեռանին յայսմ. հետէ. այս, ասէ Հոգին, զի հանգիյեն յաշխատութեանց իւրեանց. քանզի գործք նոցա ընդ նմա հետեւին:

¹⁴ Եւ տեօի՝ եւ ահաւասիկ ամպ սպիտակ, եւ ի վերայ ամպոյն զի նստէր նման որդւոյ մարդոյ, ունելով ի գլուխն իւր պսակ ոսկի. եւ ի ձեռին իւրում գերանդի սուր յոյժ: ¹⁵ Եւ այլ հրեշտակ ելանէր ի յերկնից, աղաղակելով մեծաւ բարբառով որ նստէրն ի վերայ ամպոյն. առաքեան զգերանդիդ քո եւ հնձեան, զի եհաս

պագանեն եւ պատկերի. Ըստ նիւն օրինակի եւ ի Բ՝
Բարդ Կազանին, առանց եւ ի, երեւել է ի Լուսնոց |
նիւ (երկնից) | Գրողմ | 12 եւ (գիւ.՝ է) | Ե Բ համ-
բերութի | որ | զպատուիրանս | Ե Բ ան | զհաւատս |
Ե Բ յի | 13 Ե լուա. Բ Լա | որ ասէր | որք (գիւ.՝
որ) | Ե Բ ի ան | այոյ | Ե յաշխատութեան, աղ- ի
նեւոյ ն գրոյդ յաւելել է՝ ց. Բ յաշխատութե | իւ-
րանց | նիւ | 14 ամբ | ի վերա ամբոյն | որդի մար-
դւոյ | ի գլուխ | ի ձեռին | գերանտի | յէ յոյժ
յաւելել է՝ անբ զգրոյ՝ ի նեւոյ Բարդ սուր.
Բ ան յոյժ ի նեւն Բանց | 15 հն | Ե Բ Լու-
ղան | ի յերկնի | ի վերա ամբոյն. առաքեայ
զգերանդիդ | հնձեայ | էհաս |

ժամանակ հնձելոյ, քանզի չորսացան հունձք երկրիս: ¹⁶ Եւ էարկ զգերանդին իւր որ նստէրն ի վերայ ամպոյն ի վերայ երկրի, եւ հնձեցաւ երկիր: ¹⁷ Եւ այլ հրչտակ ել ի տաճարէն Աստուծոյ որ յերկինս է, ունելով եւ նա գերանդի սուր: ¹⁸ Եւ այլ հրչտակ ել ի սեղանոյն, որ ունէր ի խանութիւն ի վերայ հրոյ սեղանոյն, եւ ձայնեաց մեծաւ բարբառով այն որ ունէր զգերանդին սուր՝ ասելով. առաքեա՛ զգերանդիդ քո սուր եւ կթեա՛ զողկոյզ երկրի, զի հասեալ է խաղող նորա: ¹⁹ Եւ արկ հրեշտակն զգերանդի իւր յերկիր, եւ կթեաց զայգի երկրիս եւ արկ ի հնձան մեծ բարկութեանն Աստուծոյ: ²⁰ Եւ կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին, եւ ել արիւնն ի հնձանէն մինչեւ ի սանձս ձիոցն, իբրեւ սոսպարիղաւք հազար եւ վեցհարիւր:

16 Ե Եարկ, Բ է - | Ե զգերանդ, -դ- է վերայ յերկն
 Կոտէր՝ հանք Բուր Էրեւ՝ Եստեւեւ է՝ ին. Բ զգերան-
 տին | նստէր | ի վերայ, -դ-դէ- ունէ Բ զերկնիդ,
 Ե Դ-ն զերկնիդ | ամպոյն | 17 Կլ | Ե Բ ար | Գե-
 րանտի | 18 Կլ | Ե Բ ի (դ-ի. Բ) սեղանոյն | իշ-
 խանութի | Ե Բ ի վերայ (Բ Եստեւեւ է վերայ Կոտէն) |
 Կթեայ | նր | 19 Կլն զգերանտի | ած (Էի.՝ արկ)
 ի հնձան | բարկութեան | Ե Բ ար | 20 Կնձանն |
 արիւն ի հնձանէն | ի. եւ Էճ |

ԳԼ. ԺԵ.

¹ Եւ տեսի այլ նշան յերկինս՝ մեծ եւ սքանչելի. հրշտակս եւթն՝ ունելով արարած զհարուածս, որ նշանակէին եւթն չարագոյնաքան զամենայն չար. զի այնոքիւք կատարեցաւ ցասումն Աստուծոյ: ² Եւ տեսի իբրեւ ծով ապակեղէն՝ խառնեալ հրով, եւ զյաղթող գազանին եւ պատկերի նորա եւ թուոյ անուան նորա՝ զի կային ի վերայ ապակեղէն ծովուն, ունել զքնարս Աստուծոյ: ³ Եւ երգէին զերգս Մովսիսի՝ ծառային Աստուծոյ, եւ զերգս գառինն՝ ասելով. մեծ եւ սքանչելի են գործք քո, Տէր Աստուած ամենակալդ. արդար, ճշմարիտ են գործք քո, թագաւոր ազգաց: ⁴ Ո՛վ ո՛չ երկիցէ եւ փառաւորեսցէ զանուն քո. զի միայն սուրբ ես, զի ամենայն ազգք եկեացեն եւ

ԳԼ. ԺԵ. — 1 հշիս է | զհարուածս. Խեղճ այս
Խնդրեալ է, շէրդ Կ. է Կորեւ շննն. | Ե նշա-
նակեին, Բ-էին | զէ (էի. եւթն երկուրդ) | զիմ |
այնոքիւկ | 2 զծով | զպատկերի | նթ (երկու.) |
ըսթուոց անուան | ի վերայ | Ե Բ իյ | 3 Ե երգեին,
Բ-էին | մովսէսի ծառային | Ե Բ իյ | Ե են Կառն
Կառն է է վերայ Կառն. Բ Կն է շննն |
գործ քո իմր իմ (շննն զերկուս Բառ Ե Ե-
Կն է Կառն Կառն) | ամենակալ | են երկու. Կառն |
4 նր | իմ ազգ երկրի |

երկիր պազցեն առաջի քո, զի արդարութիւնք քո յայտնեցան:

ՆԷ յետ այսորիկ տեսի՝ եւ ահաւասիկ տաճարն տաղաւարին վկայութեան յերկինս, ՅԷ ելին ի տաճարէն եւթն հրշտակք՝ որք ունէին զեւթն հարուածս, զգեցեալ կտաւս սուրբս եւ սպիտակս, եւ պնդեալ ոսկի գաւառով զլանջս իւրեանց: ՆԷ մի ոմն ի չորից կենդանեացն ետ եւթն հրշտակացն եւթն բաժակս ոսկիո՝ լցեալ բարկութեամբ Աստուծոյ կենդանւոյ յաւիտեանս յաւիտենից: ՅԷ լցաւ տաճարն Աստուծոյ ծխով ի փառացն Աստուծոյ եւ ի զաւրութենէ նորա, եւ ոչ ոք կարէր մտանել ի տաճարն՝ մինչեւ կատարեսցին եւթն հարուածքն եւթն հրշտակացն:

Ե արդարութիւք, Բ-Թի | 5 Ն-ի տաղաւարահարաց էրեւ, յետոյ ուղեւ՝ տաղաւարին | Ե Բ վկայութիւ | 6 ելին ին, յիւսիս իրնիւնիւն վերջանիկէ | հրշիք | Ե ունեին, Բ-էին | զէ հարուածս, սգեցեալ կտուս պս | պնտեալ | Ե Բ գաւ(Բգո)տով | իւրանց | 7 է հրեշտակին է | Ե Բ բարկութիւն | 8 Ե Բ ու, պսպիւ եւ յետ | ի զաւրութենէ նի | է հարուածքն է հրեշտակացն |

ԳԼ. ԺԶ.

՝ Եւ լուայ ի մեծ բարբառոյ յերկնից՝
ասելով եւթն հրշտակացն. երթայք եւ հե-
ղէք զեաւթն բաժակ յասմանդ Աստուծոյ: ՝ Եւ
գնաց առաջինն եւ եհեղ զբաժակն իւր յեր-
կիր. եւ եղեն վէրք մեծամեծք եւ չարաչարք
ի վերայ մարդկան, որ ունէին զդրոշմ՝ գազա-
նին, եւ երկիր պագին պատկերի նորա:

՝ Եւ երկրորդն եհեղ զբաժակն իւր ի ծով.
եւ եղեւ արիւն իբրեւ սպանելոց, եւ ամենայն
կենդանի մեռաւ՝ որ ի ծովուն էին:

՝ Եւ երրորդն եհեղ ի դետս եւ յաղ-
բււրս ջրոց. եւ եղեւ արիւն: ՝ Եւ լուայ ի
հրշտակէն ջրոց՝ զի ասէր. արդար ես, էն՝ էդ՝
սուրբդ, զի զայս դատեցար, ՝ զի վարիւն արեոց
եւ մարգարէից հեղին, եւ ետուր դոցա ըմ:

ԳԼ. ԺԶ. — 1 Ե լուա. Բ Լա | երկնից | է հրեշ-
տակացն | զէ | Ե Բ ան | 2 Էհեղ | զբաժակ | վերք |
չարաչար ի վերա | Ե ունեին, Բ-էին | զդրոշմ |
երկիրպագանէին | 3 Էհեղ | ան | Ե եին, Բ էին |
4 Էհեղ | աղբեր | 5 Ե լուա. Բ Լա | Ե Բ ի հր(Բե)շ-
տակին, «նեբե» էրն էրեղ-ի | որ ասէր | զայդ դա-
տեցար | 6 սրբոցն | մարգարէիցն | Ե Բ էին. ե-
տուր դոցա «նէն» ետ որդւոց(ն Բ), «նեբե» «ն-
դար» «նեբե» ընդդէմէն իսկ «նեբե» էրն «նեբե», զը
Յայտնարէն: Յովն., Էրա. Մարտա:

պել արիւն. արժանի են: Եւ լուայ ի սե-
ղանոյն՝ զի ասէր. այո՛, Տէր Աստուած ամենա-
կալի, ճշմարիտ եւ արդար են Ղաւթաստանք քո:

⁸ Եւ չորրորդն հեղջոր զբաժակն իւր ի
վերայ արեգականն, եւ տուաւ նմա տապա-
ցուցանել զմարդիկ հրով. ⁹ եւ տապացան մար-
դիկ զտապումն, եւ հայհոյեցին զանուն Աս-
տուծոյ՝ որ ունէր իշխանութիւն ի վերայ հա-
րաւածոցս այսոցիկ, եւ ոչ զղջացան՝ տալ նմա
փառս:

¹⁰ Եւ հինգերորդն եհեղ զբաժակն իւր ի
վերայ աթոռոյ գազանին. եւ եղեւ Թադաւո-
րութիւն նորա խաւարեալ, եւ ծամէին զե-
ղուս իւրեանց ի սաստիկ ցաւոյն, ¹¹ եւ հայ-
հոյէին զԱստուած երկնից ի ցաւոց իւրեանց,
եւ ի գործոց իւրեանց ոչ զղջացան:

¹² Եւ վեցերորդ հրշտակն եհեղ զբաժակն
իւր ի վերայ գետոյն մեծ Եփրատայ. եւ չո-
րացաւ ջուրն նորա, զի պատրաստեցէ ճա-

գօրշիջ Գօրեցոյ ուղեւ ըստ յոնաբն բնութիւն |
7 Ե լուա. Բ լայ | որ (Էի. զի) | այոյ | Ե Բ ար
աթ | 8 ի վերա | տուաւ | զմարդիք | 9 մարդիք |
Ե հայհոյեցին, Բ-հոյ- | զանունն | Ե Բ ար | Ե Բ Իշ-
խանութի | ի վերա հարաւածոցս | 10 Երորդն |
Ե Բ ի վերա | Թադաւորութի նի | իւրանց | ցոյն |
11 Ե հայհոյէին, Բ-հոյ- | Ե Բ զաթ | ի ցոց | իւ-
րանց (երկու.) | 12 վեցերորդ հրշ Էհեղ | Ե Բ ի
վերա | գետոյն երբադայ մեծ | ջուր նի |

նապարհ թագաւորին յարեւելից կողմանէ: ¹³ Եւ տեսի ի բերանոյ փաղանին եւ ի բերանոյ վիշապին եւ ի բերանոյ սուռ մարգարէին ուփս երիս պիղծս՝ իբրեւ զգորտս: ¹⁴ Քանպի են շունչք դիւայ՝ որ ունին նշանս, եւ ելանեն ի վերայ թագաւորաց երկրիս ամենայնի, եւ ժողովեն զնոսա առ ի պատերազմ՝ մեծին Աստուծոյ ամենակալի: ¹⁵ Ահաւասիկ քամ՝ իբրեւ զգող. երանի որ արթուն է, եւ որ պահէ զհանդերձս իւր, զի մի մերկ քնայցէ, եւ տեսցեն զանձեւութիւն նորա: ¹⁶ Եւ ժողովեաց զնոսա ի տեղին՝ անուանեալ երբայեցերէն Աւամագեղովն:

¹⁷ Եւ եւթներորդ հրեշտակն էհեղ զբաւ ժակն իւր ի վերայ աւդոյ. եւ ել ձայն մեծ յերկնից յաթուռոյն: ¹⁸ Եւ եղեն փայլատակմունք եւ որոտմունք, եւ շարժումն եղեւ մեծ, որպէս չիք եղեալ ի սկզբանէ՝ յորմէ հասէ եղեն մարդիկ ի վերայ երկրի՝ այսպիսի շարժումն մեծ: ¹⁹ Եղեւ քաղաքն մեծ յերիս բաւինս, եւ քաղաքքն աղգաց անկան. եւ մեծն Բաբելովն յիշեցաւ առաջի Աստուծոյ, տալ նմա

13 ուղ գորտս | 14 ի վերայ | ամի | ժողովին զնս
առ ի պատերազմն | Ե Բ նյ | ամենակալ | 15 զհան-
տերձս | զնասցէ | Ե Բ զանձեւութի | նի | 16 զնս
անւանեալ | Երեւոյ քաղաքն Ե Բ առնագե-
(Բ է) գովն. հայ. ի արեւ- զնանի. յանանք յայդ |
17 Էրորդ հիլն էհեղ | ի վերայ | 18 շարժումնք |
ուղ | մարդիք ի վերայ | 19 Ե Բ նյ |

զբաժակն գինւոյ ցասման նորա: ²⁰ Եւ ամենայն կողքէ փախեան, եւ լերինք ոչ գտան: ²¹ Եւ կարկուտ մեծ իբրեւ զտաղանդ իջանէր յերկնից ի վերայ մարդկան. եւ հայհոյեցին մարդիկ զԱստուած յերկինս՝ վասն կարկտին, զի մեծ էին հարուածք նորա:

ԳԼ. ԺԷ.

¹ Եւ եկն մի ոմն յեւթն հրշտակացն՝ որ ունէին զեւթն բաժական, եւ խաւսեցաւ ընդ իս՝ ասելով. եկ, եւ ցուցից քեզ զդատաստանն մեծ պոռնկին՝ որ նստի ի վերայ ջրոց բազմաց, ² ընդ որում պոռնկեցան թագաւորք երկրի, եւ արքեցան բնակիչք երկրի ի գինւոյ պոռնկութեան նորա: ³ Եւ տարապարտ հոգւով: Եւ տեսի կին՝ զի նստէր ի վերայ կարմիր դա-

գինոյ | նի | 20 ամ | 21 զտաղանդ, «յագե-
թա» էն «աղէկ» «իւլէր» է՝ Վտաղանդ, Բ՝ Վտա-
ղանտ. — Գ. է «արեւ» շնոյն. | ի վերա | Ե հայհոյե-
ցին, Բ-հոյ- | մարդիք | Ե Բ զմեծ | Ե եին. Բ էին |
հարուածք նի |

ԳԼ. ԺԷ.—1 Է հրշտակացն | որ ունէր զԷ բա-
ժակն | խաւսեցաւ | պոռնկին | ի վերա | 2 պո-
ռնկեցան | ի գինոյ պոռնկութեան նի | 3 յա-
ղէն «իւլէ» շնոյն «աղէկ» տարապարտ, շի Ե Բ «ի-
ւրէն» էն, Գ. է «արեւ» շնոյն. յայտ Բա | ի վե-

զանի, եւ լի էր անուամբք հայհոյութեան, ունէր գլուխս եւթն եւ եղջերս տասն, ¹ Եւ կիին էր զգեցեալ ծիրանի եւ կարմիր, եւ զարդարեալ ոսկւով եւ մարգարտով եւ պատուական ակամբք, ունելով բաժակ ոսկի ի ձեռքն իւրում, եւ լի էր պղծութեամբ եւ անմաքուր պոռնկութեամբ, ² եւ ի վերայ ճակատու նորա գրեալ անուն. խորհուրդ, մեծ Բաբելոն, մայրն պղծութեանց եւ պոռնկաց երկրիս: ³ Եւ տեսի զկիին արքեալ արեամբ սրբոց եւ արեամբ վկայիցն Յիսուսի. եւ զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զարմացումն մեծ: ⁴ Եւ ասէ ցիտ հրշտակն. ընգէ՛ր զարմացար. ես ասացից քեզ զխորհուրդ կնոջս եւ զգազանիս՝ որ բարձցէ զսա, որ ունի զեւթն գլուխս եւ զտասն եղջերս: ⁵ Զգազանդ զոր տեսեր՝ որ էր, եւ չէ, եւ հանդերձեալ է ելանել յանդնդոց՝ եւ ի կորուստ երթալ. եւ զարմացին ամենեքեան՝ որ բնակեալ են ի վերայ երկրի, որոց ոչ է

րա | անւամբք հայհոյութե | եւ գլուխս է | եղջերս Ժ. | 4 ըսգեցեալ | պատւական | Ե Բ պղծութե . . . պոռ(Բը)նկութե | 5 Ե Բ ի վերա | նր | բարեւոյն | մայր պղծութեց | 6 սրբոցն | վկայից | Ե Բ յի | Ե Բ զարմացա | 7 հշին | կնոջս | զէ | զԺ եղջիւրս | 8 զգազանտ. — այլոյն է իմաս հոգիս, զբի ո. ի սորեւ շնոյն. այս Գեղի | յանտընտոց | ամենեքեան | ի վերա |

գրեալ անունն ի գիրս կենաց՝ ի սկզբանէ աշխարհիս, տեսանելով զգազանն՝ զի էր, եւ չէ, եւ առննթեր լեցի։⁹ Աստ միաք՝ որ ունի զիմաստութիւն։ Եւթն գլուխքն՝ եւթն լերինք են, ուր կինն նստի ի վերայ նոցա,¹⁰ եւ թագաւորք եւթն են. հինգն անկան, եւ միւսն չեւ եւս է եկեալ, եւ յորժամ եկեսցէ՝ պարտ է նմա սակաւ մի մնալ։¹¹ Եւ գազանն՝ որ էր եւ ոչ եւս է, եւ նա ութերորդ է, եւ է յեւթանց անտի, եւ ի կորուստ երթայ։¹² Եւ զտասն եղջերսն զոր տեսեր՝ տասն թագաւորք են, որոց զթագաւորութիւնն չէւ եւս են առեալ. իշխանութիւն իբրեւ զթագաւորս ի մի ժամ առնուն ընդ գազանին։¹³ Սոքա մի միտս ունին, եւ զլաւութիւն իւրեանց գազանին տան։¹⁴ Սոքա ընդ գառինն պատերազմեսցին. եւ գառնն յաղթեսցէ նոցա, զի տէր է տերանց եւ թագաւոր է թագաւորաց, եւ որ ընդ նմա՝ կոչեցեալ են եւ ընտրեալք եւ հաւատացեալք։¹⁵ Եւ ասաց ցիս. Զուրս՝ զոր

9 Ե Բ զիմաստութի | երկուսն եւթն երեւել են խա-
տիւն է | ի վերայ նոց | 10 Էն | միուսն | սակաւ մի |
11 Ընտրորդ | Էանց (իւն.՝ յեւթանց) | Ե երթա, Բ-յ |
12 զի եղջերսն | Ժ | զթագաւորութիւն | Ե Բ իշ-
խանութի | 13 Ե Բ զ(դ-ի. Բ)լաւութի | իւրանց |
14 պատերազմեսցեն | նոց | ին (նա-է) ինրանց |
Թգր | Թգրաց |

տեսեր, ուր նստի պռունկին, ժողովուրդն եւ բազմութիւնք են, եւ ազգք եւ լեզուք: ¹⁶ Եւ տասն եղջիւրսն զոր տեսեր՝ դատեսցեն զբոջն, եւ անապատ եւ մերկ արասցեն զնա, եւ զմարմինս նորա կերիցեն՝ եւ զնա այրեսցեն հրով. ¹⁷ քանզի Աստուած ետ ի սիրտս նոցա՝ առնել զկսման նորա, եւ առնել մի կամս, եւ տալ զթագաւորութիւնս նոցա գազանին՝ մինչեւ կատարեսցի բանն Աստուծոյ: ¹⁸ Եւ կինն զոր տեսեր՝ է քաղաք մեծ, որ ունի թագաւորութիւն ի վերայ երկրի:

ԳԼ. ԺԸ.

Յետ այսորիկ տեսի հրշտակ իջեալ ի յերկնից, ունելով իշխանութիւն մեծ, եւ երկիր լուսաւորեցաւ ի փառաց նորա: ¹ Եւ աղա զակեաց ձայնիւ հզաւր՝ ասելով. անկաւ, անկաւ Բաբելոն մեծ, եւ եղեւ բնակութիւն գիւաց, եւ արգելան ամենայն այսոյ պղծոյ

15 բազմութիւնք | ազգ | 16 ժ եղջիւրսն | տերն (էիւ.՝ տեսեր) | նր | 17 եւ բնած | նոյ (երկր.) | նր | եւ թագաւորութիւնս | եւ բն | 18 եւ թագաւորութիւն, բայց — թիւն | ի վերայ |

ԳԼ. ԺԸ. — 1 հիւ | ի առջին պատի | իշխանութիւն | նր | 2 բաբելոն | եւ բնակութիւն, բայց | էիւ. արգելան եւ Բաբելոն էրն՝ արգելաւ, զոր պար-

եւ ատեցելոյ, եւ պահապան ամենայն ոգւոյ անսրբոյ եւ ատեցելոյ. 3 զի ի բարկութենէ գինւոյ պոռնկութեան նորա անկան ամենայն ազգք, եւ թագաւորք երկրի ընդ նմա պոռնկեցան, եւ վաճառականք երկրիս ընդ նմա պոռնկեցան, ի զաւրութենէ վրիւրակութեանց նորա մեծացան. 4 Եւ լուսայ ձայն յերկնից՝ ասելով. ելէք ի դմանէ, ժողովուրդք իմ, զի մի հաղորդիցիք ի մեղաց դորա, եւ ի հաւրուածոց դորա զի մի առցէք. 5 զի կցեցաւ դորա մինչեւ յերկինս, եւ յիշեաց Աստուած զանիրաւութիւնս նորա. 6 Հատուցէք դմա որպէս հատոյցն ձեզ, եւ կրկնեցէք դմա երկպատիկ ըստ գործոց իւրոց. բաժակաւն որով խառնեաց՝ խառնեցէք դմա կրկին. 7 որչափ փառաւորեաց զինքն եւ վրիւրակեաց, այնչափ հատուցէք դմա տանջանս եւ սուգ. զի ի

Հաճ ըսեցաւ ինչ ուղեւ ըստ վերայդեւոր. առ այդ սրդեւ եւ առ հեղեղոյ բառք պահապան Գ. Ի սորբեւ զքանի. | ամ, այսպէս եւ յետ | 3 բարկութենէ, առնց նստիւ | Ե Բ պոռ(բը)նկութիւն | նի (երկտ.) | անկաւ ամ ազգ | պոռնկեցան | պոռնկեցաւ, ի զաւրութենէ վրիւրակութեց | 4 Ե լուս. Բ Լա | էլէ՛ք | ժողովորդ | դորայ | ի հաւաածոց | 5 զնի կցեցաւ պիտե բառ ինչ յերկնի զինչիւր Ե Բ, շրտ Գ. Ի քանի. | Ե Բ ամ | Ե զանիրաւութիւն, Բ-Բի | նի | 6 որպիս | խառնեցէք |

սրտի իւրում ասաց եթէ՝ նստիմ դժնոյ յաւ-
իտեան, եւ այրի ոչ եւս եմ, եւ սուգ ոչ
անսից։⁸ Վասն այսորիկ ի միում աւուր եկեա-
ցեն տանջանք նորա՝ մահ եւ սուգ եւ սով,
եւ հուր այրեացէ զնա։ զի հզար է Տէր
Աստուած՝ որ դատեցաւն զնա։

⁹ Եւ լայցեն եւ կոծեցեն թագաւորք եւ-
կրիս ի վերայ նորա, որք ընդ նմա պոռնկե-
ցան եւ վերակ խաղացին, յորժամ տեսցեն
զծուի կիզման նորա, ¹⁰ ի հեռաստանէ կալով
վասն երկիւղի եւ տանջանաց նորա։ վա՛յ, վա՛յ,
քաղաք մեծ, Բաբելոն, քաղաք հզար, զի
ի միում ժամու եկին դատաստանք քո։ ¹¹ Եւ
վաճառականք երկրիս լայցեն եւ սգայցեն ի
վերայ նորա, զի զբեռն նոցա ոչ ոք գնէ։
¹² զբեռն ոսկոյ եւ քարի պատուականի եւ
բեհեզի եւ ծիրանոյ եւ կերպասոյ եւ որ-
դան, եւ զամենայն փայտ թիւինոյ եւ ամե-
նայն անաւթ փղոսկրեայ եւ ամենայն սնաւթ
ի փայտէ պատուականէ եւ պղնձոյ եւ եւ-
կաթոյ եւ կճոյ, ¹³ եւ կինամոն եւ ամենայն

7 Թէ | 8 նի | Ե Բ տր ան | 9 Ե Բ ի վերա |
նի (երկոտ) | պոռնկեցան | 10 նի | յաւուջ Կո զիւ-
որիւննսդ վա՛յ վա՛յ պաւսէ Բա Երկ. Երկ. Ե Բ |
11 ի վերա նի | նի | 12 ոսկոյ | պատուականի |
զամ | ամ (երկոտ) | Ե փղոսկրեա, Բ-յ | փայտէ
(առանց նախորդի) պատուականէ | պղնձոյ | 13 ամ |

խուճկ եւ եւղ եւ կնդրուկ եւ գինի եւ ձէթ եւ նաչիհ եւ ցորեան, եւ արջառ եւ ոչխար, եւ ձիոց եւ կտուաց եւ մարմնոց եւ ոգւոց մարդկան. ¹⁴ եւ ժամանակ ցանկութեան անձին քո գնաց ի քէն, եւ ամենայն պարարտ եւ սպիտակ կորեաւ ի քէն, եւ յիշ եւս գտցես զայդ. ¹⁵ վաճառականք այսօրիւք՝ մեծացան ի սմանէ, ի հեռաստանէ կալով վասն երկիւղի եւ տանջանաց նորա՝ լայլով եւ սուգ առնելով, ¹⁶ եւ տսելով. վայ, վայ, քաղաք մեծ, որ արկեալ էր զիւրեաւ բեհեզ, որդան, ոսկւով եւ քարիւ պատուականաւ եւ մարգարտով, զի ի միում աւուր աւերեցաւ այոջափ մեծութիւն. ¹⁷ Եւ ամենայն աւար, եւ ամենայն որք ի տեղիս նաւն, եւ նաւազք եւ որ միանգամ գործեաւք գործեն, ի հեռաստանէ կացցեն՝ ¹⁸ աղաղակեսցեն՝ տեսանելով զծովս կիզման նորա, ասելով. ո՞ն՝ մման է քաւ.

իւղ | կնտրուկ | ձէթ | կառոց | 14 Ե Բ ցանկութիւն | ամ | ամ | 15 Իմաստ հարաքին ըստ իմի իանգարեալ է. հմտ. զծանօն. Եւս հմտ. | նի | սուք | 16 զիւրաւ | որդեան | Ե պատուականեաւ. Բ պատականիւ | Ե մարգարտուով, Բ-տիւ | աւիրեցաւ | Ե Բ մեծութիւն | 17 ամ, այսպէս եւ Բ-տ. | Ե Բ աւար, այսպէս Բ-տ. զանօն. զորդ. Բ. ի ծանօն. | միանկամ | Ե Բ գործեաւք, ըստ հմտ. Բ-տ. զանօն՝ գործեաւք. այլ եւ հմտ. զծանօն. ի քաւ | 18 նման է |

ղաքիս մեծի: ¹⁹ Եւ արկին հող ի վերայ գլխոց
իւրեանց, աղաղակեցին ձայնիւ մեծաւ՝ լա-
լով եւ սգալով եւ ասելով. վայ, վայ, քա-
ղաք մեծ, որ այժմ մեծացաք ամենեքեան՝
որք ունէաք զնաւս ի ծովու՝ ի պոստուակա-
նութեան նորա, զի ի միում ժամու անարգե-
ցաւ: ²⁰ Ուրախ լիք ի վերայ նորա, երկինք
եւ սուրբ առաքեալք եւ մարգարէք, զի գա-
տեցաւ Աստուած զդատաստան ձեր ի նմանէ:

²¹ Եւ ան հրշտակ մի հզաւո՝ քար իբրեւ
զերկան մեծ, եւ ընկէց ի ծով՝ ասելով. այս
պէս յարձակմամբ անկցի Բաբելոն մեծ քա-
ղաք, եւ ոչ եւս գտցի անդր: ²² Եւ ձայն
քնարերգոց եւ երաժշտականաց եւ փողարաց
եւ փողոց՝ ոչ եւս լուիցին ի քեզ, ²³ եւ լոյս
ճրագի ոչ եւս երեւեացի ի քեզ, եւ ձայն
փեսայի ոչ եւս լուիցի ի քեզ. զի վաճառա-
կանք քո էին մեծամեծք երկրի, զի կախար-
դութեամբ քով մոլորեցան ամենայն ազինք:

19 Ե Բ ի վերա | իւրանց | սգով (քիւ՝ սգալով) |
այժմն | ամենեքեան | Ե Բ ի պոստուա(Բւա) կանու-
թե | նր. — Իսաա քանից ասելն յայտ հասարի իան-
գորեւ է. զորի Գ. ի Զանթ. | 20 ի վերա նր | սք |
Ե Բ ամ | 21 հչի | ընկեց | այսպիսի | 22 քիւ. լուի-
ցին (Լւ եւս՝ լուիցի)՝ Բւ-ի Բէ Լի քեզ Լիդ-ի-
անի Ե լուիցեն, Բ լիցեն | 23 Ե Կ(Բ Է) ին |
Ե Բ կախարդութիւն | ամ |

տուժոյ երկրպագեալ. քանզի հաստատութեամբն Յիսուոյ է մարգարէութիւնն.

¹¹ Եւ տեսի զերկին բացեալ, եւ ահաւասիկ ձի սպիտակ, եւ որ հեծեալն էր ի նմա՝ կոչի հաւատարիմ եւ ճշմարիտ, եւ սրգարութեամբ դատի եւ պատերազմի: ¹² Եւ աչք նորա իբրեւ զջահ հրեղէնս, եւ ի վերայ գլխոյ նորա պսակ բաղում, անուանաւնելով գրեալս, զոր ոչ որ կարէ գիտել՝ բայց միայն ինքն, ¹³ եւ արկեալ զինքեամբ հանդերձ անկեալ արեամբ, որ կոչի անուն նորա՝ Բանն Աստուծոյ. ¹⁴ Եւ զաւրավարք երկնից եւ զաւրք երկնից երթային զհետ նորա ձիովք սպիտակաւք, զգեցեալ բեհեզ սպիտակ սուրբ: ¹⁵ Եւ ի բերանոյ նորա ելանէր սուր սրեալ, զի նովաւ հարցէ զազինս. եւ նա հովուեսցէ զնոսա գաւազանեաւ երկաթեաւ, եւ նա կոխեսցէ զնոսա իբրեւ հնձան գինւոյ ցասման Աստուծոյ ամենակալի: ¹⁶ Եւ

հաստատութիւն յի (Ե Եփ. 11) | մարգարէութիւն |
 11 զի երկին | կոչեալն (Էփ. 11), անհրաժեշտ
 թիւն իբրեւ, Եփ. 11 | զգեցեալն հետեւոյ կոչի
 Եփ. 11 | Ե Եփ. 11 | 12 նի (Եփ. 11) | ի վե-
 րա | անուան | 13 նի | Ե Եփ. 11 | 14 երթաին |
 նի | Ե Եփ. 11 | Ե Եփ. 11 | Ե Եփ. 11 | 15 նի |
 հովուեսցէ զնս գաւազանեաւ | զնս (Եփ. 11) | հնձան |
 Ե Եփ. 11 |

էր ի վերայ զգետոյ, եւ ի վերայ նորա երանաց իւրոց, եւ ի վերայ աջոյ բարձին՝ Թագաւոր Թագաւորաց եւ տէր տերանց:

17 Եւ տեսի ա՛յլ հրշտակ՝ որ կայր ի վերայ արեգականն, աղաղակեաց ի ձայն մեծ՝ ասելով ամենայն հաւուց թառցելոց ընդ մէջ երկնից. եկա՛ք ժողովեցարու՛ք ի մեծ ընթրիս Աստուծոյ, 18 եւ կերթէք զմարմինս թագաւորաց, եւ զմարմինս հազարապետաց, եւ զմարմինս հզաւորաց, եւ զմարմինս երիվարաց եւ հեծելոց ի նոսա, եւ զմարմինս զամենայն ազատաց եւ զծառայից, եւ զփոքրկաց եւ զմեծամեծաց, 19 Եւ տեսի զգալանն եւ զթագաւորս երկրիս եւ զզաւրս նոցա ժողովեալ՝ առնել պատերազմ ընդ այն որ հեծեալն էր ի ձի՝ եւ ընդ զաւրս նորա. 20 Եւ ըմբռնեցաւ գալանն, եւ ընդ նմա սուտ մարգարէն՝ որ արար ցնշանս առաջի նորա, որով մոլորեցոյց

16 ԵՖ ի վեր(աբ) սգեստոյ | ի վերա (երեւելոյ) | նի | երանացիտոց (գիւ.՝ երանաց իւրոց). աշաւաշա-
նիւն իւն ընէ լինել է թելու՛ն յերկուսի՛ օրինակոյ ԵՖ.
Գ. է սորոհեա զնախնի. | Թիքր Թիքց եւ ձոր (ձոր նա
եւ Ե) ձորանց | 17 եւ տեսի ալ Կիւ ի վերա
(Ե եւ ի վերա) արեգականն կայր | ձմ | ի մէջ |
ԵՖ ձյ | 18 կերիչիք | Թիքց | ռապետաց | նի
(գիւ. ի նոսա) | ձմ | ծառայից | 19 զԹիքս | նի |
պատերազմն | նի |

որք առին զչնորհս գազանին՝ եւ զերկրպագութեան պատկերի նորա. կենդանւոյն ընկեցին ի ճշհրոյն բորբոքելոյ ծծմբով. ²⁰ Եւ միացեալքն սպանան սրով հեծելոցն ի բերանոյ նորա. եւ ամենայն թռչունք յագեցան ի մարմնոյ նոցա.

ԳԼ. Ի.

¹ Եւ տեօի հրշտակ զի իջանէր յերկնից, ունելով զբանալիս անդնդոց եւ շղթայ մեծ ի ձեռին իւրում. ² Եւ կալաւ զվիշապն մեծ, զաւճն զառաջին, որ է մասնիչ եւ սատանայ, եւ կապեաց զնա զհազար ամ. ³ յանդուռնդս, եւ կապեաց եւ փակեաց եւ կնքեաց ի վերայ նորա, զի մի եւս մոլորեցուցէ զազինս, մինչեւ կատարեսցի հազար ամն. եւ յետ այսորիկ պարտ է լուծանիլ ի փոքր ժամանակ.

⁴ Եւ տեօի ավթոռս, եւ նստան ի նոսա,

20 նի՛, այսդէս եւ զայս | 21 ի բերանո նի՛. Կիւնայս
այս ի ձեռքերեւ է յերկ. օրն. Ե Բ. հմտ. զշահօն. | ամ
ի մարմնոց նի՛ |

ԳԼ. Ի. — 1 հշի | անտընդոց | Ե Բ շղթա | ի ձեռինն | 2 սատանա | ի (առնց նախորդ) ամ | 3 յանտուռնոս. — առաջ Բառ ինչ գալուստն յերկնայն օրն. Ե Բ. — հմտ. ի ձեռքերեւ զշահօն. յայս համար | ի վերայ նի՛ | ի ամ | 4 Ե Բ քի. ավթոռս առնին՝ յայտնադէս քիւն զիւրաւի՛ ավթոռ | ի նի՛ |

եւ դատաստան տուաւ նոցա, եւ զտնձինս չարչարելոցն վասն անուանն Յիսուսի եւ վասն Բանին, որք ոչ պագին երկիր գաղանին եւ պատկերի նորա, եւ ոչ առին դրոշմ ի վերայ ճակատու եւ ձեռին իւրեանց. եւ կեցցեն եւ թագաւորեսցեն ընդ Քրիստոսի զհազար ամ. ⁵ Եւ մնացորդք մեռելոցն ոչ եւս եկեացեն, մինչեւ կատարեսցին ի վերայ նոցա հազար ամն. Այս է առաջին յարութիւնն. ⁶ Երանելի են եւ սուրբ՝ որ ունին մասն յաբութեան առաջնումն. զի ի վերայ այսոցիկ երկրորդ մահն ոչ ունի իշխանութիւն, այլ են քահանայք Յիսուսի Քրիստոսի, եւ թագաւորեսցեն ընդ նմա զհազար ամ.

⁷ Եւ յորժամ կատարեսցի հազար ամն՝ լուծցի սատանայ, եւ ելլէ ի բանդէն՝ ի կապանաց իւրոց, ⁸ եւ ելլեն մոլորեցուցանել զազլնս՝ որք են ի չորս անկիւնս երկրի, եւ

տուաւ նոյն | վս, ոյողեւ եւ մեւդ | անւանն | Ե Բ յի |
նի | Ե Բ ի վերա | ճակատուն | ի վերա ձեռինն իւ-
րանց | Ե Բ քի | զիւ ամ | 5 ոչ եւս եկեսցեն,
— օրու ընդ իայ է Կեղեցի, Կեղեցի Կ. Իսկարհո-
ղոն զեռնի. Եւս համբ | կատարեսցի ի վերա նոյն
իւ | յարութիւնն | 6 Եւ | Ե Բ յարութիւն | յառաջ-
նումն | ի վերա այնոցիկ | իշխանութիւն | քհնդ |
Ե Բ յի քի | թգրեսցեն | զիւ ամ | 7 Եւ ամն |
սատանա | ի բանտէն | 8 Ե Բ ելլեն |

Յայտնարիւմ Յովն, Երա. Մարտա:

Ճ

զԳովք եւ զՄագովք, եւ ժողովել զնոսա
առ ի պատերազմ, որոց թիւն է իբրեւ
զաւաղ ծովու: ⁹ Եւ ելցեն ի վերայ լայնու-
թեան երկրիս, եւ պատերազմեսցին ընդ բա-
նակս որբոցն եւ ընդ քաղաքն սիրելի. եւ
էջ հուր յԱստուծոյ յերկնից եւ եկեր զնո-
սա. ¹⁰ եւ բանասարկուն՝ որ մոլորեցոյց զնոսա՝
ընկեցաւ ի լիճ հրոյն եւ ծծմբոյն, ուր գա-
զանն եւ սատանայ մարգարէն, եւ տանջեա-
ցին ի տուէ եւ ի գիշերի յաւիտեանս յաւ-
իտենից:

¹¹ Եւ տեսի աթոռ մեծ եւ սպիտակ եւ
սր նստէր ի վերայ նորա, յորոյ երեսաց փա-
խեաւ երկին եւ երկիր, եւ տեղի ոչ դատու-
նոցա: ¹² Եւ տեսի զմեռեալս՝ եւ զմեծամեծս
եւ զփոքունս, որ կային առաջի աթոռոյն,
եւ գիրս բացան, եւ այլ գիրս բացան՝ որ
են կենդանութեան. եւ դատեցան մեռեալքն
ի գրելոցն ի գիրսն՝ եւ գործք նոցա. ¹³ Եւ
ետ ծով զմեռեալսն որ ի նմա էին: ¹⁴ Եւ
մահ եւ դժոխք ընկեցան ի լիճ հրոյն: Սա է

զնն | առ ի պատերազմն | 9 լայնութիւն | է պա-
տերազմեսցեն, Բ-ցին | է Բ յայ | զնն | 10 զնն |
է ծծմբոյն, Բ ծծմբ- | ի տուէ | 11 Խալ | ի վերա
նր | ի նն (իւն.՝ նոցա) | 12 կտին | է Բ կենդա-
նութե | եւ ի գործք նյ | 13 է եին. Բ էին |

մահն երկրորդ: " Որ ոչ գտաւ գրեալ ի գիրս կենդանութեան՝ ընկեցաւ ի լիճ հրոյն .

ԳԼ. ԻԱ.

¹ Եւ տեսի զերկինս թափուր՝ եւ զերկիր թափուր, եւ թափուր երկին եւ երկիր անց. եւ ծով ոչ եւս է: ² Զի զքաղաքն սուրբ Երուսաղէմ՝ տեսի նոր՝ իջանելով յերկնից Սատուծոյ, պատրաստեալ իբրեւ զհարսն՝ զարդարեալ առն իւրում: ³ Եւ լուայ ձայն մեծ յերկնից՝ ասելով. ահաւասիկ բնակու թիւն Սատուծոյ ընդ մարդկան, եւ բնակեացէ ընդ նոսա, եւ նոքա ժողովուրդ նորա եղիցին, եւ նա՝ Սատուած՝ ընդ նոսա եղիցի: ⁴ Եւ սրբեացէ զամենայն արտաւսր յաչաց նոցա, եւ մահ ոչ եւս իցէ, եւ ոչ աղաղակ,

15 գրեալ գտաւ | Ե Բ կենդ(բ տ)անութիւն |

ԳԼ. ԻԱ. — 1 յազգիս բաւիթ թափուր, որ որ-
դէնէ է շէն-նիւնեան երկուց յանարին նմանայն բաւից
ընդ իւրեան, որ ինարհայն զմեծի. է հաւարս յայս |
2 ար | Ե Էմ. Բ Էմ | Ե Բ Իւլ բաժանման բաւից
բիւն՝ տեսին որ, քիչ. տեսի նոր | Ե Բ յայ |
3 Ե լուա. Բ Լա | Ե Բ բնակութիւն այ | մարդկա |
ընդ նա, ասիւն եւ Դար | նի | Ե Բ ար |
4 զայմ | նի | մա հովեացէ, իւրեան բիւն-նիւն,
քիչ. մահ ոչ եւս իցէ | եւս երկր. գտաւ |
Յ*

ասելով. եկ՝ եւ ցուցից քեզ զկինն՝ զհարսն
գառինն. ¹⁰ Եւ տարաւ զիս ոգւով ի վերայ
լերին մեծի եւ բարձու, եւ եցայց ինձ
զքաղաքն զվերին Երուսաղէմ սուրբ՝ զի իջա-
նէր յերկնից յԱստուծոյ, ¹¹ ունելով լեառն
խաղաղութան զփառս. որոյ լոյսն նման էր
յասպիս ական լուսաւորի. ¹² որ ունէր պա-
րիսպ մեծ եւ բարձր, ունելով դրունս եր-
կոտասան, եւ անուանք գրեալ էին, որ են
անուանք ցեղից որդւոցն Իսրայելի. ¹³ Յա-
րեւելից կողմանէ դրունք երեք, եւ ի հիւ-
սւսայ կողմանէ դրունք երեք, եւ ի հարաւ-
ոյ կողմանէ դրունք երեք, եւ յարեւմտից
կողմանէ դրունք երեք. ¹⁴ Եւ լայնութիւն քա-
ղաքին ունէր երկոտասան թիւ, եւ երկոտա-

եւ երբ. պիտի | 10 Ե ի վերայ. Բ ի վերայ |
վերինն | Ե Բ ԸՄ (Բ ԸՄ) Եւ | Ե յայ. Բ Եւ |
11 ունելով պիտի | Ե Բ խաղաղութեւ. — Բնութի
աշխարհինն իւր ի Կեանքս յայտնի՝ յերկ. օրին.
Ե Բ, զբնութ. Կ. ի Կոտեւ զԵանթ. | մի այն (Գիւ.
նման) | 12 երկոտասան | անուանք (Երկտ.) |
Ե երկ. Բ էին | որդւոցն | Ե Իշի. Բ Իշի | 13 Ե-
րեւելի երեք Բնութիւն երեւելի Գ. | ի հիւսուսոյ |
Գիւտեւթի Կոտեւ Բնութիւն՝ եւ յարեւմտից կողմանէ
դրունք Գ, եւ հարաւոյ կողմանէն դրունք Գ |
14 Ե Բ լայնութիւն | Կոտեւ երկոտասան Գրեւ Կո-
տեւ՝ Բնութիւն, իւր զբնութ. երկոտասան |

սան առաքելոցն գառինն. ¹⁵ Որ խաւսէր ընդ իս՝ ունէր չափ ձող ոսկի, զի չափեսցէ զքաղաքն եւ զգրունս նորա եւ զպարիսպս նորա: ¹⁶ Եւ քաղաքն չորեքանկիւնի կայ. եւ երկայնութիւն նորա՝ որչափ եւ լայնութիւն նորա: Եւ չափեսաց զքաղաքն երկոտասան ասպարէզ. զերկայնութիւն նորա, եւ զլայնութիւն եւ զգարձրութիւն նորա: ¹⁷ Որ եւ չափեսաց զպարիսպ նորա՝ հարիւր քառասուն եւ չորք կանգուն, զչափ մարդոյ՝ որ է հրշտակի: ¹⁸ Եւ յարկք պարսպին՝ յասպիս ականց, եւ բոլոր քաղաքին յոսկւոյ սրբոյ՝ ի նմանութիւն սուրբ ասպակւոյ: ¹⁹ Եւ շինուած պարսպի քաղաքին՝ ամենայնն յականց պատուականաց. երկրորդն՝

յէ ԻԻԼ. առաքելոցն՝ նախ քրեալ ռաւեր՝ առաք է Վրէլ Գողն, եւ է յիւլին յաջորդ Գողն՝ ն. ապա ինչ առաքիտ է լուսանցս նորք քրեալ յաւելեալ է՝ ելոց. իսկ Բ ռաւէ է իւրեմն՝ առաքելոցն. — Գիտելէ է ռաւան Բէ՝ հադառն այս Բաւադաւ յերկ. եւս օրին. Ե Բ Իանգաւրեալ է. հոգ. զԶանօն. յայս հոգաւ | 15 ՁԻ (Երկուտ.) | 16 Ե կա, Բ-Յ | Ե Բ շինեմն Բաւադա՝ յանգաւն է - Թիւն՝ ռաւն հադառադիւր Վրէլն՝ - Թի | նի (լուրեմն) | ԲԺան ասպարեզ | եւ զգարձրութիւն նի եւ զլայնութիւն նի | 17 զպարիսպն նի Ճ. եւ իս. եւ Դ. | հշի | 18 պարսպին | յոսկոյ | Ե Բ ի նմանութիւն նի | Ե Բ ասպակոյ | 19 շինուած պարսպակ | նմ (= ռաւան) | պատուականաց | յաւալ Ժան

չափիւղա, երրորդն՝ կարկեհան, չորրորդն՝
զմրուխտ, ²⁰ հինգերորդն՝ եղունգն, վեցերորդն՝
սարգիովն, եւթներորդն՝ ոսկիակն, ութերորդն՝
բիւրեղ, իններորդն՝ տպագիւղն, տասներորդն՝
գոճազմ, մետասաներորդն՝ յակինթ, երկու-
տասաներորդն՝ յակաթ, երեքտասաներորդն՝
մարգարիտ. ²¹ դուռն՝ որք էին ի միոյէ մար-
գարտէ, Եւ հրապարակ քաղաքին՝ ոսկի սուրբ,
իբրեւ զապակի փայլուն, Եւ մաւտ առ
դրամբն ճառագայթագոյն իբրեւ զբիւրեղ:
²² Եւ տաճար ոչ տեսի ի նմա, զի Տէր Աս-
տուած ամենակալ է տաճար նորա՝ եւ
գառնն: ²³ Եւ քաղաքին ոչ պիտոյ էր արեւ-
գակն եւ ոչ լուսին, զի ծագեացեն. զի ինքն
փառքն Աստուծոյ լուսաւորեացեն զնա, եւ
ճրագ նորա՝ գառնն: ²⁴ Եւ թագաւորք երկրիս

չբար երկրորդն՝ ըստ իմաստին՝ ինքի ինչ կայ, զոր-
մէ Գ. ի Զանթ. Եւս Գեղի | չափիղա | կարկեհան |
զմրուխթ | 20 հինկեր" եղունք | վեցերորդն |
եաւթներորդն | ութերորդ բիւրեղն | թերր". տպա-
գիւղն, Ժեր" | Ժաւերր". | Ժքերր" յակատ | էրէք-
տասաներորդ | 21 քաղակին | ար | որպս (գիւլ.՝
իբրեւ) | ճառագայդագոյն. — որդեւ լիւրլին հան նախ-
ընթաց համարին, այնպէս եւ արեւ քնդիւն յերկ. եւ
օրնայից Ե Բ Բարբալին աղանակ եւ. — աւս Գ. Գ.
Ի Գորեւ զԶանթ. | 22 ի նա (գիւլ.՝ ի նմա) | Ե Բ ար
աւծ | Ե ամէ(Բ Ե)նակալ | նի | 23 Ե Բ ար | նի գառն |

բերեն զփառս իւրեանց ի նա. 25 եւ դրունք նորս ոչ փակեցին ի տուէ, քանզի գիշեր չիք անգ. 26 եւ բերցեն զփառս եւ զպատիւ ազանց ի նա. 27 Եւ ոչ մոցէ ի նա ամենայն ապականեալ եւ որ առնէ զպղծութիւն եւ ստութիւն, բայց միայն գրեալքն ի գիրս կեն. դանութեան գառինն.

ԳԼ. ԻԲ.

1 Եւ եցոյց ինձ գետ ջուր կենդանի՝ լուսաւոր իբրեւ զբիւրեղ, զի ելանէր յաթոռոյն Աստուծոյ եւ գառինն. 2 ընդ մէջ հրապարտկի նորա եւ գետոյն՝ աստի եւ անտի՝ փայտ կենդանի՝ առնէր պտուղ երկոտասան, ըստ ամնոյ ամնոյ թալով զպտուղ իւր, եւ տերեւ փայտին յառողջութիւն ազանց. 3 Եւ ամենեւին նզովք ոչ եւս իցեն. Եւ աթոռն Աս-

24 իւրանց | 25 նք | ի տուէ | նախ անէր ոչ գոյ,
որ յետոյ բռնի ընդեւ են, եւ ի վերայ բռնիցր նա-
լին բռնի բռնի եւ չիք | 27 Ե ամենայն. Բ անմ |
Ե Բ զպղծութիւն եւ (Բ լուսն եւ) (Բ զ)ստութիւն |
կենդանութիւն |

ԳԼ. ԻԲ. — 1 կենտանի | Ե զբիւրեղ. Բ զբիւրեղ |
Ե Բ անմ | 2 նք | կենտանի | բռնի | Ե Բ յառող-
ջութիւն | 3 ամենեւին | զնի բռնի իցեն յաւել-
անա, բռնի բռնի ընդեւ են | Ե Բ անմ |

տուժոյ եւ գառինն ի նմա են. եւ ծառայք նորա պաշտեն զնա, ' եւ տեսցեն զերեսս նորա, եւ զանուն նորս ի վերայ ճակատուց իւրեանց: ' Եւ գիշեր ո՛չ եւս իցէ, եւ ո՛չ է նոցա պիտոյ լոյս ճրագի եւ ո՛չ լոյս արեգական, զի Տէր Աստուած լուսաւորեսցէ զնոսա. եւ Թագաւորեսցեն յաւիտեանս յաւիտենից. ' Եւ ասաց ինձ. այս բանք հաւատարիմ եւ ճշմարիտ են. եւ Տէր Աստուած հոգւոյ մարգարէիցն առաքեաց զհրշտակ իւր ցուցանել ծառայից իւրոց որ լինելոցն է վաղվաղակի. ' Ահաւասիկ գում փութանակի. Երանի՛ որ պահէ զբանս մարգարէութեան գրոցս այսոցիկ:

՝ Եւ ես Յովհաննէս լսէի եւ տեսանէի զայս. եւ յորժամ լուայ եւ տեսի, ամէնայ եւ երկիր պագի աստիճանի ոտից հրեշտակին՝ որ ցուցանէր ինձ զայս: ՝ Եւ ասէ ցիս. տէս, գուցէ. ծառայակից քո եմ եւ եղբարց քոց մարգարէիցն, եւ որք պահեցին զճանաչողոցս

ի նմայ | նր̂ | 4 նթ, -յոդե- ե- ղե- | Ե Բ ի զե-
րա | իւրանց | 5 պիտոյ (է գ-կ-ե) նց | Ե Բ ար
անծ | զնն | Թգրեսցեն | 6 Ե Բ ար անծ | զՀՀ |
7 Ե Բ մարգարէութե̂ | այսորիկ | 8 Ե տեսանեի,
Բ-նէի | Ե լուա. Բ լա | Ե անկա, Բ-յ | ՀՀիին
Ե Բ ցուցանէ, Բ-ի Բի քիւն Լիդ-ի, Բի-ի՝ ցուցա-
նէր | 9 լինի Բ-իդ Բմ յա-իւ- ես |

Թեան գրոցս այսորիկ՝ պակասեցուցէ Աստուած զբարժին նորա ի փայտէն կենաց եւ ի քաղաքէն սրբոյ՝ գրեցոյ ի գիրս յայսմիկ։

«Ասէ որ վկայէ զայս գտլ. այն, ահաւա՛սիկ գամ վաղվաղակի։ Ե՛կ, Տէր Բիսուս Գրիստոս։

«Շնորհք Տեառն մերոյ Բիսուսի Գրիստոսի ընդ ամենայն սուրբս. ամէն։

այսորիկ ու՛րաւ | Ե Բ ԶԺ | զբարժինն նր | Ե ի քա-
ղաք . . . , յերին վաճիտ եղբեւ. Բ ի քաղաքաց |
20 այոյ | Ե Բ ԶԺ յս քս | 21 շնորհ | Ե Բ ԶԺ.
նախադէս՝ յի քի | Էիկ. ամենայն աւի՛՛ ամենեսեան |
ուրաւն յերին բարեգ՝ սուրբս. ամէն։

፩.

ሕገ ሰብአዊ መብቶች

Թեան գրոցս այսորիկ՝ պակասեցուցէ Առ-
տուած զքարժին նորա ի փայտէն կենաց եւ
ի քաղաքէն սրբոյ՝ գրելոյ ի գիրս յայսմիկ.

«Ասէ որ վկայէ զայս գոլ. այն, ահաւա-
պիկ գամ վաղվաղակի. Ե՛կ, Տէր Յիսուս Գրիս
տոս:

«Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Գրիստո-
սի ընդ ամենայն ուրբոս. ամէն.

այսորիկ ուրիշ | Ե՛ք ձեռք | զքաթինն նր | Ե ի քա-
ղաք . . . , յերին լնիդ եղբեւ. Բ ի քաղաքաց |
20 այոյ | Ե՛ք իմր յն քն | 21 շնորք | Ե՛ք ին.
նմանդէն՝ յի քի | քիկ. ամենայն ուրի՝ ամենեսեան |
ուրիշն յերին բարդ՝ սուրբս. ամէն:

፩.

ህ ለ ህ ፀ ፀ ፀ ፀ ፀ ፀ ፀ ፀ

ՆԱԽԱԿԱՐԳ ԳԻՏԵԼԻՔ

Ա.

- Թ նշանակէ զմին Հայերէն բարգմանութիւն Յայտնութեանն Յովհաննոս, ի լոյս ընծայեալս այսու առաջին տպագրութեամբ.
- Ե " զօրինակ թի որ յերուսաղէմեան ձեռագրին.
- Բ " զօրինակ թի որ ի Բերլինեան ձեռագրին (տ. վերագոյն էջ 3).
- Լ " գնեսիսի Լամբրոնացւոյն արարեալ բարգմանութիւն Յայտնութեանն Յովհաննոս, ըստ տպագր. Զօհրապեանի («Աստուածաշունչ Մատեան Հին եւ Նոր Կտակարանաց, ըստ ճշգրիտ թարգմանութեան նախնեաց մերոց՝ ի Հելլենականն հաւատարմագոյն բնագրէ ի Հայկականս բարբառ. նորոգապէս ի լոյս ընծայեալ յընտրեւագոյն գրչագիր գաղափարէ, համեմատութեամբ այլ եւ այլ օրինակաց, հանդերձ կարեւոր ծանօթութեամբք բնաբանին: Յաշխատասիրութենէ ՏՆ. Հ. Յովհաննոս Զօհրապեան վղպետի. —

տպագրեալ — ի Վենէտիկ, 1805 — ի գործարանի Սթյն Ղազարու ») .

Մ նշանակէ զբնաբանն Յայտնութեան որ ի «Մեկնութեան Յայտնութեան Ս. Աւետարանչին Յովհաննու, արարեալ Տ. Անդրէի եւ Արեւմտայ եպիսկոպոսացն Կեսարու, Թարգմանեալ ի Յոյն բնագրէ եւ սրբագրեալ Տ. Ներսէսի Արքեպիսկոպոսի Տարսուսի Կիլիկիցւոյ . տպ. յԵրուսաղէմ, ի տպարանի Ս. Յակովբեանց, 1855 » .

3 " զՅունական ստուգարանեալ բնագիրն Յայտնութեան ըստ Տիշընդորֆեան — Գեբհարտեան քննական հրատարակութեան Յունարէն Նոր Կտակարանի, տպագր. ի Լիպսիա, յամի 1896 (*„Novum Testamentum Graece recensio- nis Tischendorfianae ultimae textum cum Tregellesiano et Westcottio-Hortiano contulit et brevi adnotatione critica additisque locis parallelis illustravit Oscar de Gebhardt. Editio stereotypa septima. Ex officina Bernhardi Tauchnitz. Lipsiae 1896.“*) .

Այլ եւ առ ի համեմատութիւն առաջիկայ նորատիպ Թարգմանութեան Յայտնութեան ընդ այլ եւ այլ օրինակս Յունական Բնագրին՝ ուրեք ուրեք ի կիր առեալ է, ի մէջ այլոց, քննական հրատարակութիւնն Նոր Կտակարանի, յարգարեալն ի Տիշընդորֆե, Հա. Բ., տպ. ի Լիպսիա 1872, հան-

ՈՒՂՂԵԼԻՔ

ԷՁ	ՏՈՂ		ՍԻՍԼ	ՈՒՂԻՂ
4	7	ի ցերքուստ	ի-ի	ի-ի
5	8	»	էրէ-լ	էրէ-լ
9	4	»	շն-նի.	շն-նի.
11	2	»	վր-յ	վր-յ
11	1	»	աղա-աղա-լի-ն	աղա-աղա-լի-ն
17	5	»	է	:է: (բէ)
19	1	»	էր պի-սէ	էր երկրորդ պի-սէ
21	7	»	շն-նի.	շն-նի.
22	2	ի վերուստ	վնասեւ	վնասեւ
23	5	ի ցերքուստ	առ-ջն-յ	առ-ջն-յ
27	7	»	արդէ	արդէ
28	4	»	բառ	բառ
29	3	»	աղա-աղե-լ	աղա-աղե-լ
32	7	»	սի-նի	սի-նի
35	1	ի վերուստ	իւրեանց եւ	իւրեանց, եւ
36	9	»	Աստուծոյ	Աստուծոյ
36	10	ի ցերքուստ	յերկինս՝ կին	յերկինս. կին
41	1	»	զառաջնոյ	զառաջնոյ, իմ հշտի՝ զառաջնո, արդէ՝ էրէ է
42	12	ի վերուստ	զանսւն	զանսւն
45	12	ի ցերքուստ	առանց	առանց
47	6	»	ըսթուոց	ըսթուոց
51	8	ի վերուստ	ահաւառիկ	ահաւառիկ
75	11	ի ցերքուստ	պի-սէն	պի-սէն
73	6	»	բադրդ (է պի-սէ) ջնջելի եմ	

Offenbarung Johannis in Einer Alten Armenischen Uebersetzung

Saint Nerses (of
Lambron),
Friedrich Murad

2
DIE OFFENBARUNG JOHANNIS in e. alten ARMENISCHEN UEBERSE-
TZUNG, nach zwei Hdss. zum erstenmal hrsg., m. d. griech. Texte vergl.
u. m. e. Einltg. u. m. Anm. vers. v. FRIEDRICH MUHAD.—Heft II — V:
Anmerkungen, u. Anhang: Nachnensesische Recension d. Apokalypse.

ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ՀԻՆ ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՋԱՌԱՋԻՆՆ ԱՇ Ի ԼՈՅՍ

ՀՍՏ ԵՐԿՈՒՑ ԶԵՌԱԳԻՐ ՕՐԻՆԱԿԱՑ

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԵԱՄԲ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԻՆ
ԵՒ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՍԻՍԻ ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻՈՑ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՆԵՐԱԾՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԾԱՆՕԹՈՒԹԵԱՄԲԻ

ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՄՈՒՐԱՏ

ՏԵՑՐ Բ. — Ե.

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆԻՔ.
ԵՒ ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ՝

ՅԵՏՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԻՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ՅԵՐՈՒՍԱԼԵՄ

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՈՒՈՑ Ս. ՅԱԿՈՎԵԱՆՑ

1906

JERUSALEM, Buchdruckerei des Armenischen St. Jacobus-Klosters.

6810
E. 11.11
117
V 1-5
Buluu

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Ս. ԷՋՄԻԱՇԵՒԻ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՁԻ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՑԵՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՑԵ ՀԱՅՈՑ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԵՒ Ի ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՑ

Տ. ՄԱՂԱՔԵԱՑ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

FRAD
REFN
357
2198
1 2-5

050 026 437

31284796

դերձ «Նախակարգ Բանիւք» Գրեգորիի, Հտ. Գ. Նախայիշեալ հրտրկ., տպ. ի Լիպսիա 1894 («*Novum Testamentum Graece. Ad antiquissimos testes denuo recensuit, apparatusum criticum omni studio perfectum apposuit, commentationem isagogicam praetexuit Constantinus Tischendorf. Editio octava critica maior. Vol. II. Lipsiae, Giesecke & Devrient, 1872*», եւ «*Novum Testamentum Graece. Ad antiquissimos testes denuo recensuit, apparatusum criticum apposuit Constantinus Tischendorf. Editio octava critica maior. Vol. III. Prolegomena scripsit Caspar Renatus Gregory, additis curis † Ezrae Abbot. Lipsiae, J. C. Hinrichs, 1894*»).

Դիտելի է նաեւ զի՝ առ ի նշանակել զպէսպիսութիւնս գրչագիր՝ օրինակաց Լի (տ. վեր.), ըստ ծանօթութեանց Զօհրապեանի, ի դէպ եւ պատշաճ համարեցայ ի կիր արկանել զհետագայ նշանակսդ.

Լի = ձեռագիր օրինակ մի Լի.

Լմ = ոմանք յօրինակաց, կամ ի ձեռագրաց Լի.

Լրչ = բազումք , , , ,

ի Լմ, ի Լրչ = յոմանս յօրր. կամ ի ձձ. Լի, ի բազումս եւն.

ըստ այսմ օրինակի եւս՝

ըստ Լմ, ըստ Լրչ = ըստ ոմանց յօրր. Լի եւն.:

Բ.

ՆՇԱՆԱԿՔ Ս. ԳՐՈՑ
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

- Աբդ. = Մարգարէութիւն Աբդիու .
 Ամ. = , Ամովսայ .
 Ամբ. = , Ամբակումայ .
 Անգ. = , Անգեայ .
 Առ. = Առակք Սողոմոնի .
 Բա. = Թուղթ Բարուքայ .
 Գծ. = Գործք Առաքելոց .
 Գղ. = Պաւղոսի Թուղթ առ Գաղատացիս .
 Դն. = Մարգարէութիւն Դանիելի
 Դտ. = Դատաւորք .
 Եբ. = Պաւղոսի Թուղթ առ Եբրայեցիս .
 Եդ. = Մարգարէութիւն Եդեկիելի .
 1 Եզր., 2 Եզր. = Գիրք Եզրայ Ա, Բ.
 Ել. = Ելք .
 Ես. = Մարգարէութիւն Եսայեայ .
 Եսթ. = Գիրք Եսթերայ .
 Եր. = Մարգարէութիւն Երեմայ .
 Երգ. = Երգ Երգոց .
 Երկ. = Երկրորդումն Օրինաց .
 Եփ. = Պաւղոսի Թուղթ առ Եփեսացիս .
 Զք. = Մարգարէութիւն Զաքարիայ .
 1 Թգ., 2 Թգ., 3 Թգ., 4 Թգ. = Թագաւորութեանց Ա, Բ, Գ, Դ.
 1 Թս., 2 Թս. = Պաւղոսի առ Թեսաղոնիկեցիս Թուղթ Ա, Բ.

- Թի. = Թիւք .
- Ժող. = Բանք ժողովողին .
- Իմ. = Իմաստութիւն Սողոմոնի .
- Ծն. = Ծնունդք .
- Կղ. = Պաւլոսի թուղթ առ Կողոսացիս .
- 1 Կր., 2 Կր. = Պաւլոսի առ Կորնթացիս թուղթ Ա, Բ.
- Հռ. = Պաւլոսի թուղթ առ Հռովմայեցիս .
- Հռթ. = Հռութ .
- Ղեւ. = Ղեւտական .
- Ղկ. = Աւետարան ըստ Ղուկասու .
- 1 Մակ., 2 Մակ., 3 Մակ. = Գիրք Մակաբայեցւոց Ա, Բ, Գ.
- Մթ. = Աւետարան ըստ Մատթէոսի .
- Մկ. = Աւետարան ըստ Մարկոսի .
- Մղ. = Մարգարէութիւն Մաղաքեայ .
- 1 Մն., 2 Մն. = Մնացորդաց Ա, Բ.
- Մք. = Մարգարէութիւն Միքիայ .
- Յդ. = Թուղթ Յուդայի Կաթողիկէ .
- Յես. = Գիրք Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ .
- Յթ. = Գիրք Յուդթայ .
- Յկ. = Թուղթ Յակովբայ Կաթողիկէ .
- ՅՀ. = Աւետարան ըստ Յովհաննու .
- 1 ՅՀ., 2 ՅՀ., 3 ՅՀ. = Յովհաննու թուղթ Ա, Բ, Գ.
- Յոր. = Գիրք Յովբայ .
- Յոն. = Մարգարէութիւն Յովնանու .
- Յով. = , Յովելայ .
- Յտ. = Յայտնութիւն Յովհաննու .
- Նա. = Մարգարէութիւն Նաւումայ .
- Նէ. = Գիրք Նէեմեայ .
- Ող. = Ողբք Երեմեայ մարգարէի .
- Ովս. = Մարգարէութիւն Ովսեայ .

1 Պտ., 2 Պտ. = Պետրոսի թուղթ Ա, Բ.

Սիր. = Գիրք Սիրաքայ.

Սղ. = Գիրք Սաղմոսաց Դաւթի.

Սփ. = Մարգարէութիւն Սոփոնեայ.

1 Տմ., 2 Տմ. = Պաւղոսի առ Տիմոթէոս թուղթ Ա, Բ.

Տոբ. = Գիրք Տովբիթայ.

Տտ. = Պաւղոսի թուղթ առ Տիտոս.

Փմ. = , , , Փիլիմոն.

Փս. = , , , Փիլիպեցիս.

Գ.

ԱՅԼԵՆԻԱՅԼ ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆՔ

ածկ.	ածական
Ածչ. Մատ.	Աստուածաշունչ Մատեան
ան. բ.	անուն բայի
աներ.	աներեւոյթ
անկ.	անկատար
անոր.	անորոշ
անց.	անցեալ
ապ.	ապառնի
առջ.	առաջին
բնգ.	բնագիր, -գրի եւն.
բցթ.	ի բաց թողու, -ն
բցա.	բացառական
բցս.	բացասական
գոյկ.	գոյական
գրծ.	գործիական
գրչգ.	գրչագիր, -գրի եւն.
դեր.	դերանուն
դիմ.	դիմաւոր
դմրչ. յ.	դիմորոշ յօդ
երբ.	Երբայական, Երբայեցերէն
եզ.	եզակի
երկր.	երկրորդ
երր.	երրորդ
եւն.	եւ այլն
զնց.	զանց առնէ, -են
զ. օր.	զոր օրինակ

ընդհ.	ընդունելութիւն
ի բ., ի բբ.	ի բառն, ի բառս
ի տ.	ի տեղի, ի տեղւոջ
խնդ.	խնդիր
խնդ. բն.	խնդիր բնութեան
խոն.	խոնարհագոյն
ծան.	ծանօթութիւն
կոչ.	կոչական
կտր.	կատարեալ
կրւ.	կրաւորական
Հ. Կ.	Հին Կտակարան, — ի եւն.
Համմտ.	Համեմատէ
Հմր.	Համար
Հյց.	Հայցական
Հնգր.	Հինգերորդ
Հրմ.	Հրամայական
ձ.	ձեռագիր, — գրի եւն.
ձձ.	ձեռագիրք, — գրաց եւն.
մկբ.	մակբայ
յաւ. (Կ՝ +)	յաւելու, — ն
յգ.	յոգնակի
Յուն.	Յունական, Յունարէն
յրբ.	յարաբերական
Ն. Կ.	Նոր Կտակարան, — ի եւն.
ներգ.	ներգոյական
ներգծ.	ներգործական
ներկ.	ներկայ
ներք.	ի ներքոյ
նխ.	նախդիր, նախադրութիւն
նխդ.	նախադրէ, — են, նախադասէ, — են
շղկ.	շաղկապ

ուղ.	ուղղական
որոշ.	որոշեալ, որոշիչ
չորր.	չորրորդ
պար.	պարառական
պակ.	պակասէ, — են
սկմ.	սահմանական
սռկ.	սեռական
ստ.	ստորեւ, ի ստորեւ
ստորդ.	ստորադասական
վեր.	ի վերոյ, ի վեր անդր, վերագոյն
տ.	տես
տրկ.	տրական
փխկ.	փոխանակ
օր. յօր. եւն.	օրինակ, — ի, յօրինակի եւն.
օրր. յօրր. եւն.	օրինակք, — կաց, յօրինակս եւն.

Ածչ. Զօհր. = Աստուածաշունչ Մատեան Հին Եւ Նոր
Կտակարանաց, յաշխատաս. Հ. Յ. Զօհրա-
պեան, տպ. Վենէտիկ 1805 (տ. զամ-
բողջ խորագիրն վեր. յէջ 79-80)։

Ածչ. Կպ. = Աստուածաշունչ Մատեան Հին Եւ Նոր
Կտակարանաց, ըստ ճշգրիտ Թարգմա-
նութեան նախնեաց մերոց, համեմատու-
թեամբ Երրայական եւ Յունական Բնա-
գրաց։ Կոստանդնուպոլիս, տպագրու-
թիւն Գ. Պաղտատեան, 1895։

Բերդ. = Մեկնութիւն Յայտնութեան Ս. Յովնաննու
Առաքելոյ, համառօտեալ ի զանազան

մեկնչաց ի Պետրոսէ Արքեպիսկոպոսէ
Նախջուանցւոյ Աղամալեան Բերդումեանց.
— ի Կալկաթա, ի տպարանի Արարա-
տեան Ընկերութեան, 1846:

ԲՀԼ. = Բառգիրք Հայկագեան լեզուի, բաժա-
նեալ յերկուս Հատորս . . . արարեալ
ի Մխիթարայ վարդապետի Սեբաստացւոյ
Աբբայ Հայր Կոչեցեւոյ . . . տպ. ի Վէնէ-
տիկ. Հտր. Ա. 1749, Հտր. Բ. 1769:

ՀԺ. = Համաբարբառ Հին և Նոր Կտակարա-
նաց. աշխատասիրութիւն Թադեոս վար-
դապետի Աստուածատուրեան . . . ի տը-
պարանի Առաքելական Աթոռոյ Ս. Յա-
կովբեանց յերուսաղէմ, 1895:

ՆԲՀԼ. = Նոր Բառգիրք Հայկագեան լեզուի. եր-
կասիրութիւն երից վարդապետաց . . .
Հ. Գաբրիէլի Աւետիբեան, Հ. Խաչատրոյ
Սիւրմէլեան, Հ. Մկրտչի Աւգերեան. —
2 Հատորք, տպագր. ի Վենետիկ, ի
տպարանի Ս. Ղազարու, 1836. 1837:

Ծ Ա Ն Օ Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

Ա. 1—3.^{*)} Բազմակերպ են վերնագիրք Յայտնութեանն Յովհաննու ի յոգնաթիւ օրինակս Յունական բնագրին. — ոմանք ունին լոկ՝ Յայտնութիւն Յովհաննու (որպէս դնէ եւ Յ), կամ՝ Յովհաննու Յայտնութիւն. կէսքն՝ Յայտնութիւն Յովհաննու Աստուածաբանի, կամ՝ Յովն. Աստուածաբանի Յայտ. կէսքն՝ Յայտ. սրբոյ Յովն. Աստուածաբանի, որոց համաձայնին նաեւ Լ^ա, ըստ ծան. Զօհրապեանի. այլքն դնեն՝ Յայտ. Յովն. Աստուածաբանի եւ Աւետարանցի. եւ կէսքն՝ Յայտ. Յովն. Առաքելոյ եւ Աւետարանցի. — բաց յայսցանէ գտանին եւ հետագայք. Յայտ. սրբոյ Յովն. — Յայտ. սրբոյ Յովն. Առաքելոյ եւ Աւետարանցի, որում գրեթէ բովանդակապէս միաբանի Լ՝ Յայտնութիւն Սբ. Եւսեբիոսի Առաքելոյ եւ Առաքելոսի Աւետարանի. — եւ դարձեալ՝ Յայտ. սրբոյ վառանորագունի Առաքելոյ եւ Աւետարանցի Կոստանի սիրեցելոյ Յովհաննու Աստուածաբանի, այլովքն հանգերձ (զայսմանէ տ. զծան. Տիշնդորֆի ի վերոյիշեալ տեղւոջ, վեր. էջ 80—81):

^{*)} Տեղիք ուր թիւ Լ եւ Յ ամենայնիւ միմեանց համաձայն գտանին՝ չեն նշանակեալ յառաջիկայ ծանօթութիւնս:

Առ հասարակ մարթ է, ըստ Ֆոն Սոդենի („Die Schriften des Neuen Testaments in ihrer aeltesten erreichbaren Textgestalt hergestellt auf Grund ihrer Textgeschichte von Dr. Theol. Hermann Freiherr von Soden. Band I, 1. Abteilung. Berlin 1902“, S. 296), յերիս գլխաւոր կարգս գասաւորել զպէսպէս մակագրութիւնս Գրոցս Յայտնութեան, այսինքն.

1. Յայտնութիւն (սրբոյն) Յովհաննոս Աստուածաբանի.

2. Յայտնութիւն Աւետարանցիւն Կոստանի եւ Աստուածաբանի Յովհաննոս.

3. Յայտնութիւն Յովհաննոս Աստուածաբանի, զոր ետես ի Պատմոս կղզւոջ:

Յայտ է սակայն՝ թէ սոյն վերնագիրք չեն սկզբնական, այլ եկամուտ եւ յետոյ յաւելեալ: Բուն վերնագիրն Յայտնութեան Գրոց են իրապէս համարքդ 1—3, զորս գրեթէ ըստ ամենայնի համաձայն Յուն. օրր. ունին եւ ԼՄ, մինչ թ, յորում պակասէ նախայիշեալ անհարազատ, օտարամուտ մակագրութիւնն, աստէն ի սմին հատուածի ամբողջապէս իսկ այլակերպ է:

Աւասիկ երկոքին թարգմանութիւնքդ Լ եւ թ դէմ առ դէմ եղեալ, առ ի համեմատութիւն ընդ միմեանս եւ ընդ Յ.

ԼՄՅ

Թ

1 Յայտնութիւն Յովհաննոսի
 2 Գրեւորութիւն, ի յերիս սրբոյ
 եւ [Յ զոր ետ նմա]
 Աստուած ցոյցանել շուրջ

1 Յայտնութիւն Յովհաննոս
 2 Աւետարանցիւն

հայրն էր Բն լինե-
լոց է իւրեւորն, եւ նշա-
նակեաց առաքել ի յեւն
հրեշտակն էր այս առ ծառայ
էր Յովնանն, ² որ իւր-
եւոյ ղիւրայութիւն թանկն
[Լ՝ Յ որ վկայեաց զբա-
նեց(անց Յ)] Աստուծոյ եւ
զիւրայութիւն Յիսուսի Գրե-
տիւն, շէր երես. որ էր,
եւ որ լինելոցն էր յետ այն-
քէն [յետին ութ բառքդ
պակ. Ի Յ] ³ Երանն որ
կարգացե [Մ Լ՝ քնքեռ-
նու(ն) = Յ] կամ լռեցե
[Յ եւ որք լսեց] շէր
[Յ զբան] խորհրդութեան,
եւ պահեցե [Յ պահեց] շէր
է մօտ իրեւն է [Յ զի
սմա գրեալսս]. շէ խա-
նակ. խորհրդ է [Յ մերձ].

[Մ եւ Լ՝ ունին
զհմր. 3 զայս օրինակ.
« Երանն որ ընթերցան(ն
Լ՝) շէր(ն Լ՝) խորհ-
րութեանն այսքէն, եւ որ
լռե եւ պահե շէր Բն է մօ-
տ իրեւն է » եւն.]:

Արդ՝ խնդրական է՝ Թէ արդեւք Թ, այս է՝ Հայ
Թարգմանիչն ինքն իսկ ըստ կամս եւ դիտմամբ
համառօտեալ իցէ զիւր Յուն. նախագաղափար

² զոր ետես:

³ Երանն

որք լսեց

եւ առնեց

զի սմա գրեալսս.

զի ժամանակն մաւտ է:

պատճէնն, կամ թէ անդատին այդպէ՞ս էր Յուն-
բնագիրն յայդմ ձ. օրինակին, յորմէ արար նա
զՀայերէն թարգմանութիւնն, եւ կամ թէ ընդօրի-
նակողի՞ ումեք համարելի է Հայկական թարգմանու-
թեանս այլակերպութիւն։ Ապաքէն երեքին ենթա-
դրութիւնքս ըստ ինքեանց հնարաւոր են. այլ սա-
կայն հաւանականագոյն թուի ինձ եւ հաւաստի եր-
կորող ենթադրութիւնս, այսինքն թէ՝ Թ ամենայն
իրօք ճշդապէս եւ նոյնարանութեամբ գշետ երթայ
Յուն. բնագրին իւրոյ. թէպէտ եւ արդարեւ յայժ-
մուս չիք բնաւ ուրեք սոյնպիսի բնագիր յամենայն
ծանօթ Յուն. գրչագիրս։

Ապա ուրեմն յայսմ վայրի Թ միայնակ
եւ եզական է ի համօրէն ամենայն բնագիր
օրինակս եւ ի թարգմանութիւնս Յայտնու-
թեանն Յովհաննու։

4. * ի Յովհաննէ. այսպէս եւ Լ. իսկ Լ՝Մ
Յովհաննէ = Յ. || * Եւթն եկեղեցեաց = Յ. իսկ
ԼՄ — Եւթն եկեղեցի։ || * Են (առջ.). Լ դնէ յա-
ռաջ քան զանունդ յԱսիայ. չիք ի ՄՅ. — Գիրք
Յայտնութեան ուղղեալ են առ եւթն եկեղեցիս յա-
ռաջակողմեան Ասիայ, որք խոն. հմր. 11 մի ըստ մի-
ոջէ յանուանէ ծանուցանին։ Ընտրութիւն եւթն
եւեթ եկեղեցեաց թուի թէ խորհրդով իցէ, վասն
զի թիւս եւթն սրբազան համարեալ էր. ըստ սմին
օրինակի նաեւ ստ. հմր. 13, 16, որպէս եւ 4. 8,
5. 1, 6, 8. 2, 10. 3 եւն.։ || * Յեհն, եւ որ հն, եւ
որ գալոցն է. Լ նոյնպէս, միայն թէ սա ն/սդ. յԱ-
րաջայ, որ պակ. ի Լ՝ՄՅ. — Ասացուածս այս
ո՛չ ճշդիւ թարգմանեալ է ի Յունէն ի Հայերէն,
ո՛չ ի Թ եւ ո՛չ ի Լ. թուի թէ ի պատճառս անսով-

որական օտարոտի յօրինուածոյ բանից ի Յունին, որ՝ անկանոն խնդրառութեամբ նախադրութեան եւ զդիմ. բայդ. որ երբ փխկ. անգոյ ընդն. անկ. կամ ընդն. անոր. կտր. առեալ՝ ի կիր արկանէ զբովանդակ ասացուածս զայս (որ բաղկացեալ է յերից յորջորջմանց) իբրեւ անհոլովական մի միայն յատուկ անուն, իբրեւ շրջաբանութիւն անուանն Յնովայ, կամ լաւ եւս՝ Եանվէի (= Աստուծոյ): Ըստ այսմ պարտ է ճշգրիտ համաձայն Յունին ընթեռնուլ զայս օրինակ՝ յէն, եւ որ երբ, եւ որ զալոցն է, այսինքն՝ յԱյմմանէ որ էն եւ որ էրն եւ որ զալոցն է (նկատելով զմօտաւոր օրն դատաստանի, փխկ.՝ եւ որ եղիցի): Սոյն բացատրութիւն դարձեալ ի գործածի ներք. հմր. 8 եւ 4.8, ըստ օրինակի ԵՂ. 3.14 «Եւ ասէ Աստուած ցՄովսէս. Ես եմ Աստուած Որ էն: Եւ ասէ. այսպէս ասացես ցորդիսն Իսրայելի. Որ էն առաքեաց զիս առ ձեզ»: Հմմտ. եւ Եր. 1.6 «Որ եսդ Տէր Տէր» (Հայն ըստ Թարգմ. Եւթանասնից), 14.13, 32.17. (զայսմանէ տ. յայլոց միջի զԲառարան Ս. Գրոց, Կ. Պ. 1881, ի բր. «Աստուած», եւ «Եհովա», եւ ՆԲՀԼ. ի բ. Է): — Հմմտ. զսովորական բանաձեւն ողջունի ի նախերգանս Թղթոցն Պաւղոսի եւ Կաթողիկեայց. «Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութիւն յԱստուծոյ ի Հօրէ եւ ի Տեառնէ մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ» Գղ. 1.3. նմանապէս Հռ. 1.7, Եփ. 1.3, այլովքն հանդերձ: || * Հոգւոյն. Յ Եղ., ԼՄ շրջանից հոգւոյն: — Եւրբ Հոգիք, նոյնպէս ստ. 3.1, 4.8, 5.6, այս եւ՝ Եւրնամասնեայ, Եւրնարփեան, կամ Եւրնեակ Շնորհք Հոգւոյն Սրբոյ, զորս Թուէ Ես. 11.2 «Եւ հանգիցէ ի վերայ նորա Հոգի Աստուծոյ, Հոգի իմաստութեան

եւ հանճարոյ, Հոգի խորհրդոյ եւ զօրութեան, Հոգի գիտութեան եւ աստուածապաշտութեան, եւ 1995 զնա Հոգի երկիրդի Աստուծոյ : || * ԵՆ (երկր) .
 Լ Է = ԲՄ. շիք ի Յ. դիտելի է սակայն՝ թէ ոմանք ի Յուն. օրր. ունին զէական բայդ յեզ, եւ այլք ի յգ. : || * Նորա = Յ, ճշդագոյն քան զԼՄ Է-րոյ :

5. * Որ վկայ է հաւատարիմ, միաբան է ոմանց ի Յուն. օրր. , Լ հաւորելի՞ Գ-յի = Յ որ զբացայայտիչդ սխալ համաձայնութեամբ յուզ. դնէ. զսոյն իմա եւ զհետագայ երկուց բացայայտչաց, զորս Լ փոխէ ի յարաբերական նախադասութիւնս, իսկ թ անփոփոխ թողու յուզ. հանգոյն Յ. || * Նախծինն = Յ, զոր ԼՄ թարգմանեն՝ ու է անդրանիկ : Բառս նախծինն մի անգամ եւեթ գտանի ի Հայ. Ածչ. Մատենի, այս է՝ ԵԼ 13.2 « Սրբեա դու ինձ զամենայն անդրանիկ նախծինն » . իսկ այլուր ի Հ. եւ ի Ն. Կ. ամենայն ուրեք Յուն. πρῶτοντος առ հասարակ թարգմանեալ է՝ անդրանիկ . զ. օր. Մն. 4.4 եւն., ԵԼ 4.22 եւն., Ղեւ. 27.26, Թի. 1.20 եւն., Երկ. 12.6 եւն., Յես. 6.26, 17.1, Դտ. 8.20, 1 Թգ. 8.2 եւն., 2 Թգ. 3.2 եւն., 3 Թգ. 16.34, 4 Թգ. 3.27, 1 Մն. 1.13 եւն., 2 Մն. 21.3, Նէ. 10.36, Տոր. 5.19, Սղ. 77.81 եւն., Իմ. 18.13, Սիր. 36.17, Մք. 6.7, Ջք. 12.10, Եր. 31.9, Եզ. 44.30 (պակ. ի Հմբ.), Մթ. 1.28, Ղկ. 2.7, Հռ. 8.29, Կղ. 1.18, 18, Եբ. 1.6, 11.28, 12.23. || * Մեռելոց = Յ. իսկ ԼՄ է Դ-աւել. ուր Լ-մ է Դ-եւել : — Յ ունի սուկ. հանգոյն ասացուածոյն 1 Կր. 15.20 « առաջին պտուղ ցնջեցելոց » . իսկ Կղ. 1.18, ուր ն/ս. կայ յառաջոյ բառին, Հայն եւս ըստ այնմ ճշդապէս թարգմանէ՝ « անդրանիկ ի մեռելոց » . Բերդ. էջ 5 ընթեռնու՝ « որ է

անդրանիկ մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց ։
 || * Խլխանն = Յ. — Լ առանց դմբ. Ե. || * Թագաւ-
 որաց = Յ, փխկ. որոյ ԼՄ Բեգաւորութեան, Հմմտ.
 Սղ. 88.28 « Ես անդրանիկ արարից զնա, եւ բարձր
 քան զամենայն քագաւորս երկրի ։ » || * Սիրողին եւ
 լուծողին զմեզ ի մեղաց = Յ, միայն թէ սա զկնի
 սիրողին յաւ.՝ զմեզ, եւ զկնի ի մեղաց յաւ.՝ մերոց
 (որ սակայն պակ. յոմանս ի Յուն. օրր.) : Յայտ է
 թէ ընդն. ներկ. հյց. խնդրով ըստ Յուն. ոճոյ է.
 վասն որոյ դիպողագոյնս փոխեն ԼՄ զընդն. ներկ.
 ի դիմ. բայ՝ « Եւ Եւրոպ. զիւ եւ Եւրոպ. + զԵւրոպ. »
 Դիւր. || * Արեամբն իւրով. այսպէս եւ Լ = Յ.
 Հմմտ. ստ. 5.9 :

6. * Արքայութեանն արժանիս. ԼՄ Բեգաւոր.
 երկողին եւս թարգմանութիւնք անճիշդ. Յ ունի՝
 « Եւրոպ. Եւրոպ. », այսինքն՝ անդամս արքայութեան, յո-
 րում Աստուած է թագաւոր. Հմմտ. Եւ. 19.6,
 Ես. 61.6, Դն. 7.22, 27, 1 Պտ. 2.9 : || * Քահա-
 նայս. ԼՄ նխդ. եւ, որ չիք ի Յ : || * Հաւր. Լ
 նխդ. եւ = Յ, պակ. Մ : || * Իւրոյ. Լ նոյնպէս.
 Հշդագոյն ըստ Յունին պիտի՝ իւրում, վասն զի Աս-
 տուծոյ եւ Հաւր տրկ. են, եւ ոչ սակ. : || * Նմա
 = Յ. այսպէս ունին եւ ԼՄՄ, իսկ Լ օրում. Դե-
 րանունդ հայի ի նախընթաց ընդն. սիրողին եւ լու-
 ծողին (Քրիստոսի) : || * Փառք. Յ նմանապէս եւ
 ԼՄ յաւ.՝ եւ զօրութիւն (Լ + այժմ եւ Դիւր եւ, զնց.
 ԼՄՄ) յաւիտեանս յաւիտեանից. ամեն (պակ. Դիւր
 ի ԼՄՄ) : Այս փառաբանութիւն Քրիստոսի ըստ
 նմանութեան Եր. 13.21, 1 Պտ. 4.11, 2 Պտ. 3.18,
 2 Տմ. 4.18, Հռ. 16.27 :

7. * Գայ = Յ, փխկ. որոյ ԼՄ Եւրոպ. եւ : || * Ամ.

8. * Ես եմ արվին եւ ովն = 8. Յուն. արվարե-
տաց առաջին եւ վերջին նշանագիրն. նմանապէս Մ
եւ եմ պէտք եւ օ. զոր Լ փոխէ՝ եւ եմ այք, եւ եւ եմ քե,
ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ չի լուս. եւ եմ պէտք եւ ով.
զոր ոմանք ունին ի բնաբանին, եւ սոքա ի լուս.
դնեն այք եւ քե : — Արվին եւ ովն աստ եւ 21. 6
Աստուած է, իսկ 22. 13 Քրիստոս : || * Էն, լաւ
եւս ոք է, որպէս ունի Լ = 8. սա յաւ.՝ եւ որ էրն,
ուր ԼՄ վրիպանօք՝ եւ ոք եւ. տ. վեր. հմր. 4. բառքդ
եւ որ էրն Թերեւս լոկ անմտադրութեամբ ի Թ.
զանց արարեալ : || * Ամենակալն = 8. առանց դմրշ.
յ. Լ. — Հմտ. Ամ. 3. 13, 4. 13 եւն. :

9. * Կցորդ. ԼՄ նուազ ճշգրտութեամբ թարգմանեն՝ հասարակէց, որ ոչ դտանի այլուր յԱծչ. Մատ. Թուն. συγκαταγωγός, որ շիք ուրեք ի Հ. Կ., ի նորումս թարգմանի մերթ՝ կցորդ (1 Կր. 9. 23, Փպ. 1. 7), եւ մերթ՝ բաժանորդ (Հռ. 11. 17), նմանապէս ածանցեալ բայն συγκαταγωγέω = կցորդ լինել (Եփ. 5. 11, Փպ. 4. 14)։ || * Չաբջարանաց. ճշգրտոյն ըստ 8 ունի Լ՝ նեղութեան, ուր Լ՝Մ լլտաց։ Թուն. θλίψις առ հասարակ ի Հ. եւ ի ն. Կ. թարգմանի՝ նեղութիւն (գ. օր. Ծն. 35. 3, Ել. 4. 31, Երկ. 4. 30, Սղ. 4. 2, Ես. 8. 22, Մթ. 13. 21, Յհ. 16. 21, եւ յայլ բազում տեղիս), մի անգամ նաեւ՝ վիշտք (2 Կր. 2. 4)։ || * Արքայութեանն. 8 որպէս եւ ԼՄ նիւդ. եւ. անշուշտ անմտադրութեամբ զնց. ի Թ. Բաց յայմանէ ՅԼՄ յաւ. եւ հոգեբանութեան օր է (ԼՄ + Գրեգոր.) Թեոս. Հմմտ. 2 Թս. 3. 8. || * Ես էի. 8 միայն՝ եղի, ԼՄ եղի եւ։ || * Աստուծոյ = 8, պակ. Լ, այլ սակայն կայ ի Լ՝Մ։ || * Վկայութեանն. Լ նիւդ. լուս = 8, որ պակ. ի Լ՝Մ։ || * Յիսուսի. ԼՄ + Գրեգոր. է, որ շիք ի 8։

10. * Եւ (առջ.). ԼՄ նոյնպէս, 8 շունի, || * Եղի նոգեով = 8, նոյնաբանութեամբ թարգմանեալ. — ԼՄ այլով դարձուածով՝ եղի յիս հոգի, Մ մեկնաբանէ. «Հոգւոյն սրբոյ եղէ ես ընդունակ եւ հոգիական միտս ստացայ»։ եւ Բերդ. էջ 9. «այս է՝ հոգի Աստուծոյ եւ մարգարէական շնչեաց եւ ներգործեաց յիս», եւ փոքր մի զկնի տսէ. «ըստ Թունաց գրի. եղի եւ հոգեւէ, այսինքն ի յափշտակման, ի վերացման եւ ի զմայման»։ — Սոյն առաջուած՝ լինել նոգեով (դարձեալ ստ. 4. 2,

Յայտնութիւն Յովհ., Էրս. Մուրաւս

7

21.10), որոյ հակառակն է՝ լինել ի միտս (Գծ. 12.11), համանշանակ է բացատրութեանս՝ լինել ի զարմացման (Գծ. 10.10, 11.8, 22.17. հմտ. 2 Կր. 12.1 եւ որ զինի), եւ նշանակէ՝ ըստ Յունին՝ զմարգարէական յախշտակութիւն մտաց, զգարմացումն, զԱստուածեղէն ազդեցութիւն. ըստ այսմ Պաւղոս 1 Կր. 14.37 « հոգեւոր » կոչէ զայնպիսի ոք՝ որում Աստուածեղէն ինչ յայտնութիւն լինի : || * Լուայ. 8 + զկնի իմ. այսպէս եւ Լճ. իսկ Լ ունի՝ շէտ ի՛, եղեալ յառաջ քան շշտ : || * Ջայն = 8, անոր. հյց., որպէս եւ Լճ. իսկ Լ որոշ. հյց. : || * Մեծաբարբառ. լաւ եւս ԼճՄ Կշ = 8 ; զոր Լ դնէ յորոշ. հյց. : || * Փողոյ. 8 իբրեւ զփողոյ, որում համաձայնին ԼճՄ. իսկ Լ ընթեռնու՝ իբրեւ շշտ փողոյ :

11. * Ասելով. ըստ Յուն. ոճոյ. այսպէս առ հասարակ ի կիր առնու թ զգրծ. աներ., փխկ. Յուն. ընդն. ներկ. կամ անց. մինչ Լ դուն ուրեք ի դործ ածէ զայդ հելլենաբանութիւն, այլ սովորաբար ի յրբ. նախադասութիւն փոխէ զՅուն. ընդն., որպէս ի սմին վայրի՝ ուր ուր (սակայն ԼճՄ դնեն՝ ուրեւ), յոր յաւ.՝ ցէ, որ չիք ի 8 եւ ոչ ի ԼճՄ. Դարձեալ ԼՄ յաւ.՝ եւ եւ ուր (Մ ուր) եւ ու (Մ) : ուրեւ եւ փրջն. այս յաւելուած, զոր չունի 8, պակ. նաեւ ի Լճ. || * Տեսերդ. ԼՄ Կեանեւ (Կ Լճ) = 8 : || * Գրեա. ԼՄ = 8 յաւ.՝ ի փրջ եւ Կեւ Կեւ : || * Եւթն եկեղեցեաց = 8, ուր ԼՄ յ(Մ Լճ ու) եւն եկեղեցի (Մ Լճ) : || * Որ. այսպէս եւ Լ. պակ. ի Լճ = 8. սա ունի միայն զնի. հյց. խնդրով, ըստ սմին օրինակի եւ ի յաջորդ անուանս քաղաքաց : || * Զմիւռնեա. այս-

պէս գրէ Ե, իսկ Բ Զմիւռնիայ, եւ խոն. 2.8 Ե Զմիւռնեա (ւ տառիւ ճշգրտագոյն ըստ նախնի ուղղագրութեան), Բ Զմիւռնեա. — Լ ունի աստէն՝ ԶԳ-ՆԷ. || * Պերգամովն. Լ նոյնպէս. այս գրութիւն, մանաւանդ՝ Պերգամոն, յունաձեւ հյց. է. ըստ յօրինուածոյ բանից ի Հայուս պիտէր՝ Պերգամոս, որպէս ստ. 2.12. || * Թիւատիրիա, որ ստ. 2.18, 24 յԵ գրի՝ Թեատրեա. — Լ Թիւատրէ (Մ Թիւատրէ), 2.18 Թիւատրոյ, 2.24 Թիւատրէ. յիշատակի եւ Գծ. 16.14 Թիւատիր. ըստ կանոնաց տառագարձութեան նախնեաց պարտ էր փոխադրել զԹուէն. անուանդ՝ Թ(ի)ւատիրա. || * Սարդես, լաւ եւս Սարդես, որպէս ունին Բ աստ, եւ ԵԲ ներք. 3.4. իսկ 3.1 ԵԲ այլակերպեն զանունդ. — Լ գրէ՝ Սարդէի (Մ-իւ). ըստ Յունին ուղղագրելի է՝ Սարդիս. որպէս գրեն եւ ԼԺ. || * Փիլադելփիայ. լաւ եւս ճիշդ ուղղագրութեամբ ըստ Յուն. նին՝ Փիլադելփիա. Լ Փիլատելիւ (Մ-տելիւ, կամ ըստ այլում օրինակի՝ փելիւ). իսկ ստ. 3.7 ԵԲ սխալագիր. || * Լաւոդիկիայ. Լ Լատրիւ. խոն. 3.14 ԵԲ Լաւոդիկի. ըստ Յունին ճշգրտոյն՝ Ղաւոդիկիա, հմտ. Կղ. 4.18.

12. * Ընդ իս = Յ. այսպէս եւ ԼԺՄ. իսկ Լ յէ. || * Դարձայ (երկր.). ուղղագոյն ընթերցուածն է Բ դարձեալ = Յ. որ ունի ընդն. անոր. կար. — Լ այլով զարձուածով Թարգմանէ՝ ի Գաւնաւ իս (ԼԺՄ իս). || * Ճրագանոցս. ԼՄ ճրագաւն. զԵուն. λυχνία Թ ամենայն ուրեք, խոն. հմր. 13, 20, որպէս եւ ստ. 2.1.8, 11.4, Թարգմանէ՝ ճրագանոց, ի բաց առեալ խոն. զհմր. 20 ուր գնէ՝ ճրագարան. իսկ Լ ի կիր արկանէ կամ՝

հրեւոյն, որպէս աստ նոյնպէս եւ հմր. 13 եւ 20, կամ՝ ոչտոնի 2.1, այլ եւ մի անգամ՝ հրեւ 11.4, նոյնպէս անգամ մի՝ ոչտոնի 2.8 (թուի թէ՛ լոկ գրչի վրիպակ)։ — Ի Հայ. Ածշ. Մատ. վերոյիշեալ Յուն. բառդ առ հասարակ թարգմանեալ է՝ աղտանակ (Եւ. 25.31.32 եւն., Ղեւ. 24.4, Թի. 3.31 եւն., ՅԹգ. 7.49, 4Թգ. 4.10 եւ այլուր ի 2.4., դարձեալ Մթ. 5.18, Մկ. 4.21, Ղկ. 8.16, 11.33, Եբ. 9.2)։ — Ճրագանոց, ո՛չ նշանակեալ ի Հայկազեան բառգիրս, է նոր բառ, առաջինն ի քանի մի նորագիւտ բառից որք յատուկ սեպհական են թի, մինչեւ ցարդ այլուստ անծանօթ, այլ ըստ կազմութեան կանոնաւորապէս ածանցեալ. ըստ նշանակութեան Յուն. բառին = աշտանակ, ճրագակալ (տ. նաեւ ԲՀԼ., եւ ՆԲՀԼ. ի բառս «աշտանակ» = «ճրագակալ. ճրագարան. բազմակալ, յորոյ վերայ հաստեալ եւ նստեալ կայ ճրագն կամ մոմեղէնն կամ ղամբար յիւղոյ», եւ «ճրագարան» = «ընդունարան կամ աման եւ տեղի ճրագի. աշտանակ. ճրագակալ. կանթեղ. եւ նոյն իսկ ճրագն ի կանթեղն»)։ Սոյնպիսի — նոց մասնկաւ ածանցականք յաճախեալ են առ ընտիր դասական մատենագիրս մեր. զ. օր. կռուանոց (Եզնիկ, Գիրք Հնդդիմ., տպ. յիշմիր 1762, էջ 80). մարգարեանոց (Փաւստ. Բուզանդ. Պատմ., տպ. Վենետիկ 1889, Գ. Ժդ. էջ 36, Գ. Ժդ. էջ 44. 45). վկայանոց (անդ, Գ. Ժ. էջ 103 չորիցս, էջ 104 երկիցս, էջ 105 երիցս. եւ յայլ տեղիս), այլովքն հանդերձ. Հայնագոյնս եւ պարարտագոյնս վասն այսորիկ տ. առ Նորայրի Ն. Բիւզանդացւոյ, «Կորիւն վարդապետ եւ նորին թարգմանութիւնք. Գիրք Մակարայեցւոց, Եւթաղ Աղեք-

մանդրացի, Ագաթանգեղոս եւ Փաւստոս Բիւզանդ. հանդերձ դիտողութեամբք, տեղեկութեամբք եւ լուսաբանութեամբք», Տփղիս 1900, էջ 231—260, որ մանրախուզիւ քննեալ զածանցս մասնկամբքս — րան եւ — նոց՝ ի մէջ այլոց, էջ 256—257, ասէ. «Գիտելի է որ ի գիրս Երիցագոյն Թարգմանչաց րան մասնկաւ ածանցք՝ կը նշանակեն, 1. անուանս մատենից, Աւետարան . . . 2. անուանս գործեաց, Նուադարան . . . 3. անուանս կահուց եւ Պնօթոց, Գանձարան . . . Ճրագարան . . . 4. անուն կազմածոյ՝ որով մարդ եւ անասուն կ'ընդունին զաղդեցութիւն արտաքին առարկայից. Զգայարան . . . Վերջապէս 5. Բժշկարան՝ դեղ կամ առիթ բժշկութեան . . . : Շինուածոց կամ տեղեաց համար րան մասնկաւ ածանցք Կորեան, Ժողովարան, Հանգստարան, այլովքն հանդերձ . . . չեն բոլորովին անծանօթ Երիցագունից, այլ եւ ոչ յոյժ սովորական . . . : Այլուր ամէնուրեք սոյն [Առաջին] Դասս կ'ըսէ նոց մասնկաւ. Արուեստանոց, Բժշկանոց (Ոսկ. Բ. Տիմ. Բ. Յորդ. 189, Եփես. է. 735), Ժողովրդանոց (կամ Էտղ բառիւ՝ Ժողովետղ. տես եւ յԵրկրորդ Դասի՝ Ժողովրդանոց, Լաբուբ. 16, 30), Կռուանոց (Եզնիկ, 88. Ոսկ. Մտթ. Ա. Ժա. Յորդ. 169, 170), Մարտանոց (Ոսկ. Կողստ. Ժ. 637), Վարդապետանոց (Ոսկ. Մտթ. Ա. է. Յորդ. 109. Բ. իէ. Յորդ. 748) : — Եւթն ոսկի ճրագանոցքն, ըստ հմր. 20, նշանակք են եւթն եկեղեցեաց : Նախատիպ օրինակն է՝ եւթնաստեղն աշտանակն՝ եւթն ճրագօք, Ել. 37. 23, արդէն իսկ Զք. 4. 2 խորհրդանշանաբար ի կիր առեալ : || Ոսկիս = 8, ուր Լ եղ. :

13. * Ճրագանոցաց. ԼՄ ճրագանոցն. տ. զծան.

ի նախընթաց հմր. — Լ նխդ. Ե-Լն, որ չիք ի 8 եւ ոչ ի Մ: || * Ոսկեացն. պակ. ՅԼՄ: || * Պնդ-նաւորս, լաւ եւս՝ պնդնաւոր, որպէս ունին Լ-Մ = 8. Իսկ Լ անճշգրիտ եւ աւելորդաբար նխդ. պարտաւան: Յուն. ποδῆρη, ի ն. Կ. միայն յայսմ վայրի, գտանի բաւական յաճախ ի Հ. Կ., ԵԼ. 25.7, 28.4.31, 29.8, 35.9, Իմ. 18.24, Սիր. 27.8, 45.8, Ջք. 3.4, Եզ. 9.2, ամենայն ուրեք Թարգմանեալ՝ պնդնաւոր: Հմմտ. Ես. 6.1 (Ածշ. Կպ.). նաեւ Եզ. 1.28 եւ Դն. 7.13: — ՆԲՀԼ. ճշդիւ ըստ նշանակութեան Յուն. բառին բացատրէ զբառք պնդնաւոր (գրի եւ պնդնաւոր) այսպէս. « Մակդիր զգեստու՝ որ հասանիցէ մինչեւ ցպնդունս եւ ցթաթս ոտից, կամ ցգարշապարս. ըստ այլոց՝ եւ ծոպաւոր, կամ զարդարեալ վերջաւորօք »: || * Առ. կրծաւքն ւածեալ կամար. ԼՄ Գործ-դէ-աւ առ Գործ-դէ-աւ Գործ. երկրքինդ եւս իրապէս հանգոյն 8, այլ սակայն Թթէ ըստ իմաստին եւ Թէ ըստ ոճոյ ճշգրտագոյն եւ վայելչագոյն Թուի ինձ քան զԼՄ: — 1) Յուն. μαστός (գրի եւ μαστός, μαζός), մանաւանդ ի յդ., նշանակէ տիրապէս՝ պտկունք ստեանց, նաեւ առն, այլ առաւելապէս կնոջ, սմին իրի եւ ստիքս մօր (զ. օր. Ծն. 49.28, Յոր. 3.12, 24.9, Սզ. 21.10, Երգ. 1.2, 3, 12. եւ յայլ բազում տեղիս), լայնաբար՝ լանջք, կուրծք, զ. օր. աստ. ուստի՝ ըստ յատուկ իմաստին ասացեալ՝ պատշաճագոյն է առ. կրծաւքն (անսովորական հոլովումն, փխկ.՝ կրծովքն, կամ՝ կրծիւքն) քան զբացատրութիւնդ առ Գործ-դէ-աւ առ այս նշանակէ ՆԲՀԼ. ի բ. ստիքս(ք). « Լայնաբար եւ նմանութեամբ ասի. Գօտեւորեալ առ ստեամբք. այսինքն առ լանջօք »: — 2) Ածեալ կամար (Հմմտ.

Դն. 10. 8 «Ամբարձի զաչս իմ, եւ ահա այր մի զգեցեալ փառս [ըստ Եբր. բեհեզ, տ. Ածչ. Կպ.], եւ ընդ մէջ իւր ամեալ կամար յոսկւոյն Ուփազայ», քաջայարմար ասացուած քան զլ Բոթե-սրեալ Բոթե. — բառդ Բոթե-սրեալ բնաւ ուրեք ոչ գտանի ի Հոյ. Հ. Կ., իսկ ի Ն. Կ. միայն լ երկիցս անգամ ի կիր առնու զայդ, աստէն եւ խոն. 15. 6, փխկ. որոյ սողորական ընտիր աստեթիւնն է՝ Բոթե անել Ընդ Դ. — Յուն. περιζωνύσαι, ներգծ. որպէս եւ յաճախագոյնս իրրեւ միջակ բայ, միայն կամ շարակցեալ ընդ Հոյ (գօտի), պէսպէս օրինակաւ Թարգմանեալ է ի Հայ. Ածչ. Մատ., այսինքն մերթ՝ վառել (զինու) Դտ. 18. 11 եւն., եւ մերթ՝ սփածամել Եզ. 7. 18 (զանց արարեալ ի Հմբ. ի բ. «Սփածանիլ»), մերթ՝ զգեցուի 1 Թգ. 2. 4 եւ յայլ տեղիս, կամ՝ զգեցուի ի մեջս 3 Թգ. 20. 32, եւ կամ՝ զգեցուցամել Ող. 17. 33 եւ այլուր, եւ մերթ՝ արկամել (զիրեւ) 1 Թգ. 2. 18, Եթ. 4. 14, երբեմն եւս՝ ամել 1 Թգ. 17. 39, կամ՝ ամել ընդ մեջ 1 Թգ. 25. 13, Ող. 44. 4, 92. 1, եւ կամ լոկ՝ (սուսեր) ընդ մեջ 2 Թգ. 20. 8. դարձեալ մերթ՝ ունել ընդ մեջ 2 Թգ. 21. 16, Եզ. 9. 11 («եւ ուներ զկամարն ընդ մեջ իւր»), եւ մերթ՝ պնդել զմեջ Եր. 1. 17, Եփ. 6. 14, այլ եւ երբեմն՝ գօտի ամել Ղկ. 17. 8, Գծ. 12. 8, կամ՝ գօտի ամել ընդ մեջ 4 Թգ. 1. 8, Յոր. 12. 18, Սղ. 108. 19, Ղկ. 12. 37, միանգամ եւս՝ գօտիածու 4 Թգ. 3. 21, ուր Յուն. բնգ. ունի ընդն. անց., ըստ սմին օրինակի Եւ. 12. 11 «Գօտիք ձեր ընդ մեջս», — իսկ կամար, համանշան գօտւոյ, բաւական յաճախեալ է ի Հ. Կ. (այլ ոչ ուրեք ի Ն. Կ.), զ. օր. Եւ. 28. 4. 39. 40, Ղեւ. 8. 7 («եւ

ած ընդ մէջ նորա զկամարն), 8 . 13 , Ես . 3 . 24 ,
Եր . 2 . 32 , Դն . 10 . 8 (տ . վեր .) , Եզ . 9 . 2 . 3 . 11 .
« Նախագր . Ելից » ի գլ . ճժէ . = 28 . 39—40 (Ած .
Զօհր .) մեկնէ զկամարն այսու յեղանակաւ . « Զա-
պարաւն » վերին գօտի ասեն՝ զանթովքն ի վերայ
պճղնաւոր պատմութեանին , եւ կամար՝ բուն գօտին
ի վերայ միջոյն : || * Ոսկի . ԼՄ . — Կէլի :

14 . * Իսկ . ըստ 8 դիպողագոյն քան զլ ե-
|| * Հեր գլխոյ նորա . այլակերպ ի Յունէն , որում
ճշդիւ համաձայնին ԼՄ՝ Էլ-Է Ե-Է Կեր (ԼՄՄ
Կեր) : || * Սպիտակ = 8 , զնց . ԼՄ . || * Սուրբ .
Լ սպիտակ = 8 . սա եւ հանգոյն սմին ԼՄ +
(ԼՄ ե-) « Ելի » շիւն . հմմտ . Դն . 7 . 9 « Հինաւորցն
նստէր . հանգերձ նորա սպիտակ իբրեւ զճիւն , եւ
հեր գլխոյ նորա իբրեւ զասոր սուրբ » : || * Իբրեւ
զբոց . այսպէս եւ ԼՄՄ , իսկ Լ՝ « Ելի » Բ-ց : Հմմտ
Դն . 10 . 6 « եւ աչք նորա իբրեւ ճառագայթք հրոյ » .
տ . նաեւ ստ . 2 . 18 եւ 19 . 12 :

15 . * Նմանք = 8 . — ԼՄՄ եզ . , Լ Նմանք .
|| * Աղիղիբանուն . անշուշտ յանհմուտ գրչաց խան-
գարեալ փոխադրութիւն Յուն . բառիս χαλκολι-
βάνω , միւսանգամ ներք . 2 . 18 նոյնպէս աղաւաղ
այլաձեւ գրութեամբ՝ արկղղիբանի յԵ , ուր ընդօ-
րինակիչն ԲԷ , անտեղեակ Յուն . լեզուի , գուցէ
տգիտութեամբ կարծելով թէ Հայերէն ինչ իցէ
դժուարիմաց Յուն . բարդ անունդ այդ , գրէ ան-
շատեալ՝ արկղղի բանի . Χαλκολιβανον(-ος) , ու-
ղիղ փոխադրութեամբ՝ քաղկղղիբանոն(-ոս) , որ
միայն ի գիրս Յայտնութեան երկիցս գտանի , եւ
ոչ բնաւ այլ ուրեմն , յոյժ մթին բառ մի է . նշա-
նակութիւնն երկրայական եւ անյայտ . Թուի՝ թէ

տեսակ ինչ մետաղի է, ըստ կարծեաց քննչաց
 ոմանց՝ բաղադրութիւն ինչ յոսկւոյ եւ յարծաթոյ,
 ըստ այլոց՝ «ոսկեպղինճ»։ Զա՛յսչափ դոյզնագիւտ
 եւ զայլուստ բնաւին անծանօթ զբառիս զայսորիկ
 զբուն իմաստն անգիտանալով, կամ մանաւանդ
 հայերէն համազօր նոյնանշան բառ մի չգտանելով,
 Հայ Թարգմանիչն՝ ըստ ամենայն հաւանականու-
 թեան՝ լաւագոյն համարի նոյնութեամբ փոխադրել
 զսոյն նախասացեալ Յուն. բառ։ — Իսկ Լ Թարգ-
 մանէ՝ պննյ ձիւեւոյ, կամ ըստ Լ՝Մ՝ պննյ ձիւեւոյ,
 որպէս գրէ Լ եւս խոն. 2. 18։ Բերգ. յէջ 17 պար-
 զարանէ այսպէս. «Ըստ այլ Թարգմանութեան
 [? — գիտելի է զի Վուլգատա կոչեցեալ Լատին
 Թարգմանութիւնն ունի՝ aurichalcum, կամ ori-
 chalcum] գրի՝ նման ոսկի պղնձոյ. որ է արոյրն,
 այսինքն՝ գեղնապղինճն, որ զայն նշանակէ եւ ի
 մեզ՝ պղինճն ծխեալ»։ Սոյնպէս եւ ԲՀԼ. ի բ. Մխեալ
 մեկնէ. «Իսկ մինչ ասի՝ պղինճ ծխեալ, նշանակի՝
 արոյրն, որ է ոսկեգոյն պղինճն, ուստի եւ կոչի
 [ոսկեպղինճ, որ յորժամ ըստ արուեստի գործի, եւ
 կոկի, ոսկւոյ նման փայլի. վասն որոյ եւ երբեմն
 կոչի՝ պղինճ փայլուն. որպէս դնի Ճ. Թ. 7. 45։
 Ռամկ. ասի սա՝ Դեղն պղննյ։ Յայտ. 1. 18։ եւ 2. 18։
 Իսկ ՆԲՀԼ. ի բ. Պղինճ ծխեալ մեկնաբանէ զայս օրի-
 նակ. «Ազգ. հրահալելեաց կամ պղնձոյ՝ հաւասար
 ոսկւոյ՝ կամ ազնուագոյն եւս համարեալ յոմանց»։
 Հանդերձ այսու ամենայնիւ՝ սոյն մեկնութիւնք
 քաղկոդիբանոսի բոլորեքին լոկ կարծողական են եւ
 անստոյգ։ — Այսր հատուածի նախատիպ օրինակն
 է. Եզ. 1. 7, 27 եւ Դն. 10. 6 («բազուկք եւ բարձք
 նորա իբրեւ զտեսիլ փայլան պղննյ»)։ — Զկնի քաղ-

կողիբանու Յ եւ ընդ նմին ԼՄ յաւ.՝ էբրե- (գնց- ԼՄ) է ՏԷ հնոցի հրոյի (կամ հրոյից, տ. 2 Գտ. 3.12). եւ յոյն նորա էբրե- յոյն ընդ Բողոց: Դի- տելի է սակայն՝ Թէ բառք էբրե- է ՏԷ հնոցի հրո- յի պակ. համեմատ Թ նաեւ ի Յուն. օր. միում (զորմէ տ. ի Գերմ.-Յուն. մասին զհամեմատութիւն Յուն. օրր.). Հմմտ. Եզ. 1.24, 48.2.

16. * Ունէր. ԼՄ + յընչ յեռնիւն էբրե- = Յ. || * Երկսայրի. նոյնպէս եւ Լ-մ, իսկ Լ ունի՝ երկ- բերան, որ չիք այլ ուրեք յԱՅ. Մատ. Յուն. բառն Թարգմանեալ է ի մեզ առ հասարակ՝ երկ- սայրի (Դտ. 3.16, Սզ. 149.6, Առ. 5.4, Սիր. 21.3, Եբ. 4.12). նոյն ինքն Լ ստ. 2.12 ի կիր առնու զսոյն բառ. — Յ որպէս եւ Լ-մ + օրեւ: Հմմտ. Ես. 11.4, 49.2. || * Ելանէր. դասաւոր- րութիւնն ճշդիւ համեմատ Յ. իսկ Լ դնէ յառաջ քան զօր, սակայն Լ-մ = ՅԹ. || * Փայլեից. Լ փռայնիւն երեւիլ(-ւր Լ-մՄ). երկոքին Թարգմա- նութիւնք տարբերին ի Յունէն, որ ունի՝ (որ) ծագի ի զօրութեան իւրում. ըստ նմանութեան Դտ. 5.31 և . . . իբրեւ զելս արեգական ի զօրութեան նորա: Ակնեբեւ ազդեցութիւն Թի ի վերայ Լ:

17. * Յեւի. ԼՄ + շ = Յ. || * Մեռեալ. Լ նիդ. զնիս. շ. — Հմմտ. Ես. 6.4, Դն. 8.17-18, 10.7-10. || * Զաշ մինչեւ ցիմ. ըստ դասաւորու- րեան բառից ճշդիւ = Յ. իսկ Լ չըջելով զկարգն գրէ՝ է վրայ է՛ շըն էր: || * Ասելով = Յ, զոր ԼՄ փոխեն ի դիմ. բայ՝ եւ աւ. ցի- (Լ-մՄ բցթ. ցի-). Հմմտ. Դն. 10.12, Ես. 44.2. || * Ես եմ (երկր.). այսպէս եւ ԼՄ, չիք ի Յ. || * Առ յապա. Լ յեռն, ճշգրիտ = Յ. այլապէ ունին զամ-

բողջ հատուածդ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ եւ եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ եւ եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ եւ. Ի ճահ եւ Ի դէպ թարգմանէ թ ըստ նմանու-
թեան նախատիպ օրինակին Ես. 44. 6 « Ես առա-
ջին՝ եւ ես առ յապայ » . տ. այլ եւ Ես. 41. 4 « Ես
Տէր առաջին, եւ ես նոյն եմ առ յապայ » . նմանա-
պէս 48. 12 « Ես եմ առաջին, եւ ես եմ յաւի-
տեան » . Հմմտ. ստ. 2. 8 եւ 22. 13.

18. * Եւ որ ունիւմ. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ լոկ՝ եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ = 8.
սա նխդ.՝ եւ որ կեամ, եւ եղի մեռեալ, եւ աւա-
սիկ կենդանի եմ յաւիտեամս յաւիտենից. նմանա-
պէս, միայն թէ սակաւ ինչ զանազանութեամբ ըն-
թերցուածոց, ունին $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ եւ [պակ. U°] եւ եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$
եւ եւ [+ եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$] նոյն [պակ. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$] որ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$
 $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$], եւ [+ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$] եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$
նոյն եւ. այլ եւ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ եւ [այս չորեքին բառք
պակ. Ի $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$] յաւիտեան յաւիտենից. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ [$\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$
բցթ. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$]. — Ի բաց թողլով զառաջիկայ հա-
տուածդ՝ թ տարբերի յամենայն Յուն. օրր., այլ
սակայն հաւանական կարծեօք պակասէր այդ նա եւ
անդստին Ի Յուն. նախադադարաւ պատճենին, յոր-
մէ թարգմանեալ լինէր թ. — Առ զկնիսդ. Հմմտ.
Յոր. 38. 17.

19. * Արդ = 8, պակ. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$. || * Տեսերդ =
8, ներկ. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$. || * Եւ (առջ) = 8, պակ. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$.
|| * Որ էն. L° + եւ որ յապ, զոր չունին ոչ 8 եւ ոչ
 L° . || * Որ լինելոցն է = 8. այլազգ. փոխէ L°
որ հանդերձեալ է լինել. || * Յետ այսորիկ = 8.
նմանապէս $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ յետ $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$, փոխ. որոյ L° փոխա-
նօք լոկ՝ այ. Հմմտ. Դն. 2. 20 « . . . թէ զի՞նչ
լինելոց է յետ այսորիկ » .

20. * Խորհուրդ. $\text{L}^{\circ}\text{U}^{\circ}$ լոկ. Եւ. Եւ.

երկդիմի է. ոմանք ի մեկնչաց իմանան զԻրհոգի
 իրրեւ բացարձակ ուղ. , յայլոց եւս առաւել իրաւ-
 ամբք առեալ լինի բառդ այդ իրրեւ հյց. , բայց ոչ
 իրրեւ խնդ. սեռի նախընթաց զրեա բառին , այլ
 բացարձակ հյց. , որպէս նախակարգեալ բացայայտիչ ,
 Բանս իմանալի է սյսպէս . « իսկ վասն խորհրդոյ
 եւթն աստեղացն եւն. , — եւթն աստեղք՝ հրեշտակք
 են եւթն եկեղեցեաց » եւն. : || * Աստեղացն , Լ-դ .
 || * Ի վերայ աջոյս իմոյ . ճշդիւ = Յ . ոչ ճշգրիտ
 Թարգմանէ Լ՝ յ-ջ- ի՛ , կամ՝ որպէս ունին Լ-մՄ՝
 յ-ջ- ի՛ : Վեր. հմր. 16 յաջու էր , իսկ աստ՝ ի վերայ
 աջոյ : || * Ճրագանցոս . Լ ճ-դ-դ-ն . տ. վեր. զծան.
 Ի հմր. 12 : || * Աստեղք , Լ-ն = Յ . || * Են . Լ
 = Յ դնէ զէական բայդ զկնի եկեղեցեացն . Ըստ
 դասաւորութեան բառից՝ Թ համաձայնի Յուն. օր.
 միում : || * Ճրագարանքն . Լ նոյնպէս (տ. վեր.
 զծան. Ի հմր. 12) + ե-ն = Յ . — Թ գտանի միա-
 բան ոմանց ի Յուն. օրր. (առ այս տ. զհամեմատու-
 Թիւն այլեւայլ Յուն. օրր. Ի Գերմ. - Յուն. մասին) ,
 || * Եւթանք . Լ ե-ն :

Բ. 1. * Հրեշտակին = Յ . իսկ ԼՄ՝ ա- հրեշտակ .
 Ըստ սմին օրինակի ներք. հմր. 8 , 12 , 18 , եւ 3 . 1 .
 7 . 14 , ուր Թ = Յ ունի վերջահոլով տրկ. , իսկ ,
 որոյ ԼՄ ամենայն ուրեք դնեն ա- նախդրիւ տրկ. :
 || * Որ յեփեսոս = Յ . զոր ԼՄ փոխադրեն՝ եփե-
 ց-ց : || * Եկեղեցւոջն . լաւագոյն Թուի ուղղել ըստ
 Բ՝ եկեղեցւոյն , որպէս գրեն եւ ԼՄ = Յ : Սակայն
 հարեւանցի իմն յիշելի է՝ թէ ըստ քննչաց ոմանց

նոյն ինքն ընթերցուածն Յուն. բնագրին (այս է՝ «որ յԵփեսոս եկեղեցւոյն») յայսմ վայրի որպէս եւ ստ. հմր. 8, 12, 18, եւ 3. 1, 7, 14 «սկզբնական ինչ վրիպանք» է, սմին իրի եւ թիւրիմացութեան առիթ եղեալ: || * Զայս ինք. Լ այդեւ. երկոքին եւս յարմարին Յունին, հմտ. Գծ. 15. 23 եւ 21. 11. Նաեւ ստ. հմր. 8, 12, 18, եւ 3. 1, 7, 14 Թ ունի՝ զայս ինք, իսկ ԼՄ՝ այդեւ: || * Որ ունի. Լ աւելորդարար նիւղ.՝ իւրոն, զոր չունին եւ ԼՄ՝ = ԹՅ. || * Զեւթն աստեղսն = Յ. հակադարձ կարգաւ Լ՝ շարեւ եւն. իսկ ԼՄ՝ = ԹՅ. || * Որ գնայր. պիտի լինել ըստ Յ, որ ունի զընդն. ներկ. («գնացողն»), որ գնայ. — ԼՄ՝ եւ շքէ: || * Ճրագանցացն. Լ աշտնիկ (ԼՄ՝-իւր). տ. զժան. Ի հմր. 12: || * Ոսկեաց = Յ. ոչ ճշգիւ ԼՄ՝ -իւր:

2. * Զգործն. սեղադոյն ԼՄ յդ. = Յ. || * Զաղսատութիւնս. ԼՄ շարեւ, ԼՄ՝ եզ.՝ որպէս ունի Յ. — Յուն. *κόπος* Թարգմանի մերթ՝ վաստակ: (Մն. 31. 42, Սղ. 24. 18, 72. 8, Իմ. 3. 11 եւն., ԹՀ. 4. 38, 1 Կր. 3. 8, 15. 88, 2 Կր. 10. 18, 11. 23, 27, 1 Թս. 1. 3, եւ յայլ տեղիս), մերթ՝ աղսատութիւն (Երկ. 1. 12, Դտ. 10. 18, Թոր. 4. 2, 2 Կր. 6. 8 եւ այլուր), եւ մերթ՝ ցարք (Սղ. 89. 10, 106. 12): || * Զհամբերութիւնս. ԼՄ՝ եզ. = Յ. Հմտ. 1 Թս. 1. 3: || * Կարես տանել չարաց = Յ. իսկ Լ բցթ. զբառդ կարես եւ ընթեռնու՝ Բռնաւ շար, սակայն ԼՄ՝ ունին՝ իւրեւ Բռնաւ շար: Դիւպողադոյնս բացատրէ Թ զիմաստ Յուն. բնագրին. Թէպէտեւ Յուն. բառդ *βαστάζειν*, «հանդուրժել», «համբերել», «տանել» նշանակութեամբ, ստէպ բառնալ (զ. օր. 4 Թդ. 18. 14, Մթ. 20. 12, Գծ.

15 · 10, Հռ. 15 · 1, Գղ. 6 · 2) Թարգմանեալ գտանի, է ուրեք եւ՝ չեւ (Գղ. 5 · 10)։ || * Որք = 8, այսպէս եւ Ոսկան, ուր Լ եղ։ || * Գտեր զնոսս սոսսոս, բառ առ բառ = 8. սոցին համաձայնին եւ Լ՝Մ. իսկ Լ այլապիսի՝ Հեբրայեցի՝ եւ ադել. սոյն ընթերցուած ակն յայտնի ոչ այլ ինչ է, բայց եթէ մեկնողական Թարգմանութիւն, հայեցեալ ի հմր. 9 եւ 3 · 9, վերարեբութեամբ առ 2 կր. 11 · 13 եւ 1 Յհ. 4 · 1 հհ. — Զայս համար Լ՝Մ ունին ամբողջ այսպէս. «Տեսի զգործո քո, եւ զվաստակ, եւ զհամբերութիւն, եւ զի ոչ կարես բառնալ զչարսն, եւ փորձեցեր զի ասէին զանձինս առաքեալս գող, եւ ոչ էին. եւ գտեր զնոսս սոսսոս, եւ բարձեր զնոսս»։

3. * Համբերութիւն ունիս, նոյնաբանութեամբ = 8. այլապէս Լ՝ հոգեւոր։ || * Բարձեր = 8, հմմտ. զծան. ի նախընթաց հմր. — վրիպէ Լ՝ իշտոր. պակ. Լ՝Մ։ || * Նախատեցար, թուի լոկ Գրչի վրիպակ լինել, փխկ.՝ աշտոր, որպէս գրեն ԼՄ ի բաց թողեալ զնախադաս բացասականք ոչ, կամ լաւ եւս՝ վաստակեցար («յողեցար»։ Ածչ. կպ. ի ծան. դնէ՝ Բաւար) (հմմտ. Մթ. 11 · 28, Յհ. 4 · 6, այլովքն հանդերձ). Յուս. բառս κοπιᾶν նշանակէ նաեւ՝ աշխատել (Երկ. 25 · 18, 1 Թգ. 14 · 31, Ես. 47 · 13, Կղ. 1 · 29, 2 Տմ. 2 · 6, եւ յաճախ այլուր ի Ս. Գիրո), կամ՝ աշխատ լինել (Ղկ. 5 · 5), իսկ մերթ՝ ջանալ (Ես. 30 · 8, Եր. 51 · 58, Մթ. 6 · 28), եւ մերթ՝ վաստակ լինել (Ես. 45 · 14, 47 · 18), եւ դարձեալ՝ տաժանել (Ես. 31 · 3), կամ՝ դաղարել (Ովս. 8 · 10), այլ եւ՝ ճանճրանալ (Եր. 17 · 16)։ — Բերդ. էջ 30 ի բնաբանին՝ պղտոր. աստի երեւի

Թէ Բերդ. ունէր առ ձեռն եւ զայլ ինչ ձ.:

4. • Ունիմ ի վերայ քո. նոյնաբանութեամբ
 = 8, այսինքն՝ «ունիմ տրտնջել զքէն» : Հելլե-
 նական ասացածս էχρειν τι κατὰ τινος նշանակէ՝ իրաւ-
 ունս կամ պատճառս ունել տրտնջելոյ, կամ դան-
 դատելոյ, կամ ամբաստան լինելոյ զուսկէ. այլուր
 ի Թարգմանչաց մերոց փոխադրեալ՝ ճշդիւ համե-
 մատ Յուն. բնդ.՝ ունել ինք զուսկէ (Մկ. 11. 28),
 կամ՝ ունել ինք խեթ զուսկէ (Մթ. 5. 23). նման
 ինչ դարձուածք բանից Գծ. 19. 38, 24. 19, 25. 19,
 1 Կր. 6. 1, 7, Կղ. 3. 13 : — Իսկ Լ՝ ակն յայտնի ոչ
 հասու զօրութեան մտացն Յուն. բնդ.՝ սխալէ
 Թարգմանելով՝ «սիս առ ինչ. ըստ այսմ գարձեալ
 խոն. հմր. 20 (ուր Թ ունիմ վասն քո). նոյն Թիւր-
 իմացութիւն ի Լ նաեւ ի հմր. 14՝ «սիս առ ինչ, ուր
 ի Թ յաւելուած ինչ կայ յօտար ձեռանէ՝ ունիմ
 (+ ասել) վասն քո : Իսկ Մ զուգընթաց է ընդ Լ :
 — Զկնի վերոյնշանակեալ բառիցդ 8 եւ հանգոյն
 նմին ԼՄ յաւ.՝ չի զտէն + զառնէն Թոգի : Զհա-
 տուածս զայս ունի Թ ըստ մասին եւեթ, բայց շա-
 րակցեալ ընդ հետագայսդ, զայս օրինակ :

5. • Յիշեալ զսերն քո զառաջին՝ ուստի ան-
 կար, ուր ԼՄ = 8 ունին՝ յիշեալս [Մ բջթ. այժմ]
 «սիս առ ինչ» : || * Զղջացիր. ԼՄ «զուսկէ» : — Թ
 ոչ երբեք ի կիր առնու զբառդ ապաշարել, կամ
 ապաշխարել, որպէս ունի Լ աստէն խոն. եւ յայլ
 տեղիս, հմր. 16, 21, 22, եւ 3. 3, 19, 9. 20, 21,
 16. 9, 11, այլ ամենայն ուրեք Թարգմանէ զղջալ,
 կամ զղջանալ զՅուն. μεταγρεῖν, որ ի մերում Թարգ-
 մանութեան Ս. Գրոց պէսպէս օրինակաւ՝ է զի փո-
 խադրի՝ զղջանալ (զ. օր. 1 Թգ. 15. 29, Իմ. 5. 3.

Թով. 2.13, Թռն. 3.10, 4.2, Զք. 8.14, Եր. 4.28, 8.6, 18.8, 10, Մթ. 12.41, Գծ. 26.20), եւ է զի՝ ապաշահել (Ամ. 7.3.6, Թով. 2.14, Թռն. 3.9, Ես. 46.8, Եր. 31.19, Գծ. 2.38, 3.19, 8.22), եւ է ուրեք՝ զղջումն լինել (Առ. 20.28), իսկ ապաշխարել ի Հ. Կ. բնաւ ոչ, բայց միայն մի անգամ (Սիր. 17.20), այլ յաճախակի յատկապէս ի Ն. Կ. (Մթ. 3.2, 4.17, 11.20, 21, Մկ. 1.18, 6.12, Ղկ. 10.13, 11.32, 13.3, 8, 15.7, 10, 16.30, 17.3, 4, Գծ. 17.30, 2 Կր. 12.21)։ || * Գործսն. ԼՄ + Խ, չիք ի Թ. || * Գամ. ԼՄ + Եւ լուլուլի։ || * Քեզ = Թ, պակ. ԼՄ. այս խնդ. բն. ըստ Թռն. ոճոյ է, ի քերականաց սովորաբար «բարոյական տրկ.» (dativus ethicus) կոչեցեալ։ Ճիշդ չէ՝ ծան. յԱծ. Կպ. Թէ՝ «Եջն, դամ առ քեզ»։ Հմտ. ներք. հմր. 16, եւ Մթ. 21.8 «ահա թագաւոր քո զայ քեզ»։ || * Զճրագանցսն. Թ եզ., իսկ ԼՄ գրեն՝ շշշշշշ, զոր լոկ գրչի վրիպակ համարիմ, փխկ.՝ շշշշշշ, որպէս ունի ԼՄ ընդ Ոսկանայ, եւ ա՛յլ ձ. մի՝ զորմէ տ. առ Նորայրի Բիւզանդացւոյ, «Կորիւն վրդ. եւ նորին թարգմանութիւնք» եւն., յէջս 421—422։ Այլ եւ տ. վեր. զծան. ի հմր. 12։ || * Զղջացես (Թռն. 3.3—ցիս). ԼՄ՝ ողջութեցես. տ. վեր.։

6. * Այլ = Թ, փխկ. որոյ ԼՄ՝ ուրդ. || * Ունիս = Թ. իսկ ԼՄ անճիշդ՝ ուր՝. Բերդ. էջ 38 «ըստ այլ թարգմանութեան, զայս ունիս»։ || * Նիկողիացւոցն, սխալ գրութիւն, նոյնպէս խոն. հմր. 18, ուղղելի՝ Նիկողայեցւոցն, կամ՝ Նիկողայեցեացն = Թ. ո՛չ ճշդիւ գրեն ԼՄ՝ Նիկոլայի։ Վերաբերութիւն այսց կողմնակցաց կամ արբանեկաց

Նիկողայոսի առ սարկաւազն Նիկողայոս՝ յիշատակեալն Գծ. 6. 8՝ ընդ խնդրով է եւ երկբայական։
 || * Եւ = Յ, բցթ. ԼՄ. || * Ատեմ. Լ ադեմ:

7. * Ունիցի, վայելուչ քան զԼՄ՝ աւել։
 || * Լսելոյ. այսպէս եւ ԼՄ. չիք ի Յ։ || * Սուրբ. Լ նոյնպէս, պակ. ԼՄ՝ = Յ։ || * Եկեղեցեացն = Յ. չէ՛ ի ճաշ. ԼՄ՝ աւ եկեղեցի։ || * Յաղթողին = Յ. ըստ կարգի սովորութեան ԼՄ փոխեն զընդէն. ի դիմ. բայ՝ որ յաւելն։ || * Տաց. ԼՄ + նա = Յ, երրայականութիւն, որպէս յաճախ ի Յ։
 || * Ի գրախտին = Յ, ուր ԼՄ՝ է ԴԼ Գրեթի։
 Հմմտ. Ծն. 2. 9, 3. 3, եւ Եզ. 31. 8։ || * Իմոյ. պակ. ՅԼՄ. — Թ համաձայնի ոմանց ի Յուն. օրր. (առանձին իմն խումբ ձձ., զորմէ ա. ի Համեմատութեան Յուն. օրր.)։

8. * Հրեշտակին = Յ, ուր ԼՄ՝ աւ հրեշտակ. ա. վեր. հմր. 1։ || * Որ ի Զմառնեա եկեղեցւոյն = Յ. այլափոխեն ԼՄ՝ Զմառնացւոյ եկեղեցւոյն. ա. վեր. հմր. 1, եւ 1. 11։ || * Զայս ինչ. ԼՄ՝ յայտն. հմմտ. վեր. հմր. 1։ || * Առաջինն եւ առ յապայն = Յ. ո՛չ ճշդութեամբ թարգմանեն ԼՄ՝ աւելիչքն (ԼՄ՝ աւելիչքն) եւ աւելիչքն (ԼՄ՝ աւելիչքն). ա. զծան. ի 1. 17։

9. * Գիտեմ = Յ, զոր ԼՄ վրիպանօք թարգմանեն՝ Գիտեմ. նոյն սխալն եւ ներք. հմր. 13, 19, 3. 1, 8։ || * Զքո զգործս. ԼՄ հակադարձեն՝ զգործս Գ. Յ ունի միայն՝ զքո։ Այլ սակայն Թ համանման գտանի ոմանց ի Յուն. ձձ.։ || * Եւ գիտբերութիւն. պակ. ՅԼՄ. || * Զնեղութիւն. ԼՄ նիգ. եւ, զոր չունի Յ։ || * Այլ հզաւր եւ համբերել բամբաստանաց. տեղիս այս ակներեւ խանդարեալ է։

Յայտնարիւն Յովն., Էրա. Մարտա

8

ըստ 8 ընթերցելի է՝ այլ մեծատուն ես [իրրեւ ընդ մէջ ահկեալ խօսք], եւ զմայնոյութիւնս Այլազգ, եւ շրջաբանութեամբ թարգմանեն ԼՄ՝ այլ աղագոյնիւն Կո՝ Դիւնիւն եղեցի. եւ զայնոյնիւնս Բերդ. էջ 37 «Ըստ այլ թարգմանութեան, այլ փարթամ ես», եւ ապա ի բնաբանին՝ եւ հայերէն. — Համանման ընդդիմակադրութիւն որպէս 2 Կր. 6. 10, 8. 9, Յկ. 2. 5. || * Որք ասեն (իմա՝ այնոցիկ որք ասեն) = 8, որ ճշդիւ ունի՝ ասողաց (ասացողաց). ԼՄ անճշգրիտ՝ որ ասէն Բերդ. «յայնցանէ՝ որք ասեն» || * Յուդայեանց զոլ. ամենեւին իսկ Յուն. ռոմլ. Թէպէտ եւ 8 ունի՝ ըստ կանոնի՝ զաներ. հանդերձ ան. բ. ի հյոյ. այսինքն՝ Յուդայեանց զոլ. որպէս Թ եւս վեր. հմր. 2 եւ ստ. 3. 9, սակայն կան արդարեւ Յոյն օրր. ոմանք որք զան. բ.՝ հանդունակցութեամբ նախընթաց ասողաց (= որք ասեն)՝ դնեն ի սակ., որոց զուգընթաց է յայսմ եւ Թ (տ. Համեմատութիւն Յուն. օրր.): Զնմանօրինակ յօրինուածս բանից Յուն. բնգ. այլուր փոխադրեն թարգմանիչք մեր՝ ըստ սովորական բուն կանոնաց Հայերէն լեզուի՝ դիմ. բայիւ եւ շղի. զ. օր. Գծ. 5. 36 («ասել զանձնէ թէ իցէ ոմն»), 8. 9 («ասել զանձնէ թէ իցէ մեծ ոմն»), հմտ. նաեւ Գծ. 25. 4, 21, Հռ. 2. 19, 6. 11, 1 Կր. 7. 11, Եփ. 4. 22, Փպ. 3. 13, Եբ. 10. 34: Իսկ Յուդայեան, փիսկ. Հրեայ, ոչ ուրեք ի գործ ածի ի Հայ. Ածշ. Մատ., բաց ի Գրոց Մա. կարայեցւոց. (տ. Հմբ.), այլ առ հասարակ Հրեայ դնի ի մեզ, ուր ըստ Յուն. բնգ. է Յուդայեան: Ըստ այսմ Լ թարգմանէ՝ Հրեայ տ. — Զանուանցդ Հրեայ = Յուդայեան = Եբրայեցի = Խորայէլ, Իսրայէլացի ընդարձակագոյնս տ., յայլոց միջի, ի ԲՀԼ.

Հտր. Բ. Բա. Յակ. Ան., ՆԲՀԼ., եւ ի Բառ. Ս. Գր.:
 || * Ձեմ = Յ. դարձեալ անճիշդ ԼՄ՝ քի, յոր
 թիւրիմացութեամբ յաւ.՝ Ինչ. նմանապէս ԼՄ՝ քի Ինչ.
 || * Ժողով, այսինքն՝ Ժողովուրդ (Հմմտ. Թի. 16.3,
 20.4, գպրոց աղանդաւորաց, արբանեակք. || * Եմ,
 հանգոյն Յուն. ձ. միում. իսկ ի Լ պակ. = Յ.

10. * Մի երկնցիք մինչեւ ի Եմ. ճշգրիտ եւ
 քաջայարմար բացատրութիւն Յունին, որ բան առ
 բան ունի՝ մի՛ երկնցիք զորս (կամ՝ յորոց) կրելոցն
 (կամ՝ չարքարելոցն) իցես. իսկ ԼՄ՝ թիւրիմացու-
 թեամբ կամակորեն զմիտս բանից Յուն. բնդ. Թարգ-
 մանեկով՝ Ժ՛ երկնցիք՝ ինչ որ ինչ լուրջէ. նովին
 դարձուածով բանից, որպէս աստէն ի Թ, Թարգ-
 մանեալ գտանի πασχειν եւս ՄԹ. 27.19 (բազում
 անցք անցին ընդ իս), Գղ. 3.4 (այնչափ անցք
 անցին ընդ ձեզ), նմանապէս Եսթ. 9.26 (եւ
 որ ինչ միանգամ անց ընդ նոսա), 2 Մակ. 7.18
 (ընդ մեզ այս անցք որ անցանեն), Եզ. 16.5
 (գուցէ անցանիցէ ինչ ընդ քեզ), Հմմտ. նաեւ
 Ղկ. 13.2 (գի զայնպիսի անցս կրեցին), իսկ
 յայլ տեղիս վերոյիշեալ Յուն. բառդ Թարգմանի ի
 մեզ մերթ՝ չարքարել (գ. օր. ՄԹ. 16.21, 17.12,
 Մկ. 9.11, եւ յաճախ այլուր), մերթ՝ չարքարանս
 կրել (Իմ. 18.1), կամ՝ չարաչար տպնջել (Իմ.
 18.19), եւ մերթ՝ վշտանալ (Մկ. 5.26, 1 Կր.
 12.26), եւ դարձեալ ցաւե (Ամ. 6.6, Զք. 11.8),
 կամ՝ հիւանդանալ (ՄԹ. 17.18), այլ եւ՝ զնգնու-
 րիւն կրել (2 Թս. 1.8), ուրեք եւ՝ (չար) լինել
 ումեք (Գժ. 28.8), այլովքն հանդերձ. || * Ահա-
 ւասիկ. Լ հիւ. || * Արկանելոց Է = Յ, ուր Լ
 հանգեցի (ԼՄ՝ հանգեցի) եւ . . . հիւանդ. || * Զոր

ի ձեռք. ճշգրտության ըստ իմաստին Յու. Բնդ. պիտի՝
զովմանս ի ձեռք (Հմմտ. ՅՎ. 16. 17). ԼՄ սոսկ՝ է Կնջ.
|| * Բանասարկուն. Յ + ի բանտ, զոր ունին եւս ԼՄ
եղեալ զինի բառիդ է Կնջ. անշուշտ յօրինակագծաց
թի անմտադրութեամբ ի բաց թողեալ: || * Փոր-
ձեսցիր. ԼՄ Ժնջի: || * Կալցիր. ԼՄ աւի: Դի-
պողագոյն՝ աւիցի, որպէս ունի Ոսկան. ԼՄ = Յ
նխդ.՝ եւ, եւ յաւ.՝ ներ-նիւ. Թուի ինձ թէ ան-
հոգութեամբ զրչաց զանց եղեալ ի Թ. — Հմմտ.
Դն. 1. 12, 14. || * Կենդանութեան. ճահաւորագոյն
ըստ Յ ունին ԼՄ՝ Կնջ, որպէս առ Հասարակ ի
Ն. Կ. Թարգմանի Յու. Նահ, ի բաց առեալ Հն.
11. 18 եւ 2 Կր. 2. 16, ուր կենդանութիւն գնի. Թ
է զի ի կիր առնու զբառդ կեանք (2. 7, 17. 8,
22. 14), եւ է ուրեք՝ զի զկենդանութիւն (7. 17,
20. 12, 18, 21. 6, 22. 17), իսկ Լ ընդ հանուր՝
Կնջ. Հմմտ. ՅՎ. 1. 12 «զպսակն կենաց»:

11. * Որ ունիցի. ԼՄ աւի. Յ ընդն. ներկ.
(ունողն): || * Լսելոյ. այսպէս եւ ԼՄ, չիք ի Յ.
|| * Հոգին. Լ + աւի, զոր չունին ո՛չ Յ եւ ո՛չ
ԼՄ: || * Եկեղեցեացն = Յ. իսկ ԼՄ աւ Կնջի-
ցի. տ. վեր. գծան. ի հմր. 7. || * Յաղթեն. Լ ա-
ռանց գմր. 7. || * Վնասեսցի. Լ աւի. երկո-
քին ի գէպ գան Յու. Նիւ. ձեռք զոր Թ ամենայն
ուրեք (որպէս աստ նոյնպէս եւ 6. 6, 7. 2, 3,
9. 4, 10, 19, 11. 8, 22. 11) միակերպ վնասել,
իսկ Լ պէսպէս օրինակաւ Թարգմանէ, ըստ լեզուի
Ս. Գրոց նշանակէ՝ 1. վնասել (Ղեւ. 6. 2, 4, Թթ.
11. 4). 2. վնասակար եմ (Գծ. 25. 10, 11), իրեւ
ընդն.՝ վնասակար (Ես. 51. 23). 3. անիրաւել (3 Թգ.
8. 47, 2 Մն. 6. 37, 26. 16, Յոբ. 8. 3 «անիրաւ [դա-

տեղ] և, 10. 3, Եր. 3. 21, Բա. 2. 12, Եզ. 17. 20, 39. 26, Դն. 9. 5), փխկ. ընդն.՝ անիրաւ (Սղ. 70. 4). 4. մեղանդել (Ծն. 21. 23, 42. 22, Յես. 2. 20, 2 Թդ. 24. 17, 2 Եզր. 10. 13, Տոր. 6. 15, Սղ. 61. 10, 104. 14, Ես. 65. 25, Եր. 37. 17, 1 Մակ. 7. 14, 3 Մակ. 6. 5, Ղկ. 10. 19, 2 Կր. 7. 2, Գղ. 4. 12). 5. զրկել (Ծն. 26. 20, Ել. 2. 13, Ղեւ. 19. 13, Երկ. 28. 29, 1 Թդ. 12. 4, Սղ. 10. 3, 102. 6, 145. 7, Առ. 1. 32, 24. 29, Սիր. 4. 9, Ամբ. 1. 2, Ես. 1. 17, 3. 15, 23. 12, 25. 3, 5, Եր. 9. 5, 21. 12, 22. 3, 2 Մակ. 3. 12, Մթ. 20. 13, Գծ. 7. 24, 26, 1 Կր. 6. 7, 8, 2 Կր. 7. 12), իբրեւ ընդն.՝ զրկիջ (Ես. 10. 20). 6. յանցանել (2 Թդ. 19. 19, Սղ. 105. 6, Փմ. 18). 7. նենգել, իմիք (Սղ. 88. 34). 8. ընդդեմ դառնալ (Եսթ. 1. 16). 9. ջարիս գործել (Եսթ. 4. 1). 10. ստել, իմիք (Սղ. 43. 18). 10. դատել (Սղ. 34. 1). 11. պնդել, որպէս յամառեւ (Ես. 21. 3). 12. բռնուն է ումեք յումեքէ (Ծն. 16. 5), եւ՝ բռնուն առնել ումեք (Ել. 5. 16). 13. նեղիջ, փխկ. ընդն. (Սղ. 118. 121). 14. պատիժ, փխկ. աներ. կրւ. (Իմ. 14. 29). 15. ապիրատն, փխկ. ընդն. (Կզ. 3. 25). 16. (ըստ իւրում) ապիրատութեան, փխկ. անոր. կտր. (Կզ. 3. 25):

12. * Հրեղտակին = Յ. իսկ ԼՄ առ հրեղտակին. տ. վեր. զծան. ի հմր. 1. || * Պերգամոս. ուղիղ գրութիւն քան զԼՄ Պերգամոս. տ. վեր. 1. 11. || * Եկեղեցւոյն = Յ. սխալեն ԼՄ՝ եկեղեցին. Ոսկան ունի՝ եկեղեցւոյն. տ. զծան. ի հմր. 1. || * Զայս ինչ. ԼՄ այդեւ. տ. հմր. 1. || * Սուր. լաւ եւս ԼՄ շարն = Յ. Հմմտ. վեր. 1. 16:

13. * Գիտեմ = Յ. — վրիպեն ԼՄ Դեմ (տ.

հմր. 9), յոր յարեալ յաւ.՝ չփոքս Կ, որ չիք ի Յ:
 || * Ուր բնակես = Յ. այլազգ. ԼՄ՝ Ե- շ (Լ-Մ -Ե)
 Բնակեալ Ե: || * Արոն. ճշգագոյն Լ -Բ-Ն = Յ:
 || * Է. Լ զնէ զկնի բառիդ արոն. պակ. Յ:
 || * Զհաւատսն. ԼՄ բցթ. զդմրչ. յ. եւ յաւ. իՄ = Յ:
 || * Յորում քնդդիմացարն վկայն իմ հաւատարիմ.
 այս հատուած ոչ միայն ի յառաջիկայ Թարգմանու-
 թեանս աստ, այլ եւ յամենայն Յուն. օրր. Յայտ-
 նութեան անդստին յառաջին ժամանակաց բոլորովին
 աղաւաղեալ է: Յուն. բնգ. ի վաղնջուց հետէ Թէ
 խառնակ հանդամանօք է աւանդեալ, եւ Թէ՝ ի
 պատճառս անկանոն շարադասութեան բանից՝ չփոթ-
 իմն եղանակաւ իմացեալ ի նախնեաց: Նոյն ինքն
 ուղղագրութիւն անուանս Անթիպաս, կամ ճգգրիտ
 փոխագրութեամբ՝ Անտիպաս (համառօտութիւն ա-
 նուանն Անտիպատրոս) զանազան է: Ոմանք ի Յուն.
 ձձ. գրեն 'Αντίπας (կամ 'Αντιπας), Անտիպաս, եւ
 այլք՝ 'Αντείπας, Անտ(ե)պաս: Արդ՝ ըստ կարծեաց
 ձեռնհաս քննչաց Ս. Գրոց՝ Թուի Թէ ի սկզբան անդ
 գրեալ էր ἐν ταῖς ἡμέραις 'Αντίπα, ὁ μέγας μὲν ὁ
 πικτός այսինքն՝ «յաւութս Անտիպայ, վկայն իմ
 հաւատարիմ», ուր բացայայտիչն հակառակ քերա-
 կանական կանոնաց եղեալ է յուղ. փոխ. ի սակ.
 (նոյնօրինակ անկանոնութիւն վեր. 1. 5): Ապա,
 ազդեցութեամբ այդր զարտուղութեան, Անտիպաս
 եւս եղաւ յուղ., որով յօրինուած բանիցդ առաւել
 եւս դժուարալոյծ եղեւ: Ի սմին խառնակութենէ
 յառաջագային բազմապիսի փոփոխութիւնք եւ ձա-
 խող փորձք սրբագրութեան դժուարալուր բնագրին,
 ըստ այնմ եւ սխալ Թարգմանութիւնք. մանաւանդ
 զի վաղ ուրեմն յատուկ անունդ 'Αντείπας ի նախ-

նեաց ոմանց վրիպանօք իմացեալ եղեւ իրրեւ ըստ
 ἀντεῖπας, ամո(ե)խպսս (զսոյնգունակ Խպտական
 եւ Ասորական Թարգմանութիւնք), որ նշանակէ՝
 քնդդիմացար, հակառակեցար, քնդդիմաբանեցիր,
 այլ եւ՝ ետուր պատասխանի, Գծ. 4. 14. (ἀντιλέ-
 γειν ի ն. Կ. Թարգմանի ի մեզ՝ հակառակել ԴԿ.
 20. 27, Գծ. 28. 19, քնդդիմ դառնալ Գծ. 13. 48,
 հակառակ լինել ԹՀ. 19. 12, կրւ. հակառակութիւն
 կրել Գծ. 28. 22, ընդ. հակառակող Հռ. 10. 21,
 Տառ. 2. 9, կամ՝ հակառակորդ Տառ. 1. 9, եւ կամ՝
 հակառակութիւն ԴԿ. 2. 34)։ Ըստ սմին օրինակի եւ
 Թ՝ ոչ բարւոք իմացեալ զմիտս Յուն. բնդ., եւ
 Թերեւս անմտադրութեամբ՝ եթէ ոչ դիտմամբ՝ ի
 բաց Թողեալ զբառդ յաւուրս, ընդ խաբս վրիպանօք
 Թարգմանէ՝ յորում քնդդիմացարն վկայն իմ հաւա-
 տարիմ. ըստ այսմ Յուն. գրչագիր՝ պատճէնն
 յորմէ փոխադրեցաւ Թ՝ ունէր զայսպիսի ինչ բնդ.
 օ՝ αἵς Ἀντεῖπας (կարծեցեալ ἀντεῖπας) ὁ μάρτυς μου
 ὁ πιστός. Սմին իրի, իրրեւ առ ի բացայայտու-
 թիւն դժուարիմաց դարձուածոյ բանիցդ այդոցիկ,
 յետոյ ուրեմն յօտար ձեռանէ, այս ինքն յընթեր-
 ցողէ ումեքէ, յաւելեալ է յԵ Անթիպաս, եւ այն՝
 Թուի Թէ Համեմատ Յուն. իմիք ձ. օրինակի, կամ՝
 որպէս մարթ է հաւաստեալ ենթադրել՝ ուղղակի
 ըստ Թարգմանութեան ն. Համբրոնացւոյն մինչ Բ
 ըստ ամենայն հաւանականութեան անփոփոխ եւ
 անվթար պահեալ ունի զնախկին ձեւ ընթերցու-
 թոյ ի Թ. — Ոչ ինչ աւելի դիւրահաս եւ մեկին
 է այլափոխ լայնադոյն բնագիրն, զոր ընծայեն մեզ
 ԼՄ՝ յաւուր յորում Անթիպաս Վոյն իմ հաւաքաբէմ եղեւ.
 Վէ Վոյ է իմ հաւաքաբէմ տիւնոյն հաւաքացեալ. — Իսկ

արդ՝ ըստ վերայգրելոցդ նախասացեալ հասուածք թարգմանելի է այսպէս. յաւուրս Անտիպայ, վկային իմոյ հաւատարմի (կամ՝ հանգոյն 1.8, որ վկայ է իմ հաւատարմի): Այլ սակայն յիշելի է՝ զի եւն ոմանք՝ որք նախամեծար համարին ուղղել զԅուն. բնդ. եւ ընթեռնուլ զայս ձեւ օրինակի. յաւուրս յորս Անտիպաս վկայն իմ հաւատարմին իմ սպանաւ (առանց գեր. որ) եւն.: || * Հաւատարմի (ընթեռնելի՝ հաւատարմի). Յ + իմոյ, որ սակայն պակ. յոմանս ի ԅուն. ձձ.: || * Ե ձեցջ. այսպէս եւ ԼՄ. Թիւրիմացութիւն, փխկ. ըստ Ծ՝ առ ձեզ, կամ՝ ի միջի ձերում: || * Ուր. ԼՄ նիւզ. ոչ նշտ: || * Բնակի. ԼՄ է Բնակիւ:

14. * Ասել. օտարամուտ յաւելուած յԵ, որ չիք ի ԲԾ եւ ո՛չ ի Լ, բայց կայ ի ԼՄ, յորոց հաւանական կարծեօք առեալ է բառդ այդ եւ մղծեալ ի յԵ: || * Վասն քո. ԼՄ առ թշ. առ այս ա. վեր. զծան. ի հմր. 4: || * Մի. պակ. ԼՄ: || * Զի ունիս անդ՝ որք ունին. բան առ բան = Ծ. այլապէս ԼՄ՝ չէ նշ առ թշ: || * Զուսումն = Ծ. ի պատճառս այլակերպ յօրինուածոյ բանից ունին ԼՄ զուղ.՝ Էդգարտ-Ֆիւնն. — δειδαχῆ, ի Հ. Կ. մի անգամ, Սղ. 59.1 (Ածշ. Զօհր. վրիպակաւ առ ուսմե՝, փխկ. առ ուսմանէ՝, ըստ ոմանց յօրր.), իսկ ի Ն. Կ. յաճախ ի կիր արկեալ, ի Հայումս թարգմանի մերթ՝ ուսումն (Մկ. 11.18, եւ այլուր), մերթ՝ վարդապետութիւն (Մթ. 7.28, եւն.), եւ մերթ՝ աղանդ (Մթ. 16.12): || * Բաղաամու. Լ նոյնպէս. ԼՄ Բաղամու: || * Ուսուցանի. անձգրիտ, փխկ. ուսուց, որպէս գրեն ԼՄ = Ծ: || * ԶԲաղակն (Լ առանց գմրշ. յ.). ԅունական սճով

կրկին հյց. խնդ., հանգուռնակ ոմանց ի Յուն. օրր.,
 իսկ Յ՝ ոչ այնչափ ըստ կանոնաց Յուն. լեզուի՝
 դնէ տրկ. խնդ. բն.՝ Բաղակայ. || * Արկանել = Յ.
 այլ գիպողադոյն ըստ Հայերէն սովորական ոճոյ
 ԼՄ Գնել. || * Զգայթագղութիւն. ԼՄ անոր. հյց.
 = Յ. || * Որդւոցն. ԼՄ նիսդ. առաջ = Յ. || * Իս-
 րայեղի. ԼՄ Իսրայելի. || * Ուտել. ԼՄ Ինչո՞ւ, զոր
 չունի Յ. || * Զգոմեալս. Յ անոր. հյց., ԼՄ անոր.
 հյց. եզ. Հմմտ. Թի. 25. 1, 2, 31. 8, 16.

15. * Այսպէս մինչեւ ի Նիկողացւոցն (ուղղե-
 լի՝ Նիկողայեցւոցն, տ. վեր. հմր. Յ). բան առ բան
 = Յ, միայն թէ սա յաւ. նոյնպէս, զոր թ թիւր-
 իմացութեամբ յարակցէ ընդ հետագայ գղջացիք.
 Բոլորովին այլակերպ ԼՄ՝ այդիւն եւ Գոմ. զգոմ.
 Գոմ. Գոմ. Նիկողայեցւոց՝ զոր եւ ապառ.

16. * Դու այնպէս. չիք ի Յ. տ. ի նախըն-
 թաց հմր.: || * Զղջացիք. ԼՄ աղաչեալեա (Հմմտ.
 հմր. Յ), որք եւ նիսդ. աբդ. || * Երբ ոչ. ճշգ-
 րոյն ԼՄ աղ. Ինչ = Յ. Հմմտ. ՅՀ. 14. 2, 11.
 || * Բեզ = Յ, պակ. ԼՄ. Հմմտ. հմր. Յ. Յ Ի լու-
 լաւի, ԼՄ հանգոյն.

17. * Լսելոյ. Լ նոյնպէս. ԼՄ = Յ զնց.
 || * Եկեղեցեացն = Յ. ոչ ճշգրիւ ԼՄ առ եկեղեցի.
 Հմմտ. հմր. 7. || * Որ յաղթի. այսպէս եւ Լ. Թուի
 թէ սկզբնական բուն ընթերցուածն էր ի թ յաղ-
 թողին, ճշգրիւ հանգոյն Յ (որ ունի ընդն. ներկ.),
 որ ի յետնագոյն ումեքէ գրչէ փոխեալ է յԵ,
 այլ ի Բ պահեալ որպէս եւ էրն. || * Ի մանա-
 ցայէն. ԼՄ նիսդ.՝ ապել, որ չիք ի Յ. Հմմտ. ԵԼ.
 16. 32—34, ՅՀ. 6. 31 հհ., Եբ. 9. 4. || * Վկայ-
 ութիւն սպիտակ. Յ ունի՝ խիմ սպիտակ, զոր ԼՄ

Թարգմանեն՝ շէիւն արբանիւն. Բերդ. 52. 48. «այլ
 Թարգմանութեան գրի. տաց նմա շէիւն արբանիւն :
 — Յուն. ψήφος նշանակէ ճշդիւ՝ յղկեալ մանր քար,
 կամ խիւն. որպիսի սովոր էին ի հնունն ի կիր
 արունու ի Թունել. յարկանելն վիճակս, կամ ի տալ
 քաւեայս : Արդ՝ ի հատանելն վճիռ ինչ տալով խիճս՝
 սպիտակն՝ յայն առնէր զարձակումն, զարդարացու-
 ցանելն, իսկ սեաւն՝ զդատապարտութիւն : Ի 4. Կ.
 դոյզնագիւտ (Եւ. 4. 28, 4. Թգ. 12. 4, Ժող. 7. 26,
 Սիր. 18. 10, Ող. 3. 16) բառդ այդ լոկ մի անգամ
 եւս պատահէ ի Ն. Կ., այս է՝ Գծ. 26. 10, ուր
 գրեալ է բառ առ բառ (ըստ Յուն. բնգ.) : «եւ
 զբազումս ի սրբոցն եւ բանտարգել առնէի, ի քա-
 հանայապետիցն առեալ իշխանութիւն, եւ ի սպա-
 նանել նոցա՝ արկանէի խիճ» (իմա՝ ի տուփն
 քուէից), այսինքն՝ «տայի հաւանութիւն» : զոր Հայ
 Թարգմանիչն՝ ոչ ուղիղ. իմացեալ զմիտս Յուն.
 ապացուածոյդ՝ անճշգրիտ բացատրութեամբ յեզու
 ի Հայ բան այսպէս : «եւ զսպանելոցն նոցա բերէի
 համար» : — Այլ Թէ զի՞նչ է բուն նշանակութիւն
 սպիտակ խճին յայսմ վայրի, պէսպէս են կարծիք
 մեկնչաց Ս. Գրոց, զորս սակայն չէ՝ տեղւոյս մի
 ըստ միովէ յառաջ բերել կամ ի քնին առնուլ :
 — Զիարդ եւ իցէ՝ «վկայութիւն սպիտակ» Թ դի-
 պոդագոյն արդեւք եւ դիւրահաս Թուի ինձ քան
 «շէիւն արբանիւն» ԼՄ : || * ի վերայ վկայութեան
 (8 խճին) անունն նոր գրեալ. ճշդիւ = 8. այլպէս
 ԼՄ՝ քիւն-ըն-ըն-ըն է գիւն : Հմմտ. Ես. 62. 2 «եւ
 կոչեսցի քեզ անունն նոր», այլ եւ Ես. 65. 15 :
 18. * Հրեշտակին = 8. իսկ ԼՄ — հրեշտակն.
 տի. հմր. 1. || * Որ ի Թեատրեա եկեղեցւոյն = 8,

20. * Ունիմ վասն քո . ԼՄ ասիմ աս ԻԶ . աս :

զայսմանէ վեր. զծան. ի հմր. 4 եւ 14. || * Բա-
զում, Լ նոյնպէս, համաձայն ոմանց ի Յուն. ձձ.
խոյ 8 չունի: || * Թողեալ. 8 քողուս. Թ վրիպա-
նօք շփոթէ դրառդ օֆէլ (2. գ. սհմ. ներկ.) ընդ
նոյնաձեւ եւ միայն շէշտադրութեամբ զանազանեալ
օֆէլ (ընդն. երկր. անոր. կտր.). Լ ունի՝ Լույս:
|| * Քո. պակ. 8ԼՄ. սակայն կան բազում ընտիր
Յուն. ձձ. որք նոյնպէս ունին զգեր. (տ. զհամե-
մատութիւն Յուն. օրր.). ըստ այսմ պարտ էր զն-
զարէլ համարել կին եպիսկոպոսին: || * Զնգաբէլ.
ԼՄ գրեն՝ յՅեղեթէլ, ըստ ինքեան ճշգրտոյն փո-
խադրութիւն. հմմտ. 3 Թգ. 16. 31 եւ այլուր (տ.
Հմր.): || * Որ ասեր. այսպէս եւ ԼՄ. ըստ 8,
որ ունի ընդն. ներկ., պատշաճ էր՝ որ ասէ:
|| * Գոլ. 8ԼՄ չունին. Թ համաձայնի Սինէական
կոշեցեալ Յուն. ընտիր օր.: || * Ուսուցանէ = 8.
խոյ Լ անկ.: || * Եւ մոլորեցուցանէ = 8. զոր
ԼՄ ոչ ճշգրիւ այլադոյն թարգմանեն՝ Իւլբոնիւն:
Հմմտ. 3 Թգ. 16. 31, 18. 4, 13, 21. 28, 4 Թգ. 9. 22:
|| * Զիմ ծառայս. նոյն կարգաւ բառից որպէս ի 8.
ընդ հակառակն Լ՝ շտուայո իմ: || * Զգոհեալ (իմա՝
կողոց). այսպէս եւ ԼՄ. ուր 8 ունի անոր. հյց.
յգ. հմմտ. Գծ. 15. 29, 21. 28, 1 Կր. 8. 1, 4, 7,
10. 19, 28:

21. * Նմա (վերաբերի առ կինն Եզարէլ) = 8.
վրիպեն ԼՄ՝ նոյն: || * Զի գոչասցի = 8. զոր ԼՄ
այլափոխեն՝ աղաշխարհել, կամ ըստ Լ՝ աղաշխարհելոյ:
Հմմտ. վեր. զծան. ի հմր. 5: || * Եւ ոչ կամի
մինչեւ ցիրմէ. բան առ բան, նաեւ ըստ շարա-
կարգութեան բառից = 8. ուր ԼՄ գարձեալ
վրիպանօք այլաշրջեն՝ շտուայոն իւլբոնիւն իւ-

ու ազդեցութիւն :

22. * Արկանեմ. Լ նիւդ. Ե., որ չիք ի Յ. || * Յախտս անկողնաց. քաջայարմար Թարգմանութիւն իմաստի Յունին, որ բառօրէն ունի՝ ի Ժնէթ. (այսինքն՝ հիւանդութեան). $\chi\lambda\iota\nu\eta$ = մանիք (հիւանդի), գ. օր. 1 Մակ. 1.6, 6.8, Մթ. 9.2, Մկ. 7.30, Ղկ. 5.18, Գծ. 5.18 : Իսկ ԼՄ շփոթմամբ Թիւր ըմբռնեն զՅուն. բառդ զայդ եւ անճաշ Թարգմանեն՝ ի հնոց : — Նմանօրինակ ասացուած որպէս Թ տ. Յոր. 33.19 «կշտամբեաց զնա հիւանդութեամբ անկողնի» : Վերոյիշեալ Յուն. բառդ յԱծ. Մատ. Թարգմանի մերթ՝ մանիք (Մն. 48.2, 49.33, եւ յաճախ այլուր, տ. վեր.), մերթ՝ անկողնի (2 Թգ. 4.11, 4 Թգ. 11.2, 2 Մն. 22.11, եւն.), եւ՝ մերթ՝ զանոյք (Ել. 8.3, Երկ. 3.11, եւ յայլ տեղիս), այլ եւ՝ դագաղք (2 Թգ. 3.31) : || * Զջնացողս նորա ընդ նմա = Յ, միայն թէ առ չունի զընդ մէջ անկեալդ նորա, որ իրօք վարապար եղեալ է. իսկ ԼՄ անտեղի այլազգ դարձուածով՝ շփոթելիցս իւր ընդ որ շնոցս : || * Ի նեղութիւնս մեծամեծս. ԼՄ նոյնօրինակ. Յ եզ. || * Զդշասցին. ԼՄ ազդեցութեան. տ. վեր. զծան. ի հմր. Յ : || * Ի գործս. լաւ եւս ԼՄ՝ ի Բորոց = Յ : || * Նորա (այսինքն՝ պոռնկին) = Յ, համեմատ Սինէական Յուն. ձ. եւ այլոց բազմաց օրր. ուր ԼՄ գնեն՝ իւրեանց, հանգոյն Աղեքսանդրեան անուանեալ Յուն. պատճենին եւ հետեւողաց նորին :

23. * Զորդի. Ե եւ Բ տարբերին ի միմեանց. մինչ Ե առանձին ունի զեզ., Բ շրջիւ համընթաց է մեւս վկայից ՅԼՄ : || * Նորա = Յ. իսկ ԼՄ յգ., տ. վեր. : || * Սպանից մահու. ըստ եբրայա-

կան ոճոյ. ԼՄ՝ աղ. հաշուածք. ընտրելագոյն. Թուխ
Թ. զի ի Ս. Գիրս (տ. Հմբ.) սովորական ասացուածն
է՝ մահու սպանանել (ԵԼ 22.19, եւ այլուր). ըստ
ամին օրինակի եւ՝ մահու սատակել (ԵԼ 19.12, եւ
յայլ տեղիս), մահու մեռանել (ԵՆ. 2.17, եւ յա-
ճախագոյնս), մահու սպառել (ԵԶ. 5.12), գուն
ուրեք՝ մահուամբ սպառել (ԵՐ. 14.12), դարձեալ՝
մահու վախճանել (ԵԶ. 6.12, եւ այլուր), անօր
մահուամբ վախճանել (ԵՌ. 27.18): || * Գիտաս-
ցեն. ԼՄ ծանկն. երկուքին եւս ճահին Յունին.
|| * Զի. ԼՄ լի. || * Քննեմ = Յ. զոր ԼՄ վրի-
պակաւ Թարգմանեն՝ յանդիմանի, նոյն Յուն. բառ
այլուր առ հասարակ քննել Թարգմանի (զ. օր. ՅԶ.
5.39, 7.32, Հռ. 8.27, եւն.). || * Զսիրտս եւ
զերիկամունս. ԼՄ հակադարձաբար կարգեն՝ ջրի-
կանաւ եւ ջրէրս = Յ. — Հմմտ. Եր. 11.20, 17.10,
Սղ. 7.10. || * Զերոց = Յ, համեմատ բազմաց ի
Յուն. օրր, այլազգ ի սկզբան անդ. Բ իւրոց, հա-
մաձայն այլոց Յուն. ձձ, յետոյ յաւելեալ է ի վե-
րայ գորին մեւս ընթերցուածդ. իսկ ԼՄ դնեն՝
էւրեանց: — Հմմտ. Սղ. 61.13:

24. * Իսկ. ԼՄ ալ. || * Մնացելոցդ = Յ.
զոր ԼՄ փոխեն՝ որտ . . . ետ. || * Թեատրեա. ԼՄ
Թիւորիւր. տ. վեր. զծան. ի հմբ. 18, եւ 1.11:
|| * Որք = Յ. անճիշդ. ԼՄ՝ եւ. || * Ունիմ = Յ.
այլապէս ԼՄ՝ աւելի. || * Զուսումնս (իմա՝ նիկո-
ղայեցւոց). ԼՄ չմարդկութեան. տ. վեր. զծան.
ի հմբ. 14. || * Որք = Յ. իսկ ԼՄ եզ. || * Իմա-
ցան = Յ. ուր ԼՄ այլափոխեն՝ ծանկն. || * Սա-
տանայի. Յ + որպէս ասեն (իմա՝ նիկողայեցիք),
զոր ԼՄ Թիւրիմացութեամբ Թարգմանեն՝ շէր իւրեանց:

|| * Արկանեմ, $\equiv$ 8, ուր ԼՄ՝ ոչ ճշգրիտ ապ. :
 || * Ի վերայ, ձեր $\equiv$ 8, զոր ԼՄ՝ փոխեն՝ շնորհ :
 || * Այլ $\equiv$ 8, պակ. Լ, այլ կայ ի ԼՄ՝ :

25. * Բայց $\equiv$ 8, ճահաւոր ըստ Յունին քան
 զԼՄ՝ այլ. Յուն. բառն յաճախագոյնս Թարգմանի՝
 Բայց (զ. օր. ՄԹ. 11. 22, 24, 18. 7, 26, 29, 64,
 ՂԿ. 6. 24, 35, 10. 11, 14, 20, 20. 23, Էւն.) :
 Դուն ուրեք՝ այլ (Եփ. 5. 33), կամ՝ իսկ (ՂԿ. 18. 8) :
 || * Որք ոչ. սխալ Թարգմանութիւն, որով բողոքով-
 ին խանգարի իմաստ բանից. պարտ է ընթեռնուլ՝
 չոր, որպէս ճշգրիտ ունին ԼՄ $\equiv$ 8 : || * Խալիք
 $\equiv$ 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ դանշեմ. Յուն. բառն յայս
 միտս առեալ առ Հասարակ Թարգմանի՝ ունել (զ.
 օր. ՄԿ. 7. 5, 4, 8, 2 Թա. 2. 15, Եբ. 4. 14, 6. 18,
 Էւն.) : || * Եկից $\equiv$ 8, ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ եւ Կամ :

26. * Յաղթեմ. . պահեմ. ԼՄ՝ առանց դժբա-
 յ. : || * Մինչեւ ի կատարած զգործս, բառ. առ
 բառ $\equiv$ 8. սակայն սա. + իմ, զոր ունին նաեւ ԼՄ՝
 այլ տարբեր շարադասութեամբ՝ շնորհ. ի՞նչ
 ցլեւեմն : || * Հեքանուաց. ըստ իմաստի բանից
 Յուն. բնգ. դիպողագոյն քան զԼՄ՝ ոչեւ. Հմմտ.
 Սղ. 2. 8 եւ տաց քեզ զհեթանոսս ի ժառանգու-
 թիւն, եւ իշխանութիւն քեզ զամենայն ծագա-
 երկրի :

27. * Եւ (երկր.), այսպէս եւ ԼՄ, պակ. 8 :
 || * Իբրեւ մինչեւ ցփղրեսցի. նմանապէս ԼՄ՝ իբրե-
 շնոյն քրտի իշտեցի շնորհ. երկոքին եւս վրիպակ
 Թարգմանութիւնք. զի թիւրեն զկազմութիւն բա-
 նից Յուն. բնգ., որով եւ իմաստն իսկ ի գլխովին
 կամակորի. Յայսմ վայրի, ըստ կարծեաց խոյց
 ակներեւ է ազդեցութիւն թի ի վերայ ԼՄ՝ իսկ

պատճառ, գուցէ թէ կամուար, սխալանաց՝ թուի լեալ հետեւողութիւն բանից Սաղմսերդուին, Աղ. Զ. 9 « Հոգուեսցես զնոսա գաւազանաւ երկաթեաւ. որպէս զանօթ բրտի փշրեսցես զնոսա » : — Եւ արդ՝ Յ ունի բառ առ բառ այսպէս՝ որպէս անաւրք խեցեղէնք փշրին : || * Առի. գիպողագոյն թուի քան զԼՄ՝ ընկալ :

28. * Նմա = Յ. այսպէս ունի եւ Ոսկան, ուր ԼՄ՝ նոյն : || * Առաջին. թուի՝ թէ աչաց վրիպանօք չիոթէ գրառդ. πρωτόν = առաւօտին (Եւ. 29. 41, Ղեւ. 9. 17, Յոր. 38. 12 « զլոյսն առաւօտին », եւ այլուր), կամ՝ առաւօտու (2 Մն. 31. 3, Ովս. 6. 4, եւն.) ընդ πρωτον = առաջին, կամ մանաւանդ ընդ πρωτον (կամ πρωτον) = կանուխ (Երկ. 11. 14, Ես. 58. 8, Յկ. 5. 7, եւ այլուր), կամ կանխամաս (Եր. 24. 2), այլ եւ վաղամասունկ (Ովս. 9. 10, տ. ստ. զծան. Ի 6. 13) : նոյն վրիպակ եւ ստ. 22. 16 : ԼՄ՝ առաւօտան, լաւ եւս է՝ առաւօտին, որպէս գրեն ներք. 22. 16 = Յ. — Ի գէպ մեկնարանէ Մ՝ « Աստղ առաւօտու՝ զառ Ի յԾայեայտ առացեալն նշանակէ », այս է՝ Ես. 14. 12 « Զիա՛րդ անկաւ յերկնից Արուսեակն որ ընդ առաւօտն ծագէր », որ ըստ Երր. բնդ.՝ « Զիա՛րդ անկար յերկնից, Արուսեակդ, արդի առաւօտուն » (տ. Ածչ. Կպ.) :

29. * Ունիցի. ԼՄ առէ, որպէս գրէ եւ Բ. || * Լսելոյ. այսպէս ունի նաեւ Ոսկան. Իսկ ԼՄ պակ. = Յ. || * Զոր ինչ. ԼՄ շնչ. || * Եկեղեցեացն = Յ. զոր ԼՄ փոխեն՝ առ Եկեղեցի. հմմտ. վեր. հմր. 7, 11, 17 :

Գ. 1. * Հրշտակին = Յ. իսկ ԼՄ առ հեշտույն.
 ա. վեր. զծան. ի 2. 1. Ուղղագրութիւն բառիս
 երկդունակ է յԵ, այսինքն մերթ՝ հրշտակ, եւ
 մերթ՝ հրեշտակ. իսկ Բ յողովակի կարճատէ զսոյն.
 || * Որ ի Սարդեսիա = Յ. զոր ԼՄ փոխեն՝ Սարդէս-
 ցոյ, ուր Ոսկան եւ Բերդ. դնեն՝ Սարդէսցոյ.
 Վասն ուղղագրութեան անուանա Սարդեսիա ա. վեր.
 զծան. ի 1. 11. || * Եկեղեցեացն, թուի թէ ան-
 մտադրութեան վրիպակ, փխկ. Եկեղեցոյն, որպէս
 դրեն ԼՄ = Յ. Հմտ. վեր. 2. 1. || * Զայս ինչ.
 ԼՄ այդեւ. ա. վեր. 2. 1. || * Հոգին. ԼՄ նոյն-
 պէս. Յ յգ. — Հմտ. զծան. ի 1. 4. || * Գիտեմ
 = Յ. զոր ԼՄ անճշգրիտ թարգմանեն՝ գիտեմ. ա.
 վեր. զծան. ի 2. 9. || * Զքո գործս = Յ. շրջելով
 զկարգն ԼՄ՝ շրջոյն. || * Եւ (երբ). չիթ ի
 ՅԼՄ. || * Անուանիս (Յ անուն ունիս) եթէ կեն-
 դանի ես = Յ. այլափոխ դարձուածով ԼՄ՝ անուն
 կենդանոյ անիւ. || * Մեռեալ. ԼՄ + եւ = Յ.

2. * Զմնացորդս. լաւ եւս թարգմանելի էր՝
 զայլս (Հմտ. τὰ λοιπὰ = այլք, այլ ինչ, այլ իւր,
 ՂԿ. 12. 26, 1 Կր. 11. 34. իսկ ՄԿ. 4. 19 պակ. ի
 Հայ. թարգմանութեան, ա. Ածչ. Կպ.) = Յ, այս-
 ինքն՝ զմնացեալ, կամ զայլ անդամս եկեղեցւոյ.
 Իսկ ԼՄ թիւրիմացութեամբ իրրեւ զմկր. առեալ
 զնախասացեալ Յուն. բառդ թարգմանեն՝ այսու-
 հետեւ. Հմտ. τὸ λοιπὸν մակրայօրէն = այսուհետեւ,
 Մթ. 26. 45, ՄԿ. 14. 41, 1 Կր. 7. 20, եւ այլուր.
 || * Որ մեռանելոց էին = Յ. ըստ օրինակի Եզ.
 34. 4, 16. — ԼՄ առ անհասութեան ամենեւին
 իսկ այլայլեն զիմաստ բանից՝ չէ հանդերձել եւ Ժ.

Յայտնաբերեմ Յովն., Էրա. Մուրաւս:

9

առնել. || * Զրո գործս. ըստ շարադասութեան
 ճշդիւ = 8. այլապէս կարգեն ԼՄ՝ զբերն +
 || * Լսել. անշուշտ անուշադրութեամբ գրչաց ա-
 ղաւաղեալ, փխկ. լցեալ (Հմտ. ԹՀ. 3. 29, 15. 11,
 16. 24, ԿՂ. 2. 10, 4. 12, եւն.) = 8, որում ի
 դէպ գայ եւ ԼՄ՝ կտրելու (Հմտ. 1 ԹՀ. 1. 4,
 2 ԹՀ. 12, եւն.). || * Խմոյ = 8. պակ. ԼՄ:

3. * Յիշեա. 8 + արդ, որ սակայն պակ-
 նաեւ ի Սինէական կոչեցեալ Յուն. ձ., որպէս եւ
 յայլ գրչք. մատեանս. — ԼՄ անյարմարապէս նխդ.
 արդիւ. || * Զիարդ = 8. նոյնչափ պատշաճ է
 ԼՄ՝ թի արդիւ. || * Առեր եւ = 8, զնց. ԼՄ:
 Հմտ. 1 Թս. 1. 5—6, 2. 13. || * Լուար, — ԼՄ:
 || * Զղջացիր. ԼՄ աղշուրէս, Ոսկան՝ աղշուրէս. տ.
 առ այս զծան. ի 2. 5. || * Խսկ երբ = 8. ի ճահ
 է եւ ԼՄ՝ աղշ թի. || * Զղջացիս համաձայն Սի-
 նէական ձ. օր. եւ ոմանց ի Թարգմանութեանց (տ.
 Համեմատութիւն Յուն. օրր.). ուր 8 ունի՝ արթուն
 կացցես. զոր ԼՄ ոչ ճշդիւ ըստ ոճոյ լեզուի Ս.
 Գրոց փոխադրեն՝ շարժեալ. Յուն. γρηγορεῖν յԱծչ.
 Մատ. Թարգմանի մերթ՝ արթուն կալ (Երգ. 5. 2,
 1 Մակ. 12. 27, Մթ. 24. 42, 26. 40, 41, Մկ. 13. 35, 37,
 եւ այլուր), կամ՝ արթուն լինել (Նէ. 7. 3, Մկ. 13. 34,
 1 Թս. 5. 10), մերթ՝ հսկել (Մթ. 24. 43, 1 Կր. 16. 13,
 եւն.), կամ՝ սկել (Մթ. 26. 38). դարձեալ նշանակէ՝
 զարթնուլ (Եր. 5. 6, 31. 28, Դն. 9. 14, Բա. 2. 9),
 կամ՝ կանխել (Ող. 1. 14), այլ եւ՝ տքնել (Կղ. 4. 2),
 բայց ոչ ուրեք՝ զուարթանալ, զոր Թարգմանիչք մեր
 գնեն ի տ. Յուն. բառին νήφειν (1 Պտ. 1. 13),
 այլուր փոխադրեալ՝ զուարթ կալ (2 Տմ. 4. 5),
 նոյնպէս՝ զուարթուն լինել (1 Թս. 5. 6 արթունք

եւ զուարթունք եղիցուք ։ = γροηγορῶμεν καὶ νή-
 φωμεν. 1 Պտ. 4.7), եւ դարձեալ՝ արքուն լինել
 (1 Թս. 5.8, 1 Պտ. 5.8), համանշան նախայիշեալ
 Յուն. բառիդ ։ || * եկից (առջ.) = Յ, ուր ԼՄ՝
 Է-ժ ։ || * Ի վերայ քո. բցթ. ԼՄ = Յ. — Թ հա-
 մեմատ է Սինէական գրչգ. օր. եւ այլոց բազմաց
 Ի Յուն. ձձ. ։ || * Իբրեւ զգող, ընտրեւագոյն քան
 զԼՄ՝ արդեւ Է-շ. հմտ. 1 Թս. 5.2 « օրն Տեառն
 իբրեւ զգող գիշերի՝ այնպէս հասանէ » ։ || * Ոչ
 իմասցիս = Յ. անմտադրութեամբ, կամ թերեւս
 թիրիմացութեամբ վրիպեն ԼՄ՝ ու « Իմաստ » ։
 || * Եթէ յորում ժամու եկից = Յ. սա յաւ.՝ Ի վե-
 րայ քո, որ սակայն հանգոյն Թ պակ. եւ Ի բա-
 զումս Ի Յուն. ձձ. (տ. Համեմատութիւն Յուն.
 օրր.) . այլակերպս թարգմանեն ԼՄ՝ շէ-լ-ւ-ւ-դ Իժ ա-
 թշ. — Հմտ. Մթ. 24.42—51, Ղկ. 12.36—40 ։

4. * Այլ = Յ, պակ. ԼՄ ։ || * Ունիմ. ԼՄ
 -նի- = Յ. || * Սակաւ անուանս [իմա՝ անձինս]
 Ի Սարդես = Յ. զիմաստ բանիցս բոլորովին կամա-
 կորեն ԼՄ՝ « Ինչ որ շուտն Սարգիսցոցն (ըստ
 ծան. Զօհրապեանի յօրինակին Լ՝ Սարգիսցոցն, ուր
 Ոսկան՝ Սարգիսցոցն) » ։ || * Որ. Լ « Է » = Յ ։
 || * Պղծեցին = Յ. նուազ ճշդութեամբ ԼՄ՝ « Դրո-
 ւցոցն » . — μολύνειν = պղծել 1 Կր. 8.7, հմտ.
 եւ ստ. 14.4 ։ || * Զգգեստս. ԼՄ շնորհիւ. եր-
 կոքին եւս = Յ τὰ ἰμάτια, այլ սակայն յաճախա-
 ցոյն է Ի Ս. Գիրս հնորէրէ. հմտ. 1 Պտ. 3.3, եւ
 Մթ. 17.2, 26.65, Յճ. 19.23, Գժ. 14.14, եւն. ։
 || * Գնացեմ = Յ. այլ սակայն լաւ եւս պատշաճէր՝
 շրջեսցին (հմտ. Մթ. 9.5, Մկ. 12.38 « Ի հանդերձս
 երեւելիս շրջել », Յճ. 6.67 « շրջէին ընդ նմա », 9*

այլովքն հանդերձ). նմանապէս ԼՄ՝ ԶԲՆ. || * Ընդ. 8 + իս. այս դեր. անշուշտ անզգուշութեամբ գաղափարողաց զանց արարեալ է ի Թ. իսկ ԼՄ բցթ. քնդ իս. || * Լուսաւոր հանդերձիւք. ճշդագոյն ունին ԼՄ՝ է «դէր» = 8. հմտ. ԹՀ. 20. 12 և λευκοῖς = «ի սպիտակս». Գծ. 1. 10 և ἐσθήσεσθαι λευκαῖς = «ի հանդերձս սպիտակս». — λευκός (նշանակութեամբ՝ լուսաւոր, փայլուն, պայծառ, մանաւանդ զհանդերձից) Թարգմանի առ հասարակ՝ սպիտակ (Չ. օր. ՄԹ. 5. 36, 17. 2, 28. 3, ՄԿ. 16. 8, եւն.). — իբրեւ օրինակ գրծ. խնդ. բն., նման Թ, հմտ. Երկ. 24. 13 «ննջեսցէ հանդերձիւն իւրով», ՄԹ. 7. 15 «որ գան առ ձեզ հանդերձիւք ոչխարաց». իսկ ՂԿ. 24. 4 «ի հանդերձս լուսաւորս» : || * Զի կենդանիք են. վրիպակ Թարգմանութիւն, փիսկ.՝ զի արժանի են, ըստ 8. զոր ԼՄ ոչ ուղիղ փոխադրեն՝ որով որդանի ելին :

5. * Որ յաղբեն, ընթեռնի՝ որ յաղբեն, հանգունակի ԼՄ՝ օր յաղբէ = 8. || * Արասցեն զինքեան. ակնյայտնի աղաւաղ գրչութիւն, զոր պարտ է ըստ 8 ուղղել՝ արկցեն զինքեամբ (լաւ եւս էր՝ զիւրեւ, կամ զիւրեւս, հմտ. Ծն. 24. 65, Հաթ. 3. 3, 1 Թգ. 2. 18, 28. 14, ՍԴ. 72. 6, Ես. 49. 18, 59. 17, Բա. 5. 2, ՄԿ. 14. 51, եւն.), փիսկ. որոյ ԼՄ դնեն զհամազօր շէտցի (հմտ. Ծն. 28. 20, 33. 19, Երկ. 22. 12, 1 Թգ. 28. 8, ՄԹ. 6. 29, 51, ՂԿ. 12. 27, եւ յայլ բազում տեղիս Ած. Մատ.) : || * Հանդերձ սպիտակ. 8 յգ., իսկ ԼՄ ունին միայն «դէր» : || * Զնջեցից = 8. — ԼՄ Զնջիցի : || * Զանուանս նոցա. 8 զանուն նորա. ԼՄ դնեն յուղ.՝ անուն նորա : — Նախատիպ օրինակ բանիցդ

եւ ՍՂ. 68. 29 « Զննեացին նոքա ի դպրութենէ քումմէ կենաց » . այլ եւս ԵԼ. 32. 32—33, Դն. 12. 1, Փպ. 4. 3: || * Նորա (երկր.) = Յ, պակ. ԼՄ, իսկ Ոսկան ունի զդեր. : — Հմմտ. Մթ. 10. 32, ՂԿ. 12. 8, ՄԿ. 8. 38:

6. * Ունիցի. ԼՄ աւել. տ. վեր. 2. 7, 11, 17, 29: || * Լսելոյ. այսպէս եւ Լ. իսկ ԼՄ քցթ. = Յ: || * Հոգին ասէ = Յ. զտրին հակառակն ԼՄ՝ աւել. Հ-դն. : || * Եկեղեցեացն = Յ. զոր ԼՄ փոխեն՝ աւել. Եկեղեցի. տ. վեր. 2. 7, եւն. :

7. * Հրեշտակին = Յ. ուր ԼՄ դարձեալ ըստ սովորութեան՝ աւել. հրեշտակ (ն ԼՄ) . տ. վեր. 2. 1, 8, 12, 18, եւ 3. 1: || * Որ ի Փիղաղեղփիայ (տ. զծան. ներք. բնդ., նա եւ վեր. 1. 11) = Յ. իսկ Լ լոկ եւ ոչ ճշգրիտ փոխադրութեամբ՝ Փիլոֆիլոֆիլոս, ուր ԼՄ Թարգմանօրէն գնեն՝ Եղբայր-էրոս, փիլո. որոյ սակայն տիրապէս պիտէր՝ Եղբայր-էրոս-Նեան (φίλαδελφία, Հռ. 12. 10, 1 Թս. 4. 9, Եբ. 13. 1, 1 Պտ. 1. 22, 2 Պտ. 1. 7). Բերդ. էջ 57 դրէ՝ Փիլոֆիլոֆիլոս. տ. Բառ. Ս. Գրոց եւ ԲՀԼ. Հտ. Բ. Բառ. Յտկ. Ան. : — ԼՄ + Եկեղեցայն քրիստ = Յ. ի տ. այսց բառից թ ունի միայն՝ Է. Թուի ինձ՝ Թէ զանցառութիւնս այս վրիպանք իցէ անփութութեան գրչաց: || * Զայս ինչ. ԼՄ այսպէս. տ. վեր. 2. 1, եւն. : || * Ունից. ԼՄ առանց դմրշ. յ: || * Դրախտին. ԼՄ Դաւթի = Յ. — աստէն առանձին եւ մեկնակ է թ, որոյ Թարգմանիչն ինքն իսկ Թուի Թէ խորհրդով փոխանակէ զանունդ Դաւթի ընդ դրախտին, զասն է՞ր՝ չէ՞ յայտ. այլ սակայն դիտելի է մեկնաբանութիւնն զոր ունի Մ՝ « փականս Դաւթի՝ զարքայութիւնն իւր կոչէ,

որում թագաւորութիւնն Դաւթի ապացոյց էր :
Հմտ. Ես. 22 . 22 « Եւ տաց զփականս տանն Դաւ-
թի յուս նորա , եւ բացցէ եւ մի' ոք փակեսցէ ,
եւ փակեսցէ եւ մի' ոք բացցէ » , ըստ Եբր. բնգ. ,
ուր Թարգմանութիւն մեր՝ զհետ երթեալ Եւթա-
նասնից՝ բազում ինչ տարբերի (տ. Ածչ. Կպ.) :
|| * Որ բանայ = Յ , ուր Լ աւճաբիտ՝ Բաւալ , փխկ.
որոյ ԼԲՄ ունին՝ Բաւալ : || * Ոչ որ (առջ. եւ
երկր.) = Յ . աւելորդարար ԼՄ + Ե որ : || * Փա-
կիցէ = Յ (որ ունի ապ.) . ոչ ճշդիւ ԼՄ դնեն՝
թիւ : || * Փակեմ . ԼՄ առանց դմբ . յ . || * Բա-
նայ . այսպէս եւ ԼՄ . — լաւագոյն էր՝ բանայցէ =
Յ որ ճշդիւ ունի՝ բացցէ : Հմտ. Յոթ. 12 . 14 :

8. * Գիտեմ = Յ , ուր ԼՄ դարձեալ վրիպա-
նօք դնեն՝ Գիտեմ . Հմտ. վեր. 2 . 9 , 13 , 19 , 3 . 1 :
|| * Զքո գործս = Յ . ուր ԼՄ՝ չորսն թ . տ. վեր.
2 . 9 , 13 , 19 , 3 . 1 : || * Ահաւասիկ . ԼՄ ահա :
|| * Փակել . Յ + զայն , որ ըստ ինքեան սոսկապէս
երրայականութիւն է . սմին իրի եւս ԼՄ բցթ . :
|| * Փոքր = Յ . նուազ պատշաճ թուի ԼՄ աւելի :
|| * Զիմ բան = Յ . զոր ԼՄ փոխեն՝ չորսն (ԼՄ
չորսն) թ . : || * Զբան իմ եւ . չիք ի Յ եւ ոչ
ի ԼՄ :

9. * Տամ (պատճառական մտօք = Թողում ,
առնեմ . տ. փոքր մի խոն՝ « արարից զնոսա » եւն .)
ի ժողովոյն (իմա՝ զոմանս ի ժողովոյն , տ. վեր. 2 . 9)
սատանայի . նոյնաբանութեամբ = Յ . իսկ ԼՄ ո՛չ
ուղիղ իմացեալ զմիտս Յուն . բնգ . վրիպանօք
Թարգմանեն՝ եւ Գաճ Գաճ չիտն յարանայ : || * Որք
ստեմ . այսպէս եւ ԼՄ . ուր Յ ունի զընդն . ներկ .
(« ասացողաց ») , իբրեւ բացայայտիչ հաւաքական

անուանդ ժողովոյն . || * Յուդայեան , Յ - ս . փխկ . որոյ ԼՄ դնեն՝ Հբեյ . հմմտ . վեր . զծան . Ի Զ . 9 . — ԼՄ + ԺԼ = Յ : || * Ահաւառիկ (երկր .) = Յ , պակ . ԼՄ : || * Թո . ԼՄ որից Ժ = Յ . ըստ օրինակի Ես . 60 . 14 « եւ եկեսցեն . . . եւ երկիր պագցեն հետոց ոտից քոց » . նաեւ 45 . 14 : || * Գիտասցես , համաձայն ոմանց Ի Յուն . օրր . — Իսկ ԼՄ ծանցեն = Յ : || * Եթե . ԼՄ չի . — Հմմտ . Ես . 43 . 4 « եւ ես սիրեցի զքեզ » :

10. * Եւ (առջ .) , համեմատ Յուն . Աղեքսանդրեան ձ . , ուր ԼՄ՝ չի = Յ : || * Ձբեզ պահեցից = Յ . Իսկ ԼՄ հակադարձեն՝ պահեցից չիչ , որք եւ հանգոյն Յ նխդ .՝ Ես : || * Ի փորձութեան ժամանակէն . Յ ճշդութեամբ ունի՝ Ի ժամե (կամ եւս ճահաւոր ըստ Թ՝ Ի ժամանակէ , հմմտ . ՅՀ . 19 . 27 , Ի Կր . 4 . 11 , 1 ՅՀ . 2 . 18 , եւն .) փորձութեան . — Դրօսն ընդ չի = պահել բցռ . Խնդրով միայն մի անգամ եւս ՅՀ . 17 . 18 « այլ զի պահեսցես զնոսա Ի չարէ » . — այլապէս եւ ոչ ճշգրիտ փոխադրեն ԼՄ՝ Ի Ժ՝ Ժ՝Յ՝Յ՝Յ՝Յ՝ (Մ Ժ) : || * Որ գալոցն է . այլով դարձուածով ԼՄ՝ որ հանդերձեւ Ի ԺԼ : || * Ի վերայ ամենայն = Յ . Իսկ ԼՄ լոկ՝ յոյնացի : || * Երկրի . անճիշդ , փխկ . ըստ Յ՝ աղխարնի (ՂԿ . 4 . 5 , Գծ . 11 . 28 , 17 . 6 , Եբ . 1 . 6 եւն .) , կամ՝ տիեզերաց (ՄԹ . 24 . 14 , ՂԿ . 2 . 1 , 21 . 26 , Գծ . 24 . 5 եւն .) . այլափոխ ԼՄ՝ Դիւնի : || * Ձբնակիչս = Յ (զբնակեալս) . ուր ԼՄ՝ շոյնացի բնակեալ : || * Օորա . Յ Ի վերայ երկրի , որում նման են ԼՄ՝ յերեւելիք :

11. * Գամ . ԼՄ նխդ . ահա : || * Մի որ . ԼՄ նխդ . չի = Յ : || * Ձպսակն , ԼՄ առանց դմբ . յ . :

12. * Որ յաղթողն է. լաւ եւս, համեմատ ընդն. ներկ. ի Յ, ունին ԼՄ՝ որ յալէ: || * Սիւն. Յ + ի տաճարին, զոր ունին եւս ԼՄ եղեալ ի սակ.՝ Գաւառի: || * Որ սր. վրիպակ Թարգմանու. Թիւն, փխկ. այլ ի՛ տ., որպէս ընթեռնուն ԼՄ = Յ: || * Քաղաքին Աստուծոյն. Լ առանց դմրչ. յ: || * Նոր Երուսաղէմի = Յ. — ԼՄ շորն Երուսաղէմի յետոյ 21. 2, 10 իջանեաց է յերկնից: Հմտ. նաեւ Գղ. 4. 26, Եբ. 11. 10, 16, 12. 22, 13. 14: || * Աստուծոյն (յետինդ). մարթ է այդմ լինել լոկ վրիպակ դրչի, փխկ.՝ յԱստուծոյն համեմատ Յ. նմանապէս Ոսկան՝ յԱրարչոյ. իոկ Լ զուգընթաց ընդ Թ գնէ ի սակ., այլ առանց դմրչ. յ: || * Իմոյ. սոյնպէս եւ Լ եւ Ոսկան. հարկ է՝ իմմե ըստ Յ: || * Զանուն իմ գնոր, ճշգրիտ = Յ. — զխնդ. սեռի (նախընթաց բային զրեցից) Թիւր ըմբռնեալ՝ այլայլեն զիմաստ բանիցդ ԼՄ՝ առան Նոր. Նոր. սոյնօրինակ սխալանօք եւ Ոսկան՝ առան ի՛ Նոր: — Առ այս հմտ. 2. 17 եւ 19. 12, 21. 2, միանգամայն եւս Ես. 56. 5, 62. 2 «Եւ կոչեսցի քեզ անուն Նոր, զոր Տէր անուանեսցէ», Եզ. 48. 35:

13. * Ունիցի. ԼՄ առն. տ. վեր. 2. 7, 11, 29, 3. 6: || * Լաւոյ. պակ. ԼՄ = Յ. տ. վեր.: || * Լուիցի. Յ + զինչ Հոգին ասէ եկեղեցեացն. հանգիտաբար ԼՄ՝ շնչ առ Հոգին առ Եկեղեցին: Պակասումն այսր հատուածի ի Թ՝ ըստ ամենայն հաւանականութեան՝ վրիպանք է անփութութեան ընդօ-

րինակողաց. հմմտ. վեր. 2.7 եւ որ ի կարգին:

14. * Հրեղտակին = 8. ուր ԼՄ դարձեալ
 աւ հրեղտակին. տ. վեր. 2.1, 8, 12, 18, 3.1, 7.
 || * Որ ի Լաւողիկէ (տ. 1.11) եկեղեցւոցն (8 սակ.)
 = 8. — ԼՄ Լաւողիկէ, եկեղեցւոյ. տ. վեր. 2.1
 եւ որ ի կարգին: || * Զայս ինք. ԼՄ այդէ.
 տ. 2.1 եւն.: || * Ամեն. իբրեւ գոյկ. անուն
 առեալ, ըստ օրինակի Ծա. 65.16 եւ 2 Կր. 1.20.
 — Բերդ. էջ 68 «Ամէն այս ոչ է մակրայ աստ,
 այլ անուն. եւ եղեալ է ի տեղի հաւատարմի եւ
 ճշմարտի: Քրիստոս վկայ հաւատարմի կոչի, որպէս
 հետեւի վկայն հաւատարմի եւ ճշմարտի» եւն.:
 || * Ճշմարիտն, համեմատ ոմանց ի Յուն. ձմ., իսկ
 8 առանց որոշ. յօդի, որում համաձայնին եւ
 ԼՄ. — 8 եւ ընդ նմին ԼՄ նխ. եւ: || * Ի
 սկզբանէն. բոլորովին այլազոյք ընթերցուած քան զ8
 որ ունի՝ սկիզբն + արարածոց Աստուծոյ (հմմտ.
 Մկ. 10.6, 13.19, Կղ. 1.15, 18. այլ եւ Մն. 49.3,
 Երկ. 21.17, Առ. 8.22, Յհ. 1.1—3). սմին միա-
 բանի Ոսկան. նմանապէս, յաւելուածով իւրիք, ԼՄ՝
 «ի. + «իշխան» ար. Առ. — Բերդ. էջ 66 ի բնաբա-
 նին գրէ՝ «որ է «իշխան» տեղեւորածոց Աստուծոյ»:

15. * Զքո գործոյ, ըստ շարադասութեան
 ճշգրիւ = 8. — ԼՄ շարձառ. հմմտ. վեր. 2.2,
 9, 19, 3.1, 8. || * Լաւ եր քէ = 8, զոր ԼՄ
 վրիպանօք շարձեալ ընդ ὥφειλον (-εν) (հմմտ.
 2 Կր. 12.11, Եբ. 2.17) Թարգմանեն՝ պարտ էր. —
 հմմտ. ὅφειλον = Լաւ եր քէ (Ել. 16.3, Թի. 20.3),
 կամ՝ Լաւ եր եր. (Թի. 14.2, 2 Կր. 11.1). փո-
 խադրի եւ երանի՝ քէ (Եբ. 14.13, 30.24, 1 Կր.
 4.8, Գղ. 5.12), եւ դարձեալ՝ օղ քէ (Սղ. 118.5),

կամ լոկ սհմ. անկ. իրրեւ ստրդ. (4 թդ. 5.3 « երթա՛յր »): || * Կամ (առջ.). պակ. ԼՄ = Յ. || * Եիր = Յ, փխկ. որոյ ԼՄ ունին՝ Ժշ (ցուրտ) քնել: || * Կամ (երկր.). ԼՄ նխդ. եւ:

16. * Այսպէս զի = Յ. սխալեն ԼՄ՝ ոչ + Դոս: || * Գաղմ. ԼՄ գրեն՝ գաղջ: || * Դարձուցանելոց եմ զքեզ. օտարոտի իմն ի կիր արկունն բառիս դարձուցանել փխկ. փոխել (Հմմտ. Ես. 19.14, Առ. 26.11), Թերեւս խորհրդով նախածար ընտրեալ ի Թարգմանչէն. Յ ունի՝ փոխելոց եմ զքեզ, զոր ԼՄ վայրապար դարձուցանեն ի կրւ.՝ հանդերձեւ եւ Ժեիլ:

17. * Քանզի. ԼՄ չի: || * Թե = Յ, զնց. ԼՄ: || * Հարուստ. անճիշդ, փխկ.՝ մեծատուն, որպէս Յուն. բառն յաճախակի Թարգմանի յԱծշ. Մատ. — ըստ այսմ ուղիղ ունին եւ ԼՄ = Յ. Հմմտ. Ովս. 12.9, 1 Կր. 4.8: || * Եմ = Յ, ուր ԼՄ անկ.: || * Ոք ինք պիտոյ է ինձ. զնոյն իմաստ բացատրեն այլազգ ոճով ԼՄ՝ ու ինք (Մ ինք) իւրոյ եմ (Լւմ իւրոյեմ, Բերդ.՝ իւրոյեմ). երկուքին եւս Թարգմանութիւնք = Յ. այլ սակայն χρεῖαν ἔχειν յԱծշ. Մատ. առաւելապէս յեղեալ լինի ի Հայ՝ պիտոյ է եւն. (Առ. 18.2 « ոչ ինչ պիտոյ է », Սիր. 15.12, Դն. 3.16, 2 Մակ. 2.18, Մթ. 3.14, 6.8, Մկ. 2.25, եւ յայլ բազում տեղիս, յորոց ինչ ինչ չեն նշանակեալ ի Հմբ., առ որ Հմմտ. « Համարարբառ . . . Նորոյ Կտակարանի », տպ. ի Զմիւռնիա 1848), կամ՝ պետք են եւն. (Յոր. 31.16, Ղկ. 9.11), ոչ նոյնչափ յօլովակի՝ կարօտ լինել իմիք (Իմ. 13.16, Եբ. 5.12), կամ՝ կարօտել իւրիք (1 թս. 4.11 (12), 1 Յհ. 3.17): || * Տա-

ուսպեալ = Յ (Հմմտ. 2 Մակ. 4. 47, 3 Մակ. 5. 3, Հռ. 7. 24. այլուր նաեւ՝ ջոնաթանկան Դտ. 5. 27, կամ՝ բղոնաթանկան Սղ. 136. 8, Իմ. 3. 11, եւն.), զոր ԼՄ ոչ ճշգրիտ թարգմանեն՝ ողբերգի։ || * Ողորմելի = Յ. ἐλεεινός միայն մի անգամ եւս գտանի ի Յուն. Ն. Կ., այս է՝ 1 Կր. 15. 19, թարգմանեալ ի Հայունմս՝ ողորմելի. իսկ ի Հ. Կ. ոչ ուրեք։ Անգէպ ունին ԼՄ՝ հեղէ, որ օտար է ի լեզուէ Հայ. Ս. Գրոց. ի տ. բառիդ Ածչ. Կպ. եղեալ ունի՝ հեղ։ || * Եւ (վեցերորդ) = Յ, պակ. ԼՄ. || * Եւ մերկ եւ կոյր. ըստ շարակարգութեան բառից՝ համանման ԼՄ, հանգոյն ոմանց ի Յուն. օրր. — իսկ Յ զսորին հակառակն շարադասէ՝ եւ կոյր եւ մերկ, համեմատ այլոց Յուն. ձգ. — Հմմտ. Յկ. 5. 1—3.

18. * Խրատ տամ = Յ (Հմմտ. Յհ. 18. 14, եւ Ել. 18. 19, 2 Թգ. 17. 11, 3 Թգ. 12. 9, այլովքն հանգերձ). իսկ ԼՄ նուազ ճահաւոր՝ Խրհրդիւն եղից (գտանի ուրեք այսպէս թարգմանեալ, Յոր. 26. 3), որք եւ նիդ. արդ՝ Խ։ || * Գնել = Յ. այլափոխ ԼՄ՝ ա՛ն քնե՛ն։ Առ այս Հմմտ. Ես. 55. 1. || * Փորձել. Թուի թէ՛ լուկ գրչի վրիպակ, փխկ. Էրնեւ, որպէս ուղիղ գրեն ԼՄ = Յ. Հմմտ. Զք. 13. 9. || * Հրով. ճշդագոյն ըստ Յ ունին ԼՄ՝ է հրոյ. այսինքն՝ ոսկի լուծեալ կամ հալեալ հրով, եւ զտեալ եւ մաքրեալ յաղտոյ։ || * Հանդերձ սպիտակ. ԼՄ յգ. = Յ. || * Արկցես գրեւ. ԼՄ շէնցի. տ. վեր. հմր. 5. || * Եւ մի՛ = Յ. — ԼՄ չէ Գ՛. || * Ամաւր = Յ (Հմմտ. 1 Թգ. 20. 50, 2 Թգ. 23. 7, եւ յովով անգամ ի Հ. Կ., նոյնպէս Ղկ. 14. 9, 2 Կր. 4. 2, Եր.

12. 2, Փպ. 3. 19, Թդ. 15), փխկ. որոյ ԼՄ ան-
պատշաճս դնեն՝ անշնորհաբար, բառ օտար ի լեզուէ
Առաջին Թարգմանչաց մերոց: || * Գո. ԼՄ Կոյ:
|| * Ակնադէղ ածցես զաբար. այլադունակ դար-
ձուածով բանից ԼՄ՝ Դէր Դեւ Եւ Կո. — քελλύριον
(նուադական անուն ի բառէս քελλύρα = բլիթ,
2 Թգ. 6. 19, 13. 6, 8, 10, 3 Թգ. 14. 3) նշանակէ
պղեղանի ինչ, կամ գեղ ինչ աչաց (զանգուած իմն
նման հայսի բլթի), զոր Հայ Թարգմանիչն քաջ-
ընտրաբար փոխադրէ նորակերտ բառիւս ակնադէղ.
ցարդ անծանօթ՝ այլ կանոնաւոր բարդ անուն,
երկրորդ նորագիւտ բառն ի Թ (տ. վեր. 1. 12).
Իսկ ἐγγύριον Թարգմանի՝ օծանել (Տոր. 6. 9, 11. 7
« օ՛՛՛ շուրջ զաչօքն զլեղիդ »), կամ՝ ամալ (Եր.
4. 30 « ամասցես ծարիր յաչս քո »). — Նա՛ եւ
ասացուածք ակնադէղ ածել զաբար անսովոր յատ-
կաբանութիւն իմն թուի, որ սակայն բարւոք ի
գէտ գայ Յուն. ասութեան: || * Եւ (չորր.).
ԼՄ յէ = 8:

19. * Որքափ սիրեմ զոր. ճշգրտոյն թուի ԼՄ
շր(ս 8) Երեմ. սոքա հանգոյն 8 նխդ. Եւ. Հմմտ.
Առ. 3. 12 « Զի զոր սիրէ Տէր՝ խրատէ »: Նոյնպէս
Եր. 12. 6: || * Իսկ. լաւ եւս պիտի ըստ 8՝ իսկ
արդ (Մթ. 6. 23), կամ լոկ՝ արդ (Մթ. 1. 17, 5. 48,
Ղկ. 21. 14, 2 Կր. 8. 24, եւ այլ բազում ուրեք):
Ոչ ճշդիւ ԼՄ՝ այժ, յանճաչս եղեալ զկնի բառիդ
նախնայն: || * Նախանձեա՛ց. ԼՄ նախնայն: || * Զդ-
ջացի՛ր. ԼՄ ազդեալն: տ. վեր. զծան. ի 2. 5:

20. * Կամ. ԼՄ Կո. որ չիք ի 8: || * Առ
գրացդ. զարտուղի յօրինուած. ընտրելագոյն ԼՄ՝
ար Դոր. = 8. — Հմմտ. առ դուրս (Ծն. 18. 1,

19. 11, եւ յաճախ յԱծչ. Մատ.), կամ՝ առ. դրամ (Են. 18. 10, ԵԼ 29. 11, 42, եւ յայլ բազում տեղիս), նաեւ՝ առ. դրունս (1 Թգ. 21. 15, Առ. 1. 21), առ. դրօքն (ԵԼ 12. 22), եւ՝ առ. դրամբ (ԵԼ 38. 15): — Առ այս հատուած հմմտ. եւս Երգ. 5. 2, Մթ. 24. 33, Յկ. 5. 9. || * Բացցե. ԼՄ բանայցե, որք եւ նխդ. եւ = Յ. || * Զդուռն = Յ, ուր ԼՄ՝ չբռնան: || * Եւ (Երկր.) = Յ (Համեմատ Սինէական ձ. եւ այլոց բազմաց ի Յուն. օրր.). ԼՄ բցթ.: || * Ընթրեցից ընդ նմա = Յ. զոր ԼՄ անճշգրիտ եւ ձախողակի փոխադրեն՝ Ընթրեցից ու նա. — δειπνέιν = ընթրել (Ղկ. 17. 8), աներ. = ընթրիք (Ղկ. 22. 20, 1 Կր. 11. 25):

21. * Նստել. ԼՄ + Ընդ եւ = Յ. || * Ընդ հաւր իմոյ (Ընթրեանի մանաւանդ՝ իմում. քերականական վրէպդ այդ՝ Թերեւս ո՛չ ի բուն Թարգմանչէն է, այլ յետոյ ի ձեռն գաղափարողաց սարգեալ) յարոռ. նորա, ճշդիւ բառ առ բառ = Յ. իսկ ԼՄ այլափոխեալ զիմաստն Թարգմանեն՝ յոյն հօր իմոյ, Հմմտ. առ այս Մթ. 19. 28, Ղկ. 22. 30:

22. * Լսելոյ. պակ. ԼՄ = Յ. այլ ԼՄ = Թ. — տ. վեր. 2. 7, 11, 17, 29, 3. 6, 15. || * Զոր ինչ. ԼՄ շնչ. տ. զնախասացեալ տեղիս, 2. 7 եւ որ ի կարդին: || * Ասե Հոգին. այսպէս եւ Լ իսկ ԼՄ Հոգին ու = Յ. || * Եկեղեցեացն = Յ. ուր ԼՄ ու եկեղեցի, որպէս վեր. 2. 7 եւն.:

Դ. 1. * Յետ այսորիկ (առջ.) = Յ. սոյնպէս եւ ԼՄՄ, որք եւ նխդ. եւ. իսկ Լ Ընթրեանու:

Ի՞նչ յայդ տեղերի : || * Դուռն բացեալ ի յերկինս = 8 . այլարար ԼՄ՝ Դրոշմ երկնից բացեալ էին : Նախատիպ օրինակ՝ Եզ. 1 . 1 : || * Ձայն մինչեւ օրալսելով . անյաջող եւ ո՛չ դիւրիմաց Թարգմանութիւն , ի պատճառս այլանդակ անկանոն յօրինուածոյ բանից ի՞ Յուն . բնգ. , զոր իմանալի է այսպէս՝ ճայնն առաջին (տ. վեր. 1 . 10) , զոր լուայ զի խաւսեր ընդ իս իբրեւ զ(ձայն) փողոյ , ասէ . — ո՛չ ինչ իւրիւր դիպողագոյն է եւ Լ՝ Յայն փռնիւ առջնոյ շէր լոյս՝ իւրեւ ընդ իւրեւ . ուր Լ՝Մ նմանապէս այլայլեալ՝ Յայն փռնիւ շէր լոյս շէրն եւն. : || * Ջոր (երկր.) = 8 , ուր ԼՄ՝ շնչ. : || * Լինելոցն . ԼՄ առանց դմրչ. յ. : || * Յետ այսորիկ (երկր.) = 8 . այլագունակ Լ՝ յապա խմանելս , ուր Լ՝Մ՝ առ յապայն . հմմտ. վեր. 1 . 19 :

2. * ԵՆ (առջ.). Լ նոյնպէս, համաձայն բաղ-
մաց ի Յուռն. ձձ., իսկ Յ զնց.՝ համեմատ այլոց
օրր. : || * Նոյնժամայն, լաւ եւս է ըստ Յ՝ լաւ
լաւիկ, որպէս ունին Լժ (հմտ. ընթեաց = վաղ-
վաղակի, Մթ. 4.20, 22, 8.3 եւն. — ընթեաց = նայն-
ժամայն, Մկ. 7.35, 8.10 եւն.). Լ բցթ.: || * Եղի
նոգեով. ըստ այսմ օրինակի ԼժՄ՝ Եղի + Ե՝ հ-
Ե-լ. այլազգ. դարձուածով Լ՝ Ժ-հան-լ յի- հ-ի.
առ այս տ. վեր. զժան. ի 1.10: Հմտ. նաեւ Եզ.
2.2, 2 Կր. 12.2-4: || * Անաւասիկ = Յ. համա-
նման ԼժՄ հ-ւ, փխկ. որոյ Լ անճշգրիտ դնէ՝
դեմ: || * Աթոռ = Յ. այսպէս եւ ԼժՄ. ուր
Լ՝ Բ-ւ Ժ (անոր. հյց. խնդ.): || * Կայր = Յ.
— Լ նխդ. չի, փխկ. որոյ ԼժՄ նխդ. ադ: || * Ի
յերկիմս. ԼՄ բցթ. զնխ. է: * || Նստեր

(իմա՛՛ ոմն) . այսպէս եւ Լ . ըստ Լ՝Մ՝ նորեւ ,
ճշգիւ = Յ : — Հմմտ . Ես . 6 . 1 , Եզ . 1 . 26 հհ . :

3 . * Նման . սոյնպէս եւ Լ = Յ , ուր Լ՝Մ՝
դնեն՝ նմանութիւն : — Յ նխդ . եւ ցատեալն , այսինքն՝
եւ որ ցատերն՝ էր . այս հատուած պակ . նաեւ ի
բազումս ի Յուն . օրր . , որպէս եւ յայլեւայլ
թարգմանութիւնս : || * Տեսլեան . Լ զնոյն օրինակ .
նուազ պատկանաւոր Լ՝Մ՝ տեւութեան : || * Ական
= Յ . — ԼՄ յգ . : || * Յասպիս . ըստ Յ պիտի
տրկ . , սմին համեմատ Լ՝ յապիս , ուր Մ սխալա-
գիր՝ յապիս , իսկ Բերդ . գրէ՝ յապիս : || * Սար-
ղիովն . Յ տրկ . , որում միաբանին ԼՄ՝ սարղիս :
|| * Պատիւ . պիտակարար առեալ (իբր՝ շուք , փառք ,
զարդ , կամ նշանակք պատուի) , փիսկ .՝ ծիածան
ըստ Յ . նոյն անճշգրտութիւն դարձեալ ստ . 10 . 1
(ուր Լ ճիշդ է) : Յուն . իբիս ի Հ . Կ . մի անգամ
եւեթ ի կիր արկանի , Ել . 30 . 24 , ի մերում թարգ-
մանութեան փոխադրեալ հիբիկ , որով յայգմ վայ-
րի իմացեալ լինի բոյս ինչ՝ նման շուշանի՝ ոյր
արմատն է անուշահոտ (տ . յայլոց միջի ԲՀԼ . եւ
ՆԲՀԼ . ի Բ .) . իսկ ի Ն . Կ . գտանի երկիցս , ի գիրս
Յտ . աստ եւ միւսանգամ ներք . 10 . 1 , եւ նշանա-
կէ՝ ծիածան , կամ՝ աղեղն երկնից : Ուստի ըստ Յ
փիսկ . պատիւ ընթեռնի է՝ ծիածան : — ԼՄ թուի՝
թէ խորհրդով , այլ կարի անդէպս , փոխադրեն՝
տեւութի . ամենեւին իսկ սխալ , մտացածին եւ ան-
տեղի փոխանակութիւն ծիածանի ընդ տեւութից ,
որով իմաստ բանից ամբողջապէս կամակորի : Յայս
անուղիղ միտս մեկնեալ է եւս Մ՝ « եւ զքահա-
նայսն զմիտեայս որ շուրջ զնովաւ՝ զբազմութիւն
հրեշտակական դասուցն ծանեաք » : — Հմմտ . Եզ .

1. 27—28 : || * Նմանութեան . հաւանական կարծեօք՝ լոկ վրիպակ գրչի, փխկ.՝ նմանութիւն . Յուներ ճշգրիտ՝ նման տեսլեան, որում ըստ մասին համաձայնին ԼՄ՝ նման գիւղան : || * Զմբխտի . Լ լեւրեւի :

4. * Տեսանքի . չիք ի Յ եւ ո՛չ ի ԼՄ . սակայն ըստ շարադասութեան զօրութեամբ իմանալի է . եւ արդեամբք իսկ ոմանք ի Յուներ . օրք . ունին զբայք՝ եղեալ զկնի բառից ի վերայ արժանոցի : || * Արոտ . Յ յդ . հյց . — ԼՄ դնեն յուղ . նոյնպէս եւ զթուականն : || * Արկեալ զինքեամբք . ԼՄ չէնքեւ . տ . վեր . Յ . Յ , 18 : || * Սպիտակ . լաւ եւս ըստ Յ եւ ԼՄ՝ աշխարհ . սոքա երեքին միօրինակ նիւղ . հանդերձ , որ սակայն՝ հանգոյն թ՝ պակ . նաեւ ի Սինէական Յուներ . ճ . || * Ի վերայ զլսոց նոցա = Յ . — ԼՄ է էւրիս էւրեւն : — Հմմտ . Դն . 7 . 9—10 :

5. * Յարժանք = Յ . — ԼՄ յարժանք + աշխարհ : || * Հատանքի . ընտրեւադոյն քան զԼՄ՝ եւնէն . Հմմտ . Եզ . 1 . 13 « եւ ի հրոյ անտի փայլատակունք հատանէին » , Յոր . 41 . 9 « փայլատակունք հատանին » , Սղ . 17 . 9 « փայլատակունք հատան ի նմանէ » : — Փայլատակունք եւն . , որպէս ստ . Յ . Յ , 11 . 19 , 16 . 18 , ըստ օրինակի Եւ . 19 . 16 : || * Զանք . Լ լեւրեւի , Մ զաշխարհ . բառ փոխ առեալ ի Յոյն լեզուէ , — λαμπρός , ուղղագոյն փոխադրութեամբ՝ խոն . Յ . 10 թ զամպար ըստ Ե (ուր Բ զամբար , իսկ Լ զարձեալ լեւրեւի) , գտանի ի բազում տեղիս Ածչ . Մատ . , ի Հ . Կ . պէսպէս օրինակաւ փոխադրեալ , մերթ՝ ջան (Դտ . 7 . 16 , 20 , 15 . 4 , 5) ; եւ մերթ՝ զամբար (Յոր . 41 . 10 , Ան . 21 . 4 ,

Եղ. 1.13, Նա. 2.4, Ջք. 12.6), ուրեք ուրեք՝
 հառազայր (Են. 15.17, Ել. 20.18, Դն. 10.6,
 1 Մակ. 6.39), նա եւ՝ փայլակն (Ես. 62.1). Իսկ
 Ի Ն. Կ., արտաքոյ գրոցս Յտ., առ հասարակ
 Թարգմանի՝ լսպտեր (Մթ. 25.1, 3, 4, 7, 8, 84.
 18.3, Գծ. 20.8): — Ի սմին վայրի Յտ. պատ-
 շահագոյն է՝ ջանք: — $L\Gamma = 8 +$ հրոյ: || * Վա-
 ռեայք = 8. զոր $L\Gamma$, Թիւրիմացութեամբ առեալ
 իրրեւ ածկ. հոյ, Թարգմանեն՝ Բռքոտեալ. — հմտո.
 καιόμενος = վառեալ (Թոր. 31.12, Ովս. 7.7,
 Ես. 10.16—18, 30.27, 34.9, Եր. 20.9), բոր-
 բորեալ (Թոր. 41.10, Ովս. 7.4, Մղ. 4.1, Ես.
 4.8, 30.33, Եղ. 1.13, 1 Մակ. 12.29), ու-
 րեք՝ լուցեալ (Ղկ. 12.38): — Եւթն ջահքն վա-
 ռեալքն՝ ըստ օրինակի Ել. 25.37 եւ Ջք. 4.2:
 || * Մասունք Հոգւոյն. մեկնապէս Թարգմանեալ,
 ուր $L\Gamma = 8$ ՝ հփփ. — հմտո. 1.4, 3.1, 5.6:

6. * Եւ (առջ.). $L +$ եր: || * Եբր. 8 դնէ
 յառաջ քան զծով. $L\Gamma$ բցթ. — հմտո. ստ. 15.2:
 || * Բիւրդի. փխկ. որոյ $L\Gamma$ դնեն՝ աղբալ-աղբալ
 առն (ստ. 22.1 առնադեմ). χρυσταλλος Ի Հ. Կ.
 Թարգմանի Ի մեզ՝ սառն (Թի. 11.7, Թոր. 6.17,
 38.29, Սղ. 147.17, 148.8, Իմ. 16.22), կամ՝
 ակն վանեալ (Ես. 54.12), եւ՝ ակն վանի (Եղ.
 1.22): || * Եւ շուրջ զաթոռովն = 8, պակ. L ,
 սակայն $L\text{--}\Gamma = 8$: || * Լցեայք = 8. նմանա-
 պէս $L\text{--}\Gamma$. Իսկ L ունի՝ եւ չէ ելն: || * Առաջի
 եւ զինի = 8, զոր L փոխէ՝ առնայ եւ յետոյ ($L\text{--}\Gamma$
 հակառակ կարգաւ): — հմտո. Եղ. 1.8, 18, 22:

7. * Եր. այսպէս եւ $L\Gamma$. ըստ իմաստին յաւ-
 ելեալ. 8 չունի: || * Առեւծու, լաւ եւս է՝ —

Յայտնութիւն Յովն., Երտ. Մարտո:

10

տէ-ձու, որպէս գրէ Լ: || * Նման մարդոյ. համա-
ձայն ոմանց ի Յուն. օրր. — Յ՝ ունելով զեքեսս
իբրեւ զմարդոյ. նմանօրինակ ընթեռնուն Լ՝Մ՝
ռնէր երեւ յարդոյ, որում միարանի Լ՝ ի բաց թո-
ղեալ զբայդ: || * Արծուոյ. ԼՄ + Նու-ցեւ = Յ:
— Նախանկար օրինակն է Եզ. 1. 10:

Յ. * Զորք կենդանիքն մինչեւ քեւք. այս հա-
տուած ըստ մասին խանգարեալ է՝ անշուշտ ի
գրչաց, եւ ըստ Յ՝ ուղղելի է այսպէս՝ չորք կեն-
դանիքն ունեին մի ըստ միոջե վեց վեց քեւք. զոր
այլով օրինակաւ փոխադրեն ԼՄ՝ շրէց կենդանե-
քն իւր իւր է նոցանէ վեց Նու: — Նախադադա-
փարն է Ես. 6. 2: || * Եւ ի ներքուստ. ճշգրտոյն
ըստ Յ՝ ունի Լ՝ եւ է ներքոյ, որ. եւ ն/սգ.՝ շուրջ-
նակ (ըստ Լ՝Մ՝ շուրջ) = Յ. — այս մկր. վերա-
բերի առ հետագայ ստորոգելին, սմին իրի սխալ
է կիտադրութիւնն ի Լ. պարտ է կիտադրել զայս
օրինակ՝ . . . քեւք, [եւ] շուրջանակի եւ ի ներքոյ
եւն: || * Լցեալ էին. ըստ Մթ. 23. 27, Ղկ. 11. 39
յարմարագոյն թուի Լ՝ լ. էին. — Յ՝ ունի ներկ:
որում լաւ եւս ի դէպ գայ ընթերցուածն ի Լ՝Մ՝
լցեալ: — Հմմտ. Եզ. 1. 18, 10. 12: || * Եւ (չորք.)
= Յ, պակ. ԼՄ, այլ կայ ի Լ՝Մ: || * Հանգիստ
ոչ ունեին (Յ՝ ներկ.) = Յ. այլապէս ԼՄ՝ ու հանգ-
իս: || * Ի տուն եւ ի գիշերի = Յ (Հմմտ. Ղկ.
18. 7, Գծ. 9. 24). ո՛չ ճշգրիտ ԼՄ՝ ո՛չ շուրջ եւ ո՛չ
շէնշէր. նոյն անճշգրտութիւն եւս խոն. 7. 18,
12. 10, 20. 10, իսկ 14. 11 անսխալ: || * Սուրբ,
երիցս = Յ, որոց միարան է եւ Մ. ուր Լ՝ գնէ
ինն անգամ ուրբ: Զօհրապեան ի ծան. նշանակէ.
« Ոսկան միայն ըստ լատինականին ունի երիցս

«...», ուր ամենայն գրչադիրք համաձայն ընտրե-
լագոյն օրինակաց յունաց դնեն իննիցս «...» : —
Խաղմաթիւ եւ ընտրեւագոյն Յուն. օրր. ունին մի-
այն երիցս անգամ սուրբ, եւ ո՛չ, որպէս վրի-
պանօք կարծէ Զօհրապեան, « իննիցս » : — Այս
երեքկին սրբասացութիւն ըստ օրինակի Ես. 6. 3.
|| * Որ եւ եւն. — ԼՄ ու էն եւ եւ, եւ ու էււց
եւ. երկոքին եւս Թարգմանութիւնք անճշդրիտ,
տ. վեր. 1. 4, 8. ըստ Յ ընթեռնի է այսպէս՝ որ
երեւ եւ որ եւն եւ որ գալոցն է : — Հմմտ. Ամ.
3. 13, 4. 13 :

9. * Տալին. ԼՄ նոյնապէս. Յ ապ., որ զօրէն
Երր. անկ. ի սմին վայրի յաճախական իմն նշանա-
կութիւն ունի. ուստի պատշաճապէս անկ. եղեալ
է ի ԹԼՄ : || * Գովուքիւն. Լ(ԼՄՂ) Գովուքիւն.
— εὐχαριστία սովորաբար = զոհութիւն (Գծ. 24. 3,
Եփ. 5. 4 եւ այլուր), բայց Թարգմանի ուրեք
եւ զովութիւն (1 Կր. 14. 16, սակայն ըստ այլում
ընթերցութեան՝ « զոհութեան ») : || * Որ նստին,
այսինքն՝ այնմ որ նստին. ըստ Յ ճշդիւ՝ նստելոյն
ունին ԼՄ : Հմմտ. 21. 8, եւ Ես. 6. 1 : || * Կեն-
դանութեան. Թիւրիմացութիւն, փխկ.՝ Կենդանոյն,
որպէս ուղիղ Թարգմանի ի ԼՄ = Յ. Հմմտ.
10. 6, 15. 7, եւ Երկ. 32. 40 :

10. * Եւ (առջ.). պակ. Յ. — Թ համեմատ է
Սինէական Յուն. օր. : || * Անկցին . . . երկիր պագ-
ցեն . . . արկցեն, ճշդրիտ = Յ. այլ սակայն դիպո-
ղագոյն էր՝ համեմատ նախընթաց տալին (Հմր. 9)՝
դարձեալ ի կիր արկանել զանկ.՝ անկանցին . . .
երկիր պագանցին . . . արկանցին : || * Աթոռոյն. Յ
նիւդ.՝ նստելոյն ի վերայ. — Թ յայսմ միաբան

գտանի Լատին թարգմանութեան Պրիմասիոսի (զայսմանէ տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.) : || * Յաւիտեանս. Յ նիւղ.՝ կենդանայն : — Հատուածդ այդ՝ սկսեալ ի բառիցդ եւ անկցին մինչեւ ց յաւիտեանս յաւիտենից պակ. ի Լ, ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ « յամենայն գրչագիրս մեր », նոյնպէս եւ ի Մ. իսկ Ոսկան ունի զՀատուածդ այսպէս՝ « անկանէին քսան եւ չորք երիցունքն առաջի նստելոյն յաթոռն եւ երկիր պագանէին կենդանայն յաւիտեանս յաւիտենից ». իցէ՞ արդեւք այս յաւելեալ ըստ Յ, կամ ըստ Թ. — անյայտ է ինձ : || * Արկցեն (լաւ եւս՝ արկանէին՝, տ. վեր.) = Յ. — Լ ԴՆԻՆ, ըստ ԼՄՄ՝ ԴՆԻՆԷ : || * Ասելով. սոյնպէս եւ Լ = Յ. ուր ԼՄՄ՝ աւելն :

11. * Տերդ մեր եւ Աստուածդ. Յ դէն զդեր. զկնի բառիդ Աստուածդ. — Լ անձգորիտ՝ Տէր Աստուած Դեր (Մ չունի Դեր) + ասրբ (պակ. ի ԼՄՄ) : || * Արարեր. Լ ասրբեր. ԼՄՄ ասրբ. — αὐτίξιν պէսպէս օրինակաւ թարգմանի յԱծշ. Մատ. — 1. յուլովակի՝ հաստատել (զ. օր. ԵԼ. 9. 18, Երկ. 4. 32, 32. 6, Սղ. 32. 9, 88. 12, 148. 5, Իմ. 1. 14, 2. 25, եւ յայլ բազում տեղիս), կամ 2. հաստել (Սղ. 50. 12, Ես. 22. 11), 3. շինել (1 Եզր. 4. 53, Սղ. 101. 17), 4. առնել (Ծն. 14. 19, 22, Էւն.), 5. ստեղծանել (Սղ. 88. 48, Ես. 45. 8), այլ եւ 6. ստանալ (Սղ. 101. 19, Առ. 8. 22, Եր. 32. 15)՝ ստեղծանել եւն. նշանակութեամբ, այլովքն հանդերձ : || * Ինչ (Հմմտ. Եփ. 3. 9). պակ. ԼՄ. սակայն երկոքին եւս թարգմանութիւնքդ, Թ եւ ԼՄ, պատշաճին ի Յ : || * Վասն կամաց քոց, այսինքն՝ կամօք քովք = Յ, զոր Լ փոխադրէ՝

է իմեք թ, ըստ ԼՄՄ՝ է թ իմեք: || * Եիմ = 8, ուր ԼՄ վրիպակաւ՝ օրեղծն: || * Են. սխալ թարգմանութիւն, փխկ.՝ հաստատեցան (լաւ եւս՝ հաստատեցաւ, առ. ք. ամենայն իմը. — հմտ. Կղ. 1. 16) = 8. ո՛չ նոյնչափ ճահաւոր ԼՄ՝ ինչ հոգոգուն:

Ե. 1. * Ի վերայ արծուոյ (առջ.). ահն յայտնի՝ ի գաղափարողաց աղաւաղեալ, որք աչաց վրիպանօք կանխաւ կրկնադրեն զհետագայ նոյնատիպ բանս. — ուղղելի է ըստ 8 այսպէս՝ ի վերայ աջոյ ճեռիմն, կամ ըստ ԼՄՄ՝ յաջ- (Մ-ջ) յեռն, փխկ. որոյ Լ անճահս ունի՝ է յեռ-աջ: || * Նորա՝ որ նստէր. ԼՄ բցթ. զցուցին. գեր. — ըստ 8 ճշգրիւ՝ նստելոյն: || * Ի վերայ արծուոյն = 8. այսպէս եւ Լ, ուր ԼՄՄ՝ յաջն: || * Գիրս գրեալս = 8. ո՛չ ճշգրիտ Լ՝ էլէր՝ էրեւ, զոր ԼՄՄ շրջաբանեն՝ չէ աւեր էլէր էրեւ: || * Ներքուստ, եւ արտաքուստ. ԼՄ Կերայ եւ օրորայ. 8 ներքոյ եւ յետոյ. — հմտ. չեւթեւ, իբր մկր. տեղ. = 1. ի ներքուստ (Մկ. 7. 21, 23, Ղկ. 11. 7), 2. ի ներքոյ (Մթ. 7. 15, 23. 25, 27, 28, 2 Կր. 7. 5). — չեւթեւ, մկր. տեղ. = 1. արտաքուստ (Մկ. 7. 18, 1 Գտ. 3. 3), 2. արտաքոյ (Մթ. 23. 27, 28, 2 Կր. 7. 5). — չեւթեւ, մկր. տեղ. = յետոյ [ի յետին կողմն, — մանէ] (Մթ. 9. 20, Մկ. 5. 27, Ղկ. 8. 44): || * Կնքեալս = 8. ուր ԼՄ եզ, եւ նիդ. եւ: || * Կնքով (թուի ինձ լոկ վրիպակ գրչի, ուղղելի՝ կնքով) եւրամբ = 8, նաեւ ըստ շարադասութեան

բառից. — այլով օրինակաւ ԼՄ՝ Ե-Ն Ն-Ի: — Պէտքէս են ընթերցուածք առաջիկայ հատուածի բանից՝ գիրս գրեալս եւն. յայլեւայլ Յուն. օրր. եւ ի Թարգմանութիւնս, եւ զանազան՝ մեկնութիւնք նոցին (զորոց մանրամասնաբար տ. ի Համեմատ. Յուն. օրր.): — Արդ՝ ըստ վերոյգրելոցդ՝ թ համընթաց է որիչ իմն խմբի ի Յուն. ձձ., իսկ Յ այլակերպ ընթերցուածովդ՝ գիրս գրեալս ներքոյ եւ յետոյ (ըստ այսմ opisthographon, յետսագիր, ասացեալ), կնքեալս կնքովք եւրամբք զհետ երթայ այլոց իմն օրր., որոց իսկապէս համանման են եւ ԼՄ՝ Գէր (լաւ եւս է ընթեռնուլ՝ Գէր)՝ Գէր-Լ Ներ-Ի Ե- ուր-Ի, Ե- (այս շղկ. զոյգ հաւասար միում յԱսորական Թարգմանութեանց) Ն-Ի-Լ Ե-Ն Ն-Ի: Հմմտ. առ այս Եզ. 2. 9(10) «Տեսի՛ եւ ահա ձեռն ձգեալ առ իս, եւ ի նմա մատեան մի գրոյ. եւ պարզեաց զնա առաջի իմ. եւ էր գրեալ ի նմա ներքոյ եւ արտաքոյ (Յոյնն՝ առաջոյ եւ յետոյ)՝ ողբս եւ ձայնս եւ վայս: — Այլ սակայն պատշաճագոյն թուի ինձ եւ հաւաստի, ըստ կարծեաց մեկնչաց ոմանց, Թարգմանեւ եւ կիտաղրեւ զայս ձեւ օրինակի՝ գիրս գրեալս ներքոյ (ներքուստ), եւ արտաքոյ (արտաքուստ) կնքեալս կնքովք եւրամբք, որում ամբողջապէս միաբան գտանի եւ մերս ստուգարան ճշգրիտ թ: — Հմմտ. նաեւ Ես. 29. 11 «Եւ եղիցին ձեզ պատգամքս այս ամենայն իրրեւ զբանս բոլրոյ կնքելոյ, զոր իրրեւ տայցեն ցայր մի գրադէտ եւ ասիցեն ցնա՝ ընթերցիր զայդ. եւ ասիցէ՝ ոչ կարեմ ընթեռնուլ զի կնքեալ է:»

2. * Հր[ե]շտակ (տ. վեր. 3. 1). Լ + Գ:

|| * Հգաւր. դիպողագոյն քան զԼՄ շէտտի. — 8
 խորոս 1. զշնչաւոր էակաց ասացեալ՝ յոլովագոյնս
 Թարգմանի ի Ն. Կ.՝ հգօր (ՄԹ. 3.11, 12.29, ՂԿ.
 11.21, 1 Կր. 4.10), է ուրեք՝ հգօրացեալ (1 ԹԳ.
 2.14). անօսր՝ գօրաւոր (Եբ. 11.34), կամ բազ-
 դատական՝ գօրագոյն (1 Կր. 1.23). — նոյնպէս ի
 Հ. Կ. պէսպէս օրինակաւ, մերթ՝ հգօր (Մե. 14.5,
 ԹԻ. 20.20, 24.21, Թոր. 37.5, 1 Մակ. 2.42, 4.30,
 2 Մակ. 1.24, եւ յաճախագոյնս), մերթ՝ գօրաւոր
 (ԹԻ. 13.19, եւն.), կամ՝ գօրագոյն (ԹԻ. 13.32,
 22.6, եւ այլուր), եւ դարձեալ՝ բռնագոյն (Դմ.
 18.26, եւն.), կամ՝ հարուստ (Եզ. 34.20), եւ
 հաստաճարսուստ (Եզ. 34.4), այլ ուրեմն՝ պնդա-
 կազմ (1 Մակ. 3.17). — 2. զանկենդան իրաց վարի
 բազմագիմի նշանակութեամբ, որպէս՝ սաստիկ (Մե.
 41.31, 50.10, ՄԹ. 14.30, ՂԿ. 15.14, եւ այլ-
 ուր), ուժգին (Ես. 6.20, Եբ. 5.7), բռն (Առ.
 6.2), գօրացեալ (Ես. 21.1, եւն.), ամուր (Ես.
 27.3, Եբ. 1.18), ամբացեալ (1 Մակ. 4.60), հաս-
 տատուն (Ես. 33.16, Եբ. 6.18), մեծ (Դն. 6.20):
 || * Որ քարոզէր. ԼՄ շէ տալի. երկոքին եւս հա-
 մեմատ 8 (Ընդն. ներկ.): || * Չայնիս մեծաւ. Լ
 ի Եյն Դժ. սակայն ԼՄ գտանին միարանք ընդ
 Թ. — Թուն. ասացուածն կազմի կրկին օրինակաւ,
 Ա. մի՝ ա) լոկ գրծ. տրկ. հոլովիւ՝ փոսի մեղանդ, որ
 է սովորականն, եւ ի մեզ Թարգմանի՝ 1. ի ճայն
 մեծ (1 Թգ. 28.12, 2 Թգ. 19.4, Ես. 36.13, եւ
 բազում ուրեք ի Հ. Կ. — դարձեալ ի Ն. Կ. ՄԹ.
 27.46, 50, ՄԿ. 1.26, 5.7, 15.34, ՂԿ. 4.53,
 19.37, 23.46, ԹԿ. 11.43, Գժ. 7.57, 60, 8.7,
 16.28). 2. ի ճայն բարձր (Եսթ. 4.1, Առ. 26.23,

Ղկ. 1. 42 [ըստ այլում ընթերցուածոյ քրսւցի մե-
 ցալի] եւ այլում) . 3. մեծածայն (Երկ. 27. 14,
 1 թգ. 4. 8, 2 թգ. 15. 23, 3 թգ. 8. 88, Ղկ. 8. 28,
 եւ յայլ տեղիս Ածշ. Մատ.) . 4. ճայնի մեծաւ
 (կամ՝ մեծաւ ճայնի), ոչ կարի ստէպ (1 Եզր.
 5. 62, 64, Եթ. 7. 12, 18, 9. 1, 14. 14) . 5. բարձր
 ճայնի, անօրադոյն իմն յԱծշ. Մատ. (Աւ.
 27. 14), նոյնպէս եւ 6. մեծաւ բարբառով (1 թգ.
 7. 10, 3 Մակ. 5. 28) . — Բ) գուն ուրեք մեցալի
 փոնի = մեծածայն (Գծ. 14. 9(10)), կամ մեցալի
 տի փոնի = ի ճայն մեծ (Գծ. 26. 24) եւ եւս
 4) փոնաւ մեցալիս = մեծածայն (Ղկ. 23. 23) . —
 Բ. եւ մեւս՝ նախադրութեամբ հանդերձ, որ
 նուազ յաճախ պատահի . ա) առ հասարակ՝ ըստ
 Երր. ոճոյ՝ ըն նիս.՝ ըն փոնի մեցալի = մեծածայն
 (3 թգ. 18. 27, 28, 2 Մն. 15. 14), եւ մի անգամ՝
 ճայնի մեծաւ (2 Մն. 20. 19, ըստ միւսում թարգ-
 մանութեան [Գիրք Մնացորդաց, ըստ հնագոյն Հայ
 թարգմանութեան. զառաջինն ած ի լոյս . . . Գրի-
 գոր Խալաբեանց. Մոսկուա 1899]՝ ի ճայն մեծ
 բարբառոյ) . — Բ) գտանի ուրեք եւ մետա փոնի
 մեցալիս = ի ճայն մեծ (Ղկ. 17. 13) :

Իսկ արդ՝ ի գիրս Յտ. բազում ուրեք պատա-
 հին ի վեր անգր ի թիւ Ա. ա. եւ Բ. ա. յառաջ
 բերեալ Յուն. ասացուածքդ, զորս թ նախամեծար
 ընարէ յոլովագոյնս թարգմանել՝ ճայնի մեծաւ,
 ուր Լ առաւելապէս ի կիր առնու՝ է յշն Ռծ.
 Ուստի զայլեւայլ տեղիս կարգելի է պէս զայս
 օրինակ .

ա) 3 փոնի մեցալի = 1. թ ճայնի մեծաւ =
 Լ (5. 12, 6. 10, 7. 2, 18. 19 [պակ. 8]) . —

2. Թ ձայնի մեծաւ. Լ է յ-ն Դձ (7. 10, 8. 13, 10. 3). — 3. Թ մեծաւ բարբառով. Լ է յ-ն Դձ (14. 18).

բ) Յ էն փոքր մեծաւ = 1. Թ ի ձայն մեծ = Լ (19. 17). — 2. Թ ձայնի մեծաւ. Լ է յ-ն Դձ (5. 2, 14. 7, 9). — 3. Թ մեծաւ բարբառով. Լ է յ-ն Դձ (14. 18). — Բաց յայտնէ միանգամ՝

գ) Յ էն լոյսօք փոքր = Թ ձայնի հզաւր. Լ է յ-ն Դձ (18. 2).

* Է. ԼՄ Գնեն յառաջ քան զբառէ արժանի. Իսկ Յ չունի. էական բայդ հանգոյն ունենի թուռ. || * Բաճալ. Յ եւ նմանապէս ԼՄ + չէր (Լ չէր, ԼՄ չէր) եւ լռ-նէ. || * Զինիք (Թերեւս լոկ զրիպակ գրչի, փիկ. յգ., ի պատճառս յաջորդ սկզբնատառին). այսպէս եւ ԼՄ. — Յ յգ. || * Սորա. Լ նոր, ուր ԼՄ գոր.:

3. * Ո՛ջ մի որ ո՛ջ. ԼՄ ո՛ւ +. || * Եւ ո՛ջ. ԼՄ ո՛ւ. պակ. Յ. || * Ի յերկրի = Յ. անճշգրիտ Լ յերկր, ուր ԼՄ յերկր. — Յ եւ ըստ նմին օրինակի ԼՄ + քան չէր (ԼՄ չէր, Ոսկան չէր). || * Եւ ո՛ջ տեսանել զայն = Յ. Թիւրիմացութեամբ այլափոխեն զմիտս բանիցդ եւ թարգմանեն ԼՄ՝ չէ ո՛ւ Կոնստնտն. լուսաւոյն ունի Ոսկան՝ եւ ու նոյն է նա, ուր Բերդ.՝ եւ ու հոյն է նա.

4. * Լացի. Յ անկ., որպէս ունի նաեւ Լ, որ եւ նիւդ. եւ. || * Յոյժ = Յ. ո՛ւ ճշգրիտ Լ՝ ունի: Փիկ. լայն յոյժ, բոլորովին այլակերպս ընթեռնուն ԼՄ՝ ոչայնի քաղ-մի, Բերդ. էջ 88՝ « Եւ ոչայնի քաղ-մի, կամ եւ ոչայնի քաղ-մի ». եւ եւս յառաջ մատուցեալ դիպողապէս ասէ, էջ 89. « ... լացն այն առ Յովհաննէս պատկանի, եւ

մ'չ առ երիցունան եւ առ երկնայինան. զի յերկինս
մ'չ գոյ լաց. վասն որոյ ըստ այլ Թարգմանութեան
գրի. Եւ Եւ ոչայէ: || * Զգիրսն (առջ.). ԼՄ
չէրէ: || * Եւ մ'չ = 8, ուր ԼՄ լոկ՝ Եւ: || * Տե-
սանել. սոյնօրինակ եւ ԼՄՄ, ուր Լ հայել:
|| * Զգիրսն. (երկր.). 8 զնա, որպէս ունին եւ
ԼՄՄ. իսկ Լ է նա:

5. * Մի ոսն = 8, ընտրեւագոյն (Հմտ. Մթ.
26.21, Մկ. 14.18, Յհ. 13.21) քան զԼ զ. սա-
կայն ԼՄՄ = 8: || * Ի ծերունեացն. ԼՄ յերէ-
ցանք. — Թ երեքկին պայմանաւ Թարգմանէ զԹուն.
πρεσβύτεροι, այսինքն մերթ՝ ծերունիք (որպէս աստ,
նոյնպէս ստ. Հմր. 6, 8 եւ 11, նաեւ 7.11, 14.3),
մերթ՝ ծերք (4.10, 7.13, 11.10, 19.4), եւ
մերթ՝ երիցունք (Խոն. Հմր. 6 եւ 14, եւ վեր.
4.4), անխտիր վարելով բառիւքդ այդոքիւք.
Իսկ Լ առ հասարակ ի կիր առնու. զբառդ երէցանէ
(մի անգամ, ներք. Հմր. 11, իհնայէ): — Մերուն-
նի, իբրեւ յորջորջանք պատուոյ, մի անգամ եւեթ
գտանի ի Հայ. Հ. Կ. (2 Մակ. 6.1), յորում սով-
որական յորջորջումն է՝ ծերք, դուն ուրեք՝ երի-
ցունք. իսկ ի նորումս հաւասարապէս յաճախեալ
են եթէ՝ ծերք եւ եթէ՝ երիցունք, առ ի նշանակել
զնախնիս կամ զգլխաւորս եւ զառաջնորդս ժողո-
վրդեանն Հրէից, կամ զՔրիստոնէական Եկեղեցւոյ
(ս. զՀմր.): || * Մի՛ լաք. այսպէս եւ Լ = 8,
ուր ԼՄՄ դնեն՝ զի ոչայէ: || * Յարմատոյն.
Թիւրիմացութիւն, զիսկ՝ արմատն ըստ 8. Թուի
թէ ազդեցմամբ Թի Թեւադրեալ՝ զնոյն վրիպակ
գործեն եւ ԼՄ՝ յարմար: — Հմտ. ստ. 22.18
«արմատ Դանի», իբրեւ յորջորջումն Մեսայի,

ըստ նմանութեան Ես. 11. 1 « Եւ բղխեացէ գաւա-
ղան յարմատոյն Յեսսեայ » Էւն., 11. 10 « արմատն
Յեսսեայ » Էւն. Հմտ. նաեւ Ծն. 49. 9 — 10.
|| * Զգիրսն (առջ.). ԼՄ չէրի. || * Լուծանել
զգիրսն Էւ. Լ միայն՝ լռութիւն. Էրեքին բառք
պակ. Ի Յ որպէս Էւ Ի ԼՄ. || * Կեր. 8
յգ., որում համաձայնին ԼՄ՝ Կէրի.

6. * Տեսի, Լ նոյնպէս = Յ. պակ. ԼՄ.
|| * Զորից. 8 Էւ միանման ԼՄ նիւղ. Էւ (անշուշտ
անսխալութեամբ գրչաց Ի բաց թողեալ Ի Թ). Իսկ
ԼՄ նիւղ. Էւ Ի Կէ. || * Երիցանցն ծերունեացն.
աւելագորութիւն՝ ըստ ամենայն հաւանականութեան
ո՛չ նախնական Ի բուն Թարգմանէն, այլ կամ մինչ
Էւ կամ մեւոք Ի փաղանուանց յօտար ձեռանէ՝
Ի սկզբան անդ թերեւս իբրեւ լոկ բացատրութիւն
ինչ՝ գրեալ Ի լուսանցս, Էւ յետոյ յընդօրինակո-
ղաց անգիրութեամբ մուծեալ Ի բնաբանն. — ԼՄ
ունին միայն՝ երէցանք = Յ. տ. զծան. Ի նախըն-
թաց հմր. || * Որպէս = Յ, զնց. ԼՄ. || * Սպա-
նեայ. պատշաճագոյն ըստ Յ, քան զԼՄ չէրի.
Յուն. σφῶλειν այլեւայլ առմամբք՝ Թարգմանի Ի
մեզ պէսպէս օրինակաւ. 1. յաճախագոյնս՝ ուղանա-
ցել, Ի զոհել, առ Ի մատուցանելոյ պատարագ,
կամ որպէս խողխողել, մեռուցանել (Եւ. 22. 1,
29. 11, 20, Ղեւ. 1. 5, 11, 3. 2, 8, 13, 4. 4, 15,
24, 29, 33, 6. 25, 7. 2, 8. 15, 19, 23, 9. 8, 12,
15, 18, 14. 5, 6, 13, 19, 25, 30, 31, 16. 11, 15,
17. 3, 4, 5, 22. 28, Թի. 11. 22, 32, 19. 3, Երկ.
28. 31, 1 Թգ. 1. 25, 14. 32, 34, 15. 33, 4 Թգ.
10. 7, Սղ. 36. 14, Ես. 22. 13, Եղ. 21. 10, 1 ԹՀ.
3. 12, Էւ Յտ. Ի տեղիս տեղիս, խոն. հմր. 9, 12,

ԿԼ 6 · 4, 9, 13 · 3, 8, 18 · 24) · 2. ո՛չ նոյնչափ ստէպ՝ զենուլ (Ծն. 22 · 10, 37 · 31, 43 · 16, ԵԼ 12 · 6, 29 · 16, 2 Եզր. 6 · 20, Առ. 9 · 2, Եզ. 16 · 21, 34 · 3, 40 · 39, 41, 42, 44 · 11) · 3. անօտարադոյն իմն՝ զոհել (Ծս. 57 · 3, Եզ. 23 · 39) · 4. արձեալ նշանակէ 4. երբեմն՝ կոտորել (Դտ. 12 · 6, 3 Թգ. 18 · 40, 4 Թգ. 10 · 14, 25 · 7, Եր. 41 · 7, 52 · 10) · 5. դուռ ուրեք՝ սատակել (1 Մակ. 1 · 2, 2 · 24) · — Հմտ. Ծս. 53 · 7 · || * Եւ ունէր · Լ որ ունէր · երկուքին եւս համեմատ 8 ընդն. ներկ. — ԼՄ ալլով գարձուածով՝ որչ (Եր Մ) · || * Եղբերս եւքն, նաեւ ըստ դասաւորութեան բառից = 8 · իսկ Լ հակադարձէ՝ եւն եղբւրս · || * Մասունք եւքն զնորհաց Հոգւոյն · մեկնողօրէն Թարգմանեալ, որպէս վեր. 4 · 8 · Հմտ. նաեւ 1 · 4, 3 · 1 · — Ճշգրիտ ունին ԼՄ՝ եւն հոգի = 8 · || * Առ. զերկիրն ո՛չ ճահողպէս յանձնաւորեալ միտս առեալ · յարմարագոյն Թուի ԼՄ ընդ (Հմտ. զ. օր. Մթ. 14 · 35) · 8 ունի զնիս · յ Հյց. խնդ. (Հմտ. յալլոց միջի Սղ. 147 · 13, Ամ. 8 · 11, Եզ. 14 · 19, ԹՀ. 3 · 17, 10 · 36) · — 8 նիդ. առաքեալք, սմին համեմատ ԼՄ՝ առեւել, ուր Լ նիդ. որ եւ առեւել · Հմտ. Զք. 4 · 10 « ... այս եւն եւթն աչքն որ հային ընդ ամենայն երկիր » ·

7. * Եւ (երկր.) = 8, զնց. ԼՄ · || * Առ. = 8, ճշգրտագոյն քան զԼՄ՝ ընկու · || * Յաջոյն = 8 · — ԼՄ յալլ + յեւել · || * Որ ցատեր · ԼՄ նիդ. նիդ. 8 ընդն. ներկ. (« ցատողին ») ·

8. * Զորեքին · վայելչագոյն ըստ 8 (Հմտ. Գծ. 10 · 11, 11 · 5) քան զԼՄ՝ շէր · || * Զորս · Լա եւս գրեն ԼՄ՝ չորք · || * Մերունիքն · ԼՄ

երէցանք. տ. վեր. զծան. ի հմր. 8: || * Անկան
= 8, ուր ԼՄ անկ.: || * Ասելով. բոլորովին ան-
տեղի, եւ՝ ըստ ամենայն հաւանականութեան՝ սոս-
կապէս անմտադրութեամբ յաւելեալ ի գրչաց. չիք
ի 8 եւ ոչ ի ԼՄ: || * Ունելով, ճշդիւ = 8 ընդն.
ներկ., զոր ԼՄ փոխեն ի դիմ. բայ՝ եւ ունէին:
|| * Բաժակս. անճշգրիտ. ուր ԼՄ գիպողագոյն ըստ
8 դնեն՝ Բորէլ (8 յգ.). հմտ. Եղ. 8. 11 « եւ
իւրաքանչիւր բուրուառ ի ձեռին իւրում » եւն.:
|| * Լցեալս = 8. — ԼՄ լ. տ. վեր. 4. 6, 8:
|| * Խնկաւք = 8, զոր ԼՄ դնեն յեզ.: || * Որ
եմ. լաւ եւս ԼՄ՝ դէ Են = 8. իսկ ԼՄ դնեն
յեզ.: հմտ. Սղ. 140. 2:

9. * Երգեին. 8 ներկ. — նուազ ճահի ԼՄ
օրհնէին: || * Երգս նորս. այսպէս եւ ԼՄ. իսկ 8
եզ. — հմտ. Ես. 42. 10, նոյնպէս Սղ. 32. 3,
39. 4, 95. 1, 143. 9: || * Ասելով = 8. — ԼՄ
եւ ունէին: || * Զգիրսդ. ԼՄ՝ նոյնպէս, ուր Լ՝
չէրէր: || * Զկնիք. սոյնօրինակ եւ ԼՄ. անճիշդ,
փխկ. ըստ 8՝ զկնիքս: || * Սպանար. ԼՄ չէնք. տ.
վեր. զծան. ի հմր. 6: || * Զմեզ. այսպէս եւ ԼՄ,
պակ. 8. — ԹԼՄ համաձայն են բազմաց ի Յուն.
օրր.: || * ՅԱստուծոյ. մարթ է լինել կամ թիւր-
իմացութիւն ի Թարգմանէն, եւ կամ մանաւանդ
վրիպակ գրչի. — ճշգրիտ ունին ԼՄ՝ Աստուծոյ, տրկ.
= 8: — հմտ. Գծ. 20. 28, 1 Պտ. 1. 18—19, 2 Պտ.
2. 1, 1 Կր. 6. 20, 7. 23: || * Յամենայն ցեղից =
8, փխկ. որոյ ԼՄ անճշգրիտ դնեն՝ յամենայն աշ-
խարհ. — զօրութեամբ իմանալի է՝ մարդիկ (իբրեւ
խնդ. սեռի նախընթաց գնեցերի). յամենայն ցեղից
եւն.: || * Ի ժողովրդոց = 8. ուր ԼՄ ո՛չ ճշգրիւ՝

է խաղից. սակայն Լ՝ ընթեռնուն = Թ. || * Յագ-
գաց = Յ. իսկ ԼՄ անդէպս՝ հեթանոսաց, վրիպանօք
առեալ իրրեւ յատկացուցիչ խաղից, եւ բցթ. զնախ-
ընթաց շղկ. — Հմմտ. Դն. 3. 4, 5. 19:

10. * Զնոսա = Յ. — ԼՄ զոսա. || * Աս-
տուծոյ մերում = Յ, զոր ԼՄ վրիպանօք դնեն ի
սակ. || * Արքայութիւն = Յ. այլազգ իմն իմա-
նան ԼՄ՝ Բաբուրգ. տ. վեր. զծան. ի 1. 6: || * Եւ
բազաւորեցեն = Յ. այլափոխեն ԼՄ՝ Բաբուրգի:

11. * Իբրեւ ճայն = Յ. ուր ԼՄ լոկ՝ շոյն.
|| * Շուրջ. ԼՄ նխդ. որտէ՛ն. այս յաւելուած
պակ. նաեւ ի Յ. || * Մերունեացն եւ կենդա-
նեացն. սխալաբար Թարգմանեալ, Թուի Թէ առ
անփութութեան Թարգմանին. ուղղելի է ըստ Յ՝
զկենդանեօքն եւ զծերունեօքն. նմանապէս ԼՄ՝ զը-
րեւտ ինքնաբերական եւ զհանաքեւական. տ. զծան. ի Հմր. 8:
|| * Թիւ, ԼՄ-ն. || * Բիւրք բիւրոց. ԼՄ Բիւրտ
(Մ Բիւրտ) Բիւրոց. Հմմտ. ստ. 9. 16. ըստ նմանու-
թեան Դն. 7. 10 « Հազարք Հազարաց պաշտէին
զնա, եւ բերք բիւրուց կային առաջի նորայ »:

12. * Ասելով = Յ ընդն. ներկ. — ԼՄ ասելն,
լու. եւս է ըստ Լ՝ եւ, կամ ըստ Ոսկանայ՝ որտէ՛ն.
|| * Արժանի = Յ. զսոյնգունակ եւ Լ՝, ուր Լ՝ որտէն. || * Սպանեալ. ԼՄ զնեւ. տ.
զծան. ի Հմր. 6: || * Զգաւրութիւն եւ = Յ, պակ.
ԼՄ. || * Զմեծվայելութիւն. ճշգրտոյն Թարգմա-
նեն ԼՄ զԴիւն-Բիւն զՅ πλοῦτος, առ Հասարակ փո-
խադրեալ ի Հայ լեզու՝ մեծութիւն (ՄԹ. 13. 22,
Հռ. 2. 4, 9. 25, 11. 12, 33, 2 Կր. 8. 2, եւ յայլ
բազում տեղիս Ն. Կ., Հմմտ. մանաւանդ Փպ. 4. 19).
|| * Զայժ, փխկ. որոյ ԼՄ դնեն՝ զընդունելն, որպէս

արդարեւ յաճախեցնա թարգմանի Յուն. իշխոս (Վ. օր. Մկ. 12. 30, 33, Ղկ. 10. 27, Եփ. 1. 19, 6. 10, այլովքն հանդերձ). — Թ քաջընտրաբար՝ առ ի յորոշելոյ ի նախընթաց համանշանէդ (զգաւրութիւն)՝ ի կիր առնու զոյժ. բառս այս, որ չիք ուրեք ի ն. Կ., հնդիցս գտանի ի Հնունձ, այս է՝ 1. եղեալ, որպէս ի սմին վայրի, ի ա. Յուն. բառիս իշխոս (Երկ. 8. 18 «զի նա սոյ քեզ ոյժ առնել զօրութիւն» = δίδωσιν τὴν ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι δύναμιν. եւ Յոր. 40. 11 «ահաւանիկ ոյժ իւր զմիջով իւրով, եւ զօրութիւն զպորաիւ որովայնի իւրոյ» = ἰδοὺ δὴ ἰσχύς αὐτοῦ ἐπ' ὀσφύϊ, ἣ δὲ δύναμις ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρού. Իսկ Ես. 57. 10 դնի փխկ. բայի. «զի զայն առ ուծի գործէիր» = ἐνισχύουσα ὅτι ἐπραξας ταῦτα). — 2. հաւասար κράτος (Առ. 27. 24, եւ Յթ. 5. 3 «եւ իւ՞ է ոյժ նոցա եւ կամ զօրութիւն», ուր ոյժ = κράτος, եւ զօրութիւն = ἰσχύς): — Հմմտ. վեր. 4. 9, 11, եւ Ես. 53. 7.

13. * Զամենայն արարածս = Յ. Թիւրիմացու. Թեամբ իբրեւ զուղ. առնուն ԼՄ՝ աճեալս աւագնի: || * Որ. ԼՄ + եւ, զոր չունի եւ Յ. || * Ի (առջ.), պակ. ԼՄ. || * Ի վերայ երկրի = Յ. վրիպանօք Լ լոկ՝ երեւի, ուր Մ՝ յերեւի. || * Եւ ի ներքոյ երկրի = Յ (համեմատ. բազմաթիւ Յուն. օրր.). պակ. ԼՄ (համաձայն Սինէական Յուն. ձ.). || * Ի ծով. ընթեռնլի ըստ ԼՄ՝ է ձուլու, որք սահայն բցթ. զնախընթաց դեր. — Յ ունի՝ ի վերայ ծովու. || * Ի նոցա ամենեցունց. ազաւազեալ է թ աստ յերկոսին օրր. Ե եւ Բ. Թուի ինձ ուղղեւի՝ ի նոցանի յամենեցունց. — Յ ունի՝ զամենայն որ ի նոսա, որում միարան եւ ԼՄ, բայց միայն

բցթ. զամենայն. — Հմմտ. Փպ. 2. 10. || * Լուայ. 8 նխ. եւ, որ ըստ չարադրութեան արդեւք աւելորդ թուի: Թ եւ Լ առանց չղի. համեմատ գտանին բաղմաց ի Յուն. օրր., յորս եւ Ազեքսան. գրեանն: || * Որ նստէր. անճշգրիտ, փխկ.՝ ոչ նորէ, որպէս ունին ԼՄ, այսինքն՝ այնմ որ նստի = 8 ընդն. ներկ. («նստողին»): Հմմտ. Ես. 6. 1. || * Ի վերայ արողոյն. ըստ սովորական ոճոյ ունին ԼՄ՝ յախան. երկոքին ասացուածքդ = 8. բայց սակայն առաջինդ անօրադոյն իմն պատահէ յԱծշ. Մատ. 4. օր. 3 Թգ. 22. 19, Մթ. 23. 22. || * Գառնն = 8. այլափոխեալ զյօրինուած բանից ԼՄ դնեն յաւ.՝ Գառն: Հմմտ. Խոն. 7. 10. || * Աւրհնութիւն եւ պատիւ եւ փառք = 8. սա + եւ զօրութիւն. — ԼՄ ամենեւին իսկ այլադունակս՝ օրհնեալ, Բարբառեալ եւ Գառնութեալ:

14. * Անկան = 8. — ԼՄ անկ. + առջեւ նոր: || * Երկիր պագին = 8. — ԼՄ անկ.: — Հմմտ. ստ. 19. 4.

Զ. 1. * Եւ (երկր.). չիք ի ԼՄ = 8. || * Յորժամ = 8. վրիպեն ԼՄ՝ չի. || * Գառնն = 8, պակ. ԼՄ, սակայն գոյ ի ԼԴ՝ Գառն. || * Մի. լաւ եւս է՝ չի, որպէս ունին ԼՄ (ըստ ԼԴ՝ չի) = 8. || * Ի յեթանց կնքոցն = 8. — ԼՄ բցթ. յեթանց, զոր ԼԴ ունի թուագրով գրեալ, այսպէս՝ է, եւ զյաջորդ բառդ եդեալ ի սուկ.: || * Զմի. ԼՄ է Դոյ. երկոքին եւս ըստ բաղդասութեան ի ճահ գան 8. || * Ասէր. ճըշ-

գաղափարն ունին ԼՄ՝ չէ՝ աւեր (Հմմտ. Մկ. 14. 38) = Յ ընդէն. ներկ. : || * Իբրեւ զճայն որստման. ըստ շարակարգութեան բառից ճշգիւ = Յ, միայն թէ սա գնէ զճայն յուզ. (թ զուգընթաց է ոմանց ի Յուն. 33. — տ. զՀամեմատ. Յուն. օրր.) : Իսկ ԼՄ յետագասեն զբառս չէ՝ աւեր : || * Ե՛կ = Յ, ոչ եթէ առ տեսանողն ուղղեալ է, այլ հայր ի բովանդակութիւն հետագայ տեսեան. — ԼՄ ի թիւրն մեկնեն՝ Իէ գա՛ (ըստ Լա՛ լոկ՝ գա՛). նոյն վրիպակ ի ԼՄ գարձեալ խոն. հմր. 3, 5 եւ 7 :

2. * Հեծեալ, ԼՄ-ն. ըստ Յ ճշգիւ՝ նստեալն. նոյնպէս խոն. հմր. 3, 5, եւ 8 : || * Ել յաղթող (յաղթական) = Յ. — Թիւրիմացութեամբ այլակերպեն ԼՄ՝ եկն յաղթո՛ւն : || * Զի. Յ նխդ. եւ : — Հմմտ. առ այս եւ առ զկնիսդ Զք. 1. 8—11 եւ 6. 1—8 :

3. * Զերկրորդ = Յ. — ԼՄ երկրորդ : || * Ասեր. Յ + Ե՛կ, փխկ. որոյ ԼՄ՝ գա՛ : Յաւելուածդ զանց եղեալ ի թ հաւանական կարծեօք միայն ան. փութութեամբ գաղափարողաց :

4. * Կապոյտ. վրիպանք՝ անկարծելի եւ ան. ակնուռնելի շփոթմամբ բառից ընդ միմեանս, փխկ. կարգի, որպէս ունին ԼՄ = Յ πωρρός, որ նշանակէ՝ հրագոյն, շիկակարմիր, աշխետ, եւ ի մերթն Սծ. Մատ. Թարգմանի մերթ՝ կարմիր (Թի. 19. 2, 4 Թգ. 3. 22, Երգ. 5. 10), եւ մերթ գիպողագոյն իմն՝ աշխետ [= « կարմիր գեղնագոյն, հրագոյն, բոցագոյն՝ որպէս ծիրան, նարինջ » ՆԲՀԼ. ի բ.] (Զք. 1. 8, 6. 2) : Միւսանդամ պատահէ Յուն. բառդ ստ. 12. 3, ուր Լ գնէ՝ հրեղն, իսկ թ բցթ. : || * Ի վերայ. ԼՄ + նոր = Յ. || * Խա-

Յայտնութիւն Յովն., հրա. Մուրաւս :

դադուրիւն. Թուի ինձ՝ անգգուշաբար ի դրշաց խանդարեալ. ուղղելի ըստ ԼՄ՝ առնուլ շէտաշէտ-
 Բէշ = 8. || * Եւ (երբ) = 8. զնց. ԼՄ. — 8
 + շէ, զոր ունին եւ ԼՄ. || * Սպանցեն = 8.
 ո՛չ ի գէպ ԼՄ՝ շէշէշ. տ. վեր. զծան. ի 5. 6.
 || * Սուր. ԼՄ + Ժ, զոր չունին ԼՄ = 8Թ.

5. * Զերրորդ = 8. — ԼՄ երբեք. || * Զի գայր.
 ոչ աւղիղ Թարգմանեալ. ըստ 8 ընթեռնի է՝ զի
 ասեր. Եղ (թուն բառիւք՝ ասելով. Եղ, հմմտ. խոն.
 հմր. 7). իսկ ԼՄ ունին՝ շէտէ՝ Բէ գոմ. || * Որ
 ճեծեալ էր ի նմա. ճշգրտագոյն ունին աստ ԼՄ՝ որ
 Նոթեւն էր ի Պէրայ Նոր (լաւ եւս է ըստ 8՝ է Նմ).
 || * Լուծ, փոխանունաբար առեալ, այսինքն՝ լուծ
 կընոց (հմմտ. Յոր. 6. 2), կամ ըստ ԼՄ՝ իշտ (տ. զ.
 օր. Ղեւ. 19. 38, 36, Ես. 40. 12), ընթեռնի՝ իշտ,
 որպէս աւնի եւ Ոսկան. — 8 եգեալ ունի զբառդ
 լուծ, կամ կընոս յառաջ քան զբառս ի ճեծին
 իւրում. ԼՄ նոյնպէս. — հմմտ. Եզ. 4. 16 եւ 5. 1:

6. * Զնայն. ԼՄ յշ. 8 նիւդ.՝ իբրեւ, որ
 պակ. նոյնպէս յոմանս ի Յուն. օրր. || * Ի մեզ
 = 8. մեկնագոյնս իմն ԼՄ՝ է Դշ. || * Ասելով
 = 8, զնց. ԼՄ. || * Կապիճ = 8. — ԼՄ + Ժ.
 || * Դանեկանի (երկսքին եւս) = 8. սակայն լաւ
 եւս էր՝ ըստ ՄԹ. 20. 13՝ Թարգմանեալ՝ դանեկանի
 միոջ (զօրութեամբ իմանալի է՝ վաճառի) զՅուն.
 ծղոյն (ի Յուն. Հ. Կ. ո՛չ ուրեք ի կիր արկեալ),
 զոր ԼՄ փոխադրեն՝ Դեւրէ Ժ-Ղ. Այս Հռովմէական
 գրամ արծաթի միայն մի անգամ եւս յԱծշ. Մատ.
 փոխադրի դեմար, ԹՀ. 12. 5. իսկ այլուր Թարգ-
 մանի առ հասարակ՝ դանեկան (զ. օր. ՄԹ. 18. 28,
 20. 2, 9, 10, այլովքն հանդերձ). || * Եւ զիմույ

եւ ճիշդ. ըստ կարգի բառից՝ հանգոյն ոմանց ի Յուն. օրր., ուր Յ համեմատ այլոց ձձ. շրջէ զկարգն, ըստ այսմ եւ ԼՄ, բայց սակայն հյց. խնդ.՝ եւ յէջ եւ չիւի:

7. * Լուայ. ԼՄ + յոյն = Յ. հանգոյն թ չունին զյաւելուածդ նաեւ բազումք ի Յուն. օրր. || * Ասելով = Յ, զոր ԼՄ փոխեն՝ չէ տէր: || * Ե՛կ = Յ. — ԼՄ՝ թէ քա՛. տ. վեր. հմր. 1, 3, 5:

8. * Զարտակ. ԼՄ շատ, անճաշ իմն փոխադրութիւն բառիս Յ չլաթս: — Այս Յուն. բառ նշանակէ՝ 1. սեպհական մոտք՝ զգոյն առաջին ուղեւորի կամ բողբոջի բուսոց, ըստ այսմ՝ եթէ՛ կանաչագոյն, հարեալ ի կանաչ, գունատ կանաչ, եւ եթէ՛ դեղնագոյն, հարեալ ի դեղին, դեղնորակ, այսինքն՝ կանաչագոյն կամ կանաչորակ դեղին. — 2. լայնաբար՝ տոգոյն, գունատ, դեղնեալ (որպէս զգոյն մեռելոյ կամ դիոյ. յայտ միտս առեալ է բառդ ի սմին վայրի). — 3. փոխաբերութեամբ՝ կանաչ, դալար, հակադրեալ ցամաքելոյ, գոսացելոյ. այսու մոտք երկիցս ի կիր արկանի ի գիրս Յտ., ներք. 8.7 ուր թ եւ Լ միօրինակ ունին՝ դալար, եւ դարձեալ 9.4 ուր Լ դնէ՝ բոյս, իսկ Լ զնց. ՅԱԺ. Մատ. գտանի ուրեք ուրեք, ի մեզ Թարգմանեալ՝ 1. դալար (Մն. 1.30 խոտ, 30.37 շեր, Եզ. 17.24 փայտ, 20.47 փայտ, Մկ. 6.39 խոտ). 2. դալարի (4 Թգ. 19.26 բանջարոյ, տանեաց, Յոբ. 39.8, Սղ. 36.2 խոտոյ). 3. դեղ դալար (Թի. 22.4, Երկ. 29.25, Ես. 15.6, 27.10). 4. կանաչ (Եւ. 10.15 ծառոց եւ բանջարոյ, Ես. 19.7 «որ շուրջ զգետովն»): 5. բազալար (Մն. 2.5 վայրի, Առ. 27.25 դաշտի): Հմմտ. զածանցեալ

դոյկ. χλωρότης, զոր Թարգմանիչն Սգ. 67. 14 յեղու ի Հայ բան սոսկապէս՝ զոյն (․․․ ի զոյն ոսկւոյ) :

Արդ՝ վասն գծուարութեանն գտանելոյ զՀայերէն ինչ բառ՝ յարմար եւ համազօր Յունականին՝ Թուի Թէ յանհնարս մտեալ եւ ի վարանս արկեալ Լ (Ներս. Լամբր.) անճարանայ, եւ առ հարկի բռնադատութեան պատշաճագոյն վարկանի փոխադրել զՅուն. բառք ի գլխովին, Թէպէտ եւ ոչ անվրէպ եւ ըստ նախնի կանոնաց տառադարձութեան, — շատ, զոր Նորայր, Կսրին եւն. էջ 421 յիրաւի «տգեզ» նշանակէ, եւ զորմէ նա ինքն անգէն էջ 420 ծան. 9 ապ զհետագայ տեղեկութիւն. «Յունարէն chloros բառն, որ կը նշանակէ Դեղին, Դժգոյն, ըստ օրինի Ե դարու հայերէն տառադարձութեան՝ Քլորոս կը փոխուի, եւ ոչ Շլոռոս : Ի ԺԱ կամ յ'ԺԲ դարու սկսած է ղ տառադարձութիւնն փոխանակ ք. Արղիեպիսկոպոս = Արքեպիսկոպոս. Արղիմանդրիտ (եւ Շամանդրիտ. Վրգ. Արեւելցի, Պտմ. 83) = Արքիմանդրիտ. Մուլը = Մուլոբ : Նոյն դարերուն մէջ սովորական եղած է նա եւ Լս. Խրօնիկոն = Քրոնիկոն. Մոնոմախոս = Մոնոմաքոս. Պախումէոս = Պարումէոս. (անմարթ է որ հայերէն Թարգմանութիւն Պրոքսորոսի Պատմութեանն Յովհ. Աւետ., յորում կը գտնուին Պրոխորոն եւ Խուուսոս դրութիւնքն, ելնէ մինչ ի Զ դար, ինչպէս սխալմամբ կը համարի անանուն ամն «ազգային արդի ամենէն աւելի նշանաւոր բանասիրաց մինդ. տես Հ. Գար. Զ. Մտնդր. 670 — 671») Կայ ուրեք ուրեք եւ ճ. Արհիեպիսկոպոս = Արքեպիսկոպոս. Քսինոդոնիս = Քսինոդորիս (յն. xeno-

docheion, Հիւրանոց, Աւտարանոց)։

Զվերագոյնդ նշանակեալ գծուարիմաց շէրոս մեկնէ ընթերցող ոք, կամ գրիչ ոք յաւելուածովս՝ որ է դոչւի. անշուշտ ի սկզբան անդ գրեալ ի լուսանցս, իսկ յետոյ ուրեմն ի բնարանն անգամ մուծեալ. ըստ այսմ է ի Լ եգեալ ի մէջ փակագծաց՝ կից զկնի շէրոսի. ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ «Ոմանք [յօրր.] զանց առնեն դնել ի բնարանի, այլ ի լուսանցս եւեթ նշանակեն զբացատրութիւն շէրոսին, այլազգի բարբառովն՝ դոչւի, կամ՝ դոչւի։ Յայտ է թէ՝ դոչւի է տաճկերէն ڌڄ, ըստ արտաբերութեան ռամկաց. ըստ ՆՅՀԼ. Ե... բառ ռմկ. Գոյն կանաչ ֆլուրէի. եւ դեղին կամ բացադոյն կանաչ Ե եւն.։

Փոխան խուժագուժ շէրոսի այլ իմն գրչգ. Լի գոր յիշատակէ Նորայր ի վերասացեալ տեղւոյ, էջ 421—422, դնէ՝ ոչիւր. բայց սակայն այս փոխանակութիւն բառից անդէպ եւ անճշդիւմ է. վասն զի ոչիւր չէ՝ նոյնանշան եւ համազօր չլրոսի, այլ համեմատի Յուն. բառին πυρρός = կարմիր, կամ աշխետ (տ. վեր. զծան. ի հմր. 4. իսկ Զք. 6. 6 շփոթմամբ դնի աշխետ = ποικίλος, որ ըստ մեզ բացատրի մանաւանդ բառիւքս պիսակ, կամ պեսպես, եւ կամ խայտաբդետ։

Իսկ քաջահմուտ, հաւատարիմ Թարգմանիչն թի զայլ իմն հնարս մարթաց գտանել բացատրելոյ գրչորոս, այս ինքն է՝ ընտրողաբար ի կիր արկանել զօտարաձայն բառդ զարտակ, որ փոխ առեալ է ի Պարսիկ Լեզուէ։ Զարտակ, ածանցեալ ի պահ-լաւերէն բառէն զարտ (նոր-պարսկերէն ډڄ, նուազականն ډڄڄ = դեղմորակ, դեղման եւն.), որ նշա-

նակէ՝ դեղին, եւս եւ տօգոյն։ Մինչեւ ցայժմ մի միայն բառ ի Հայ լեզու ծանօթ էր բարդեալ բառիւս վարտւ, այս է՝ վարտագոյն, ըստ ՆՅՀԼ. որ ի վկայութիւն կոչէ միայն զ«Բժշկոյն», «... այսինքն՝ դեղնադոյն»։ Դեղին ծաղիկ, որ վարի ի ներկս. կամ Գրքումս։ Իսկ վարտակ, որչափ գիտեմ, ո՛չ ուրեք գտանի ի համօրէն յայտնի մատենադրութիւնս մեր։ Ինձ այսպէս թուի՝ թէ Թարգմանն քաջ դատմամբ եւ վայելչաբար ընտրէ զբառք վարտակ, առ ի ճշգրիտ եւս բացատրելոյ զմասնաւոր իմն երփն իմաստի, զոր ունի ի սմին վայրի վերոյգրեալդ Յուն. χλωρός, եւ զխուն ինչ խտիր նշանակութեան դորին եւ Հայ. բառիս դեղին։ Իսկ արդ՝ առանց ինչ երկմտութեան մարթ է կարծել՝ թէ վարտակ չէ՛ր անլուր եւ անիմանալի ժամանակակցաց Թարգմանչին, այլ մանաւանդ սովորական բառ, թէ՛ իցէ ռամկական եւ կամ զաւառական, ի վաղնջուց ժամանակէ հետէ, թերեւս անգոստին յառաջին դարուց թուականութեան մերոյ ի Պարսկական լեզուէ անցեալ ի Հայ բարբառ (որպէս ապա եւ յԱսորի լեզու), եւ ընտանի լեալ եւ ընդեւական ժողովրդեան։ Թէպէտ եւ, որպէս երեւի, ոչ հանդիպեցաւ հասարակաց ընդունելութեան եւ հաւանութեան ի գրագիտաց, եւ մնաց անսովոր ի լեզու Հայերէն դպրութեան։ — Ուստի, եւ միանգամայն իսկ ասացեալ, վարտակ յիրաւի կարգելի է ի թիւ Հայերէն ընտիր բառից նորոգ ի վեր երեւելոց զառաջինն յառաջիկայ Թարգմանութեանս Յտ.։

|| * Որ հեծեալն էր ի նմա. ճշդիւ ըստ Յունին ԼՄ՝ ոք նոսրէն է վերայ նորա. տ. վեր. հմր. 2.։

|| * Անուն էր (Յ չունի էր) նորա մահ = Յ. ոչ ուղիղ թարգմանեն ԼՄ՝ առեւ շահ : || * Հետեւեի նմա. ընտրելադոյն բացատրութեամբ ԼՄ՝ երկայն ճեւ շոր : Հետեւել օտար է ի լեզուէ Հայ. Ածչ. Մատ. (միայն մի անգամ ի նախադրութեան իմ գլ. Ժ., իբրեւ դիմադ., տ. ՆՐՀԼ. ի բ. Հետեւի եւն.). ἀπολουθεῖν թարգմանի ի Ս. Գիրս մերթ՝ շրջել քնդ (գ. օր. ՂԿ. 9. 49), կամ շրջել զկնի (գ. օր. Ես. 45. 14), մերթ՝ երթալ զհետ (Ովս. 2. 8, Եզ. 29. 16, Մթ. 4. 25, Մկ. 3. 7, եւ այլուր), կամ երթալ զկնի (Թի. 22. 20, Մթ. 21. 9, եւն.), եւ մերթ՝ գնալ զհետ (1 Թգ. 25. 42), կամ գնալ զկնի (Հռթ. 1. 14, Մթ. 9. 19, եւն.), դարձեալ գալ զկնի (3 Թգ. 19. 20, Մթ. 8. 19 եւ այլուր), այլովքն հանդերձ : || * Նմա (երկր.). Լ նոյնպէս. իսկ Յ յգ. : ԹԼ համաձայնին ոմանց ի Յուն. օրո. : Հմմտ. Առ. 5. 5. || * Ի վերայ = Յ, զնց. ԼՄ : || * Զօրեքմասնեան. ոչ ճշգրիտ թարգմանեալ. դիպողադոյն ԼՄ՝ արդարեւ խառն = Յ, որ ճշգրիտ ունի՝ չորրորդի, կամ չորիք մասին. զնորակերտ բառս չորեքմասնեան համարիմ ուղղելի՝ չորեքմասնեայ (= քառամասնեայ՝ որ է յետնադոյն ժամանակի յօդուածոյ բառ) : || * Երկրի = Յ, փխկ. որոյ ԼՄ գնեն՝ աշխարհի : || * Սպանանել = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ աշխարհի : || * Ի գազանաց, ամենայն ճշգրութեամբ = Յ. այլապէս, թէպէտ եւ համիմաստ ԼՄ՝ Էդու. : || * Երկրիս. ԼՄ րցթ. զգորշ. յ. — Այս հատուած ըստ օրինակի Եր. 15. 2—3, 24. 10, 29. 17—18, 42. 17, 44. 13, Եզ. 5. 12, 17, 14. 21, 33. 27 :

9. * Զանճինս, թերեւս պատշաճադոյն (ըստ

նմանօրինակ առման Գժ. 2. 27. իսկ 2. 31 («ոգի») քան զԼՄ՝ շնորհաւոր. սոյնպէս եւ սա. 20. 4. || * Սպանելոցն = 8. այլակերպ եւ այլափոխ մաթ. Լ՝ «Բնոյն խորհրդանշան» ինչպէս, ԼՄ՝ փոխ. ինչպէս գնեն՝ ինչպէս. || * Անուանն. այլապէս ԼՄ՝ քանի = 8. || * Վկայութեանն (իմա՝ Յիսուսի). Լ առանց գորշ. Ե. — ԼՄ թիւրիմացութեամբ՝ + Նոր:

10. * Եւ ազադակեցին մինչեւ ցտակելով, բան առ բան = 8. իսկ ԼՄ բցթ. զբառադ եւ ազադակեցին եւ թարգմանեն սոսկապէս՝ որքան յայնիս Բնոյն (ըստ ԼՄ՝ է յայնիս Բնոյն). ա. վեր. 5. 2 զծան. յասացուածդ ճայնիս մեծաւ. || * Սուրբգ... ճշմարիտդ. ԼՄ առանց գորշ. Ե. || * Վրեժխնդրութիւնն առնես (առաւել համեմատի Յուս. առաւելեան πειν τὴν ἐχθρὸν, Դ. 18. 7, 8), փոխ. որոյ ճշգրտագոյնն ըստ 8 ունին ԼՄ՝ ինչպէս չլինի. — ինչպէս պէտքէն օրինակաւ թարգմանի ի Ս. Գիրք. 1. խնդրել վրեժ, կամ զվրեժ, կամ վրեժս (Մ. 4. 24, Ե. 21. 21, Դ. 26. 25, Երկ. 18. 19, եւ յաճախագոյնն ի Հ. Գ., զարձեալ Հ. 12. 19, 2. Կր. 10. 6). 2. ըսկ խնդրել [զվրեժխնդրութիւնն] (Դ. 16. 28, Ն. 1. 9). 3. առնուել (զ)վրեժ (Թ. 31. 2, 1Թ. 18. 25, 4Թ. 9. 7, Ար. 1. 21, եւ այլուր). 4. պահանջել (զ)վրեժս (Ե. 24. 8, 25. 12). 5. հատուցանել վրեժս (Երկ. 32. 41). 6. դատ առնել (Դ. 18. 3, 5), եւն. — Հմմտ. Ս. 78. 8, 10 «... առ ի խնդրել զվրեժ արեան ծառայից քոց» եւն. նոյնպէս Ու. 4. 1. || * Երկրէ, փոխադրութեամբ եղեալ ըստ հոլովոյ յատկացելոյն. — ԼՄ երկրէ:

11. * Իւրաքանչիւր = 8, պակ. ԼՄ. || * Պատ-

մուճան = 8 στανή, ըստ որում յոլովագոյնս Թարգ-
մանի յԱԺԸ. Մատ. (զ. օր. Մն. 27. 18 եւն., Եւ.
28. 2, 3, 4 եւն., Ղեւ. 6. 11 եւն., Թի. 20. 26,
Դա. 14. 12 եւն., 2 Թգ. 6. 14, 4 Թգ. 5. 8 եւն.,
1 Մն. 15. 27 [նորագիւտ Թարգմ. պակ.], 2 Մն. 5. 12
[նորագիւտ Թարգմ.՝ հանդերձ] եւն., Եսթ. 6. 8
եւն., Յոր. 2. 12 եւն., Սիբ. 6. 29 եւն., Յոն. 3. 6,
Ես. 9. 8 եւն., Եր. 52. 33, Բա. 4. 20, Եզ. 10. 2
եւն., 1 Մակ. 6. 18 եւն., 2 Մակ. 3. 18, Մկ. 16. 8,
Ղկ. 15. 22, 20. 46). ուրեք ուրեք եւս = հանդերձ
(զ. օր. Երկ. 22. 8, 1 Եզր. 4. 17, Բա. 5. 1, Մկ.
12. 38). Հմմտ. նաեւ խոն. 7. 9, 13, 14. Նուազ ի
ճաճ ԼՄ՝ արիւնիւն. || * Սպիտակ, ԼՄ-- : || * Հան-
գիցեն. 8 + այլ եւս (կամ մեւս եւս), որ պակ.
նաեւ ի ԼՄ. || * Ժամանակ փոքր, նոյնաբանու-
թեամբ = 8. լաւագոյնս ԼՄ՝ քոր ի խառնի (Հմմտ.
Յհ. 13. 33 « փոքր ինչ ժամանակ »). || * Զի իցեն
ծառայակիցք. աղաւաղ ընթերցուած. ուղղելի ըստ
8՝ մինչեւ կատարեսցեն (իմա՝ զընթացս կենաց,
Հմմտ. Գծ. 20. 24 եւ 2 Տմ. 4. 7) եւ ծառայակիցք,
կամ ըստ այլում ընթերցուածոյ ոմանց ի Յուն.
օրր., զոր ունին նաեւ ԼՄ՝ քնիւն լցնի եւ (եւ
պակ. ԼՄ) խառնիլից. 8 եւ ԼՄ միապէս + նոցա :
|| * Սպանցին = 8. մարթ էր Թարգմանեւ եւ՝ սպա-
նանելոց են (Հմմտ. Մթ. 11. 14, 16. 27 եւն., Ղկ.
9. 31 եւն., Յհ. 7. 39, այլովքն հանդերձ. ի մաս-
նաւորի Հռ. 8. 18, Գղ. 3. 23, 1 Տմ. 1. 18). այլով
գարձուածով եւ ոչ ճշդիւ գտակաւ ԼՄ՝ հանդեր-
ջեւ եւ կորուսիւ (փխկ. աղանձեւ, որպէս պարտ էր
Թարգմանեւ, Հմմտ. Մթ. 10. 28, 16. 21, Մկ. 9. 30,
Ղկ. 9. 22, Գծ. 3. 15, Հռ. 7. 11, 2 Կր. 3. 6 եւն.) :

|| * Որպէս = Յ. միայն թէ սա յաւ. եւ, որ թերեւս լոկ առ անփոյթութեան զանց եղեալ է ի գրչաց. Հմմտ. որպէս եւ 1 Կր. 9. 8, 1 Թս. 5. 6. — այլագոյնս իմն ԼՄ՝ իբրեւ շնորհ :

12. * Շարժումն եղեւ մեծ. փոփոխմամբ կարգի բառից Յ՝ շարժումն մեծ եղեւ (այսպէս եւ Ոսկան), ԼՄ՝ եղև շարժումն մեծ. — Յ նիւղ. եւ, զոր հանգոյն թԼՄ չունի եւս Յուն. օր. մի : || * Խաւարեցաւ. ճշգրիտ՝ եղեւ բռնի, կամ՝ եղև սեռ, որպէս ունին ԼՄ = Յ. Հմմտ. Յով. 2. 10, 31, Եզ. 32. 7—8 : || * Զրուրձ = Յ. այսպէս թարգմանի σάκκος ի բազում տեղիս Հ. Կ. (գ. օր. Մն. 37. 34, 42. 25, 35, Ղեւ. 11. 32, 2 Թգ. 3. 31 եւն.), իսկ ի Ն. Կ. երկիցս փոխադրի՝ խորգ (Մթ. 11. 21, Ղկ. 10. 13). — ԼՄ ոչ ճշգրիտ՝ շնորհ, որ է մանաւանդ = ἐπιβλημα (Մթ. 9. 16, Մկ. 2. 21, Ղկ. 5. 36) : Հմմտ. ստ. 11. 3 ուր թ եւ ԼՄ միապէս ունին՝ բուրձ : — Առ այս Հմմտ. Ես. 50. 3 « Զգեցուցից զերկիրն խաւարաւ, եւ իրրեւ զքուրձ արարից զհանդերձ նոցա » : || * Սեաւ. վրիպակ՝ թուի թէ՝ Թարգմանչին, փխկ՝ մագեղէն, որպէս Յ տրիχινος այլուր յԱծչ. Մատ. Թարգմանեալ գտանի (Եւ. 26. 7, Զք. 13. 4). իսկ ԼՄ՝ այծեայ (ըստ Լմ՝ այծեայ), որ առաւել անկ է յետնագոյն ժամանակի : || * Բովանդակ = Յ, ուր ԼՄ ոչ ճշգրիտ գտնեն՝ բուրձն : || * Արիւն. Յ նիւղ. իբրեւ, զոր ունին նաեւ ԼԲ :

13. * Անկան = Յ, զոր ԼՄ փոխեն՝ խոնարհ, հաւանական կարծեօք ի նմանութիւն Մկ. 13. 25 « եւ աստեղք յերկնից թօթափեսցին » : իսկ զուգարան տեղին Մթ. 24. 29 « եւ աստեղք անկցին » :

յերկնից » : || * Ի վերայ երկրի . լաւագոյն ԼՄ՝
 է յերկն = Յ . || * Որպէս քզեցի քնկեցու՝ զվաղա-
 հասունկն (Յ յգ. . տ. խոն.) իւր՝ յուձգին հողմոյ
 շարժեալ , բան առ բան , նա եւ ըստ գասաւորու-
 թեան բառից = Յ . Իսկ ԼՄ ոչ բարւոք իմացեալ
 զմիտս Յուն. ընդ. այլայլեն զիմաստն , եւ վրիպա-
 նօք թարգմանեն՝ որպէս որպէս իշխանոյ զի
 շարժեցի է հողմոյ (զոր Ածշ. Կպ. ըստ Յուն. ընդ.
 ուղղէ զայս օրինակ՝ որպէս քզեցի քնկեցու զպտուղս
 իւր խակս , յուձգին հողմոյ շարժեալ) , թերեւս յաւ-
 չի կալեալ զնախատիպ օրինակն Ես. 34 . 4 և . . .
 եւ ամենայն աստեղք թօթափեսցին իբրեւ զտերեւ
 յօրթոյ եւ որպէս անկանի տերեւ ի թզենւոյ :
 — Դիտելի է սակայն զի ԾԱՍՄԻՅՑ բուն մտքն նշա-
 նակէ զխակ բուզն , որ անաղան աճէ ընդ ձմե-
 րայնոյն ժամանակս , բայց եւ այնպէս ոչ հասանէ ,
 այլ ի գարնան անկանի թօթափի : Յուն. բառք
 այդ՝ արտաքոյ գրոց Յտ.՝ մի անգամ եւեթ գտա-
 նի յԱծշ. Մատ. , այս է՝ Երգ. 2 . 13 ուր ի մեզ
 թարգմանի բողբոջ (եթզենի արձակեաց զբողբոջ
 իւր) , և ուր , ըստ ՆԲՀԼ. ի բ. , ասէ Նիւ .
 [Գրիգոր Նիւսացի] Որ նախ քան զքաղցր եւ զկա-
 տարեալ պտուղն ի թզենւոջն պտղոյ տեսակաւ յա-
 ռաջագոյն ընծիւղի , բողբոջ ասի և . ն . : — Իսկ
 բառիւս վաղոմասունկ Առաջին Թարգմանիչք մեր
 փոխադրեն մերթ զՅուն. 1) πρῶτος, Ես. 28 . 4
 և Եւ եղիցի ծաղիկն յուսոյ թօթափեալ . . . իբրեւ
 զվաղահասունկն բզոյ : և մերթ 2) ὑπέρτος (կամ
 πρῶτος, տ. վեր. զծան. ի 2 . 28) , Ովս. 9 . 10 և եւ
 իբրեւ զդիտակ (Երբ. զպտուղ) ի քզեցու զվաղա-
 հասունկ տեսի զհարս նոցա : որ եւ թարգմանի

կանխահաս, Եր. 24.2 «իբրեւ զկանխահաս թղոյ» : Հմմտ. Մովսէս Խոր., Պատմ. Գ. խ. «եւ ի բերդ ինչ գիմեալ՝ ի վերայ պատուարին եօթն եւ տասն այր նետիւք հարեալ՝ վիրաւոր ի վայր հոսեաց [Վարազդատ] միմեանց զկնի, իբր ի սաստիկ իմն մրրկէ վաղահասունկ քզեցեաց» : այլ եւ ըստ ՆՅՀ. ի բ.՝ «Թղենիք զվաղահասունկն բողբոջեալ գիտակոյ յառաջ ընծայեն» : Ու. [Ոսկերերան] հֆ. (ուր յն. ὄλυσθος, grossus, ficus immatura)» :

14. * Երկինք. Լ երէն, ըստ Լւմ բաղմարար = Թ. || * Բակեցան = Յ. պակ. ԼՄ. || * Իբրեւ զմագաղաթ զպարեցաւ. ազաւազութիւն ինչ կայ ի տեղւոջս. ուղղելի է ըստ Յ՝ իբրեւ զմագաղաթ զալարեալ, այսինքն՝ իբրեւ զմագաղաթեայ գիրս որ գալարին. — Թիւրիմացութեամբ համարեալ թէ Յուն. ընդն. կր. ստորոգելի իցէ երկնից՝ ԼՄ ոչ ուղիղ թարգմանեն՝ իբրեւ զմագաղաթեայ գիրս գալարին — Նախանկար օրինակն է Յս. 34.4 «Եւ հալեսցին ամենայն զօրութիւնք երկնից, եւ գալարեսցին երկինք իբրեւ զմագաղաթ» : — Յ եւ հանգոյն նմին ԼՄ յաւ.՝ եւ ամենքն քրիստոս (Յ եզ.) եւ իշխի (Յ եզ.) ի տեղաց (Յ յգ.) իւրեանց շնորհեցան :

15. * Երկրիս. ԼՄ առանց դմբշ. յ. || * Մեծամեծք (ըստ Մկ. 6.21՝ «Նախարարք») : ԼՄ էշխանի. Հմմտ. Յս. 24.21, Եր. 14.3. || * Եւ (երբ.) = Յ, պակ. ԼՄ. || * Մեծատունք. ԼՄ Դձ-Դձ. ըստ իմաստին երկրորդն եւս ի գէպ դան Յ πλοῦτος, որ նշանակէ եթէ՛ Դձ-Դձ (Մն. 13.2, 1 Թգ. 2.10, 2 Թգ. 12.1 եւ յաճախագոյնս ի Հ. Կ., դարձեալ ի Ն. Կ.՝ Մթ. 19.23, 24, 27.57, Մկ. 10.25, 24.6.24 եւ յայլ տեղիս), եւ եթէ՛ մեծամեծ (Հմթ.

3 · 10, Ես. 53 · 9, Եր. 24 · 1) · ուրեք ուրեք թարգմանի եւս՝ մեծ (Ժող. 10 · 20, Իմ. 8 · 8, Եր. 9 · 23, Եփ. 2 · 4), այլովքն հանդերձ։ || * Հգաւրք · ԼՄ չըբաւրէ · տ. վեր. զծան. Ի 5 · 2. || * Ծառայք · 8 + եւ ազատ(ք) · նմանապէս ԼՄ եւ + «Ռեւոլյուցիոն» — շոտ · Թ միաբանի ընդ ոմանս Ի Յուն. օրր. (յորս եւ Սինէական ձ.)։ || * Լերանց = 8, պակ. ԼՄ · Հմմտ. Ես. 2 · 10, 19 («Թաղուսցեն յայրս եւ Ի ծերպս վիմաց եւ Ի սորս երկրի, յերեսաց ահի Տեառն եւ Ի փառաց զօրութեան նորա») եւ 21։

16. * Ասեն = 8 · Իսկ ԼՄ անկ.։ || * Վիմաց եւ լերանց · 8 հակադարձ կարգաւ · Իսկ ԼՄ բցթ. դրառս վիմաց եւ, եւ ունին լոկ՝ վերնց։ || * Թե. այսպէս եւ ԼՄ · չիք Ի 8։ || * Մեր · ԼՄ + եւ ցիւլ-բ.՝ թէ, ակնյայտնի օրինակ առեալ զբանս Ովս. 10 · 8 «եւ ասացեն վերնց՝ թէ ձկներսք է վերայ իւր, եւ ցիւլ-բ.՝ թէ ծածկեցէ շէշ» · 8 եւս շուռի զայս յաւելուած։ — Հմմտ. նաեւ Ղկ. 23 · 30։ || * Թաւուսցէ · հաւանական կարծեօք՝ վրիպակ գրչի (այլ սակայն տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.)։ ուղղելի՝ բարուցէք = 8, փխկ. որոյ ԼՄ դենն՝ ծածկեցէ։ || * Յերեսացն՝ որ նստին (8 ընդն.) Ի վերայ արձուոյ (ըստ 8 լաւագոյն ընթերցուածն է Բ՝ արձուոյն), եւ յերեսաց բարկութեան (8 լոկ՝ Ի բարկութեան) զառիմն = 8 · այս հատուած ամբողջապէս պակ. Ի ԼՄ · Իսկ Ոսկան ունի զսոյն ըստ այսմ օրինակի՝ յերեսաց նորոյն է վերայ «Թաւոյն, եւ է բարկութեան է» — Հմմտ. վեր. 4 · 2, 9, 5 · 1, 13։

17. * Նոցա (այս է՝ Աստուծոյ եւ Գառնին) = 8, համեմատ բազմաց Ի Յուն. օրր. (յորս Սինէական գրչդ.) · Իսկ ԼՄ ընթեռնուն՝ նա, ըստ այլոց

ՅուՆ. 44. (յորս է Աղեքսանդրեանն), տ. զՀամեմատութիւն ՅուՆ. օրր. : Առ այս հմմտ. Ես. 63. 4, Յով. 1. 18, 2. 1, 31 («մինչեւ եկեալ իցէ օր Տեառն մեծն եւ երեւելին»), Սփ. 2. 2 («մինչեւ եկեալ իցէ օր բարկութեան սրտմտութեան Տեառն»), || * Ո՞. ԼՄ -՛՛. || * Կարիցէ. վայելագոյն քան զԼՄ -ի-ր-ի- : || * Կեալ. ճշգրտոյն ԼՄ՝ -ի-ւ- = Յ. (հմմտ. Մթ. 12. 28, 26, Ղկ. 11. 18, 21. 30 եւն.). — ԼՄ + առ-ջի նոր- : — Հմմտ. Նա. 1. 6 («եւ ո՞ կացցէ ընդդէմ բարկութեան սրտմտութեան նորա»), եւ Մզ. 3. 2.

Է. 1. * Յետ այսորիկ = Յ, այսպէս եւ Մ, իսկ Լ յետ օրրի-ի. — Յ եւ Լ հաւասարապէս նխդ. եւ, որ սակայն պակ. նաեւ յոմանս ի ՅուՆ. օրր. : || * Հրշտակս. ԼՄ հրեշտակ- : տ. վեր. 3. 1. || * Ի վերայ ջորս անկեան. այս վրէպ քերականական ան-երկրայ ոչ եթէ Թարգմանչին, այլ անփութութեան գաղափարողաց վերագրելի է. ուղղելի ըստ Յ՝ ի վերայ ջորից անկեանց (հմմտ. Մթ. 24. 31, Մկ. 13. 27). — ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ է ընդ-անկ- : || * Որք ունեին. ԼՄ եւ -անկին. երկուքին եւս = Յ ընդն. ներկ. : || * Հողմնս. վրիպակ ուղղագրութեան, ուղղելի ըստ ԼՄ՝ հողմ- : Հմմտ. Եր. 49. 36, Ջք. 6. 5, Դն. 7. 2. || * Երկրիս. ԼՄ առանց դժբ. : || * Ի վերայ ծովուն = Յ. — ԼՄ է ծովուն- : || * Ի վերայ ծառաց = Յ. — ԼՄ է ծառ- : 2. * Տեսանէի. ԼՄ կար. = Յ. || * Որ ելանէր. ԼՄ չի եւ. երկուքին եւս = Յ ընդն. ներկ. :

|| * Յարեւելս ի կողմանէ. ճախողակի բացատրու-
թիւն, կամ մանաւանդ աղաւաղութիւն գրչդ.,
փխկ.՝ յարեւելից կողմանէ, ըստ Յ (Հմտ. Թի.
3. 38, 34. 3, 11 եւ այլուր յաճախ), որ եւ ասի՝
յեղիցն արեւու (Ես. 9. 12, 11. 11), կամ՝ յարեւելից
կուսէ (Եզ. 48. 3, 4), եւ կամ՝ յարեւելց, որպէս
ուշին ԼՄ (այսպէս Ծն. 11. 2, Յեա. 12. 3, եւ յը-
ւակի ի Ս. Գիրս): || * Ունելով. ԼՄ եւ ասի,
ուր Յ ընդն. ներկ.: || * Զկնիքն. ԼՄ առանց
գորշ. յ.: || * Զորից կենդանեացն, այլակերպ յամե-
նայն Յուն. օրր. — Յ ունի՝ ջորից հրեշտակացն,
ըստ սմին օրինակի եւ ԼՄ՝ առ չբ. հրեշտակն:
|| * Որոց տուաւ նոցա, բառ առ բառ = Յ. այլով
դարձուածով ԼՄ՝ որոց առեւելք: || * Վնասել =
Յ. անճշգրիտ ԼՄ՝ աղակէտել. տ. վեր. զծան. ի Զ. 11:
|| * Ի վերայ երկրի եւն., ազատ Թարգմանութիւն,
փխկ. արկ. խնդ., իսկ ԼՄ հյց. խնդ. = Յ:

3. * Ասելով = Յ ընդն. ներկ. — ԼՄ եւ ասի,
|| * Վնասիցեք. ԼՄ խնդ.: || * Եւ (առջ. եւ
երկր.) = Յ, պակ. ԼՄ (ԼՄ ունին զերկր.):
|| * Կնքեցուք = Յ, զոր ԼՄ գնեն յեզ. եւ աւե-
լորդաբար նխդ.՝ դարձեցէ: || * Մերոյ = Յ, զոր
ԼՄ ունին դարձեալ յեզ.՝ իմոյ: || * Ի վերայ ճա-
կատուց նոցա = Յ. զնց. ԼՄ, այլ սակայն Մ ի
կարգի բանից մեկնութեան ի մէջ բերէ զհեղինակ
ձեռնարկն Աստուծոյ: Նմանապէս Ոսկան ունի՝ ի հե-
լաբ. նոցա:

4. * Հարիւր. Լ գրէ՝ հարեւր, իսկ ԼՄ = Թ:
|| * Հազարք = Յ, զոր ԼՄ գնեն յեզ.: || * Որ
կնքեցան. ԼՄ նստել = Յ: || * Յասնեայն ցեղիցն
= Յ. այլակերպ ԼՄ լոկ՝ յաշէ: || * Իսրայելի,

ԼՄ — ք, որք եւ հանգոյն Յ նիւղ.՝ արդարեւ :

Ճ — Յ. * ի ցեղեմ (տասնեքին) . ԼՄ յալիւ . — փսղի ըստ հասարակագոյն կիրարկութեան յԱՅՃ . Մատ. , զորդւոցն իսրայելի տասցեալ , պատշաճագոյնս թարգմանէ թ՝ ցեղ (հմտ. Թի. 1 . 23 — 47 , 2 . 5 — 34 , 7 . 12 , 18 , 10 . 16 — 28 , 13 . 5 — 16 , 34 . 13 — 29 , Յես. 15 — 21 , եւ յայլ բազում տեղիս . ըստ համեմատի անօրագոյն իմն գտանի ազգ , Նւ. 2 . 1 , Թի. 1 . 21 , 49 , 2 . 27 , 3 . 6 , Յթ. 6 . 11 , Տոր. 1 . 1 , 4 , Նզ. 37 . 19 , Մթ. 19 . 28 , Հո. 11 . 1 , այլապէս Փպ. 3 . 5 , այլովքն հանգերձ) : — Իսկ շարկարդի եւ թիւ երկոտասան ցեղիցն որդւոցն իսրայելի ի թ չմիարանի ընդ ՅԼՄ . եւ դարձեալ է եւ Բ սակաւիկ ինչ տարբերին ի միմեանց : ԼՄ քառասորեն համեմատ Յ այսպէս . յալիւ Յագոյ — Ռաբբի (Մ Ռաբբի) — Գագոյ — Աւերոյ — Նեֆթալայ — Մանասի — Շաւաշ — Ղեւոյ — Իսախար — Զաբուլ — Յալեֆ — [ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ « յօրինակին պակասէր . Յալիւ Յալեֆ երկոտասան հալլի ինիւլ »] — Բեֆթալ : Սակայն սոքին երեքեան այլակերպ են ի միմեանց այնու զի ԼՄ զկնի իւրաքանչիւր երկոտասան հալլի (Յ յգ.) թուոյ յաւելուին՝ ինիւլ (ըստ ԼՄ՝ ինիւլ) , մինչ Յ ունի զընդն. անց . զայդ՝ եղեալ ի յգ.՝ միայն յետ առաջին եւ վերջին թուոյ : Իսկ է եւ Բ բցթ. զայդ բառ ամենայն ուրեք , եւ շարագասն զանուանս երկոտասան ցեղիցն այլապէ կարգաւ , եւ զոմանս այլադուանկ եւ խաթարեալ ուղղագրութեամբ , ըստ այսմ օրինակի . ի ցեղեմ է Յուդայ (Բ — դա) — Ռաբբեմի (Շմոնի) — Շմաւովմի (Ռաբբեմի) — Ղեւեա (Ղեւի) — Իսաքարա (Սաքարա) — Զաբուլովմի

(Զաբողնի) — Բեցիամենի (նոյնպէս) — Նեփթաղեմի (— քաղի) — Գաղա (նոյնպէս) — Ասերա (նոյնպէս)։ Ապա ուրեմն թ նշանակէ միայն տասն ցեղս, եւ անյիշատակ թողու զանուանս Մանասէի եւ Յովսէփայ։ Յայտ իսկ է ստկայն՝ թէ համար ցեղիցն նոյն ինքն ի 8 թերթի է (Հմմտ. Մն. 49, Թի. 1, 2. 10—83, 13. 8—16, 34. 16—28, Երկ. 33, 1 Մն. 4—7)։ Իսկ խառնակութիւն բնագորին ի թ եւ պլափոխութիւնք գրչութեան առանց ամենայն երկմտութեան ընծայելի են անփութութեան ընդօրինակողաց։

9. * Յետ. ԼՄ նիւզ. Ե.։ || * Բազմութիւնք յոյժ. 8 եզ. — ԼՄ յազմութիւնք Բազմ.։ || * Զորքուել զմոտս (8 եզ.) ոչ որ կարէ (8 անկ.) = 8. այլապէս դարձուածով ԼՄ՝ որոց ու խոյր ընդ.։ || * Յամենայն ազգաց մինչեւ ի լեզուաց, ճշդիւ = 8. իսկ ԼՄ այլափոխեն՝ յամենայն հիշատակաց եւ յամենայն ուղից եւ յամենայն լեզուաց եւ յամենայն յազմութիւնք.։ || * Որ. ԼՄ որ.։ || * Զինքեամբք. ԼՄ շէրեմբք.։ || * Պատմունքս սպիտակ. 8 յգ. — ԼՄ հանդերձս ուղիքս.։ տ. վեր. զծան. ի 6. 11.։ || * Արմաւենիք. ԼՄ որ. հանդերձս = 8.։ || * Նոցա. ԼՄ իւրեանց.։

10. * Եւ (առջ.) = 8, պակ. ԼՄ.։ || * Աղաղակիւն. այսպէս եւ ԼՄ. — 8 ներկ.։ || * Զայնիւ մեծաւ. ԼՄ է յոյն Դ. տ. վեր. զծան. ի 5. 2.։ || * Ասելով = 8 ընդն. ներկ., զոր ԼՄ ըստ սովորութեան փոխեն՝ եւ ունին.։ || * Փրկութիւն. սոյնօրինակ եւ ԼՄ. ըստ 8՝ փրկութիւնն.։ || * Մերոյ. սոյնպէս եւ ԼՄ. ըստ 8 պիտի տրկ.։ Այս են միտք բանիցս. փրկութիւնն որ եղեւ մեզ՝ յԱստուծոյ է եւ ի Գառանէն. Մ էջ 110 մեկնաբանէ՝ « փրկու-

Թիւն ասեն մերս՝ շնորհացն Աստուծոյ է, եւ ոչ մերում զօրութեանս : Հմմտ. Սղ. 3.9 «Տեառն է փրկութիւն», եւ Եր. 3.23 «Ի ձեռն Տեառն Աստուծոյ մերոյ է փրկութիւն Իսրայելի» : Հմմտ. նաեւ 5.13, 12.10, 19.1 :

11. * Զծերունեաւքն. ԼՄ փրկեցի. տ. վեր. զծան. Ի 5.5. || * Անկան = 8. — ԼՄ անկ. || * Նոցա եւ առաջի գառիցն. չիք Ի 8 եւ ոչ Ի ԼՄ. Տեղիս այս փոքր ինչ խանգարեալ է. փոխանցոցա Թերեւս ընթեռնի է՝ Նոցա (տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.) : || * Ի վերայ երեսաց իւրեանց = 8, ուր ԼՄ ունին լոկ՝ յերես, եգեալ զկնի նախընթաց բային անկանքն : || * Երկիրպագին = 8. — ԼՄ անկ. — Հմմտ. 5.11, 11.16 :

12. * Եւ ասեն. աստ ընդ հակառակն ԼՄ ունին՝ ասել = 8 ընդն. ներկ. : || * Փառք. ԼՄ առանց դմրչ. Եւ ԼՄ միօրինակ + եւ իմաստաւորութիւն (միարան ընդ Թ պակ. եւս Ի Յուն. Աղեքս. օրր.) : || * Գովուքիւնդ. ԼՄ Իմաստ. տ. վեր. զծան. Ի 4.9. || * Պատիւդ... զաւրուքիւնդ. ԼՄ առանց դմրչ. Եւ : || * Ոյժդ = 8 (տ. վեր. զծան. Ի 5.12). ԼՄ կարի այլակերպ՝ շնորհ : || * Աստուծոյ մերոյ. այսպէս եւ ԼՄ. ըստ 8 հարկ է դնել Ի տրկ. ԼՄ նիւղ. Տեառն : — Հմմտ. 4.9, 5.12 :

13. * Մի ոմն. ԼՄ Բ, տ. վեր. զծան. Ի 5.5. || * Ի ծերոցն. ԼՄ յերեցն. տ. վեր. զծան. Ի 5.5. || * Պատասխանեաց ասելով, ամենայնիւ ըստ Յուն. ոճոյ = 8, փխկ. որոյ ԼՄ համառօտելով գնեն լոկ՝ ասէ : Ըստ ոսկեղինիկ հայկաբանութեան պարտ էր Թարգմանել՝ պատասխանի ետ եւ ասէ (հմմտ. ἀπο-κρίνεσθαι, պատասխանի տալ, իբրեւ դիմ. բայ, ընդ

λειτουργ, ասել, ընդհ.՝ ՄԹ. 25.9, 37, 45, ՄԿ. 15.9, 24. 3.10, ՅԸ. 1.26, եւ յայլ բազում տեղիս Ածշ. Մատ. — զուէն ուրեք գտանի եւ պատասխանի առնել, ԳԺ. 25.4 եւն.): ՆԲՀԼ. Ի Բ. «պատասխանի տալ» կամ «տալ պատասխանի» = ἀποκρίνεσθαι, ասէ՝ «Տե՛ս ստէպ Ի Հին եւ Ի նոր կտ. եւ յամենայն գիրս ըստ նախնեաց. ուր յետինք առաւել դնեն՝ Պատասխանել, որ է որպէս ոճ առական»։ Իսկ Ի Բ. «պատասխանեմ» յայլոց միջի Ի վկայութիւն կոչէ զԴաւիթ Անյ., Պորփ., եւ զՄովս. Խորենացի, Պատ. Գ. 80։ Նորայր, Կորիւն եւն., էջ 432, յառաջ բերէ զբայդ պատասխանել Ի «Ծանկոց երից դրոց Մատթէի Մեկնութեանն յոսկերերանէ», զորմէ ասէ՝ Թէ «ոչ միայն Մատթէի Մեկնութեան Թարգմանչին անծանօթ» բառ է, «այլ եւ միւս Առաջին Աշակերտաց առ Հասարակ»։ ՅԱծշ. Մատ. մի անգամ եւեթ գտանի պատասխանել, այս է՝ Յոր. 13.19 «Զի ո՞վ է ոսոխն իմ որ պատասխանեցէ ինձ» (ըստ Ածշ. Զօհր., իսկ Ածշ. Կպ. այլադգ իմն ընթերցուած ընծայէ)։ Այլ սակայն Նորայր, Ի վերոյիշեալ տեղւոյ էջ 215, անվաւերական եւ անհարազատ համարի զայդ ընթերցուած, միաբան կարծեաց Հ. Ղեւոնդի վ. Յովնանեան, «Հետազոտութիւնք նախնեաց առնկօրէնին վրայ» (Հանդէս Ամսօրեայ, 1888, 7ա), յորոց Նորայր, անդ էջ 212—213, Ի մէջ բերէ զհետադայ հատուած. «Ծանօթ է բանասիրաց որ Ս. Մեսրոպայ երիցագոյն աշակերտաց յաջորդող կրտսերագոյն աշակերտք... իրենց գրուածոց մէջ բաւական յաճախութեամբ այնպիսի արմատական եւ ածանցեալ բառեր կը գործածեն, որ Թէ եւ օտար բառեր չեն,

... այլ բուն հայկական են, սակայն երբեք ի կիրարկած չեն ո՛չ իրենց սւսուցիչքն եւ առաջնորդք, եւ ո՛չ երիցագոյն աշակերտակիցք ... : Այնու աւելի զարմանալի կ'երեւայ եւ աչքի կը զարնէ այս զանազանութիւնն՝ որ նոյն բառերէն գէթ ոմանք շատ յաճախ կրնային գործածուիլ : Օրինակ ըլլայ արմատական բառից՝ արփի, ... եւ անհնգեալ բառերու՝ աղօթել, ողջունել, ուրախանալ, ուրախացուցանել, պատասխանել ... : » Ապա ի սոյն յաւելլ՝ ասէ նորայր. « Ի շարունակութեան նոյն սւսումնասիրութեան կը գրէ [Յովնանեան] եւ յերես 17 ա. « Գիտենք թէ յիշեալ բառերէն ոմանք մի կամ երկու անգամ կը հանգիւյին նա եւ առաջին Թարգմանչաց գրութեանց մէջ. բայց իրաւամբք կասկածելի կը համարինք վաւերականութիւնը, (բուն անոնց գրչէն ելած ըլլալը) : Անոր համար չվարանեցանք չեղածի տեղ գնել ի գործնականին, իբր ստոյգ գուշակելով օրինակողաց անհաւատարմութիւնն եւ անհաշտութիւնը : Եւ ի մէջ կը բերէ զՊատասխանեմ (Յովր. ԺԳ. 19), որ ի 23 օրինակաց նոյն գրոց՝ միայն 5 օրինակաց մէջ կը գտնուի, որով անվաւերութեան բառիդ տարակոյս չմնար : — Յ շարագասէ այսպէս՝ եւ պատասխանի ետ մի ոմն ի ծերոցն եւ ասէ + ցիս . իսկ ԼՄ՝ եւ ասէ ցիս + յիցանց + անդի : || * Այսք . ԼՄ ասա : || * Որք զգեցեալ են . ԼՄ ոք չէցեւը (-ցեւ ԼՄ) եւ . Յ ընգն . : || * Պատմութեան սպիտակ . Յ յգ . որոշ հյց . նմանապէս ԼՄ՝ չհանգիւյն . ողիտի . տ . վերջեան . ի 6 . 11 . : || * Եւ (երկր) . ԼՄ + ԿՄ . : || * Եկից = Յ . ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ ԿՄ . : »

14. * Նմա = Յ արկ . — ԼՄ ցիս : || * Իմ

= 8, զնց. ԼՄ. || * Ասաց = 8. — ԼՄ ներկ. || * Իճճ = 8 տրկ. — ԼՄ ցի. || * Այս. ԼՄ տո + Ե = 8. Ինճ Թուի՝ Թէ էական բայդ զանց եղեալ է ի Թ յօրինակողաց. ուստի ընթեռնլի է ըստ 8 այսպէս՝ այս են որք եւն. || * Որք գան = 8 ընդն. յգ. — ԼՄ ու էն. || * Ի նեղութեանց մեծաց. ԼՄ է իշտաց Դիշտ. 8 ունի ճշդիւ՝ ի նեղութեանց մեծե, տ. վեր. զծան. ի 1. 9. Հմմտ. ՄԳ. 13. 19, ՄԹ. 24. 21. || * Զպատմունճանս = 8. — ԼՄ շտիւնիւն. տ. վեր. զծան. ի 6. 11. Հմմտ. առ այս նա եւ ԵԼ. 19. 10, 14, 1 Կր. 6. 11. || * Զնոսա = 8, պակ. ԼՄ.

15. * Վասն այսորիկ = 8, անճիշդ ԼՄ՝ էն շտիւնի. || * Աստուծոյ. ԼՄ նիւղ. ռիտոն = 8. || * Սպասաւորեն. դիպողագոյն ունին ԼՄ՝ դշտիւն. — սպասաւորել միայն մի անգամ գտանի յԱՅ. Մատ. Սիբ. 39. 4. — λατρεύειν առ հասարակ Թարգմանի պաշտել (գ. օր. ԵԼ. 3. 12, Թի. 16. 9, Երկ. 4. 19, 28, 6. 13, 10. 12 եւ յաճախագոյնս ի Հ. Կ., է ուրեք եւ ծառայել, Ղեւ. 18. 21. նոյնպէս եւ ի Ն. Կ. ամենայն ուրեք, Հմմտ. մանաւանդ Եբ. 8. 5, 13. 10 եւն.). || * Նմա. ԼՄ շտ. || * Ի տուե եւ ի գիշերի = 8. — ԼՄ շտիւն Եւ շտիւն. տ. վեր. զծան. ի 4. 8. || * Բնակեցե ի նոսա = 8. ոչ ճշդիւ ԼՄ՝ Բնակեւ է ի նոսա. — տաշտոն նշանակէ 1) բնիկ առմամբ տիրապէս՝ հարկանել զվրան, կամ զխորան, եւ կամ զտաղաւար իւր, ինչ որն ի վերայ ուրուք, այսինքն՝ պատսպարել զոք, հովանի լինել, կամ պաշտպանել ումեք. յայս միտս իմանալի է ի սմին վայրի զբնակելն. ըստ այսմ՝ ճշդիւ ըստ իմաստին Յուն. բնգ.՝ Թարգմա-

նեղի էր զայս օրինակ՝ պատասխարեցէ զմաս, կամ
նովանի լիցի, եւ կամ պաշտպանեցէ նոցա. Հմե.
Ղեւ. 26. 11 «Եւ հաստատեցից զախա (ըստ Երբ.
դիտութեան) իմ ի ձեզ» . — 2) Ընդհանրապէս՝ բնակել
(Մե. 13. 12, Դա. 5. 17, 8. 11 «Վրանբնակիչ»,
ՅԹԳ. 8. 12 «Հովանի լինել», ա. Անշ. Կպ., ՅՀ.
1. 14), ա. նաեւ սա. 12. 12, 13. 6, 21. 3:

16. * Եւ (առջ.) . չիք ի ԼՄ եւ ոչ ի Յ.
|| * Բաղդիցեն. Յ + ալլ եւս («ոչ եւս քաղցիցեն»),
որ պակ. նաեւ ի ԼՄ, համաձայն ոմանց ի Յուն.
օրր. (յորս եւ Սինէպիանն, ա. զՀամեմատ. Յուն.
օրր.): || * Մառաւեոցիւն = Յ. — ԼՄ Զաւրէյն,
իսկ Լաւ ունին = Թ. Գարձեալ Յ + ալլ եւս («ոչ
եւս ծարաւեացին»), որ հանգսյն Թ եւ ԼՄ պակ.
նաեւ ի բազումս ի Յուն. ձգ.: || * Եւ ո՛ր նորցէ
զնոսա (Յ ճշգիւ՝ եւ ո՛ր ամեցի ի վերայ նոցա)
արեգակն եւ ո՛ր (Յ + ամենայն) տաւր = Յ. այլ-
ազգ գարձուածով յեղագիտին ԼՄ՝ եւ ո՛ր որ մե-
ղիցէ նոցա՝ ո՛ր արեգակն եւ ո՛ր տօր: Հմե. Գնա-
խատիպ օրինակն Ես. 49. 10 «Ոչ քաղցիցեն եւ ոչ
ծարաւեացեն, եւ ոչ խորշակահար լիցին յարեւ-
ու», եւ Սղ. 120. 6 «Արեգակն ի տուէ քեզ մի՛
մեղիցէ, եւ մի՛ լուսին ի գիշերի»:

17. * Զի = Յ, փխկ. որայ ԼՄ գնեն՝ եւ:
|| * Որ ի մեջ արօռոյն է = Յ, միայն Թէ սա չունի
զէական բայդ. ԼՄ ո՛չ ուղիղ Թարգմանեն՝ է Դէյ
«Նոսոյն էւրայ (Մ չունի էւրայ): || * Նոցա (առջ.).
ԼՄ հյց. = Յ. Հմե. Սղ. 22. 2. || * Ի ջուր
կենդանութեան աղբերաց. խառնակ է յօրինուած
բանից. ուղղելի է ըստ Յ՝ ի կենաց աղբերս ջրոց.
նմանօրինակ գրեն ԼՄ՝ է կեաց աղբեր ջրայ, աւե-

լորդաբար + Կնդանայ, Հմմտ. Սղ. 22. 2—3, Ես.
49. 10. || * Եւ ջնջեսցի = Յ. ոչ ճշդիւ ԼՄ՝ Կնդ
Եհպ, յոր յարեալ յաւ. Ապուռ, համեմատ Յ.
|| * Յերեսաց. սոյնպէս եւ Լ. Թուի՝ թէ նմանո-
ղութիւն բանից Ես. 25. 8 « եւ դարձեալ եհատ
Աստուած զամենայն արտօսը յամենայն երեսաց ».
ճշդիւ ըստ Յ՝ յաւց, որպէս ունին եւ ԼՄ՝ տ.
ստ. 21. 4 :

Ը. 1. * Իբրեւ. ԼՄ որդի. || * Ժամակեւ
մի. ԼՄ Կն յաւ. — Ժամակեւ, բառ ցայսօր չեւ
եւս ծանուցեալ, նմանահան ճշդրտութեամբ յօրի-
նեալ ըստ Յ իմարտ. Յուն. բառս այս այլուր յԱծչ.
Մատ. ո՛չ բնաւ պատահէ. իսկ Ժամակեւ (Հմմտ.
զհանգունատիպ կազմութիւնս գրակեւ, իղակեւ)
գասակարգելի է ընդ նորագիւտ բառս ի Թ. տ.
վեր. 1. 12, 15, 3. 18, 6. 8 :

2. * Զեքն հրեղտակսն = Յ. ոչ ճշդիւ ԼՄ՝
հրեղտիւ Եհ. Հմմտ. վեր. 1. 4, 4. 5, 5. 6, եւս
եւ Դկ. 1. 19, Տոր. 12. 15. || * Աթոռոյն. այ-
լակերպ ԼՄ՝ Ապուռ = Յ. || * Տուաւ. այսպէս
եւ ԼՄ, համաձայն ոմանց ի Յուն. օրր. — իսկ Յ
յգ. || * Փող. Յ յգ. — ԼՄ ոչ ճշդութեամբ՝
Ինչ :

3. * Եկն. Յ + Ե, զոր ունին եւս ԼՄ. իսկ
ԼՄ = Թ. || * Ի վերայ սեղանոյն = Յ, զոր ԼՄ
վրիպանօք փոխեն՝ առ Եհնն. || * Ունելով = Յ
ընդն. ներկ. — ԼՄ Ե հնէր. || * Լիբանովն տոն,
սոյնպէս եւ խոն. հմր. 5, ուրոյն ուրոյն իբրեւ եր-

կու բառք գրեալ, զորս Բ ագիտութեամբ միջակի-
տիւ իսկ զառուցանէ ի միմեանց: Յանաեղեակ գրչաց
խաթարեալ եւ յայլանգակ ձեւ փոխակերպեալ
բառս լիբանովն տոն, անշուշտ ի սկզբան անգ՝ ղի-
բանովտոն, կամ լիբանովտոն, փոխադրութիւն է
լիբանատոնի զոր ունի Յ, անփոփոխ պահեալ զձեւ
հյց. հոլովի: Բառս Լիբանատէ նշանակէ՝ 1) բնիկ
առմամբ՝ խունկ, այս է խիժ, կամ աւախն, եւ կամ
հոյզ, ծորեալ եւ կաթեալ ի Լիբանոս, ղիբանոս կամ
լիբանոս ծառոյ, զոր ի նախնունն իրրեւ ղխունի ի
կիր արկանէին ի ժամ պատարագաց կամ զոհից
մատուցանելոյ: Սոյն լիբանոս՝ է ծառն կնդրկի,
ծառ խնկարեր, խնկենի (Հմմտ. Ովո. 14. 6), եւ
փոխանունաբար՝ նոյն ինքն կնդրուկ (ազգ խնկոյ
աղնիւ, որ է խիժ կամ արաօս ծառոյ, առաւել
յերջանիկն Արաբիա, եւ ի լերինս Լիբանտնու յ
եւն., ՆԲՀԼ. ի Բ., «զոր ի դործ ածէին ի հնունն
յԱստուածային պաշտամունսն, եւ ի մատուցմունս
զոհից», եւն., ԲՀԼ. ի Բ.), որ ի մեզ նոյն ընդ
լիբանոն, «խիժ լիբանոս ծառոյ. այն է կնդրուկ»,
ՆԲՀԼ. ի Բ. Լիբանոն (Հմմտ. Նէ. 13. 5, 9): Ի Հայ.
Ածշ. Մատ. Յուն. լիբանոս Թարգմանի կնդրուկ
(Ղեւ. 2. 1, 2, 15, 16, Ծս. 43. 23, Մթ. 2. 11, Յա.
18. 13, եւ յայլ տեղիս): սովին բառիւ բացատրի
երկիցս անգամ նոյն ինքն լիբանովտոն (1 Մն. 9. 29
եւ 3 Մակ. 5. 2). — 2) յատուկ եւ սեպհական
մտօք առեալ լինի մասնաւորապէս ի սմին վայրի
եւ ներք. հմր. Յ իրրեւ բուրուառ, խնկաման, եւ
կամ՝ որպէս Թարգմանեն ԼՄ՝ ինկանց (բառս այս
չիք ուրեք յայլ գիրս Հայ. Ածշ. Մատ.): ուստի
լիբանովտոն աստէն նոյնտնչան է ընդ πυρετον =

կրակարան (ԵԼ. 27.3), բուրուլառ (ԵԼ. 38.3. — հմմտ. եւս 3 Թգ. 7.80, 2 Մն. 4.22), յորում գնէին հուր եւ ի նա արկանէին խունկս (Ղեւ. 10.1, 16.12, 13, Քի. 16.46)։ Սովին այսու մասնաւոր առժամք լիբանովտոս անտովոր է առ նախնի Յոյն մատենագիրս, որք փոկ. այդորիկ ի կիր առնուն զբառն լիբանաւի, ղիբանովտիս, կամ մանաւանդ լիբանաւի, ղիբանովտիս։ — Արդ՝ վասն սորին իսկ պատճառի թերեւս, եւ ո՛չ եթէ տգիտարար, եւ կամ առ ի չգոյէ հանդիտազօր համանշան Հայերէն բառի, բարեռք թուեցաւ արդեւք Թարգմանչին փոխադրել զօտար բառք լիբանովտոն (դտանի ուրեք այսպէս գրեալ եւ յուղ.) ինքնին գլխովին, եւ մուծանել զդա ի Հայ լեզու, զօրէն այլոց բաղմաթիւ փոխ առեալ այլազգի բառից (տ. նաեւ վեր. զծան. ի 1.15 եւ 2.18)։ || * Խունկ բազում. ԼՄ նոյնօրինակ. Յ յգ.։ || * Ջի տացի մինչեւ ցամեցեցուն. նոյնարանութեամբ Թարգմանեալ = Յ. այսինքն՝ զի տացէ (հրեշտակն զխունկս) զոյգ ընդ աղաւթս, կամ կցեալ՝ յաւելեալ յաղաւթս եւն. — իսկ ԼՄ թիւրիմացութեամբ այլայլեն զմիտս Յուն. բնդ.՝ չէ մարտացի զլիւս միւսն ուրիշ։ || * Որ (առջ.), յանպէտս եղեալ եւ խանգարիչ իմաստին. չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ։ || * Ոսկի. ԼՄ օկեղն. || * Սեղանոյն = Յ, առանց դմբ. յ. ԼՄ։ || * Որ (երկր.) . . . (էր) = Յ. անճշգրիտ ԼՄ բցթ.։

4. * Աղաւթից = Յ, տրկ., այսինքն՝ կից աղաւթից, զոյգ ընդ աղաւթս. Թ կարի յոյժ նոյնարանութեամբ ըստ Յ. Թարգմանէ, սմին իրի մթացուցանէ ըստ իմիք զուղիղ իմացութիւն բանիցն. զոր ոչ բարեռք ի միտ առեալ ԼՄ կամակորեն՝

— քի: || * Ի մեղանե նրդաակին (ա. զեր. զժան. Ի 3.1) = Յ. ուր ԼՄ գնեն՝ Ի Զոաց հրեշտակօք: || * Առաջի. ԼՄ + Աստուծոյ = Յ. անշուշտ սխալանք գրչաց զանց եղեալ Ի Թ:

Ծ. * Եւ ամա մինչեւ Ի զնա, բառ առ բառ = Յ. իսկ ԼՄ համառօտելով թարգմանեն միայն՝ եւ ելից հրեշտակօք զնիւնք: || * Էարկ. ԼՄ — րի + զն. այս յաւելուած պակ. եւս Ի Յ. Հմմտ. Եղ. 10.2: || * Եղեն = Յ. անճիշդ ԼՄ եղ: || * Ձայնք մինչեւ ցփաղատակմունք = Յ. միայն թէ սա գառաւորէ՝ որոտմունք եւ ճ. եւ փ. — Թ համաձայն գառնի սմանց Ի Յուն. օրր. — իսկ ԼՄ ընթեռնուն՝ պարուն եւ Եղի եւ փոխառու: || * Շարժումն. ԼՄ առանձին + Դք: Հմմտ. զեր. 4.5, եւ ներք. 11.19:

Յ. * Ունելով = Յ. ընդն. ներկ., զոր ԼՄ ըստ սովորական ոճոյ փոխեն՝ ոչ ռնկն: || * Ձեւքն փողոն = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ եւն խոլ: || * Պատրաստեցան. Յ ունի ճշգրիտ՝ պարտադրեցն զնիւնք, որում համեմատ են եւ ԼՄ: || * Ձի հարցեն = Յ. այլազգ իմն ԼՄ՝ առ Ի հարկանել:

7. * Առաջինն = Յ. յաւելուածով ԼՄ՝ առաջին + հրեշտակ: || * Արիւնդառն. գիպողագոյն եւ վայելուչ իմն բացատրէ Թ զՅ որ ունի ճշգրիտ՝ խառնեալ արեամբ, զոր թիւրիմացութեամբ ԼՄ այլափոխեն՝ եւ արիւն իւրանել: || * Անկաւ. այսպէս եւ ԼՄ. ճշգրագոյն ըստ Յ (կր. բայիցդ արկանել, կամ քնկենուլ, հմմտ. Մթ. 3.10, Մկ. 9.42, 47, Ղկ. 3.9, Գծ. 22.23, այլովքն հանդերձ)՝ քնկեցաւ (հմմտ. Դն. 3.21, 6.24), որպէս ունի Թ ստ. 12.13 (հմմտ. 12.9) եւ 20.13 (ուր Լ — րիւն):

|| * Յերկիր. Յ + եւ երրորդ մասն երկրի այրեցան. ըստ սմին օրինակի եւ ԼՄ, միայն թէ ներդժ. յօրինուածով՝ եւ զէրուրդ ման երկրի այրեց. Այս հատուած պակ. նաեւ յոմանս ի Յուն. ձձ. || * Երրորդ միջեւ ի կատարած համարոյ, բան առ բան = Յ. իսկ ԼՄ վերստին հանգոյն նախընթացին փոփոխեն՝ եւ զէրուրդ ման շատոց այրեց, եւ զմիւսն զաւր իւրոց (անճիշդ, փակ.՝ զաւր իւր, կամ՝ իւր զաւր) այրեց. Առ այս հմր. տ. ԵԼ. 9.24, Եռ. 28.24

8. * Եմար. զփողն = Յ. ուր ԼՄ ոչ ի ճակ դնեն՝ խոյս, այսպէս եւ ներք. հմր. 10 եւ 12. — Խոյս = փող հարկանել տնտովոր է ի Հայ. Ածշ. Մատ., հմտ. փողի միայն նախագր. Թուոց զԼ. ժգ., եւ 1 Մակ. 5.42, 16.6 (սեմանութեամբ, իբրեւ ի ձայն փողոյ հորդան տալ կամ յառաջ խաղալ անցանեւ, նթՀԼ. ի բ.). || * Զլեառն. Լ + Ժ. || * Լուցեալ հրով = Յ (հմտ. ՂԿ. 12.38, ՅԸ. 5.38 եւն.). ԼՄ բցթ. հրով, եւ դնեն լոկ՝ հրեհեւ (հմտ. 2 Պտ. 3.12). — հմտ. առ այս Եբ. 12.18 «լեառն... հրովն վառեալ», եւ Եբ. 51.28 «լեառն այրեցեալ»։ || * Անկաւ. սոյնպէս եւ ԼՄ. տ. զժան. ի նախընթաց հմր. || * Մովուն = Յ. առանց դմր. յ. ԼՄ. — հմտ. ԵԼ. 7.17, 19, 20.

9. * Մեռաւ = Յ, փակ. որոյ ԼՄ անճիշդ դնեն՝ ստեղծեցաւ. || * Կեցանեաց. ճշգիւ ըստ Յ՝ արարածոց, զոր ԼՄ ոչ ճշգրիտ թարգմանեն՝ լուրջաց (Մ լուրջաց, ըստ ԼՄ՝ զաւրաց). տ. ԵԼ. 7.21. || * Որ ի ծովուն = Յ, զնց. ԼՄ. || * Ունեի շունք. ճշգիւ ըստ Յ՝ որք ունեին շունքս. յաւելուածովք առաջոյ եւ զկնի ԼՄ՝ եւ որ անի շունք կնիւնի. հմտ. եւ Բերդ. էջ 136. «Եւ ծանիւր,

զի ըստ այլ թարգմանութեան [= ԼՄ՝] դրի այս-
պէս. եւ ասկեցաւ երբեք չառնել, որ չառնել
չառնել չենք: || • Եւ երբորդ մասն ճառաց =
Յ. պակ. ԼՄ. իսկ Ոսկան ունի զբառաւոր այսպէս՝
եւ երբեք չառնել, ա. եւ Բերդ. էջ 136. || • Ապականեցաւ = ԼՄ = Յ (միայն թէ առ յգ.),
ուր Ոսկան՝ ընկերացաւ:

10. • Հրատակն. ԼՄ հիշուին. ա. զեր. 3. 1. || • Եւսար փաղ = Յ. — ԼՄ քիւն. ա. զեր. զծան.
ի հմր. 8. || • Աստղ. ԼՄ + 4. || • Լուցեալ՝
մեծ. փոխելի է ըստ Յ՝ մեծ՝ լուցեալ. ԼՄ 4. 3. Բեր-
դ. Բերդ. (ա. զծան. ի հմր. 8). Հմմտ. Յար. 41. 10
« զամբարք բարբառեալք »: || • Զղամպար, ըստ Ե.
իսկ Լ քիւն. Մ = Բ քիւն. — ա. զեր. զծան.
ի 4. 8. — Հմմտ. Ես. 14. 12, Դն. 8. 10. || Ի վե-
րայ երբորդ մասանց (զրիպակ, ուղղելի՝ մասին) =
Յ. այլակերպ ԼՄ՝ յերբեք չառնել: || • Ի վերայ աղ-
բերց ջրոցն, ճշգիւ = Յ. համառօտ ԼՄ՝ ուղեւոր:

11. • Անուն աստեղն կոչեցաւ (ըստ Յ կոչի)
= Յ. այլապէս դարձուածով ԼՄ՝ եւ չառնել. || • Աւիւնդր = Յ օ օփսօն, որ մ'չ գտանի այլուր
Մկն. Մաս. — Հմմտ. միայն Եր. 9. 15 « վտանգ », եւ
ԵՅ. 15 « ջրան », աւր Երբ. բնգ. յերկոսին աւ-
ղիսդ ունի՝ աւիւնդր (ա. Աճ. Կոչ.). ԼՄ՝ Գոռնու-
նիւն. || • Դարձաւ մինչեւ ի յաւիւնդր. տեղիս
այս բաւարարին խանդարեալ է՝ թուի ինձ թէ՝ ի
զազափարողաց, ա. զծան. ներք. Բնգ. — յարայն
զոր ունի Ե՝ համարիմ ազաւազութիւն ջրոյն, կամ
ջրոցն. — ըստ Յ ընթեռնելի է զայս օրինակ՝ եղեւ
երբորդ մասն ջրոց յաւիւնդր. ուստի Բ ուղղելի
է այսպէս՝ դարձաւ երբորդ մասն ջրոցն յաւիւնդր.

ողջոյն հատուածն այս պակ. ի ԼՄ, որպէս եւ ի Բ. || * ի մարդկանն = Յ, զնց. ԼՄ. || * Սատակեցան. ճշգրտոյն ԼՄ՝ Դռն = Յ. տ. վեր. հմր. 9. || * ի ջրոցն, քանզի դառնացեալ էին (ճշգրտ. ըստ Յ՝ դառնացան) = Յ. համառօտելով այլափոխեն ԼՄ՝ է դռն-նիւնի ջրոցն: Հմմտ. Եր. 9. 18.

12. * Ենար փող. ԼՄ քոյնց. տ. վեր. զծան. ի հմր. 8. || * Վերադարձեալ. Յ ճշգրտ. հարաւ, այսինքն՝ մթացաւ, խաւարեցաւ. նման է հարկանելոյ Տեառն զգեան, Եւ. 7. 28. — ԼՄ վերադարձ. || * Արեգականն. ԼՄ առանց դմր. 7. || * Եւ խաւարեցաւ. ԼՄ եւ իւրեք. Յ ճշգրտ. զի խաւարեցի. — Թ համաձայն գտանի ոմանց ի Յուն. օրր. || * Եւ վեցերորդ աւուրն, նոյնպէս եւ գիշերն. խաւարեալ եւ ապականեալ է բնագիրն աստէն. ազաւազ եւ թերի են նոյնպէս ԼՄ՝ եւ երբոր խաւ գիշերայ նշնայն. նմանագոյն իմն Յունին ընթեռնու Ոսկան՝ եւ առաջ ու լուսաւորէ խաւ երբոր, եւ գիշերայ նշնայն. ըստ Յ ուղղելի է զայս օրինակ՝ եւ տիւն մի՝ երեւեսցի (լուսաւորեցէ) զերբորդ մասն իւր, եւ գիշերն նոյնպէս. Հմմտ. Ամ. 8. 9. Եւ իւրիցի յաւուր յայնմիկ, ասէ Տէր Տէր, մտցէ արեգակն ի միջօրէի, եւ խաւարեսցի յերկրի լոյս ի տուէն:

13. * Արծուոյ միոջ բռուցելոյ, նոյնաբանութեամբ = Յ. լսել ապ. խնդրով ճշգրտիւ ըստ Յուն. ոմոյ, օտար ամենեւին ի հայկաբանութենէ. — ԼՄ՝ Եւ երբոր իւր խաւարեցաւ, ըստ որում արդարեւ ընթեռնուն ոմանք ի Յուն. օրր. || * Ընդ միջոց երկրի. զրիպակ, ուղղելի՝ ընդ միջոց երկրի, լաւ

դնողոց = Յ, պակ. ԼՄ. || * Ելեալ մինչեւ ի մեծի. կարի իսկ այլակերպ է յընթերցուածոյ զոր ունի Յ՝ որում միարանին եւ ԼՄ այսպէս՝ Ելեմբ (Յ Ել) Զո-ի է գրչոյ որպէս զԶ-ի հնչի Դձի. — Թ իւիք առանձին է, եւ իւիք համընթաց ոմանց ի Յուն. օրր. || * Յանդնդային ծխոցն. ազատ թարգմանութիւն. ըստ Յ ճշդիւ՝ ի ծխոյն զբոյն. — պակ. ԼՄ. — Հմմտ. ԵԼ 19. 18, Յոգ. 2. 10.

3. * Ի ծխոյն = Յ. զրիպեն ԼՄ՝ է գրչոյ. || * Ելին = Յ. ուր ԼՄ՝ Ելեմբ. || * Մարախք = Յ. լաւագոյն թուի՝ իբրեւ հաւաքական՝ ԼՄ հորի. Հմմտ. Գ. օր. Մթ. 3. 4, Մկ. 1. 6, եւ այլուր. — Տ. նաեւ ԵԼ 10. 12. || * Յերկիր. ԼՄ նիւդ. է. ԼՄ = Թ. || * Որպէս մինչեւ ցկատարած համարոյ. բան առ բան = Յ. իսկ ԼՄ համառօտելով այլ-այլեն՝ իբրեւ շնորհիւն իւրի.

4. * Վնասեցեն. ԼՄ Դշնն. տ. զեր. զծան. ի 2. 11. || * Խոտոյ. ԼՄ + երկրէ = Յ. || * Եւ մի՛ ամենայն բուսոյ (լաւ եւս՝ դալարւոյ, կամ դալարոյ, տ. զեր. զծան. ի 6. 8, եւ 8. 7) = Յ, պակ. ԼՄ. || * Մարդկան = Յ. — ԼՄ հորոյ (ըստ ԼՄ՝ հորոյն) + երկրոյն (-նոյ ԼՄ). || * Որք = Յ. — ԼՄ եղ. || * Ունին = Յ. — ԼՄ անիշն. || * Զկնիքն = Յ. առանց գմրչ. յ. ԼՄ. || * Աստօւծոյ = Յ, զնց. ԼՄ. || * Ճակատուց = Յ. այսպէս եւ ԼՄ, ուր ԼՄ՝ հակառակ. || * Երեւանց. սոյնպէս եւ ԼՄ, համեմատ ոմանց ի Յուն. օրր. — իսկ Յ բցթ., հանդոյն այլոց ձձ. — Հմմտ. առ այս հմր. որպէս եւ առ յաջորդս՝ Յոգ. 1. 4, 2. 2—10.

5. * Նոցա. ԼՄ + հրման, ակն յայտնի մեկ. նողական յաւելուած. || * Սպանցեն. ԼՄ պանա.

նիցն: || * Զի (երկր.) = 8, պակ. ԼՄ. || * Ցան-
ջեսցեն, հաւանական կարծեօք՝ վրիպակ գրչի, ուղ-
ղելի՝ տանջեսցին = 8. ի ներգծ. յօրինուած փո-
խեն ԼՄ՝ շրջանիցն + շրջան. հաւանորագոյն թարգ-
մանի ի սմին վայրի βασιλιζειν տանջել (հմտ. Իմ.
11.9, 12.23, 16.1, 4, 2 Մակ. 7.13, 17, Մթ. 8.6,
Մկ. 5.7, 2 Պա. 2.8 եւն.) քան շրջան (այսպէս
1 թգ. 5.3, է ուրեք եւ՝ հարկանել, 2 Մակ. 1.28).
|| * Ցանջումն (փակ. որոյ սա. 14.11, եւ 18.7, 10, 15
եղեալ է տանջանք). ԼՄ շրջանի. տ. ի նախըն-
թաց բառն: || * Զհարուածս = 8 (ճշգրտ. զտան-
ջումն), ուր ԼՄ ոչ ճշգրիտ գնեն՝ շրջանիցն:
|| * Կարճաց. ԼՄ եզ. = 8. || * Յորժամ = 8.
անճիշտ ԼՄ՝ ոչ:

6. * Ոչ. ԼՄ ղի. || * Զնա = 8, զնց. ԼՄ.
|| * Ցանկացեն, թերեւս սոսկ վրիպակ գրչի փակ.
ցանկացին (այսպէս ունի եւ Ոսկան) = 8. — ԼՄ
ցանկան: — հմտ. Յոր. 3.21, Եր. 8.3. || * Ման
ի նոցանէ. ըստ դասաւորութեան բառից ճշգրտ. =
8. հակառակ շրջեն ԼՄ՝ է նոցանէ հն:

7. * Էին. չիք ի 8 եւ ոչ ի ԼՄ. || * Նմա-
նութիւնք (հմտ. Եզ. 10.22 «նմանութիւն երեսաց») = 8. — ԼՄ եզ.: || * Մարախոցն = 8. — ԼՄ
գարձեալ եզ., տ. վեր. գծան. ի հմր. 3. || * Նման
= 8. այլապէս ԼՄ՝ նմանութիւն: || * Զից պա-
տրաստելոց = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ եզ.: հմտ. Յոգ.
2.4. || * Ի վեր, ընթեռնելի (ըստ Բ)՝ ի վերայ,
որպէս գրեն եւ ԼՄ. || * Գլխոցն. ԼՄ առանց
դմրչ. յ: || * Նմանեին ոսկեղէն պատկերաց. ա-
մենեւին այլապէս. — 8 եւ հանգոյն սմին ԼՄ
ունին՝ իբրեւ շրջանի (այսպէս եւ Ոսկան, ԼՄ եզ.)՝

Նման (կամ ըստ ԼՄ՝ Նմանեալ) ունիւնք։ || * Դեմք...
զգումս. ԼՄ երեւոյ... չէրեւոյ, որպէս ի Ս. Դիրս առ
Հասարակ Թարգմանի $\pi\rho\acute{o}\sigma\omega\pi\omicron\nu$. այլ սակայն քաջա-
յարմար է եւ դեմք։ || * Մարդկան = Յ. ոչ
հշգրիտ ԼՄ՝ Դարդոյ։

8. * Ունեից հերս = Յ. այլափոխեն ԼՄ՝ հեր-
նոց։ || * Կանանց = Յ. անհիշդ ԼՄ՝ Ինչ։
|| * Զառեւծուց = Յ. լաւ եւս է՝ զառեւծուց, որպէս
գրեն ԼՄ՝, զոր ԼՄ վերստին գնեն յեզ. — Յ +
եից։ — Հմմտ. Յով. 1. 8։

9. * Գուր... զգումս. բառ մինչեւ ցարդ ան-
ծանօթ, որոյ ծաղումն ինձ անյայտ է, եւ բուն
նշանակութիւնն՝ անստոյգ. դնի աստէն ի տ. Յուն.
բառին $\theta\acute{o}\rho\alpha\chi\alpha\varsigma$ = զառ, որպէս ունին ԼՄ. — $\theta\acute{o}\rho\alpha\chi\acute{\iota}$
Թարգմանի 1) առ Հասարակ զբան (1 Թգ. 17. 5, 38,
3 Թգ. 22. 34, 2 Մն. 26. 14, Իմ. 5. 19, Ես. 59. 17,
Եր. 46. 4, Եփ. 6. 14, 1 Թս. 5. 8), 2) գուն ուրեք՝
պատեան (Յոր. 41. 4, 1 Մակ. 6. 2), կամ 3) զեց
(Յոր. 41. 17, 1 Մակ. 3. 3, 6. 43)։ Նոյն ինքն
գրչութիւնն վերոյգրեալ բառիդ երկրայական Թուի
ինձ, վասն զի Ե եւ Բ այլակերպ են ի միմեանց,
եւ իւրաքանչիւրն իսկ ոչ միօրինակ. Ե գրէ զուր
— զգումս, եւ խոն. հմր. 17 դարձեալ զգումս.
Իսկ Բ աստ՝ գունք — զգումս, եւ՝ ապա հմր. 17
զումս։ Ըստ այսմ երեքկերպեան է ուղ. 1) գում, — ք,
2) գում, — ք, եւ 3) գուր։ Ապաքէն այս պէտքէն
ընթերցուածք յայտ յանդիման ցուցանեն՝ թէ սկզ-
բնական ձեւն այդր բառի վաղ ուրեմն ազաւաղեալ
է եւ խաթարեալ ի գրչաց։ Սակայն եւ այնպէս
մտրթ է ի կարծ համարել՝ թէ նախնական ձեւն
բառիդ իցէ գում, եւ այդ՝ բառ ռամկական կամ
Յայտնարիւծ Յով. 1, 8, Եր. 5. 19, Ես. 59. 17

դաւառական, ի կիր արկեալ իրրեւ գրաճ. Թերեւս
ազգակից ընդ կումբ, կամ կմբեայ, որպէս կմբե-
թեայ, պորտաւոր, այսինքն ուսուցիկ ի ձեւ պոր-
տոյ կամ փորոյ (ՆԲՀԼ. ի բ. կմբեայ). հմմտ.
օսկիկմբեայ, կամ օսկիկմբե, յունի ի միջավայրի
գիւմբ օսկի. այն է պորտն կամ միջին ուսուցիկն
վահանի գմբեթաւորեալ (ՆԲՀԼ. ի բբ.). հմմտ.
առ այս նաեւ Նորայր, Կորիւն եւն. էջ 480. օսկի-
կմբե կամ օսկիկմբե վահան է վահան՝ որոյ
պորտն օսկի է. Արմատ օսկիկմբե բառին է կմբեայ.
գշ. la bosse d'un bouclier եւն. — Հանդերձ
այսու ամենայնիւ վերապահեալ բառդ զուրմ մնայ
յերկուանլի, խնդրական եւ ստուգարանօրէն քննե-
լի. — Իսկ ԼՄ ունին՝ եւ անէին զբաժնի իբրեւ զբաժնի
երկուսն = 8, միայն թէ սա փխկ երկուսն գնէ եր-
կաքիս, որում միարան եւ Լ-ւ եւ Թ. || * Կա-
նաց = 8. վրիպեն ԼՄ՝ իւրեւ. || * Ընթացողաց
= 8. այլազգ. դարձուածով ԼՄ՝ որ որչափ. —
Հմմտ. Յով. 2. 8, Եր. 47. 3.

10. * Ունեին. ԼՄ անին = 8. — Լ-ւ = Թ
համաձայն դտանին Յուն. ձ. իմիք. — ԼՄ միարան
ընդ 8 + անին, որ՝ հաւանական կարծեօք՝ անփու-
թութեամբ ընդօրինակողաց զանց արարեալ է ի Թ.
|| * Նմանութիւն, Թերեւս ուղղելի՝ ի նմանութիւն.
8 ճշդիւ՝ նմանք. ԼՄ ըստ նմանութեան. || * Կար-
նաց = 8. ոչ ճշդիւ ԼՄ՝ իւրեւ. Ոսկան = Թ8.
|| * Զխալքոցսն. 8 անոր. հյց. յգ. — Իսկ ԼՄ իւր-
եւ, վրիպանօք չարակցեալ ընդ յաջորդս. || * Եւ
յազիս նոցա՝ ի յխանութիւն նոցա. բան առ բան =
8. ուր ԼՄ սխալ տրոհութեամբ կամակորեն զի-
մաստ բանիցդ այսպէս՝ յոգին նոցա [վրիպակալ յա-

րակցեալ ի նախընթաց խոյնաց]. եւ ունին իշխանութիւն: || * Վնասել = Յ. անճիշդ ԼՄ՝ շրջաբեր. տ. վեր. հմր. 4 եւ զծան. ի 2.11: || * Մարդկան. ԼՄ շրջաբեր. Հմտ. վեր. հմր. 5:

11. * եւ (առջ.), այսպէս եւ ԼՄ, համեմատ ոմանց ի Յուն. օրր. եւ ի թարգմանութեանց. Յ բցթ. զշղկ. || * Ունեից. ԼՄ ունին = Յ. Ոսկան եւս ընթեռնու հանգոյն թ, որոց միտքանին բաշտումք ի Յուն. օրր.: || * Ինքեանց. ճշգրտոյն ըստ Յ ունին ԼՄ՝ ի վերայ իւրեանց: || * Թագաւոր. ԼՄ դնեն յառաջ քան զբառս ի վերայ իւրեանց. իսկ դասաւորութիւնն ի թ = Յ. || * Զնրշտակս. անշուշտ վրիպակ գրչաց, ուղղելի ըստ ԼՄ = Յ ճշտութիւն. վասն ուղղագրութեան բառիդ տ. վեր. զծան. ի 3.1: || * Անդունոց = Յ, զոր ոչ ի գէպ փոխաբերեն ԼՄ՝ գծիւն. այսու բառիւ (որ եւ սանդաքամետք) բացատրի Յուն. ֆծոց (գ. օր. Մթ. 11.23, 16.18, Դկ. 10.15, 16.25, Գծ. 2.27, 31, 1 Կր. 15.55. սոյնպէս եւ ի գիրս Յտ. 1.18, 6.8, 20.13, 14, ուր թ եւ Լ միօրինակ ունին՝ դժոխք). իսկ ֆծոցս ի Ս. Գիրս առեալ իբրեւ վիհ, դուռ, անշափ խորք, ալք երկրիս, եւ եւս բնակարան մեռելոց, եւ մասնաւորապէս տեղի, յորմէ ելանեն դեւք, չար ոգիք, կամ այսք պիղծք, եւ ուր սոքա մերժեալ կան, թարգմանի ի մեզ առ հասարակ՝ անդունդք = «Խորք. վիհ. իբր անյատակ խորութիւն. ալք. խորին վայրք. դժոխք. որպէս Խորք ծովու կամ ջուր. ծով. . . . որպէս Խորք երկրի, կամ որ եւ է իրաց. . . . որպէս Դժոխք», ՆԲՀԼ. ի բ. (Մն. 1.2, 7.11, 8.2, Երկ. 8.7, 33.13, Թար. 28.14, 36.16, 38.16, 41.22, 23, Սղ. 70.20, 13*:

105 · 9, 106 · 26, Առ. 3 · 20, 8 · 24, Իմ. 10 · 19, Մկր. 1 · 3, 16 · 18, 24 · 8 (8), 42 · 18, Յոն. 2 · 6, Ամբ. 3 · 10, Ես. 44 · 27, 51 · 10, 63 · 13, Եզ. 26 · 19, 31 · 4, 18, Դն. 3 · 55), եւ ուրեք ուրեք՝ խորք (Սղ. 32 · 7, 35 · 7, 41 · 8, 70 · 21, 76 · 17, 77 · 18, 103 · 6, 134 · 6, 148 · 7, Ամ. 7 · 4, Ղկ. 8 · 31, Հռ. 10 · 7)։ Զնայն վրիպակ կամ անճշգուծիւն դործեն ԼՄ նաեւ ներք. 17 · 8, եւ 20 · 1, 3, ուր թ' ճշգրտէ. Հմմտ. եւս վեր. հմր. 1 եւ 2, եւ ստ. 11 · 7։ || * Եւ ամուսն էր նորա. այսպէս ունին եւ ԼՄ, բայց առանց էր. իսկ Յ ճշգրտ.՝ որում ամուսն նմա (կրկնումն գեր. ըստ Եբր. ոճոյ)։ || * Նաբաթդոն. վրիպագրեալ եւ խաթարեալ ի գրչաց. սկզբնատառք 6 ակներեւ կրկնումն է վերջնատառին նախընթաց բառին. ի բնէ անշուշտ Աբաղղովն, ուղիղ փոխադրութիւն Յ 'Αβδδώνի, որոյ նշանակութիւնն է՝ 1) կորուստ, կործանումն (Թոր. 41 · 13), 2) տեղի կորստեան (Թոր. 26 · 6, Առ. 15 · 11, Սղ. 87 · 12). իսկ 3) անձնաւորեալ իբր յատուկ անուն, որպէս առեալ լինի ի սմին վայրի, նշանակէ զկորուստ, այսինքն՝ զհրեշտակ – Թադաւորն սանդարամետական աշխարհի, զպաշտօնեայն մահու, եւ զպատճառ կորստեան, կործանման եւ ապականութեան յերկրիս (Թոր. 28 · 22, Առ. 27 · 20), սա ինքն է Թադաւորն գնդին կամ բանակին մարտոյ։ — Նոյնպէս ապականեալ զձեւ վերոյիշեալ անուանդ գրեն ԼՄ՝ Աշբաբ, ուր ԼՄ՝ Աշբաբ, ուղղելի ըստ վերոյգրեցելումդ։ || * Եւ յունարեն՝ Կորուսիք. ըստ Յ ճշգրտ.՝ եւ ի Յոյն բարբառ ամուսն ունի Ապողղևովն. 'Απολλών նշանակէ Կորուսիք, Հմմտ. 1 Կր. 10 · 10 $\chi\acute{o}\lambda\omicron\theta\rho\epsilon\upsilon\tau\acute{\eta}\varsigma$ = սատակիք, — Մեկնորէն՝ այլ ոչ

ճշգրիտ ԼՄ՝ որ ինչ է հայ Բարբառ՝ Կարապետ:

12. * Ահա. ԼՄ ահա-առիկ. պակ. Ի 8.
|| * Վայն մին = 8. առանց գմրչ. Ե. ԼՄ:
|| * Գնաց = 8. — ԼՄ Կանչ: || * Ահաւասիկ =
8. չունին ԼՄ: || * Երկրորդն վայ յետ այսոցիկ.
8 զան այլ եւս երկու վայք յետ այսորիկ. Իսկ ԼՄ
համառօտեղով՝ եւ չոյտ երկուս (ըստ ԼՄ՝ երկու) Գ-
լոց Եւ. Թ ըստ մասին համեմատ է Յուն. գրչգ.
միուամ. Հմմտ. վեր. 8. 13 եւ Խոն. 11. 14:

13. * Հրշտակն. ԼՄ հրեշտակն. տ. վեր. զծան.
Ի 3. 1: || * Եհար փող = 8. — ԼՄ հարկաներ
չէ-ն. տ. վեր. 8. 7, 8, եւ որ Ի կարգին:
|| * Լուայ Ի միոջե Ի (Ի բաց Թողումն այսր նիւ.
Թուի Թէ վրիպակ է գրչաց) չորից մինչեւ ցԱս-
տուծոյ. Իւիք Իւիք չմիաբանի ընդ 8 որ ունի
ճշգրիւ այսպէս՝ լուայ ձայն մի Ի չորից եղջերաց
սեղանոյն ոսկւոյ որ առաջի Աստուծոյ, եւ ո՛չ ընդ
ԼՄ որք եւ ինքեանք Իսկ այլակերպ իմն բնագիր
յանդիման առնեն՝ լուայ յոյն է լոբից Կենդանոցն որ
Են (ըստ ԼՄ՝ Են) առաջի Երեւոյն Արտուծոյ: Սա-
կայն են ոմանք Ի Յուն. օրր. որպէս եւ Ի Թարգ-
մանութեանց՝ որք նմանագոյն են Թի (զայսմանէ տ.
Ի Համեմատութեան Յուն. օրր.): — Հմմտ. առ այս
հմր. Եւ. 30. 2, 10, Ղեւ. 4. 7, 18, 16. 12, 1 Թգ.
9. 23, Եզ. 41. 22:

14. * Ասելով վեցերորդ հրշտակին (տ. 3. 1),
բառ առ բառ = 8. առաւել հայկաբան ԼՄ՝ չ
աւել ցհրեշտակն Քրիստոս: || * Որ ունի = 8. —
ԼՄ որ ունի: || * Զփողդ. ԼՄ չէ-ն: || * Հրշտակս
(տ. 3. 1): ԼՄ վայելչագոյն՝ հրեշտակն: || * Կա-
պեալս. գիպողագոյն ԼՄ՝ չաղեւ = 8: || * Գե-

տոյն . Յ + մեծի . այսպէս ունի եւ Ոսկան .
 || * Եփրատու . Լ Եփրատ . տ . ստ . 16 . 12 , այլ եւ
 Ծն . 15 . 18 , Երկ . 1 . 7 , Յեւ . 1 . 4 :

15 . * Զորք . սոյնպէս եւ Լաճ , ուր Լ ' շր .
 || * Հրշտակք . լաւ եւս է Լ ' հրեշտակ = Յ .
 || * Պատրաստեալ , ԼՄ - + = Յ . || * Յամիսս . . .
 ի տարիս . Յ եւ հանգոյն նմին ԼՄ եզ . Տ . ներք .
 20 . 7 , եւ վեր . Յ . 7 — 10 , 12 :

16 . * Թիւ = Յ . — ԼՄ հաւարտ . || * Զաւրա-
 կանացն . ԼՄ շրջ . երկողին եւս = Յ . հմմտ . առ
 Թ ' 24 . 23 . 11 , Գծ . 23 . 10 , 27 , եւ առ ԼՄ ' Մթ .
 22 . 7 . տ . նաեւ ստ . 19 . 14 , 19 : || * Հեծելոց . ըստ
 դասաւորութեան = Յ , իսկ ԼՄ դենն յառաջ քան
 գրառի շրջ , յոր յաւ . նշան : || * Քիւրք . ԼՄ
 բերտ . Յ նիւզ . երկու , համեմատ բազմաց ի Յուն .
 օրր . — ԹԼՄ միաբան դտանին այլոց Յուն . ձծ .
 || * Քիւրոց . ԼՄ + եւ հաշտ հաշտաց . զայս յաւե-
 լուած չունի եւ Յ : || * Զքիւն . ԼՄ առանց դմբչ .
 յ , որք եւ + նշան = Յ , հմմտ . վեր . 5 . 11 , 7 . 4 :

17 . * Այնպէս = Յ , պակ . ԼՄ : || * Զծիսն =
 Յ . — ԼՄ անոր . հյց . առանց յողի : || * Որ հե-
 ծեալն էին = Յ (սա ունի ճշդիւ ' գնտեալսն) .
 դարձեալ անոր . ԼՄ ' հեծել : || * Ի վերայ նոցա .
 ԼՄ է նշան : || * Ունելով = Յ , զոր ԼՄ փոխեն '
 ուր աշխատ : || * Զգուսն . ԼՄ շրջ . առ այս տ .
 վեր . զծան . ի հմր . 9 : || * Յանքակ . յայտնապէս
 աղաւաղեալ , Թուի ինձ ուղղելի ' յակնքակ , կամ '
 յակնքակապ , յակնքեայ . ուր ԼՄ ունին ' յախն ,
 առեալ իբրեւ ածի . , ըստ սմին օրինակի ի կիր ար-
 կանի եւ Միր . 6 . 31 [պակ . ի հմր .] , 40 . 4 . — Յ
 ὁ ἀκινθίους , տիրապէս = յակնքացոյնս , յակնքայինս .

սոյն այս բառ նαχινθις, յակնթագոյն, այս է՝ ըստ բուն նշանակութեան՝ մթազոյն՝ կամ սեւաթոյր կարմիր, սեւակարմիր, այլուր յԱԺՀ Մատ. Թարգմանի ի մեզ մերթ՝ կապուտակ (զ. օր. ԵԼ. 26. 14, 28. 28, 31, 39. 21, 22, Թի. 4. 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15. 38), մերթ՝ կապուտակեայ (ԵԼ. 26. 4, 36. 11, 39. 31, 34, Թի. 4. 28), եւ մերթ՝ կապուտակեայ (ԵԼ. 25. 5, 35. 7, 23). դարձեալ երկիցս փոխադրի՝ երկնագոյն (Սա. 3. 23 [պակ. ի Հմբ. ի բ.], Եզ. 16. 10), եւ մի անդամ բացատրի կրկին բառիւք՝ հիր եւ կարմիր (Եզ. 23. 6 [ի Հմբ. էջ 771, ա. 1 վրիպակաւ գրի հերս եւն. իսկ հիր առանձինն չէ՝ նշանակեալ], հմմտ. նաեւ Եզ. 27. 24 [որ նոյնպէս պակ. ի Հմբ.]): || * Աստուածատեսիլս. սխալ Թարգմանութիւն, փխկ. ըստ Յ՝ ծծմբայինս, կամ՝ ծծմբագոյնս. Յայտ իսկ է՝ Թէ Թարգմանիչն կամ Թիւրիմացութեամբ եւ կամ ընդ իպարս վրիպանօք աչաց՝ փխկ. թեւծեւ ընթեռնու թեւծեւ, չփոթեալ ընդ իրեարս զերկոսին արդարեւ նմանաձեւ եւ նմանաձայն բառադ. — թեւծոց, բարդեալ ի բառից θεος = ծծումբ, եւ εἶδος = տեսիլ, նշանակէ՝ ծծմբային, ծծմբակերպ, ծծմբանման, ծծմբագոյն. իսկ թερειδής, յօդեալ ի բառից θεός = Աստուած, եւ εἶδος = տեսիլ, նշանակէ՝ Աստուածեղին, Աստուածանման, Աստուածակերպ, Աստուածատեսիլ. — Թուի Թէ ո՛չ հասուք զօրութեան մտացն Յուն. բնդ., եւ ի բաց Թողեալ զնախընթաց եւ՝ վրիպեն ԼՄ՝ հրդեհեալ շքեմիւ։ || * Գլուխ. Թերեւս վրիպակ գրչի, փխկ. էլ-ի, օրպէս ունին ԼՄ = Յ. || * Առեւծուց. կանոնաւորագոյն գրեն ԼՄ՝ առ-ը. || * Ի բերանոց = Յ, զոր ԼՄ գնեն յեզ.

|| * Ելաներ. այսպէս եւ ԼՄ, համաձայն սակաւուց
ի Յուն. օրր. — իսկ Յ ներկ. : || * Հուր. ըստ
դրից կարգի = Յ, իսկ ԼՄ դենն զրառդ յառաջ
քան զԵլանէր : — Հմմտ. Յոր. 41 . 10, Յով. 2 . 3 :

18. * Եւ (առջ.). ԼՄ նոյնպէս. չիք ի Յ :
|| * Յերից = Յ, պակ. ԼՄ, որք ունին միայն՝ ի
հարաւածոց : || * Յայսոցիկ. լաւ եւս ունին ԼՄ՝
յայտանէ : || * Սպանան = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ Դ-
առ : || * Եւ (երկր.). չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ :
|| * Ի ծծմբոյն. ԼՄ = Յ յաւ.՝ որ Ելանէր (Յ ընդն.
ներկ.) ի Բերանայ (Յ յգ.) նոցա : .

19. * Քանգի (առջ.). ԼՄ չի. || * Ձիոցն = Յ,
պակ. ԼՄ : || * Ի բերան = Յ, զոր ԼՄ դենն ի յգ. :
|| * Իւրեանց. ԼՄ նոցա = Յ : || * Էր. ԼՄ է = Յ.
— Թ միտքան գտանի Յուն. օր. միում, ԼՄ դենն
զէական բայդ յառաջ քան զգեր. նոցա, իսկ Թ կար-
գէ հանգոյն Յ : || * Քանգի (երկր.) = Յ, փխկ.
որոյ ԼՄ դենն՝ է : || * Նմանին. ԼՄ նմանութիւն.
Յ ճշգրիտ՝ նմանք : || * Աւից = Յ. իսկ ԼՄ եզ. :
|| * Ձի ունեին. ԼՄ է նման. երկուքին եւս = Յ
ընդն. ներկ. : || * Գլուխք. այսպէս եւ ԼՄ. պարտ
է ընթեանուլ ըստ Յ՝ գլուխ, որպէս ուղղեալ է
եւ յԱծչ. կպ. — զայս քերականական անկանոնու-
թիւն համարելի է մանաւանդ գրչաց քան Թարգ-
մանչին. իսկ համաձայնութիւնն որ երեւի ի ԹԼՄ՝
հաւանական կարծեօք՝ յայտ առնէ զփոխադարձ իմն
ազգեցութիւն սոցին ի վերայ միմեանց : || * Եւ
նորաք = Յ, ուր ԼՄ ոչ ճշգրիտ՝ որով (ԼՄ) :
|| * Տանգիին. աւելադրութիւն. չիք ի ՅԼՄ :
|| * Վնասին = Յ (տ. վեր. զծան. ի 2 . 11), զոր
ԼՄ ոչ ճշգրիտ բացատրեն՝ տարւիքն + շնչիւն :

20. * Մնացորդը մարդկան. առաւել ճշգրիտ ունին ԼՄ՝ այլ է ճարտար (ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ « Յօրինակին պակասէր. եւ այլք է ճարտար »), հմմտ. Ղկ. 18. 11 ὅσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων = « իրրեւ շոյք է ճարտար » . — λοιπός իրրեւ ածկ. = այլ (Գծ. 2. 37, 1 Կր. 9. 8, Գղ. 2. 13, Փպ. 4. 3, եւ յայլ բազում տեղիս Ածչ. Մատ.) . եւ ո՛ր ԼՄ իրրեւ գոյկ. Թարգմանի մերթ՝ այլք (ն) (Մթ. 22. 6, Մկ. 16. 13, ՅՀ. 7. 12, Գծ. 5. 13, եւ այլուր), եւ մերթ՝ կեսքն (Մթ. 27. 49, ՅՀ. 7. 41, 9. 9, այլուքն հանգերձ) . իսկ « մնացորդ մարդկան » = ո՛ր κατὰλοιποὶ τῶν ἀνθρώπων (Գծ. 15. 17. հմմտ. եւս Ամ. 9. 12) . || * Ոչ (առջ.) . ԼՄ նիդ. ու = 8 (որք), Թերեւս անփութութեամբ գրչաց ի բաց Թողեալ ի Թ. || * Սպանան = 8, փխկ. որոյ ԼՄ՝ ճիւղ. տ. վեր. զծան. ի հմր. 18. || * Վերաբար այսոցիկ (ըստ 8 ընթեռնի է՝ այսոքիւք) . պատշաճագոյն Թուի ԼՄ՝ է հարսանաց յայտնէ . || * Եւ ո՛չ (առջ.) = 8, ուր ԼՄ սոսկ՝ ու . || * Զղաւսան. ԼՄ աղաւթեցին (տ. վեր. զծան. ի 2. 8) + եւ ու գործն. այս յաւելուած, որ անպէտ կրկնուան է իմաստի, պակ. նաեւ ի 8. || * Ի գործոց եւն. իմա՝ ի ձեռագործ կռոց, ի գրօշկոց, եւ յարձանաց (հմմտ. Երկ. 4. 28, Մթ. 5. 12, Գծ. 7. 41) . || * Զի մի երկիր պագանիցեն = 8. այլակերպ դարձուածով բանից ԼՄ՝ յերկրագործութիւն . || * Ոսկեղեն պատկերաց. 8 կռոց ոսկեղինաց. ԼՄ այլապէ՝ իւր. յոսկեղնաց . || * Արծաթեաց եւ պղնձեաց = 8. դարձեալ տարբերին ԼՄ՝ յարծաթեղնաց՝ եւ է դնչոյ . || * Քարանց. Թիւրիմացութիւն, Թուի՝ Թէ Թարգմանչին, շիոթմամբ բառիս λιβνός, քարեղեն, ընդ

ձեռք, քար. ուստի ըստ 8 ուղղելի է՝ քարեղինաց.
ԼՄ է. գրե. || * Փայտեղինաց = 8. ուր ԼՄ
դարձեալ դայականաբար՝ է գրե. — Առ այս հա-
մար Հմմտ. 1 Կր. 10. 20, ՍԷ. 105. 37, 113 (115).
4. 7, 134. 15—17, ԴԵ. 5. 4, 25.

21. * Աղջապան. ԼՄ — պաշտօնական. տ. վերջին. ի 2. ճ. — Ձեռագրայ խնդիրս բն. ԼՄ գնեն ի բցա., այլադք քան զԹ. || * ի սպանութեան, հնդիւ ըստ 8 պիտոյ է յգ. ի սպանութեանց (Հմտ. Մթ. 15. 19, Մկ. 7. 22). ոչ հնդիւ ԼՄ ի հոգեւորականի. սոյն այս բառ ոչ պատահէ այլ ուրեմն ի Հայ. Ածչ. Մատ.: || * Իսրեանց (առջ., երկր. եւ երր.) = 8, զնց. ԼՄ. || * Ոչ (երկր., երր. եւ չորր.) = 8, պակ. ԼՄ. || * ի դիւրութեան. 8 յգ. — սովին նշանակուածեամբ փառաւել ըստ Ես. 47. 9, 12 (« վասն դիւրութեանցդ քոց », — « ի դիւրութիւնս քո »), որ այլուր ի Հ. եւ ի Ն. Կ. Թարգմանի ի մեզ՝ կախարդութիւն (Եւ. 7. 11, 22, 8. 7, 18, Իմ. 12. 4, 18. 13, Գղ. 5. 20). Հմտ. Ես. 18. 23. — Իսկ ԼՄ ունին ի գեղեցկութիւն, բառ որ բնաւ ոչ ուրեք գտանի յայլ գիրս Հայ. Ածչ. Մատ.: — Հմտ. Նաեւ Մթ. 5. 11. || * ի պոռնկութեան, ԼՄ—Բնի. Հմտ. Եզ. 43. 9. || * ի գողութեան, ԼՄ—Բնի. 8 յգ.: — Սոքին այսոքիկ մեղք ըստ տասնարանեայ օրինաց, Երր. կարգաւ որպէս Մթ. 5, 21, 27, 15. 19, 19. 18.

ժ. 1. • Հրեշտակ. $10 + 2 = 8$, փակ
պոյ թ ունի՝ հզան (տ. վեր. զհան. ի 5. 2), վրե:

պակաւ տեղափոխեալ զկնի յետագայ բառին յերկնից։ || * Որ իջաներ. ԼՄ. չէ իջնէր. երկրի եւս = 8 ընդն. ներկ. || * Ամպով, զգեցեալ զպաւտիւ. Թուի թէ անզգուշարար աչաց սխալանոց փոփոխեալ է կարգ բառից. ըստ 8 ընթեռնի է այսպէս՝ զգեցեալ ամպ, եւ ծիածան (տ. առ այս բառ վեր. զծան. Ի 4. 3). որում համաձայն ունին ԼՄ. եւ չէնցեւ էր ահ, եւ չէնցեւ. || * Ի վերայ գլխոյ իւրոյ = 8, զոր ԼՄ փոխադրեն՝ է էւնիւր. հմտ. եզ. 1. 28. || * Երեսը եւն. հմտ. առ այս վեր. 1. 16, եւ Մթ. 17. 2. || * Իբրեւ այսպէս եւ ԼՄ, ուր ԼՄ. զոր. || * Զսիւն, ԼՄ. Ին. 8 յգ. || * Հրեղին. ճշգրտոյն ԼՄ. հրե = 8. հմտ. վեր. 1. 18.

2. * Զգիրս. 8 անոր. հյց. — ԼՄ. էրեւտ + Ժ. հմտ. վեր. 5. 1, եւ եզ. 2. 9. || * Զաջ. ըստ 8՝ որում միարանին ԼՄ. բարդ այդ դնելի է զկնի նախընթաց դեր. իւր. || * Զահեակ. ԼՄ. չէն. || * Իւր (երկր.). չունին 8ԼՄ.

3. * Զայցիւ մեծաւ. ԼՄ. է յայն Ժ. տ. վեր. զծան. Ի 3. 2. || * Իբրեւ զառեւծ զի զոգեսցէ ոչ ճշգրիտ ըստ 8, որ ունի օրինակ զայս՝ որպէս առեւծ զոգէ (լաւ եւս՝ մոնցէ). այլազգ գարձուածով, այլ ոչ ի դէպ ԼՄ. էւնիւր իբրեւ զառեւծ Այս բան ըստ օրինակի Ովս. 11. 10. «Իբրեւ առեւծ մոնջեսցէ», եւ Ամ. 3. 8 «առեւծ գոչիցէ», եւ ո՞վ իցէ որ ոչ սարսիցէ. || * Իբրեւ. ԼՄ. յորժամ. երկրորդն եւս ի ճահ են 8 ծե = Իբրեւ (Մթ. 7. 28, 9. 28, Մկ. 1. 32, եւ այլուր), կամ յորժամ (Մկ. 11. 1, Յհ. 4. 21, 9. 4, 1 Կր. 13. 11, Էւն.). || * Եւթաներին. Թուի վայելչադոյն քան

ԼՄ Ե-Լն (Հմմտ. Մկ. 12.22, 23, Ղկ. 20.31, 33).
 || * Ի ճայնս իւրեանց. ըստ շարակարգութեան բա-
 ւից ընդ Յ միաբանին ԼՄ՝ յերեւոյն յ-յն (Ե ԼՄՄ):

4. * Որքափ եւ. ԼՄ յորթա՛ = Յ. — Թ հա-
 մաճայն գտանի ոմանց ի Յուն. ձձ., յորս եւ Սի-
 նէական օր.: || * Եւթանքիւն. ԼՄ Ե-Լն. տ. զժան.
 ի նախընթաց հմր.: || * Զխաւսս եւթն որոտմանց.
 ԼՄ զէր իտեցան Ե-Լն որոտման = Յ.: || * Զայդ
 = Յ. պակ. ԼՄ. Հմմտ. Դն. 8.26, 12.4, 9. այլ
 եւ տ. վեր. 1.11, 19, եւ ստ. 22.10:

5. * Կայր. Թերեւս ընթեռնի՛ զի կայր, հան-
 գոյն Յ ընդն. անց.՝ կացեալ. զայս որպէս եւ զհե-
 տադայ բանս, ուր Թ եւ Յ համաճայն են միմեանց,
 այլափոխեն ԼՄ զայս օրինակ՝ որ եդ զոն էւր ի վի-
 ռայ Զովս Ե- զԵ-ան ի (ԼՄՄ ի վերայ) ցտաի:
 || * Ամբարձ. ԼՄ հ-թար: || * Ի վեր. ՅԼՄ չու-
 նին. Հմմտ. Դն. 12.7:

6. * Երդուաւ. ԼՄ նխդ. Ե- = Յ.: || * Յաւ-
 իտեցից. Յ նխդ. յաւիտեանս, որ պակ. եւս ի
 ԼՄ. Հմմտ. Երկ. 32.40. || * Արար. ԼՄ հա-
 րադեւոյ (տ. վեր. զժան. ի 4.11). Հմմտ. Մն.
 14.22, ԵԼ. 20.11. || * Ի նմա (երկր.). Յ +
 եւ զծով եւ որ ի նմա. յաւելուածս այս պակ.
 նաեւ ի ԼՄ, հանգոյն Որնէական եւ Աղեքսանդր.
 օրր. եւ այլոց բազմաց ի Յուն. ձձ., — Հմմտ.
 Սղ. 145.6, եւ խոն. 14.7. || * Զի ժամանակ ոք
 եւս իցե, բառ առ բառ = Յ. անձգորիտ եւ ոչ
 ի դէպ փոխադրեն ԼՄ՝ չի ո՛ւ եւս իւր այլ խմանալ:

7. * Յաւր մինչեւ ցհրդտակիւն (տ. վեր. զժան.
 ի 3.1). անշաղկաւ է բնդ. — «Տեառն» հաւա-
 նական կարծեօք յաւելուած է յօտար ձեռանէ,

որով իմաստ բանից խանդարի եւ կամակորի —
 ուղղապէս համեմատ Յ ունին ԼՄ՝ յառաջ. յօշ
 եւթներորդ հրեշտակն: || * Հարկանելոց է = Յ.
 նուազ ճշգրտութեամբ ԼՄ՝ հարցէ. ողջա միարան
 ընդ Յ յաւ.՝ շէշն, որ թերեւս անփութութեամբ
 գրչաց ի բաց թողեալ է ի թ: || * Կատարեսցի.
 Յ (որ ըստ բառին ունի՝ կատարեսցաւ, անոր. կար.
 փխկ. ապ. ըստ Եբր. ոճոյ) նիդ. եւ. այս չղկ.
 պակ. նոյնպէս ի ԼՄ, համաձայն գոլով ոմանց ի
 Յուն. օրր.: || * Ջոր մինչեւ ցմարգարեից = Յ,
 միայն թէ սա ունի սրպէս փխկ. զոր (թ համեմատ
 է ոմանց ի Յուն. օրր.). իսկ ԼՄ փոփոխելով զյո-
 րինուած բանից թիւրեն զիմաստ Յուն. բնդ. եւ
 ունին այսպէս՝ որ աւերակներն է ծառայէ իւրոց մար-
 փերէնքն. նոյնպէս սխալ է ընթերցուածն Ոսկանայ՝
 որպէս աւերակներն է յեռն ծառայէ իւրոց մարփերէնքն:
 — Հմմտ. Ամ. 3. 7. նաեւ Հռ. 16. 25, Կզ. 1. 26,
 Եփ. 3. 1—12, 1 Գտ. 1. 10—12:

8. * Ձայն մինչեւ ցասելով. միարան ընդ ո-
 մանս ի Յուն. ձձ. ըստ իմիջ տարբերի ի բնդ. զոր
 ունի Յ զայս ձեւ օրինակի՝ ճայնն զոր լուայ յերկնից
 (տ. հմր. 4, որպէս վեր. 4. 1) [լուայ զի] զարճեալ
 խաւսեր (բնդ. ընդն. ներկ.) ընդ իս եւ ասեր
 (բնդ. ընդն. ներկ.), որում առաւել զուգընթաց
 են ԼՄ՝ յօշն շէշ լուայ յերկնից՝ Գրչեւ իւրեցու-
 ընդ իս՝ եւ աւ. Հմմտ. Եզ. 1. 28: || * Ջգիրսն.
 ԼՄ շէշիցն, անճաշ եւ անյարդար ածանց, զոր
 ԼՄ երիցս անգամ (տ. հմր. 2 եւ 10) ի կիր առ-
 նուն. յայտ է թէ՝ բառ յետնադոյն ժամանակի, եւ
 անհարազատ ընտիր հայկաբանութեան: || * Ջբա-
 ցեալսն = Յ. իսկ ԼՄ՝ Բացեւ, սակայն տեղափո-

խեղձ, ա. խոն. || * Ի ձեռանէ հրեշտակին, համաձայն ոմանց ի Յուն. օրր., ուր Յ՝ ըստ այլոց ձգ. ունի՝ ի ձեռին հրեշտակին. — ԼՄ չըջարանութեամբ բացատրեն այսպէս՝ զբռնէ հրեշտակն (տ. վեր.) է Կոն իւրում. || * Որ կայն. ԼՄ Ե- իւ. Յ ընդն. անց. || * Ի վերայ երկրի = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ ցտտի:

9. * Գնացի = Յ. այլակերպ ԼՄ՝ Ե- երկու. || * Հրդտակն. տ. վեր. զժան. ի 3.1. || * Ասելով = Յ. սա + նմա. իսկ ԼՄ այլով դարձուածով՝ ինքնայն է իման. || * Տալ ինձ զգիրսն, բան առ բան = Յ. զնց. ԼՄ. || * Առ. ԼՄ + զա, որ պակ. նաեւ ի Յ. || * Կե՛ր. Յ + զայդ. ուր ԼՄ՝ զբռն, փխկ. որոյ լաւ եւս էր, որպէս յայտ իսկ է, ըստ կանոնաց Հայ. լեզուի դնել՝ զոյն. — Այս համարած ըստ օրինակի Եզ. 2.8 բաց զբերան քո եւ կեր զոր ջամբեցից քեզ, նոյնպէս եւ 3.1. || * Դառնացուցե = Յ, զոր ԼՄ այլափոխեն՝ դառնացի. Հմմտ. Յոր. 27.2. || * Զքո գորովանդ. նաեւ ըստ շարակարգութեան բառից ճշգրիտ = Յ. դարձեալ այլակերպեն ԼՄ՝ յարժանի. || * Լիցի = Յ, ուր ԼՄ՝ Ե. Ոսկան՝ եղեցի:

10. * Զգիրն. ԼՄ զբռն (տ. վեր. հմր. 8) + քոյն. այս յաւելուած չիք եւ ի Յ. || * Ի ձեռանէ հրդտակին (տ. վեր. 3.1) = Յ. իսկ ԼՄ լոկ՝ է հրեշտակն. || * Կերայ = Յ, ուր ԼՄ անճշգրիտ դնեն՝ իւր, ըստ ԼՄ իւր. Հմմտ. Նորայր, Կորիւն եւն. էջ 420, ծան. 10. || * Զայն (առջ.). ԼՄ զա. || * Իբրեւ գմեղր. ԼՄ արդե. Դ. || * Քաղցր = Յ, պակ. ԼՄ. — Օրինակն է՝ Եզ. 3.5 ... կերայ զայն, եւ եղեւ ի բերանի իմում իբրեւ զքաղցրու-

Թիւն մեղսւն. || * Զայն (երկր) = 8, պակ. ԼՄ.
 || * Լցաւ... դառնութեամբ. միաբան ընդ Սինէպ-
 կան Յուն. օր. — իսկ ԼՄ հանգոյն 8, համեմատ
 այլոց բազմաց ի Յուն. օրր. ունին՝ դառնացաւ
 || * Յերսան իմ. 8 յընթիւ ի՞մ, որպէս ունին իմ
 ԼՄ, իսկ ԼՄ դրեն՝ յընթիւ ի՞մ.
 11. * Ասէ. ԼՄ նոյնպէս. իսկ 8, ասեն. —
 ԹԼՄ = բազմաց ի Յուն. օրր. — «ասէ՛ք հայր
 յԱստուած կամ ի Բրիստոս. || * Պարտ է 8,
 ուր ԼՄ ոչ ճշգրիտ ունին՝ հասնի. || * Քեզ 8
 դէնէ կից զկնի բառից պարտ է, ըստ այսմ եւ ԼՄ.
 || * Ի վերայ ժողովրդոց մինչեւ ցբազմաց. բան առ
 բան ճշգրիտ = 8. իսկ ԼՄ ոչ ուղիղ Թարգմանեն
 այսպէս՝ ի յընթիւս, (ԼՄ + եւ ի հիմանս),
 եւ ի վերս եւ ի ներս + երկր. — Հմտ. զեր
 7. 9, եւ 7ն. 5. 19.

ԺԱ. 1. * Ի նմանութիւն. ԼՄ նման = 8. —
 Հմտ. առ այս եւ որ զկնի՝ Եզ. 40. 3. 42. 20.
 || * Եւ կայր հրշտակն (տ. 3. 1). այսպէս եւ ԼՄ.
 միաբան դտանին բազմաց ի Յուն. օրր. իսկ 8
 չունի զբառսդ. || * Ասելով = 8. — ԼՄ եւ
 եր + յէ. || * Զբանն Աստուծոյ, գտածարն առ
 իմաստ՝ այնու զի յաւելուածդ զբանն տնտեղի է
 եւ օտարոտի. — ճշգրիտ ունին ԼՄ՝ զբառն ձեռ-
 քանայ = 8. Հմտ. Եզ. 41. 13. || * Զերկրպա-
 ցօս, ԼՄ-ն. || * Նորին. չմիաբանի ընդ 8՝
 որում համաձայնին ԼՄ ի նմ.

2. * Զգաւիք զարտաքին տաճարին (այսինքն)

զարտաքին դաւիթ տաճարին, հակադրեալ մեւս
 դաւթաց) = 8. յայլազգ իմն միտս ըմբռնեն ԼՄ՝
 ջֆաէլն (այսինքն՝ զբազանդակ դաւիթն) ու (Ոսկան
 + է) աբադայ գաթաբն. եւ արդարեւ ըստ այսմ՝
 Յուն. բնդ. կրկնակի իմացեալ լինի ի մեկնչաց. —
 Յետոյ 8 եւ ընդ նմին ԼՄ յաւ.՝ Խու շա (8 +
 արտաբոյ), || * Մի՛. ԼՄ նիդ. եւ = 8, || * Ջայն
 = 8, պակ. ԼՄ, || * Տուաւ = 8. այլով դար-
 ձուածով ԼՄ՝ գաւեւ է շա. || * Ազգաց. իմա՝
 հիւնսոց, որպէս ուղիղ մեկնեն ԼՄ. — Հմտ.
 21. 2, 10, 22. 19, եւ Մթ. 27. 83. || * Եւ. ԼՄ
 նոյնպէս. 8 չունի. — Հմտ. ստ. 13. 8, եւ Ղկ.
 21. 24. — ամիսք 42՝ ըստ մարդարէական համարոյ
 = ամք 31½, չափ ժամանակի նշանակեալ Դն. 7. 28
 եւ 12. 7 « ի ժամանակ, եւ ի ժամանակս, եւ ի
 կէս ժամանակի », այս է՝ յետին « կէս եւթներոր-
 դի », Դն. 9. 27 ի վախճան ժամանակաց :

3. * Հազար եւն., որպէս ստ. 12. 6. տ.
 զծան. ի նախընթաց հմր. :

4. * Երկոբեան. ԼՄ երկու. || * Ճրագանցոցն.
 ԼՄ հրդեհ. տ. վեր. զծան. ի 1. 12. || * Տեառն
 = 8, ուր ԼՄ՝ Աստուծոյ. || * Երկրիս = 8. ո՛չ
 ճշգրիտ ԼՄ (ԼՄՄէ) յերկրէ. Հմտ. Ջք. 4. 3, 11
 « երկու ձիթենիքն », 14 « որ կան առաջի Տեառն
 ամենայն երկրի » :

5. * Եւ որ (առջ. եւ երկր.). ԼՄ եւ ուր.
 անճիւղ, փխկ. ըստ 8՝ երե որ (Հմտ. Մթ. 16. 24,
 Մկ. 9. 31, Ղկ. 9. 23 « τὸ θεῖον » = երե որ կամի).
 այլ սակայն տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր. :
 || * Սոցա կամի վնասել. բառ առ բառ = 8. իսկ
 ԼՄ շրջն զկարդ բառից՝ եւ այլազունակ թարգ.

մանեն՝ Կ-ժ-Յ (ըստ Լ-ժ Կ-ժ-Յ) ըստ Լ-ժ Կ-ժ-Յ :
 || * Ելանե . . . ուտե = Յ . Իսկ ԼՄ ապ . || * Կա-
 մի սոցա վնասել . ճշգրտիւ շարադասեալ = Յ . ուր
 ԼՄ գարձեալ փոփոխմամբ կարգի բառից եւ այ-
 լակերպ՝ Կ-ժ-Յ Դ-ժ-Յ (տ. վեր. զծան. Ի 2 . 11)
 Կ-ժ-Յ : || * Այնպէս . ճշգրտոյն ԼՄ ապ . = Յ .
 || * Պարտ է նոցա վնասիլ . չմիարանի ընդ Յ որ
 ունի՝ պարտ է նմա սպանանել . ուր ԼՄ ոչ ճշգրտ
 գնեն ըսկ՝ Կ-ժ-Յ (տ. վեր. 6 . 8, 8 . 9, 9 . 19) :
 Հմտ. 4 Թգ. 1 . 10—12, Եր. 5 . 14, ՂԿ. 9 . 54 :

6. * Չափել . վրիպակ՝ կամ առ անփութու-
 թեան Թարգմանչին, եւ կամ մանաւանդ գրչաց .
 ուղղելի է ըստ ԼՄ Կ-ժ-Յ = Յ . սոքա գնեն
 զբառդ միապէս յառաջ քան յիւրիւն : || * Իցե-
 անքեւ = Յ , զոր ԼՄ փոխեն՝ Կ-ժ-Յ : Հմտ.
 3 Թգ. 17 . 1, ՂԿ. 4 . 25 : || * Յանուրս . ճշգրտա-
 գոյն ԼՄ չափ = Յ : || * Իշխանութիւն ունին
 = Յ . հակադարձեն ԼՄ ունին իշխանութիւն : Տ. ստ.
 16 . 3 : || * Ամենայն հարուածովք . ԼՄ յ-ժ-Յ հա-
 րուած . — Հմտ. « հարկանել հարուածովք », 1 Թգ.
 4 . 8, 2 Մն. 21 . 14, 2 Մակ. 3 . 39, Ես. 19 . 22,
 30 . 31, եւ « հարկանել ի հարուած », 1 Մակ. 5 . 3,
 34, 8 . 4, 2 Մակ. 3 . 26 : — Առ այս Հմտ. նաեւ
 ԵԼ 7 . 19—21 :

7. * Զվկայութիւն = Յ . յոչինչ պէտք ընդար-
 ձակագոյնս Թարգմանեն ԼՄ չ-ժ-Յ առաջ ընդ-
 առնեալ : || * Գազանն . ԼՄ նիւղ . յոյժեմ, զոր չու-
 նի եւ Յ : || * Տացե պատերազմ ընդ նոսա . ըստ
 գասաւորութեան բառից ճշգիւ ըստ Յ ունին ԼՄ
 Կ-ժ-Յ ընդ նոսա պատերազմ . Իսկ Թ յայտմ միարան
 գտանի ոմանց Ի Յուն. օրր . — Հմտ. ներք. 13 . 1,

Յայտնարիւն Յ-ժ-Յ, Երս. Մարտ :

7, 17. 8, եւ եւս Դն. 7. 3, 7, 21.

8. * Դիակունք. ԼՄ Դի = 8. — Թ հանգոյն Սինէական Յուն. օր. եւ այլոց բազմաց գրչք. — նմանապէս Ոսկան՝ Դի: || * Ի հրապարակս. 8 եզ. — ԼՄ Ի Դի հրապարակաց: || * Քաղաքից. ԼՄ + Եւրո, որ շէք Ի 8: Հմմտ. ստ. 14. 18, 16. 19, 17. 18, 18, 2, 10, 10, 18, 19, 21. || * Անկցից. ԼՄ. անկեւ Կոյի, եզեալ յառաջ քան զբառս Ի Դի հրապարակաց: 8 շունի. այլ սակայն գոյ նման ինչ ընթերցուած յոմանս Ի Յուն. ձձ. եւ Ի Լատինական Թարգմանութեան: || * Կոյի = 8. — ԼՄ նիսգ.՝ անանկեւ: || * Ոգեւորականութեամբ. այսինքն՝ ըստ բարբառոյ «Հոգւոյն մարգարէութեան» (տ. ստ. 19. 10). — բառս այս նորագիւտ (տ. վեր. զծան. Ի 1. 12, 3. 18, 6. 8, 8. 1), առաջին անգամ աստէն Ի վեր. երեւեալ, առեալ լինի Ի սմին վայրի մակ-բայօրէն՝ ըստ նմանութեան Յունականին՝ πνευμα-τικῶς, որ ո՛չ ուրեք գտանի Ի Յուն. Հ. Կ. (Ի Թարգմանութեան Եւթանասնից), իսկ Ի Նորումս Ի կիր արկանի միայն երկիցս, աստ եւ միւսանգամ 1 Կր. 2. 14, ուր Ի Հայումս Թարգմանի՝ հոգեպիս, այս է՝ լուսաւորութեամբ մտաց եւ սրտից՝ Հոգւոյն Սրբով. — Ի բառէն πνευματικός, որ նշանակէ՝ 1) հոգեւոր, ածանցեալ Ի մարդկեղէն Հոգւոյն, 1 Կր. 15. 44, 46 «մարմին Հոգեւոր», որ ունի յինքեան զսկիզբն բարձրագոյն կենաց, ըստ հակա-ռակագրութեան «չնչաւոր մարմնոյն», որ լի է բնաւորական կենսական զօրութեամբ. — 2) ածանցեալ յԱստուածեղէն Հոգւոյն ասի՝ ա) զանձանց որք լցեալ են Հոգւոյն Աստուծոյ, հոգեւոր, 1 Կր. 2. 15 (հակառակադիրն՝ չնչաւոր), 3. 1 (հա-

կադրեալն՝ մարմնաւոր), սոյնպէս եւ 14 . 37, Գլ. 6 . 1, 1 Պտ. 2 . 5 (ստանար հոգեւոր, այսինքն՝ Գրիստոնեայքն) . Բ) զիրաց, որք թիւն յԱստուածեղէն Հոգւոյն եւ ի նոյն հաստատեալ են, հոգեւոր, Հռ. 1 . 11 (շնորհք), 7 . 14 (օրէնք), 1 Կր. 10 . 3, 4 (կերակուր, ըմպելի, վէժ), Եփ. 1 . 3 (օրհնութիւն), Եփ. 5 . 19, Կղ. 3 . 16 (երգք), Կղ. 1 . 9 (հանճար), 1 Պտ. 2 . 5 (պատարագք) . — Իսկ շէշոք յգ. իբրեւ գոյկ. առեալ՝ τὰ πνευματικά = հոգեւորքն՝ են արտաքոյ կարգի, նորանշան պարգեւք (շնորհք) Հոգւոյն (1 Կր. 12 . 1, 14 . 1), կամ Աստուածեղէն զօրութիւնքն սերմանեալքն քարոզութեամբն Աւետարանին (Հռ. 15 . 27, 1 Կր. 2 . 13, 9 . 11) . — Յ) որ ինչ սեպհական է գերբնական աշխարհի ոգւոց, այսք (չարութեան) Եփ. 6 . 12 : — Իսկ վերոյ գրեալդ մկր. πνευματικός = 1) հոգեպէս (տ. վեր.), եւ 2) առանձինն աստանօր՝ ո՛չ ըստ սովորական բառական բուն նշանակութեան, այլ այլակերպ իմաստիւ, որ քաջայայտ եւ իմանալի է միայն մտացն՝ որք ընդունակ եւ հասու են Հոգւոյն Աստուծոյ (տ. նաեւ վեր.) : — Հաւանական կարծեօք յա՛յս սակս դիպողագոյն համարի թ. ի կիր առնուլ ո՛չ թէ զբառդ հոգեպէս (= հոգւով, ըստ հոգւոյ. հոգեւորապէս) նՅՀԼ. ի բ.), այլ զնորածեւ, եւ թերեւս անձամբ հնարեալ՝ սգեւորապէս կանօրեամբ : — Ըստ իմաստին՝ նուազ ճահաւոր եւ դիւրահաս թուի ինձ՝ որով բացատրեն ԼՄ՝ Ըժ հոգեւոր : || * Եւ Բաբելովն. յայտնապէս մեկնողական յաւելուած, յօտար ձեռանէ մոծեալ ի բնդ, որ չիք ի ԼՄ եւ ոչ ի Բ : — Հմտ. Ես. 1 . 9, 10 ; Եզ. 16 . 46, 49, Եր. 23 . 14, Երկ. 32 . 32 : — Ի

էջ 147 պարզաբանէ այսպէս. «Այլ Սողոմ կոչէ զԵրուսաղէմ, կարծեմ թէ վասն յաճախելոյ ի նմա հեշտախառութեանն յաւուրսն յայնոսիկ» : || * Ուր. ԼՄ + ե = Յ. այս չղկ. պակ. նաեւ ի բազումս ի Յուն. օրր. :

9. * Տեսանեն = Յ. — ԼՄ ապ., յոր թիւր-խմացութեամբ (տ. զհետադայդ) յաւ.՝ շն (ըստ Լբւ՝ շն) : || * Ի ժողովրդոց (այսինքն՝ մարդիկ ի ժողովրդոց եւն.) եւ ի ցեղից (Յ + ե ի լեզուաց) եւ յազգաց զղիակունս (հանգոյն բազմաց ի Յուն. օրր., ուր Յ զհետ երթեալ այլոց ձձ. ունի՝ զղի) նոցա՝ անուրս երիս եւ կես = Յ. փոփոխմամբ յօրինուածոյ բանից եւ յաւելուածովք ըստ իմիք այլ-այլէն զմիտս Յուն. բնգ. ԼՄ՝ + «մնշ»՝ ջեդ եւ «դեւ-դեւ» եւ + «մնշ»՝ լեւ-տ եւ հիմնաւ, + լե՝ դէ նոց + անիւ-լ իւցե՝ լեւ-տ աւուրս (պակ. եւ կես), ուր Ոսկան՝ . . . լե դիւ նոց անիւ-լ իւցե՝ լեւ-տ աւուրս եւ կես : Տ. վեր. հմր. 2 եւ 3, որպէս եւ ստ. 10. 11. || * Զղիակունս նոցա ոչ բողբեն (համաձայն բազմաց ի Յուն. ձձ., ուր Յ ներկ.՝ համեմատ այլոց օրր.) դնել ի գերեզմանս (հանգոյն ոմանց ի Յուն. գրչգ., ուր Յ եզ.՝ ըստ այլոց ձձ.) = Յ. իսկ ԼՄ ո՛չ ուղիղ իմացեալ զմիտս Յուն. բնգ. յեղափոխեն՝ ո՛չ Գոցն [Ոսկան՝ Գոցն] Բաղլ ի Գերեզմանս լեւ-տ նոց :

10. * Որք = Յ. — ԼՄ օր. || * Ի վերայ երկրիս = Յ. — ԼՄ յերկրի : || * Խնդայցեն. նմանապէս ոմանք ի Յուն. օրր. ապ. իսկ Յ հանգոյն այլոց ձձ.՝ ներկ. — ԼՄ աւուրս Լբւ. — χαίρειν նշանակէ թէ՛ խնդալ (գ. օր. Մթ. 2. 10, ՂԿ. 10. 20, 15. 32, ԹԿ. 20. 20, Հռ. 12. 12, Փպ. 1. 18, 2. 18,

1 Թս. 3.9), եւ թէ՛ ուրախ լինել (գ. օր. Մթ. 18.15, Ղկ. 1.28, 6.23, 13.17, ԹՀ. 3.29, 11.18, 14.28, Հռ. 16.19, 2 Կր. 2.3, Փպ. 1.18, 2.28, 4.4). Դարձեալ Թարգմանի՝ ցնծալ (Մթ. 5.12), ողջ լինել (Մթ. 26.49, 28.29, Մկ. 15.18, ԹՀ. 19.3), կամ՝ ողջոյն տալ (2 ԹՀ. 10), եւ (աներ.) ողջոյն (Գժ. 15.23, 23.28, ԹԿ. 1.1). || * Ի վերայ նոցա. 8 + եւ ուրախ լինին (εὐφραίνεσθαι = ուրախ լինել, Ղկ. 12.19, 15.23, 24.29, 32, 16.19, Գժ. 2.28, 7.41, Հռ. 15.10, եւն.), ուր ԼՄ՝ խնդան, եղեալ յառաջ քան զի վերայ նոցա. || * Եւ քնծայա տայցեն (8 ներկ., տ. զՀամեմատ. Յուն. օրր.) տանել միմեանց = 8. այլազգ գարձուածով ԼՄ՝ Դնվեւ ըծայ + եւ գարգռէ" [աւելորդ կըրկնումն իմաստից] (ԼբւՄ + Դռն) Դռնել Դժոնց. — Հմմտ. Եսթ. 9.19, 22, Նէ. 8.10, 12. || * Զի. ԼՄ նիդ. լռն. || * Երկու. ԼՄ երկուքն (Մ - Իւն). || * Մարգարէք, ԼՄ - . || * Տանջեսցին. Թուի՝ թէ լոկ վրիպակ գրչի, փիկ. տանջեսցեն, ի տ. որոյ ԼՄ գնեն՝ լռլռլռլռլռ (տ. վեր. զծան. ի 9.8). 8 անոր. կտր. || * Որ (Իմա՝ զորս, նմանօրինակ զեղչումն՝ Ղկ. 11.32) բնակեալ են ի վերայ երկրի = 8. այլաբար փոխադրեն ԼՄ՝ շննկիւ երկրի.

11. * Կիսոց. հաւանօրէն վրիպակ գրչի, ընթեռնի ըստ ԼՄ՝ կիւ = 8. || * Կենդանութեան = 8, զոր ԼՄ փոխեն՝ կիւռնի. || * Աստուծոյ. համարիմ թէ իցէ վրիպանք անփութութեան գրչաց, ընթեռնի ըստ ԼՄ՝ յԱստուծոյ = 8. || * Եմուտ = 8, զոր ԼՄ անճշգրիտ գնեն յապ. — Հմմտ. Եզ. 37.8, 10. || * Կացին = 8. Դարձեալ անճիշդ ԼՄ՝ եւ + Դրչիւ" կացին. || * Ան. ԼՄ + եւ

երկնւ. այս յաւելուած պակ. եւ ի 8. || * Տեսո՛ր
 դաց նոցա. նոյնարանութեամբ թարգմանեալ = 8
 (ըստ օրինակի Սղ. 21.7, 30.12 եւս վայելուչ. էր՝
 այնոցիկ որ տեսին զնոսա). ուր ԼՄ բոլորովին
 այլակերպ՝ + «Դնեցաւ»՝ «Եւ առնին (սակայն ԼՄ
 գրեն՝ Դնին) զնոսա: — նոյնարանական յաւելուածն
 որ ի Բ՝ «Եւ ան կալաւ որք տեսին զնոսա» ակն-
 երեւ եկամուտ է, նախ զառաջինն իբրեւ բացա-
 տրութիւն ինչ յընթերցողէ ումեքէ գրեալ ի լու-
 նանցս, եւ յետոյ ուրեմն ի ձեռն ընդօրինակչի
 ուրուք տգիտարար մուծեալ ի բնարանն:

12. * Լուայ. այսպէս եւ ԼՄ, ուր 8՝ լուան.
 — ԹԼՄ միարան գտանին ոմանց յընտրեալոցն
 Յուն. օրր. || * Զայն = 8. — ԼՄ նխդ. զն.
 || * Ի յերկնից = 8, պակ. ԼՄ. || * Նոցա (առջ.)
 = 8, — ԼՄ քան. || * Եկե՛ք = 8. աւելաբա-
 նութեամբ ԼՄ նխդ. վերջի. || * Այսր = 8,
 փոկ. որոյ ԼՄ ոչ ճշդութեամբ գրեն՝ առ. || * Ե-
 լին. ԼՄ վերստին աւելադրութեամբ նխդ. վեր-
 ցան (պակ. ի ԼՄ). || * Ամպաւր. ԼՄ նոյնպէս.
 8 եղ. || * Նոցա (երկր.) = 8. ո՛չ ճշգրիտ ըստ
 կանոնաց Լ՝ իւրեանց, սակայն ըստ ԼՄ՝ նոցա:

13. * Յայնմ աւուր, համաձայն ոմանց ի Յուն.
 օրր. իսկ 8 գհետ երթեալ այլոց ձձ. ունի՝ յայնմ
 ժամու. զսոյնդունակ եւ ԼՄ՝ ի Դման յոյժի.
 || * Եղեւ շարժումն մեծ. ըստ դասաւորութեան
 բառից ճշդիւ = 8. իսկ ԼՄ չրջեն զկարգն նոցին
 այսպէս՝ շարժումն Դժ եղև. Հմտ. վեր. 6.12.
 || * Անկաւ = 8, ուր ԼՄ ո՛չ ի ճահ՝ ընդհեցաւ,
 եղեալ հանգոյն 8 գհնի առաջին. || * Մեռան.
 այսպէս եւ ԼՄ. ըստ 8 ճշդիւ՝ օպանան. || * Ի

շարժման, ԼՄ-ն. Յ ի շարժման. Տ. ստ. 16. 18.
 || * Արք. սոյնպէս եւ ԼՄ. իսկ Յ բան առ բան
 ունի՝ անուանք մարդկան, այսինքն՝ անճիճք, հմմտ.
 վեր. 3. 4, եւ Թի. 1. 20, 28 ըստ Թուոյ անուանց
 իւրեանց : || * Մնացորդք մարդկան (Յ միայն՝
 այլքն, կամ՝ մնացելոյքն, տ. վեր. զծան. ի 9. 20)
 գարնուրեայք եղին (հմմտ. εμφορος γίνεσθαι = զար-
 հուրել, Գծ. 10. 4, կամ՝ զահի հարկամել, ՂԿ. 24. 5,
 37, Գծ. 24. 25) = Յ. Թիւրիմացութեամբ կամա-
 կորեն եւ ո՛չ ուղիղ Թարգմանեն ԼՄ՝ յո-
 ռն ձեռն եղև յաճեմեան : || * Ետուն փառս = Յ.
 այլափոխեն ԼՄ՝ իւր- ուրի : || * Երկնից = Յ.
 այլազգ ԼՄ՝ երկնաւորի : — Հմմտ. Դն. 2. 18, 44.

14. * Անա. ԼՄ առաւել. չիք ի Յ : || * Գնաց
 = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ եւնց : || * Եւ. այսպէս եւ
 ԼՄ. զնց. Յ : || * Անաւասիկ = Յ. պահ. ԼՄ.
 || * Գայ = Յ. — ԼՄ իւրեք ի : || * Արագ արագ.
 առաւել ճշգրութեամբ ԼՄ՝ իւրեւրի, համեմատ
 Յ տալն = վաղվաղակի (ՄԹ. 28. 7, 8, եւ այլուր),
 կամ վաղազոյն (ՄԹ. 5. 25) : — Տ. վեր. 9. 12.

15. * Եւ եւթներորդ մինչեւ ցփող = Յ. փո-
 խեալ զյօրինուած բանից Թարգմանեն ԼՄ՝ եւ +
 յորժամ" եւնեւորդ հրեշտակն հալաներ շինեն : Տ. վեր.
 10. 7. || * Եւ (երկր.) = Յ. զնց. ԼՄ : || * Չայնք
 = Յ. — ԼՄ եզ. || * Մեծ. Յ յգ. իսկ ԼՄ
 բցթ. || * Ասելով = Յ. — ԼՄ եւ առ : || * Թա-
 րաւորութիւն. Յ + աշխարհի, փոխ. որոյ ԼՄ +
 աճեալս յիւրեւրեց. — Թ՝ առանց յաւելուածոյդ՝ զուգ-
 ընթաց է ոմանց ի Յուն. օրր. : || * Բրիստոսի.
 Յ նիդ. եւ, որ անշուշտ վրիպանօք գրչաց անաւս
 արարեալ է ի Թ. — Ընդ Յ միաբան գտանին եւ

Լ՝Մ, իսկ Լ նխդ. եւ + Յէսուսի՝. || * Նորա = Յ. ոչ ճշգրտութեամբ ԼՄ՝ իւրոյ, Հմմտ. նաեւ ստ. 12. 10, նոյնպէս եւ Գծ. 4. 28, ըստ օրինակի Սղ. 2. 2, 6: || * Թագաւորեսցէ. ԼՄ + ի վերայ միշտ: || * Յաւիտեան եւ. չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ. — Նախատիպ օրինակն է Դն. 2. 44 եւ 7. 27:

16. * Զորք. Լ, շէր: || * Մերքն. ԼՄ երէցանք. տ. վեր. զծան. 5. 8, նաեւ 4. 4: || * Որ առաջի մինչեւ ցրառն իւրեանց. Թերի եւ աղաւաղեալ, կարծեմ թէ՛ վրիպանօք անփութութեան ընդօրինակողաց. ըստ Յ ուղղելի է եւ ընթեռնելի զայս օրինակ՝ որ առաջի Աստուծոյ էին, [եւ] որ նստէին (Յ ճշդիւ՝ նստեալքն) ի վերայ արօնոց իւրեանց, անկան ի վերայ երեսաց իւրեանց. — այլակերպ շարադրութեամբ Թարգմանեն ԼՄ այսպէս՝ որ (Մ որ) նորին յաճառ իւրեանց առջի Աստուծոյ, անկանքն ի վերայ երեսաց իւրեանց: || * Երկիր պագին = Յ, զոր ԼՄ գնեն յանկ: || * Աստուծոյ. ԼՄ նխդ.՝ Տեառն:

17. * Ասելով = Յ ընդն. ներկ. — ըստ սովորութեան փոխեն ԼՄ՝ եւ ասին: || * Էդ եւ որ են. ԼՄ որ էն եւ եւ. երկուքին եւս Թարգմանու. Թիւնք վրիպակ են. ուղղելի է ըստ Յ՝ որ են որ են. Հմմտ. վեր. 1. 4, 8, 4. 8: || * Զի = Յ, ուր ԼՄ ունին՝ եւ: Յ նխդ. եւ, որ պակ. նաեւ ի բազումն ի Յուն. ձձ. (յորս եւ Աղեքսանդրեանն, տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.): || * Առեր զքո զաւրուքին մեծ. Յ շարադասէ այսպէս՝ առեր զզաւրութիւն քո զմեծ, որում Համեմատան են ԼՄ՝ ասիւր զարուսիւնն քո մեծ:

18. * Ազգք. զիպողազոյն Թուի արդեւք ԼՄ՝

հեթանոս. հմտ. Սղ. 2.1 «Ընդէ՞ր խռովեցան հեթանոսք», 98.1 «Տէր Թագաւորեաց, բարկացան ժողովուրդք»: || * Դատաստանի. 8 ճշիւ՝ դատելոյ (հմտ. Գծ. 25.9 $\chi\rho\iota\theta\eta\nu\alpha\iota$ = դատել, հր., նմանապէս $\chi\rho\iota\nu\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$ = դատել, Գծ. 23.6, 24.21, 25.10, 26.6, Հռ. 3.4, եւ այլուր), զոր ԼՄ փոխեն ի դիմ. բ.՝ չէ գոչելն: || * Տալ (այսինքն՝ տալոյ) = 8. այլակերպ ԼՄ՝ Գոչ. || * Զվարճս = 8, իսկ ԼՄ՝ Էւրոպ. || * Իւրոց. ուր ԼՄ՝ Գոչ = 8. || * Սրբոց. ԼՄ նիւղ. Եւ = 8. || * Եւ (հնգր.) = 8. զնց. ԼՄ. Հմտ. վեր. 10.7, եւ ներք. 13.16. նոյնպէս եւ Սղ. 113 (115). 13. || * Ապականել = 8, ուր ԼՄ՝ Գոչելն. սոքա եւ 8 միապէս նիւղ. Եւ, որ պակ. նաեւ ի Յուն. Աղեքստանդրեան օր. Տ. ստ. 19.2. || * Զապականողս. ընտրեւազոյն կարծի առ հասարակ մեւս ձեւն ընդն., ըստ որում ունին ԼՄ՝ Գոչելն:

19. * Տապանն ուխտից. լաւ եւս է՝ տապանակն ուխտին, ըստ 8 ἡ κεκολλημένη τῆς διαθήκης, որ յԱծչ. Մատ. Թարգմանի մերթ՝ տապանակ ուխտին (Երկ. 10.8, 31.9, 28, 28, Յես. 3.3—17, 4.7—18, եւ այլուր), եւ մերթ՝ տապանակ կտակարանացն (Եւ. 31.7, 39.38, Թի. 14.44, եւն.), եւ մի անգամ՝ արկղ կտակարանաց (Եբ. 9.4). իսկ տապան՝ ըստ սովորական կիրարկութեան մանաւանդ ի Ս. Գիրս՝ նշանակէ զՆոյեան տապանն (Մն. 6.14, 18, 16, 18, 19, եւ ստէպ ի Հ. Կ., նոյնպէս եւ ի Ն. Կ.՝ Մթ. 24.38, Ղկ. 17.27, Եբ. 11.7, 1 Պտ. 3.20): — Լ ունի լոկ՝ Գոչելն, առանց ուխտին: || * Իւրոց, լաւ եւս ըստ 8 (տ. վեր.)՝ իւրոյ. այսպէս հանգոյն Աղեքստանդրեան օր. եւ այլոց բազ-

մայ ի Յուն. ձձ. — իսկ ԼՄ աւելն՝ Աստուծոյ, հա-
մեմատ Սինդակոն օր. եւ այլոց: || Եւ տաճարի
իւրում = Յ. ոչ հշգիւ ըստ հանձնի ԼՄ՝ ի տեղի
իւր: || Եւ Սրբաւանքն էւ ձայն. ԼՄ՝ յոյժ է տ-
հան: = Յ (այլ տեղոյն ա. զՀամեմատ. Յուն. օրր.):
|| Եւ Մեծ = Յ. ուր ԼՄ գնեն՝ Գնագն: — Հմեմ.
զԵր. 8. 5 եւ առ. 16. 18. 21.

ԺԲ. 1. Եւ Տեսու. յարմարագոյն թուի ԼՄ՝
եղեւոյն. հմեմ. անդի = երեւեցաւ (Գ. 16. 9
« տեսիլ երեւեցաւ », 7. 2. 30, 13. 30, ՄԹ. 17. 5,
ՄԿ. 9. 3, ԴԿ. 1. 11, 22. 43, եւ յայլ բազում տե-
ղիս Ս. Գրոց): || Եւ Կն. Լ + 4. || Եւ Արկու-
ցեալ. բառ զայլագիւտ յոյժ ի գաղութիւն Նախ-
նեաց. ձեւս այս թուի թէ ըստ նմանութեան հան-
գիտագոր ընդն. ազուցեալ կազմեալ իցէ ի յետնա-
գոյն մասեհեագրաց: ՆՏՀ. ի բ. մի միայն զիայու-
թիւն յառաջ բերէ. « (Նեստար զիւրեաւ) անաս-
տաւածութիւն արկուցեալ՝ ժամս եւ անաստաւած
ազանգ կամեցաւ տիեզերաց ձօնել. Կիւրչ. ի իշտ: »
— Փիկ. սորին՝ թ այլուր (ուր Յ եւս ունի զընդն.)
ի կիր արկանէ մերթ՝ արկեալ զիւրեաւ (18. 16),
կամ՝ արկեալ զիւրեամբ (p) (4. 4, 7. 9, 19. 13),
եւ մերթ՝ զգեցեալ (7. 13, 10. 1, 11. 3, 17. 4).
առ. նաեւ 3. 5 (զծան.), 18, 19. 8. այլ եւ հմեմ.
περιβεβλημένος, — η եւն. = արկեալ զիւրեւ (1ԹԳ.
2. 18, 28. 14, ՄԿ. 14. 51), կամ՝ զգեցեալ (ՄԿ.
16. 5). Ուստի եւ երկրայական եւ անասոյց մարթի

լինել միակ ընթերցուածոյդ արկուցեալ. թերեւս նախնականն իցէ՝ ազուցեալ (Եփ. 6. 15 = ὑποδησά-
μενος), կամ՝ զգեցեալ, որ յետոյ յօտար ձեռանէ
կամ թէ վրիպակաւ կամ թէ ըստ կամի փոխեալ
է յարկուցեալ. — Առ այս հմտ. եւս զվկայու-
թիւնն Մ. Խորենացւոյ, ի ներք. Հոբիս., զոր ի
մէջ բերէ Նորայր, Կորին եւն. էջ 419. «Ահա
գայ հարսն սուրբ ի Լիրանանէ, զարգարեալ ի լոյս
վայելուչ, արիւն շէրեաւ զբեթին եւ զսին ընդ
սրբիս. — Ըստ այսմ ունին ԼՄ՝ արիւն շէրեաւ
— Հմտ. Սղ. 103. 2 «Արկար զլոյս որպէս զօթոց,
ձգեցեր զերկինս որպէս խորան. || * Զլուսին.
Յ լուսինն, նմանակերպ ԼՄ՝ լուսին. Թ միտարանի
ընդ Սինէական օր. (տ. զՀամեմատութիւն Յուն.
օրր.): || * Իւրոց. ԼՄ նոր = Յ. || * Գլխոյն
= Յ. — ԼՄ առանց դմբ. յ. + նոր = Յ.
|| * Յաստեղաց երկուտասանից = Յ. այսպէս ունին
եւ ԼՄ, ուր ԼՄ ոչ ի ճահ դնեն՝ աստիճայ յեր-
կուսանից:

2. * Յղացեալ = Յ εν γαστρί έχουσα (զ. օր.
Մթ. 1. 18), որ եւ թարգմանի՝ յղի (ԵԼ 21. 22,
4Թգ. 8. 12, 15. 16, Ովս. 14. 1, Ամ. 1. 3, 13, Մթ.
24. 19, Մկ. 13. 17, Ղկ. 21. 23, 1Թս. 5. 3). ըստ
այսմ օրինակի ունին ԼՄ՝ եր յղ. || * Աղաղակեր
= Յ (ներկ.). — ԼՄ հիւր. Յ եւ ԼՄ միապէս
նխդ. եւ, որ սակայն հանգոյն թ պակ. եւ յԱղեք-
սանդրեան օր. եւ յայլ Յուն. ձգ. || * Երկնելով
= Յ (ընդն. ներկ.), ուր ԼՄ դնեն՝ յերկնէ.
|| * Տանջելով ծնանել. նոյնարանութեամբ = Յ. շրջա-
րանութեամբ լայնագոյնս մեկնեն ԼՄ՝ Բողո՛ւս լըստ
Բեթ եր ի քնանել. — Այս համար ըստ օրինակի Մթ.

4.9—10 «... զի սաստկացան երկունք քո իբրեւ զծննդականի: Երկնեա եւ զօրացիր, եւ մերձեաց, գուտոր Սիոնի, իբրեւ զծննդական», Ես. 26. 17 «Որպէս որ երկնիցէն մերձ ի ծնանել, եւ առ ցաւս իւր ճշիցէ, այնպէս եղեաք», Էւն., եւ 66. 7—9 «Մինչչեւ իցէ յզւոյն ծնեալ, եւ մինչչեւ հասեալ իցեն ցաւք երկանց, ապրեցաւ եւ ծնաւ արու»:

3. * Տեսաւ. ԼՄ երեւցաւ. տ. զծան. ի հմր. 1. || * Վիշապ. ԼՄ + Դ: || * Մեծ. 8 նիսգ.՝ աղիստ (πυρρός, զորմէ տ. վեր. զծան. ի 6. 4 եւ 8), փխկ. արոյ ԼՄ + հրեւի: — Հմնտ. Եզ. 29. 3, Դն. 7. 7. || * Որ ունէր = 8 (ընդն. ներկ.), զոր ԼՄ փոխեն՝ արոյ եք: || * Գլուխ... եղջերս = 8, ուր ԼՄ՝ քլուիտ... եղջերս: || * Եւրմ (երկր.). չիք ի ԼՄ եւ սչ ի 8. || * Գլխոց = 8, սոյնպէս եւ ԼՄ՝ ուր Լ եզ: || * Պսակ (= «Բոլորչի զարդ գլխոյ ի պէսպէս յօրինուածոց՝ որպէս Թագ արքունի. որ եւ Յեզեր. որպէս բրարիոն յաղթողաց ի մրցանս, կամ մարտիրոսաց, Էւն.», ՆԲՀԼ. ի Բ.), փխկ. որոյ ԼՄ դնեն զհամանշանդ իւրէ (խոյր = «Փակեղն պատուաւոր. գլխարկ կամ Թագ եւ պսակ քաջանայտական, Թագաւորական. ծածկոյթ գլխոյ քաջանայից, եւ իշխանաց, որպիսի՝ եւ է ձեւով կամ զարդու. որպէս պաշարան կամ սաղաւարտ գլխոյ, եւ որպէս փաթոյթ նորա, կտաւի կամ բեհեղեայ», ՆԲՀԼ. ի Բ.). սոյնպէս եւ ստ. 13. 1, իսկ 19. 12 ունին Թ եւ ԼՄ միօրինակ՝ պսակ. — 8 ունի διαδήματα (διαδημα առ հասարակ ի Ս. Գիրս, գ. օր. 1 Եզր. 4. 30, Եսթ. 2. 17, 8. 15, Իմ. 5. 17, 18. 24, Սիր. 11. 8, Ես. 62. 3, 1 Մակ. 1. 9, 6. 18, 8. 14, 11. 13, 12. 39, 13. 32, Թարգ.

մանի՝ քաղ [= «Պսակ կամ խոյր արքայական ի ձեւ գլխոյ նաան», ՆԲՀԼ. ի Բ.]]:

4. * Տուտն. այսպէս գրեն եւ ԼՄ. լաւ եւս է ընթեռնուլ՝ տտուն (տ. Նորայր, Կորիւն եւն. էջ 420): || * Քարդեր. սոյնօրինակ եւ ԼՄ. ուր Յ ներկ.: || * Յերկնից. մի եւ միայնակ է սոյն այս ընթերցուած, փակ. որոյ ԼՄ գնեն՝ յերկր = Յ. Հմմտ. Դն. 8. 10: || * Եկաց = Յ. — ԼՄ. անկ.: || * Որ ծնամելոցն էր = Յ, գիպողագոյն քան ԼՄ՝ որ հանդերձեւ էր ձեռնել. — ըստ օրինակի ՂԿ. 7. 2, ՅԿ. 4. 47, ԳԺ. 21. 27 եւն. ի ճաշ էր թարգմանել եւ՝ որ մերձ էր ի ծնամել. տ. նաեւ վեր. զծան. ի 6. 11: || * Զի յորժամ մինչեւ ցկերիցէ, բան առ բան = Յ. իսկ ԼՄ փոփոխմամբ եւ յաւելուածովք ունին՝ չի յորժամ ձեռք + կնի՝ շարքի էր՝ կտէ + շարքի + կնի:

5. * Ծնաւ. ԼՄ + կնի, որ պակ. նաեւ ի Յ. || * Որդի արու = Յ, որպէս ունին եւ ԼՄ, ուր Լ լոկ՝ որո. — որդի արու = «արու մանուկ» Եր. 20. 18: || * Որ հովուելոց է = Յ, ընտրելագոյն քան ԼՄ՝ որ հանդերձեւ է հովուել. — Հմմտ. զծան. ի նախընթաց հմր.: || * Ազգս. յարմարագոյն թուի ԼՄ՝ հիշու. տ. վեր. զծան. ի 2. 27, եւ Հմմտ. ստ. 19. 18:

6. * Որ. կարծեմ թէ լոկ վրիպակ է գրչի, ուղղելի ըստ ԼՄ = Յ՝ որ: || * Ունի անդ տեղի = Յ. այլապէս դարձուածով ԼՄ՝ էր Կիւն Նա. || * Զի անդ կերակրեսցեն զնա, ճշգիւ = Յ. կրաւորական դարձուածով բանից ԼՄ՝ չի կեր-կերցի անդ: || * Վարսուն. ԼՄ նիւղ. եւ: || * Եւ հիմզ. չունին ոչ ԼՄ եւ ոչ Յ (սակայն տ. զՀամեմա-

առաջին Յուլ. օրը.) — առաջ 1260 = առջ 3 1/2, որպէս վեր. 11. 3. այլ եւ հմտ. Դն. 12. 11.

7. * Ի. զնց. ԼՄ. || * Հրդակք (առջ.). ԼՄ հրդակք. տ. վեր. զծան. Ի 3. 1. || * Նարա = 8, ուր ԼՄ՝ Ի. — Հմտ. Դն. 10. 13. 21, 12. 1, Յդ. 9. || * Պատերազմեալ, իբրեւ աւեր. (Հմտ. Գծ. 19. 1, այլապէս Գծ. 10. 25) = 8. — այլապէս փոխաբերեն ԼՄ՝ Ի. — (Հմտ. 2 Տժ. 2. 24, Յկ. 4. 2). || * Պատերազմեալ = 8, զոր ԼՄ գնեն յանկ. || * Եւ հրդակք (տ. 3. 1) նորա = 8. ոչ ճշգրիտ փոխեն ԼՄ՝ շրջ. Ի. —

8. * Ոչ (առջ.). ԼՄ նիւղ. Ի = 8. || * Կալան ժող. զոր ԼՄ այլապէս եւ բացատրեն՝ Ի. — Եւ շրջ. 8 օտ իշխսսն, ճշգր. ոչ կարացին, ըստ բուն իմաստին՝ յաղթեցան, կամ՝ Ի պարտութիւն մատնեցան. Յուն. իշխսսն բազմապատիկ օրինակաւ թարգմանի Ի Ս. Գիրք. — 1) յաճախ՝ կարել (1 Նդր. 9. 11, Իմ. 13. 1, 9, Նր. 5. 22, Մթ. 26. 40, Մկ. 5. 4, 9. 18, 14. 37, Ղկ. 6. 48, 13. 24, այլովքն հանդերձ), Ի տ. ընդն.՝ կարող (Մթ. 9. 12), կամ՝ ողջ (Մկ. 2. 17). — 2) ուրեք ուրեք՝ կարող լինել (Չ. օր. Գդ. 5. 6, Փպ. 4. 13). — 3) ստէպ՝ զօրանալ (ՆԼ. 1. 9, 12. 20, Յես. 1. 6, 7, 9, 2 Մն. 15. 7, Յոր. 36. 9, Դն. 7. 21, Գծ. 19. 20, եւ այլ եւս), որ եւ՝ 4) զօրանոր լինել (Յկ. 5. 16). — զարձեալ է ուրեք զի փոխադրի՝ 5) հզօր լինել (1 Մն. 16. 11, ուր մեւս նորագիւտ թարգմ., հրա. Խալաթեանց, ունի՝ զաւրանալ), եւ է զի՝ 6) ճեռնհաս լինել (Մն. 31. 29), է երբեմն՝ 7) յաղթանարել (Գծ. 19. 16), եւ է ուրեք՝ 8) ազդել (Մթ. 5. 13), այլ եւ 9) հաստատուն լինել (Նր.

9.17). նոյնպէս անօրագոյն իմն՝ 10) հնար է, եւն. (Մթ. 8.28, Ղկ. 8.43)։ — Իսկ ժոյժ ունել (= ւտուկալ. ժուծեւ. ժուծկալեւ. համբերեւ. հանգուր. ժեւ. հանդարտեւ. տանեւ. զդէժ ունեւ, ՆԲՀԼ. Ի Բ.) գնի ի մերում Թարգմանութեան Ս. Գրոց փիսկ. Յուն. 1) ὑποστυγναι (1 Մակ. 7.25), 2) ἀνέχεσθαι (2 Մակ. 9.12, որ եւ = համբերել, 2 Թս. 1.4, այլովքն հանդերձ), 3) ὑποφέρειν (Առ. 18.14, այլուր = համբերել, 1 Կր. 10.13, 2 Տմ. 3.11, կամ՝ տանել, 1 Գտ. 2.19), 4) ἐγχατεύεσθαι (1 Կր. 7.9, որ եւ Թարգմանի՝ ժուծկալ լինել, 1 Կր. 9.25), եւ 5) στέγειν (1 Թս. 3.1, 5, յայլ տեղիս = համբերել, 1 Կր. 9.12, կամ՝ տեսել, 1 Կր. 18.7)։ || * Եւ ո՛չ տեղի նոցա գտաւ. ըստ կարգի բառից ճշդիւ համեմատ ոմանց ի Յուն. ձձ. — Յ հանգոյն այլոց օրր. շարադասէ այսպէս՝ եւ ոք տեղի գտաւ նոցա. այլակերպ ի սոցանէ ԼՄ՝ եւ տեղէ ո՛ւ իրաւ նոցա. — Յ յաւ. այլ եւս։

9. * Անկաւ. ԼՄ նոյնպէս. տ. վեր. զծան. ի 8.7. || * Աւճն եւն. — առ այս հմմտ. ստ. 20.2, եւ եւս Ծն. 3.1, 2 Կր. 11.3. || * Որ է. անճիշդ Թարգմանեալ, ուղղելի ըստ Յ՝ կոջեցեալն (հմմտ. Ղկ. 6.15, 22.3, եւն.), կամ՝ որ կոջեցեալ է (հանգոյն Ղկ. 1.38, եւն.), կամ՝ որ կոջի (ըստ Ղկ. 8.2, 19.29, եւն.), եւ կամ՝ անուսնեալն (հմմտ. Գծ. 1.12), զոր ԼՄ աւելադրութեամբ փոխադրեն՝ որ անուսնեալ իւր. տ. նաեւ վեր. 1.9. || * Մատնիք. պիտակարար առեալ (սովին մտօք՝ հմմտ. «Հրեշտակ էր. իսկ անկեալ՝ մատնիք կոչեցաւ. Իսկ. 1. տ. ՆԲՀԼ. Ի Բ. մատնիք) փիսկ. բանարկու, ըստ որում վեր. 2.10 եւ քտ. 20.10

(Իսկ խոն. հմբ. 12, եւ 20.2 դարձեալ՝ մասնիք), որպէս եւ ուրեք ուրեք յԱՅԶ. Մատ. (1 Մն. 21.1 [մեւս թարգմ., հրա. Խալաբեանց, ունի՝ սատան], Եսթ. 7.4, Իմ. 2.24, Յդ. 9 աւելագրութեամբ սատանայի, եւ փոխարեութեամբ իրրեւ ածկ. 2 Տմ. 3.3, Տտ. 2.3) թարգմանի 8 δαβλός, որ եւ յանախագոյն փոխադրի՝ սատանայ (Յոր. 1.6—12, 2.1—7, Սդ. 108.6, 2ք. 3.1, 2, Մթ. 4.1, 5, 8, 11, 13.30, 25.41, Ղկ. 4.2, 3, 6, 13, 8.12, 64. 8.44, 13.2, փոխարեաբար 6.71, եւ յայլ բազում աեղիս), գուն ուրեք՝ չարախօս (Յկ. 4.7, եւ իրրեւ ածկ. 1 Տմ. 3.11), եւ անօրադոյն ինն՝ քոս (Եսթ. 8.1): Իսկ բառիւս մասնիք (= «որ մտանէ կամ մտանեաց. մտանօղ կամ առօղ զք ի ձեռս սողիաց. չարախօս. բանասրկու. առաւել սեպհականեալ մոկդիր է յուգայի իսկարիոգտացւոյ», ՆՔՀԼ. ի բ.) տիրապէս բացաարի Յուն. κροδότης (Ղկ. 6.16, Գծ. 7.52, 2 Տմ. 3.4), կամ παραδιδούς (Մկ. 14.44, Ղկ. 22.21): — ԼՄ զնց. || * Եւ բեեղգեբուղ. ԼՄ միայն՝ բեեղգեբուղ. — զայս անուն իշխանին գիւաց կամ սատանայի շունին 8 եւ ոչ այլ ծանօթ Յուն. օրր.: Վասն որոյ համարիմ՝ թէ սոյն օտարոտի յաւելուած՝ իրրեւ բացաարութիւն ինն՝ մուծեալ է ի թ ի յեանագոյն ձեռանէ, թեւագրեալ աղգեցութեամբ ընթերցուածոյ որ ի ԼՄ: || * Որ մօլորեցուցանէ. ճշգրտոյն ըստ 8 (ընդն. ներկ.) քան ԼՄ՝ որ հարեցոյն: Հմմտ. հա. 20.3, 8, 10: || * Ձտիկերս ամենաքն. ճշգրտ = 8. շրջեալ զկարգ բառից եւ յաւելուածով ԼՄ՝ շահաքոյն + երեւի: || * Եւ (պակ. 8) անկաւ յերկիր = 8, պակ. ի ԼՄ: — Հմմտ.

ՂԿ. 10. 18. || * Հրդտակր. ԼՄ հրեշտակ. տ. վեր. զծան. Ի 3. 1. || * Ընկեցան. ԼՄ աշխ. տ. վեր. զծան. Ի 8. 7.

10. * Ձայն. ԼՄ + Ժ = Յ. Հմտ. ստ. 11. 18, 19. 1. || * Յերկնից. այսպէս եւ ԼՄ, համեմատ Յուն. օր. միում (տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.). Իսկ Յ ունի՝ յերկնս, որպէս ընթեռնուն բազումք Ի Յուն. ձձ. || * Ասելով = Յ ընդ. ներկ., զոր ԼՄ փոխեն՝ ոչ աւել: || * Փրկութիւն եւ զաւրութիւն = Յ. ընդ. հակառակն ԼՄ՝ չբռնիւն եւ քրիստոնէս: Հմտ. վեր. 7. 10. || * Թագաւորութիւն. ԼՄ արքայութիւն: || * Խխանութիւնք. այսպէս ըստ Ե. ուղիղ ընթերցուածն է Բ՝ իշխանութիւն, միարան ընդ ԼՄ եւ ընդ Յ. || * Նորա. ԼՄ նիսդ.՝ օծել = Յ Գրիստոսի. Թուի թէ անմտադրութեամբ ընդօրինակողաց զանց արարեալ Ի Թ. Հմտ. վեր. 11. 15. || * Ջարկաւ. անսովոր՝ բայց ոչ անդէպ կիրարկութիւն բառիս զարկանել (ըստ ՆՅՀԼ. = « ուժգին արկանելով կամ ձգելով՝ հարկանել. բախել »), որ Ի Հայ. ԱՅԶ. Մատ. մի անգամ եւեթ գտանի՝ ՅՀ. 18. 6 « զարկան զգետնի » = ἐπισαν χαμαί (այլուր πίπτειν առ հասարակ Թարգմանի՝ անկանել, զ. օր. ՄԹ. 2. 11, 4. 9, 7. 27, եւ յայլ բազում տեղիս Ս. Գրոց). ըստ իմաստին = քնկեցան, կամ որպէս ունին ԼՄ՝ աշխ. (տ. զնախ. ընթաց հմր., եւ զծան. Ի 8. 7) = Յ ἐβλήθη. || * Մատնիք. ոչ տիրապէս Ի կիր արկեալ փակ.՝ շրթիւն, որպէս Թարգմանեն ԼՄ զՅ ó κατήγωρ (= κατήγωρος), որ փոխադրի Ի մեզ մերթ՝ քարախօս, Գծ. 23. 30, 35, 24. 8, մերթ՝ դատախազ, Գծ. 25. 16, եւ դարձեալ՝ ամբաստան, Գծ. 25. 18.

Յայտնութիւն Յովհ., հրա. Մարտա:

18

կամ՝ ոսոխ, Առ. 18. 17. — Հմտ. զծան. ի բ. մատնիք ի նախընթաց հմր. : || * Որ մատներ. ոչ քաջ ըստ պատշաճի եղեալ փակ.՝ որ շէտեւոր, որպէս ունին ԼՄ = 3 օ՝ քաղցորան. — բառս այս քաղցորէն ի Ս. Գիրոս Թարգմանի պէսպէս օրինակաւ՝ 1. չարախօսել (Մթ. 12. 10, 27. 12. Մկ. 15. 3, Ղկ. 11. 34, 23. 10, 14, Գծ. 24. 15, 28. 19). 2. չարախօս լինել (1 Մակ. 7. 25, Ղկ. 23. 2, ԹՀ. 5. 45). 3. ամբաստան լինել (1 Մակ. 7. 6, 2 Մակ. 10. 13, 21, Գծ. 24. 2, 19, 25. 5, 11), կամ 4. ամբաստանել (Գծ. 24. 8), իբրեւ աներ. = ամբաստանութիւն (ԹՀ. 8. 6), եւ այլ եւս. — Իսկ բառիս մատնել (= ամատամբ նշանակել զոք ի վնաս. մատն եւ գուշակ լինել. չարախօսել. եւ՝ ի ձեռս տալ ոսոխաց, ՆԲՀԼ. ի բ.) բացատրեն Թարգմանիչք մեր առ Հասարակ գիտն. παραδιδόναι (Մթ. 10. 4, 26. 15, 16, եւ բազում ուրեք յԱծչ. Մատ.) : || * Զնոսա. ԼՄ շնոսնէ. || * Մերոյ = 3, պակ. ի ԼՄ. || * Ի տուե եւ ի գիշերի = 3. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ շնոսն եւ շնոսն. տ. վեր. զծան. ի 4. 8 :

11. * Վասն արեան. քաջիմաց Թարգմանէ Թ ճշգրիւ գտակաւ = 3. իսկ ԼՄ ոչ բարւոք Հասուք զօրութեան մտացն Յունին՝ կամակորեն զիմաստն փոխադրելով՝ աւեր. — Հմտ. վեր. 7. 14. || * Վասն վկայութեանց նոցա. 3 ունի՝ վասն + բանին՝ վկայութեան նոցա, այսինքն՝ վասն արդեամբք յայտ առնելոյ զվկայութիւնն իւրեանց բանիւ (Հմտ. վեր. 6. 9). որպէս ի Թ պակ. բանին նոյնպէս եւ ի միում յընտրեւագոյն Յուն. ձձ. (տ. զՀամեմատ. Յուն. օրր.). — Դարձեալ Թիւրիմացութեամբ վրիպեն ԼՄ՝ Բանն Էկայութեան նոյն :

|| * Սիրեցիցն զանձինս (այսպէս յգ. համեմատ ոմանց
ի Յուռ. ձգ. , ուր Յ եզ. ըստ այլոց օրր.) (Յ Է
իւրեանց) մինչեւ ի մահ = Յ. հմտ. վեր. 2. 10;
— իսկ ԼՄ բոլորովին այլակերպ ընթերցուած ու
նին՝ հոգեւ ըդ վշտն յնկն ի մահ:

12. * Ուրախ եղերո՛ւք = Յ. ուր ԼՄ՝ ուրի
վշտն, Թուի՛ Թէ հետեւողութեամբ Սղ. 95. 11. Ու
րախ եղիցին երկինք, եւն. հմտ. ստ. 18. 20:

|| * Որ բնակեալդ էր ի դմա = Յ. այլապէս եւ յաւ-
ելուածով ԼՄ՝ + «մեռն» որ բնակեալ էն ի նմ. Ոս-
կան՝ «մեռն» այդ բնակեալ էն ի նմ. Տ. վեր. զծան.
ի 7. 15:

|| * Էջ = Յ (հմտ. Մթ. 8. 1, ՂԿ. 2. 51,
8. 23, ՅՀ. 3. 13, եւ մանաւանդ Գծ. 10. 21, այն
լովքն հանդերձ), փխկ. որոյ վրիպանօք ԼՄ՝ անկա:

|| * Մատնիբն. ճգրտագոյն ըստ Յ ունին ԼՄ՝ բան-
որին. տ. վեր. զծան. ի հմր. 9:

|| * Ունելով =
Յ ընդն. ներկ. զոր ԼՄ ըստ սովորութեան փոխեն
ի՛ որ անկ:

|| * Մեծ = Յ, զոր ԼՄ անդէպ փո-
խանակեն ընդ բաղն: || * Գիտելով (Յ ընդն.
անց.՝ գիտացեալ, հմտ. ՄԿ. 12. 15, ՂԿ. 6. 8, ՅՀ.
6. 61, եւն.) զի սակաւ ժամանակ ունի. բան առ

բան = Յ. ուր ԼՄ ամենեւին այլապէս ունին
եւ կոչե (ըստ ԼՄ՝ կոչե) առ անկն ի յամանկ
(ըստ ԼՄ՝ յամանկ):

13. * Յորժամ ԼՄ նիդ. եւ = Յ. այս չղկ-
թերեւս լոկ աչաց վրիպանօք տեղափոխ եղեալ է.
տ. փոքր մի զկնի:

|| * Զի ընկեցաւ. ԼՄ Բի ան-
կա. երկոքին եւս = Յ ծու. ձեռն. տ. վեր. հմր.
9 եւ 10:

|| * Եւ չիք ի ԼՄ եւ ոչ ի Յ. Թուի՛
Թէ վրիպակաւ տեղափոխեալ, տ. վեր.:

|| * Զնետ
եղեւ. այսպէս եւ ԼՄ. այսինքն՝ հալածեք. հմտ.

Մթ. 23.34, Գծ. 26.11, այլովքն հանդերձ :
 || * Զարուհ = 8, ուր ԼՄ ունին՝ + շահուն՝ —
 Գու. տ. վեր. հմր. 8, նոյնպէս եւ Մթ. 19.4,
 Մկ. 10.6, Ղկ. 2.23, Հու. 1.27, Գղ. 3.28:

14. * Տուաւ. սոյնօրինակ եւ ԼՄ. իսկ 8 յգ.՝
 որում համաձայնի Ոսկան՝ Գու. տ. || * Երկու քեւր.
 ԼՄ նոյնպէս. համեմատ Սինէական օր. եւ այլոց
 Յու. ձձ. իսկ 8 զհետ երթեալ այլոց Գրչգ. ունի
 որոշ. յօդիւ՝ երկու (կամ երկոքին) քեւրի :
 || * Արծուոյ. ԼՄ միտքան. այսպէս ունի եւ Սինէ-
 ական օր., իսկ 8 հանդոյն այլոց Յու. ձձ. դար-
 ձեալ յաւելադրաւ՝ արծուոյն, — Հմտ. Եւ. 19.4,
 Երկ. 32.11, Ես. 40.31. || * Ի տեղին = 8.
 առանց յաւելադրութեան ԼՄ՝ է Գեղ. || * Կե-
 րակրի = 8. զոր ԼՄ գնեն յանկ՝ Կեր-Կեր :
 || * Ժամանակ եւն. ըստ օրինակի Դն. 7.28 և . . .
 մինչեւ ի ժամանակ, եւ ի ժամանակս, եւ ի կէս
 ժամանակաց, եւ 12.7 և . . . Թէ ի ժամանակ, եւ
 ի ժամանակո, եւ ի կէս ժամանակի. այսինքն է
 ըստ Մ էջ 180՝ « զժամանակ երկից ամաց եւ կի-
 րոյն ». Հմտ. վեր. հմր. 6. || * Յերեսաց աւծին.
 այսինքն՝ յապահով յերեսաց աւծին :

15. * Էարկ = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ Եհեղ.
 || * Զկնի. ԼՄ շէտ. 8 օրեա իբրեւ նիս. յաճախա-
 քոյնս = զկնի (չ. օր. Մթ. 4.19, 10.38, 16.24,
 Մկ. 1.7, Ղկ. 9.23, Եւն.), եւ մերթ՝ զհետ (չ. օր.
 Մկ. 1.20, 2 Գու. 2.10, Եւն.) : || * Հուր. այս
 առանձին յաւելուած է ի Թ, զոր չունին ոչ ԼՄ8
 եւ ոչ մին ի ծանօթ Յու. օրր. : || * Իբրեւ զգետ
 = 8, զնց. ԼՄ. — Հմտ. Ովս. 5.10 և ի վերայ
 նոցա հեղից իբրեւ զշուր զասպատակ (ըստ Երբ.)

զցասունմն, տ. Ածչ. Կպ.) իմ: || * Զի գնա գետատար արասցե. Թարգմանութիւն բան առ բան = 8. զոր չընասացութեամբ ոչ ճշգիւ բացատրեն ԼՄ՝ չէ ընկերացի չե: — Ճարտարագէտ Թարգմանիչն մեր ճշգրտագործ նմանողութեամբ եւ գիպողագոյնս յեղու ի Հայ բան զԹուն. ասացուածք ποταμοφόρητον (բարդեալ ի բառից ποταμός = գետ, եւ φορέω = կրեմ, բառնամ, տանեմ, բերեմ. ըստ այսմ՝ տարեալ ի գետոյ, գետատար) ποιεήσθ (արասցի). — ποταμοφόρητος, գետատար, է բառ գոյզնագիւտ յոյժ, որ՝ ի բաց առեալ զսոյն զայս տեղի Թտ.՝ ո՛չ բնաւ ուրեք պատահէ ի Թուն. Ածչ. Մատ., եւ ո՛չ առ Թոյն մատենագիրս, բայց միայն առ Հեսիւքիոսի Աղեքսանդրացւոյ ումեմն քերականի եւ բառագրի ի Դ. դարուն յետ Դր.: — Նոյնպէս տնօրագոյն իմն երեւի գետատար ի Հայերէն մատենագրութեան. ՆԲՀԼ. նշանակէ միայն՝ «գետատար լինել. տարեալ լինել ի գետոյ եւ ի վայր», առ որ զմի եւեթ վկայութիւն ի մէջ բերէ. «Աղուէսն ի գետն անկաւ, եւ եղեւ գետատար. Ունիէր. » իսկ գետատար առնել ցարդ անծանօթ՝ նորագիւտ ասացուած է. — տ. վեր. 1.12, 1.18, 3.18, 6.8, 8.1, 3, 9.9, 11.8: — Հմմտ. նաեւ Սղ. 73.14, Եղ. 29.3, 32.2:

16. * եբաց. ԼՄ + երկու = 8. Հմմտ. Թի. 16.30—32. || * Զգետն = 8. ոչ ճշգիւ ԼՄ՝ չընէ: || * Արկ = 8, փիկ. որոյ ԼՄ դարձեալ (տ. զնախընթաց հմր.) անճշգրիտ դնեն՝ Էհե. || * ի վերայ կնոջն. չիք ի ԼՄ եւ ոչ ի 8 եւ կամ յայլ Թուն. օրր. — ի տ. այդց բառից 8 եւ ԼՄ միապէս ունին՝ է բերանոյ էրդ:

17. * Եւ (առջ.). Յ նիւդ.՝ եւ բարկացաւ (= օրցեօդ, ըստ ՄԹ. 22.7, Ղկ. 15.28, Հմմտ. նաեւ ՄԹ. 5.22, 18.34, Ղկ. 14.21, Եփ. 4.26) վիշապն ի վերայ կնոջն. նմանապէս ունին ԼՄ՝ Ե-ցուիւ (ցանաւ առաւել = 1. ἀγαναχτεῖν, Ղկ. 13.14, որ այլուր Թարգմանի Բարեպետ, ՄԹ. 20.24, 21.15, 26.8, Մկ. 10.41. — 2. χολᾶν, ՅՀ. 7.23) Վշու ընդ Կնու: — Զպակասութիւն այդր հատուածի ի Թ համարիմ ո՛չ եթէ վրիպան ինչ անփութութեան ընդօրինակողաց, կամ զանցառութիւն ի բուն իսկ Թարգմանչէն, այլ մանաւանդ առանձին իմն այլակերպութիւն ի Յուն. նախագաղափար պատճենին՝ զոր ունէր Թարգմանիչն զառաջեալ իւրով: || * Առնել պատերազմ, նոյնաբանութեամբ = Յ, փխկ. որոյ ԼՄ դնեն՝ դարբնաւ: || * Ընդ մնացորդս զաւակի նորա = Յ. այլազգ դարձուածով, սակայն նուազ իմն ճշգրտութեամբ ԼՄ՝ ընդ այլ շաւիւն նոր. տ. վեր. զծան. ի 9.20. — այլ եւ Հմմտ. Ծն. 3.15: || * Որք պահէին. զոյգ սմին եւ ԼՄ. ճշգիւ ըստ Յ ընդն. ներկ.՝ որք պահեն: — Հմմտ. 1 ՅՀ. 2.3, 3.22, 24: || * Որք ունին = Յ ընդն. ներկ., ուր ԼՄ լոկ՝ աւելին: — Հմմտ. 6.9, 14.12, 19.10:

18. * Կացի = Յ, հանգոյն բազմաց ի Յուն. օրր., իսկ ԼՄ համաձայն այլոց Յուն. ձձ. (տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.) ունին՝ Կաց, սակայն ԼՄ միաբանի ընդ Թ՝ Թերեւս ըստ սմին պատշաճեցունցեալ: || * Ես. Յ չունի: || * Աւագի. ԼՄ աւագ: || * Եւր. չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ:

ԺԳ. 1. * Եւ տեսի մինչեւ ցելանք. ճշգրիւ՝ նաեւ ըստ կարգի բառից = Յ. միայն թէ սա ունի փխկ. զի ելանք զընդն. ներկ. (= « ելեալ »). — ԼՄ այլազգ զստաւորութեամբ՝ եւ որեւէ չի ելանէր է շփէն Գաւն. Տ. վեր. 11. 7, եւ Հմտ. Դն. 7. 3, 7, 19 — 20, 24. || * Ունելով = Յ ընդն. ներկ., փխկ. որոյ ԼՄ գնեն՝ եւ ռնէր. || * Եղջեւրս տասն եւ զլուխս եւթն. բառ առ բառ ճշգրիտ = Յ. ուր ԼՄ փոփոխմամբ կարգի բառից ունին՝ Գլուխ եւ Եղջւրս Գաւն. Հմտ. 12. 3, 17. 5, 7, 9—11. || * Պսակք տասն. ուր ԼՄ՝ Գաւն Խոյր (Բերդ. էջ 205. « . . . զի ի վերայ եղջերաց սորա գոյին տասն Խոյր, այսինքն Գաւն ») = Յ δέκα διαδήματα, զորմէ տ. վեր. զծան. ի 12. 3. || * Գլխոյ. ԼՄ նոյնպէս. Յ յգ. || * Անուն. զսոյն օրինակ եւ ԼՄ, Համեմատ բազմաց յընտրելագոյն Յուն. օրր. — իսկ Յ ըստ այլոց Յուն. ձձ. դնէ՝ անունն. Հմտ. Դն. 7. 8, 11. 36.

2. * Էր = Յ, զոր սա դնէ յառաջ քան զնման. ԼՄ բցթ. — Հմտ. Դն. 7. 6. || * Զարջոյ. ԼՄ գրեն՝ շրջւ. Հմտ. Դն. 7. 8. || * Իբրեւ բերան = Յ. իսկ ԼՄ բցթ. զբերան եւ ունին լսկ՝ Գլուխ. || * Առեւծու. լաւ եւս էր ըստ օրինի՝ առեւծու, սմին Հանգունակ ընթերցուած ի Բ՝ առեւծոյ. — ԼՄ շրջւ. իսկ Յ յգ. — ԹԼՄ միաբան գտանին բազմաց ի Յուն. օրր., իսկ Յ այլոց զՀետ երթայ. — Հմտ. Դն. 7. 4.

3. * Մի, անոր. Հյց. է = Յ. իսկ Գ ի ԼՄ Թիւրիմացութեամբ առեալ է իբրեւ ուղ. || * Իւրոց. լաւ եւս է ըստ ԼՄ = Յ՝ Կոր. || * Իբրեւ

սպանեալ ի մօն, ճշգիւ = Յ. զօրութեամբ իմանալի է՝ տեսի իբրեւ ողանեալ եւն. — այլազունակ ԼՄ՝ վերադառնալ + եր" է իմ. յազազս օհ էօթալմէնդ = իբրեւ սպանեալ, տ. վեր. զծան. ի 5.6. || * Հարուած մանու, այսինքն՝ մահացու հարուած, կամ սրպէս թարգմանեն ԼՄ՝ վեր իմ. 1. || * Ողջացաւ = Յ, զոր ԼՄ գնեն յանկ. || * Զարմացաւ . . . զկնի գազանին. նայնարանութեամբ թարգմանեալ ըստ բանից որ ի Յ՝ էթալմասեն . . . օթիսա տօն Թորիս, այսինքն՝ զարմացեալ հայէր զկնի գազանին (ի գէղ է թերեւս համեմատել 2 Մակ. 9.27 « զիմաց բարուց զկնի հայեցեալ »), կամ՝ ընդ գազանն. կամ՝ երթայր զկնի գազանին՝ զարմացեալ ընդ նա. — ըստ այսմ մարթ է իմանալ այսպէս՝ զարմացաւ ամենայն երկիր ընդ գազանն, եւ երթայր զկնի նորա, կամ՝ ամենայն երկիր զարմացմամբ երթայր զկնի գազանին: — Ոչ ճշգիւ գտահաւ բացատրեն զՅուն. առանձինն ասացածք ԼՄ՝ շարժացաւ . . . ընդ գազանն, յոր յաւ. զէ ետ նա վերադառնալ . . . վերադառնալ իւր. զայս յաւելուած չունի եւ Յ. — Հմտ. ստ. 17.8.

4. * Զի = Յ, ուր ԼՄ գնեն՝ որ: || * Զիշխանութիւն, ԼՄ-ն = Յ. || * Իւր. պակ. ի ԼՄ սրպէս եւ ի Յ. || * Գազանին (առջ.). Յ + եւ երկիր պագին գազանին. այս յաւելուած պակ. նա. եւ ի ԼՄ, հանգոյն ոմանց ի Յուն. օրր. || * Ասելով = Յ ընդն. ներկ., փխկ. որոյ ԼՄ ըստ օրինի՝ եւ տեքն. || * Ո՞ (առջ. եւ երկր.). ԼՄ զէ. || * Ե. ԼՄ էջ. Յ չունի: || * Գազանին (երկր.). ԼՄ գազանին. Ոռկան = թ. || * Կամ. այսպէս եւ ԼՄ. ուր Յ ունի՝ եւ. || * Մարտնչել. առաւել

ճշգրիտ ԼՄ՝ պարբերաբար = 8 : || * Ընդ նմա = 8 :
Հանդուռնապէս ԼՄ՝ ընդ դժ, փխկ. սրոյ ԼՄ՝ ոչ
վայելչապէս գրեն՝ ընդ դժ (Հմմտ. Բ մարտնջել քնդ
նա). իսկ Ոսկան = Ե : — Հմմտ. ստ. 18 . 18, և
ԵԼ 15 . 11 :

5. * Որ խաւսեր = 8 ընդն. ներկ., ուր ԼՄ
դենեն՝ իտեւ : || * Մեծամեծս = 8, զոր ԼՄ՝ ոչ
ճշգրիտ դենեն յորոշ. հյց.՝ շէնթէն : || * Հայնոյ-
ութիւն. 8 յդ. — դարձեալ որոշ. հյց. ԼՄ՝ շնյ-
հոյնթիւն. — Թ համընթաց է բազմաց ի Յուն. օրր. :
Հմմտ. Դն. 7 . 8, 11, 20, 25 : || * Լինել. այսպէս
ըստ Ե, ուր Բ գրէ՝ լսել. անշուշտ ի գրչաց չփոթ-
մամբ խանգարեալ է տեղիս այս. ըստ Յ ուղղելի
է զայս օրինակ՝ եւ տուաւ նմա իշխանութիւն գոր-
ծել (Հմմտ. Մթ. 20 . 12), կամ՝ առնել (Իմա՝
զայդ). զսոյնդունակ ունին եւ ԼՄ՝ եւ գուռն Նմա
իշխանութիւն, այլ սակայն բցթ. զբառդ գործել կամ
առնել : || * Ամիսս = 8 (անոր. հյց.). այլազգ
ԼՄ՝ շնթիւն : || * Երկուս. հակառակ կանոնաց ԼՄ՝
երկուս. — Հմմտ. վեր. 11 . 2 :

6. * Ի հայնոյութիւն, միաբան ընդ ոմանս ի
Յուն. օրր., ուր Յ համեմատ այլոց ձձ. դնէ՝ ի
հայնոյութիւնս. իսկ ԼՄ՝ ոչ ճշգրիտ բացատրու-
թեամբ՝ հոյհոյնթիւն : || * Հայնոյել = 8, զոր
առանց հարկի պատշաճողութեան ի դիմ. բայ փո-
խեն ԼՄ՝ եւ հոյհոյնթիւն : Հմմտ. ստ. 16 . 9 : || * Ձբնա-
կութիւն. յարմարագոյն թուի քան ԼՄ՝ շնթիւն.
Հմմտ. ներք. 21 . 3. — Իմանալի է՝ երկնային տա-
ճարն, կամ վերինն Երուսաղէմ. — Յուն. բառս
ճաղնի բազմանշանակ է, եւ պէսպէս օրինակաւ
Թարգմանի ի Ս. Դիրս. — ըստ բնիկ նշանակու-

թեան՝ է վայր ծածկեալ ոստովք, տերեւովք, մորթով, կամ այլով օրինակաւ. Ա) յոլովագոյնս = խորան. եւ այս՝ կրկին առամարք. 1) խորան, իբրեւ հիւղ, խուղ, վրան (ՆԲՀԼ. սահմանէ զբառդ զայդ այսպէս. « վրան. տաղաւար. կազմած ի կտաւոյ կամ ի մորթոյ՝ կառուցեալ ի բացի՝ որպէս խուղ կամ տուն շարժական. որոյ մեծն եւ լաւն լինի գմբեթաւոր »), զ. օր. Ծն. 13. 3, 18. 1—10, 25. 10, 26. 25 եւ այլուր ի Հ. Կ., նոյնպէս եւ ի Նորումս՝ Եբ. 11. 9. — 2) խորանն (վկայութեան) շարժական, զոր շինեաց Մովսէս, ըստ հրամանին Աստուծոյ. եւ գարձեալ՝ տանաքն, որ կառուցաւ ըստ օրինակի նորին, որպէս եւ սրբուքիւնն սրբութեանց, եւն. «) ստէպ տիրապէս առեալ, զ. օր. Ել. 26 եւ որ զկնի, Ղեւ. 1 այլովքն հանդերձ. այլ եւ ի Ն. Կ.՝ Գծ. 7. 44, Եբ. 9. 2, 3, 6, 8, 21, 13. 10. Բ) պիտակարար առեալ փխկ. երկնից, որ է ճշմարիտ բնակութիւն Աստուծոյ. ըստ այսմ է Եբ. 8. 2, 9. 11. յայս միտս իմանալի է նաեւ սոյն տեղի Յտ. որպէս եւ ստ. 21. 3 (ուր Թ ճշդիւ գտական ընարողարար ունի՝ բնակութիւն, իսկ Լ անխտիր դնէ՝ Խորան. այլազգ իմն է 15. 5). — Բ) վրան. 1) ըստ նշանակութեան որ վեր. Ա. 1, բազում ուրեք յԱծշ. Մատ. զ. օր. Ծն. 4. 20, Թի. 11. 10, 16, 26, 27, Երկ. 1. 27, 11. 6, Յես. 7. 21—24, Դտ. 6. 5, այլովքն հանդերձ. 2) համանշան ընդ խորան, ըստ նշանակութեան Ա. 2, վրան ժամու (« կոշի ի մեզ Խորանն վկայութեան իբրու նախադիծ օրինակ տանարի, ուր ըստ յն. լոկ Տաղաւար կամ խորան ասի », ՆԲՀԼ. ի բ.), երիցս անգամ՝ 2 Մակ. 2. 4, 5 եւ Եբ. 8. 5. 3) մի անգամ նշա-

նակէ վրան զշարժական տաճարն Մողոքայ, Գժ. 7.43. — Գ) ուրեք ուրեք = տաղաւար (ըստ ՆՅՀԼ.՝ «Բնակարան ի վայրի՝ կրկտեալ յոստոց, . . . յեղեգանց եւ յայլոց թեթեւ նիւթոց. հիւշ. խուշ. յարկ. օթարան. խորան. վրան. հովանի»), զ. օր. Ղեւ. 23.42, 43, Նէ. 8.14—17, Ես. 1.8, 38.12, Մթ. 17.4, Մկ. 9.4, Ղկ. 9.33, եւն., զոր թ մի անգամ, ներք. 15.5, ի կիր առնու փխկ. խորանին (վկայութեան), տ. վեր. Ա. 2. — Դ) ի տեղիս տեղիս = յարկ, զ. օր. Յոր. 5.24, 8.14, 18.13, Սղ. 41.5, 59.8, Գժ. 15.16, այլովքն հանդերձ. — Ե) գուն ուրեք = տուն, Թի. 16.30, Յթ. 3.3, կամ՝ Զ) բնակութիւն, Դտ. 7.8, հմտ. վեր. Ա. 2. ք. — Զ) նոյնպէս անօր = անվանի, Յոն. 4.5. — Ը) գտանի ուրեք եւ = տաճար (Աստուծոյ), Յթ. 5.22, — եւ այլ եւս։ || * Եւ որք [= զորս] ի յերկինս բնակեալ են. ճշդիւ համաձայն բազմաց ի Յուն. օրր. որպէս եւ ոմանց ի Թարգմանութեանց. իսկ Յ՝ հանգոյն այլոց Յուն. ձձ.՝ բցթ. զշղկ. եւ, եւ ունի բան առ բան զայս օրինակ՝ զի յերկինս բնակեալս (= զորս ի յերկինս բնակեալ են), առեալ իբրեւ բացայայտիչ նախընթաց բառին զբնակութիւն. — բողոքովին այլակերպ իմն ընթերցուած ընծայեն ԼՄ՝ եւ զբնային իրանն. իսկ Ոսկան՝ համանման թ՝ ունի այսպէս՝ եւ շնորհիւ որ յերկինս բնակին։ Հմտ. վեր. 12.12.

7. * Եւ տուաւ նմա մինչեւ ցյաղթել նոցա = Յ, համեմատ Սինէական ձ. եւ այլոց բազմաց ի Յուն. օրր. — բովանդակն պակ. ի ԼՄ, հանգոյն ոմանց ի Յուն. ձձ., յորս եւ Աղեքսանդրեանն (տ. զհամեմատ. Յուն. օրր.). այս, որպէս եւ վեր.

11.7, ըստ օրինակի Դն. 7.21 «Տեռանէի, եւ եզ-
ջնւրն այն առայր պատերազմ ընդ սուրբս, եւ զ-
բանայր ի վերայ նոցա»։ || «Յեղից եւ = Յ
(եզ.)։ զնց. ԼՄ. || «Ժողովրդաց եւ ազգաց եւ
լեզուաց. Յ եզ. եւ շրջէ զկարգ յետին բառիցդ.
Իսկ ԼՄ գոտաւորեն այսպէս՝ լէւոյ եւ լէւոյ եւ
յաւելոյց»։ Հմմտ. եւ 5.9, 7.9, 10.11, 11.7, 9,
14.6. ըստ օրինակի Դն. 7.23։

8. «Եւ երկիր պազցեն = Յ, ուր Լ ունի՝
չէ երկր-իւնցն, ըստ ԼՄ՝ չէ երկր-իւնցն. —
ՅԱՆԶ. Մատ., արտաքայ Յտ. ըստ Լ, սովորական
ձեւն է՝ երկիր պազանել. իսկ երկրպագել գոտնի
միայն երկցս տնգամ, այս է՝ 1 Նզր. 2.17 «Երկր-
պագէ», Նէ. 8.6 «Երկրպագեցին», եւ 9.6 «Եր-
կրպագեն», զորս յառաջ բերէ եւ Նորայր, Կորին
եւն., էջ 408, հանգերձ երկու վկայութեամբք
յԱգաթանգեղայ, Պամ., տպ. վեհեակի 1862, էջ
297 «Երկրպագեալ», եւ 579 դարձեալ «Երկրպա-
գեալ». ի նոյն եւ զայս եւս յարեալ դրէ տնգէն.
«Երկրորդ Դասն [յՆրիցադոյն Աշակերտացն Սա-
հակայ եւ Մաշտոցի] ունի եւ Երկրպագիմ, կրաւ-
որական, շատ յաճախ» (Եւս. Եկեզ. Ե. Իբ. 409,
եւն.). («Զիք ի նոր Հայկազենին եւ ոչ մի ի կոչ-
մանցդ», տնգ էջ 409, ծան. 1.). եւ խոնարհա-
դոյն եւս իջեալ տոէ (էջ 409—410). «Առաջին
Դասուն [յՆրիցադունից յԱշակերտացն Սահակայ
եւ Մաշտոցի] միւս մասենադիրք, թէպէտ ունին
Երկրպագու (Յոզհ. Դ. 23 երկիցս, 24, [յիշելի է
աստէն նաեւ Յտ. 11.1 եւ 19.20, ըստ Թ՝ օրում
միաբանի եւ Լ], Երկրպագութիւն [չիք ուրեք յԱՆԶ.
Մատ. բաց ի Յտ. 9.20 ըստ Լ, ուր Թ այլակերպ

է], այլ ոչ ուրեք երկրպագեմ, երկրպագիմ. սոքա
կ'ըսեն ի ներդործականն երկիր պագանեմ [այսպէս
եւ թ ամենայն ուրեք. հմտ. հմր. 4, 12, 13, դար-
ձեալ վեր. 3. 9, 4. 10, 5. 14, 7. 11, 11. 16, եւ
ստ. 14. 7, 9. 11, 15. 4, 16. 2, 19. 4, 10, 20. 4,
22. 8, 9], Մատուցանեմ երկրպագութիւն (եզնիկ
... Ոսկ. ...), եւ ի կրաւորականն՝ երկրպագութիւն
առնում (եզնիկ ... Ոսկ. ... եւն.), — Յերրորդ
Դասու կայ ուրեք . . . երկրպագեիմ . . . բայց ու-
ղիղ ընթերցուածն թուի երկիր պագանեիմ, ըստ
այլոց տեղեաց. . . . իսկ փոխանակ երկրպագիմ՝ կ'ը-
սուի երկրպագութիւն ընդունիմ : || * Ամենեքեան
= 8, որոց համաձայնին եւ Լւմ, իսկ ԼՄ ունին՝
ափսոս : || * Ի վերայ երկրի = 8, փոխ. որոյ ԼՄ
ոչ ճշդիւ գտակաւ դնեն՝ ընդ երեւ. երկր. — հմտ.
վեր. 3. 10, 5. 3, 13, 6. 10, 8. 13, 10. 2, 11. 10,
եւ ստ. հմր. 14, եւ 14. 6, 16. 18, 17. 8. — էնի
տից զից Թարգմանի մերթ՝ ի վերայ երկրի (շ. օր.
Մկ. 2. 10, 8. 6, Ղկ. 21. 23, Գծ. 10. 11, Հռ. 9. 28,
Եփ. 6. 3, Թկ. 5. 8), եւ մերթ՝ յերկրի (շ. օր.
Մթ. 16. 19, 18. 18, 19, 23. 9, 38, Ղկ. 18. 8,
21. 25, Թկ. 17. 4, Եփ. 1. 10, Կղ. 1. 16, 20, 3. 2,
Եբ. 11. 13, Թկ. 5. 17). այլ իմն է ընդ երեւ. եր-
կր. որ հաւասարի Յուն. ասացածին էնի πρόσωπον
տից զից, հմտ. Ղկ. 21. 38 «*επὶ πρόσωπον*» էն ընդ
ամենայն երեւ. երկր. = τοὺς καθήμενους ἐπὶ πρό-
σωπον πάσης τῆς γῆς, եւ նմանապէս Գծ. 17. 26
«*ἐφ' ὅσον*» է զից ամենայն երեւ. երկր. = κατοιχεῖν
ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς. || * Որոց. այսպէս
եւ ԼՄ. համեմատ Սինէական ձ. եւ որոց ընդ
նմա. իսկ 8՝ հանգոյն Աղեքսանդրեան օր. եւ համ-

ընթացից նորա՝ ունի՝ սրբ. հմմտ. ներք. 17.8:
 || * Ոչ եւս. ԼՄ ԼԿ՝ ու = 8. || * Գրեալ էր. 8
 , գրեալ է. ԼՄ Էն էրեւ. || * Անուն նորա = 8,
 համաձայն Աղեքսանդրեան օր. եւ այլոց Յուն. ձձ.,
 իսկ ԼՄ՝ ռուս. Նոյ, միաբան ընդ Սինէական օր.
 եւ ընդ ընկերակիցս ի Յուն. ձձ.: || * Ի գիրս =
 8, փխկ. սրբ. ԼՄ դենն՝ ի Գլխաւթիւն, կամ Լու
 եւս ըստ ԼՄ՝ ի Գլխաւթիւն. — հմմտ. Դն. 12.1
 «ամենայն որ գտցի դրեալ ի դպրութեան»:
 || * Կենդանութեան. ԼՄ Կենդ. երկաթին եւս ի դէպ
 դան առ 8. — հմմտ. վեր. զծան. ի 3.5. եւ սա.
 17.8, 20.12, 15, 21, 27: || * Սպանելոյ. ԼՄ
 փնչ. առ այս ա. վեր. զծան. ի 5.6:

9. * Որ ունի ականջ. այսպէս ըստ Ե. այլ
 սակայն նախնական բուն եւ վայելչագոյն ընթեր-
 ցուածն թուի Բ՝ որ ունիցի ականջս. այլակերպ է
 8՝ երբ որ ունիցի ականջս (հմմտ. Մկ. 4.25).
 դարձեալ այլադունակ ԼՄ՝ ոյ՝ ռուս. ունի:
 || * Լսելոյ. այսպէս եւ ԼՄ. իսկ 8 չունի:
 || * Լուսիցէ = 8. — ԼՄ Լուսիցէ. — Տ. վեր. 2.7,
 11, 17, 29, 3.6, 13, 22, եւ հմմտ. Մթ. 11.15,
 13.9, 43, Մկ. 4.9, Ղկ. 8.8, 14.35, Մկ.
 4.23, 7.16:

10. * Որ ի գերութիւն երթայ. թերի է աստէն
 րնագիրն. — 8 զհետ ի գերութիւն յաւ. դարձեալ
 ի գերութիւն. — ի պատճառս կրկնութեան մի եւ նոյն
 բառի ի գերութիւն կից զկնի միմեանց, երկրորդդ
 զանց արարեալ է: Սակայն այդ պակասութիւն ո՛չ
 եթէ յանցանք ինչ է անփութութեան Թարգման-
 չին, կամ սխալանք ընդօրինակողաց, այլ հին
 վրիպակ է, զոր ունէր անշուշտ նոյն ինքն Յուն:

բնագիր—օրինակն՝ յորմէ բխեաց թ, որպէս եւ հասարակաց նախագաղափար պատճեանն ոմանց ի հնագոյն եւ յընտիր ընտիր Յուն. օրր., Սինէակա-նին ասեմ եւ այլոց (տ. զՀամեմատ. Յուն. օրր.), որք միապէս ի բաց թողուն զվերոյ գրեալդ ի գերութիւն. միայն Աղեքսանդրեան ձ. եւ հետեւողք իւր պահեալ ունին զուղիղ ընթերցուածն, ըստ որում եւ Յ ընու զթերին։ — Ուստի զվերստեայ հատուած բանի ուղղելի է օրինակ զայս՝ որ (ըստ Յ ճշդիւ՝ եթե որ) ի գերութիւն (գորութեամբ իմա, նալի է՝ վարի), ի գերութիւն երթայ (կամ՝ վարեցի)։ — Իսկ ԼՄ տ. փոքր մի զկնի։ || * Որ (երկր.)։ Յ եթե որ։ || * Սրով մինչեւ ի սպանանել, բան առ բան = Յ։ — Զբովանդակ զայս հատուած բանի՝ որ ի գերութիւն մինչեւ ի սպանանել ամենայն իրօք այլակերպս ունին ԼՄ՝ թուի թէ առ անհասութեան այլափոխեալ զիմաստ նորին այսպէս՝ շէ են մանկ՝ որ (Մ որ) է բերանիւն (Ոսկան՝ է բերանիւն) լուրեցին, եւ են մանկ՝ որ որդի Բուցին + եւ են մանկ՝ որ անյամբ զանիւն սպանանին (ըստ Լոմ՝ սպանանցին)։ — Ի սոյն եւ զայս եւս յարեալ գրէ Բերդ. ի կարգի մեկնաբանութեան, էջ 214. «Գիտելի է. զի՝ ըստ այլ թարգմանութեան [?] դրի, որ ի գերութիւն վարի՝ ի գերութիւն վարեցի», եւն.։ — Հմմտ. Մն. 9. 6, Մթ. 26. 32, եւ Եր. 15. 2 «Որք ի մահ՝ ի մահ, եւ որք ի սուր՝ ի սուր, եւ որք ի սով՝ ի սով, եւ որք ի գերութիւն՝ ի գերութիւն»։ || * Հաւատար. ԼՄ հասար. Հմմտ. խոն. 14. 12։

11. * Որ ելաներ. ԼՄ շէ ելաներ. երկուքին եւս = Յ ընդն. ներկ.։ — Հմմտ. Դն. 8. 3։ || * Եր.

կուս. ԼՄ ոչ ուղիղ՝ երկու. || * Գառնեճ . . . զվի-
շապն. այսպէս եւ ԼՄ. իսկ Յ անոր. արդ. եւ
հոյ. :

12. * Ձիդանուրիւն. ԼՄ + շփնշ. զայս
յաւելուած ունի եւ Յ. այլ եղեալ զինի զազանին.
Յ. վեր. հմր. 4 եւ 7. || * Առնէր (առջ.), այսինքն՝
կատարէր գործով. ուր ԼՄ գնեն՝ իշնէր. երկուքին
եւս հաւասարեն առ Յ (որ ունի սակայն զներկ.
— ԹԼՄ զուգընթաց են սմանց ի Յուն. օրր.) :
|| * Առնէր (երկր.), ԼՄ նայեպէս, համեմատ սմանց
ի Յուն. ձձ., իսկ Յ ներկ. — $\pi\alpha\iota\epsilon\iota\nu\ \iota\nu\alpha =$ առնել
զի (առնել, զայդ ընդ այլ բայից՝ առ նոցա զը-
րութիւն անցողականի), նՐՀԼ. ի բ.). հմմտ. վեր.
3.9, եւ ՅԿ. 11.37, ԿԶ. 4.16. || * Իբրեւ. վրի-
պակ, փխկ. եւ, օրպէս ունին ԼՄ = Յ. || * Որ
(հմմտ. վեր. հմր. 6) ի սմա բնակեալ են (Յ ընդն.
ներկ.) = Յ. փխկ. որոյ ԼՄ շրջաբանութեամբ
եւ յաւելուածով գնեն՝ շփնշն” բնակչւ նոր. :
|| * Երկիր պագցեն = Յ, ուր ԼՄ երկէր գ-իւնէն.
|| * Որոյ բժղկեցաւ = Յ. այլով գործուածով բանի
ԼՄ՝ Բնշւ. ուղնշի. — Թ (որ վեր. հմր. 3 ունի՝
ողջացաւ) առաւել պատշաճի քան զԼՄ. վասն զի
կրւ. $\theta\epsilon\rho\alpha\pi\epsilon\upsilon\sigma\theta\alpha\iota$ առ հասարակ թարգմանի բժղկել,
չ. օր. ՄԹ. 17.17(18) $\epsilon\theta\epsilon\rho\alpha\pi\epsilon\upsilon\theta\eta =$ բժղկեցաւ,
ՂԿ. 5.13, 6.18, 8.2, 43, 13.14, ՅԿ. 5.10,
ԳԺ. 4.14, 5.16, եւն. — իսկ ուղնշւ առաւել-
լապէս ի դէպ գայ բառից՝ 1) լսօժի, չ. օր. ՄԹ.
8.13 (այլուր = բժղկել, ՄԹ. 8.8, 15.28, ՄԿ.
5.29, ՂԿ. 5.17, այլովքն հանդերձ). 2) $\acute{\alpha}\pi\omicron\chi\alpha-$
 $\theta\iota\sigma\tau\alpha\sigma\theta\alpha\iota$, չ. օր. ՄԿ. 3.5, 8.25, (որ եւ թարգ-
մանի՝ ողջ լինել, ՄԹ. 12.13, կամ՝ հաստատել,

ՂԿ. 6.10). 3) ὁ γινῆς γίνεσθαι, զ. օր. ԹՀ. 5.9, 14, (գտանի ուրեք եւ = բծղկել, ԹՀ. 5.4): || * Հարուածք, ուղղելի ըստ վեր. հմր. 3՝ հարուած, փխկ. որոյ ԼՄ ճահաւորագոյն իմն դնեն՝ վեր: || * Իւրոյ. ԼՄ Զոր: — Բերդ. 52 217. «Եւ գիտելի է, զի յայլ Թարգմանութիւնս գրի. երկիր պաղցեն գաղանին՝ որոյ ողջացաւ վէր մահու նորա»:

13. * Արասցէ, համաձայն ոմանց ի Յուն. օրր., ուր Յ հանգոյն այլոց ձձ. գնէ՝ առնէ, իսկ Լ (ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ «Յօրինակին. առնէ») Մ՝ առնէ: || * Մեծամեծս = Յ. այլակերպ ԼՄ՝ Բազմա: Հմմտ. ՄԹ. 24. 24, ՄԿ. 13. 22: || * Զի. Յ + եւ. իսկ ԼՄ ունին լոկ՝ եւ: || * Հոնք արասցէ իջանել. նոյնաբանութեամբ Թարգմանեալ = Յ, տ. զծան. ի հմր. 12. այլազգ գարձուածով բացատրեն ԼՄ՝ Գորհ. հրոյ իջնել: || * Յերկնից. ԼՄ + յերկէ = Յ. — Թ միաբան գտանի ընդ Յուն. օր. միում եւ ընդ Հին Լատին Թարգմանութեան օր ի Մեկնութեանն Պրիմասիոսի (Իբր 580 յ. Դր.):

14. * Մոլորեցանցանէ = Յ, զոր ԼՄ գնեն յանկ.: || * Զբնակեալս = Յ. այլազգ գարձուածով ԼՄ՝ շրջ. բնակեալ եւ: || * Ի վերայ երկրի = Յ, ուր ԼՄ՝ յերկէ, լաւ եւս ունի Ոսկան՝ յերկէ. — տ. վեր. զծան. ի հմր. 8: || * Վասն նշանին. Յ վասն նշանացն. իսկ ԼՄ ո՛չ ուղիղ Թարգմանեն՝ Զանգ. Հմմտ. վեր. 12. 11 զնմանօրինակ թիւր-իմացութիւն՝ «բեմբ» փխկ.՝ «վասն արեան»:

|| * Որ տոռաւ (Յ յգ.) նմա = Յ. անպատեհս այլափոխեն ԼՄ՝ որ Գորհ. եւ ի յեւ. Զոր: || * Ասելով բնակչաց (ըստ Յ ճշդիւ՝ ցորս բնակեալ են) ի վերայ երկրի՝ առնել պատկեր գազանին՝ օր ունի

Յայանաբիւծ Յովն., Էրա. Մարտա:

16

գնաբուսածս (Յ եզ. = զվերս, հմտ. վեր. հմ. Յ եւ 12) օրոյն եւ կենդանացաւ (ըստ Յ հշգիւ՝ եկեաց = էջիսεν, հմտ. Ղկ. 15. 32, Հա. 14. 9. այլ սակայն ըստ իմաստին դիպողագոյն)։ Թարգմանութիւն բան առ բան = Յ. Թուի Թէ զօրութեան մտացն ո՛չ հասուք՝ կամակորեն զՅուն. բնդ. ԼՄ զայս օրինակ՝ աւել քան քանիւ երկրէ. որ՝ լայնութիւն, որ է վերայ որոյն եկեաց (ըստ ծան. Ջոհր. «ի լուս. որ է վերայ որոյն եկեաց. համաձայն ծանոց ի բնութ.», — ըստ Բերգ. էջ 218, «այսինքն ընկալեալ զսուրն՝ ո՛չ մեռաւ. այլ եկաց եւ տպրեցաւ. կամ ըստ այլ Թարգմանութեան՝ որպէս եւ ի լուսանցն գնի, որ ունի գնաբուսած սրոյն», ապա ուրեմն = Թ. :

15. * Նմա. ԼՄ + իշխանութիւն, որ չիք եւ ի Յ. || * Տալ = Յ, զոր ԼՄ փոխեն ի՝ շէ Գոգէ. || * Շունը. ըստ իմաստին յարմարագոյն Թուի քան ԼՄ՝ հոգի. || * Գազանին (առջ.). Յ + զի եւ խօսեսցի պատկերն գազանին. — իսկ ԼՄ + եւ շէ իտեցի պատկերն. + եւ երկրէ պտցեն նաւ աւելցն քանիւ երկրէ. այս յաւելուածք պակասեն որպէս ի Թ, նոյնպէս եւ յոմանս յընտրեալագոյն Յուն. ձձ. (տ. զՀամեմ. Յուն. օրր.) : || * Եւ արասցէ (ան. բ.՝ պատկերն գազանին) սպանումն (հմտ. Եր. 22. 17 «առնել սպանումն», Երկ. 22. 8 «սպանումն գործեալ») մինչեւ ցգազանին. չմիարանի ընդ Յ՝ որ ունի օրինակ զայս՝ եւ արասցէ զի որք ոչ երկիր պազանիցեն պատկերի գազանին՝ սպանցին. այլազգագոյնս իմն յեզափոխեն ԼՄ՝ եւ որ ունի (ն. Լ.Մ) պտցէ երկրէ (Մ երկրէպտցէ) պտցէն քանիւ, պտցէն քան (Ոսկան՝ պտցէն քան) : — Հմտ. Դն. 3. 8—7, 18 :

16. * Առնե = 8, յապ. դնեն ԼՄ. || * Զամեցայն. ԼՄ ըստ նմին օրինակի. 8՝ զամեցեսեան. || * Մեծամեծս եւ զփոքունս. հակադարձեն ԼՄ՝ քառանգն եւ շէշմիշ = 8 զփոքունս եւ զմեծամեծս. || * Զնգարս. լաւ եւս է ԼՄ՝ շէշմիշ = 8. տ. վեր. դժան. ի 6. 15, նաեւ 2. 9, 3. 17, 5. 2. || * Եւ զաղքատս, եւ զազ. եւ զծ. = 8. փոփոխմամբ կարգի բառից ԼՄ՝ եւ շէշմիշ եւ շէշմիշ եւ շէշմիշ. Հմմտ. ստ. 19. 18. || * Տացի. այսպէս եւ ԼՄ, համաձայն Յուն. օր. միում. իսկ 8 հանգոյն այլոց բազմաց ի Յուն. ձձ. ունի՝ տացեն, ըստ այսմ ան. բ.՝ մեծամեծքն եւն. || * Ի վերայ աջ. ճ. = 8. վրիպեն ԼՄ՝ յաջ. յեւ. || * Նոցա (երկոքին) = 8 (ըստ 8 ճշգիւ իմանալի է՝ իւրեանց). ԼՄ ունին միայն զերկր. նոց. || * Կամ = 8, ուր ԼՄ՝ եւ. || * Ճակատից. անսովոր հոլովումն, այլ ուր, 7. 3, 9. 4, 14. 1, 9, 17. 5, 20. 4, 22. 4 առ հասարակ — տուն, — տունց. — ԼՄ՝ քառանգն (— քառ. ԼՄ) = 8. — Թ ընթացակից է յոլովից ի Յուն. օրոք. — Հմմտ. վեր. 7. 3, եւ ստ. 14. 9, 11, 19. 20.

17. * Զի մի՛ որ = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ եւ չ. || * Կամ (առջ.) = 8, ուր ԼՄ՝ եւ. || * Բայց եթէ = 8, փխկ. որոյ ԼՄ՝ եթէ. || * Որ ունի = 8 (ընդ. ներկ.). ԼՄ աւելցի. || * Զդրոշմն = 8, առանց դմրշ. յօդի ԼՄ՝ չէրշ, որք եւ յաւ.՝ էրշ, որ պակ. նաեւ ի 8. || * Կամ զանուն. ԼՄ եւ շէշմիշ. երկոքին եւս թարգմանութիւնք այլակերպ են ի բնագրէն զոր ունի 8՝ համեմատ բազմաց ի Յուն. ձձ., այս է լոկ՝ զանուն, առեալ իբրեւ բացայայտիչ նախընթաց բառին

զղրոշմն. ուստի՝ զղրոշմն (այսինքն)՝ զանուն. — Թ յայտմ մասին միաբան գտանի Յուն. Սինէական օր. եւ այլոց ոմանց, որք ընթեռնուն զայս ձեւ օրինակի՝ զղրոշմն զազանին կամ զանունն նորա։ || * Կամ (երբ.) = Յ, ուր ԼՄ դարձեալ՝ Է։ — Հմմտ. ստ. 15.2։

18. * Համարեսցի. լաւագոյն ըստ կանոնի ԼՄ՝ Կաթոլիկոսի։ || * Զանուն. այսպէս ունին նաեւ ոմանք ի Յուն. օրր., իսկ ԼՄ միաբան ընդ Յ դնեն՝ շէ-։ || * Քանզի քիւ մարդոյ է = Յ. անդէպ եւ ձախող իմն դարձուածով ԼՄ՝ Բէ- եղբ-ն խորոյ։ || * Եւ քիւ. ԼՄ + առաւ, զոր սակայն բցթ. ԼՄՄ։ || * Նորա. ԼՄ + Է այ-։ || * Եւ (երկր.), աւելորդ է. Թերեւս վրիպակաւ ի ներքս սպրդեալ։ || * Վեցհարիւր եւ վեցտասան. այսպէս դրէ Ե, իսկ Բ ըստ մասին Թուադրովք զայս օրինակ՝ վեց Զ. եւ վեց Դ. ան։ — Թ յայտմ միաբանի սակաւագունից եւեթ ի Յուն. օրր., այսինքն՝ միունն ի գլխագիր ձձ. որ է C տառիւ նշանակեալն, Կին մեծարդի ձ. մատեան, կոչեցեալն Cod. Ephraemi Syri rescriptus, Զեռ. Եփրեմի Ասորւոյ կրկնագիր, դրեալ ի Ե. դարու՝ հաւանական կարծեօք՝ յնգիպտոս. եւ երկուց նորագոյն՝ բայց ընտիր դրչագրաց, Թիւ 8 եւ 11 (տ. զՀամեմատ. Յուն. օրր.)։ Բաց յայսցանէ պահեալ կայ այլակերպ ընթերցուածդ 616 նաեւ ի Լատիներէն Մեկնութեան Յայտ. Յովհ. ի Տիկոնիոսէ Ափրիկեցւոյ (Իբր 390 յ. Գր.)։ Իսկ մնացեալ համօրէն Յուն. պատճեանք գրոցս Յտ., չորեքին գլխագիր ձձ., այս եւ՝ Սինէականն (Դ. դար), Աղեքսանդրեանն (Ե. դար), եւ այլ երկու նորագոյնք, որպէս եւ

Իբր 200 փոքրագիր գրչագիրք, ամենեքին միապէս ունին զթիւ 666. սոցին այսոցիկ համաձայն են եւ ԼՄ՝ Վրդ Կռիւր Ընտան եւ Վրդ (ԼՄ՝ Թուագրով՝ ոկիչ). — Ապաքէն անմարթ Թուի ինձ հաստատ եւ ստոյգ վճիռ տալ՝ թէ ո՞ր ընթերցուած է բուն եւ սկզբնականն։ Անդստին յառաջին ժամանակաց ծանօթ էր նաեւ թիւս 616. եւ Տիկոնիոս միայն զայն գիտէ. այլ Երանոս (յամի իբր 188) իբրեւ անհարազատ մերժէ զսոյն, եւ համարի՝ թէ իցէ լոկ վրիպակ գրութիւն. եւ իբրեւ վաւերական եւ ստոյգ ընդունի միայն զմեւս թիւ 666, ասելով՝ թէ «յամենայն իսկ յընտիր եւ ի վաղեմի օրինակս այս թիւ եղեալ է, եւ վկայեն ամենեքին որ ականատեսս գտան Յովհաննու, եւ բանն ինքնին ուսուցանէ, զի թիւ անուան գաղանին ըստ համարոյ Յունաց ի նշանագրաց անտի ի նմա իմանի» (տ. «Եւսեբիոսի Կեսարացւոյ Պատմութիւն Եկեղեցւոյ, յեղեալ յԱսորւոյն ի Հայ ի հինգերորդ գարու. պարզաբանեալ նոր Թարգմանութեամբ ի Յոյն բնագրէն ի ձեռն Հ. Աբրահամ Վ. Ճաբեան. — ի Վենետիկ — 1877», Ե. 8, էջ 359)։ Ապա ուրեմն՝ ըստ վկայութեան Երանոսի՝ հին ստոյգ եւ ճշմարիտ օրինակք գրոց Յայտնութեան ունին զթիւ 666, զոր սակայն, որպէս վերագոյն յիշեցի, անգիտանայ Տիկոնիոս։ — Այլ սակայն, ըստ կարծեաց բազմաց յայժմու մեկնչաց, թիւս 616 ոչ եթէ վրիպակաւ կամ դիպուածով իմն յառաջ եկեալ է, այլ մանաւանդ դիտաւորութեամբ եւ խորհրդով յօտար ձեռանէ, ըստ ամենայն հաւանականութեան յԱրեւմուտս, փոխեալ է ի 616. վասն զի թիւս այս ըստ համարոյ Յուն. նշանագրաց կազմէ զանունս Γάιος Καϊσαρ,

Գալիոս Կայսր, [այս է՝ Կալիգուլա, 37—41 յ. Քր.] ($\Gamma = 3$, $\alpha = 1$, $\iota = 10$, $\circ = 70$, $\sigma = 200$, $K = 20$, $\alpha = 1$, $\iota = 10$, $\sigma = 200$, $\alpha = 1$, $\rho = 100$, բովանդակութիւն թուոցս = 616): — Իսկ յուրից յարդի դիտնոց այլազգ մեկնեն զթիւ անուան գաղանին, եւ այն՝ ոչ ըստ համարոյ Յուն. նշանագրաց, այլ ըստ թուոյ Եբրայական տառից. ըստ այսմ 666 բաղկացուցանէ զանուն Ներոնի Կայսեր Հռովմայեցւոց (54—68 յ. Քր.), Եբրայեցերէն՝ Կսր Նրոն ($\kappa = 100$, $\alpha = 60$, $\rho = 200$, $\nu = 80$, $\rho = 200$, $n = 6$, $\nu = 80$, բովանդակ գումարն = 666), իսկ 616 ի դէպ գայ Հատինական ձեւոյն այդր անուան, ըստ Եբր. գրոյ՝ Կսր Նրո ($100 + 60 + 200$, եւ $80 + 200 + 6$, զամենայն ի միասին հաշուեալ = 616): Բայց սակայն այս մեկնութիւն եւս չէ՝ ամենայնիւ անվէճ, եւ անկեղակարծելի խոստովանեալ յամենեցուն: — Այսչափս բաւական իցէ յազազս թուոց 666 եւ 616: Աւելորդ է յիշատակել աստանօր մի ըստ միոջէ զայլ եւս ազգի ազգի բազմապատիկ (առաւել քան զհարեւր)՝ ըստ մեծի մասին անճաշ եւ անհեղեղ մեկնութիւնս, կամ զզրաջան ընդունայն հնարս լուծանելոյ զառեղծուած Յայտնութեանական թուոյս 666 (կամ 616), եւ մեկնելոյ զծածուկ խորհուրդ սորին: — Հուսկ ուրեմն հարեւանցի իմն յիշելի է եւ զայս, թէ ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ «ի բազում գրչագիրս մեր բառքս՝ Վեց հարիւր լւնսն եւ Վեց, թուագրով դրին այսպէս՝ ոկիւ. յոր յարեալ յաւելու օրինակս մեր նաեւ նշանագիրս ինչ մասնաւոր այսպիսի ձեւով . . . [?] զոր ընդօրինակողն բացայայտ եւս ձեւացուցանէ զնոյն շղագրովքս՝ ճշդ:»

Թէ զի՞նչ նշանակեն այս ծածուկ նշանագիրք,
կամ զո՞րք ակնարկեն, անյայտ է:

ԺԴ. 1. * Անաւասիկ. ԼՄ —հ—: || * Գառն.
այսպէս եւ ԼՄ, համեմատ ոմանց ի Յուն. օրր. —
իսկ Յ ըստ այլոց ձձ.՝ գառնն. տ. վեր. 5. 6:
|| * Սիովնի. լաւ եւս քան զԼՄ՝ Սիւնի: || * Հարիւր.
Լ հօրեւր: || * Եւ (չորր.). զնց. Լ: || * Զորք.
ուղղագոյն քան զԼՄ չէր, որ ըստ ՆՐՀԼ. ի Բ.
* դուն ուրեք գտանի իբր ուղղ. հանգոյն ումի.
չէր: || * Որք ունեին. ԼՄ —հ—ն. Յ ընդն.
ներկ. (հմտ. Բ որ ունին): || * Զանուս. գորշ.
յ. աւելորդ թուի. Յ զանուս. ոչ ճշգրիտ ԼՄ
գնեն յուղ.՝ աւել: || * Հաւրն. ԼՄ առանց գորշ.
յ.: || * Իւրեանց = Յ. ուր ԼՄ՝ Կոյ: Հմտ.
վեր. 7. 3 հ., 13. 16:

2. * Իբրեւ (առջ.). ԼՄ —հ—, իսկ Լ— = Թ:
|| * Զրոց. Լ ջււր: || * Իբրեւ զճայն սաստիկ ու
րոտման. Յ ճշգրիւ՝ իբրեւ զճայն որոտման մեծի.
իսկ Լ առանց նիւ.՝ յայն օրոգման Դժի: Հմտ. 1. 15
եւ 19. 6: || * Զայնն էր (Յ չունի էր) զոր = Յ,
պակ. ի ԼՄ: || * Զճայն (երր.). ԼՄ նոյնպէս. Յ
բցթ.: || * Որք հարկանեին. ԼՄ չի հօրեւրն.
երկոքին եւս համեմատ Յ ընդն. ներկ.:

3. * Երգեին. այսպէս եւ ԼՄ. ուր Յ ներկ.:
|| * Երգ ցոր = Յ. իսկ ԼՄ՝ չէր Կոյ: Տ. վեր. 5. 9:
|| * Առաջի (երր.). ԼՄ նոյնօրինակ. Յ բցթ.:
|| * Մերուներացն. ԼՄ երէցանց տ. վեր. զժան. ի
5. 8: || * Ոչ (կարէի. չմիտանի ընդ Յ, որ

ունի՝ ոչ որ կարէր. նմանապէս ԼՄ՝ ոչ ոչ իւրի։
 || * Ռաամնէլ = Յ, փեկ. որոյ ԼՄ ոչ ճշգրիտ գնեն՝
 քիւն. — *μανθάνειν* առ հասարակ թարգմանի՝ աւ-
 սանել (չ. օր. Մթ. 9. 13, 11. 29, 24. 32, Մկ.
 13. 28, ՅՀ. 6. 45, եւ յայլ բազում տեղիս Ածչ.
 Մաս.), գուն ուրեք՝ իմանալ (չ. օր. Գծ. 23. 27)։
 || * Զերգն = Յ. ուր ԼՄ՝ չէրէ + Նոյ (ԼՄ Նոյ)։
 || * Բայց. ԼՄ + Դոյ. երկուքին եւս պատշաճ են.
 Յ *εἰ μὴ* թարգմանի ձերթ՝ բայց (չ. օր. Մթ.
 14. 17), եւ ձերթ՝ բայց միայն (չ. օր. ՂԿ. 4. 26),
 ուրեք ուրեք եւ՝ երե ոչ (չ. օր. Մթ. 11. 27,
 1 Կր. 2. 11)։ || * Հարիւր. ԼՄ հարիւր. ա. հմր. 1։
 || * Եւ (հեգր.). բցթ. ԼՄ. ա. հմր. 1։ || * Զորք.
 ԼՄ չէր. ա. հմր. 1։ || * Որք գրեալ (տեւաւ
 զրիպակ գրչի, ընթեանի՝ գնեալ) էին = Յ ընդն.
 տեց., զոր ԼՄ ոչ ճշգրիտ թարգմանեն՝ ոչ ուրեք
 (ԼՄ չորս) է։ || * Յերկրէս. ԼՄ յերկրէ. —
 Հմմտ. 1 Կր. 6. 20, 7. 23, Գլ. 3. 13, 4. 5,
 2 Գա. 2. 1։

4. * Պոռնիկեցան. ԼՄ իռնիկեցան. ճշգրիտ դաս-
 կաւ ըստ Յ՝ պղծեցան, որպէս եւ թ զեր. 3. 4
 ճշգրիտ թարգմանէ զՅուն. *πορνεία*. ըստ այսմ
 փոխադրի բառի այդ նաեւ չ. օր. Ող. 4. 14,
 Զք. 14. 2, այլուր = աղտեղացուցանել (երգ. 5. 3),
 կամ՝ բարանել (Մկ. 37. 31)։ Հմմտ. ՂԿ. 15. 18։
 || * Գանգի կուսանք են = Յ. այլակերպ ԼՄ՝ եւ
 իւրեք։ || * Սորա են որք հետեւին. այլապէս գար-
 ձուածող բացատրեն ԼՄ՝ ոչ ոչ իւրեք. յազաւս
 բառիս հետեւել ա. զեր. զծան. ի 6. 8։ Հմմտ. զեր.
 7. 17, եւ եւս Մթ. 10. 38, 16. 24, 25, ՅՀ. 21. 19,
 1 Գա. 2. 21։ || * Եւ (երկր.). չիք ի ԼՄ

եւ ոչ ի 8. || * Գնեցան = 8. ոչ ճշգրիւ ԼՄ՝
ընդդէմ. տ. ի նախընթաց հմր. || * Երախայրիք
= 8. ուր ԼՄ վրիպանօք դնեն՝ առջ. բայց սա-
կայն մարթի այգմ լինել լոկ վրիպակ գրչի, զոր
ուղղելի է՝ առջ. որպէս կայ Թարգմանեալ Յուն.
ἀπαρχή, զ. օր. Թի. 15. 19—21. այլուր նաեւ =
պտուղ (Հռ. 16. 5, 1 Կր. 16. 15, Յկ. 1. 18), կամ՝
առաջին պտուղ (1 Կր. 15. 20), եւն. — հմմտ.
նՅՀԼ. « Երախայրիք . . . Առաջին խայրիք, նախկին
բերք՝ Աստուծոյ նուիրականք . . . ասի ի մեզ եւ
Գտուղ, Առաջին, Առաջաւոր, Առաջաւորութիւն » :
— հմմտ. Եբ. 12. 23. || * Աստուծոյ . . . զառիցն,
յայտ է Թէ տրկ. = 8. զոր ԼՄ Թիւրիմացու-
թեամբ դնեն ի սակ., սակայն տ. վեր. :

5. * Ստուքին ԼՄ առ. Երկոքին եւս պատ-
շաճին ի 8 ψευδός (զ. օր. ՅՀ. 8. 44 եւ Եփ. 4. 25,
այլովքն Հանգերմ) : հմմտ. Սղ. 31. 2, Սփ. 8. 13,
Մղ. 2. 6, ՅՀ. 1. 47, 1 Գտ. 2. 22. || * Քանզի. ԼՄ
չ. || * Ամբիծք. ԼՄ գրեն՝ աբիծք : — հմմտ.
1 Գտ. 1. 19, Եբ. 9. 14.

6. * Հրդուակ. ԼՄ հրեւոյ. տ. վեր. 3. 1,
եւ 8. 15. || * Զի ունեք. ԼՄ եւ աւեր. Երկոքին
համեմատ 8 ընդն. ներկ. || * Աւետարան. սխալ
է փխկ. այսորիկ դնել ըստ ԼՄ՝ աւեր., որ է մա-
նաւանդ = ἐπαγγελίαν (զ. օր. Ղկ. 24. 49, ԳՅ.
1. 4, 2. 33, 39, 7. 17, 13. 23, 26. 6, եւ ստէպ ի
ն. Կ.). իսկ 8 εὐαγγελίον Թարգմանի առ հասա-
րակ՝ աւետարան (զ. օր. Մթ. 4. 23, 9. 35, 24. 14,
26. 13, Մկ. 1. 1, 14, 15, եւ յայլ բազում տեղիս
ն. Կ.) : — ԼՄ հանգոյն 8 յաւ.՝ յաւերան. :
հմմտ. 1 Գտ. 1. 23. || * Որ ցատիքն (ըստ 8 ճշգրիւ՝

ի վերայ նստելոցն) ի վերայ երկրի (լաւ եւս՝
յերկրի), եւ (իմա՝ աւետարանել) ի վերայ ամե-
նայն խաղաղաց (8 եղ.), եւ ցեղից (8 եղ.), եւ լե-
զուաց (8 եղ.) եւ ժողովրդոց (8 եղ.) = 8. ո՛չ
փոքր ինչ տարբերին ԼՄ՝ տիեզերաց, եւ փշուռաց
որ բնակեալ են յերկրի: — Հմմտ. վեր. 10.11, 13.7:

7. * Զի ասիւր. ԼՄ եւ տե՛ր. 8 ընդն. ներկ.
(«ասելով»): || * Զայնիւ մեծաս. ԼՄ է յոյն Տիշ.
տ. վեր. զծան. ի 5.2: || * Նմա փառաս = 8.
շրջեն զկարգն ԼՄ՝ գոռո նա: Հմմտ. խոն. 15.4,
երկ. 32.3: || * Եկն եհաս. աւելադրութիւն. 8
ունի միայն՝ եկն, այսպէս եւ ԼՄ: || * Ժամանակ,
գիտողագոյն քան զԼՄ՝ յո՛ւ. — 8 ի ճրա նշանակէ
տիրապէս՝ յո՛ւ (զ. օր. Մթ. 9.22, 10.19, 15.28,
եւ յաճախագոյնս ի Ս. Գիրոս). այլ սակայն թարգ-
մանի ուրեք ուրեք եւ՝ ժամանակ (զ. օր. ԹՀ. 2.4,
4.21, 23, 5.23, եւն.): || * Երկնից. ԼՄ եր-
կնի. || * Աղբերց ջրոց. ԼՄ աղբերաց ջրաց: — Հմմտ.
վեր. 10.6, եւ եւս Սղ. 145.6, Գե. 4.24, 14.13
(14):

8. * Այլ երկրորդ հրշտակն (տ. վեր. 3.1).
ըստ շարակարգութեան բառից ճշդիւ համեմատ
ոմանց ի Յուն. օրր. — այլապէս շարադասեն ԼՄ՝
նոյն հրեշտակ երկրորդ = 8: || * Զհետ. ԼՄ նիսդ.
էստ, 8՝ եկն. թուի թէ անմտադրութեամբ գրչաց
ի բաց թողեալ, տ. ի յաջորդ հմր.՝ «երթայր զհետ»:
|| * Նորա (առջ.). ԼՄ նոյնպէս. 8 չունի: || * Ա-
սելով = 8 ընդն. ներկ., զոր ԼՄ ըստ սովորու-
թեան փոխեն ի գիմ. բայ՝ եւ տե՛ր: || * Անկաւ,
կործանեցաւ. ճշգրտոյն ըստ 8 ունին ԼՄ՝ անկաւ.
անկաւ. — թ յայտնապէս ի նմանութիւն Ծ. 21.9

«Անկաւ կործանեցաւ Բաբելոն» եւն. Հմմտ. նաեւ
 Եր. 51.8: || * Մեծն. ԼՄ զնեն զկնի Բաբելոնի
 = 8. — Թ միաբան գտանի Յուն. օր. միուս:
 || * Բաբելովն. ԼՄ Բաբելոն. — երկգունակ է ուղ-
 զադրութիւն այսր անուան ի Թ. աստէն որպէս
 եւ 11.8, 17.8, 18.2 Ե գրէ՝ Բաբելովն, եւ
 16.19, 18.10, 21՝ Բաբելովն. իսկ Բ ամենայն
 ուրեք միակերպ օրինակաւ՝ Բաբելովն (բաց ի
 11.8 Բաբելովն). նոյնպէս եւ Լ կրկնակի, մերթ՝
 Բաբելոն, ի սմին վայրի, եւ 16.19, 18.2, եւ
 մերթ՝ Բաբելոն, 17.8, 18.10, 21: — Հմմտ. 16.19,
 17.8, 18.2, նաեւ Եր. 51.8, Դն. 4.27: || * Ի
 զինչոյ մինչեւ ցվախճան համարոյ. իւրեք միաբանի
 ընդ ոմանս ի Յուն. ձձ., եւ իւրեք առանձին է
 (տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.). այլ կարի իսկ
 այլակերպ է ի բնագրաց զորս ունին 8 եւ ԼՄ.
 սոքա ինքեանք չեն համաձայն միմեանց. 8 զհետ
 երթեալ զայլոց իմն օրր. ունի այսպէս՝ որ ի զինչոյ
 ցատման (որպէս Թարգմանի Թսմոս Եր. 11.27, կամ՝
 սրտմտութեան, ըստ Յոր. 6.4, Հռ. 2.8, Կղ. 3.8,
 եւն., եւ կամ՝ բարկութեան, ըստ Ղկ. 4.28, Գծ.
 19.28, Եփ. 4.31, եւն. — տ. նաեւ վեր. 12.12,
 եւ խոն. Հմր. 10, 19, եւս եւ 15.1, 7, 16.1, 19,
 18.3, 19.18) պոռնկութեան իւրոյ արբոյց զամե-
 նայն ազգս. իսկ ԼՄ, Թուի Թէ Թիւրիմացութեամբ,
 աղաւաղեալ զմիտս բանից կամակորեն զայս օրի-
 նակ՝ ի գինաց որբեցութենէ՝ ի ցումնէ՝ (Մ + Ե) ի
 պոռնկութենէ իւրի, որ որբեցաց զմեանս հեղեղս: —
 Հմմտ. ստ. 17.4, 18.2: — Այս հատուած ըստ
 օրինակի Եր. 51.7 «Բաբելոն ոսկի Բաբելոն ի ձե-
 ոին Տեառն, որ արբեցուցանէ զամենայն երկիր ի

գինւոյ իւրմէ . արքին հեթանոսք, զսան այնորիկ շարժեցան (ըստ Երբ. բնգ.՝ մոլեգնեցան, ա. Ածչ. Կպ.) ազգք, (Հմմտ. Ովք. 7.5 «զայրանալ ի գինւոյ»), եւս եւ 25.15 — 17, 27, 28 «Առ ցածակ գինւոյս առապակիս (ըստ Երբ. բնգ.՝ ցածման») այնորիկ ի ձեռաց իմոց, եւ արբուոցես զքաւմենայն ազգաց, եւ որ զկնի. այլ եւ Սղ. 59.5, Ջք. 12.2:

9. * Այլ երբորդ ճրդտակ (ա. վեր. 3.1). ԼՄ դառուորեն հանգոյն Յ՝ ո՛յլ հրելոյն երբորդ: || * Երբայր զնետ. ԼՄ իւր շէտ. երկուքին եւս յարմար են = Յ (անոր. կար.): || * Ասելով = Յ ընդն. ներկ. գիւ. սրոյ Լ՝ եւ... ասէր, ընդ մէջ եգեալ զբառս ի յոյն Դժ. իսկ Թ կարգէ համաձայն Յ. ըստ նմին օրինակի եւ Լ՝Մ՝ եւ ասէր (ի յ. Բ.): || * Ձայնիս մեծաւ. ԼՄ ի յոյն Դժ. ա. վեր. զծան. ի 5.2: || * Որ. ԼՄ ոչ ոչ. Յ երբ որ. Հմմտ. վեր. 11.5: || * Երկիր պազանէ = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ երկր-դէտ. առ այս ա. վեր. զծան. ի 13.8: || * Եւ (երբ.) = Յ. ուր ԼՄ՝ եւ իմ: || * Առնու զրոյմ ի վերայ ճակատու իւրոյ, բան առ բան = Յ. այլազգ. դարձուածով բացատրեն ԼՄ՝ լոյս-լճ Նշնի Նոր ո՛ւ ի ճակտ իւր: || * Կամ = Յ. իսկ ԼՄ նիւղ. եւ: || * Ձեռին. Լ նիւղ. ուն (ըստ Լ՝Մ՝ ուն), որ շէտ ի Յ. — Լ + իւր (Լ՝Մ իւր-մ) = Յ. — Հմմտ. վեր. 13.12, 14, 15, 16:

10. * Եւ (առջ.) = Յ, պակ. ի ԼՄ: || * Նա = Յ. այլազգ. ԼՄ՝ յոյն-ն: || * Ի գինւոյ բարկութենէն = Յ, ա. վեր. ի հմր. 8. — ո՛չ ճշգրիտ գտակաւ ԼՄ՝ ի Բոյնի ցածման: || * Որ խառնեցաւ անապակ՝ բաժակին ի բարկութենէն նորա. Թուի

Թէ աղաւաղեալ յընդօրինակողաց, սմին իրի խառնակ եւ դժուարիմաց. ըստ Յ ընթեռնի է այսպէս՝ որ խառնեցաւ (Յ ճշգիւ ընդն. անց.) անապակ ի բաժակին բարկութեան նորա (Հմտ. Ես. 51. 17, 21 հհ.). զոր ո՛չ ի դէպ Թարգմանեն ԼՄ՝ որչեւ յանգուի բարկութեան բաժակին. — οἶνον κεραυνόει Թարգմանի յատկապէս՝ զինի խառնել (ընդ ջուր), զ. օր. Ես. 1. 22 «խառնեն ջուր ընդ գինի», 2 Մակ. 15. 40 «զջուր ընդ գինի ոք խառնէ», եւ ընդհանրապէս՝ զինի խառնել, այս է՝ պատրաստել զգինի առ ի յըմպել, լնուլ կամ արկանել յըմպանակն (տ. ՆՅՀԼ. ի բ. խառնել), ըստ այսմ է Առ. 9. 2 «խառնեաց ի խառնելիս զգինի իւր», 9. 8 «արբէք զգինի իմ զոր խառնեցի ձեզ», Դն. 14. 10 «եւ զգինիդ՝ խառնեալ դիցես», Հմտ. Ես. 5. 22 «որ խառնեն զցգին»։ տ. նաեւ ներք. 18. 6, իսկ յաղագս οἶνος ἄκρατος, զինի անապակ, Հմտ. Սզ. 74. 9 «բաժակ ի ձեռին Տեառն գինի լի անապակ արկեալ», եւս եւ Եր. 25. 15, 3 Մակ. 5. 2 (1)։ || * Հրշտակաց (տ. 3. 1) սրբոց = Յ, պակ. ԼՄ որք ի տ. բառիցս այսոցիկ դնեն՝ Աստուծոյ։ || * Առաջի (երկր.) = Յ, զնց. ԼՄ։

11. * Տանջանացն ծուխ. Յ ընդ հակառակն՝ ծուխն տանջանացն + նոցա. ԼՄ բցթ. տանջանացն եւ ունին միայն՝ ծուխ նոցա. ըստ նմանութեան Ես. 34. 9, 10. իմանալի է ըստ 18. 9, 18, 19. 3, 20. 10։ || * Ելցի. այսպէս եւ ԼՄ, բայց տեղափոխեալ յառաջ քան զԵսայիան եւն., իսկ Թ դնէ հաւասար Յ՝ որ ունի սակայն զներկ.։ || * Եւ ո՛չ ունին մինչեւ ի պատկերի նորա. բան առ բան ճշդութեամբ = Յ. շրջեն զկարգ բառից եւ լայ.

նապայեռ թարգմանեն ԼՄ՝ եւ ոչ աւելի հանգիւստ՝ որք երկէր պէ՛քն իւրեանքն ի Գաւի եւ ի Բելլիէ. եւ որք երկէր պէ՛քն պօքիւրն (պակ. ցորա): || * Եւ որ (ճշգրիւ ըստ Թ՝ երե որ, տ. վեր. հմր. 9) առնու զըրոյմ զամուսան (Թ զըրոյմն անուան) ցորա = Թ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ եւ առն զըրոյմ եւ զանուն նոր:

12. * Աստ է մինչեւ ի վախճան համարիս. ճշգրտիւ = Թ. իսկ ԼՄ ըստ իմիջ այլափոխեն զգոթութիւն բանից Յուն. բնդ., թարգմանելով այսպէս՝ եւ հմրեցան իւրեանքն որքն առ ի. այս որք պօքն զըրոյմն Ապոստոլ, եւ զհաւատ Յիսուսի: Հմտ. վեր. 2. 13, եւ 12. 17, 13. 10:

13. * Ձի ասեր. ԼՄ որ աւել. Թ ընդն. ներկ. — ԼՄ + քն: || * Որ. ԼՄ որք: || * Մեռանքն = Թ. փխկ. որոյ ԼՄ, յայտնապէս ի նմանութիւն Գաւառեան բանաձեւոյ 1 Կր. 15. 18 «որ ննջեցինն ի Բրիտանի», ոչ ճշգրիւ դնեն՝ ննջեցին. — որ ի Տեր մեռանքն, այսինքն՝ որք մեռանին ի հաղորդութեան ընդ Տեռան, եւ ի նա վստահացեալ: || * Յայսմ հետե = Թ ἀπάρτι (այսպէս թարգմանի եւ Մթ. 23. 39, 26. 64, ԹՀ. 13. 19, եւն.), զոր ԼՄ վրիպանօք թարգմանեն՝ պիտի լուլուլի: || * Այո՛ = Թ. ուր ԼՄ ոչ ճշգրութեամբ դնեն՝ չայ: || * Ձի հանգիցեն = Թ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ բնդ. հանգիստ: || * Յաղխատութեանց = Թ, զոր ԼՄ դնեն յեզ: || * Բանգի = Թ. վրիպանօք ԼՄ՝ Բոյց Բոյց, Ոսկան՝ չի Բոյց: || * Նոցա, յարմարագոյն քան ԼՄ՝ իւրեանց: || * Ընդ նմա հետեւին. աղաւաղեալ Թուի ընդօրինակողաց. նմա համարիմ վրիպակ գրչի, փխկ. նոսա. ուստի ըստ Թ ուղղելի է՝ ընդ նոսա հետեւին = Թ ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν, կարի իմն հեւ-

լեւորանութեամբ. հետեւել քնդ ումեր = ἀκολουθεῖν μετὰ τινος, օտարոտի է, հմմտ. վեր. հմբ. 4, եւ 6.8 հետեւել արկ. խնդ. — ԼՄ ոչ ճշգրիտ՝ ւեփն չէր նոցա, փխկ. երբն չէր նոցա, առ ի յանդիման կալ ատենին ընդ նոսա, եւ զի վկայեացեն վասն նոցա: — Հմմտ. ստ. 19.9 եւ Եբ. 4.10:

14. * Անաւասիկ. ԼՄ ահա: || * Զի նստեր. ԼՄ լոկ՝ նորէր. 8 ընդն. ներկ. — հմմտ. վեր. 1.13, եւ Դն. 7.13, Եզ. 1.26: || * Ունելով = 8 ընդն. ներկ., փխկ. որոյ ԼՄ դնեն լոկ՝ եւ: || * Ի գլուխն. ԼՄ առանց դմբ. յ. հմմտ. Սզ. 20.4: || * Իւրում. ԼՄ + աւեր: || * Սուր. ԼՄ սեւ. հմմտ. վեր. 1.16, 2.12, եւ խոն. հմբ. 17, 18, եւ 19.18: || * Յոյժ. Թուի լինել յաւելուած յօտար ձեռանէ, տ. ներք. Բնդ. — պակ. ի 8 որպէս եւ ի ԼՄ:

15. * Ելաներ. ԼՄ նոյնպէս. 8 կտր.: || * Ի յերկնից, ԼՄ յերկնէ. համեմատ ոմանց ի Յուն. օրր., ուր 8 հանգոյն այլոց ձձ. դնէ՝ ի տաճարէն. հմմտ. վեր. 11.19, եւ խոն. հմբ. 17: || * Աղաղակելով = 8 ընդն. ներկ., զոր ԼՄ փոխեն՝ աղաղակէր: || * Մեծաւ բարբառով. ԼՄ է յոյն յոյն. առ այս տ. վեր. զծան. ի 5.2: || * Որ նստերն = 8 ընդն. ներկ. («նստելոյն», այսինքն՝ այնմ որ նստէրն). այլակերպ ԼՄ՝ որ նորէր: || * Ամպոյն, ԼՄ-դ: || * Ենաս, ԼՄ եկն = 8 ἦλθεν, որ յաճախագոյնս Թարգմանի՝ եկն (զ. օր. ՄԹ. 11.18, 19, 12.42, ԹՀ. 1.11, եւ այլուր ի Ս. Գիրոս), դուռն ուրեք՝ եհաս (զ. օր. Գժ. 11.8): || * Հնճելոյ = 8, փխկ. որոյ ԼՄ ոչ ճշգրիտեամբ դնեն՝ հնչոյ: || * Քանզի ջորացան հունճք երկրիս, բան առ բան ճշգրիւ = 8. ո՛չ ճշգրիտ փոխադրեն

ԼՄ՝ եւ հաւել Է հանչեւ երկրէ. Թուի թէ բերեալ զհմանութիւն բանիցն Մկ. 4.29 « զի հաւել Է հանչեւ » = ὅτι παριστρεν ὁ θερσμός. Իսկ ինքնին թարգմանի չորացաւ, զ. օր. Մթ. 13.6, 21.19, Ղկ. 8.6. այն Յուն. բայ, իբրեւ զկրու., Թարգմանի նաեւ յանախ՝ ցամաքել (զ. օր. Մկ. 8.7, Ես. 19.8, Յով. 1.10, 12, Մթ. 21.20, Մկ. 4.6, 5.29, 9.17 (18), 11.20.21, ՅՀ. 15.6, 1 Գա. 1.24, Էւն.), սակաւ ուրեք՝ զօսանալ (զ. օր. Մկ. 3.1), եւ ներգործարար՝ ցամաքեցուցանել (զ. օր. ՅԿ. 1.11):

16. * Եւ եարկ զգերանդին իւր որ նստերն ի վերայ ամպոյն (Յ որ նստերն ի վերայ ամպոյն զգերանդին իւր) մինչեւ ցերկիր = Յ. այս բազմաբան համար պակ. ի ԼՄ. այլ սակայն ըստ ծան. Զօհրապետանի՝ « Օրինակ մի յաւելու... Եւ որի որ նստի ի վերայ մէջի՝ զերանդին իւր յերկր, եւ հնչի զմէջի բնակիւ երկրէ: Զոր Ոսկան եւս ունի այսպէս. հմր. (16) Եւ առաւել որ նստի ի վերայ մէջի զերանդին իւր, եւ հնչիւ երկրէ: — արդեւք այն յաւելուած ի ԼՄ յետոյ մուծեալ իցէ՝ ըստ օրինակի Թ. ոչ Թուի ինձ անհաւանելի իրդ: — Հմմտ. Մթ. 13.39 հհ.:

17. * Հրդտակ. տ. 3.1. || * Եւ = Յ, ուր ԼՄ՝ եւնիւր. — Հմմտ. Խոն. 15.8. || * Աստուծոյ շէք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ. || * Է. ըստ իմաստին եւեթ եդեալ, պակ. ի ԼՄ = Յ. || * Ունելով = Յ, ուր ԼՄ ըստ կանոնի՝ եւ նստիւր. || * Նա = Յ, դիպողագոյն քան ԼՄ՝ —. || * Սուր. ԼՄ՝ օրեւ. տ. վեր. հմր. 14:

18. * Հրդտակ. տ. 3.1. || * Եւ = Յ. դարձեալ գինն ԼՄ յանկ., տ. ի նախընթաց հմր., իսկ

Լ՝ = Թ. || * Որ ունեք. այսպէս եւ ԼՄ.
 ճշգիւ ըստ Յ ընդն. ներկ. անոր. պիտոյ էր՝ ունե-
 լով, տ. վեր., որպէս սովոր է Թ Թարգմանել. սա-
 կայն Թուի Թէ նախագաղափար Յուն. պատճէնն
 ունէր որոշ. յօդիւ՝ օ՛ քիւ, զայսմանէ տ. զՀամե-
 մատութիւն Յուն. օրր. || * Ձայնեաց մեծաւ բար-
 բառով (տ. վեր. զծան. Ի 5.2) այն որ ունեք (Յ
 ընդն. ներկ.՝ « ունողին ») զգերանդին սուր՝ ասելով.
 Թարգմանութիւն բան առ բան = Յ. այլաբար ԼՄ՝
 « լուսնից է յոյն ժոռաւ հրեշտակն » որ լուսնի լուս-
 անդին որեւէ եւ լուսնի. — ձայնել — որ ըստ կազ-
 մութեան ճշգիւ Ի դէպ գայ Յուն. բային փառն
 (ἐφώνησεν = ձայնեաց), ածանցեալ Ի գոյականէն
 փառն, ձայն. ուստի Թերեւս վասն սորին իսկ պատ-
 ճառի նախամեծար ընտրեալ Ի Թարգմանչէն — Ի
 Հայ. Ածչ. Մատ. երկիցս միայն գտանի, 2 Թգ.
 20.4. « Եւ ասէ Դաւիթ ցԱմենայի. ձայնեա՛ առ իս
 (= βόησόν μοι) զամենայն այր Յուդայ », ուր, ըստ
 ծան. Զօհրապեանի, ոմանք յօրր. « Ի լուս. նշանա-
 կեն. Ի Սիմաքոսէ՝ Կռն գու առ իս » եւն., եւ Տ.
 « եւ գնաց Ամենայի ձայնել (τοῦ βοῆσαι) զՅուդա ».
 ըստ այսմ ձայնել եղեալ է = βοῶν, որ այլուր
 Թարգմանի նաեւ աղաղակել (գ. օր. Մկ. 15.34,
 Ղկ. 18.7, Գծ. 8.7, Գղ. 4.27) եւն.: Դարձեալ
 պատահէ ուրեք ուրեք եւ յայլ մատենագրու-
 Թիւնս նախնեաց, տ. զՆԲՀԼ. Ի Բ. « Ձայնել...
 Ձայն տալ. ձայն արձակել. կոչել. գոչել. հրաւի-
 րել. կարգաւ. անուանել... Ձայն զխորհրդակիցսն
 [= Ի խորհուրդ կոչէ] » [Եւ Ի ձեռն Թարգման-
 չաց] ձայն Ի բանակն Արտաշէսի. Խոր. ա. 25, ք. 47
 [Ա. Իգ. էջ 112, եւ Բ. ծ. էջ 273, տպ. Վենետիկ
 Գայտանդիան Յովն., Էրա. Մոսկովսկի]

1881]: Մարգարէն ձայնէ. Այ. Բաշէ. [Մասենա-
գրութիւնք, ապ. Վեն. 1833, էջ 103, նաեւ «Եւ
ես զեսյն ձայնեմ]: Ձայնէն մարան՝ առելով, եւ
ընդ հագւոյդ քում: Ձթշնամանացն միշտ ձայնել
անուն. Խոր: Ձայնես չլռողիս Նոր: Ձայնէր
զամենեանեան յերկնաւոր ընթրիսն. Ճ. [Ճառընտիր]
Բ. Հակառակ անումը ձայնելի. Պէր: Խնդրեաց
ձայնող (երգիչ, կամ քնարահար). Նէր. Բէ: —
Յայն կոչմանս յաւելլի է, ի մէջ այլոց, եւ զհե-
տագայն. «Քանզի ոչ գանդազին գիրք սովին ա-
նումը ձայնել զՅէր մեր», Կան. Ս. Սահակայ,
Սահ. Հայկ. Բ, էջ 101. — «Իսկ խնկական աստուա-
ծութիւնն ի ծածկութեանն ի վերայ քան զտար-
րական նմանութիւնս եւ զձայնել զազդեցութիւնս
եւն., հմմտ. անդ խոն. բարբառեալ եւ զազդեցու-
թիւնս», Ազարանգ, ապ. Վեն. 1862, էջ 208. —
Ի ոմին վայրի իփսնոյս, ձայնեաց, արկ. խնդրով է
(այլուր՝ ներդործարար՝ առնու զհյս. խնդ.), ըստ
այսմ արմ որ մարթի լինել կամ՝ արմ որ, հա-
մեմատ 8, եւ կամ՝ զարմ որ: — ՅԱՆՇ. Մատ.
պէսպէս օրինակաւ Թարգմանի բառք փառն.
1) աղաղակել (չ. օր. 1 Եղր. 4.41, 9.10, Ես.
24.13, Դն. 5.7, Ղկ. 16.24), 2) կոչել, այլեւայլ
առմամբք (չ. օր. Մթ. 20.32, Մկ. 9.34(35),
10.49, Ղկ. 14.12, 16.2, 19.15, ԹՀ. 1.48,
12.17, 13.13, ԳՅ. 10.18, 16.28), 3) կարգալ
(չ. օր. 1 Եղր. 8.92(93), Մթ. 27.47, Ղկ. 23.46),
4) զոչել (Սփ. 2.14), 5) բարբառել (Դն. 4.11,
Ղկ. 8.84(85)), 6) ասել (1 Եղր. 9.47, Տար. 5.8,
Ղկ. 8.8), 6) խօսել (Սղ. 113(115).5, 134.16,
Թուղթ Եր. 41), նաեւ խօսել նաւու (Մթ. 26.34,

74, 75, Մկ. 14.50, 68, 72, եւն.) , նմանապէս
7) ճայն առնել (« ձայն արար կաքաւ » , Եր. 17.11) ,
եւ այլ եւս : || * Առաքեալ՝ զգերանդիդ քո սուր
եւ = 8. զայս հատուած , որ պակ. ի ԼՄ , ունի
եւ Ոսկան ճշդիւ համաձայն թ. : || * Զողկոյզ ,
թերեւս վրիպակ գրութիւն փխկ.՝ շէշշէ , որպէս
ունին ԼՄ = 8 : — 8 + որբոյ (հմտ. Երդ. 7.8
« իբրեւ զողկոյզս որթոյ ») , փխկ. որոյ ԼՄ ոչ
ճշգրիտ դնեն՝ յայտն , որպէս յորթոյ այգւոյ (« Այ-
գի. Որթ այգւոյ . . . ըստ հոմաձայնութեան յն.
ἄμπελος » , ՆՔՀԼ. ի Բ.) . սակայն ἄμπελος առ հա-
սարակ թարգմանի որբ (զ. օր. Մթ. 26.29 , Մկ.
14.25 , Ղկ. 22.18 , ԹՀ. 15.1, 4, 5 , Գժ. 7.41 ,
Թկ. 3.12) , իսկ այգի սովորաբար = ἄμπελῶν (զ. օր.
Մթ. 20.1, 2, 7, 8 , 21.28, 33, 39, 40, 41 , Մկ. 12.1,
2, 8, 9 , Ղկ. 13.6 , 20.9, 10, 13, 15, 16 , 1Կր. 9.7) .
— ի յաջորդ հմր. թ եւս դնէ զայգի փխկ.՝ զորբ :
— Այս յաւելուած՝ որբոյ պակ. նաեւ ի Յուն. օր.
միում : || * Երկրի = 8 , ուր ԼՄ՝ երկր. : || * Խա-
ղող (հմտ. յայլոց միջի Ծն. 40.10, 11 , 49.11 ,
Թի. 6.3 , Եր. 8.13 , Մթ. 7.16 , Ղկ. 6.44) նորա
= 8 , զոր ԼՄ անդէպ փոխեն ի՝ Խաղող ի Դժ. :
— Հմտ. Եր. 2.21 :

19. * Կթեաց = 8 , զոր ԼՄ դնեն յանկ. :
|| * Զայգի = 8 , այսինքն՝ զորբ , տ. ի նախընթաց
հմր. — ԼՄ անճիշդ՝ շէշշէ : || * Երկրիս = 8 ,
փխկ. որոյ ԼՄ ոչ ճշգրիտ դնեն՝ նոր , ըստ ԼՄ՝
ի Դժ. : || * Արկ = 8 , դարձեալ ԼՄ անկ. : || * Ի
հնծան մինչեւ ցԱստուծոյ , ըստ իմաստին = 8 ,
որ ունի ճշդիւ բան առ բան զայս օրինակ՝ ի
հնծանց բարկութեանց (կամ՝ ցասմանց , զորմէ տ.

վեր. զժան. ի հմր. 8) Աստուծոյ ի մեծն. — իսկ
 ԼՄ բջթ. զբառք բարկութեանն, եւ ունին՝ ի Ռձան
 Աստուծոյ ի Դձ (Մ չունի ի Դձ ի բնաբանին, այլ
 սակայն ի մեկնութեան անդ, յէջն 207, ասէ՝
 « Զնա Աստուծոյ ասէ զգոհութեն . . . , եւ Դձ՝ վասն
 բազմաց որ ի նմա տանջին ») : — Հմմտ. սա.
 19. 15, եւ Ես. 63. 2, 3 :

20. * Ել = 8, անճիշտ ԼՄ՝ ելնէր : || * Ա-
 րիւնն (ճշգրտագոյն ըստ 8՝ արիւն, որպէս գրէ
 եւ Բ) ի հնծանէն = 8. իսկ ԼՄ հակադարձեն՝
 ի Ռձանն ուրիշ : || * Զիոցն = 8, սւր ԼՄ՝ յէշն.
 իսկ Ոսկան գնէ համեմատ Թ8. || * Իբրեւ (չունի
 8) ասպարիզաւք հազար եւ վեցհարիւր = 8 (Հմմտ.
 ԹՀ. 11. 18 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε = « իբրեւ
 ասպարիզօք հնգետասան »), զոր ո՛չ այնչափ իմն
 ճահաւոր շրջաբանութեամբ բացատրեն ԼՄ այսպէս՝
 եւ երկնաւորն նորա հաշուր եւ վեց հարիւր ասպարիզ :
 — Մ էջ 208 պարզաբանէ այսպէս՝ « Արդ՝ արիւն
 կոխելոցն հասանէր ի հազար եւ ի վեց հարիւր
 ասպարիզ, մինչեւ ի սանձս ձիոյն » եւն. — իսկ
 Բերդ. էջ 236 ի բնաբանին գնէ՝ « եւ երկայնու-
 թիւն նորա հաշուր հարիւր եւ վեց ասպարիզ » . եւ
 իջեալ փոքր մի ի խոնարհ, յէջն 237, ասէ . « Աստ
 ծանիր, զի որ ի մեզ գրի հաշուր հարիւր վեց, յայլս
 [?] գրի հաշուր վեց հարիւր ասպարիզ », որով թուի
 ակնարկել զընթերցուածն Ոսկանայ՝ հաշուր հարիւր եւ
 վեց ասպարիզ, որ առանց երկմտութեան վրիպակ
 գրութիւն է :

ԺԵ. 1. * Յերկինս = 8, զնց. Լ, իսկ կայ ի Լ՝Մ: — Նման 12.1,3. || * Հրշտակս (տ. 3.1) եւրն. ԼՄ նոյնպէս. յայտ է թէ հյց. խնդ. նախ ընթաց բային տեսի: Տ. ստ. 17.1: || * Ունելով = 8 ընդն. ներկ., զոր ԼՄ փոխեն՝ որտ անէն: || * Արարած զհարուածս, որ նշանակէին եւրն զարագոյնս քան զամենայն զար. բովանդակապէս աղաւաղեալ, օտարոտի անիմաստ յաւելուածովդ՝ արարած, եւ լուսանցադիր մեկնողական ծանօթութեամբ՝ որ նշանակէին եւն., որ — թուի թէ սոսկապէս արդիւնք թիւրիմացութեան բնադրին — յետոյ ապա անգիտութեամբ ի ներքս մուծեալ է ի բնաբանն. ըստ Յ ուղղելի է այսպէս՝ հարուածս (լաւ եւս՝ զհարուածս) եւրն զվերջինս (կամ՝ զյետինս), սոյն «վերջին. հարուածք» հակակային ի վեր անդր 9.20 ասացելոց՝ «վիրաւքս այսօրիւք», կամ՝ «է հորսւթոց յայցածէ». հմտ. զ«հարուածս եւրնպատիկ» ՂԵ. 26.18, 21, 24, 28: — Վրիպանօք թարգմանեն ԼՄ՝ եւն վեր զնէ: || * Այնօրիւք. ԼՄ՝ նոստ: || * Կատարեցաւ = 8, զոր ԼՄ գնեն յանկ.: Տ. վեր. ի 10.7: || * Յասումն. ԼՄ բարկանել (ն Լ՝Մ). տ. վեր. զծան. ի 14.8:

2. * Իբրեւ. ԼՄ որդեւ. տ. վեր. ի 4.6: || * Զյաղթող. թուի թէ վրիպակ գրութիւն փխկ՝ զյաղթողս = 8, ուր ԼՄ փոխելով զյօրինուած բանից գնեն՝ որտ յաւելցնէ: || * Պատկերի նորա եւ թուոց (վրիպակ, ուղղելի՝ թուոյ) անուան նորա, բառ առ բառ = 8. իսկ Լ փոփոխմամբ կարգի բառից չարադասէ այսպէս՝ Եւոյ անուան նորտ՝ եւ զորիցն նորտ. սակայն Լ՝Մ ունին համաձայն թ8:

— ԼՄ + Ե- ԴՐԶԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՄԱՐ. ՎԵՐ. 12.11, 13.18, 17, 18, ԵՆԵՐԺ. 16.2. || * ԶԻ կային = 8 ընդհ. անց., ուր ԼՄ՝ ԵՐԵՎԱՆԻ. || * Ապակեղէն ծովուն. 8 ԵՆԼՄ միապէս ունին՝ ԶԻՆՆԱՆ ԿԱՆԻՆԻ. || * Ունել, անշուշտ վրիպակ գրչի, ուղղելի՝ ունելով = 8 ընդհ. ներկ. — ԼՄ՝ ԵՐԵՎԱՆԻ. — ՀԱՄԱՐ. ՎԵՐ. 5.8:

3. * Երգեին. այսպէս ԵՆԼՄ, ուր 8 ներկ. || * Զերգս (առջ. ԵՆԵՐԺ). ԼՄ նոյնպէս. 8 ԵՆԼՀԱՄԱՐ. ՎԵՐ. 5.9—13. — «Երգ Մովսիսի» տ. ԵՆԼ 15.1—21. «Յայնժամ երգեաց Մովսէս ԵՆԵՐԺԻ Իսրայելի զօրհնութիւնս զայս Աստուծոյ, ԵՆԵՐԺ, ԵՆԵՐԺ զկնի. || * Մատային = 8, փխկ. որոյ ԼՄ վրիպանք դնեն՝ առջ. Իսկ Ոսկան ունի՝ ԶԻՆՆԱՆ. — ՀԱՄԱՐ. ԵՆԼ 14.31, ԹԻ. 12.7, ՅԵՆ. 14.7, 22.8. || * Ասելով. աստ արտաքոյ կարգի սովորութեան ԼՄ ԵՆԼ ԹԻ միակերպ օրինակաւ Թարգմանեն զ8 ընդհ. ներկ. — ԼՄ + ԵՆԼ || * Մեծ. ԼՄ ԴԶԻԶ. Երկոքին ԵՆԼ Թարգմանութիւնք Ի ճաշ գան = 8. — ՀԱՄԱՐ. ՍԶ. 111.2 «Մեծ են գործք Տեառն» ԵՆԼ, 138.14 «Սքանչելի են գործք քո» ԵՆԼ. || * ԵՆԼ (առջ.). այսպէս ԵՆԼՄ. չիք Ի 8. Թուի Թէ ԵՆԼ ԹԻ Բնէ չունէր զէական բայդ, տ. զԾան. ներք. Բնդ. || * Ամենակալդ. ԼՄ առանց դմբ. յ. || * Արդար. ԼՄ + ԵՆԼ = 8. || * ԵՆԼ (երկր.). ԼՄ նոյնօրինակ. չունի 8, տ. ՎԵՐ. || * Գործք (երկր.). Թերեւս վրիպակ ընդօրինակողաց, փխկ.՝ Դանդաղէր, որպէս ունին ԼՄ = 8. — ՀԱՄԱՐ. ԽՈՆ. 16.7, ԵՆԼ ՍԶ. 144.17 «Արդար է Տէր յամենայն ճանապարհս Իւր, ԵՆԼ սուրբ է յամենայն Ի գործս

Իւր , Երկ. 32.4 « Աստուած որոյ ճշմարիտ են
դորձք նորա , եւ ամենայն ճանապարհք նորա ի-
րաւամբք » եւն. : || * Ազգաց = 8 , փխկ. որոյ
ԼՄ -փխկ. հիւննուոյ : — Հմմտ. Զք. 14.9 « Եւ
եղիցի Տէր Թագաւոր ի վերայ ամենայն երկրի » ,
եւ Եր. 10.7 « Թագաւոր ազգաց » :

4. * Ո՛վ . ԼՄ նխդ. եւ , եւ յաւ.՝ ու . ուն ,
իբրեւ հրցկն. ան . , Թարգմանի մերթ՝ ո՛վ (ՄԹ.
12.11 , եւն.) , եւ մերթ՝ ո՛վ որ (Ղկ. 15.4) ,
կամ՝ ո՞ (ՄԹ. 3.7 , եւն.) , եւ ո՞ որ (1Կր. 2.11) :
|| * Երկիցի . 8 + Տէր , զոր ունի եւ Լ , բայց ե-
դեալ յանպատեհ տեղւոջ՝ ոչ ճշգրիտ ի հյց.՝ զկնի
յաջորդ բառին , տ. խոն. : — Միաբան ընդ Թ չու-
նին զյաւելուածդ նաեւ ոմանք ի Յուն. ձձ. եւ ի
Թարգմանութեանց (տ. զՀամեմատ. Յուն. օրր.) :
|| * Զանուն = 8 , ուր Լ՝ շէր ռնն (տ. վեր.) ,
ըստ Լ՝Մ՝ զուրբ ռնն : — Հմմտ. Եր. 10.7 « Ո՞
ոչ երկիցէ ի քէն , Թագաւոր ազգաց » : || * Մի-
այն . ԼՄ նխդ. ու , զոր 8 եւս չունի : || * Նս ,
Համեմատ ոմանց ի Յուն. օրր. — 8 եւ ընդ նմին
Լ բցթ . , Հանգոյն բազմաց ի Յուն. ձձ. իսկ Լ՝Մ
դնեն եւ յառաջ քան զուրբ : — ԼՄ + եւ ուրիշ
երկրորդ . այս յաւելուած պակ. նաեւ ի 8 :
|| * Ազգք . պատշաճագոյն ըստ 8 քան զԼՄ՝ հիւն-
նուոյ : || * Քո (երկր.) . ԼՄ + Տէր , որ պակ. եւ
ի 8 : — Այս՝ ըստ օրինակի Սղ. 85.9 « Զամենայն
ազգս զոր արարեր՝ եկեսցեն եւ երկիր պազցեն
առաջի քո , եւ փառաւոր արասցեն զանուն քո
յաւիտեան » : || * Զի արդարութիւնք քո յայտնե-
ցան . ճշգիւ բան առ բան = 8 . ոչ ամենեւին ճշ-
գրիտ Թարգմանեն ԼՄ՝ յորժամ ուրախութիւն ու յայտ-

Նեղի. — Յ τὰ δικαιώματα, արդարութիւնք (Հմմտ. ստ. 19.8), այսինքն՝ արդարագործութիւնք, արդար դատավճիռ՝ դատաստան (ի վերայ չարաց) (Հմմտ. Սղ. 49.16, 88.32, 118.5, 24, 26, 27, եւ ստէպ ի Ս. Գիրս), այլուր թարգմանի եւ՝ իրաւունք (Մն. 26.5, Եւ. 15.25, 26, 21.1, Ղեւ. 25.18, եւ բազում ուրեք յԱծչ. Մատ.), այլովքն հանդերձ:

5. * Անաւասիկ. պակ. ի ԼՄ եւ ի Յ. Ընդ թ միաբան գտանին ոմանք ի թարգմանութեանց (զորոց տ. ի Համեմատ. Յռւն. օրր.): || * Տաճարն. ԼՄ նխդ.՝ Բոցա = Յ. — Տ. վեր. 11.19: || * Տաղաւարին. ճահաւոր եւս թուի արդեւք ԼՄ՝ խորնին. առ այս տ. վեր. զծան. ի 13.6: || * Յերկիցս = Յ. աւելորդաբար ԼՄ նխդ.՝ ոչ էր (ըստ ԼՄ՝ ոչ է) է:

6. * Յիցն = Յ, զոր ԼՄ գնեն յանկ.: || * Ի տաճարէն = Յ, միայն թէ սա դնէ զայդ զկնի հետադայ բառին հարուածս. — ԼՄ վրիպակաւ ունին՝ է գոհեցին (ըստ ԼՄ՝ է գոհեցին), չգոթմամբ տեղագոյնեալ, տ. խոն.: || * Հրդտակք (տ. վեր. 3.1). ԼՄ հրեշտակ. ըստ Յ ճշգիւ՝ հրեշտակքն: || * Որք ունեին. ԼՄ ոչ ունեին. Յ ընդն. ներկ. (սուսեւով): || * Զեւքն = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ եւն.: || * Զգեցեալ = Յ. չէր հարկ ի գիմ. բայ գոյնել ըստ ԼՄ՝ + եւ՝ չեցեւ + էին, յոր յարեալ յաւ.՝ է գոհեցին (չէն ԼՄ), տ. վեր.: || * Կտաւս. այսպէս եւ ԼՄ. իսկ Յ եզ. — ԹԼՄ = Սինէական օր.: || * Սուրբս. ԼՄ հոգեւոր. Յ եզ. καθάρων (յուզադոյնս = սուրբ, զ. օր. Մթ. 23.26, 27.59, ԹՀ. 13.10, Հռ. 14.20, եւն.): || * Եւ (երկր.). ունին նոյնպէս ԼՄ, համեմատ

ոմանց ի Յուս. օրր. — Յ զնց, հանգոյն այլոց
 ճճ. || * Սպիտակս. ԼՄ պայծառ. երկոքին եւս
 ճահաւոր են. Յուս. λαμπρός ի Ս. Գիրս թարգմանի
 Թէ՛ սպիտակ (չ. օր. 24. 23. 11, Գծ. 10. 30),
 եւ Թէ՛ պայծառ (չ. օր. Սիր. 33. 13 (30. 25),
 Յկ. 2. 2), ուրեք եւ լուսաւոր (Իմ. 6. 12(13)).
 — Հմմտ. 1. 13, 4. 4, 7. 9, 13, 17. 4, 18. 16,
 19. 8, 14, եւս եւ Եզ. 9. 2. || * Պնդեալ ոսկի
 զաւտուով զլանջս իւրեանց. ըստ բառին եւ ըստ
 իմաստին ընտիր եւ գիպողագոյն թարգմանութիւն
 = Յ որ ունի ճշդիւ բան առ բան զայս օրինակ՝
 պնդեալ զմէջս առ լանջաւորն զաւտեալս ոսկեովք
 (περιεζωσμέναι περι τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς), Հմմտ.
 վեր. 1. 13 « առ կրծաւորն ածեալ կամար ոսկի
 (περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μασθοῖς ζώνην χρυσᾶν).
 — ԼՄ, գրեթէ զնոյն բան երկրորդեալ որպէս
 վեր. 1. 13, ոչ ճշգրիտ եւ վրիպանօք իմն թարգ-
 մանեն այսպէս՝ քոփեւորեալ էին առ փեւթի էւրեւն
 քոփեւ փեւթի. այլ սակայն τὰ στήθη չէ՛ = ստինք
 (որ է մանաւանդ մասծոս, տ. զծան. ի 1. 13),
 այլ թարգմանի՝ լանջք (չ. օր. Մն. 3. 14, Ել. 28. 29,
 30, Յոր. 39. 20, Առ. 6. 10, 24. 33, Դն. 2. 32,
 ՅՀ. 13. 25, 21. 20), եւ մերթ՝ կուրծք (չ. օր.
 24. 18. 13, 23. 48).

7. * Մի ոմն = Յ, բցթ. ԼՄ. Տ. վեր. 4. 6—8;
 || * Ետ = Յ. ի կր. դարձուցանեն ԼՄ՝ Կոռ. 1.
 || * Հրշտակացն. ԼՄ հրեշտակացն. տ. վեր. զծան. ի
 3. 1. || * Բաժակս. լաւ եւս ԼՄ՝ Կոռ. 1. —
 զՅուս. փռնալի ամենայն ուրեք, աստ որպէս վեր. 5. 8
 եւ ստ. 16. 1, 2, 3, 4, 8, 10, 12, 17, 17. 1, 21. 9,
 Թ բացատրէ բառիւս բաժակ, իսկ ԼՄ ունին 5. 8

Բարձր, եւ ի մնացեալ տեղիս՝ եւս ճշգրտագոյն՝ սխառու (== «Սկահաձեւ անօթ կերակրոյ կամ ըմպելոյ. որպէս Ափսէ. պնակ. տաշտ. դաշխուրան. սկուտեղ. բաժակ մեծ. ճաշակ. կոնք», ՆԲՀԼ. ի Բ. — եւս եւ = παροψις, ՄԲ. 23. 28, 28, կամ τρύβλιον, ՄԲ. 26. 28, ՄԿ. 14. 20), ըստ որում փոխադրի նաեւ 3 Թգ. 7. 80, Նէ. 7. 70. այլուր սոյն Յուն. բառ Թարգմանի ի մեզ յաճախագոյնս՝ տաշտ (== «Անօթ ըմպելեաց՝ մեծ եւ փոքր, խորանիստ իբրեւ դաշտիկ. գաշխուրան. սկաւառակ. սկահ. բաժակ. ափսէ. նուիրանոց. ճաշակ. խառնարան», ՆԲՀԼ. ի Բ.) (զ. օր. Եւ 27. 3, 38. 3, Թի. 4. 14, 7. 13, 19, եւ որ ի կարգին, 3 Թգ. 7. 40, 48, 80, 4 Թգ. 12. 15, 25. 14, 1 Մն. 28. 17, 2 Մն. 4. 8, 22, Առ. 23. 31, Երգ. 5. 15, 6. 1, Զք. 9. 18, 14. 20, Եր. 52. 18, 1 Մակ. 1. 23), սակաւ ուրեք եւ՝ ափսեայ, կամ ափսէ (== «Տաշտ. եւ սկաւառակ. պնակ. դաշխուրան» եւն., ՆԲՀԼ. ի Բ.) (զ. օր. 4 Թգ. 25. 18, 1 Եղր. 2. 13), եւն. — Իսկ բաժակ (== «Ըմպանակ. սկահ. սկիհ. ճաշակ. աման ըմպելոյ՝ փոքրիկ, որով առնու ոք զբաժին գինւոյ, եւս եւ ջրոյ» . . . «Ըմպանակն հանդերձ ըմպելեաւն, կամ պարզապէս գինին որ ի նմա» եւն., ՆԲՀԼ. ի Բ.) ըստ բնիկ նշանակութեան դնի ի Թարգմանչաց մերոց առ հասարակ համեմատ πότηριον (զ. օր. Մն. 40. 11, 13, 21, 2 Թգ. 12. 3, 3 Թգ. 7. 28, 2 Մն. 4. 8, Սղ. 10. 7, 15. 8, 22. 8, 74. 9, 115. 13, Առ. 23. 31, Ամբ. 2. 16, Ես. 51. 17, 22, Եր. 16. 7, 25. 18, 17, 28, 35. 8, 49. 12, 51. 7, Ող. 2. 13, 4. 21, Եղ. 23. 31, 32, 33, ՄԲ. 10. 42, 20. 22, 23, 23. 28,

26, 26 · 27, 30, 42, ՄԿ. 7 · 4, 9 · 40 (41), 10 · 38, 39, 14 · 23, 36, ՂԿ. 11 · 39, 22 · 17, 20, 42, ԹԿ. 18 · 11, 1 ԿՐ. 10 · 16, 20 (21), 11 · 25, 26, 27, 28), որպէս եւ նոյն ինքն թ թարգմանէ զայն, տ. վեր. 14 · 10 եւ ստ. 16 · 19, 17 · 4, 18 · 6: || * Լցեալ. ԼՄ լի. 8 յգ. — տ. վեր. 4 · 6, 8, 5 · 8, եւ ստ. 17 · 3, 4, 21 · 9: || * Բարկութեամբ. ԼՄ ցաւաբ. առ այս տ. վեր. զծան. ի 14 · 8: Հմտ. Եզ. 22 · 31: || * Կենդանոյ, ԼՄ — ն. Տ. վեր. 4 · 9:

8. * Աստուծոյ (առջ.). չիք ի 8 եւ ոչ ի ԼՄ: || * Ի փառացն . . . ի զարուբեմէ = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ չաւան . . . շրջան(-ն ԼՄ): — Հմտ. ԵԼ 19 · 18, Ես. 6 · 4, Եզ. 10 · 4: || * Կարեր = 8, ուր ԼՄ անճիշդ՝ չի: || * Եւրն հրշտակացն (տ. 3 · 1) = 8. ոչ ի գէպ ԼՄ՝ յեւն հրշտակացն: — Հմտ. ԵԼ 40 · 34—35, 3 Թգ. 8 · 10—11:

ԺԶ. 1. * Լուայ ի մեծ բարբառոյ . . . ասելով. թէպէտ եւ ճշգրիտ ըստ 8 հօսուս մեղանջ փանի . . . լեցուցի, այլ սակայն՝ ի պատճառս հետեւողութեան Յուն. ոճոյն՝ սակաւ ինչ դժուար իմաց է յօրինուած բանից (Հմտ. զնոյնօրինակ ՄԿ. 14 · 58 հմէ՛ս հօսուսմեն աստ՝ լեցոնտ = «մեք լուաք ի դմանէ զի ասեր», եւս եւ ԳԺ. 6 · 14 անդաւսմեն զար աստ՝ լեցոնտ = «լուաք ի դմանէ զի ասեր», նմանապէս վեր. 6 · 1, 3, 8, 8 · 13, 11 · 12, 14 · 13, եւ ստ. 16 · 3, 7, 21 · 3). առաւել դիւրահաս թարգմանեն ԼՄ՝ լուայ յոյն ժոյ . . . չի: || * Երկնից. այսպէս համեմատ Յուն. օր.

միում եւ ոմանց ի Թարգմանութեանց. իսկ ԼՄ
 եւ Յ միարան ընդ այլ Յուն. ձձ. ունին՝ ի Գո-
 ռէն. || * Եւթն հարտակացն (տ. վեր. 3.1). ճշդիւ
 = 8. — ԼՄ ցեւն հրեշտակն. || * Եւ (երկր.)
 = 8, պակ. ի ԼՄ. || * Ձեաւթն. ԼՄ՝ զեւն.
 || * Բաժակ. ԼՄ զեւն. առ այս տ. վեր.
 զծան. ի 15.7. || * Ցասմանդ = 8. նմանապէս
 ԼՄ՝ ցեւն, ուր Լ անճիշդ՝ ցեւն. տ. վեր.
 14.8 եւ 15.7. — ԼՄ + յերկր = 8. — Հմտ.
 Եր. 10.28, Սփ. 3.8, եւ Եւ. 7-10.

2. * Առաջինն = 8, ուր ԼՄ՝ առաջին + հրեշ-
 տակ. || * Ձբաժակն. ԼՄ զեւն. առ այս տ.
 վեր. զծան. ի 15.7. || * Եղեն. ԼՄ՝ եւ = 8.
 || * Վերք = 8 ελκος, այսպէս Թարգմանի նաեւ
 4 Բք. 20.7, Դկ. 16.21, այլուր՝ կեղ, Եւ. 9.9,
 10, 11, Դեւ. 13.18, 19, 20, 22, 23, 27, Երկ. 28.27,
 33, Յոր. 2.7. — ԼՄ վրիպանօք դնեն՝ հարաւս
 Հմտ. Եւ. 9.9-10, Երկ. 28.33. || * Մեծամեծք
 եւ չարաչարք = 8 κακὸν καὶ πονηρόν, ըստ ինքեան
 աւելադրութիւն, վասն որոյ փխկ. երկոցունց նոյ-
 նանչան բառիցդ ի դէպ դնեն ԼՄ լոկ՝ շրշր.
 Հմտ. վեր. 13.15-17, 14.9.

3. * Երկրորդն = 8, փխկ. որոյ ԼՄ՝ եր-
 րորդ + հրեշտակ. տ. հմր. 2. || * Ձբաժակն. ԼՄ
 զեւն. տ. զծան. ի 15.7. || * Եղեւ արիւն
 իբրեւ սպանելոց (Թուի Թէ վրիպակ գրչաց, ըն-
 Թեռնի՝ սպանելոյ, սակայն ըստ 8 ճշդիւ Թարգ-
 մանելի էր՝ զմեռելոյ) = 8. Թիւրիմացութեամբ
 կամակորեն ԼՄ՝ Գոյն + Գոյն՝ Գոյն Գոյն.
 || * Կենդանի. ԼՄ նիդ.՝ շուն = 8. Հմտ. Մն.
 1.30. || * Մեռան՝ որ ի ծովուն էին. ճշդիւ =

Յ, միայն թէ սա չունի էին. իսկ ԼՄ այլազգ կարգեն՝ որ եւ ի շնչո՛ւ աստիճան: Հմմտ. վեր. 8. 8—9, եւ ԵԼ 7. 17—21:

4. * Երրորդն = Յ, ուր ԼՄ դարձեալ՝ եւրօրէր + հրեշտիւն, տ. հմր. 2 եւ 3: || * Ենեղ. ԼՄ + շնչո՛ւն իւր. կարծեմ թէ վրիպանօք անփութութեան ընդօրինակողաց պակ. ի Թ գրածակն իւր, տ. հմր. 2, 3, 8, 10, 12, 17: || * Զուրց. ԼՄ ջրոյ: Հմմտ. վեր. 8. 10, 11. 6, եւ ԵԼ 7. 19 4:

5. * Ի հրշտակէն. տ. ի 3. 1: || * Զրոց = Յ, զնց. ԼՄ: Յաղագս «հրեշտակին ջրոցն» հմմտ. ԵԿ. 5. 4: || * Ես = Յ. վրիպանօք ԼՄ՝ Ե: || * Էն՝ եղ. ԼՄ որ Էն եւ Ե. սխալ թարգմանութիւնք. ըստ Յ ընթեռնելի է՝ որ կն եւ որ երն, տ. վեր. զծան. ի 1. 4, 8, 4. 8, 11. 17: || * Սուրբդ = Յ. ոչ ճշգրիտ եւ յաւելուածովք ԼՄ՝ + եւ" ասէք + ի Էրթն իւր: Հմմտ. վեր. 15. 4: || * Զի գայս (ըստ Յ ճշգրիտ՝ այսպէս) դատեցար = Յ. այլակերպ ԼՄ՝ շէ այդե՛ս դատեցաւ: Հմմտ. վեր. 6. 10:

6. * Զի. ԼՄ նխդ.՝ լուս: || * Զարիւն. ԼՄ նոյնպէս. միաբանին ոմանց ի Յուն օրր. — իսկ Յ ըստ այլոց ձձ. դնէ ի յդ.: || * Մարգարեից, ԼՄ-ն. սոքա նխդ.՝ շարիւն, զոր չունի եւ Յ. Հմմտ. ստ. 18. 24, եւ Սղ. 78. 2—3: || * Հեղին. ԼՄ + արեւելչութ, որ պակ. նաեւ ի Յ: || * Ես ետուր մինչեւ արժանի են, ճշգրիտ = Յ. այլով օրինակաւ եւ ոչ ճշգրիտ փոխեն ԼՄ՝ լուս այնքին՝ արեւն եւ ընդեւ նոցա ըստ արժանայն:

7. * Ի սեղանոյն = Յ. — ԼՄ (Լ՛ + յոյն) ի Եղեմ(ն Լ՛) + անդի (պակ. ի Լ՛Մ): Տ. վեր. 14. 18: || * Ամենակալդ. ԼՄ առանց դմբչ. Ե:

|| * Ճշմարիտ եւ արդար = 8. շրջելով զկարգ բա-
ռից ԼՄ՝ արդար եւ ճշմարիտ. || * Են. այսպէս եւ
ԼՄ. շիք ի 8. — Հմտ. 6. 10, 15. 3, 19. 2, եւ
Սղ. 18. 10 « գատաստան Տեառն ճշմարիտ է, եւ
արդար ի նոյն »:

8. * Զորրորդն = 8. — ԼՄ քրքրէր + հրեշ-
տան, տ. հմր. 2, 3, 4. || * Հեղոյր. ԼՄ Եհել =
8. || * Զբաժակն իւր = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ է
սխառութիւն իւրի. տ. զծան. ի 15. 7. || * Արեգա-
կանն. ԼՄ առանց դմր. 7. || * Տապացոյցանել.
ԼՄ իւրջնակաւ առնել. ճահաւոր եւ երկոքին եւս
Թարգմանութիւնք. — Յուն. χαυματιζειν, որ ի
Յուն. Հ. Կ. (ի Թարգմանութեան Եւթանանից)
բնաւ ոչ ուրեք ի կիր արկանի, ի նորումս ներ-
գործարար միայն մի անգամ եւեթ, ի սմին վայ-
րի, գտանի. իսկ իբրեւ զկր. երիցս, ի յաջորդ
հմր. եւ Մթ. 13. 6, ուր Թարգմանի՝ տապանալ,
եւ դարձեալ Մկ. 4. 6, փոխեալ ի Հայ՝ ջեռնուլ.
ուստի դիպողագոյնս պաշտի թ բառիւս տապացոյ-
ցանել (= տալ տապանալ [= « տապով իւրիք տան-
ջիլ. տապիլ. տապակիլ. խորովիլ. տոշորիլ. քեռ-
նուլ. քերանիլ. տենդիլ. պասքիլ. պապակիլ »,
ՆԲՀԼ. ի բ.]. քեռուցանել. կիզուլ », ՆԲՀԼ. ի բ.):

9. * Տապացան. ԼՄ նոյնպէս. առ այս տ.
զծան. ի նախընթաց հմր. || * Զտապումն (ոչ
նշանակեալ ի ՆԲՀԼ., իսկ Առձեռն Բռ. Հայկ. Լ.
ունի զբառդ). վայելչագոյն թուի ինձ (ըստ 8
χαυμα, որ ի Ս. Դիրս Թարգմանի՝ տապ, Դն. 3. 08,
խորշակ, Առ. 10. 5, Սիր. 14. 27, յողովագոյնս՝
տօթ, Մն. 8. 22, 31, 40, Երկ. 32. 10, 2 Թգ. 4. 5,
այլովքն հանդերձ) քան զԼՄ՝ է Գող. — 8 եւ

ԼՄ միապէս + Դժ: || * Զանուն Աստուծոյ = 8.
 ուր ԼՄ լոկ՝ Վարդաշ: || * Որ ունէր. ըստ յօ-
 րինուածոյ բանի յարմարադոյն քան զԼՄ՝ ուր ունի.
 Թէպէտ եւ 8 ընդն. ներկ: — Տ. վեր. 13. 6:
 || * Խիսանութիւն. այսպէս եւ ԼՄ. ըստ 8 լաւ եւս
 էր՝ զի խանութիւն: || * Զղջացան. ԼՄ աղշտե-
 ցին. առ այս տ. վեր. զծան. Ի 2. 5: || * Տալ նմա
 փառս, ճշգիւ = 8. ոչ Ի գէպ ԼՄ գնեն լոկ՝ Ի
 Գ. 20, 21, 11. 13:

10. * Հինգերորդն = 8. — ԼՄ հինգերորդ +
 հրեշտակն. տ. վեր. հմր. 2, 3, 4, 8: || * Զբաժակն
 իւր = 8, զոր ԼՄ դարձեալ այլափոխեն՝ Ի ու-
 ռաւի Իւրի, տ. վեր. հմր. 8, եւ զծան. Ի 15. 7:
 || * Սաստիկ. չիք Ի ԼՄ եւ ոչ Ի 8: || * Ի...
 ցաւոյն = 8. այլազգ եւ նախակարգ յաւելուած
 ծով ԼՄ՝ + յիւրի՝ ցաւոյն: — Հմմտ. 8. 12, 9. 2,
 եւ Եւ. 10. 22, Ես. 8. 22:

11. * Հայնոյեիւն. Թուի լինել վրիպակ գրչի,
 փխկ՝ հայնոյեցին, որպէս ունին ԼՄ = 8. Հմմտ.
 հմր. 9: || * Խրեանց (առջ.). 8 + եւ Ի վիրաց
 (կամ Ի կեղոց, տ. վեր. հմր. 2) իւրեանց. այս
 յաւելուած, փխկ. որոյ ԼՄ կարի իսկ այլակերպ
 ընթերցուած ունին՝ եւ յիւրի դառնութեան, պակ.
 որպէս Ի Թ նոյնպէս եւ Ի Յուն. Սինէական օր:
 || * Ի գործոց իւրեանց ո՛չ զղջացան. ուր ԼՄ՝ ու-
 աղշտեցին Ի Իւրեանց, ըստ շարադասութեան
 = 8. տ. վեր. զծան. Ի 2. 5, եւ Հմմտ. 2. 21:

12. * Վեցերորդ հրշտակն (տ. 3. 1). ըստ
 սմին օրինակի եւ ԼՄ՝ վեցերորդ հրեշտակն, համաձայն
 բազմաց Ի Յուն. ձձ. իսկ 8 լոկ՝ վեցերորդն, հաճ.

գոյն այլոց օրր. — հմմտ. հմր. 2, 3, 4, 8, 10 :
 || * Զբաժակն իւր. ԼՄ է փառաւոր իւր. տ. զծան.
 ի 15.7, եւ հմմտ. վեր. հմր. 8, 10 : || * Մեծ. լաւ
 եւս է ԼՄ՝ Տէ՛. — տ. վեր. 9.14 : || * Չորացաւ
 ջուրն = Յ. — ԼՄ ցաւեցան ջուր. — յաղագս
 բառիցս ջորանալ եւ ցամարել տ. զծան. ի 14.15 :
 || * Պատրաստեցէ. ԼՄ դարձաւոր = Յ : || * Ճա-
 մապարհ. ԼՄ ուղ. = Յ որոշ. յօգիւ՝ ճանապարհն :
 || * Քաղաւորին (տրկ.). սմին միարան են հին Լա-
 տինական թարգմանութիւնն եւ բնագիրն որ ի մեկ-
 նութեանն Պրիմասիոսի. իսկ Յ ունի՝ քաղաւորացն,
 տրկ., որում համեմատ են եւ ԼՄ՝ Լաւորի :
 || * Յարեւելից կողմանէ. ԼՄ ոչ ճշգրիտ՝ ելլցն արեւ-
 ու. նման թ ունի եւ Ոսկան՝ յելլցն արեւու. տ.
 առ այս վեր. զծան. ի 7.2, եւ հմմտ. մանաւանդ
 ἀπὸ ἀνατολῶν ἤλθεν = յարեւելից կողմանէ, Յես.
 19.27, 34 եւն., կամ յելիցն արեւու, Յես. 13.5
 եւն. : — Յ ճշգրիտ՝ որ յելիցն արեւու (կամ՝ որ յա-
 րեւելից կողմանէ) : — Առ այս հմր. հմմտ. Յես.
 3.13 — 17, Ես. 11.15 — 16, 44.27, 51.10 :

13. * Տեսի. ԼՄ + շէ եւեւ, որ պակ. եւ ի
 Յ : || * Ի բերանոյ զազանին եւ ի բերանոյ վիղա-
 պին. Յ եւ հանգոյն նմին ԼՄ հակառակ կարգաւ՝
 է բերանոյ վիղապին՝ եւ է բերանոյ զազանին : || * Ոգիս
 երբս պիղծս = Յ. — ԼՄ փէտ երէտ անարթ, տ.
 վեր. — Յուն. ἀκάθαρτος թարգմանի, ըստ պէսպէս
 առմանց, մերթ՝ պիղծ (զ. օր. Մկ. 1.23, Ղկ. 4.33,
 1 Կր. 7.14, 2 Կր. 2.17, Եփ. 5.5, եւն.), եւ
 մերթ՝ անսուրբ (զ. օր. Գժ. 10.14, 28, 11.8).
 յայսմ վայրի դիպողագոյն թուի պիղծ քան ան-
 արթ. հմմտ. առ այս մանաւանդ πνεύματα ἀκάθαρτα

= այսք պիղծք (Մթ. 10 . 1, Մկ. 1 . 27, 3 . 11, 5 . 13, 6 . 7, Ղկ. 4 . 36, 6 . 18, Գծ. 5 . 16)։ — Հմմտ. վեր. 12 . 9, 13 . 14, եւ ԵԼ. 8 . 144.

14. * Են = 8, այսինքն՝ կան. Թիւրիմացու-
Թեամբ ԼՄ՝ + նոս" եին։ || * Շուկնք. պատշա-
ճադոյն ԼՄ՝ տէր = 8. || * Դիւաց = 8, զոր
ոչ ճշգրիտ ԼՄ փոխեն յածկ՝ Դիւաց։ || * Որք
ունին. Թուի ինձ՝ Թէ ունին չէ՝ նախնական, այլ
վրիպակ գրութիւն, ուղղելի ըստ 8՝ որք առնեն.
նմանապէս ԼՄ՝ որ տէրին։ || * Նշան = 8. —
ԼՄ շնչն. Հմմտ. վեր. 13 . 13։ || * Եւ (առջ.).
այսպէս եւ ԼՄ, հանգոյն ոմանց ի Յուն. ձձ. —
8 բցթ., համեմատ այլոց օրր.։ || * Ելանեն = 8.
ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ երկնային։ || * Ի վերայ թագաւորաց.
անճշգրիտ Թարգմանութիւն. ուղղելի է ըստ 8
որում համաձայն են ԼՄ՝ ու Դիւաց։ || * Եր-
կրիս ամենայնի. 8 ճշգրիտ՝ տիեզերաց (կամ աշ-
խարհի) ամենայնի. փոփոխմամբ կարգի բառից ԼՄ՝
տէրին երկն։ || * Եւ ժողովեն. 8 եւ ընդ նմին
ԼՄ՝ յաղարկ։ || * Առ. չունին ԼՄ. || * Մեծին
Աստուծոյ. չմիարանի ընդ 8 որ ունի այսպէս՝ աւ-
ուրն մեծի Աստուծոյ, ուր ԼՄ գնեն՝ յոր ժո՛ Տեառ
(+ Աստուծոյ ԼՄ)։ — Հմմտ. Յով. 3 . 14, 2ք.
14 . 2, 3, եւ խոն. 19 . 11 հհ., 17 հհ.։

15. * Ահաւասիկ. ԼՄ ահա. սոքա նիւղ.՝ տնայ-
նային տոց Տէր. այս յաւելուած պակ. նաեւ ի 8.
— Հմմտ. 3 . 3, 11, 22 . 7, 12, 20. || * Որ արթուն
է = 8. — ԼՄ որ իջն տէրին։ Հմմտ. Ղկ. 12 . 37.
|| * Որ պահէ զհանդերձս իւր = 8. դարձեալ ոչ
ճշգրութեամբ ԼՄ՝ դնեցն զնորին իւրին։
|| * Գնայցի. այսպէս ըստ Ե. յարմարացոյն Թուի
Յայտնարիւն Յով. 1, Երա. Մարտա։

գնացք, որպէս դրէ Բ = Յ, ուր ԼՄ՝ շնորհիւ .
 περιπατεῖν բռն մտօք նշանակէ թէ՛ գնալ (ՂԿ.
 11.44, եւն.), եւ թէ՛ շրջել (ՄԹ. 9.8, եւն.),
 այլ եւ զգնալ (ՄԹ. 4.18, եւն.). տ. նաեւ զեր.
 զծան. ի 3.4. — Հմմտ. 2 Կր. 5.3. || * Տեսցեն
 զանձեռութիւն նորա = Յ. Համեմատ նախընթաց
 այլակերպ յօրինուածոյ բանից ԼՄ՝ երեւոյցն առ-
 ինքն ինքնուրեք — Անձեռութիւն (= պակասութիւն
 ձեռոյ. անշքութիւն. տձեռութիւն. տգեղութիւն.
 խայտառակութիւն, ՆՅՀԼ. ի բ.), թէպէտ եւ
 բառ հին եւ ընտիր, ըստ կազմութեան՝ նմանադոյն
 Յուն. բառին ձօշղիւսոսնոյ (ածանց ի բառէն ձօշղիւս
 որ նշանակէ տիրապէս՝ տգեղ, տձեռ, զազիր, եւ
 ապա՝ անվայելութիւն, անպարկեշտ, ամօքալի, Հմմտ.
 1 Կր. 12.23 տձ ձօշղիւսոս = ամօքոքն. որ եւ սա
 կազմի պակասական մասնկամբ α ի բառէն ձօշղիւս
 = կերպարանք, Փպ. 2.7, կամ՝ վայելչութիւն,
 1 Կր. 7.31. — Հմմտ. նաեւ զնոյնօրինակ ածանցա-
 կանն ձօշղիւսոսեւն = ամօք (համարել), 1 Կր. 7.36,
 կամ՝ յանդգնել, 1 Կր. 13.5, սակայն ոչ ուրեք
 գտանի ի Հայ. Ածչ. Մատ., յորում նոյնպէս ան-
 սովոր է եւ առնել. այլ փխկ. այսոցիկ ի կիր ա-
 ռեալ լինին առ ի Թարգմանել զվերասացեալ Յուն.
 ձօշղիւսոսնոյ զանազան համանշան բառք. 1) առա-
 կանք (Եւ. 20.26, 22.27, 28.42, ՂԵ. 18.6—19,
 20.11, 17—21), 2) ամօք (Նա. 3.8, Եզ. 23.18),
 3) ծանականք (Ովս. 2.9), 4) խայտառականք
 (Սիր. 26.11, 29.28, 30.13), 5) խայտառակու-
 րիւն (Եզ. 16.8, 23.10, որպէս անպարկեշտ՝ ա-
 մօթալի գործ՝ Հռ. 1.27), 6) յանդգնութիւն (2 Եզր.
 4.14), եւն. Հմմտ. եւ զեր. 3.18.

16. * Ժողովեաց = Յ, ուր ԼՄ՝ Ժողովեաց, ըստ ԼՄ՝ Ժողովեաց. || * Ի տեղին = Յ, փխկորայ ԼՄ ոչ ճշգրիտ գնեն՝ Ի Դեղ Ժ. || * Անուանեալ = Յ ընդն., զոր ԼՄ փոխեն՝ որ Ի-ն. || * Անվագեղովն. ոչ ճշգրիտ տառադարձութեամբ փոխադրի յերկուսին եւս օրր. Ե եւ Բ (տ. ներք. Բնդ.). նոյնպէս վրիպակաւ գրեն ԼՄ՝ Աբաբեղ, Ոսկան՝ Աբաբեղ. ըստ Յ 'Աբաբեղ, Հարմագեղովն. յոմանս Ի Յուն. օրր. գտանի գրեալ եւ 'Աբաբեղ, Արմագեղովն, կամ 'Ար Մաբեղ, Հարմագեղովն. Անյայտ անուանս այսորիկ պէսպէս մեկնութիւնքն անստոյգ են. — լոկ հաւանական կարծեօք՝ Արմագեղովն, կամ լաւ եւս Հարմագեղովն հայի Ի լեառն Մակեղովայ, Դտ. 5. 20, 4 Թգ. 23. 29, 2 Մն. 35. 22, 2 ք. 12. 11.

17. * Եւքներորդ հրեշտակն. այսպէս եւ ԼՄ, համեմատ բազմաց Ի Յուն. օրր. — Յ ըստ այլոց ձգ. ունի միայն՝ Եւքներորդն. հմմտ. հմր. 12. || * Զբաժակն Իւր = Յ. — ԼՄ Ի Կառնի Իւր. տ. զծան. Ի հմր. 12. || * Աւղոց. ԼՄ տրոյ. հմմտ. վեր. 9. 2. — Ի Ն. Կ. ձոր առ հասարակ Թարգմանի՝ օրր, Դծ. 22. 23, 1 Կր. 14. 9, 1 Թս. 4. 16(17), եւ մի անգամ՝ տ, Եփ. 2. 2, (Ի սոյն խառնէ «Համարարառ . . . Նորոյ Կտակարանի», տպ. Ի Զմիւռնիա 1848, էջ 899, ս. 1, վրիպակաւ նաեւ «Կող. Է. 14: Զսէրն, որ է զ0" [զօղ.] կատրմանն»): || * Յերկնից. ԼՄ նոյնպէս. Իսկ Յ՝ Ի տաճարէն. Թ եւ ԼՄ գտանին միաբանք ոմանց Ի Յուն. ձգ. || * Յաբոռոյն. ԼՄ նիւղ. եւ (որ պակ. նաեւ Ի Յ) եւ հանգոյն Յ յաւ.՝ տեղ. Իդիւ. այս բառք անշուշտ վրիպանօք անփութութեան

ընդօրինակողաց զանց արարեալ են ի Թ. — Հմմտ. վեր. 8.3, 11.19, 15.5, եւ ստ. 21.6.

18. * Փալլատակմունք. ԼՄ եւ Յ միապէս + եւ յ-ձ. սակայն են Յուն. օրր. որք հանգոյն Թ ի բաց Թողուն զայդ յաւելուած: Հմմտ. 4.5: || * Շարժումն եղեւ մեծ, ճշգիւ = Յ. փոփոխմամբ կարգի բառից ԼՄ՝ եղ- շարժ-մն մէջ: Հմմտ. 8.5, 11.19: || * Որպէս. ԼՄ որդի-ի. Հմմտ. զնմանօրինակ ՄԹ. 24.21 οἷα οὐκ ἐγένετο = «որպիսի ոչ եղեւ», եւ Մկ. 13.19 οἷα οὐ γέγονεν τριαύτη = «որպիսի ոչ եղեն երեք այնպիսիք»: || * Ի սկզբացն. ԼՄ նոյնպէս, պակ. ի Յ: || * Եղեն մարդիկ. սոյնօրինակ ունին նաեւ Յուն. Սինէական օր. եւ այլ ձգ. — Իսկ ԼՄ՝ եղ- ժող = Յ, համեմատ ոմանց ի Յուն. օրր.: || * Այսպիսի. ԼՄ -ձեղ-ի: Հմմտ. Դն. 12.1 «եւ եղիցի ժամանակ նեղութեան, նեղութիւն՝ որպիսի ոչ եղեւ յորմէ հետէ եղեւ ազգ ի վերայ երկրի» եւն.: ||

19. * Եղեւ. ԼՄ ն/սդ. եւ = Յ: || * Բա- ժինս. առաւել պատշաճի ըստ Յ՝ ժառանգ, որպէս ունին եւ ԼՄ, ուր ԼՄ հակառակ կանոնաց դնեն՝ ժառ. Յուն. բառն μέρος ըստ բազմադիմի նշանակութեանց եւ ըստ կարգի բանից Թարգմանի մերթ՝ բաժին (դ. օր. ՄԹ. 24.51, Ղկ. 15.12, եւն.), եւ մերթ՝ մասն (դ. օր. Ղկ. 12.46, 24.42, Յհ. 13.8, 19.23, Գծ. 5.2, Եփ. 4.16, եւն.), եւ դարձեալ՝ կողմն (Եփ. 4.9, եւն.), այլովքն հանդերձ. Հմմտ. նաեւ ստ. 20.6, 21.8, 22.19: || * Քաղաքքն ազգաց. ԼՄ +աղ-++ աղ-ձ: || * Մեծն Բաբելովն. ԼՄ Բաբելոն մէջ, լաւ եւս ըստ ԼՄ՝ Բաբելոն մէջ, ճշգիւ = Յ. առ այս տ. վեր. զծան.

Ի 14.8, եւ հմմտ. խոն. 18.8: || * ծասման.
 ԼՄ + քարկտեան = Յ. այս յաւելուած պակ.
 նաեւ յոմանս Ի Յու. 33: — Տ. վեր. զծան.
 Ի 14.10, եւ հմմտ. Ես. 30.25, 51.22:

20. * Ամենայն կողքի. ԼՄ նոյնպէս. Յ եզ.
 || * Ոչ գտան = Յ. այլազգ. դարձուածով ԼՄ՝ ք
 ԺԶ. քարկտեան. հմմտ. վեր. 6.14, եւ ստ. 20.11:

21. * Զտաղանդ. Յ ταραχια, այսինքն՝ ծանր
 իրերէ զկշիռ տաղանդոյ, կշիռ նորա տաղանդ մի,
 կամ որպէս մեկնեն ԼՄ՝ կշիռ քաղաքոյ (— քի ԼՄ)
 ԺԶ. (ԼՄ ԺԶ): Հմմտ. վեր. 11.19, եւ Ել.
 9.18—25: || * Իջաներ. այսպէս եւ ԼՄ, ուր
 Յ ներկ.: || * Յերկինս. զնոյն օրինակ ԼՄ. չունի
 Յ: || * Կարկտին. ԼՄ նիւգ. հարստութիւն (— ք ԼՄ)
 = Յ: || * Էին հարուածք. ԼՄ եր հարստութիւն. Յ
 Է հարուածն: || * Նորա = Յ, զնոյն. ԼՄ: — Յ
 + յոյ (հմմտ. Մթ. 2.10, 17.6, եւ այլուր),
 փակ. որոյ ԼՄ ոչ ճշգրիտ գնեն՝ եւ քարկտեան (այս
 բառ Ի Ս. Գիրս Ի գէպ գայ այլոց պէսպէս Յուն.
 բառից, հմմտ. զ. օր. Մթ. 14.30, ՂԿ. 15.14, 2 Կր.
 10.10, — Գժ. 22.6, — ՅԿ. 6.18, — Գժ. 2.2,
 — ՅԿ. 3.4):

ԺԷ. 1. * Հրդտակացն. տ. վեր. 3.1, եւ
 հմմտ. 15.1: || * Որ (առջ.). ԼՄ ք: || * Բա-
 ժակսն. ԼՄ ք: առ այս տ. վեր. զծան.
 Ի 15.7: || * Եւ (երկր.) = Յ, պակ. Ի ԼՄ:
 || * Ասելով = Յ ընդն. ներկ., զոր ԼՄ ըստ կար-
 գի սովորութեան փոխեն Ի՝ եւ ք: || * Եկ.

ԼՄ + այդ, որ չիք ի 8. ծεῦρο Թարգմանի առ հասարակ՝ եկ (զ. օր. Մթ. 19.21, Ղկ. 18.22, Գծ. 7.3, 34), դուն ուրեք՝ արի եկ (զ. օր. Յհ. 11.43). Հմմտ. ստ. 21.9: || * Եւ (երբ). ԼՄ նոյնպէս. չիք ի 8: || * Զղատաստանն = 8, ուր ԼՄ յգ. || * Զրոց. ԼՄ Զւրց. Հմմտ. Եր. 51.13 « բնակելոց (ըստ Եբր. բնդ.՝ բնակեալդ, տ. Ածշ. Կպ.) առ Զուրբքն բաղձօք », Բաբելոն:

2. * Ի գինւոյ. ԼՄ աւելորդաբար + աբեցու-
նեան. — Հմմտ. 14.8, 18.9, եւ Նա. 3.4:

3. Տարապարտ. աղաւաղ գրչութիւն. Թուի Թէ վրիպանօք աչաց՝ բաղադրութիւն խառնմամբ երկից բառիցս Գործ. յիս յանապար ընդ միմեանս (այսպէս իմն երեւի. անփութութեամբ ընդօրինակչաց՝ նախ զիս զանց արարեալ, եւ ապա միաշար տողեալն տարաւյանապատ դառնայ ի տարաւպատ կամ տարապատ, զոր հուսկ յետոյ գրիչ ոք, իբրու Թէ առ ի յուղղել զանիմաց բառդ զայդ, փոխէ ի տարապարտ), որպէս անշուշտ ի սկզբանէ, ի բուն իսկ Թարգմանչէն անսխալ գրեալ էր = 8. ըստ այսմ օրինակի ուղիղ ունին եւ ԼՄ, որք սակայն նխդ.՝ ա՛ռ. — Հմմտ. ստ. 21.10, եւ Ես. 21.1: || * Հոգւով = 8. նուազ ճահի ԼՄ՝ հոգւով. իսկ ԼՄ՝ գրեն համաձայն Թ8. — Հմմտ. վեր. զծան. ի 4.2: || * Կին. յոչպէտս ԼՄ + ի. || * Անուամբք = 8, զոր ԼՄ գնեն յեզ. || * Ունեք. այսպէս եւ ԼՄ, որք սակայն նխդ.՝ եւ Գլուսն շէր Կե. յայ բառք պակ. նաեւ ի 8 որ ունի լոկ՝ ունելով. — Հմմտ. վեր. 13.1:

4. * Էր զգեցեալ = 8. հակադարձեն ԼՄ՝ չգեցեալ էր. || * Ծիրանի . . . կարմիր = 8, զորս

ԼՄ գնեն ի յգ. || * Ոսկւով մինչեւ ցրառն ա-
կամբք. ըստ կարգի բառից տարբերին թէ՛ Յ որ
ունի այսպէս՝ ոսկւով եւ ալամբ պատուականաւ եւ
մարգարտովք, եւ թէ՛ ԼՄ որք ընթեռնուն օրինակ
զայս՝ ոսկւով եւ խորհրդով եւ ուրիշ պարտականոցի
— Հմմտ. ստ. 18. 16, եւ եւս Եզ. 28. 13, Եր.
51. 7. || * Եւ լի էր. ԼՄ նոյնպէս. ըստ Յ
(ընդն. ներկ.) լոկ՝ լի. || * Պղծութեամբ եւ ան-
մարուր պղծակութեամբ. Թ, Լ եւ Յ երեքին եւս
այլակերպք են ի միմեանց. ԼՄ ունին՝ խորհրդով եւ
անհատական պարտականութիւն. իսկ Յ ունի զայլ իմն ի-
մաստ, այս է՝ պղծութեամբք, եւ զաղտեղութիւնս
(կամ զանմարտութիւնս, իբրեւ խնդ. նախընթաց
ընդն. « ունելով ») պղծակութեան իւրոյ.

5. * Ի վերայ ճակատու = Յ, ուր ԼՄ՝ է
հակառակ. || * Գրեալ անուն. ԼՄ նոյնպէս. իսկ Յ՝
անուն գրեալ. || * Խորհուրդ = Յ. — « Խոր-
հուրդ » (Հմմտ. վեր. 1. 20) մարթի առնուլ իբրեւ
բացայայտիչ նախընթաց բառին անուն (Հմմտ. 11. 8
« ոգեւորականութեամբ »), — Թուի թէ այսպէս ի-
մասնաւ եւ ԼՄ՝ խորհրդով (Ոսկան՝ խորհուրդ) — ,
եւ կամ իբրեւ մասն ինչ արձանագորին. || * Մեծ
Բաբելովն. ԼՄ Դձ Բաբելովն. իսկ Յ՝ Բաբելովն
մեծն. Հմմտ. վեր. զԺան. ի 14. 8. || * Մայրն =
Յ, առանց դմբ. յ. ԼՄ. || * Պղծութեանց եւ
պղծակաց. ըստ Յ՝ պղծակաց եւ պղծութեանց. ուր
ԼՄ նուազ ճշգրտութեամբ գնեն՝ պարտականութիւնս
(Ոսկան՝ պարտականութիւնս եւ խորհրդովն).
|| * Երկրիս. վայելչագոյն քան ԼՄ՝ երկրի. — Հմմտ.
Եր. 50. 11. 12, Դն. 4. 27.

6. * Արեւալ, փխկ. որոյ ԼՄ գնեն արեւելեւ,

եր եւ չէ՛, տ. խոն.։ || * Յանդնդոց = Յ. ոչ ճշգիւ
 ԼՄ՝ է գծիւն. առ այս տ. վեր. գծան. Ի 9. 11.
 || * Զարմասցին = Յ. ուր ԼՄ անճշգրիտ՝ շարժան.
 || * Ամենեքեան. այսպէս եւ ԼՄ. չունի Յ. — Թ
 եւ ԼՄ գտանին միաբանք բնգ. որ Ի Մեկնութեանն
 Պրիմասիոսի. || * Ոչ է գրեալ անուն = Յ. ուր
 ԼՄ այլակերպ՝ ոչ էր [Ոսկան՝ Էն] էրեւ [Ոսկան՝
 էրեւ] անուն + նոցա (ըստ ԼՄ՝ էրեւնոց). || * Ի
 գիրս. ԼՄ է էր. տ. վեր. գծան. Ի 3. 8, եւ 13. 8,
 եւ հմմտ. ստ. 20. 12, 15, 21. 27. || * Աշխարհիս.
 ԼՄ առանց դմբ. յ. — հմմտ. 13. 8. || * Տեսա-
 նելով = Յ ընդն. ներկ., հայի առ «որ բնակեալ
 են Ի վերայ երկրի». — զոր՝ Թուի Թէ ոչ ուղիղ
 իմացեալ՝ ԼՄ վրիպանօք Թարգմանեն՝ շարժան-
 նէր. || * Առընթեր լիցի. ճշգիւ ըստ բնիկ նշա-
 նակութեան բառին որ Ի Յ παρίστα (παρεῖναι տի-
 րապէս = առընթեր՝ առընթերակաց՝ մօտ լինել,
 տեղեալ կամ ժամանակաւ, եւ ապա՝ առաջիկայ՝
 ներկայ գտանել. նշանակէ եւս՝ լինել, կալ. գալ.
 ձեռնտու լինել, օգնել. առձեռն պատրաստ լինել
 եւն. տ. խոն.), փխկ. որոյ ԼՄ գնեն՝ մերձ է,
 որ ոչ բռնորովին ճշգրիտ բացատրէ զբուն իմաստ
 Յուն. բառիդ յայտմ վայրի, որ է՝ դարձեալ գալոց
 է, կամ միւսանգամ երեւեսցի (հմմտ. զածանցականն
 παρσυστα = գալուստ, Մթ. 24. 3, 27, 37, 39, 1 Կր.
 15. 23, Փպ. 1. 26, եւ այլուր). Արդարեւ վերա-
 սացեալք παρεῖναι, որ ստէպ Ի կիր արկանի Ի
 Յուն. Ածչ. Մատ.՝ բաղմազան առմամբք, ո՛չ սերք
 գտանի Ի մեզ Թարգմանեալ առընթեր լինել, այլ
 Թարգմանիչք մեր այլազգ. եւ բազում օրինակօք
 յեղուն զգոյն Ի Հայ, որպէս. 1) գալ, յաճախա-

գոյնն (գ. օր. 2 Թգ. 5.23, 13.38, 1 Նդր. 6.3, Տոր. 10.1, Մթ. 26.80, Ղկ. 13.1, ԹՀ. 11.28, Գժ. 10.21, եւն.), 2) զալ հասանել (գ. օր. Նսթ. 9.1, 2 Մակ. 3.9, 4.18, Նս. 52.6, 63.4, 2 Պտ. 1.12), 3) եկեալ կալ (Թոր. 1.7), կամ լոկ՝ կալ (Գժ. 10.33), 4) հասանել (գ. օր. 1 Մակ. 11.63, 12.42, Նս. 8.1, 30.13, Ող. 4.18, Թադ. 2.1, Ամբ. 3.2, ԹՀ. 7.6, Կղ. 1.6, եւն.), 5) հասեալ կալ (Նս. 58.9), 6) մօտել (Իմ. 11.12), 7) մօտ լինել (Սղ. 138.8, Իմ. 9.9, 12.18), 8) հալել (Իմ. 4.2), 9) մերձ լինել (1 Կր. 5.3 παρών δὲ τῷ πνεύματι = «սակայն հոգւով Դէ» Եժ, 2 Պտ. 1.9 ὃ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα = «իսկ յոր ոչն իջն սոքա Դէ»), 10) լոկ՝ ե (Առ. 7.19). — եւս եւ այլովք պէսպէս ոճովք, հմմտ. յայլոց միջի՝ 11) «հասեալ պատրաստեալ կալ» (Նրկ. 32.38), 12) «լինելով լինի» (1 Թգ. 9.6), 13) «առ ժամանակն» (Նթ. 12.11), 14) «որքափ ինք ի ճեռս իցի», (Նթ. 13.8), եւն.: — Իսկ առընթեր ի Հայ. Ածշ. Մատ. վարի միայն իբր նիս., սակաւ ուրեք, Ղեւ. 6.10 «եւ գիցէ առընթեր սեղանոյն», Թի. 21.18 «որ առընթեր կայ սահմանացն Մովսրու», 3 Թգ. 10.19 «եւ երկու առիւծունք կային առընթեր ձեռացն», 13.28 «եւ առեւծն կայր առընթեր մեռելոյն»: Սակայն յայլ գիրս Նախնեաց դտանի եւ իբրեւ մկբ., գ. օր. ի Մատենագրութիւնս Դատրի Անյ. (տպ. Վեն. 1833), Սահմ. իմաստ. Գ. (էջ 138). «Եւ պարտ է գիտել՝ եթէ գոյացողական այն է՝ որ առընթեր զովով գոյացուցանէ, իսկ ոչ գոլով ապականէ, որպէս բանականն. քանզի սա առընթեր զովով գոյացուցանէ զմարդն, իսկ ոչ գոլով ապա-

կանէ։ Իսկ պատահումն է, որ առքնքեր գոլով ոչ գոյացուցանէ, եւ բառնալովն ոչ ապականէ՝ որպէս սպիտակն։ Քանզի սպիտակն առքնքեր գոլով ոչ գոյացուցանէ ։ եւն. — տ. ՆԲՀԼ. Ի Բ. առքնքեր։

9. * Աստ միտք՝ որ ունի գիմաստութիւն (լաւ եւս է՝ իմաստութիւն, ըստ 8) = 8. Իսկ ԼՄ չփոթելով զբառս νοῦς, միտք (որպէս իմացութիւն, իմացական զօրութիւն, այս է՝ կարողութիւն գիտակից խորհելոյ, գատելոյ, քննելոյ, կշռելոյ եւն., Հմմտ. Ղկ. 24. 45, 1 Կր. 14. 14, 15, 19, Փպ. 4. 7, եւն.) ընդ ժօփ(α, իմաստութիւն, վրիպանօք փոխանակեն զերկոսին ընդ միմեանց՝ ապ + Է՝ Էսոփա. ինչ՝ որ առի Դիոս. — այլազգ վեր. 13. 18. || * Եւրփ. Լ նիսդ. եւ, որ սակայն պակ. Ի Լ. — || * Գլուխքն = 8, յեզ. գնեն ԼՄ. Հմմտ. վեր. 13. 1. || * Նստի = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ նստալ եր։

10. * Եւ (առջ.). ԼՄ + նստալ. || * Քաղաքք եւրփ եւ, ճշգրիւ = 8. — շրջելով զկարգ բառից ԼՄ՝ ըստալ եւ եւն., յոր եւ ամենեւին իսկ յանդէպս յաւ.՝ եւ ըստալ եւն. Էստալ։ || * Անկան. 8 + միւն է, որ ԼՄ վրիպանօք՝ եւ Դն (Լ.Մ Դն) եւն. — Թուի՝ Թէ անփութութեամբ ընդօրինակչաց զանց արարեալ է միւն է Ի Թ. || * Եւ (երկր.). ԼՄ նոյնպէս. 8 չունի. || * Միւսն ճեւ եւս է եկեալ = 8. դարձեալ վրիպեն ԼՄ՝ Դն ու Է եկեալ. || * Եւ յորժամ մինչեւ ցմնալ, ճշգրիւ = 8. զոր այլազգ իմն բացատրեն ԼՄ՝ եւ յորժամ Էն՝ սոկալի (ըստ Լ.Մ՝ սոկա) Դ յորժամ առի. — Հմմտ. վեր. 6. 11, եւ ստ. 20. 3.

11. * Ոջ եւս է. ԼՄ լոկ՝ յէ՝ = 8. || * Եր-

քայ = Յ. — ԼՄ երևեաց է:

12. * Զտասն եղջերսն. ԼՄ Կան եղջեր. հմտ. վեր. հմր. Յ «զգազանդ զոր տեսեր» եւն.: || * Որոց զքազանորութիւնն ջեւ եւս եմ [է] առեալ, ճշդիւ = Յ. փոփոխմամբ կարգի բառից ԼՄ՝ Կրց յէ եւս է առեալ շնորհաբանիւն: || * Խղիւսնութիւն իբրեւ զքազանորս ի մի ժամ (լաւ եւս, ըստ Յ թևսն ճրսն, մի ժամ, հմտ. Մթ. 20.12, 26.40) առնունքն ընդ զազանին. բան առ բան = Յ. զայս հաստատ թանից խառնակ դասաւորութեամբ ըստ իմիջ աղաւաղեալ կամակորեն ԼՄ՝ առնունք եւս ինքն ինքն է յի յի. եւս առնունքն յի յի առնունքն ընդ ինքնին. — Յ եւ հանգոյն նմին ԼՄ՝ նիւղ.՝ ալ. — Հմտ. վեր. 13.1, եւ Դն. 7.7, 20, 24:

13. * Միտս = Յ, դիպողապէս քան զԼՄ՝ իմ. — Յուն. բան յոնք բազմանշանակ է, եւ ըստ պէսպէս առմանց թարգմանի ի Ս. Գիրս մերթ 1) հանճար (1 Կր. 1.10), որպէս՝ միտք, կարծիք. յայս միտս առեալ լինի ի սմին վայրի. եւ մերթ 2) կամք (Փմ. 14), այսինքն՝ վճիռ, հրաման, կամ՝ հանձնարար, հաւանութիւն, միաբանութիւն. ըստ այսմ խոն. հմր. 17 ընտրողաբար եւ ճշդութեամբ գնէ թ. «զկամս». եւ դարձեալ 3) խորհուրդ, որպէս դիտաւորութիւն, այսպէս Գծ. 20.3. այլ եւ 4) խրատ, 1 Կր. 7.23, 2 Կր. 8.10: || * Զգաւորութիւն. ԼՄ + եւ շնորհաբանիւն = Յ: || * Խրեանց = Յ, պակ. ի ԼՄ. իսկ Ոսկան ունի = ԹՅ:

14. * Սորա = Յ, զնց. ԼՄ եւ փակ. այսորիկ գնենք՝ եւ: || * Պատերազմեսցին . . . յաղթեսցէ = Յ, ուր ԼՄ՝ դարձեալ . . . յաղթէ: || * Տերանց = Յ. վրիպեն ԼՄ՝ նոցա: || * Է (երկր.). չիք ի

Յ եւ ոչ ի ԼՄ. — «Տէր տերանց», եւ «Թաղաւոր Թաղաւորաց», յորջորջումն Աստուծոյ ի Հ. Կ., Հմմտ. ստ. 19. 16, եւ Երկ. 10. 17, Սղ. 135. 3, 2 Մակ. 13. 4. || * Որ. ԼՄ ոչ = Յ, սակայն Հմմտ. Գծ. 5. 21 «եւ որ ընդ նմա». || * Կոչեցեալ. Յ յգ., ըստ այսմ եւ ԼՄ՝ Կոչեցեալ. || * Են. այսպէս եւ ԼՄ. չունի Յ, բայց զօրութեամբ իմանալի է. || * Եւ (չորր.) = Յ, բցթ. ԼՄ.

15. * Ասաց. սոյնօրինակ եւ ԼՄ, համաձայն Աղեքսանդրեան Յուն. օր. եւ ոմանց ի Թարգմա. նութեանց. իսկ Յ ըստ այլոց ձձ. ունի՝ առ, այսպէս գրեն եւ ԼՄ. || * Զուրս. Թուի Թէ լոկ վրիպակ է դրչի, փիսկ. ըստ Յ՝ ջուրքս, կամ լաւ եւս, հանդոյն վեր. հմր. 8 «զգազանդ զոր տեսեր», եւ հմր. 12 «զտասն եղջերսն զոր տեսեր», զջուրս. — ԼՄ շնււրն, որք եւ նխ.՝ Եւ. || * Նստի = Յ. ոչ ճշդիւ ԼՄ՝ Նստի. Հմմտ. վեր. հմր. 1, եւ Ես. 8. 7, Եր. 47. 2. || * Ժողովուրդն. ճշդադոյնս ԼՄ՝ Ժողովուրդ = Յ. || Են. եղեալ ճշդիւ համեմատ Յ. իսկ ԼՄ գնեն զկնի Ժողովուրդի բառին. Հմմտ. վեր. 7. 9.

16. * Տասն եղջերսն. Յ ունի ճշդիւ՝ Գոռն եղջւրն, որպէս գրեն եւ ԼՄ. Հմմտ. զԺան. ի Բ. «ջուրս ի նախընթաց հմր.». || * Տեսեր. Յ + Եւ զազանն, փիսկ. որոյ ԼՄ Թիւրիմացութեամբ լոկ + Գառնն. իսկ «Է վերայ Գառնն», զոր նշանակէ եւ Ածշ. Կպ. (Ն. Կ., էջ 274, ս. 1, Ժան. 5), կարծի անդէպ եւ սխալ ընթերցուած. || * Դատեսցեն (անշուշտ վրիպակ գրութիւն, ուղղելի ըստ Յ՝ ատեսցեն) վրոգն = Յ. այլապէս եւ յաւելուածովք

ԼՄ՝ + «տեղեկ» լուսնիլն՝ + ե՝՝ «տեղեկ» + շն՝
 — 3 նխդ.՝ ստրա, կամ ըստ ԼՄ՝ նստ։ || * Եւ
 անապատ եւ մերկ արասցեն զնա = 8, որ ունի
 սակայն ճշգրիւ՝ եւ անապատ (այսինքն՝ կապուտ
 կողոպուտ) արասցեն զնա եւ մերկ. (Հմմտ. 1 Եզր.
 4.48 «յորժամ արարին անապատ զՀրէաստան Քաղ-
 զէացիքն», եւս եւ Ես. 13.9 «առնել զտիեզերս
 անապատ»): պակ. ի ԼՄ՝ — Յուն. բառն իրիւսոն
 (եւ կրւ. իրիւսոսθαι) յԱծշ. Մատ. բազմապատիկ
 օրինակօք Թարգմանի ի մեզ. — 1) աւերել (չ. օր.
 Եւ. 47.19, Ղեւ. 26.43, 4 Թգ. 19.17, 2 Եզր.
 4.18, Ես. 24.10, 54.3, Եզ. 38.12, 1 Մակ. 4.38,
 15.4, 29, Մթ. 12.28, Ղկ. 11.17, եւ այլուր),
 ընդն. անց. կրւ. իբրեւ գոյկ. = աւերակք (Եզ.
 33.24, 27, 36.10), իբրեւ ածկ.՝ աւերակ (Եր.
 33.10, 12, Եզ. 26.19, 29.12), փխկ. աներ. կրւ.՝
 աւերած (Ող. ի վերնագրին). — 2) աւերակ լինել
 (Սղ. 68.28, Հմմտ. Եր. 33.10, 12). — 3) առնել
 անապատ (1 Եզր. 4.48, տ. վեր.). — 4) անապատ
 է, իրիւսոն (Նէ. 2.5), որ եւ = աւերեալ անա-
 պատ եղեւ (1 Եզր. 2.23), = աւերեցաւ (2 Եզր.
 4.18, տ. վեր.), Հմմտ. 1 Մակ. 1.41 «աւերեցաւ
 եւ եղեւ յանապատ»): փխկ. ընդն. անց. կրւ. =
 անապատ (Եզ. 35.7 «Եւ տաց զլեռանդ Սէիբ
 յաւերակ եւ յանապատ»): — 5) քափուր առնել
 (Բա. 4.16), փխկ. ընդն. ներկ. կրւ.՝ միայնացեալ
 քափուր (Եր. 3.2, Հմմտ. Բա. 4.12). — 6) կոր-
 ծանել (Ղեւ. 26.29). — 7) ապականել (Դա.
 16.24). — 8) փլուցանել (Ես. 11.15). — 9) յա-
 տակել (Ես. 42.18). — 10) հատանել (Ես. 33.8),
 այլովքն հանդերձ. — տ. նաեւ խոն. 18.16, 19:

|| * Զմարմինս = Յ, գնեն յեղ. ԼՄ: || * Զնա
այրեսցեն = Յ. ընդ հակառակն ԼՄ՝ այրեսցեն շն:
Հմտ. խոն. 18. 8:

17. * Ետ = Յ, փխկ. որոյ ԼՄ վրիպակաւ՝
եդ, սակայն ԼՄ ունին՝ եդ, զոր գնեն յառաջ քան
զԱռաքել: || * Առնել զկամս նորա = Յ, բցթ.
ԼՄ. — յազադս բառիդ «զկամս» տ. վեր. գծան.
ի հմր. 13: || * Եւ առնել մի կամս. նիւթական
Թարգմանութիւն, ճշդիւ = Յ, այսինքն՝ միակամ,
միաբան հաւանութեամբ դործել. — այլազգ դար-
ձուածով բանից ԼՄ՝ առ է մեկ նոցա (ԼՄ + է)
ի հմ: || * Զքազանորութիւնս. Յ եւ ընդ նմին
ԼՄ՝ ընդառաջութիւն: || * Նոցա (երկր.) = Յ. զնց.
ԼՄ: || * Կատարեսցի բանն. ԼՄ նոյնպէս. իսկ
Յ յգ.՝ կատարեսցին բանքն: — Հմտ. վեր. 10. 7:

18. * Բաղար. լաւ եւս է ըստ ԼՄ = Յ՝ տ.
շո: || * Թագաւորութիւնս = Յ. — ԼՄ՝ ընդառա-
ջութիւն: || * Ի վերայ. ԼՄ + ընդառաջութիւն
= Յ: — Հմտ. վեր. 14. 8, 16. 19, եւ խոն.
18. 10:

ԺԸ. 1. * Յետ. ԼՄ նիւթ.՝ եւ: || * Հրշտակ.
տ. վեր. 3. 1. — Յ եւ ԼՄ միապէս նիւթ.՝ այլ:
|| * Ի. չունին ԼՄ: || * Ունելով = Յ ընդն. ներկ.,
զոր ԼՄ փոխեն՝ որ առնէ: || * Երկիր. այսպէս
եւ Լ, ուր ԼՄ՝ երկիր: — Հմտ. 10. 1, 20. 1,
եւ Եղ. 43. 2 եւ երկիրն լուսաւորեցաւ ի նմանութիւն
լուսաւորաց ի փառացն շուրջանակի (ըստ
Երր. բնգ. լոկ՝ «ի փառաց նորա», տ. Ածչ. Կպ.):

2. * Ձայնի հզար. ԼՄ է յոյն Դձ. առ այս ա. վեր. զծան. ի 5.2. || * Ասելով. ԼՄ նոյնպէս, ոչ ըստ հասարակ սովորութեան, որպէս եւս ուրեք ուրեք: || * Անկաւ անկաւ = Յ, ուր ԼՄ մի անգամ եւեթ՝ անկաւ, իսկ Ոսկան գնէ երկիցս = ԹՅ: || * Բաբիլովն մեծ. հշգադոյնս Լ՝ Բաբելոն Դձ = Յ, ուր Լ՝Մ՝ Բաբելոն Դձ. Հմմտ. առ այս վեր. զծան. ի 14.8. || * Եւ եղեւ = Յ. ոչ հշգրիտ ԼՄ՝ որ եփու եր: || * Արգելան = Յ փսալաչ, գիպողադոյն եւ ընտրեւագոյն քան զԼՄ՝ արեւ, որ իբր բանտ անսովոր է ի Հայ. Ածշ. Մատ. եւ առ նախնի մատենագիրս մեր. իսկ արգելան (= «Տեղի արգելեալ եւ փակեալ կալոյ. փակարան. բանտ», ՆՐՀԼ. ի Բ.) գտանի ուրեք ուրեք, Եր. 29.26, Եզ. 4.8, 1 Մակ. 1.28, 6.21 (ի Հմբ., էջ 207, ա. 3, նշանակի միայն «արգելանք», ուր յառաջ բերի լոկ 1 Մակ. 1.28, իսկ մեւս վկայութիւնք պակասեն). Հմմտ. նաեւ գյաջորդս: || * Այսոյ պղծոյ = Յ. — ԼՄ այսոյ պղծոյ: || * Եւ ասեցելոյ (առջ.). Յ եւ ԼՄ միապէս բցթ. — Թ գտանի միաբան Յուն. Աղեքսանդրեան օր. եւ այլում իմիք գրչգ.: || * Պահապան. պիտակարար առեալ փխկ.՝ արգելան (որպէս վեր. Թարգմանէ Թ զնոյն Յուն. բառն փսալաչ), կամ՝ բանտ, ուր ԼՄ գնեն՝ Բաբ + պահպանութեան: — Պահապան, բաց ի բուն նշանակութենէն (= «Որ պահէ զոք կամ զինն՝ զգուշաւոր ոստիկանութեամբ. պահպանիչ», ՆՐՀԼ. ի Բ.) առեալ լինի եւս «որպէս պահպանութիւն, պահ, ամրութիւն» (ա. ՆՐՀԼ. ի Բ. պահապան), առ որ Հմմտ. մանաւանդ Սզ. 38.2, 140.3. Բայց ոչ ուրեք ի Ս. Գիրս վարի իբրեւ նոյնանշան ընդ

բանո. հմմտ. նաեւ վեր. 2. 10, եւ ստ. 20. 7.
 || * Ոգւոյ. ըստ սմին օրինակի ԼՄ՝ «էւոյ. այս ըն-
 թերցուած մեկնակ եւ աննման է Յուն. օրր., որոց
 հանգոյն ունի 8՝ քաջնոյ. || * Անսրբոյ եւ ատեցե-
 լոյ = 8. բազմաբար ԼՄ՝ «նրբէյ եւ «տեցելոյ. —
 Հմմտ. առ այս հմր. Ես. 13. 19—22, 21. 9,
 34. 11—15, Եր. 50. 39, 51. 37, Սփ. 2. 15,
 Մթ. 12. 43, ՂԿ. 8. 27.

3. * Զի. ԼՄ ինչ չի. || * Ի բարկութենէ
 զիցնոյ. ԼՄ նոյնօրինակ. այսպէս ընթեռնուն եւ
 բազումք ի Յուն. օրր., ուր այլք որոց զհետ երթայ
 8 ունին՝ ի զիցնոյ բարկութեան (կամ ցասման,
 հմմտ. վեր. զԺան. ի 14. 8). || * Անկան. զայս
 ընթերցուած ունին եւ բազումք ի Յուն. օրր.
 (յորս Սինէականն, Աղեքսանդրեանն եւ Եփրե-
 մեանն). իսկ ԼՄ = 8, համեմատ այլոց ձձ.,
 դնեն՝ «րբէն. || * Ընդ նմա (առջ.). ԼՄ անդէպս
 նխդ.՝ «ր(+ Մ). Հմմտ. վեր. 17. 2. || * Երկրիս.
 ԼՄ առանց դմրչ. յ. || * Ընդ նմա պոռնկեցան
 (երկր.). չիք ի 8 եւ ոչ ի ԼՄ. միայն Յուն. Սի-
 նէական օր. հանգոյն թ ունի զբառսդ, որք թուի
 թէ լոկ վրիպակ կրկնումն են նախընթաց նոյն բա-
 ոից, եւ որք սմին իրի յետոյ փակագծովք փակեալ
 են ի բուն իսկ դրչէն. || * Ի զարկութենէ վրի-
 քակութեանց նորա = 8 էx τῆς δυνάμεως τοῦ στρώ-
 νους αὐτῆς. — վրիքակութիւն, բառ մինչեւ ցարդ
 անծանօթ, զորոյ անգիտանամ զծադումն եւ զստու-
 դարանութիւն (թերեւս առեալ իցէ ի ռամկական
 կամ ի դաւառական բարբառոյ), եղեալ է «ստ
 փխկ. Յուն. στρώνος, որ է բառ կարի գոյզնադիււ.,
 եւ նշանակէ՝ 1) անցափ զօրութիւն, «աստիկ

հռանդն, 2) բռնութիւն, 3) ճոխութիւն, 4) քողովութիւն, ամբարտաւանութիւն, 4) փափկութիւն, զեղխութիւն, յղիութիւն, անառակութիւն, շուայտութիւն, խենեշութիւն. — ի Յուն. Ածջ. Մատ. մի անգամ եւեթ ի կիր առեալ լինի, 4 թգ. 19-28 աւ. τὸ σπέρμα σου ἀνέσθι ἐν τοῖς ὥσιν μου = « եւ խայտալղ քո եւ յականջս իմ » . ըստ այսմ փխկ. գոյկ. ի Յունին Հայ թարգմանիչն գնէ զաներ. խայտալ, զոր նԲՀԼ. ի բ. մեկնէ = « կայթել. կայտուիլ. ի վեր վազել յուրախութենէ. ոստոստել. խաղալ. խնդալ յոյժ, եւ ցնծալ. խնծղիլ. եւ Խենեշանալ. յօրանալ. ցոփանալ » . սովին բառիւ բացատրի ի մեզ նաեւ Յուն. բայն ապա-ստրηνισμός որ միայն մի անգամ գտանի ի Յուն. Ածջ. Մատ., 1 ՏԺ Ծ. 11 « Այլ ի մանկամարդաց այրեացն հրաբարեա, զի յորժամ խայտան (απαστρηνισασις) զԳրիստոսիւ, ամուսնանալ կամին » . Ուստի անյայտ բառս վրիբակութիւն ըստ իմաստին առնլի է համեմատ ստրηνος, ապա ուրեմն նոյնանշան եւ համազօր խայտալոյ. վասն որոյ մարթ էր փխկ. վրիբակութեանց (լաւ եւս ըստ 8 ճգիւ՝ վրիբակութեան), ըստ օրինակի 4 թգ. 19-28 գնել՝ խայտալոյ, կամ ըստ այլոց նշանակութեանց Յուն. բառիդ՝ յղիութեան, եւն. — ԼՄ ի կիր արկեալ զբառն յօրանալ (= « Պարարիլ. գիրանալ. առաւելուլ եւ զեղխիլ յորդութեամբ բարեաց մարմնոյ, եւս եւ հոգւոյ. յղիանալ. լիանալ. յազիլ. եւ Սոնքանալ. ճոխանալ. պանծանալ », նԲՀԼ. ի բ.) թարգմանեն ոչ ճգիւ գտակալ՝ է նորա զբառն յօրանալց, փխկ. ասելոյ՝ « է զբառն յօրանալց նորա » .

Բայ ի վերասացեալ բառէդ վրիբակութիւն ի

կիր արկանէ Թ խոն. հմր. 7 զբայն « վրիբակեաց » (Լ Խ-յ-դ) = Յ էտրդնասեւ, եւ գարձեալ հմր. 9 ուր սոյն Յուն. բայ միւսանգամ պատահէ իբրեւ ընդն. անց, տրդնասսստէ, Թ այլով գարձուածով փոխադրէ՝ « որք . . . վրիբակ խաղացին » (Լ լոկ՝ Խ-դ-ցն). այլուր ի Յուն. Ածչ. Մատ. բնաւ ոչ ուրեք գտանի տրդնաս, եւ եւս անօսր իսկ առ հին Յոյն մատենագիրս. նշանակութիւնն է՝ խայտալ, յղփանալ, յօրանալ, սոնքանալ, փափկանալ, շուայտել, կեալ զեղխութեամբ՝ ընկղմեալ ի հեշտութիւնս եւ ի զրգանս փափկութեան, եւն. Փխկ. տրդնաս առաւել պաշտի նոյնանշանն տրփօն, որ եւ շորիցս ի կիր առեալ լինի ի Ս. Գիրս, ուր երիցս անգամ Թարգմանի ի մեզ՝ փափկանալ (Նէ. 9. 28 « կերան եւ յագեցան, գիրացան եւ փափկացան ի բարութիւնս մեծամեծս զոր ետուր նոցա », Սիր. 14. 4 « Որ ժողովէ սրտագին, ժողովէ այլոց. եւ ի բարիս նորա փափկացին այլք », Յկ. 5. 8 « Փափկացայք ի վերայ երկրի եւ զբօսայք »), եւ մի անգամ՝ վայելել (Ես. 66. 11 « Զի դիցէք եւ յագիցէք ի ստեանց մխիթարութեան դորա, եւ կշտապինդ վայելիցէք ի գալստենէ փառաց դորա »). հմտ. նաեւ տրփոն = փափկութիւն, Ղկ. 7. 28, 2 Պտ. 2. 15. — Եւ արդ՝ ըստ վերոյ գրեւորգ՝ վրիբակել = վրիբակ խաղալ = խայտալ, փափկանալ, յղփանալ եւն. :

Վրիբակել, վրիբակութիւն, եւ վրիբակ խաղալ գասելի են ի կարդ նոր բառից, զորս յայտ ածէ առաջին անգամ Թ (հմտ. վեր. 1. 12, 15, 3. 18, 6. 8, 8. 1, 3, 9. 9, 11. 8). — Հմտ. Եզ. 27. 9 — 28.

4. * Զայն. Յ նխդ.՝ այլ, որ պակ. եւ ի ԼՄ. || * Ասելով = Յ ընդ. ներկ., ուր ԼՄ՝ չէ տր. || * Ելէք ի դմանէ = Յ, զոր ԼՄ ոչ ճշգրիտ փոխադրեն՝ ելէ՛ք ի իջա Գոր, յայտնապէս ըստ օրինակի Եր. 51. 43 « ելէ՛ք ի իջա Զոր, յաշտուրդ ի՛մ, եւ ապրեցուցէք իւրաքանչիւր զանձինս ձեր ի սրտմտութենէ բարկութեան Տեառն » . Հմմտ. նաեւ Եր. 50. 8 « Օտարացարուք ի միջոյ Բարեկրօնի » եւն., 51. 6, 9, Ես. 48. 20, 52. 11. — Էջրջեծաւ ի թարգմանի առ հասարակ ելանել բոց. խնդ. (զ. օր. Մթ. 8. 28, Մկ. 1. 28, 9. 24, եւ յայլ տեղիս Ածչ. Մատ.). իսկ ելնել ի իջա ի դէպ գայ Յուն. առացուածոյ Էջրջեծաւ ի մէսոս, զ. օր. 2 Կր. 6. 17 Էջլ-Յառ ի մէսոս աւտօն = « ելէ՛ք ի իջա Զոր », եւն. || * Ժողովուրդ. յայսպէս գրէ Ե. զուղիղ ընթերցուածն ունի Բ՝ ժողով[ւ]րդ = ԼՄ = Յ. || * Հաղորդիցիք ի մեղաց. անսովոր խնդրառութիւն, փխկ. արկ. — ԼՄ հաշտուրդ լիցէ՛ք իջա. — լաւ եւս էր ըստ օրինակի Եփ. 5. 11, Փպ. 4. 14 (ուր συγχωρωνεῖν [որ չիք ուրեք ի Յուն. Հ. Կ.] թարգմանի կցորդ լինել, Հմմտ. վեր. 1. 9 զծան. ի կցորդ), փոխադրել՝ կցորդ լինիցիք՝ կամ եղիցիք. — իսկ հաղորդել առաւելապէս համեմատ է Յուն. բային χωρωνεῖν (զ. օր. Հռ. 12. 13, Փպ. 4. 18, Եր. 2. 14, 1 Գա. 4. 13), նոյնպէս հաղորդ լինել (Հռ. 15. 27), որ այլուր թարգմանի եւ կցորդ լինել (1 Տմ. 5. 22, 2 ԹՀ. 11), կամ հաղորդութիւն առնել (Գղ. 6. 6). || * Եւ ի հարուածոց դորա զի մի՛ առցէք (փխկ. առցիք), ճշգրութեամբ թարգմանեալ բան առ բան = Յ. իսկ ԼՄ այլապէ չարագասութեամբ փոխադրեն՝ եւ ի՛ջաշտուրդ Գոր ընդունիցէ՛ք (բովանդակ պակ. ի Լմ).

5. * Կցեցաւ. ազաւազ, ուղղելի ըստ ԼՄ = 8՝ Կցեցաւ, որք եւ յաւ.՝ Դեղ+. այս բառ անշուշտ վրիպանօք անկիութութեան ընդօրինակողաց ի բաց թողեալ է ի Թ. — ԼՄ աւելադրութեամբ նխդ.՝ հաօթ (Ոսկան ունի լոկ՝ հաօթ, առանց Կցեցաւ)։ — Բանս այս ըստ օրինակի Եր. 51.9 «Բժշկեցաք զԲաբելոն, եւ նա ոչ բժշկեցաւ. թողցուք զնա եւ զնասցուք իւրաքանչիւր յերկիր իւր. զի մերձեցան մինչեւ յերկինս դատաստանք նորա, ամբարձան մինչեւ ցաստեղս»։ (Հմմտ. Սիր. 32.20 «Խնդրուածք նորա մինչեւ յամպս կցեսցին»)։ || * Դորա = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ Դոր. || * Զանիքանութիւնս = 8, փխկ. որոյ ԼՄ ոչ ի գէպ դնեն՝ շահ-բարութիւն (Ոսկան՝ շահ-բարութիւն)։ — ἀδικημα = անիքանութիւն, Գծ. 18.14, 24.20։ || * Նորա. ԼՄ Դոր.։

6. * Հատուցե՛ք = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ այլափոխեն՝ եւ հարստանէ. նախատիպ օրինակն է Եր. 50.29 «... հատուցէք զմա [Բաբելոնի] ըստ գործոց իւրոց, ըստ ամենայնի զոր արար՝ արարէք զմա», եւս եւ 13 «... խնդրեցէք վրէժս ի դմանէ, որպէս արարն՝ արարէք զմա»։ || * Որպէս. 8 + եւ դա, իսկ ԼՄ լոկ + եւ. || * Զեզ. ԼՄ Դեղ. 8 չունի. || * Կրկնեցէք դմա երկպատիկ (ըստ ոճոյ Հայ. Ս. Գրոց, յորս անսովոր է երկպատիկ, լաւագոյն էր՝ կրկին, որպէս ունին խոն. Թ եւ Լ միակերպ օրինակաւ) = 8, միայն թէ սա չունի դմա. յայսմ Թ դտանի միաբան ոմանց ի Յուն. օրր. — ԼՄ այլակերպեն՝ ուցէ դա երկդարձի։ Հմմտ. Ես. 40.2 «... զի ընկալաւ ի ձեռանէ Տեառն կրկին զհատուցումն մեզաց իւրոց», եւ Սղ. 136.8

«Դուտոր Բարեւազուց թշուառական, երանի՛ որ հատոյց զհատուցումն քո զոր դու մեզ հատուցեր» :
 || * Բաժակաւն որով խառնեաց. ըստ Յ ճշգիւ՝ ի բաժակին յորում խառնեաց. ԼՄ + Ե՝ շք-ժ-ն-որ-վ. Ի-ռ-ն-ե-ց-ն :

7. * Որքափ. ԼՄ նխդ.՝ Ե, զոր չունի Յ.
 || * Վրիթակեաց. ԼՄ Իայրաց (Լ ի լուսանցս՝ Իայրաց). տ. վեր. զծան. ի հմր. Յ. || * Դմա. այսպէս եւ ԼՄ, ուր Լ ոչ ուղիղ հետեւութեամբ դնէ՝ տա. || * Տանջանս եւ = Յ, զնց. ԼՄ. || * Ասաց. ԼՄ անկ., Յ ներկ. || * Եթի. ԼՄ թի. || * Նստիմ = Յ, ուր ԼՄ յաւելուածովք առաջոյ եւ զկնի՝ + յափնոյն թա՛ նորոյց + Ե՝. || * Դշխոյ. ԼՄ Լնդահի. — Յ Բասնիսսա Թարգմանի ի մեզ մերթ՝ 1) դշխոյ (Սղ. 44. 10, Մթ. 12. 42, Ղկ. 11. 31), եւ մերթ՝ 2) քազունի (2 Մն. 9. 1 [մեւս Թարգմ. տիկին], 3 [մեւս Թարգմ. տիկին], Երգ. 6. 7, 8, 9, 8. 8), եւ դարձեալ յաճախ՝ 3) տիկին (3 Թգ. 10. 1, 4, 10, 13, 2 Մն. 9. 9, 12, Եսթ. 5. 6, 12, 7. 1, 2, 6, 7, 8, 10. 6, Եր. 29. 2, 44. 17, 18, 19, 49. 28, Դն. 5. 10, Գծ. 8. 27), կամ՝ 4) տիկնաց տիկին (Եսթ. 1. 10, 4. 4), եւ այլ եւս. || * Յաւիտեան. չունի՛ Յ. նոյնպէս պակ. ի ԼՄ, որք թուի թէ փոխարէն այսորիկ նխդ. յափնոյն թա՛ յառաջ քան զնորոյց, տ. վեր. || * Ոչ եւս. սոյն-օրինակ եւ ԼՄ. իսկ Յ լոկ՝ ոչ. || * Եմ = Յ, ուր ԼՄ. եղեց. || * Եւ սուգ ո՛չ տեսից = Յ, պակ. ի ԼՄ. իսկ Ոսկան ունի հանդոյն թՅ այսպէս՝ Ե- զ-ն-ի ու Գ-ն-ից : — Այս ամենայն ըստ օրինակի Ես. 47. 7—8 «Եւ ասացեր՝ Յաւիտեան կացից իշխան...» Եւ արդ լուր զայս, փափուկդ, որ

նբաէիւր յանձնապատան, եւ ասէիր ի սրտի քում՝
 Թէ Նս եմ, եւ չիք ոք իմ ընկեր. ոչ նստայց յայ-
 րութեան, եւ ոչ ծանեայց զորութիւն (ըստ Երր-
 րնդ.՝ անզաւակութիւն, տ. Ածչ. Կպ.) ։, Հմմտ.
 եւս եւ Սփ. 2. 18.։

8. * Վասն այսորիկ. յարմարադոյն ըստ 8,
 քան ԼՄ՝ Է-ն-ը-ն-ի-կ. || * Եկեսցեն. ԼՄ + է Է-
 րոյ Դ-ն-ը, զոր չունի. եւ 8. || * Տանջանք. փխկ.
 որոյ դիպողադոյն դնեն ԼՄ՝ հո-ն-ը-ն-ի = 8. —
 Հմմտ. Ես. 47. 9. || * Նորա = 8, պակ. ի ԼՄ.
 || * Հոսր այրեսցէ զնա. այլակերպ յընթերցուածոյ
 զոր ունի 8, որում համաձայնին ԼՄ՝ է հո-ն-ը-
 րոյն. Հմմտ. վեր. 17. 16, եւ Եր. 50. 32. || * Է-
 ԼՄ նոյնպէս. 8 չունի. || * Ձնա. ԼՄ չ-ն, իսկ
 Լ-մ = Թ. Հմմտ. Եր. 50. 34.։

9. * Լայցեն. սոյնօրինակ եւ ԼՄ, ճշգիւ ըստ
 8՝ Է-րոյն, որպէս գրեն Լ-մ. || * Կոծեսցեն. լաւ
 եւս է ԼՄ՝ է-ն-ը-ն-ի. Հմմտ. վեր. զծան. ի 1. 7.։
 || * Թագաւորք երկրիս ի վերայ նորա. ըստ սմին
 օրինակի ունին եւ Լ-մ՝ Թ-գ-ա-ւ-ո-ր-ք երկրէ է Է-րոյ
 Դ-ն-ը. իսկ ԼՄ շարադասեն այսպէս՝ է Է-րոյ Դ-
 ր-ք Թ-գ-ա-ւ-ո-ր-ք (ւ Մ) = 8. Հմմտ. Եզ. 26. 16 — 18,
 27. 30. || * Նմա. ԼՄ Դ-ն. || * Վրիբակ խա-
 դացին. ԼՄ ոչ ճշգրիտ լոկ՝ Է-ն-ը-ն-ի. տ. վեր.
 զծան. ի հմր. 3. || * Տեսցեն. ԼՄ ն/սդ.՝ Է-ն-ը-
 րոյն. 8 եւս չունի զայս յաւելուած. || * Կիզ-
 ման. Լ + Գ-ն-ը-ն-ի, որ պակ. եւ ի Լ-մ Մ (միա-
 բանք ընդ Թ8). || * Նորա = 8, ուր ԼՄ՝ Դ-ն-ը-
 — Հմմտ. Ես. 34. 10.։

10. * Կալով = 8 ընդն. անց., զոր Լ փոխէ՝
 է-րոյն, ըստ Լ-մ Մ՝ է-րոյն. || * Նա. աւելորդ, եւ

Թուի թէ զրիպակաւ եւեթ ի ներքս սարդեալ։
 || * Նորա. ԼՄ Գրգ. — Յ + ասելով (անշուշտ անտե-
 սութեամբ յընդօրինակողաց զանց արարեալ ի Թ),
 որում համեմատ ունին ԼՄ՝ եւ ասցին։ || * Վա՛յ
 վա՛յ = Յ, ուր ԼՄ գնեն լոկ մի անգամ՝ ինչ։
 || * Քաղաք մեծ, Բաբելոն = Յ. — գնեն ի արկ.
 ԼՄ՝ Կալդէոս Դէ՛ թափելէ. Հմմտ. վեր. 16. 19.
 || * Եկին դատաստանք. Յ եզ. — ԼՄ. աւելադրու-
 թեամբ՝ Եկին + հաբն՝ Գագադաւ։

11. * Երկրիս. Լ առանց դմբ. յ, իսկ Մ =
 Թ. || * Լայցեն . . . սգայցեն, համեմատ ապ. յո-
 մանս ի Յուն. օրր. իսկ Յ ըստ այլոց ձգ. ներկ. —
 ԼՄ ոչ ճշգրտութեամբ՝ ասցին . . . ասցին. խաւսն
 = լալ (չ. օր. ՄԹ. 2. 48, 26. 78, Մկ. 14. 72,
 Ղկ. 6. 28 ծէ. πειθήσετε καὶ χλευάσετε = «չի սգայցեք
 եւ լայցեք», 19. 41, ԹՀ. 16. 20, եւ վեր. 5. 4).
 իսկ ասլ = 1) Թրηνεῖν (ՄԹ. 11. 17, Ղկ. 7. 32,
 ԹՀ. 16. 20, որ այլուր Թարգմանի՝ աշխարել, Ղկ.
 28. 27), 2) ὀλοῦμαι (Թկ. 5. 1). || * Նորա =
 Յ. այլապէ ԼՄ՝ Կ. — Հմմտ. Եզ. 27. 30—36.
 || * Գնե. Յ + ալ ոք եւս, կամ՝ ոք եւս. Հմմտ.
 Եզ. 27. 36.

12. * Զբեռն (այսինքն՝ զվաճառս) = Յ. փիկ.
 այսորիկ բոլորովին այլակերպ ինչ ընթերցուած
 ունին ԼՄ՝ եւ շահ + ք ի Կէ՝ զեւս ինչ։ || * Ոսկւոյ.
 Յ եւ ԼՄ՝ միակերպ օրինակաւ + եւ արծաթ։
 || * Քարի պատուականի = Յ. բազմաբար գնեն ԼՄ՝
 Կ. անց պատուականի. — Ապա Յ + եւ մարգարտաց,
 նմանապէս ԼՄ միաւոր՝ + եւ Բաբելոն։ || * Բե-
 ճեզի. ԼՄ Բե՛նդ. || * Կերպասոյ. առաւել պատ-
 շածի Յուն. բառին σιρικῶ, ըստ բնիկ նշանակու-

Թեան, քան զԼՄ՝ ասիւնք։ || * Որդան. ԼՄ նոյն-
պէս. լաւ եւս էր եւ ճշգրիտ ըստ Յ՝ որդան կար-
մբոյ. — Հմմտ. Ես. 1. 18 և . . . եւ եթէ իցեն ի-
բրեւ զորդան կարմիր, իսկ Երգ. 4. 3 և իբրեւ
զթեւ որդան եւ շրթունք քո. — ըստ ՆԲՀԼ՝ « Ուր-
դան . . . (առեալ ի սեռականէ բառիս Որդն) . . .
Ընտիրն ի մէջ կարմիր ներկոց. այն է փոքրիկ եւ
կարմրիկ որդն գտեալ ի տերեւս վայրի կաշնոյ,
այսինքն Բաւմարի. որպէս եւ նիւթն ներկեալ նով-
ին. որ պարզապէս կարմիր կոչի յոլովակի. Իբ-
եղ. ի Ս. Գիրս $\chi\acute{o}\chi\chi\iota\nu\sigma\varsigma$, եւ իբրեւ դոյկ. $\tau\acute{o}\ \chi\acute{o}\chi\chi\iota\nu\sigma\nu$
յաճախազոյն Թարգմանի կարմիր (Եւ. 38. 28,
30, Եւ. 25. 4, 26. 1, 31, 36, 28. 8, եւն., Ղեւ.
14. 4, 6, Թի. 4. 8, 19. 6, Ես. 3. 23, Եր. 4. 30,
Մթ. 27. 28, Եր. 9. 19, եւ յայլ տեղիս), ըստ
այսմ վեր. 17. 3, 4, իսկ խոն. հմբ. 16 դարձեալ
որդան. || * Զամենայն փայտ = Յ. զիպանօք
դենն յուղ. ԼՄ՝ միւսն փայտ. || * Թիւինոյ = Յ
Թննոյ, ուր ԼՄ ոչ ի դէպ՝ դենն լոկ՝ ինչ. — ածկ.
Թննոյ, Թիւինոյ, (ածանցեալ ի բառէն Թնն [կամ
Թնն], Թիւիս, որ է ազգ ինչ ծառոյ յԱփրիկէ, որոյ
փայտն է անուշահոտ եւ վարի իբրեւ խունկ) նշա-
նակէ՝ (առեալ) ի փայտէ Թիւիս ծառոյ. Բառդ.
Թիւինոյ ի Թուն. Ածչ. Մատ. այս մի անգամ եւեթ
ի կիր արկանի, իսկ Թիւիս ո՛չ ուրեք. Թարգմա-
նիչն մեր առնու զածկ. Թննոյ իբրեւ դոյկ., եւ
ըստ այսմ դիպողաբար կազմէ զԹիւինի, — նոյ, որ-
չափ ինչ մարթիցեմ ստուգել՝ բառ մինչեւ ցարդ
անծանօթ այլուստեք ի Հայերէն մատենադրու-
թեանց Նախնեաց. (ա. վեր. հմբ. 3, 7, 9, եւ 1. 12,
15, 3. 18, 6. 8, 8. 1, 3, 9. 9, 17, 11. 8,

12. 18) : || * Ամենայն (անշ. եւ երկր.) . . . անշ-
օրինակ եւ ԼՄ. ըստ 8. առնել է իբր. 4. 3. 3.
|| * Պղնձոյ . . . երկաթոյ . . . կնոյ. ճշգրիտ եւս ըստ 8
ուսին ԼՄ. է անշոյ . . . անշոյ . . . է անշ. Համա-
ծա. 27. 15 44.

13. * Կիցամովն. ԼՄ Կիցամովն. 8 Կիցամովն
(Կամ Կիցամովն, գրի է յետնոց եւ Կիցամովն) Կի-
ցամովն է մեզ Կիցամովն (Եւ. 30. 23, Երգ. 4. 14,
Եր. 6. 20), Կամ Կիցամովն (Առ. 7. 17, Կյսպէս
ըստ բազմաց յորր., ուր այլ ձգ. գրեն՝ Կիցամով,
ա. զծան. յԱծ. Զօհր.). — 8 + եւ ամովն
(ձաւթ, Կյսպէս՝ օծանելիք ամովնի, որ է
բոյս ինչ անուշահոտ յաշխարհին Հնդկաց. — Համա-
գիտմով, ըստ ՆԲՀԼ.՝ Երկրէս յն. Կիցամով, Կիցամով,
Կիցամով, եւն. Բոյս, եւ օրինակ նորա անուշահոտ,
Կիցամով Կիցամով, եւն.). պակ. եւ է ԼՄ. — ԹԼՄ
Կիցամովն միաբանք ոմանց է Եւն. ձգ. (տ. Կիցամով-
ման. Եւն. օրր.): || * Ամենայն խոնկ. Կյսպէս
եւ ԼՄ. իսկ 8 ունի լոկ՝ խոնկ. || * Եւ Կիցամով
(8 Կ.՝) = 8, ուր ԼՄ յաւելուածով է + Կիցամով
Կիցամով, Կիցամով. || * Ոչխար. ԼՄ Կիցամով.
8 Կ. || * Զից. ԼՄ Կիցամով. — Կիցամով
Կիցամովն ձից. եւն. || * Եւ մարմնոց (Կյս-
պէս՝ Կիցամով) = 8 (Համա. Եւ. 27. 15 Կիցամով
եւ ամենայն որ շուրջ զնովա էին մարդավանութ.
քո. եւն.). ոչ ուղիղ իմացեալ զմիտս Եւն. բնդ.,
Վրիպանօք Թարգմանեն ԼՄ + որ Կիցամովն
|| * Ոգնոց. Կիցամով եւ ԼՄ. ըստ 8՝ ոգիս. Համա-
Եւ. 27. 12 — 23.

14. * Ժամանակ. ոչ ըստ պատշաճի Թարգ-
մանեալ, Թուի Թէ առ. յոչ բարեւոք իմանալոյ

զգործութիւն Յուն. բնագ. — $\delta\pi\omega\rho\alpha$ նշանակէ՝ 1) ճշգրիտ
զժամանակ կամ զյեղանակ տարւոյ, որ բռնանդակէ
զվերջին մասն ամարայնոյ եւ զսկիզբն թշնամ. տարի
2) զբուն ժամանակ հասանելոյ պտղոց եւ արմուկաց
եւ 3) փոխարեւորեամբ զնոյն ինքն պտուղն, կամ,
որպէս թարգմանի ի մեզ ուրեք ուրեք ի Ս. Գրքոյ,
Եր. 40. 10, 12, 48. 32, միբգ. յա՛յս միտս իմանալի
է Յուն. բառը այդ ի սմին վայրի. — ԼՄ բաց
|| * Յանկուրեամ անձին քո. նոյնարանութեամբ =
Յ, այսինքն՝ (պտուղն կամ միբգն) որում ցանկայ
անձն. քո. — Թիւրիմացութեամբ կամակորեն ԼՄ՝
տիւնյն ցանկուիւն անձին քո. || * Եւ ամենայն պա-
րարտ եւ սպիտակ. նիւթական թարգմանութիւն =
Յ. — $\lambda\iota\pi\alpha\rho\acute{o}s$ = 1) պարարտ (Նէ. 9. 35), 2) պար-
բար (Ես. 30. 25). իսկ $\lambda\alpha\mu\pi\rho\acute{o}s$ տ. վեր. զժան. ի
15. 6. — պարարտ եւ սպիտակ յարակցեալ ի մի-
ասին նշանակեն՝ վայելչութիւն, շքեղութիւն, պեր-
ճութիւն, մեծասպաս փառաւորութիւն եւն. Զնոյն
աւելադրութեամբ լայնագոյնս մեկնեն ԼՄ այսպէս՝
եւ տիւնյն + անգոյն լայնելոյն, որպէս +
եւ բերն" եւ անգոյն. || * Կորեաւ = Յ, փիկ-
որոյ ԼՄ ոչ ճշգրիտ դնեն՝ քնաց. Հմմտ. Սղ. 141. 8
եւ Կորեաւ յինէն փախուստ իմ. || * Ոչ եւս. այս-
պէս եւ Լ, իսկ ԼՄ + ոչ. || * Գտցես. ուն-
որինակ եւ ԼՄ, հանգոյն ոմանց ի Յուն. ձձ, իսկ
Յ համեմատ այլոց օրր.՝ գտցեն.

15. * Վաճառականք = Յ, ընտրելագոյն քան
զԼՄ՝ ընտրելագոյն. — $\epsilon\mu\pi\rho\rho\acute{o}s$ ի Ս. Գրքոյ թարգմանի
ի մեզ առ հասարակ՝ վաճառական (գ. օր. Մն.
23. 16., 37. 28., 3 Թգ. 10. 18 [պակ. ի Հմմ.],
10. 28. վրդպական.՝ «վաճառք», 2 Մն. 1. 16. վրդ.

պակաւ «վաճառուց», ուր մեւս թարգմանութիւն [հրա. խալաքեանց] ճշգրտիւ ունի՝ «վաճառակա-
նացն», Ես. 23. 8, Բա. 3. 23, Եղ. 27. 12 — 23, 36,
38. 13 [պակ. ի Հմբ.], 1 Մակ. 3. 41, 2 Մակ. 8. 34,
Սիր. 26. 29 (28) [պակ. ի Հմբ.], Մթ. 13. 45,
Հմմտ. նաեւ վեր. հմբ. 3 եւ 11, եւ խոն. հմբ. 23.
Իսկ շահ-լուծաւ (= «վաճառ շահաւոր. շահ վաճա-
ռաց. վաճառաշահութիւն. տուր եւ առ», ՆԲՀԼ.
ի Բ.) ի գէղ գայ այլում իմիք Յուն. բառի (յլժշ.
Մատ. միայն 1 Տմ. 6. 8, 6 = πορισμός), եւ ի յետ-
նոց եւեթ առեալ լինի փխկ. վաճառական.
|| * Այսօրիւք. համարիմ վրիպակ գրչի, ուղղելի
ըստ 8՝ այսոցիկ, այսինքն վերասացեալ (հմբ. 12
եւ 13) իրաց. զնոյն սխալ ունին եւ ԼՄ՝ այսօրիւ
(յայտնի ապացոյց աղերսին որ ի միջի կայ ընդ-
թ եւ ընդ ԼՄ)։ || * Մեծացան. ըստ 8 ընդն.
անց. լաւ եւս էր՝ որ մեծացան, կամ որպէս ունին
ԼՄ՝ Դձ-ցեւթ։ || * Ի սմանե = 8. ոչ ճշդիւ
այլափոխեն ԼՄ՝ է իւն. || * Ի հեռաստանե = 8
(Հմմտ. Մթ. 27. 33, Մկ. 5. 6, 14. 34, եւն.). զոր
ԼՄ ոչ ճշգրիտ փոխադրեն՝ է քոց։ || * Կալով.
8 ունի՝ կոցն, որում համաձայնին ԼՄ։ || * Եւ
(առջ.). անպատեհարար սպրդեալ. չիք ի 8 եւ ոչ
ի ԼՄ. Հմմտ. վեր. հմբ. 10։ || * Նորա = 8, ուր
ԼՄ այլակերպս՝ քոց։ || * Առնելով. Թուի լոկ վրի-
պակ գրչի, որպէս ունի եւ Լ, ուր ԼՄ՝ ուղիղ
դրեն՝ առնել. Հմմտ. վեր. հմբ. 11, եւս եւ Եր.
30. 13, Եղ. 27. 30, 33։

16. * Եւ ասելով. 8 լոկ ընդն. ներկ., վասն
որոյ աւելորդ է եւդ. ԼՄ՝ ասցեն, լաւ եւս ունի
Ոսկան՝ էւ ասցեն։ || * Բաղաք մեծ. տ. վեր.

Հմր. 10 եւ խոն. Հմր. 19. || * Որ արկեալ էր զիւրեան. ըստ իմաստին առաւել պատշաճ էր Թարգմանել՝ որ արկեալ էիր զքեւ = Յ ընդն. անց- (ւ զգեցեալէ)։ ըստ այսմ ունին եւ ԼՄ՝ որ զի- յեւլ էէր։ Հմմտ. վեր. զծան. Ի 12. 1, եւ 17. 4. || * Յեհեզ = Յ. Ի յգ. դնեն ԼՄ. — Ապա Յ եւ ԼՄ միօրինակ + եւ ձերանի (- ԼՄ)։ || * Որդան (տ. վեր. զծան. Ի Հմր. 12). ԼՄ նիգ. եւ = Յ. || * Ոսկւով. Թուի Թէ վրիպանօք անսխալութեան ընդօրինակողաց՝ պակասէ նախընթաց զարգարեալ (Հմմտ. վեր. 17. 4), ուստի ընթեռնի է՝ զարգարեալ ոսկւով = Յ. նոյնպէս Ի բաց Թողեալ զբառ զարգարեալ, ոչ Ի գէտ փոխադրեն ԼՄ՝ անկեղծ (ըստ Լա՛ զանկեղծ)։ || * Քարիւ պատուականաւ = Յ, ուր ԼՄ՝ արեւն զարուակաւ։ || * Մարգար- տով = Յ. — ԼՄ՝ արեւն։ || * Աւուր. այ- լակերպ յընթերցուածոյ զոր ունին ԼՄ = Յ՝ Ժ- իւ (Հմմտ. վեր. Հմր. 10)։ || * Աւերեցաւ = Յ, փիւն. որոյ Լ վրիպակաւ դնէ՝ զանկեղծ, ուր Լա՛Մ ըստ պատշաճի ունին՝ անկեղծ. տ. վեր. զծան. Ի 17. 16. || * Այսչափ. Լ արեւն. իսկ Լա՛Մ = Թ. || * Մեծութիւն. ԼՄ + Ի։

17. * Աւար. վրիպակ զբութիւն, կրճատեալ, ընթեռնի ըստ ԼՄ = Յ՝ նաւաւ [= Վարիչ նաւու որպէս զեկաւար. նաւուղի (որ բազում ան- գամ լինէր նոյն ինքն նաւապետն)], նի՛՛՛՛. Ի բ., Հմմտ. Եզ. 27. 27, 28] = Յ *κρυπτήτης*, որ այլուր Թարգմանի՝ ցաւապետ (Գժ. 27. 11 յիսկ հարիւրա- պետն ցաւապետին [*τῷ κρυπτήτῃ*, այսինքն՝ զեկա- վարին] եւ ցաւաւարին [*τῷ ναυκλήτῃ*, այսինքն՝ նաւ- ատեառն] առաւել անսայր, նաեւ Եզ. 27. 8, 27.

ա. ՆՐՀ. ի ք. նաւապետ = «նաւապետ» զեկապետ. որ առի եւ ճարտարապետ. եւ է ըստ տեղւոյն մի-տնդամայն պէտ նաւուն » եւն. : || * Որք . . . նաւ-եմ. ԼՄ որ . . . նաւն (Լճ զրիպակաւ՝ նաւն). Յ. Ժ. : || * Ի տեղիս = Յ. այլ սա ունի յեղ. ի տեղի (ինչ). իսկ ԼՄ՝ է տեղ. + տեղ. (հմտ. Գծ. 27. 2 «Եւ ելեալ ի նաւ մի Ադրամինտացի, որ երբայոց էր ի կողմանս Ասիացւոց», — μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους) : || * նաւագր. սոյնպէս եւ ԼՄ = Յ նաւտա, որ այլուր յձշ-Մատ. Թարգմանի՝ նաւավար (= «նաւազ. նաւարդ. Թիւղար. որ վարէ զպաշտօն ինչ ի նաւի», ՆՐՀ. ի ք.), զ. օր. Գծ. 27. 27, 30. — իսկ զբառս նաւագ (= «նաւավար՝ որպէս պաշտօնեայ եւ գործաւոր ի նաւի», ՆՐՀ. ի ք., որ բաց ի Յտ. 18. 17 ի վկայութիւն կոչէ միայն զգիրս Պրոտոյից, զՓիլոն եւ զՀին Բա.) ո՛չ ուրեք ի Ս. Գիրս ի կիր արկանեն Թարգմանիչք մեր : || * Որ միանգամ. ԼՄ որտէ՛ս : || * Գործեալք. այսպէս պատշաճ վար-կայ ուղղել զօխալագիր ընթերցուածն գործաւոր զոր ունին Եւ Բ. միօրինակ. այլ սակայն մարթ է եւ այդմ լինել զրիպանօք գրչաց աղաւաղութիւն եւ այլափոխութիւն ի բառէն զծով, որպէս ունի Յ. կամ ե՛ւս հաւանական թուի ինձ՝ թէ բուն նախ-նական ընթերցուածն զծով յետոյ ի գրչէ ումեքէ խորհրդով փոխանակեալ իցէ ընդ գործեալք : Ըստ սմին օրինակի մեկնեն եւ ԼՄ զՅուն. բնդ., եւ միայն այլով բացատրութեամբ երկրորդեն զնոյն բան, քննելով առհանգ : — Զծով գործել է նիւթա-կան Թարգմանութիւն հելլենական ասացածին. τὴν θάλασσαν ἐργάζεσθαι, որ նշանակէ՝ գործել՝ առնել

զգործ ի ծովու, աշխատել՝ մասնակել ի ծովու (Հմմտ. ծովավաստակ ի Յեղթ. Ազաթանգեղայ Պատմ. ապ. վեհ. 1862, էջ 27. «քեզ ի դանձ յաւերջնէք ի մերոյ [չոր ՆԲՀԼ. ի ք. «ծովավաստակ», ուղղէ՝ ի մերոց] ծովավաստակ նաւանդեացս»)։ այսպիսի իմն առի եւ Սղ. 106. 23 εἰ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν ἐν πλοίοις, ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὑδασι πολλοῖς = «Ոյք իջանէին ի ծով նաւովք, եւ անցին զզործս ի ջուրս բազումս»։ || * Կացցեն. սոցն. օրինակ եւ ԼՄ, ուր Լ՝ իջն. իսկ Յ ունի՝ կացին. — ԼՄ + ԼՄԸ, որ չիք եւ ի Յ. — Հմմտ. Եղ. 27. 27—29.

18. * Աղաղակեցեն. ԼՄ նոյնպէս. Յ աիկ + Յ եւ ԼՄ միապէս նիւղ. Ե. || * Նման է ԼՄ Եսայ = Բ. իսկ Յ ունի լոկ՝ նման. || * Քաղաքիս. ԼՄ + քաղ, որ պակ. եւ ի Յ. — Հմմտ. վեր. հմր. 9, եւ 13. 4.

19. * Արկին = Յ. ուղիղ հետեւութեամբ յարմարադոյնս յապ. դենն ԼՄ. || * Աղաղակեցին. համաձայն ոմանց յընտրելադոյն Յուն. օրր. իսկ Յ հանգոյն. այլոց ձձ. գնէ յանկ. ԼՄ ոչ ի ճահ այլափոխեն՝ Էք-թալ (էք-թալ միայն ասար. ա. ՆԲՀԼ. ի ք., այլուր ի Ս. Գիրս առ հաւարակ՝ զուծել)։ — Հմմտ. Եղ. 27. 30 «Եւ աղաղակեցեն ի վերայ քո, եւ փոխեցեն զձայնս իւրեանց. գող. փեռցեն գառնապէս» եւն. || * Եւ (երր.). հաւմեառ բազմաց ի Յուն. օրր. — Յ եւ ԼՄ բցթ. || * Ասելով = Յ ընդն. ներկ. ԼՄ՝ ասացն. || * Որ այժմ մեծացար ամենեքեան՝ որք ունեար. նմանապէս ԼՄ՝ որք ամենեւեմ յեւեռայտ՝ որ ամեն. երկոցին եւս թարգմանութիւնք այլակերպ են ի բնդ. զոր

ունի 8՝ յորում մեծացան ամենեքին որք ունեին .
 Հանգոյն ոմին Ոսկան՝ օրվ ախտեան յձանայն օրտ
 ձին : || * Ի ծովու = 8 , Ի յգ. դնեն ԼՄ : || * Ի
 պատուականութեան . վրիպակ , Թերեւս սխալ ըն-
 Թերցմամբ նախկին համառօտագիր վերջաւորութեան .
 ուղղելի ըստ 8՝ Ի պատուականութեան , հմտ. վեր-
 հմր. 3 « Ի զաւրութեան մեծացան » , եւ հմր. 18
 « մեծացան Ի սմանե » , նաեւ Սիր. 11 . 18 « եւ սր
 մեծանայ Ի պնդութեան եւ Ի ճշդութեան իւրմէ » .
 — յանգէպս Թարգմանեն ԼՄ՝ Հան գաղաղանու-
 թեան : || * Նորա = 8 , զոր ԼՄ փոխեն Ի՝ Կո
 (Մ Կ) : || * Զի = 8 . Էէ՛ Ի ճահ ԼՄ՝ Է՞ :
 || * Անարգեցաւ . սխալ Թարգմանութիւն , ուղղելի
 ըստ 8՝ աւերեցաւ . տ. վեր. հմր. 16 , եւ 17 . 16
 « անապատ արասցեն » : — ԼՄ աւելադրութեամբ՝
 աղօլմեւ Կոթանցար :

20. * Ուրախ լե՛ր = 8 , վասն զի սա փխկ-
 րազմարարին « երկինք » դնէ զմիաւորն՝ երկին : —
 ԼՄ օրտի վրտտ : || * Երկինք . եւս ճշգրիտ էր
 ըստ 8 եւ համեմատ բային միարար առել՝ երկինք .
 — ԼՄ նոյնպէս՝ երկինք : հմտ. վեր. 12 . 12 , եւ
 Ծա. 44 . 23 « Ուրախ լերուք , երկինք » . այլ եւ Ծր.
 51 . 48 « եւ ցնծասցեն Ի վերայ Բաբելոնի երկինք
 եւ երկիր եւ ամենայն որ Ի նոսա » : || * Սուրբ
 առաքեալք . ունիպէս եւ ԼՄ , համաձայն միւսմ
 յընտրեալոյն Յուն. 33 , իսկ 8 ըստ այլոց օրր՝
 սուրբք + եւ՝ առաքեալք : || * Ի ճմանե . ԼՄ Ի
 Գանձ . իսկ Ոսկան = Թ . — « գատեւ զգտտա-
 տան » = « իրաւունս առնել » , Հանգոյն Սղ. 118 . 84
 « երբ արասցես ինձ իրաւունս Ի հալածչաց իմոց » .
 հմտ. նաեւ խոն. 19 . 2 :

21. * Հրդտակ (տ. վեր. 3.1) մի = 8. ըստ այսմ օրինակի ունի եւ Ոսկան. իսկ ԼՄ ոչ ճշգրութեամբ՝ հրեշտակն, Հմմտ. վեր. 5.2. || * Քար. ԼՄ աւելորդարար + Ժ. Հմմտ. Մթ. 18.6. || * Յարձակմամբ. սոյնօրինակ եւ ԼՄ, յայտնապէս զհետ երթեալ Քի = 8 ὁρμήματα, ըստ այլում մեկնութեան = բռնաբար, բռնոն սաստկութեամբ, կամ՝ որպէս եղեալ է յԱծչ. Կպ. ի ծան.՝ ուժգնութեամբ. || * Մեծ քաղաք = 8. ընդ հակառակն ԼՄ՝ Կալաթ Ժ. Նախանկար օրինակն է Եր. 51.63—64 «Եւ եղիցի յորժամ դադարեսցես յընթեռնելոյ զմատենանդ զայդ, կապեսցես ի դմա քար եւ ընկեսցես ի մէջ Եփրատայ. եւ ասասցես՝ այսպէս ընկզմեսցի Բարեւոն, եւ մի՛. կանգնեսցի ի չարեացն զոր ես ածից ի վերայ նորա » : || * Ոչ եւս. ԼՄ նիգ.՝ ոչ. || * Անդր. չիք ի 8 եւ ոչ ի ԼՄ. նմանադոյն իմն ունին Սինէական օր. եւ այլ երեք Յուն. ձձ.՝ Ի նմա (տ. զՀամեմատութիւն Յուն. օրր.) : — Հմմտ. Երկ. 13.16 :

22. * Քնարերգոց. Թուի թէ լոկ վրիպակ գրչաց, փխկ. Բարեբեկաց, որպէս ուղիղ գրեն ԼՄ = 8. նոյն Յուն. բառ վեր. 14.2 Թարգմանի ի Թ եւ ի ԼՄ միօրինակ՝ քնարանար : || * Երաժշտականաց [«Երաժշտական » = «Նման երաժշտաց. երաժշտակ. երաժիշտ. երգիչ, կամ նուադածու ճարտար. քաղցրաձայն » , ՆԲՀԼ. ի Բ.]. ԼՄ աւելագրութեամբ + աշուտաշուտաց. — μεσσιχός յԱծչ. Մատ. առ հասարակ Թարգմանի ի մեզ՝ արուեստական [= «Երաժշտական (գործի կամ նուագ). երաժիշտ, եւ երաժշտութիւն » , ՆԲՀԼ. ի Բ.] (գ. օր. Մն. 31.27, Եզ. 26.15, Դն. 3.5, 7, 10, 15,

Յայտնաբերեմ Յովհ., Էրստ. Մարտա :

20

1 Մակ. 9. 39, 41), սակաւ ուրեք եւ՝ ցուագարան (1 Եզր. 4. 63, 5. 2, 89): || * Փողարաց. ԼՄ 4-դ-հ-դ, որ անսովոր է ի Հայ. Ածշ. Մատ., Հմմտ. 4 Թգ. 11. 14 եւ ՄԲ. 9. 23: || * Փաղոց. միաբան Սինէական օրինակին եւ այլոց երկուց Յուհ. 33. — իսկ Յ Համեմատ այլոց Յուհ. օրր. գնէ՝ փողարաց (σαλπικτων, — զնախընթաց αβλητων, զոր Թ ճշդութեամբ փողարաց փոխադրէ, պատշաճ համարի Ածշ. Կպ. ի ծան. Թարգմանել՝ սրնգահարաց). ոչ ի գէպ փիկ. փողարաց, կամ փողոց, զնեն ԼՄ՝ ՆԲԻԷ: || * Ոջ եւս. ԼՄ նիսդ.՝ ոյ. — ըստ Յ ճշդիւ՝ մի՛ եւս: || * Լուիցին. զայս վրիպակ ուղղելի է ըստ ԼՄ = Յ՝ Լուիցի: — Հմմտ. Եզ. 26. 13 «Եւ քակտեսցէ (ըստ Երր. բնգ.՝ դադարեցուցից, տ. Ածշ. Կպ.) զբազմութիւն արուեստականաց քոց, եւ ձայն երգոց մի՛ եւս լուիցի ի քեզ», Ես. 24. 8 «Լուեցին ուրախութիւնք Թմբկաց, լուեցին հպարտութիւնք եւ մեծութիւնք ամպարչտաց (ըստ Երր. բնգ.՝ բարբառք ցնծացելոց, տ. Ածշ. Կպ.), լուեցին ձայնք քնարաց»: — Եւ ապա զկնի այսորիկ 8 յաւ.՝ եւ ամենայն ճարտար (τεχνιτης, Հմմտ. Երկ. 27. 18, 4 Թգ. 12. 12, Երգ. 7. 1, Իմ. 14. 18, Եր. 10. 9, Թուղթ Եր. 48, Գծ. 19. 24, 38, որ եւ Թարգմանի՝ ճարտարապետ, 1 Մկ. 22. 18 [ըստ Թարգմ. զոր հրտ. Խալաքեանց], Իմ. 8. 6, 13. 1, 14. 2, Եր. 11. 10, կամ՝ արուեստագէտ, Եր. 24. 1, 29. 2, եւս եւ՝ արուեստաւոր, 1 Մկ. 29. 8 [ըստ Թարգմ. զոր հրտ. Խալաքեանց՝ ճարտարապետ]) ամենայն արուեստի մի՛ եւս գտցի ի քեզ (այս տասն բառք պակ. նաեւ յոմանս ի Յուհ. 33.), եւ ձայն երկանի մի՛ եւս լուիցի ի քեզ (զուր բառս

զայսոսիկ բցթ. նոյնպէս Յուն. Սինէական օր. եւ այլ ձձ., որպէս ոմանք ի Թարգմանութեանց)։ Զայս բովանդակ յաւելուած չունին եւ ԼՄ, բայց միայն զբառս եւ յոյս երկնի, զորս տեղափոխ առնեն, տ. ի յաջորդ հմր.։

23. * Ճրագի. ԼՄ անգէպս + եւ յոյս երկնի (տ. ի վախճան ծան. ի նախընթաց հմր.), Թերեւս ուշ առեալ բանից Եր. 25. 10 «Եւ կորուսից ի դոցանէ զձայն ուրախութեան եւ զձայն ցնծութեան, եւ զձայն փեսայի և զձայն հարսին, յոյս երկնի եւ զսոս Գրգէն»։ || * Ո՛րք եւս (երկոքին). ԼՄ նխդ.՝ «յլ ըստ 8 դիպողագոյն էր՝ մի՛ եւս»։ || * Փեսայի. ԼՄ + եւ հարսն = 8, իսկ Լ + եւ + յոյս՝ հարսն։ Այս զանցառութիւն ի Թ կարծեմ թէ լոկ վրիպանք իցէ անփութութեան ընդօրինակողաց։ — Հմմտ. զնախատիպ օրինակսն Եր. 7. 34 «Եւ բարձից ի քաղաքացն Յուդայ եւ յանցիցն Երուսաղեմի զձայն խրախճանաց եւ զձայն ցնծացելոց, զձայն հարսին եւ զձայն փեսայի, զի յանապատ եղիցի երկիրն», նայնպէս եւ 16. 9 «Ահաւասիկ ես խափանեցից ի տեղուղէդ յայդմանէ . . . զձայն ցնծութեան եւ զձայն ուրախութեան, զձայն փեսայի եւ զձայն հարսին»։ || * Զի (առջ.) = 8, փիսկ. որոյ ԼՄ ոչ ճշգրութեամբ գնեն՝ եւ ոչ։ || * Ելն = 8, պակ. ի ԼՄ։ || * Մեծամեծք. ԼՄ նխդ.՝ «բաւարդ եւ, Թուի թէ ըստ օրինակի Ես. 23. 8 «վաճառականք նորա բաւարդ . . . եւ առգնօղք նորա իշխանք երկրի»։ Դարձեալ ԼՄ առանձինն + ոչ զբարձրացեալ էին ի տեղ։ || * Զի. ԼՄ նխդ.՝ «Ժան»։ || * Կախարդութեամբ. ԼՄ անգէպ աւելադրութեամբ + դեղագործութեան (-նիւն ԼՄ). առ այս տ. զեւր. զձան

ի 9.21: || * Գով = Յ, ուր Լ՝ +յ (ըստ Լ՝Մ՝ +):
|| * Ազինք. սոյնպէս եւ Լ՝Մ, իսկ ԼՄ՝ -չէ: —
Հմտ. Նա. 3.4 « Գոռնիկ դեղապանծ, գլուխ կա-
խարդաց, որ վաճառէր զազգս ի պոռնկութեան
իւրում, եւ զառհմս կախարդանօք իւրովք »:

24. * Ի նմա = Յ. փոխեն ԼՄ՝ ի +ւ: || * Ա-
մենայն. ԼՄ նոյնպէս. Յ չունի: || * Աբէն. ԼՄ
նոյնգունակ, համաձայն Յուն. Սին. եւ Աղեքս.
օրր. եւ այլոց ձձ, իսկ Յ՝ միարան այլոց օրր. դնէ
բազմաբար: || * Սրբոց եւ մարգարեից. ԼՄ հա-
կառակ կարդաւ՝ Դրբ-րէից եւ Դրբոց = Յ: — Հմտ.
վեր. 17.6: || * Խողխողելոց = Յ ըօթալմեան,
Հմտ. վեր. զծան. ի 5.6. — կարի իսկ այլակերպս
ունին ԼՄ՝ Էրելց: || * Ի վերայ երկրի = Յ-
փխկ. որոյ ԼՄ դարձեալ ամենեւին իսկ այլազգ՝
Դրբ-րէն + Կնքանեց: — Հմտ. Յգ. 24.6—9 « ...
Ո՛վ քաղաք արեանց », եւ որ զկնի:

ԺԹ. 1. * Եւ (առջ.). սոյնպէս եւ ԼՄ, հան-
դոյն ոմանց ի Յուն. ձձ, իսկ Յ բցթ. ըստ այլոց
օրր.: || * Յետ այսորիկ. ԼՄ ԴԿ -շն-րէի, իսկ
Լ՝Մ = Թ = Յ: || * Ձայն. Յ Կիդ.՝ իբրեւ, որ
պակ. նաեւ յոմանս ի Յուն. ձձ. եւ ի հին Թարգ-
մանութեանց, որպէս եւ ի ԼՄ: — Յ եւ ԼՄ մի-
որինակ + Դձ, զոր Թ դնէ զկնի բառին յերկնից,
համանման երից Յուն. ձձ: || * Բազմութեան. Յ
+ մեծի (Հմտ. խոն. հմր. 6), որ պակ. եւ ի ԼՄ:
|| * Յերկնից. ԼՄ Դրբ-րէն = Յ, Հմտ. վեր. 7.9,
եւ խոն. հմր. 6: || * Փառք. Յ + եւ զօրութիւն:

4. * Երբքն. ԼՄ երէց-նէն. տ. վեր. զծան. ի 11.16, եւ 4.6: || * Երկիր պագին. սոյնպէս եւ Լ, ուր ԼՄ՝ երէց-նէն. տ. վեր. զծան. ի 13.8: || * Որ նստի = 8 ընդն. ներկ. (ւնստողին): ԼՄ ք. Նոյն: || * Ի վերայ արծաթն = 8, զոր ԼՄ փոխադրեն՝ յաւա, յոր յաւ. գործ: — Հմտ. վեր. 5.8, 14: || * Ասելով. աստէն պակասաւոր է Թ, ըստ ամենայն հաւանականութեան՝ վրիպանօք անտեսութեան ընդօրինակողաց, ակներեւ ի պատ-

ճառս նմանապանգութեան բառից (տաեիով — տաեիով, ա. ներք. ի յաջորդ հմբ.). ԼՄ միտքան ընդ Յ յաւ.՝ ահ՝ ախլի. — Հմմտ. Սղ. 105. 48 « Եւ առաջնէ ամենայն ժողովաբան՝ նշխար [այսինքն՝ աւսն], եղիցի [լսաւ նոր.՝ ախլիւթա = օրհնեցէք զԵսայի] » :

5. * Աւրճեցէ՛ք, արճեցէ՛ք. ԼՄ եւ Յ միտքն ունին միայն մի աւագամ օրհնեցէ՛ք. — Թ թերի է (ա. զնան. ի նախընթաց հմբ.), զի վրիպանք յառաջ քան զբառս արճեցէք. արճեցէք պոկ հինգ բառք զորս ունին ԼՄ համեմատ Յ այսպէս՝ եւ յոյն յաւան իւրից (Յ էլ)՝ ախլի. || * ՁԱտուած. Յ + Դք, զոր ունին եւ ԼՄ . Իսկ ի Լ պոկ. = Թ. — Հմմտ. Սղ. 133. 1, 134. 1. || * Եւ (առջ.). ԼՄ նոյնպէս, համեմատ ոմանց ի Յուն. ձձ., իսկ Յ բջթ., հանդոյն այլոց օրր. || * Որք. ԼՄ օր. || * Եւ (երկր.). միտքան սակաւաց ի Յուն. ձձ. — Հմմտ. Սղ. 134. 20, 118(115). 13, այլ եւ զեր. 11. 18 :

6. * Չայն իբրեւ. այսպէս զայդ Յուն. օր. միտք, իսկ Յ կարգէ՛ իբրեւ զճայն. ԼՄ ունին լոկ՝ յոյն. || * Եւ (երկր.) = Յ, զնց. ԼՄ . || * Զբոց. ԼՄ լուրց. || * Իբրեւ (երր.). Յ եւ ԼՄ նիւզ.՝ եւ. || * Որոտմանց = Յ, որոց համաձայնին եւ ԼՄ , ուր Լ ՝ օրհնեալ. || * Ալիուիս. Յ նիւզ.՝ տաեիով. լսաւ նմին օրինակի, բայց յաւելուածով, նիւզ. ԼՄ ՝ ախլի + օրհնեալ. || * Եւ (երր.). ԼՄ լուծ զն = Յ. || * Ի մեզ. չիք ոչ ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ . || * Տեր = Յ, զնց. ԼՄ . || * Աստուած. Յ + Դք, զոր ունին եւ ԼՄ . Իսկ Լ = Թ, միտքան Յուն. Աղեքս. օր. եւ այլոց ձձ. (ճշգիւ = Յ

ունի Ոսկան՝ Տէր Աստուծոյ (Եր)։ — Հմմտ. վեր. 14. 2 եւ 11. 18 :

7. * Եւ (առջ.) . չունին ոչ ԼՄ եւ ոչ Յ. || * Խնդամբ եւ ցնծամբ (Իբր հրմ.) . սոյնօրինակ եւ ԼՄ = Յ . Իսկ Լ դնէ միայն՝ Խնդմի . — Հմմտ. Սղ. 117. 24 « . . . ցնծասցուք եւ ուրախ եղիցուք » : || * Տացուք = Յ , փխկ. որոյ ԼՄ՝ Դմի : || * Վասն զի մինչեւ ցգառինն . իմաստ բանիցդ խանդարեալ է . կրկին թուի աղաւաղութիւն բառին եկին , Իսկ ի եւ իւր յետոյ թիւրիմացութեամբ ի ներքս սարդեալ . ըստ Յ ընթեռնի է զայս օրինակ՝ վասն զի եկին հարսանիքն գառինն . նմանապէս ունին ԼՄ՝ շէ Եւ հարսնէ Գմի : || * Հարսն . ըստ այսմ օրինակի ԼՄ , ակնյայտի մեկնողական յաւելում , զոր չունի Յ (Հմմտ. սովին մտօք Մթ. 1. 20 , 24 յսոյ = կին) . Ոսկան = Յ :

8. * Զի արկցի զնովաւ (ձախողակի թարգմանութիւն , փխկ.՝ զիւրեւ) = Յ . այլապէս ԼՄ՝ Գնալ : || * Բեհեզ = Յ , բազմաբար գնեն ԼՄ՝ Բեհեզ : || * Սպիտակ լուսափառ սուրբ . Յ միայն՝ սպիտակ սուրբ . — լուսափառ (= « Փառազարդեալ լուսով . լուսահրաշ . լուսափայլ . եւ Սպիտակափայլ » , ՆԲՀԼ . Ի Բ . , որ յառաջ բերէ վկայութիւնս քանի մի ի Նարեկացւոյն եւ ի Տօնական մատենէն . եւ գոյականաբար առեալ՝ լուսափառք = « Իբր Լուսափառութիւն » , ՆԲՀԼ . , միայն առ Խորեն. Վրդգն .) օտարոտի երեւի ի Թ , եւ ըստ իմոց կարծեաց յաւելում է յօտար ձեռանէ (նախ իբր բացատրութիւն իմն յընթերցողէ ումեքէ գրեալ ի լուսանցս կամ ընդ մէջ տողից , եւ ապա ուրեմն մուծեալ ի բնաբանն) . սպիտակ լուսափառ ինքնին

իսկ աւելագոյն թիւն է. — λαμπρός = սպիտակ, ըստ սմին օրինակի Թարգմանէ Թ եւ վեր. 15.6, իսկ ստ. 22.1 եւ 16 փոխադրէ՝ լուսաւոր. եւ չափորճ օրպէս աստ, նոյնպէս խոն. հմր. 14, եւ 15.6 (ա. զծան.), 21.18, 21 բացաարէ Թ բառիւս սուրբ. — Համանման Թ աւելագորեն ԼՄ՝ լւսաւոր, զոր կարգեն զկնի բառիս սուրբ, ըստ այսմ գրեն՝ «դէ-րաւս սուրբ + եւ» լւսաւոր (յազագոս բառիս լւսա-ւոր հմմտ նմ. 11). || * Քանզի բեկեզն արդարու-րիւնք (ա. վեր. զծան. ի 15.4) սրբոցն են (8 է), ճշգիւ = 8. ոչ ի գէպ այլափոխեն ԼՄ՝ ոչ է բեկեզ-արդարութիւն սրբոցն.

9. * Եւ ասէն ցիս (առջ.), ճշգիւ = 8. ասէնք հայի առ այն որ ետ զբեկեզն սպիտակ, այն ինքն է հրեշտակն ի վեր անգր, 17.1, յիշատա-կեալ. — Թուի Թէ ոչ բարւոք իմացեալ զԹուն. բնգ., կամակորեն ԼՄ զմիտս բանից եւ վրիպանօք մեկնեն այսպէս՝ եւ + ի յերէցանցն՝ «եւ» (ըստ ԼՄ՝ «եւ») ցիս. || * Գրեալ. ԼՄ + շար, որ չիք ի 8. — Հմմտ. վեր. 14.13. || * Որ. ԼՄ նիգ.՝ «մեկ-ն», զոր չունի 8. || * Կոչեալ. ԼՄ ինքեւ. 8 οἱ κεκλημένοι, այսու մտօք առ հասարակ Թարգմա-նի՝ հրաւիրեալքն (զ. օր. ՄԹ. 22.3, 4, 8, ՂԿ. 14.17). գտանի ուրեք եւ կոչեցեալքն (ՂԿ. 14.24). || * Յընթրիս. ԼՄ + հրաւանց = 8. հաւատար Թ բցթ. զբառդ հրաւանց եւ ոմանք ի Յուն. օրր. — Հմմտ. ստ. 20.6 եւ ՂԿ. 14.13. || * Եւ ասէն ցիս. այս բանք ճշմարիտ (Թերեւս ի բնէ՝ ճշմարիտք) են Աստուծոյ. այսպէս բան առ բան ունին ոմանք ի Յուն. ձձ., իսկ 8 համեմատ այլոց օրր. շարագա-

սէ այսդունակ՝ եւ ասէ ցիս. այս բանք ճշմարիտք Աստուծոյ էն, այսինքն՝ այս եւն բանքն ճշմարիտք Աստուծոյ. նման սմին ստ. 21.5 եւ 22.6. — ամբողջ հատուածս այս պակ. ի ԼՄ:

10. * Անկայ = 8. այլափոխեն ԼՄ՝ Ի- աւ-
կեւ. || * Եւ երկիր պագի. ԼՄ՝ երկէր պ-գէ. ուր
Ոսկան՝ չէ երկրպէտ. իսկ 8 ունի՝ երկիր պագանել.
— Թ միաբան է ոմանց ի Յուն. օրո. Հմմտ. ներք.
22.8. || * Ասէ. ԼՄ + ցէ = 8. Հմմտ. ոտ.
22.9. || * Տե՛ս, մի՛քե = 8 ծրա մի, զեղչմամբ
ասացեալ, ուր զօրութեամբ յաւելի է՝ քսիցից,
առնիցես (զայդ). զսոյն հեղինական ասացած Թարգ-
մանէ Թ ստ. 22.9՝ տե՛ս, գուցէ (իմա՝ առնիցես).
Հմմտ. Յես. 9.7 ծրա մի ըն ըմօլ քատուքէ = «տես՝
գուցէ առ իս բնակեալ իցես». այլուր ի Մ. Գիրս
ի մեզ առ հասարակ Թարգմանի՝ զգոյժ լեր մի՛,
կամ՝ զգոյժ լեր գուցէ, զ. օր. Մկ. 1.44 ծրա միջնի
միջնի էլքոյ = «զգոյժ լեր, մի՛ ումեք ինչ ասի-
ցես», Եւ. 33.8 ὁράτε μὴ πληγὴν ἄλλην ἐπάξω
= «զգոյժ լերուք, գուցէ եւ այլ եւս հարուած
ածիցեմ (ի վերայ ձեր)». նմանապէս Մթ. 8.4
(զգոյժ լեր, մի՛), 9.30 (զգոյժ կացեք, մի՛),
18.10 (զգոյժ լերուք, մի՛), 24.6 (զգոյժ լերուք,
մի՛), 1 Թս. 5.13 (զգոյժ լերուք, գուցէ). — իսկ
ԼՄ մեկնարանութեամբ իմն շրջաբանեն՝ աւա՛ ի՛
աւկեւէր առ-ջէ ի՛. || * Ծառայակից. ԼՄ նիդ.
Իւնէ Ե- Ե-: || * Յիսուսի. ԼՄ + Գրէ-դ-դ-է. Հմմտ.
վեր. 12.17. || * Աստուծոյ. ԼՄ նիդ.՝ Տեւան, եւ
յաւ.՝ Դ-յի. || * Երկրպագեա. այսպէս եւ ԼՄ.
անսովոր ձեւ ի Թ (տ. վեր. զծան. ի՛ 13.8) որ ստ.
22.9 գրէ՝ պագ երկիր. || * Քանգի մինչեւ ցմար-

գաբէութիւն. յայտ վայրի Թ առնմին է, եւ առնման ամենայն ծանօթ Յուն. ձձ. — Յ ունի այսպէս՝ բանգի վկայութիւնն Յիսուսի է Հոգին Մարգարեութեան. (Հարազատութիւն բանիցս այսոցիկ կեզակարծ է, ա. զՀամեմ. Յուն. օրր.). իսկ ԼՄ այլապէս եւ ոչ կարի իմն գիւրահատ օրինակաւ՝ լի Հայաթիւն Յիսուսի է՝ (ԼՄ + Ե) Հոգիւն ուրիշ ու է Լոգոսիւն էր, որք եւ նիւզ.՝ Ինչէ հարազատութիւն Յիսուսի է Երեմի, Եւ Լոգի Լոգոսիւնէն. այս յաւելում, որ դրեթէ ըստ ամենայնի միաբանի ընդ բնգ. որ ի Թ, Թուի Թէ ըստ Թ մուծեալ իցէ ի Լ (ի սկզբանէ՝ արգելք, ի բուն իսկ Թարգմանչէն, եթէ յետոյ յօտար ձեռանէ, չէ՛ մարթ հաւատաւան ցուցանել), Թերեւս առ ի մեկնադոյնս իմն լուսաւորելոյ զիմացում բանիցդ. « լի Հայաթիւն Յիսուսի է եւն. »

11. « Զերկին. ԼՄ լիւթիւն. Հմմտ. վեր. 4.1 : || « Ամուտտիկ. ԼՄ -հ- : || « Եւ (երր.) = Յ, այնպէս եւ ԼՄ, իսկ Լ զնց. : || « Կօրի = Յ (ընդն.), պակ. ի ԼՄ. — Հմմտ. վեր. 6.2, 1.5, 3.7, 14, եւ Եւ. 11.3, 4 : — Սովին բանիւ Յայտնութեան պաշտի Գրիգոր Նարեկացի ի վկայութիւն յիւրում « Ներբողի Սրբոյ Խաչին » (« Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Նարեկացոյ երկրորդ մատեն ճառից » եւն., ապ. ի Վենետիկ 1827, էջ 49) տեսլով, բայց ոչ բառ առ բառ համեմատ հայերէն բնգ. որ ի Թ, այսպէս. « Որ ի Յայտնութեանն իրրեւ առակաւ պատմաբանեցար ի տեսողէն, զանցեալն իրրեւ զապառնիս նշանակեալ, գառն հեծեալ ի ճերմակ երկվար. եւ զգիմեցումն Ժպրհութեան վիշապին վանեալ » : Յոր ապա յարեալ ի մէջ բերէ զԵւ. 11.17 (Հմմտ. 1.4, 8, 4.8, եւ 16.5) դրեթէ ամենայն

իրօք նոյնաբանութեամբ, եւ այն՝ անշուշտ ըստ նախկին անվրէպ ընթերցուածոյ զոր ունէր ի բնէթ, օրինակ զայս. «Ուստի եւ խոստովանեցաւ ի վերին աթոռոյն շրջան բազմեւոցն, Տէր ամենակալ, որ եմ եւ որ եր, եւ որ յապայսն յուսով յայտնեսցի»։ Հմմտ. ստ. զծան. ի 20. 11, եւս եւ Նորայր, Կորին եւն., էջ 420։

12. * Իբրեւ. համաձայն Յուն. Աղեքս. օր. եւ այլոց ձձ. — հանգոյն այլոց օրր. բցթ. Յ. որպէս եւ ԼՄ. || * Զջառս հրեղեմս. ճշգրտագոյն ըստ Յ ունին ԼՄ՝ Բ-ց հրդ. հմմտ. վեր. զծան. ի 1. 14 եւ 2. 18. || * Պսակ բազում. ճշգրտ. ըստ Յ՝ պսակը (կամ քաղը, տ. վեր. զծան. ի 12. 3 եւ 13. 1) բազումը, զոր ԼՄ իբրեւ զհյց. խնդ. առնուն՝ պալա քաղաք։ || * Անուանս ունելով զրեալս. համեմատ Յուն. Սին. օր. (ըստ որում ուղղեալ է) եւ այլոց ձձ., ուր Յ ըստ այլոց օրր.՝ ունելով աւուսն զրեալ, սմին նման եւ ԼՄ՝ եւս ունիւր աւուսն էրեւել։ || * Կարե գիտել. ԼՄ լոկ՝ էրեւել = Յ. Հմմտ. վեր. 2. 17. 3. 12։

13. * Զիցեամբ. ԼՄ շեւեւ (ըստ Լ-մ՝ շեւեւ)։ || * Անկեալ. անդէպ եւ սակաւիկ ինչ մթին բացատրութիւն. ԼՄ ունին՝ ներկեւել — Պէսպէս են ընթերցուածք ի Յուն. օրր. իսկ, յորոց կէսքն (Սինէական ձ. եւ հետեւողք իւր), որոց զհետ երթայ եւ Յ, գրեն՝ περιεραμμένον = սրսկեալ (հմմտ. Թի. 19. 21, որ եւ այլուր, Ղեւ. 14. 7, Յ1, Թի. 8. 7, 19. 18, 19, Թարգմանի՝ ցանել), եւ կէսքն (Աղեքսանդրեան ձ. եւ ընթացակիցք իւր)՝ βεβαμμένον = բացեալ (հմմտ. Ղեւ. 4. 6, 17, 9. 9, 11. 32, 14. 6, 16, Յ1, Թի. 19. 18, Հաթ. 2. 14, 4 Թգ. 8. 18, Սգ.

67.24, 74.16.24, 84.13.28), կամ՝ քաքաւեալ (Եւ. 12.22), կամ՝ մխեալ (Երկ. 33.24, Յես. 3.18), եւ կամ՝ ցերկեալ (այսպէս թարգմանի ի մեզ Յուն. բառդ այդ Յոր. 9.31, 7ն. 4.30, 5.21), եւ այլքն այլազգ ինչ եւս: — Հստ այսմ թուի թէ Թ ի կիր առնու արկեալ, առնովոր իմն օրինակաւ, փխկ. քաքաւեալ, կամ ցերկեալ, եթէ չիցէ համարելի վրիպակ գրութիւն: — Հմմտ. Ես. 63.1—3. || * Որ. ԼՄ եւ = Յ. || * Կոչի = Յ, զոր ԼՄ գնեն յանկ. || * Բաճճ = Յ. առանց յօդի ԼՄ՝ քաւ.:

14. * Եւ զաւրավարք երկնից եւ զաւրք երկնից. վայրապար կրկնաբանութիւն, զոր՝ կարծեմ թէ հետեւողութեամբ՝ ունին եւ ԼՄ. բաւական էր ըստ Յ թարգմանել կամ՝ եւ զաւրավարք երկնից (Հմմտ. վեր. 9.16), կամ՝ եւ զաւրք երկնից (Հմմտ. խոն. հմր. 19). փխկ. երկնից, որպէս ընթեռնուն նաեւ երկու Յուն. ձձ., Յ ունի՝ յերկինս: || * Երթային զհետ նորա. փոփոխմամբ կարգի բառից Լ՝ շնոյ երթային նորա: || * Սպիտակաւք = Յ, զնց. ԼՄ, իսկ Ոսկան = Թ: || * Զգեցեալ, ԼՄ — +: || * Բեհեզ սպիտակ սուրբ = Յ, ուր շրջելով զկարգն ԼՄ բազմաբար՝ քննելու ռաբի + եւ՝ սպիտակ: Հմմտ. վեր. հմր. 8, եւ 4.4:

15. * Ելաներ. այսպէս եւ ԼՄ. իսկ Յ ներկ. — Հմմտ. վեր. 1.10, 2.12: || * Զազինս. ԼՄ զազին: Հմմտ. Ես. 11.4: || * Հովուեսցէ եւն., հանգոյն 2.27 եւ 12.8: || * Զնոսա իբրեւ հնծան. ԼՄ համեմատ Յ ունին լոկ՝ շննա (Մ շննա): || * Յատման. ԼՄ + քաւնաւն = Յ. Հմմտ. վեր. 14.10, 19:

16. * Էր. ԼՄ աւեր = 8. || * Զգեստոյ = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ դարձանի + իւր. տ. վեր. զծան. Ի 3.4 եւ 6.11. || * Նորա. Թուի Թէ վրիպակաւ տեղափոխ արարեալ, դնելի է զկնի. զգեստոյ, նման ԼՄ՝ «պատմութեանի իւր» . 8 չաւնի. || * Երանաց Իւրոց = 8. ուր ԼՄ ո՛չ Ի դէպ դնեն՝ անդամոց իւրոց. — լորձոց յԱծջ. Մաս. Թարգմանի Ի մեզ՝ 1) երանք (= «Երեւելի մասն Ի մարմնի կից ընդ համանուն մասունսդ Երի, Երիկամունք, Երաստան, եւ Առականք, հանդերձ զսաիւ եւ ազգերբ. այսինքն սկսեալ Ի կողից եւ Ի միջաց եւ Ի վայր մինչեւ ցարձս», ՆԲՀԼ. Ի Բ.), զ. օր. Ծն. 24.2, 9, 46.26, 47.29, 49.10, 50.23, Դատ. 8.30, 15.8, Եզ. 7.17, 21.7, 47.4, — 2) բարձք (= «Մասունք մարմնոյ Ի միջոյ եւ Ի վայր իբրու կրկին բարձք կամ բարձօղ զծանրութիւն մարմնոյն. որ եւ Ազգերք. Երանք. եւ ստորին կողմանք նոցա մինչեւ Ի ծունկս եւ յուղոս կամ Ի սրունս», ՆԲՀԼ. Ի Բ.), զ. օր. Ել. 28.42, Թի. 5.21, 22, 27, Երգ. 7.1, Դն. 2.32, — 3) ազղր (= «Մասն կենդանոյ Ի միջաց եւ Ի վայր՝ մինչեւ Ի ծունկս եւ յուղոս. զիստ. Երանք. բարձք», ՆԲՀԼ. Ի Բ.), զ. օր. Ել. 32.27, Դատ. 3.16, 21, Թոր. 15.27, Երգ. 3.8, — 4) զիստ (= «Մասնուտ մասն մարմնոյ ստորին՝ Ի նոտոյից ցծունկս, յառաջոյ եւ զկնի, ուր են եւ երանք, բարձք, ազղր», ՆԲՀԼ. Ի Բ.), զ. օր. Ծն. 32.26, 31, 32, — 5) մեզ(ք) (= «Տեղին դատւոյ՝ շուրջ զպորտով եւ զորովանիւ. եւ Որովայն. փոր. Երանք. զիստ», ՆԲՀԼ. Ի Բ.), զ. օր. Սգ. 44.4. || * Եւ Ի վերայ աջոյ բարձին. սոսկ կրկնումն իմագ.

տից. ըստ ամենայն հաւանականութեան՝ յառաջագոյն յօտար ձեռանէ իբրեւ մեկնութիւն ինչ գրեալ ի լուսանցս: || * Թագաւոր. Յ նիգ.՝ անուն գրեալ, փխկ. որոյ ԼՄ նիգ.՝ ինչ իրեւ. — Հմմտ. վեր. 17. 14:

17. * Այլ. այսպէս եւ ԼՄ, համեմատ Յուն. Սին. օր. եւ այլոց ձգ., ուր Յ հանգոյն այլոց օրր. գնէ՝ մի: || * Ի վերայ արեգական. այնպէս եւ ԼՄ. իսկ Յ ունի՝ յարեգական, Կամ՝ ի մէջ արեգական: || * Ազդակեաց. Յ նիգ.՝ եւ, փխկ. որոյ ԼՄ նիգ.՝ չի: || * Ասելով = Յ. — ԼՄ գնեն -- եւլ զինի երկնի: || * Ի մեծ ընթրիս Աստուծոյ = Յ. ոչ ճշգրտութեամբ ԼՄ՝ յշինի Կծի Աստուծոյ. Հմմտ. նգ. 39. 4, 17:

18. * Եւ (աւջ.). այսպէս եւ ԼՄ. ուր Յ՝ զի: || * Եւ զմարմնս հազարապետաց = Յ, զնց. ԼՄ. || * Եւ զմարմնս հազարաց = Յ, զնց. Լ, իսկ ԼՄ = Թ. || * Հեծելոց. ԼՄ նիգ.՝ Կծի, զոր չունի եւ Յ. || * Զամենայն = Յ, պահ. ի ԼՄ. || * Զմտապից. ԼՄ ծառայի: || * Եւ զփոքրկաց. (անսովոր հալով, փխկ.՝ զփոքրկաց) եւ զմեծամեծաց = Յ, ուր ԼՄ լիկ՝ Կծի եւ Կծի. — Հմմտ. նգ. 39. 18, 20:

19. * Երկրիս. ԼՄ առանց գորշ. յ. || * Ժողովեալ, ԼՄ -- Հմմտ. վեր. 18. 1 եւ 17. 12: || * Պատերազմ, այսպէս ըստ Ե = Լ, ուր Բ գրէ՝ պատերազմն. ճշգրտ. ըստ Յ պիտի՝ զպատերազմն, զազգ. արարեալն վեր. 16. 14: || * Ընդ այն. վրիպակ, ուղղելի՝ ընդ այնմ, որպէս գրեն ԼՄ. || * Ի ձի. լաւ եւս է՝ ի յի, ըստ ԼՄ = Յ. — ԼՄ + Կծի: 20. * Ընդ նմա. ԼՄ աւելորդաբար նիգ.՝ Կծի:

զոր Լ՝ չուեն = Թ = Յ. Հմտ. վեր. 16. 13.
 || * Որ արար = Յ, ուր ԼՄ՝ ոչ առեւ. || * Որով
 (Յ ճշդիւ՝ որովք) մտորեցոյց որք [= զայնոսիկ որք]
 առին զընորհս (Յ զղորդմն. Թարգմանիչն Թուի Թէ
 վրիպանօք շփոթման ընթեռնու. տօ չάρισμα =
 զընորհս, փխկ. տօ չάραγμα = զղորդմն, եթէ չիցէ
 խորհրդով փոխանակեալ մին ընդ միւսոյ) զազա-
 նին = Յ. ո՛չ ուղիղ Թարգմանեն ԼՄ՝ եւ շէ-
 ւրեցոյց եւ եր առնալ շէւրեւ. || * Կենդա-
 նոյն. ԼՄ նխդ. եւ. || * Ընկեցին. հաւանական
 կարծեօք վրիպակ գրչութիւն, փխկ.՝ ընկեցան =
 Յ (տ. վեր. զծան. Ի 8.7 եւ 12.9). սա յաւ.՝ եր-
 կոքին. — դարձեալ կամակորեն ԼՄ՝ ոչին շէ-
 (ըստ ծան. Զօհրապեանի, Լ յօրինակին. ոչին
 շէ.) || * Հրոյն = Յ, առանց յօդի ԼՄ.
 || * Բորբոքելոյ. ԼՄ պրեքելոյ. տ. վեր. զծան. Ի 4.8,
 8.8, եւ հմտ. ներք. 21.10, նոյնպէս Ես. 30.33
 «... սրտմտութիւն Տեառն իբրեւ զձոր լի ծծմբով
 բորբոքեալ», եւ Դն. 7.11 «... մինչեւ բարձրով
 դազանն եւ կորեալ. եւ մարմին նորա տուաւ յայ-
 րումն հրոյ»:

21. * Մնացեալքն. ԼՄ պրեք. առ այս տ. վեր.
 զծան. Ի 9.20. || * Սպանան = Յ. ոչ ճշգրիտ
 ԼՄ՝ Դաւ. || * Սրով = Յ, ուր ոչ Ի դէպ ԼՄ՝
 Ի ուր. — հմտ. ἀποκτείνειν ἐν βομφαλῇ = սպանա-
 նել սրով (Թի. 31.8, 2 Թգ. 12.9, 3 Թգ. 2.8,
 52, 2 Մն. 21.4, 1 Եզր. 1.53, 1 Մակ. 5.28),
 կամ՝ կոտորել սրով (3 Թգ. 19.1, 10, 14, 2 Մն.
 36.17, Ամ. 4.10), իբրեւ կր. Թարգմանի ուրեք
 եւ՝ մեռանել սրով (Եր. 38.2). || * Հեծելոցն.
 անշուշտ վրիպակ գրչաց, ուղղելի ըստ ԼՄ = Թ

հեշեշ. — ԼՄ եւ Յ միօրինակ + է վերայ յնշ. || * Ի բերանոյ. Յ նիւղ.՝ որ ելանէր, որ պակ. Ի Թ յայտնապէս վրիպանօք անփութութեան ընդօրինակողաց. — այլազգ. դարձուածով եւ յաւելուածով ԼՄ՝ յորոյ բերանոյ ելնէր անշ. || * Ի մարմնոյ. այսպէս գրէ Ե. զուղիղ ընթերցուածն ունի Բ՝ Ի մարմնոց = Յ, որում միարան են եւ ԼՄ.

Ի. 1. * Հրշտակ (տ. վեր. 3. 1). ԼՄ նիւղ.՝ աշ. || * Ունելով = Յ ընդն. ներկ., զոր ԼՄ փոխեն՝ եւ անէր. || * Զբանալիս. ԼՄ շէնչան. երկօքին եւս = Յ (սա եզ.). — κλείς յԱծչ. Մատ. Թարգմանի Ի մեզ մերթ՝ բանալի (Դտ. 3. 25, 1 Մն. 9. 27 [մեւս Թարգմ., հրտ. Խալաթեանց՝ փակ]), եւ մերթ՝ փականք (Ես. 22. 22, Մթ. 16. 19, Ղկ. 11. 52), Հմմտ. եւ վեր. 1. 18, 3. 7, 9. 1. || * Անդնդոց = Յ, փխկ. որոյ ԼՄ պիտակարար դնեն՝ դժոխոց. առ այս տ. վեր. զծան. Ի 9. 1, 11, 11. 7, 17. 8, եւ Հմմտ. Խոն. Հմր. 3. || * Շղթայ = Յ, ուր ԼՄ՝ շղթայ. || * Ի ձեռքին իւրում. ԼՄ նոյնպէս, համաձայն Յուն. Սինէական օր. եւ այլում Իմիք ձ., ուր Յ ըստ բաղմաց Ի Յուն. օրր. ունի՝ Ի վերայ ձեռքին իւրոյ. — Հմմտ. վեր. 1. 18, 5. 1, 9. 1, 18. 1.

2. * Կալաւ = Յ, դիպողազոյն քան զԼՄ՝ շիւղեւոց. — κρατείν ստէպ Ի Ս. Գիրս Թարգմանի Ի մեզ՝ ունել (Մթ. 9. 25, 12. 11, 14. 3, 18. 28, 29. 9, Մկ. 1. 31, 5. 41, 9. 28, Ղկ. 8. 54, այլովքն հանդերձ). || * Մեծ. չիք Ի Յ եւ ոչ Ի ԼՄ.

|| * Զաւսն զառաջին = Յ, ուր Լ գնէ լոկ՝ շաւսն,
 իսկ Լ՝Մ համանման թՅ ունին՝ շն առաջն :
 || * Մատնիք. լաւ եւս ԼՄ՝ Բանարկաւ = Յ. առ
 այս ա. վեր. գծան. Ի 12.9. || * Զնագար. սոյն.
 պէս ունին եւ Լ՝Մ. իսկ Լ՝ հաշւ = Յ. —
 Հմմտ. Ես. 24.22 :

Յ. * Յանդունդս. յառաջ քան զբառս զայս,
 անշուշտ դարձեալ անմտադրութեամբ ընդօրինա-
 կողաց, պակ. եւս զնա, որպէս անվրէպ ունին
 ԼՄ = Յ. — զկնի բառիս յանդունդս աւելադրու-
 թեամբ յաւ. ԼՄ՝ Գծից. || * Եւ կապեաց. չիք
 Ի Յ եւ ոչ Ի ԼՄ. այլ սակայն ա. զՀամեմատ.
 Յուն. օրր. || * Ի վերայ նորա = Յ. ոչ ճշդու-
 թեամբ ԼՄ՝ զնա. || * Մի՛ եւս. ԼՄ նիւդ.՝ ալ.
 || * Զազինս. ԼՄ շաւս. Հմմտ. վեր. 13.14, 16.13.
 || * Եւ (չորր). զնց. Յ եւ ԼՄ. յայտմ միաբան
 գտանի թ ոմանց Ի Յուն. 33. || * Այսորիկ.
 յարմարադոյն թուի ԼՄ՝ շնորհիւ. || * Լուծանիլ.
 այսպէս եւ Լ՝. լաւ եւս գրեն ԼՄ՝ լաւանիլ. Յ
 նիւդ. իսկ ԼՄ յաւ.՝ նա, որ ըստ ամենայն հաւ-
 անականութեան լոկ անմտադրութեամբ ընդօրինա-
 կչաց Ի բաց թողեալ է Ի թ. || * Ի փոքր ժամա-
 նակ. անսովոր մակբայակերպ ասացուած, փխկ.
 փոքր ժամանակ = Յ միքրօն խրօնօն, Հմմտ. վեր.
 6.11 խրօնօն միքրօն = ժամանակ փոքր. ըստ նմին
 օրինակի Յճ. 12.33 էւ միքրօն խրօնօն = « փոքր
 մեւս եւս ժամանակ », եւ Յճ. 7.33 էւ խրօնօն մի-
 քրօն = « փոքր մեւս եւս ժամանակ ». — ո՛չ ճշգրտիւ
 ունին ԼՄ՝ աւել. Ի Ժամանակ, որ մանաւանդ Ի դէպ
 դայ Յուն. ասացածիս ծնւոյն խրօնօն, Հմմտ. Գծ.
 14.27 (28) խրօնօն օսւ ծնւոյն = « Ժամանակ (ս) ոչ
 Յայտնութիւն Յովհ., Էրա. Մարտա :

աւան(ս)», նմանապէս ὁλίγον = «աւան փ» (իմա՝ ժամանակ), Մկ. 6.31, կամ՝ «աւանի բն», 1Գտ. 1.6, եւ πρὸς ὁλίγον = «աւան փ» (իմա՝ ժամանակ), Յկ. 4.14(15): — Հմմտ. վեր. 17.10.

4. * Ի նոսա. ԼՄ է վերջ նշոյ: — Հմմտ. Դն. 7.9: || * Դատաստան. այսինքն՝ իշխանութիւն եւ գործ դատելոյ՝ դատաստան առնելոյ. Յ քրիսա (որ ի Ս. Գիրս պէսպէս օրինակօք թարգմանի ի մեզ, յաճախադոյնս՝ դատաստան, գ. օր. Եւ. 18.22, Թի. 35.24, 29, 36.13, Երկ. 4.8, եւ յայլ բազում տեղիս, նաեւ ստէպ՝ իրաւունք, որպէս Եւ. 23.6, Ղեւ. 18.4, 5, 20.22, այլովքն հանդերձ) յայտմ վայրի յայն միտս իմանալի է, յոր առեալ լինի Դն. 7.22 «մինչեւ եկն Հինաւուրցն, եւ ետ իրաւունքս (τὸ κριμα εἶδωκεν [Արամբրէնն ունի՝ «տուան իրաւունք», տ. Ածշ. Կպ.]) սրբոց Բարձրելոյն»։ — ուստի յանդէպս թարգմանեն ԼՄ՝ Գործաւորութիւն: որով ի Ս. Գիրս բացատրի երկիցս Յուն. ἡγεμονεύειν, Ղկ. 2.2, 3.1, եւ մի անգամ δειχαιοκρισία = «բարձրութիւն», Հռ. 2.5: || * Եւ զանձինս = Յ, խնդ. սեռի նախընթաց բային տեսի. — Թուի թէ ոչ ուղիղ իմացեալ զմիտս Յուն. բնգ.՝ վրիպանօք առ Գործաւորութիւն վերաբերեն ԼՄ զանձինս, կամ որպէս ինքեանք թարգմանեն՝ զհօգն, վասն որոյ եւ պատշաճ համարին զկնի բառիցդ Գործաւոր յաւելուլ՝ ընդել, եւ բցթ. զշղկ: || * Զարքարելոցն. ԼՄ նոյնօրինակ. սոյն առանձին ընթերցուած սեպհական է Հայերէն թարգմանութեանցս Թ եւ (Թուի՝ թէ նմանողաց նորին) ԼՄ. իսկ Յ ունի՝ զյխատելոցն: — Հմմտ. վեր. 6.9: || * Անուանն, այլակերպ ԼՄ՝ Վարդապետութիւն = Յ: || * Բանին. ԼՄ

+ Աստուծոյ = Յ. — Հմմտ. վեր. 1.9. || * Որք = Յ, զոր ըստ իմաստին գիպողապէս փոխեն ԼՄ՝ չէր, եւ նիւթ.՝ է- = Յ. || * Պագին երկիր. ԼՄ երկիր գ-իքն. || * Եւ (Յ եւ ոչ) պատկերի նորա = Յ, պակ. Ի ԼՄ. || * Դրոշմ. լաւ եւս ԼՄ՝ չէր չճ = Յ. — ԼՄ + նոր, զոր Յ եւս բցթ. || * Ի վերայ ճակատու = Յ, ուր ԼՄ՝ է հաւան + իւրեանց. || * Եւ ձեռքն. Յ եւ Ի վերայ ձեռքն. իսկ ԼՄ՝ է- + 'ւ" է ժբոյ + -ւ- (Մ -ւ-)" յե-ն. — Հմմտ. վեր. 11.7, 13.15. || * Կեցցեն. Յ կեցին. իսկ ԼՄ վրիպակաւ՝ ի-ցին (ՆԲՀԼ. Ի Բ. կեամ յուշ առնէ՝ Թէ չի գրչաց շփոթին երրեմն՝ կալ եւ կեալ, եկաց եւ եկեաց ք եւն.). || * Թագաւորեսցեն. ԼՄ Թագաւորեցին = Յ. || * Զնազար. Լ հաւ = Յ, ուր ԼՄ՝ Դնէ- է հաւ = — Հմմտ. խոն. 22.5, եւ Դն. 7.18, 27 «Եւ առցեն զթագաւորութիւնն սուրբ Բարձրելոյն, եւ կալցին զնա մինչեւ յաւիտեանս յաւիտենից». — «Եւ Թագաւորութիւն եւ իշխանութիւն եւ մեծութիւն Թագաւորաց որ Ի ներքոյ ամենայն երկնից՝ տուաւ սրբոց Բարձրելոյն. եւ արքայութիւն նորա արքայութիւն յաւիտենական» եւն. — Սոյն այս տեղի Յտ. է բուն եւ գլխաւոր վկայութիւն Ս. Գրոց վասն վարդապետութեան ազանդաւորաց հաղարամեայց, յաղագս հաղարամեան Թագաւորութեանն Քրիստոսի Ի վերայ երկրի զկնի հասարակաց յարութեան:

5. * Եւ (առջ.). ԼՄ նոյնպէս, համեմատ բազմաց Ի Յուն. օրր. — Յ բցթ.՝ հանգոյն այլոց ձգ. || * Մնացորդք (տ. վեր. զԺան. Ի 9.20) մեռելոցն = Յ, ուր ԼՄ բոլորովին այլակերպք ունին՝

Եւ յետ այսորէի է յետեւց։ || * Ոչ եւս եկեսցեն. ա-
ղաւաղեալ գորշութիւն, ուղղելի՝ ո՛չ եւս կեցցեն.
Յ՝ ո՛չ կեցին. զոր ԼՄ այլափոխեն՝ ոչ ոք եկաց։ —
Այս՝ ըստ օրինակի Ես. 26. 14 « Իսկ մեռեալք
զկեանս ոչ տեսանիցեն » եւն.։ || * Մինչեւ կա-
տարեսցին . . . հազար ամն = Յ. այլապէս դար-
ձուածով ԼՄ՝ Ժննն է իսկուհի հազար տիկն.։ || * Ի
վերայ նոցա. չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ.։ || * Է. ԼՄ
նոյնպէս. Յ չունի։ || * Առաջին յարութիւնն. ընդ
հակառակն դարձուցանեն ԼՄ՝ յարութիւնն առաջին =
Յ, որ ունի ճշդիւ՝ յարութիւնն առաջին։

6. * Երանելի եմ եւ սուրբ՝ որ ունին. համա-
նման Յ՝ երանելի եւ սուրբ որ ունի. իսկ ԼՄ՝
երանի սրբոյն, որ ունի։ || * Մասն. ճահաւորապէս
(հմտ. 24. 12. 46, 64. 13. 8) քան զԼՄ քոյն։
Տ. վեր. զճան. ի 16. 19. || * Յարութեան (Թերեւս
ի բնէ՝ — բեանն) առաջնումն (Թերեւս ի ոկորան
անդ՝ — նուն)։ ԼՄ է յարութեանն առաջին = Յ.
|| * Զի. չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ.։ || * Այսոցիկ.
ԼՄ սոց.։ || * Երկրորդ մասն. այս է՝ յաւիտեանա-
կանն, հմտ. վեր. 2. 11. || * Են. ԼՄ եղցն =
Յ. || * Յիսուսի Քրիստոսի. սոյնպէս եւ ԼՄ,
ոտքա նիսդ.՝ Տեւոն. իսկ Յ ունի լոկ՝ Քրիստոսի.
ոտ եւ ԼՄ միապէս նիսդ.՝ Աստուծոյ եւ։ — Հմտ.
վեր. 1. 6, եւ զնախատիպ օրինակն Ես. 61. 6
« Բայց դուք՝ քահանայք Տեառն կոչեսիք, պաշ-
տօնեայք Աստուծոյ մերոյ անուանեսիք » եւն.։
|| * Զհազար ամ (Յ յգ.) = Յ, ուր ԼՄ՝ հազար տիկն.
— Հմտ. վեր. 5. 10.։

7. * Յորժամ կատարեսցի (լաւ եւս՝ կատա-
րեսցին) հազար ամն = Յ. շրջաբանութեամբ ԼՄ՝

յետ հաշու ածին։ || * Լուծցի սատանայ = 8. փոխելով զյօրինուած բանից ԼՄ՝ Եւթե շարանայ։ || * Եւ ելցե ի բանդէն. 8 միայն՝ ի բանդէն + իւրմէ. իսկ ԼՄ՝ Եւ հանցե ի բանդէ անդի։ || * Ի կապանաց իւրոց. չիք ոչ ի 8 եւ ոչ ի ԼՄ. — Հմմտ. վեր. հմր. 3.

8. * Եւ (առջ.) = 8, զնց. ԼՄ. || * Ելցեն. ԼՄ ելցե։ || * Մուրեցուցանել = 8. ոչ ի գէպ փոխեն ԼՄ՝ Եւ խլիւղեցեցե։ || * Զազինս. ԼՄ շաշու + միւշի։ || * Որք եմ ի ջորս անկիւնս = 8. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ ընդ շար իշխան։ — Հմմտ. վեր. 7.1, եւ Եւ. 11.12 «Եւ ժողովեացէ զկարուսեալսն Իսրայելի, եւ զցրուեալսն Յուդայ ժողովեացէ ի շորից անկեանց երկրի»։ || * Եւ (երկր.). ԼՄ նոյնպէս. 8 բցթ. — Թ եւ ԼՄ գտանին միաբանք Յուն. ձ. միում։ || * ԶԳովգ... զՄագովգ. ճշգրտադոյն փոխադրութիւն Յունին քան ԼՄ՝ շիւթ... զՄիւթ. սոքա, ԼՄ, յաւ.՝ առցե ի յիւս. այս յաւելուած պակ. եւ ի 8. || * Եւ (հանդոյն Յուն. Սինէական օր. եւ այլոց ձձ. իսկ 8 բցթ.) ժողովել զնոսա = 8. այլափոխութեամբ եւ յաւելուածովք կամակորեն զիմաստն ԼՄ՝ ժողովել նոսա + շաշու շար։ || * Առ ի պատերազմ. այսպէս ըստ Ե. նախնական ճշգրիտ ընթերցուածն է Բ՝ առ ի պատերազմն = 8. իսկ ԼՄ սենին՝ ի պատերազմ։ || * Որոց = 8, սոյնպէս եւ ԼՄ՝, ուր Լ՝ որոց։ || * Թիւն = 8, առանց յօդի ԼՄ՝ Թիւ. — 8 եւ ԼՄ միօրինակ յաւ.՝ նոցա, զոր բցթ. նաեւ բազումք ի Յուն. ձձ.։ || * Եւ չիք ի 8 եւ ոչ ի ԼՄ. — Հմմտ. Եւ. 38.2 — 39.16.

9. * Ելցեն. ԼՄ նոյնպէս. ըստ իմաստին ճշգ.

գրիտ . Յ ունի ելին , անոր . կտր . , « մարգարէական անց . ժամանակ » կոչեցեալ , որ առեալ լինի փխկ . ապ . , այսպէս եւ ի ներքոյ . || * Ի վերայ լայնութեան = Յ . ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ է ԼՄ՝ (- ԼՄ՝) : Հմմտ . Ամբ . 1 . 6 « . . . որ գնայ ընդ լայնութիւն երկրի » : || * Երկրիս . ԼՄ առանց դմբ . յ . : || * Պատերազմեցին մինչեւ ի սիրելի . աղաւաղութեամբ կամակորեալ ի գրչաց . — Թուի թէ ի սկզբան անդ . դրեալ էր՝ պատեցեն (Յ անոր . կտր . , տ . վեր .) զբանակն (կամ՝ զբանակս) սրբոցն եւ զքաղաքն սիրելի = Յ . ապա պատեցեն զիսկաւ փոխեցաւ ի պատերազմեցեն (ըստ Ե , - ցին ըստ Բ) . ըստ այսմ հարկ եղեւ մուծանել զնիս . ընդ . — Թուն . բառն $\chi\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\sigma\epsilon\iota\nu$ բաց ի յայսմ տեղեղէ միայն մի անգամ եւս գտանի ի Թուն . Ած . Մատ . , այս է՝ 4 Թգ . 3 . 25 , ուր ի մեզ Թարգմանի՝ պատել (« եւ պատեցան [$\epsilon\chi\upsilon\chi\lambda\epsilon\upsilon\sigma\alpha\nu$] պարսաւորք եւ հարին զնա ») . առաւել սողորական է համաշունն $\chi\upsilon\lambda\omicron\upsilon\nu$, որ պէսպէս օրինակաւ Թարգմանի ի մեզ . 1) պատել (Գծ . 14 . 19 (20)) , 2) շուրջ պատել (Ղկ . 21 . 20) , 3) շուրջ զալ (Եբ . 11 . 30) , 4) շուրջ լինել (ԹՀ . 10 . 24) : — ԼՄ ոչ բոլորովին ուղիղ Թարգմանեն՝ պարեցեն շուրջ (Ոսկան չունի շուրջ) շուրջ . « քանի » , եւ շուրջին « քանի » (փխկ . եւ շուրջին « քանի » , որպէս ճշգրութեամբ ունի եւ Ոսկան) . — « քաղաքն սիրելի » է՝ Երուսաղէմ , « սիրտ երկրի » , Հմմտ . Եզ . 38 . 8 , 12 . իսկ առ « բանակն սրբոց » տ . Երկ . 23 . 14 : || * Էջ = Յ , զոր ԼՄ դիպողագոյն (տ . վեր . ելցեն եւն .) դնեն յապ . էջն : || * ՅԱստուծոյ յերկնից . միաբան ընդ ոմանս ի Թուն . օրր . — նմանապէս Լ՝ յերկնից տ . է (է պակ . ի ԼՄ) յԱստուծոյ , հանգոյն

այլոց Յուն. ձձ. (Մ քնէ զբառդ յերկնէն զկնի առ ի յԱստուծոյ). — Իսկ Յ ունի լոկ՝ յերկնից: || * Եկեր = Յ, սակայն պատշաճագոյն ըստ իմաստին (տ. վեր.) ԼՄ՝ կերէցէ: — Այս յետին կատարած՝ ըստ օրինակի Եզ. 38. 22 և . . . եւ հուր եւ ծծումբ տեղացից ի վերայ նորա և եւն., եւ 39. 6 և եւ առաքեցից հուր ի վերայ Մազովգայ և եւն.:

10. * Եւ բանսարկուն (տ. վեր. զծան. ի 12. 9) մինչեւ ի բառդ ծծմբոյն, բան առ բան ճշգիր = Յ. զոր վրիպանօք ամենեւին այլափոխեալ կամակորեն ԼՄ՝ եւ զլուր-իւնին նոցա զսորանայ՝ որ ճշգրեցայ զնոս (այս եւթն բառք պակ. ի Լ. 11). Եւ որչից զնոս ի ծնն հրոյ եւ ծծմբոյ: Հմմտ. վեր. 19. 20: || * Ուր. Յ + եւ. այս շղկ. պակ. նոյնպէս ի Յուն. Սին. օր. եւ յայլ ձձ. — փիկ. եւ ԼՄ յաւ.՝ եր: || * Սատանայ. վրիպակ գրութիւն, Թերեւս սխալ ընթերցմամբ նախագոյն իմն համառօտագրութեան, ուղղելի ըստ ԼՄ = Յ՝ սուտ. Հմմտ. վեր. 16. 13 եւ 19. 20. — ψευδοπροφήτης = սուտ մարգարէ, Մթ. 7. 13, 24. 11, 24, եւ յայլ տեղիս Ս. Գրոց: || * Տանջեսցին. ԼՄ շարժեցին. երկոցին եւս Թարգմանութիւնք = Յ. Հմմտ. վեր. զծան. ի 9. 8, եւ 14. 10, 11: || * Ի տուն եւ ի գիշերի = Յ. ոչ ճշգրտիւ ԼՄ՝ շարժեցին եւ զիշեր. տ. վեր. զծան. ի 4. 8: || * Յանիտեանս յանիտենից = Յ, պակ. ի ԼՄ:

11. * Մեծ եւ սպիտակ. Յ ունի՝ մեծ սպիտակ. Իսկ ԼՄ հակադարձեն՝ ալիքի ժոռ: Հմմտ. վեր. 4. 2: || * Որ (= զայն որ) նստեր (Յ ընդն.՝ և զնստեալն) ի վերայ նորա = Յ. նուազ ճահաւոր դարձուածով ԼՄ՝ ի վերայ նորա նստեալ: — Հմմտ.

Դն. 7.9, Ես. 6.1. || * Երեսաց, ԼՄ-ն. || * Փախեալ = 8, ուր ԼՄ ոչ ճշգրիտ եւ նախակարգ յաւելուածով՝ երկնքն եւ ինքն — Հմտ. վեր. 16.20. || * Երկին. ԼՄ երկնք. || * Եւ տեղի եւն. Հմտ. Դն. 2.38. — Զսոյն զայս բանս Յաւներեւ ըստ Թ, մասամբ իւրիջ բառ առ բառ, յառաջ բերէ Գրիգոր Նարեկացի յիւրում «Ներբողի Սրբոյ Աստուածածնին» («Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Նարեկացւոյ երկրորդ մատեն ճառից» եւն. — տպ. Վենետիկ, 1827, էջ 71), այսու օրինակաւ. «Որում երգակցեալ վեհին Յովհաննու ի բանն Յայտնութեան ասէ հիացմամբ. փախեալ երկին եւ երկիր ի մի սասանութիւն ի դիմաց էին, եւ տեղի ո'չ գտաւ» (Հմտ. վեր. զծան. ի 19.11, նաեւ Նորայր, Կորիւն եւն., էջ 420). զայսմանէ լայնադոյնս տ. ի Ներածութեան.

12. * Եւ (երկր.). զնց. ԼՄ = 8. յայտմ Թ միարան է Յուն. Սինէական ձ. || * Զմեծամեծս = 8, որպէս ունին եւ ԼմՄ, ուր Լ՝ ԴձմԴձ, || * Գիրս . . . գիրս. անշուշտ սոսկ վրիպակ գրութիւն, ընթեռնի՝ գիրք . . . գիրք = 8, ուր ԼՄ ունին՝ էրեւն . . . էրէտ. || * Բացան (առջ.) = 8, զոր յանկ. զնեն ԼՄ՝ Բանայն. || * Բացան (երկր.). ԼՄ Բացա = 9, — Հմտ. Դն. 7.10 «ատեան նստաւ եւ դպրութիւնք բացան» եւս եւ Մզ. 3.16, Եր. 17.1. || * Որ են (8 է) = 8, զնց. ԼՄ. || * Կենդանութեան. ԼՄ Կենց. առ այս տ. վեր. զծան. ի 13.8. || * Մեռեալքն = 8. առանց յօդի ԼՄ. || * Ի գիրսն = 8, բցթ. ԼՄ. || * Եւ գործք նոցա. Թուի Թէ Թ ընթեռնոյր ի Յուն. նախագաղափար պատճենին իւրում չալ, եւ, փխկ.

ռատ, ըստ, որպէս ունի Յ համաձայն ամենայն ծա-
նօթ Յուն. ձձ., որոց գտանին միաբանք եւ ԼՄ՝
ըստ Բրտոյ Իւրեանց. թէպէտ եւ մարթի համարել
զՀայ. բնգ. յետոյ փոփոխեալ յօտար ձեռանէ: —
Հմմտ. Հռ. Զ. 8 հհ.:

13. * Զմեռեալսն = Յ, առանց յօդի ԼՄ:
|| * Որ ի նմա էին (Յ չունի էին) = Յ, փխկ. որոյ
ԼՄ գնեն լոկ՝ Իւր: — Ապա Յ եւ նման սմին ԼՄ
յաւ.՝ եւ խն եւ դժոխ (Հմմտ. վեր. 6. 8) ետուն
(պակ. ետուն ի ԼՄ) զմեռեալս որ ի նոսա (ԼՄ՝
ըւրեանց Ժողով), եւ դարեցան Իւրեանցը ըստ Բր-
տոյ Իւրեանց: Պակասութիւն բանիցս այսօցիկ ի Թ,
եթէ չիցեն վրիպակաւ եւեթ ի բաց Թողեալ, զար-
մանալի եւ նորանշան է: — Այս է հասարակաց յա-
րութիւնն, ըստ Ես. 26. 19 «Յարիցեն մեռեալք եւ
կանգնեացին որ իցեն ի գերեզմանս» եւն.:

14. * Եւ (առջ.) = Յ, զնց. ԼՄ: || * Ըն-
կեցան = Յ, ուր ԼՄ ո՛չ ճշդիւ՝ խոնարհ: Հմմտ.
վեր. 19. 20, եւ խոն. 21. 8: || * Սա է մահն եր-
կրորդ. ճշդիւ սմին հանգոյն ունին եւ ոմանք ի
Յուն. ձձ., իսկ Յ ըստ այլոց օրր. չարադատէ այս-
պէս՝ սա մահն երկրորդն է. — չորեքին բառքս այ-
սօցիկ պակ. ի ԼՄ. իսկ Ոսկան համանման Թ ունի՝
այս է խն եւրոպոյ: — Ապա Յ համաձայն ոմանց ի
Յուն. ձձ. յաւ.՝ լինն նրոյն, զորս բցթ. այլ ձձ.,
որոց գտանին միաբանք եւ ԼՄ: — Բովանդակ հա-
տուածդ «սա է մահն երկրորդ, լինն նրոյն» պակ.
որպէս ի ԼՄ, նոյնպէս առ ոմանս ի Յուն. ձձ.:

15. * Որ ո՛չ. Լ անդէպ՝ որ ո՛չ ո՛ր, լաւ եւս է
ըստ ԼՄ՝ որ ո՛ր ո՛ր. իսկ Յ ունի՝ երե որ ոգ. սա
եւ հանգոյն սմին ԼՄ նխդ.՝ եւ: || * Գրեալ ի

գիրս կենդանութեան . այլագունակ եւ փոփոխմամբ
կարգի բառից ԼՄ՝ է էէնն կենն էրեն = 8 . —
Հմմտ. վեր. հմր. 12 , եւ 3 . 8 , 13 . 8 , 17 . 8 , եւ
ներք. 21 . 27 , 22 . 19 . || * Ընկեցաւ . ԼՄ - րէն .
տ. վեր. զծան. ի 8 . 7 .

ԻԱ. 1. * Զերկինս քափուր՝ եւ զերկիր քա-
փուր . կարի նորանշան եւ անկարծելի Թարգմա-
նութիւն . — Յ ունի ըստ միօրինակ ընթերցու-
ծոյ համօրէն Յուն. ձձ՝ սօքանօն քաւօն քալ յփն
քաւփն , զոր ուղղապէս Թարգմանեն ԼՄ՝ երկնն նօր՝
եւ երկնն նօր . — Թարգմանիչն մեր ակներեւ ըն-
թեռնու սօքանօն քաւօն քալ յփն քաւփն , չփոթելով
զբառք քաւօնօ , նոր , ընդ նոյնաձայն քաւօնօ , քա-
փուր , դասարկ , սնոտի , ունայն , ընդունայն .
քանզի աւ եւ է ոչ միայն ըստ արտաբերութեան
յետնոց հաւասարազօր երեւին , այլ՝ որպէս կարծի՝
վաղ ուրեմն նոյնահնչիւն կամ նմանահնչիւն եզեն
առ Յոյնս . ուստի յաճախ գտանին ի Յուն. ձձ .
Ս . Գրոց այսպիսի ուղղագրական վրիպակք եւ թիւր-
իմացութիւնք , փոխանակութեամբ ձայնաւոր տա-
ռիցն եւ երկբարբառոց ընդ միմեանց (ըստ մասին
itacismus , իտականութիւն , կոչեցեալ) : Վասն որոյ
եւ մարթ իսկ է արդեւք զվերասացեալ վրիպանս
չփոթութեան համարել մանաւանդ Յուն . նախագա-
ղափառ օրինակին , քան եթէ Հայ Թարգմանչին : —
Հմմտ. Ես . 65 . 17 « Զի եղիցին երկինք նոր եւ եր-
կիր նոր , եւ ոչ եւս յիշեսցեն զառաջինսն » եւն .
նոյնպէս 66 . 22 « Զոր օրինակ երկինք նոր եւ երկիր

նոր, զոր եսն առնեմ կալ առաջի իմ: Եւն. Պար-
ձեալ 2 Պա. 3. 13 «Նորոյ երկնից եւ նորոյ երկրի
ըստ աւետեացն հայեցեալ սպասեմք, յորս արգա-
րութիւնն բնակէ»: || * Եւ քափուք երկին եւ եր-
կիր. ինձ այսպէս թուի՝ թէ սոյն այս աղաւաղու-
թիւն Հայ. Բնգ. գրելի է ընդօրինակողաց, ան-
շուշտ հետեւարար նախընթաց կրկին բառից քա-
փուք. ըստ Յ ուղղելի է օրինակ զայս՝ քանզի ա-
ռաջին երկինք եւ առաջին երկիր. նման սմին ու-
նին ԼՄ՝ Բնգ. առաջին երկնք եւ երկիր (Ոսկան՝ ա-
ռաջին երկնք եւ երկիր): || * Անց. ԼՄ Եւն. իսկ Յ
անցին (կամ ճշգրիտ՝ զնացին). ԹԼՄ համեմատ եւ
ոմանց ի Յուն. օրր. — Հմմտ. վեր. 20. 11:
|| * Ոչ եւս է = Յ. ոչ ճշգրիտ ԼՄ՝ ոչ Բնգ.:

2. * Զի. ԼՄ Եւ = Յ. || * Երուսաղեմ տեսի
նոր. փոփոխմամբ կարգի բառից ըստ իմիք խան-
գարեալ. ուղղելի է ըստ Յ՝ Երուսաղեմ (զ)նորն
տեսի, կամ լաւ եւս ըստ ԼՄ՝ շինք Երուսաղեմ քաղաք:
|| * Իջանելով = Յ ընդն. զոր ի դէպ փոխեն ԼՄ՝
շէ իջնել: || * Յերկնից յԱստուծոյ = Յ. այլա-
կերպ ԼՄ՝ յԱստուծոյ + Եւ" յերկնից: — Հմմտ. վեր.
Յ. 12, 11. 2, եւ Եր. 12. 22: || * Պատրաստեալ
մինչեւ ի վախճան համարիս. բան առ բան = Յ.
յանդէպս շրջելով զկարգ բառից այլափոխեն ԼՄ՝
շարքաբերել եւ դարձաբերել որդեւ (+ Եւ ԼՄ) հարն՝
առն իւրոյ: Հմմտ. վեր. 19. 7:

3. * Մեծ = Յ. այսպէս եւ Ոսկան. իսկ ԼՄ
բցթ. || * Յերկնից. ԼՄ նոյնպէս, համաձայն բաղ-
մաց ի Յուն. ձձ., ուր Յ հանգոյն այլոց օրր.՝ յա-
րուոյն: || * Ասելով = Յ ընդն. ներկ., փխկ. որոյ
ԼՄ գնեն՝ Եւ Եւ: || * Բնակուքիւն. ԼՄ Խորան:

(տ. վեր. զծան. ի 18.6, եւ 15.8). այս ինքն է՝
 «խորանն ճշմարտութեան զոր Տէրն կանգնեաց եւ
 ոչ մարդ» (Եբ. 8.2), «անձեռագործ խորանն»,
 «այսինքն է՝ որ ոչ յայսց արարածոց» (Եբ. 9.11),
 նախանկար տիպք երկրաւորին: || * Ընդ մարդկան
 = 8 (Հմմտ. Մթ. 26.88, Մկ. 1.13, Ղկ. 24.8,
 այլովքն հանդերձ), առաւել ճշդրիտ քան զԼՄ՝
 ի Վէլ Բարդիւն: || * Բնակեցեք. տ. վեր. զծան. ի
 7.18: || * Ժողովուրդ. ԼՄ նոյնպէս, համեմատ
 ոմանց ի Յուն. օրր., իսկ 8 ըստ այլոց ձձ.՝ ժո-
 ղովուրդք: || * Նորա եղիցին = 8, իսկ ԼՄ ընդ՝
 նա: || * Նա մինչեւ ի վախճան համարոյ. բան
 առ բան = 8, ուր ԼՄ համառօտելով ունին՝ ա-
 Ստուան Նոյ: Հմմտ. Եզ. 37.27 «Եւ եղիցի բնա-
 կութիւն (ըստ Եբր. բնգ.՝ խորան. տ. Ածչ. Կպ.)
 իմ ի դոսա, եւ եղէց դոցա յԱստուած, եւ դոքա
 եղիցին ինձ ի ժողովուրդ», այլ եւ 2 Կր. 6.16
 «Բնակեցայց ի նոսա եւ գնացից ի նոսա, եւ եղէց
 նոցա Աստուած եւ նոքա եղիցին իմ ժողովուրդք»:

4. * Սրբեցեք. յարմարագոյն թուի ԼՄ՝ Ընդ-
 (այսպէս թարգմանէ եւ Թ վեր. 7.17). Յուն. բառն
 ἁγιασθῆναι ի Ս. Գիրս պէսպէս օրինակաւ թարգմանի
 ի մեզ, յաճախագոյնս՝ ջնջել (զ. օր. Մն. 7.4, 23,
 9.18, Ել. 17.14, եւ ստէպ ի Հ. Կ., նոյնպէս Գծ.
 3.19, Կզ. 2.14, եւն.), ապա՝ եղծանել (Սիր.
 40.12), ի բացի առնել (Նէ. 13.14), լուսնալ
 (Թի. 5.23), այլովքն հանդերձ: || * Ոչ եւս իցե
 = 8, այլազդ գարձուածով ԼՄ՝ աւ եւս էջ: || * Եւ
 ո՛չ աղաղակ. ԼՄ նիւղ.՝ ո՛չ աւագ, համեմատ 8՝ եւ
 ո՛չ սուգ: || * Եւ ցաւք. ԼՄ ո՛չ ցաւք. ուր 8՝ եւ
 ո՛չ ցաւ. այսպէս թարգմանի πόνος եւ վեր. 16.10,

11, որ նշանակէ նաեւ՝ աշխատութիւն, ԿԳ. 4.13, սմին վասն թերեւս ԼՄ աւելադրութեամբ իմն յաւ.՝ եւ ո՛չ աշխատէ։ || * Ոչ եւս իցեն (8 եգ.) = 8, սւր ԼՄ դարձեալ՝ ո՛չ եւս էոյ։ || * Առաջինքն, նոյնարանութեամբ = 8. դիպողագոյն է սակայն թարգմանել զչէզոք յգ. տն̄ πρῶτα ըստ ԼՄ՝ առ-ջն (սմին հանգոյն ՄԹ. 12.48, ՂԿ. 11.26, Եր. 10.9, 2 Պտ. 2.20). սոքա միարանք ընդ 8 նիւգ.՝ շէ, զոր հանգոյն թ քցթ. եւ Յուն. Սին. եւ Աղեքս. օրր. եւ այլք. — Բանքս այս ըստ օրինակի Ես. 25.8, 35.10, 65.16—19. || * Գնացին = 8. փխկ. այսորիկ գնեն ԼՄ՝ եւնց։

5. * Ինճ. ԼՄ ցէ. 8 չունի. || * Նստերն. սոյնպէս եւ ԼՄՄ, իսկ Լ՝ նստիչ. Հմմտ. վեր. 4.2. || * Նոր առնեմ զամենայն. ճշգիւ = 8. փոփոխմամբ կարգի բառից ԼՄ՝ առնեմ զմինչեւ նոր. Ըստ օրինակի Ես. 43.19 « Զի ես աւասիկ նոր գործեմ, որ այժմ յայտնեացի եւ ծանիշիք » եւն., Հմմտ. 2 Կր. 5.17 « Բայց եթէ ոք ի Գրիստոս, նոր արարած իցէ. զի հինն անց, եւ արդ նոր եղեւ ամենայն »։ || * Ասէ. ըստ ոմին օրինակի եւ ԼՄՄ = 8, սւր Լ՝ առց, յոր յարեալ ԼՄ յաւ.՝ ցէ. որ չիք ի 8. || * Զի մինչեւ ի ճշմարիտ. ճշգիւ = 8. իսկ ԼՄ՝ այս քան ճշմարիտ եւ հաւաստիքի։ Հմմտ. վեր. 19.9, եւ խոն. 22.6։

6. * Ասաց = 8. — ԼՄ առէ, որք եւ հաւասար 8 յաւ.՝ ցէ. || * Եղէ եւ. այսպէս ունին եւ ԼՄ, համաձայն ոմանց ի Յուն. օրր. (ա. զՀամեմատ. Յուն. օրր.). իսկ 8 ըստ այլոց ձձ.՝ եղեւ (կամ ճշգիւ՝ եղեն, Հմմտ. վեր. 16.17). եւ. || * Ալփն եւ ովն = 8. ոչ բոլորովին ճշգրիտ ԼՄ՝

ուիք եւ ու (ըստ ծան. Զօհր.՝ «ի լուս. [Լի] նշանակի՝ այդ եւ +ի)։ — Հմմտ. վեր. զծան. ի 1.8. || * Կատարածն = Յ, առանց յօդի ունին ԼՄ. Հմմտ. վեր. 1.17, 2.8, եւ ներք. 22.13. || * Եւ (չորր.) չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ. || * Մարաւելոյն = Յ, բազմաբար գնեն ԼՄ. սոքա հանգոյն Յ նիւղ.՝ եւ, զոր ունի եւ Բ, այլ եղեալ զինի բայիդ տաց. || * Տաց = Յ, ի ներկ. փոխեն ԼՄ. — Յ + նմա. Թ գտանի միաբան Յուն. Սին. եւ Աղեքս. օրր. եւ այլոց ձձ. || * Յաղբիւրէ. լաւ եւս ըստ կանանի ԼՄ՝ յաղբիւրէ. || * Զրոյն = Յ, առանց յօդի ԼՄ. || * Կենդանութեան. ԼՄ Կենաց. — Հմմտ. խոն. 22.17, եւ Ես. 55.1 «Ո որ ծարաւիդ էք՝ երթայք ի ջուր. եւ որ միանգամ ոչ ունիք արծաթ, երթայք գնեցէք, եւն.։

7. * Որ յաղբեն. վայելչագոյն թուի ըստ Յ, քան ԼՄ՝ որ յաղբի. || * Զայս. ԼՄ + ափն, զոր չունի Յ. || * Եղեց. ԼՄ նիւղ.՝ եւ, որ չիք ի Յ. || * Նոցա. սոյնպէս եւ ԼՄ, համեմատ Յուն. Աղեքս. օր. եւ այլոց ձձ. — Իսկ Յ հանգոյն այլոց օրր.՝ նմա. || * Եւ նա եղիցի իմ (նախնական ընթերցուածն թուի Բ՝ ինձ = Յ, ա. զծան. ներք. Բնդ.) որդի = Յ, ուր ԼՄ բազմաբար՝ եւ նոյն եղիցին Բ՝ Կրդի. Հմմտ. 2 Թգ. 7.14 «Ես եղէց նմա ի հայր, եւ նա եղիցի ինձ յորդի», եւ Զք. 8.8 «Եւ ածից զնոսա եւ բնակեցուցից ի մէջ Երուսաղեմի, եւ եղիցին ինձ ժողովուրդ, եւ ես եղէց նոցա Աստուած ճշմարտութեամբ եւ արդարութեամբ», նոյնպէս Մթ. 5.9, Եբ. 8.10, 2 Կր. 6.16 — 18.։

8. * Իսկ = Յ. չէ ի ճահ ԼՄ՝ եւ. || * Թեքանաւատիցն եւ վատասրտացն. ԼՄ Զաւլցն եւ աւ.

հաւանք. իսկ Յ ունի՝ վատասրտացն եւ անհետա-
տիցն. — δειλός Թարգմանի ի մեզ յղովադոյնս՝
վատասիրտ (Երկ. 20.8, Դտ. 7.3, 1 Մակ. 3.38,
Մթ. 8.26, Մկ. 4.40), գուն գրեք եւ՝ երկնոս
(2 Մկ. 13.7, ուր մեւս Թարգմ. հրտ. Խալաթեանց)
դնէ՝ վատ), կամ՝ զանգիտող (Իմ. 9-14). իսկ Զբիս-
տոս նշանակէ ո՛չ Թէ քերականատ, որպէս փոխադրէ
Թ, որ մանաւանդ ի դէպ դայ Յուն. բառին ծայր-
պիտոս (Հմմտ. Մթ. 6.30, 14.31, 16.8, Ղկ. 12.28,
մի անգամ նաեւ = սակաւահաստ, Մթ. 8.26),
այլ՝ անհաստ, պէտքէս առմամբ (Հմմտ. Մթ.
17.16 (17), Մկ. 9.18 (19), ԹՀ. 20.27, 1 Կր. 6.6,
7, 12, 13, 14, 15, 1 Տմ. 5.8, Տտ. 1.15), յայտ
վայրի որպէս անհաստարիւմ, հանգոյն Ղկ. 12.40:
|| * եւ պղծոցն = Յ, պակ. ի ԼՄ. — ἐβδελυμένους
= պիղծ (Առ. 8.7), կամ՝ զարշ (Թոր. 15.16),
եւ կամ՝ զարշելի (Ես. 14.19, Ովս. 9.10): —
Ապա Յ յաւ. եւ օղանդոց, սոյնպէս ունին եւ ԼՄ,
այլ առանց շղկ. || * Պոռնկացն . . . կախարդացն
. . . կռապաղտիցն. ԼՄ դնեն զբառոք առանց դմրշ.
յ. || * եւ ամենայն դեղատուաց եւ ստոց. Յ
ունի միայն՝ եւ ամենայն ստոց. իսկ ԼՄ փոփոխ-
մամբ կարդի բառից եւ յաւելուածով՝ եւ դեղատուաց,
եւ ամենայն օրոց + ամբարշտոց, Հմմտ. Խոն. 22.15:
|| * Բաժին նոցա = Յ. այլազգ. դարձուածով՝ ԼՄ՝
որոց բաժին իւրեանց. — Տ. վեր. զծան. ի 16.19:
|| * Ի լիճ բորբորեալ. ԼՄ ի լիճ սրբեւ. Հմմտ.
վեր. 19.20 եւ 20.10, 14: || * Ման. լաւ եւս է
ԼՄ՝ Զան = Յ:

9. * Եկն. ԼՄ + ա ի. || * Մի ոմն = Յ,
ընտրեւադոյն քան զԼՄ՝ Դ. — Հմմտ. վեր. 17.1:

|| * Բաժակսն. ԼՄ $\frac{1}{2}$ օւտուտիւն. առ այդ տ. վեր-
 զծան. ի 5.8, 15.1, 6.7, 16.1, 2.3, եւ որ ի կար-
 դին: || * Զլցեալսն. ԼՄ ցեւ: || * Եւքն յետին
 հարուածովն (8 յգ.) = 8, զոր ձախողակի իմն
 դարձուածով կամակորեն ԼՄ՝ եւն լեւեւնաւն իտ-
 քանով (ուր Ոսկան՝ եւն լեւեւնաւն իտ-քանով):
 Հմմտ. վեր. 15.1: || * Եւ (երկր.) = 8, զնց. ԼՄ:
 || * Ասելով = 8 ընդն. ներկ., զոր փոխեն ԼՄ՝ ե-
 տի: || * Եւ (երր.) . այսպէս ըստ Ե, իսկ Բ չու-
 նի = ԼՄ = 8: || * Զկիցն՝ զհարսն. ըստ այսմ
 օրինակի ունին եւ ոմանք ի Յուն. օրր. (տ. զՀամե-
 մատ. Յուն. օրր.) . իսկ 8 չրջելով զկարգ բառից,
 հանգոյն այլոց Յուն. ձգ.՝ զհարսն զկիցն, զոր ԼՄ
 անպատեհ իմն յաւելուածով վրիպանօք այլափոխեն՝
 զհարսն + եւ՝ չիւն: — Հմմտ. վեր. 19.7:

10. * Տարաւ. ԼՄ աւելորդարար նխդ.՝ առ,
 Հմմտ. վեր. 17.3: || * Ոգւով = 8. Հմմտ. հոգւով
 վեր. 4.2, 17.3. — ԼՄ ունին՝ հոգւով (ԼՄ
 առանց դմբ. յ.), բայց տեղափոխ արարեալ,
 տ. ներք.: || * Ի վերայ լերին մեծի եւ բարձու.
 ճշդիւ ըստ 8՝ ի լեռան մի մեծ եւ բարձր. այլազգ
 իմն դասաւորութեամբ ԼՄ՝ ի վտան ի Բարձր եւ
 Դժ. — ըստ օրինակի Եղ. 40.2 «Եւ ած զիս ի
 տեսլեան Աստուծոյ յերկիրն Խորայելի, եւ եգ զիս
 ի վերայ լերին միոյ բարձու յոյժ, եւն. — Զկնի
 Դժ յաւ. ԼՄ՝ հոգւով, տ. վեր.: || * Զքաղաքն
 զվերին Երուսաղեմ սուրբ. այլակերպ լընթերցու-
 ծոց զորս ունին ԼՄ՝ չաղտ + Դժ եւ՝ աւել Երու-
 սաղեմ, եւ 8՝ զքաղաքն սուրբ Երուսաղեմ: || * Զի
 իջանէր = 8 ընդն. ներկ. (ըստ այսմ Բերգ. էջ
 314՝ զիջեալն), զոր ԼՄ փոխեն՝ չի իջաւ եւ (պակ.)

էր ի Լ՝)։ || * ՅԱստուծոյ. ԼՄ նիւղ.՝ առ է (ըստ Լ՝ լոկ՝ առ)։ Հմմտ. վեր. հմր. 2։

11. * Ունելով... զփառս. ԼՄ եւ ունէր զփառս. երկուքին թարգմանութիւնք = Յ. միայն թէ թ ազաւազեալ է նորանշան իմն օրինակաւ ի ներքս խառնեալ բառիւքդ լեառն խաղաղութեան, որք անտեղի եւ անիմաստ յաւելուած են անշուշտ յօտար ձեռանէ։ — Զկնի զփառս Յ եւ նման սմին ԼՄ յաւ.՝ Աստուծոյ։ Հմմտ. վեր. 15. 8, Ես. 60. 1, 2, Եզ. 43. 2։ || * Որոյ մինչեւ ի վախճան համարիս. ո՛չ ամենայնիւ ճշգրիտ ըստ Յ որ ունի բան առ բան օրինակ զայս՝ լոյսն (կամ լուսափայլութիւնն, կամ պայծառութիւնն) նորա նման (էր) ական պատուականի, օրպէս ական յասպիսոյ՝ լուսաւորի (կամ լուսափայլի) իբրեւ զակն վանի. ըստ այսմ թ բջթ. զբառս ական պատուականի, եւ լոկ բառիւս լուսաւոր բացատրէ զընդն. ներկ. Յուն. բային քրօստալ-լի՛չէւ, որ նշանակէ՝ «լինել փայլուն, պայծառ, լուսաւոր, թափանցիկ եւն. իբրեւ զակն վանի», կամ «փայլել, շողալ եւն. որպէս զակն վանի», եւ որ այլուր ի Յուն. Ածշ. Մատ. ո՛չ դտանի (Հմմտ. քրօստալլոս = բիւրեղ, վեր. 4. 6 եւ խոն. 22. 1)։ Զսոյն հատուած այլադունակ փոխադրեն ԼՄ, յորդ բանիւ եւ ըստ մասին խառնակ, այսու օրինակաւ՝ եւ եր է նմա լուսաւորութիւն նմանեալ ակնն զապուս-կանց՝ «առ յապիս առնապիսի» [«փոխ. սառնակերպ (Իմաստ. ԺԹ. 20)», ըստ Նորայրի, Կորին. եւն., էջ 421, Հմմտ. անդ. էջ 23] եւ կնորանի։ — Հմմտ. վեր. 4. 3։

12. * Որ ունէր պարիսպ = Յ. այլապէս դարձուածով ԼՄ՝ եւ էին պարիսպ նորա։ || * Ունելով Յայտնութիւն Յովն., Էրա. Մուստա։ 23

= Յ ընդն. ներկ., զոր ԼՄ ըստ օրինի փոխեն՝ եւ
 անէր. — Թ զնոյն Յուն. ընդն. ներկ. ἐχουσα մի զմիոյ
 կնի Թարգմանէ նախ՝ որ ունէր, եւ երկրորդ՝ ուն-
 ցելով. || * Եւ անուանք գրեալ էին. ըստ Յ ճշդիւ՝
 եւ անուանք գրեալս ի վերայ. հանգուեալ Թ փոխեն
 զյօրինուած բանից ԼՄ, սակայն միանգամայն ընդ-
 արձակեն մեկնողական իմն յաւելուածովք զայս
 օրինակ՝ եւ անուանէ + իւրտանչւոյն (ըստ ԼՄ՝
 իւրտանչւոյն)՝ է միւր + գրեւն՝ գրեւ էին. — Յ
 նիդ.՝ եւ ի վերայ դրանցն հրեշտակս երկստասան.
 զնոյն բանս փոքր ինչ այլակերպութեամբ նիդ. եւ
 ԼՄ՝ եւ + յերկուսն՝ գրեւն երկուսն հրեշտակս
 Սոյն այս հատուած որպէս ի Թ պակ. նոյնպէս եւ
 ի Յուն. Աղեքսանդրեան ձ. եւ յոմանս ի Թարգմա-
 նութեանց (տ. զՀամեմատ. Յուն. օրր.): || * Որ
 են = Յ, զնց. ԼՄ. || * Անուանք. սոյնպէս ունին
 եւ Յուն. Աղեքս. օր. եւ այլ ձձ., որպէս եւ ոմանք
 ի Թարգմանութեանց. իսկ Յ եւ հանգոյն նմին ԼՄ
 բցթ.: || * Յեղից որդւոցն Իսրայելի = Յ, որ սա-
 կայն նիդ.՝ երկուստասան. իսկ ԼՄ այլակերպ՝ ըս-
 երկուսն ցեղից Իսրայել: Առ այս հմր. եւ առ յա-
 ջորդս հմմտ. Եղ. 48.31 եւ որ զկնի՝ « Եւ գրունք
 քաղաքին ըստ անուանց աղգացն Իսրայելի. գրունք
 երեք ընդ կողմ հիւսիսոյ... : Եւ ընդ կողմ արեւե-
 լից... : գրունք երեք... : Եւ ընդ կողմ հարաւոյ
 ... : գրունք երեք... : Եւ ընդ կողմն ծովու... :
 գրունք երեք » եւն. :

13. * ի հիւսիսոյ. Լ գրէ՝ է հիւսիսոյ. Յայտ
 է Թէ ըստ ուղղագրութեան նախնեաց ընտրելադոյն
 է՝ հիւսիս, հիւսիսոյ (կամ եւս առաւել ըստ կանո-
 նաց՝ հիւսիսոյ) եւն. (հմմտ. ՆՅՀԼ. ի բ. « Հիւսիս ».

Հիւսիսի » . . . « գրի եւ Հիւսիւս . Հիւսիւսի . Հիւսիւս » եւն.),

14. * Այս համար աղաւաղութեամբ բնդ. ամբողջապէս խաթարեալ եւ կամակորեալ է. — Յ, որում գրեթէ ըստ ամենայնի միարանք գտանին ԼՄ, ունի զայս օրինակ՝ եւ պարբեր (Լ յգ., սակայն ըստ ԼԴՄ՝ եզ.) Կարգի շնոր (Յ ընդն. ներկ.) հիմն (հիմն. Եր. 11.10 եւ Եփ. 2.20) երկրորդ, եւ է զբոյ նոյն (ԼՄ է նոյն) երկրորդ անգամ (ԼՄ դնեն յուզ.)՝ երկրորդ անգամ իւր:

15. * Որ խաւսեր. ԼՄ ու իւր. սոքա հանգոյն Յ նիւր.՝ եւ. || * Չափ ճող, նոյնարանութեամբ = Յ մէտրոն քալաւոն, փխկ. որոյ ԼՄ ոչ ճշգրիտ եւ պիտակարար դնեն լոկ՝ եղի. — հիմն. Եզ. 40.3 « . . . եւ ի ձեռն նորա էր լար շինողաց եւ ճող քափոյ » (= κάλαμος μέτρον), 40.8 « եւ ի ձեռն առնն ճող քափոյ » (= κάλαμος τὸ μέτρον), նմանապէս՝ « քափով ճողոյն » (= ἐν τῷ καλᾶμῳ τοῦ μέτρον), Եզ. 42.16, 17, 18, 19 (այս տեղիք պակ. ի Հմբ.). հիմն. նաեւ վեր. 11.1, 2. || * Ոսկի. ԼՄ + է յեւն. իւր. այս յաւելուած պակ. եւ ի Յ. || * Չպարիսպ. ԼՄ նոյնգունակ. Յ եզ.:

16. * Եւ քաղաքն չորեքանկիւնի կայ. Թարգմանութիւն բան առ բան = Յ καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, — այլազգացոյնս իմն եւ նուազ վայելիչ ըստ հայկարանութեան փոխադրեն ԼՄ՝ եւ եր Կարգի Կարգի. — τετράγωνος ի Ս. Գիրս Թարգմանի ի մեզ կամ՝ չորեքանկիւնի (Ել. 28.16), կամ յաճախ՝ չորեքկուսի (Մն. 6.14, Ել. 27.1, 30.2, 39.9 (36.16), Եթ. 7.5, 31, Եզ. 41.21, 43.16, 45.2, 48.20 [այս տեղիք Եզ. 41.21 եւ որ ի կար-

գին չեն նշանակեալ ի Հմբ. ներք. բառին « ջորեր-
կուսի »], բացատրի սւրեք եւ՝ ի ջորս կոյս (1 Մ-ի-
10 · 11) . զսորին հակառակն՝ Կոռնի-ի օտար է ի
լեզուէ Հայ. Ածչ. Մատ. : Իսկ չեւծաւ նշանակէ
մերթ՝ կալ (Մթ. 5 · 14, 28 · 6, Ղկ. 3 · 9, ԹՀ.
20 · 12, եւն.), եւ մերթ՝ դնել (Մթ. 3 · 10, Ղկ.
2 · 12, եւն.) : — « Զորեքանկիւնի քաղաքն » ըստ
նախատիպ օրինակի Եղ. 45 · 2, 48 · 16, 30 : || « Եր-
կայնութիւն . ԼՄ նիւթ . Երեւն : || « Որքափ = 8 ,
սւր ԼՄ՝ Երեւն : || « Եւ (երբ.) . համեմատ Յուն.
Աղեքս. օր. եւ այլոց . զայս շղկ. ունին եւ ԼՄ ,
իսկ 8 բցթ. : || « Լայնութիւն . այսպէս եւ Լ , սւր
ԼՄ՝ Երեւն = 8 : — ԼՄ + Եւ Բարձրութիւն
(ըստ ԼՄ՝ Բարձրութիւն)՝ հաստի . զայս յաւե-
լուած շունի եւ 8 : || « Նորա (երկր.) . շիւր ոչ ի
ԼՄ եւ ոչ ի 8 : || « Եւ չափեաց զքաղաքն = 8 .
ստ + ձողով . — այլապէս դարձուածով եւ յաւե-
լուածով ԼՄ՝ Եւ երեւն + երեւնութիւն » Եւն. :
|| « Երկուստան . ԼՄ + հաւի = 8 . այս բառ պակ-
ի Թ ածուշտ միայն վրիպանք տնօրէնութեան
ընդօրինակողաց : || « Աստարեզ . այնպէս եւ ԼՄ
(Մ աղ-իւ), իսկ Լ ունի՝ աղ-իւ = 8 : || « Զեր-
կայնութիւն մինչեւ ի վախճան համարիս . ազաւա-
զեալ ընթերցուած , ուղղելի ըստ 8՝ երկայնութիւնն
եւ լայնութիւնն եւ բարձրութիւնն նորա հաստար
էին . սւր ԼՄ ոչ ճշգրտութեամբ ունին՝ Եւ Երեւն
Եւն. Եւ Բարձրութիւն (Եւ Մ) Դաւն՝ Կէլ- (Մ Կէլ-) .
վերջին բառն այս Կէլ- (Կէլ-) է Յուն. κύβος , ըստ
յեանապոյն արտաբերութեան , ճշգրիտ փոխադրելի՝
Կէ-բո , ըստ օրինի տառադարձութեան նախնեաց ,
եւ նշանակէ՝ խորանարդ (= « Մարմին քառակուսի

համակազմեան, որ ի վեց կողմանց է քառանկիւն հաւասար», ՆՐՀԼ. ի Բ. «Կիվոս կամ Կիվոս».)
յայտնապէս մեկնողական ինչ յաւելուած:

17. * Որ (առջ.). չիք ի ԼՄ եւ ոչ ի Յ:
|| * Զպարիսայ, Լ շէրիւն: || * Հարիւր. Լ + Ե:
|| * Զորք. լաւ եւս ԼՄ՝ շէր: || * Կանգուն = Յ
(յգ.), փխկ. որոյ վրիպանօք գնեն ԼՄ՝ ապրիլ:
Բայց սակայն մարթ է եւ կարծեւ՝ թէ կանգուն խոր-
հրդով փոխանակեալ իցէ ընդ ապրիլ: || * Զլափ.
ԼՄ շէ = Յ: || * Հրդտակի. ԼՄ հրեշտակ. ա-
վեր. Յ. 1:

18. * Եւ (առջ.). ԼՄ + Ե: || * Յարկք.
ոչ ճշդիւ դատեալ, թուի ինձ, ի գէղ դայ Յուն.
բառին ἐνδωμήσις, որ է բառ կարի գոյղնադիւս
(այլուր միայն ի գիրք Հնախօսութեան Յովնապոսի),
եւ նշանակէ՝ որ իմք շինեալ է ի մեք (իմա՝ պա-
րսպին, τοῦ τεῖχος), նիւթքն շինեալք ի մէջ պա-
րսպին, այսինքն յորոց պարիսպն կազմեալ կառու-
ցեալ էր (հմմտ. Լատ. moles, եւ Գերմ. Einbau).
ուստի առ ի չգոյէ համազօր նոյնանշան Հայերէն
բառի, գիպողագոյն թուի արդեւք փխկ. յարկ (=
«Շինուած ի վերայ արկեալ բնակչաց. բնակարան.
տուն. տաղաւար. խորան. ապարանք. տաճար. եւ
Մածկոյթ տան, ձեզուն. եւ Իւրաքանչիւր դատիկոն
եւ ունենակ տանց մինչեւ ի վերնայարկ», ՆՐՀԼ. ի
Բ.), թարգմանել զվերասացեալ Յուն. բառ ըստ ԼՄ՝
շնաւած (= «Շինումն. շինութիւն. շէն. կազմու-
թիւն. կառուցումն. եւ Կազմած. կերտուած. յօրի-
նուած. եւ Բարեկարգութիւն. որ եւ անխափ դրի
Շինած», ՆՐՀԼ. ի Բ.): || * Պարսպին = Յ, իսկ
ԼՄ՝ գրաւոյ. — Յ + մորա, փխկ. որոյ ԼՄ գնեն՝

տալին : || * Յասպիս ականց . թերեւս ընթեռնելի է՝ ի յասպիս ականց . ԼՄ ունին լոկ՝ յապին = Յ . || * Բոլոր քաղաքին . առանձինն ընթերցուած , փխկ . որոյ Յ եւ ԼՄ միօրինակ ունին՝ տալին , յոր յարեալ ԼՄ + եր : || * Յոսկւոյ սրբոյ . Յ ոսկի սուրբ , ուր ԼՄ՝ ունի տալին : || * Ի նմանութիւն . ԼՄ նման = Յ . || * Սուրբ ապակւոյ = Յ . յաւելուածով ԼՄ՝ տալին + եւ տալին՝ տալին : — Հմմտ . Զք . Զ . 8 :

19. * Եւ (առջ .) . ԼՄ նոյնպէս , հաւասար ոմանց ի Յուն . օրր . իսկ Յ քցթ . , համեմատ այլոց ձգ . : || * Շինուած . սխալ թարգմանութիւն , փխկ . հիման , որպէս ուղիղ ունին ԼՄ (ԼՄ եւ եր հիման) = Յ . — ó (τὸ) θεμέλιος (-ον) ի Սուրբ Գիրս առ հասարակ թարգմանի՝ հիմն , գ . օր . Երկ . 32 . 22 , 2 Թգ . 22 . 8 , 16 , եւ այլուր ստէպ : || * Պարոպի = Յ , պակ . ի ԼՄ : || * Ամենայն յականց պատուականաց . ԼՄ յաճնայն ունի պարտականաց . իսկ Յ ունի՝ ամենայն ակամբ պատուականօր զարդարեալ . սակայն յետին բառք զարդարեալ պակ . հաւասար թ եւ ի Յուն . ձ . միում , որպէս եւ ի բնդ . զոր ունի Մեկնութիւնն Պրիմասիոսի : — Հմմտ . Ես . 54 . 11 հհ . « Ահաւասիկ պատրաստեալ եմ կարկեհան գլխարկն քո , եւ զհիմունն քո շափիղա : Եւ կանգնեցից զաշտարակս քո յասպիս , եւ զգրունն քո յականց վանեայց . եւ ածից շուրջ գլխեւ պարիսպ յընտիր ընտիր ականց պատուականաց » եւն . : || * Երկրորդն . յառաջոյ թերի է թ , այնու՝ զի , անշուշտ վրիպանօք անփութութեան գրչաց , զանց արարեալ են բառքս ըստ Յ՝ հիմն առաջին յասպիս , զորս ունին եւ ԼՄ , այլ սակայն յաւելուածով , այսպէս՝ հիմն տալին + տալին՝ յապին . — ἵασις = յասպիս , հմմտ . Եւ .

28·18, 39·11, Ես. 54·12, Եզ. 28·13 (պակ. Ի Հմբ.)։ || * Շափիւղա. այսպէս գրէ Ե, իսկ Բ՝ շփիւղ = Լ, ուր Մ՝ շփիւղ = 8 σάπφειρος (Հմմտ. ԵԼ 24·10, 28·18, 39·11, Տոր. 13·16(21), Թոր. 28·6, 16, Երգ. 5·14, Ես. 54·11, Ող. 4·7, Եզ. 1·28, 9·2, 10·1, 28·13 [վերջին երկու տեղիք չեն նշանակեալ Ի Հմբ. ներք. բ.])։ || * Կարկեհան = 8 χαλκηδών, այլուր Ի Ս. Գիրս = ἄνθραξ (ԵԼ 28·18, 39·11, Ես. 54·11, Եզ. 10·9, 28·13)։ այս ակն պատուական χαλκηδών, քաղկեդովն (գտանի դրեալ եւ քարչիծոն, կարքեդովն, ո՛չ երբեք յիշատակի այլուր Ի Յուն. Ածչ. Մատ., նոյնպէս եւ արտաքոյ Ս. Գրոց է բառ յոյժ գոյզնագիւտ, որուն սակայն Ի դէպ է ըստ Թ զուգական դնել զկարկեհան. — իսկ ԼՄ Թիւրիմացութեամբ անպատշաճ քացատրեն Թերեւս անձամբ յարդարեալ բառիւ՝ դնէ՝-էն։ || * Զմրուխտ. այսպէս, ըստ սովորական ուղղագրութեան Ե եւ ԼՄ, իսկ Բ գրէ՝ զմրուք = 8 σμάραγδος (Հմմտ. ԵԼ 28·9, 17, 35·12, 27, 39·6, 10, Սիր. 35·6(8), Եզ. 28·13 [պակ. Ի Հմբ. ներք. բ.])։

20. * Եղունգն, փխկ. որոյ ԼՄ դնեն՝ եղբնութիւն, ըստ Լ՝՝ եղբնութիւն, զոր լաւ եւս գրէ Մ՝ եղբնութիւն (Հմմտ. ՆԲՀԼ. Ի բ. «Եղնգնաբար», — «գրի եւ Եղենդնաբար, Եղեգնաբար, փոխանակ դրելոյ Եղընդնաբար. ասի եւ Եղունգն») = 8 սարծոն (ըստ բնիկ նշանակութեան = սարդեղունգն, տեսակ ինչ եղնգան կամ եղնգնաբարի, տեսեւ ՆԲՀԼ. Ի բ.), որ չիք բնաւ այլուր Ի Յուն. Ածչ. Մատ.։ Ի Հայ. Թարգմանութեան Ս. Գրոց եղունգն դնի մերթ = ծոն (Թոր. 28·16, որ պակ.

ի Հմբ.), եւ մերթ = ὀνίχιν (եւ. 28. 20, 39. 13), որ եւ ուս. եղ. 28. 13 Թարգմանի ի մեզ՝ եղեգնաբար (պակ. ի Հմբ.): || * Սարգիովն. (Հմմտ. Վեր. 4. 3). առաւել ճշգրիտ փոխադրութեամբ ԼՄ՝ ուրդիւն = β σάρδιον (Հմմտ. եւ. 25. 6 (7), 28. 17, 35. 8 (9), 39. 10, Աւ. 25. 11, 12, եղ. 28. 13): || * Ոսկեակն. յայտ է թէ ըստ սովորական ուղղագրութեան՝ ոսկեակն, փխկ. սրոյ ԼՄ գնեն՝ ունեւ = β χρυσόλιθος, որ (Թե՛ղ. զեւ. 28. 20 ուր ի ա. նսրին եղեալ է յակիմք) արդարեւ կրկին օրինակաւ Թարգմանի ի մեզ ի Հ. Կ., մի՛ ոսկեակն (եւ. 39. 13, Հմբ. վրիպակաւ շփոթէ ընդ Ոսկեակ), եւ մեւս եւս՝ ունեւ (եղ. 28. 13, ոչ նշանակեալ ի Հմբ. ներք. բ.): || * Բիւրեղ. այսպէս գրեն եւ ԼՄ, ուր Լ՝ Բիւրեղ = β βήρυλλος (Հմմտ. Տար. 13. 17 (22), այլուր ի կիր առեալ լինի նուազականն βηρύλλιον, եւ. 28. 20, 39. 13, եղ. 28. 13 [պակ. ի Հմբ. ներք. բ.]): || * Տպագիովն. լաւ եւս ըստ ԼՄ՝ տպուիւն (նմանապէս Բ՝ տպուիւն) = β τυπάζιον (Հմմտ. եւ. 28. 17, 39. 10, Յար. 28. 19, Սղ. 118. 127, եղ. 28. 13): || * Գոճազմ = β χρυσόπρασος, զոր Լ պարզաբար փոխադրէ՝ տրիպտաստ (ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ « ի լուս[անց] ». տրիպտաստ, Համաձայն սմանց. այլ ամենայն գրչագիրք ունին համեմատ մերումս): ճշգրիտ առաջարկութեամբ գրէ Մ՝ տրիպտաստ: Բառս այս քրիստոպրատոս, որ ոչ գտանի այլուր ի Յուն. Ածչ. Մատ., ոչ ըստ պատշաճի փոխադրի՝ գոճազմ. վասն զի ի Հայ. Թարգմանութեան Ս. Գրոց եղեալ է գոճազմ առ հասարակ = λιγύριον (Հմմտ. եւ. 28. 19, 39. 12, եղ. 28. 13 [պակ. ի Հմբ. ներք. բ.]):

|| • Մետասաներորդն = Յ, ուր ԼՄ ոչ ճշգրիտ՝ Դ-
 փոխան։ Ոսկան ունի = ԹԾ։ || • Յակիմք. սոյն-
 րինակ եւ ԼՄ = Յ նάκινθος (Հմմտ. Սիր. 40. 4,
 իսկ ԵԼ 28. 20 ի Յունին այլակերպ ինչ ընթեր-
 ցուած է. այլուր Թարգմանի եւ կապուտակ, ոտեպ
 ի Հ. Կ., ԵԼ 25—39, այլակքն հանդերձ)։ || • Եր-
 կոտասաներորդն = Յ, փխկ. որոյ դարձեալ ոչ
 ճշգրտիւ գնեն ԼՄ՝ երկփոխան։ Ոսկան = ԹԾ։
 || • Յակար. այսպէս գրէ Ե, իսկ Բ՝ յակատ. վրի-
 պակ դրութիւն, յայտնապէս փխկ.՝ ակատ (սոր
 եւ ազաբէս, ՆԲՀԼ. ի Բ.) = ἀχάτης (Հմմտ. ԵԼ
 28. 19, 39. 12, Եզ. 28. 13 [պակ. ի Հմբ. ներք.
 Բ.]), ընդ որոյ Թարգմանիչն նորօրինակ անկար-
 ծելի շփոթմամբ փոխանակէ զՅ ἀμείβουτος = մե-
 դեսիկ (Եզ. 28. 13 [զանց արարեալ ի Հմբ.]), կամ
 ոռւտակ (ԵԼ 28. 19, 39. 12. իսկ Տոր. 13. 16 (21)
 վրիպակաւ եղեալ է սուտակ փխկ. զմրուխտ)։ —
 հանդոյն Յ ունին եւ ԼՄ՝ ախնա (Ոսկան՝ ախն)։

Ապա ուրեմն, ըստ մարդարէութեան Եսայեայ
 54. 11—12, հիմունք քաղաքին են յերկոտառան ա-
 կանց պատուականաց, ըստ օրինակի այնոցիկ զորս
 սովորութիւն էր Հրէից ընդելուզանել ի լանջանոցի,
 կամ ի կրժանոցի (որ է տախտակն դատաստա-
 նաց) քահանայապետին իւրեանց, ԵԼ 28. 17—20
 «Եւ ընդելուզցես ի նմա [ի տախտակն դատաստա-
 նաց] ընդելուզածս, ըստ չորեքկարդեան ականց.
 կարդ ականցն, առաջին՝ զըմբուխտ եւ սարդիոն եւ
 տպազիոն, կարդ մի. եւ կարդն երկրորդ՝ կարկե-
 հան եւ շափիղա եւ յասպիս. եւ կարդն երրորդ՝
 գոճաղմ եւ ակաա եւ սուտակ. եւ կարդն չորրորդ՝
 յակինթ եւ բիւրեղ եւ եղունգն եւն., Հմմտ. Եզ.

28. 13. || * Երեքտասաներորդն մարգարիտ. չիք ի Յ եւ ոչ ի ԼՄ. — Թ աստէն որպէս եւ ի հետագայ բանս ամենեւին իսկ աղաւաղեալ է. տ. ի յաջորդ հմր.:

21. * (Երեքտասաներորդն մարգարիտ) դուռն որք էին ի միոջէ մարգարտէ. բովանդակապէս այլափոխեալ եւ խաթարեալ, անշուշտ անփութութեամբ անիմաստ տգէտ գրչաց, որք՝ զանց արարեալ զբառիւք քանի մի՝ զմնացորդս ընդ միմեանս խառնեն խառնափնդորեն. — ըստ Յ ուղղելի է Հայ. բնագիրս այսպէս՝ եւ երկոտասան դրունքն՝ երկոտասան մարգարիտք. իւրաքանչիւր որ ի դրանցն էր ի միոջէ մարգարտէ. զայս հատուած ոչ ամենայնիւ ճշգրիտ եւ ըստ մասին գծուարիմաց իմն օրինակաւ փոխադրեն ԼՄ՝ եւ էին երկուսուն գրունտ յերկուսուն մարգարտէ՝ Թեւ. եւ իւրաքանչիւրն գրունտ (ն Լ) էին Թ Թ գունտ ի Թայ Թայ մարգարտէ (— Կայ ԼՄ, — Կայ Մ). — ըստ Ես. 54. 12 գրունք քաղաքին են յայտանց վանեայց: || * Հրապարակ = Յ, ուր ԼՄ ոչ ճշգրիտ գրեն՝ ընթերցելուիւն. հմմտ. վեր. 11. 8 եւ ներք. 22. 2 հրապարակ = πλατεία, որպէս առ հասարակ թարգմանի բառս այս (գ. օր. ՄԹ. 6. 5, 12. 19, Ղկ. 10. 10, 13. 28, 14. 21, Գծ. 5. 15): || * Սուրբ. ԼՄ մտաւ. տ. վեր. հմր. 18, եւ 15. 6, նոյնպէս եւ ներք. 22. 1. || * Իբրեւ. ԼՄ - րդեւ. || * Փայլուն. գիպողագոյն թուի ԼՄ՝ պայծառ. ըստ Յ ճշգրիտ՝ քափանցիկ. || * Եւ մաւտ առ դրամբն ճառագայթագոյն իբրեւ զբիւրեղ. այս նորանշան սեպհակաւն յաւելուած, զոր չունին ոչ ԼՄ եւ ոչ մին ի ծանօթ Յուն. ձգ. չէ՛ յայտ՝ թէ ուստի՞ եւ զիարդ ի ներքս իցէ սպրդեալ ի Թ. — «Ճառագայթագոյն» է բառ

24. • ԵՒ (առջ.) • ԼՄ հանդոյն 8 նիւդ. Եւ

Բայն (8 զննացեն) Հիւնտ (կամ ազգք, ըստ 8) է ըստ Զոր. ըստ նմանութեան Ես. 60.3 «Եւ գնասցեն թագաւորք (Երբ.՝ Հեթանոսք) ի լոյս քո, եւ Հեթանոսք (Երբ.՝ թագաւորք, տ. Ածչ. Կպ.) ի ծագել լուսոյ քո»։ || * Երկրիս. ԼՄ առանց գորչ. յ. || * Բերեն գիտուս իւրեանց ի նա. բան առ բան = 8. Իսկ ԼՄ թուի թէ թիւրիմացութեամբ այլապիտակեն այսպէս՝ Լուսնոց լինին ի Կառոյ Զոր. — Հմմտ. Ես. 49.23, 60.8—7, Սգ. 71.10։

25. * Փակեցին = 8, ուր ԼՄ՝ Գնիւն. || * Ի տուե. ԼՄ + Եւ ի Գնիւն, ոչ Բոց Կայն հանազաւոր. այս յաւելուած յայտնապէս մեկնազական ինն գիտութիւն է. || * Քանզի գիշեր չիք (8 ոչ եղիցի) ամզ = 8. այլապէս գարձուածով ԼՄ՝ Եւ Գնիւն՝ ոչ Եւ լինի ի Զոր. — Հմմտ. Ես. 60.11 «Եւ բացցին դրունք քո հանապազորդ ի տուէ եւ ի գիշերի, եւ մի՛ փակեցին» եւն.։

26. * Այս Հմր. բովանդակ բան առ բան ճշգիւ = 8. զոր ոչ ճշգրտիւ ԼՄ համառուեն օրինակ զայս՝ ոչ Կառ Եւ պոյն ուղից (Ոսկան + ի Զոր.)։ Հմմտ. Ես. 60.8 (ըստ Երբ. բնգ., տ. Ածչ. Կպ.)։

27. * Ի նա = 8. փիսկ. այսորիկ ԼՄ անգէպս գնեն՝ անդ. || * Ապականեալ. գիտողապոյն ըստ 8 չունի թարգմանելի էր՝ խառնակ (Հմմտ. Մկ. 7.2, 8, 9.10.14, 21, Եր. 10.29), կամ՝ պիղծ (Հմմտ. Հա. 14.14). — Վրիպեն ԼՄ փոխադրելով՝ չբռնա՝ — Հմմտ. Եգ. 44.9, եւ Ես. 52.1 «... Երուսաղէմ՝ քաղաքդ սուրբ. զի ոչ եւս յաւելցեն անցանել ընդ քեզ պիղծք եւ անթլիփաք»։ || * Որ առնե գաղծութիւն (8 պղծութիւն) եւ ստութիւն = 8. — Բջթ. ԼՄ «որ առնէ» եւ ունին՝ Եւ պիղծ Եւ (այս

չգի. պակ. Ի Լ վրիպակաւ տպագրութեան. տ. Ածշ. Զօհրապեան, « Յաւելուած » եւն., էջ 30) « Գրեալքն. ճշդիւ = 8 ընդն. անց. զոր ԼՄ փոխեն՝ ոչ (Մ ոչ) գրեալ են: || * Ի գիրս կենդանութեան. ԼՄ է գրեալ ինչ. երկուքին թարգմանութիւնք պատշաճին ըստ 8. տ. վեր. զժան. Ի 13.8 եւ 2.10: — Թ ըստ կարգի սովորութեան նախամեծար ընտրէ յաճախագոյնս Ի կիր առնուլ զբառք կենդանութիւն (= « Կենդանի գոլն. կեալն. կեանք », ՆՐՀԼ. Ի Բ.), ուր ԼՄ ամենայն ուրեք գրեն՝ ինչ (= « Կեալն. կենդանի գոլն, մեալն. ապրիլն. ողջութիւն. առողջութիւն. եւ Պատճառ կենաց », ՆՐՀԼ. Ի Բ.): Ըստ այսմ 1) զԵռն. τὸ βελίον (կամ ἡ βέλως) τῆς ζῶης փոխադրէ պէտքս օրինակաւ. —) շորիցս անգամ՝ գիրք կենդանութեան (13.8, 20.12, 18, 21.27). Բ) մի անգամ՝ գիրք կենաց (17.8). եւ Գ) նոյնպէս մի անգամ՝ դպրութիւն կենաց (3.8. Հմտ. Սղ. 68.29, Փպ. 4.3). — նմանապէս 2) (τὸ) ξύλον (τῆς) ζῶης թարգմանի՝ «) երկցս՝ փայտ կենաց (2.7, 22.14, 19. Հմտ. Եղ. 2.9, 3.3, Եղ. 31.8), եւ Բ) մի անգամ՝ փայտ կենդանի (22.2). — եւ եւս 3) (τὸ) ἰδωρ (τῆς) ζῶης = «) ջուր կենդանութեան, երկցս (7.17, 21.6, 22.17. Հմտ. Յզ. 7.38), Բ) ջուր կենդանի, մի անգամ (22.1. Հմտ. Յզ. 4.10). — հուսկ ուրեմն՝ 4) ὁ στέφανος τῆς ζῶης = պսակ կենդանութեան (2.10. Հմտ. Յզ. 1.12 [պակ. Ի Հմտ. ներք. Բ. պսակ]): — Յայտ իսկ է թէ Հոյ Ի Ս. Գիրս համեմատաբար անօրագոյն իմն թարգմանի Ի մեզ՝ կենդանութիւն. կարի առաւել յաճախեալ են՝ կեանք (տ. զՀմտ.):

ԻԲ. 1. * Գետ. ԼՄ նխդ.՝ Ժողով. || * Զուր կենդանի. ԼՄ Կենդանի ջրայ. իսկ Յ՝ ջրոյ կենաց. || * Լուսաւոր (կամ՝ պայծառ, համառ. վեր. զծան. ի 15.6) իբրեւ զբարեղ (կամ՝ իբրեւ զակն վանի, համառ. վեր. զծան. ի 4.6) = Յ. ուր ԼՄ ոչ հշարիտ գնեն լոկ՝ առնապիսի. — Համառ. Եզ. 47.1, եւ Զք. 14.8 «Թաւուր յայնմիկ բղխեսցէ ջուր կեն. գանի յՆրուսաղէմ» եւն.։ || * Զի ելաներ. ԼՄ ոչ ելանէ. Յ ընդն. ներկ. համառ. վեր. 5.6, 13, 7.17.։

2. * Ընդ մեջ (Յ ի մեջ) հրապարակի նորա եւ գետոյն՝ աստի եւ անտի. բան առ բան = Յ. զիմաստ բանիցս այլափոխեալ կամակորեն ԼՄ այսպէս՝ եւ քնայր ի մէջ (ըստ ԼՄ՝ ընդ մէջ) հրապարակաց տալիս. եւ զիւրեք (+ ԼՄ) գետոյն առ ի եւ անտի. || * Փայտ կենդանի. ԼՄ ծառ (ԼՄ) Կենաց. երկուքին եւս (տ. վեր. 2.7, եւ զծան. ի 21.27) = Յ. — Համառ. Մն. 2.9 «զծառն կենաց ի մէջ գրախտին», նաեւ Եզ. 47.1 «Եւ եմոյծ զիս առաջի գրան տաճարին, եւ ահա ելանէր ջուր ի ներքոյ վարագուրաց տաճարին» եւն., 7 «եւ ահա յափն գետոյն ծառատունկ բազում յոյժ յայսկոյս յայնկոյս» եւն.։ || * Առնէր. լաւ եւս էր ըստ Յ ընդն. ներկ.՝ որ առնէր, փակ. որոյ ԼՄ գնեն՝ ոչ բերեց (ըստ ԼՄ՝ ոչ բերեցին). || * Պտուղ. ԼՄ զտուղ = Յ. || * Ըստ ամսոյ ամսոյ. ընտրեալոցն թուի (համառ. ամսոյ ամսոյ, 1 Մն. 27.1, 1 Մակ. 4.61) քան զԼ՝ ըստ միայ միայ (ԼՄ՝ միայ). || * Տալով = Յ ընդն. ներկ., զոր ԼՄ փոխեն՝ տոյն. || * Զպտուղ իւր = Յ. բազմաբար գնեն ԼՄ՝ զտուղ իւրեանց. || * Տերեւ. այսպէս եւ ԼՄ. Յ յգ., որ

ըստ սմին օրինակի եւ ՄԹ. 21.19, 24.32, ՄԿ. 11.13, 13.28 միարար թարգմանի ի մեզ: || * Փայտին. ԼՄ Զառն: || * Յառողջութիւն. եւս ճշգրտագոյն ըստ Յ' ի Բժշկութիւն (Հմտ. վեր. զծան. ի 13.12, եւ ՂԿ. 9.11). ըստ այսմ ունին ԼՄ' + եր' Բժշկութիւն: || * Ազանց = Յ. ոչ ըստ պատշաճի փոխանակեն ԼՄ զայս ընդ' հեթանոսաց: Հմտ. զնախատիպ օրինակն Եզ. 47.12 «Եւ առ գետսմէ ելցէ զափամբն յայսկոյս յայնկոյս՝ ամենայն ծառ ուտելի, եւ մի' հնասցի շուրջ զնովաւ (ըստ Եբր. բնգ.՝ մի' Թառամեսցի տերեւ նորա), եւ մի' պակասեսցի պտուղ նորա, եւ զգալարութիւն իւր յառաջագոյն արձակեսցէ (ըստ Եբր. բնգ.՝ յամիսս իւր տացէ երախայրիս). զի ջուրք նորա ի սրբութեանց ելանիցեն. եւ եղիցի պտուղ նոցա ի կերակուր, եւ ելք (ըստ Եբր. բնգ.՝ տերեւք, տ. Ածշ. Կպ.) նոցա ի բժշկութիւն »:

3. * Ամենեւին. Յ ճշդիւ՝ ամենայն. ԼՄ զնց. || * Նզովք. այսինքն նզովեալ, կամ անիծեալ ինչ, ըստ Զբ. 14.11 «Եւ նզովք ոչ եւս լիցին » ի նորն Երուսաղէմ: — ԼՄ + անդ (այս մկբ. կայ եւ ի Բ. տ. զծան. ներք. Բնգ.): || * Իցեն = Յ, ուր ԼՄ ոչ ճշգրտիւ գնեն՝ եթ: || * Գառիցն = Յ. առանց յօգի եւ յաւելուածով ԼՄ՝ քառն + նոր: || * Ի նմա են. Յ ի նմա լիցի. ԼՄ եր ի նմ: || * Պաշտեն. այսպէս ունին եւ ոմանք ի Յուն. ձձ., ուր Յ հանգոյն այլոց օրր.՝ պաշտեսցեն. իսկ ԼՄ՝ դռտէթ: Հմտ. վեր. 7.13:

4. * Տեսցեն = Յ. այլակերպ ԼՄ՝ Դիւանիթ: Հմտ. Սղ. 16.13, 41.3: || * Զանուց. ոչ ուղիղ իբրեւ հյց. առեալ զՅ τὸ ὄνομα, փակ. ուղ.՝ անուն,

որպէս ունին եւ ԼՄ: || * Ի վերայ ճակատուց իւրեանց = 8. — ԼՄ՝ է հալածութեան (Մ հալած), որք եւ նիւր:՝ քրեալ եւ: Հմմտ. վեր. 7.3, 4, 14.1:

5. * Ոչ եւս իցէ = 8. ոչ թուի յարմար եւ դիպող ըստ որում ԼՄ թարգմանեն՝ ու (Ոսկան + եւ) + անդ: Հմմտ. վեր. 21.28, եւ Ջք. 14.7: Եւ օրն այն յայտնի Տեառն, ոչ աիւ իցէ եւ ոչ դիշեր, եւ ընդ երեկս եղիցի լոյս: || * Ոչ է նոցա պիտոյ լոյս ճրագի եւ ոչ (8 չունի ոչ) լոյս արեգական = 8. ոչ ճշգրիտ եւ այլազգ. դարձուածով փոխադրեն ԼՄ՝ քի (ԼՄ՝ քի, Մ՝ քի) քի (պակ. քի ի ԼՄ՝) անդ քի:՝ հալած: || * Լուսաւորեցէ = 8, ուր ԼՄ՝ լուսաւորէ: Հմմտ. վեր. 21.28: || * Թազաւորեցեն եւն. — որպէս վեր. 20.6, ըստ օրինակի Դն. 7.27:

6. * Ասաց = 8. — ԼՄ ասի (իմա՝ հրեշտակն, տ. վեր. 21.9): || * Ինձ. ԼՄ քի: Հմմտ. խոն. հմր. 9, 10: || * Հաւատարիմ . . . ճշմարիտ. ԼՄ նոյնպէս. 8 քի: Քաղմարար, որում համեմատ է եւ Ոսկան: || * Են. ԼՄ է, եղեալ զինի հաւատարիմ. Ոսկան = 8. իսկ 8 չունի զէական բայդ: Հմմտ. վեր. 19.9, 21.8: || * Հոգւոց = 8, զեց. ԼՄ: || * Մարգարեիցն = 8. առանց յօդի ԼՄ, որք եւ յաւ:՝ օրհոց: Հմմտ. վեր. 1.4, եւ 1.4ր. 14.32: || * Զնրդտակ. տ. վեր. 3.1: || * Յուցանել ծառայից իւրոց = 8. յեղափոխեն ԼՄ՝ ծառայից իւրում ցոցանել: || * Որ. ԼՄ շի: || * Լիցելոցն. ԼՄ առանց դմրչ. յ. — Հմմտ. 1.1:

7. * Անաւասիկ զամ փութանակի (կամ լաւ եւս՝ վաղվադակի = աչի, հմմտ. Մթ. 28.7, 8) = 8. ու նիւր:՝ եւ, որ պակ. նաեւ յոմանս ի Յուն. 44:

— զայս բառս բցթ. Լ, իսկ ԼՄՄ ունին զսոյնս
այսպէս՝ ահա թո՛ւ լալլալէ։ Հմտ. վեր. 3. 11.
|| * Զբանս = Յ. յեզ. դենն ԼՄ։ || * Մարգարեօւ-
թեան = Յ. — ԼՄ հարգութեան։ || * Գրոցս այ-
սոցիկ = Յ. փակ. սրոյ ԼՄ ունին լոկ՝ չոյ, Ոսկան՝
այսոցիկ։ Հմտ. վեր. 1. 3.

8. * Ես Յովհաննէս լսեի եւ տեսանի զայս.
Թարգմանութիւն ոչ ամենայնիւ գիպող. ըստ Յ
նոյնբանութեամբ՝ ես Յովհաննէս տեսողն եւ լսողն
զայս, այսինքն՝ « ես Յովհաննէս եմ որ տեսի եւ
լուայ զայս », կամ՝ « ես Յովհաննէս տեսի եւ լուայ
զայս ». ըստ այսմ, միայն թէ փոփոխմամբ կարգի
բառից եւ յաւելուածով, ունին ԼՄ՝ եւ Յովհաննէ-
սայ՝ եւ Թեոֆիլոս + Թեոֆիլոս։ || * Երկիր պագի.
սոյնպէս եւ Լ, ուր Մ՝ երկրագի, տ. վեր. զծան. Ի
13. 8. — իսկ Յ՝ երկիր պագանել։ || * Առաջի ոտից
= Յ, զնց. ԼՄ։ Հմտ. վեր. 19. 10. || * Զայս
(երկր.) ԼՄ + Թեոֆիլոս։ Հմտ. վեր. 17. 1, 21. 9.

9. * Տե՛ս, գոհցե (տ. վեր. զծան. Ի 19. 10
« տե՛ս, միթե ») = Յ, այսինքն՝ զգոյշ լեր, մի՛. —
նման 19. 10, շրջաբանութեամբ լայնագոյնս մեկնեն
ԼՄ զայս ձեւ օրինակի՝ յի՛ նկատելի առջի ի՛՛ եւ եր-
կէր պոփոքել։ || * Մառայակից. ԼՄ նիւղ.՝ Թեոֆիլոս
եւ։ || * Մարգարեիցն = Յ, պակ. Ի ԼՄ։ || * Եւ
(երր.) = Յ, զնց. ԼՄ՝ Թուի թէ Թուրիմացու-
թեամբ։ || * Որք պահեցին. ոչ Ի գէպ. ըստ Յ
ընդն. ներկ. Թարգմանելի էր՝ որոց (կամ՝ այնոցիկ
որ) պահեցին. նոյնպէս՝ ոչ ճշգրիտ ունին ԼՄ՝ ոչ պո-
փոքել, Ոսկան՝ ոչ պոփոքել։ || * Զբանս = Յ. ուր
ԼՄ՝ շեռ + հարգութեան։ || * Գրոցս այսոցիկ. ԼՄ
չոյս այսոցիկ։ || * Պագ երկիր. (Հմտ. վեր. 19. 10

կայանաբարիս Յովհ., Եր. Մարտի :

« երկրպագեա »). ԼՄ երկէր գտ. — Հմմտ. Դն. 14.23 « եկ պագ դմա երկիր », այլուր՝ « երկիր պագէք », 2 Մն. 32.12, Սշ. 28.2, 95.9, 98.5,9. — Մ էշ 312. « երկրպագելի է միայն Արարիչն ի ստեղծուածոցս », Հմմտ. Երկ. 6.13, Մթ. 4.10, Ղկ. 4.8.

10. * Յիս. ԼՄ + Գրչեւ. — Աստի մինչեւ ի հմր. 16 Գրիստոս է որ խօսի. || * Մի՛ կնքեսցես. դիպողագոյն ըստ Յ քան զԼՄ՝ զի՛նք. — Հակառակն հրամանին որ յառաջագոյն 10.4, Հմմտ. Էւ Դն. 12.4. || * Մարգարէութեան գրոցս այսոցիկ բան առ բան = Յ. այլափոխեն ԼՄ՝ հարգարկութիւնս այսի (Ոսկան՝ Գրչեւ. այսի). Հմմտ. վեր. 1.11. || * Ժամանակն. ԼՄ խմանալ. այսինքն՝ կատարմանն. || * Մաւտ. ԼՄ Գրչ. Հմմտ. վեր. 1.3.

11. * Որ վնասելոցն է. ըստ Յ ընդն. ներկ. պիտի թարգմանե՛լ՝ որ վնասեն. — բայց սակայն « որ վնասէն » ոչ ամենայնիւ ճշգրիտ ողջ բերէ զգորութիւն մտաց Յուն. բառիս $\acute{o} \acute{\alpha} \delta \iota \chi \acute{\omega} \nu$, որ ի սմին վայրի առնիլ է ճշգրիւ հանգոյն Կղ. 3.25, ուր թարգմանի ի մեզ՝ ապիրատն, փխկ. որոյ ի դէպ է դնել նաեւ՝ որ անիրաւի (Հմմտ. վեր. զԺան. ի 2.11), կամ ըստ որում ունին ԼՄ՝ որ հաւանութեան է, լաւ եւս՝ որ հաւանութիւն. || * Վնասեսցի. այսինքն՝ անիրաւեսցի (տ. վեր.). ԼՄ հաւանութեան. ի նմանութիւն իմն Դն. 12.10 « եւ անօրինեսցին անօրէնք, եւ ոչ առնուցուն ի միտ ամպարիչտք » եւն., Հմմտ. նաեւ Եզ. 3.27 « Որ լսելոցն իցէ՛ լուիցէ, եւ որ արհամարհելոցն իցէ՛ արհամարհեսցէ » եւն.: || * Եւս = Յ, զնց. ԼՄ. || * Աղտեղին = Յ $\acute{o} \beta \alpha \pi \alpha \rho \acute{o} \varsigma$ (Ի Ն. Կ. միւսանգամ Յկ. 2.2, իսկ ի Հ. Կ. միայն Զք. 3.3 եւ 4, նոյնպէս = աղտեղի). — ԼՄ ոչ ի դէպ

ունին՝ որ ուղեղնուլըն է : || * Աղտեղասցի . 8 +
 եւս , որ պակ . եւ ի ԼՄ : || * Արդարն = 8 . փխկ .
 այսորիկ ԼՄ դարձեալ ոչ ճշգրիտ դնեն՝ որ ուղեղնուլըն է : || * Արդարութիւն արասցէ . նոյնաբանու-
 թեամբ = 8 , համաձայն ընտրելագոյն Յուն . օրր .
 եւ ոմանց ի հին թարգմանութեանց . — իսկ ԼՄ
 ունին՝ որ ուղեղնուլըն : — 8 + եւս , զոր բցթ . եւ ԼՄ :
 || * Սուրբն = 8 . դարձեալ այլազգագոյնս ԼՄ՝ որ
 ուղեղնուլըն է : || * Յաւելցէ . ազատ թարգմանութիւն ,
 փխկ . ուղեղնուլըն (այսինքն՝ սրբեացէ զանձն իւր) , որ-
 պէս ճշգրութեամբ ունին ԼՄ = 8 . — Գլխաւ յայսմ
 վայրի ի նոյն միտս իմանալի է , յոր առեալ լինի ԹՀ.
 17 . 17 , 19 , Հա . 15 . 16 , 1 Կր . 1 . 2 , 1 Թս . 5 . 23 .
 Հմմտ . եւ Դն . 12 . 10 « Ընտրեացին եւ սպիտակասցին
 եւ փորձեացին եւ սրբեացին բազումք » : — 8 +
 եւս , որ դարձեալ նոյնպէս պակ . ի ԼՄ :

12 . * Եւ զի : չիք ի ԼՄ եւ ոչ ի 8 : || * Անաւ-
 ասիկ գամ փութաբանակի (լաւ եւս ըստ 8՝ վաղվաղա-
 կի , Հմմտ . վեր . հմր . 7 , եւ 2 . 16 , 3 . 11 , 11 . 14)
 եւ վարձք իմ . այսպէս ըստ Բ (վրիպանօք բցթ . Ե ,
 ա . զծան . ներք . Բնդ .) = 8 . ըստ այսմ օրինակի
 ունին եւ ԼՄ՝ ահա (+ եւ ԼՄ) Գմ Լուլուլըն՝
 եւ Լուլըն ի՞նչ : — Հմմտ . վեր . 1 . 7 , եւ եւս Մթ . 5 . 12 ,
 Ես . 40 . 10 « Ահաւասիկ Տէր Տէր դայ զօրութեամբ
 եւ բազումն տէրութեամբ իւրով . ահաւասիկ վարձք
 իւր ընդ իւր , եւ գործք առաջի նորա » , 62 . 11
 « Ահաւասիկ Փրկիչ քո հասեալ դայ եւ ունի զվարձս
 իւր ընդ իւր . եւ գործ իւր առաջի երեսաց իւրոց » :
 || * Ըստ գործոց իւրոց . ԼՄ ըստ Գմն իւրեանց . եր-
 կոքին եւս թարգմանութիւնք ըստ իմաստին ի դէպ
 զան = 8 որ ճշգրտ ունի՝ որպէս գործ նորա Ե .

— բան առ բան միաբան է թ Յուռն. բնագրին որ ի Մեկնութիւնս Տիկոնիոսի եւ Պրիմասիոսի, որպէս եւ ոմանց ի հին թարգմանութեանց (տ. զՀամեմ. Յուռն. օրր.) : — Հմտ. վեր. 2. 23, եւ Սղ. 61. 13 « Եւ քո, Տէր, ողորմութիւն, եւ գու հատուցանես իւրաքանչիւր ըստ գործս նոցա », նոյնպէս Մթ. 16. 27, Հռ. 2. 6 :

13. * Ես. ԼՄ + Եժ, որ չիք եւ ի 8. || * Ալփն եւ ովն, ճշգրտ = 8 τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, իսկ ԼՄ ոչ ճշգրտ առանց յօգի՝ « Էֆ » եւ « Է », ուր՝ ըստ ծան. Զօհրապեանի՝ « ի լուս. ի վերայ » « Էֆ » եւ « Է », նշանակի. այք եւ « Է ». Հմտ. վեր. 1. 8 եւ 21. 6 : || * Նախն եւ կնիք (թերեւս ընթեռնի՝ զկնիք. Հմտ. զԺան. ներք. Բնգ.). նորօրինակ իմն թարգմանէ ՊՅ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἕχτατος = առաջն եւ վերջն, որպէս ունին ԼՄ. այլազգ քան զվեր. 1. 17 « առաջին եւ . . . առ յապա », եւ 2. 8 « առաջինն եւ առ յապայն » : || * Սկիզբն եւ կատարած. ԼՄ գնեն յառաջ քան զբառս առաջն եւ վերջն. իսկ թ կարգէ համեմատ Յ. — Հմտ. վեր. 21. 6 :

14. * Երանի. փխկ. այսորիկ գնեն ԼՄ՝ Երանիք եւ. երկոքին եւս թարգմանութիւնք պատշաճին ըստ Յ. Հմտ. վեր. 1. 3, 14. 13, 16. 13, 19. 9, 20. 6 : || * Որ պահեն զպատուիրանս նորա. սոյնօրինակ եւ ԼՄ, համեմատ բազմաց ի Յուռն. ձձ. եւ ոմանց ի հին թարգմանութեանց. ուր Յ հանգոյն այլոց օրր. կարի իմն այլաբանակս՝ որք լուանան զհանդերձս (կամ՝ զպատմունանս) իւրեանց : — Բերգ. որ ի բնաբանին (էջ 343) ունի՝ « Երանելիք եւ՝ որք պահեն զպատուիրանս նորա », իջեալ փոքր մի ի խոնարհ (էջ 344) ասէ. « Եայլ թարգ-

մանութեան գրի. երանի որք լուսնան գվերարկուն
իւրեանց արեամբ գառին՝ եւ այլն. որպէս գրի ի
լուսանցն ։ — Հմմտ. վեր. 7. 14. || * Զի եղիցի
իշխանութիւնն նոցա ի վերայ փայտին կենաց. բան
առ բան ճշդութեամբ թարգմանեալ = Յ. ոչ
ճշգրիտ, եւ չրջաբանութեամբ իմն փոխադրեն ԼՄ՝
նոս անին իշխանութիւնն արեւ ի փայտին կենաց. Հմմտ.
վեր. հմր. 2. || * Ընդ դրունս մտցեն ի քաղաքն.
նոյնաբանութեամբ = Յ. դարձեալ այլափոխեն ԼՄ՝
մոռնել ընդ դրունս արեւին ։ — Հմմտ. վեր. 21. 12, 27. ։

15. * Եւ ելցեն արտաքս. նմանօրինակ ԼՄ՝ ոչ
ելցն արտաքս. — Թ եւ ԼՄ հաւասարապէս ոչ ուղիղ
թարգմանեն զմիտս Յուն. բնգ., որ է ըստ Յ շէօ
= լոկ՝ արտաքոյ, այսինքն՝ արտաքոյ են եւ կաց-
ցեն շունք եւն. ։ || * Կախարդք = Յ, դիպողա-
գոյն քան զԼՄ՝ դեղատուք. տ. վեր. 21. 8, ֆարմա-
xός = կախարդ (այսպէս եւ Ել. 7. 11, 9. 11, 22. 18,
Մլ. 3. 5, Եբ. 27. 9, Դն. 2. 2), Հմմտ. եւ ֆարմա-
xεία, կամ ֆարμαxία վեր. 9. 21 եւ 21. 8. || * Եւ
պոռնիկք եւ = Յ, պակ. ի ԼՄ (Լմ ունին միայն
զերկր. եւ) ։ || * Սպանողք. Լ արեւոյդ. || * Կռա-
պարիշտք. ընտիր եւս քան զԼՄ՝ արեւոյդ, որ ոչ
ուրեք դտանի յայլ գիրս Հայ. Ածչ. Մատ. — Յուն.
είδωλολάτρευς, միայն ի Ն. Կ., պէսպէս առմամբ,
թարգմանի ի մեզ առ հասարակ՝ կռապարիշտ (1 Կր.
5. 10, 11, 6. 9, 10. 7, Եփ. 5. 8), վեր. 21. 8 ԼՄ
եւ Թ միօրինակ՝ կռապարիշտ. — Հմմտ. είδωλολατρεία
= կռապարիշտութիւն (1 Կր. 10. 14, Գլ. 5. 20, Կլ.
3. 5, 1 Գտ. 4. 3) ։ || * Ամենայն ոյք առնեն ստու-
թիւն. ԼՄ այլազգ՝ արեւին ուր (ըստ ԼմՄ՝ ոյք) ար-
եւն արեւին. յերկոցունց թարգմանութեանց այլա-

կերպ է Յ՝ ամենայն որ առնէ եւ սիրէ ստուրբին. — ի բաց թողլով զբառս եւ սիրէ, թ միաբանի Խպտական թարգմանութեան: — Առ այս հմր. հմտ. Փպ. 3.2, Երկ. 23.18, Մթ. 7.6, 1 Կր. 6.9—10 «Եթէ ոչ դիտէք զի անիրաւք զարքայութիւն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն. մի՛ խաբիք, ոչ պողնիկք, ոչ կռապարիշտք, ոչ շունք . . . զարքայութիւն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն»:

16. * Եւ եւ. այլազգ ԼՄ՝ Ե. Յիւս. = Յ. — Հմտ. վեր. 1.1: || * Ձեզ զայս = Յ. հակադարձեն ԼՄ՝ չյ. յեշ. || * Յեկեղեցիս. զսոյն ընթերցուած ունին եւ Յուն. Ազեքսանդրեան օր. եւ այլ ձձ., իսկ Յ զհետ երթեալ Սինէական օր. եւ ընթացակցաց նորա ընթեռնու՝ վասն (կամ ի վերայ) եկեղեցեաց: — ԼՄ ունին՝ Եկեղեցեաց: — Հմտ. վեր. 1.4, 11, 3.22: — Վրիպէ Մ էջ 314 ասելով՝ թէ «Հրեշտակն ի դիմաց Բրիստոսի խօսի», տ. վեր. զԺան. ի հմր. 10: || * Եւ եւ = Յ, իսկ ԼՄ ըսկ՝ Ե (Լժ + Ե): || * Արմատ. այսպէս եւ ԼՄ. ըստ Յ ճշդիւ՝ արմատն. Լժ փոխեն՝ յարմար, հմտ. վեր. 5.8: || * Մնունդ (առեալ փխկ. ազգ, հմտ. Գծ. 17.28, 29) = Յ, զոր ԼՄ բացատրեն յետնագոյն բառիւս՝ «Եւ, ըստ Լժ՝ ի «Ե» (հմտ. Նորայր, Կորիւն եւն., էջ 421): || * Դաւթի = Յ. նմանապէս Լժ՝ Դաւթ, իսկ ԼՄ ոչ ճշդիւ՝ է Դաւթ: — Բերդ. էջ 345. «Եւ Ե՛ յարմար» ի «Ե» Դաւթի, որ եւ փոքր մի զկնի յարէ. «Ի սեռէ, այսինքն ի ցեղէ. ըստ այլ թարգմանութեան՝ Եւ Ե՛ արմար Եւ «Ե» Դաւթի: || * Աստղ = Յ. ոչ ճշդրիւ ԼՄ՝ աստղ, որք եւ նիւղ՝ Ե: || * Լուսաւոր. ԼՄ պայծառ. երկոքին եւս թարգմանութիւնք = Յ. առ

այս տ. վեր. 22.1, եւ զծան. Ի 18.14, 15.6:
|| * Առաջինն. սխալ թարգմանութիւն. πρωτος չփո-
թի ընդ πρωτος եւն., տ. վեր. զծան. Ի 2.28: —
Համեմատ 3 ուղիղ ունին ԼՄ՝ առաջին, Ոսկան՝
առաջին. — Բերդ. էջ 346 ասէ. « Յայլ թարգմա-
նութեան [?] դրի՛ եւ ե՛ս աբառեալ գողտիւոր Դր՛ն-
նայ որեւիտն »:

17. * Եւ Հոգիք եւ հարսնն ասեն. բան առ
բան = 8. սա յաւ.՝ Ե՛կ, որ անշուշտ վրիպանօք
անփութութեան ընդօրինակողաց Ի բաց թողեալ է
Ի Թ. — Ամենեւին իսկ այլակերպ ընթերցուած ու-
նին ԼՄ՝ եւ հօգի՛ եւ փեռն՝ որ փեռն ե՛ս. — Հմմտ.
վեր. 14.13, 19.10 եւ 21.9: || * Լսեն. ԼՄ առանց
դմբ. յ. : || * Առասցէ = 8. անգէպս այլափոխեն
ԼՄ՝ աւել. || * Եկ. ԼՄ ն/սդ.՝ Բէ, որ չիք եւ Ի 8:
|| * Որ ծարաւին ե. ԼՄ որ ծարաւ էջէ (ԼՄ է). 8
ընդն. ներկ. : || * Որ կամին = 8, ուր ԼՄ յաւ-
ելուածովք՝ + ե" որ + + " Կոթ. : || * Առցէ = 8.
ո՛չ ուղիղ թարգմանեն ԼՄ՝ առնու. || * Կենդանու-
րեան. դիպողագոյն թուի ԼՄ՝ Կենաց = 8 (տ. վեր.
զծան. Ի 21.27): — Հմմտ. Յէ. 4.14: — 8 եւ ԼՄ
միապէս + յի, անշուշտ զանց արարեալ Ի Թ ան-
փութութեամբ գրչաց: — Հմմտ. վեր. 21.6:

18. * Եւ. Լ նխդ.՝ եւ, որ սակայն պակ. Ի
ԼՄ՝ : || * Լսիցէ. ԼՄ լի. || * Զբանս. ԼՄ +
հարկերեւելեան = 8: || * Այսոցիկ. ոչ ըստ կանո-
նաց ԼՄ՝ այսիկ (= Բ). Ոսկան ունի՛ (գրոյ) այս-
րիկ. || * Եթե որ. ԼՄ Բէ +: || * Ի վերայ սոցա.
ըստ 8 պարտ է թարգմանել՝ Ի սոսա, կամ որպէս
ունին ԼՄ՝ Ի ա. Հմմտ. Առ. 30.6: || * Նոցա.
Թուի լինել վրիպակ գրչութիւն, ուղղելի՛ նօր,

ըստ ԼՄ = 8. || * Զնարուածս = 8. նախկարգ
յաւելուածով ԼՄ՝ շտեմն" հարուածն. || * Զգրեալս
= 8. ոչ ճշգիւ ԼՄ՝ էրեւ. || * Յայսմիկ. ԼՄ
յայ. — «ի գիրս յայսմիկ», այսինքն վեր. 15. 6
— 16. 21.

19. * ի բանից մարգարեութեան գրոցս այսորիկ.
այսպէս ըստ Ե, համաձայն ոմանց ի Յոււն. ձձ., ըստ
սմին օրինակի շարակարգեն եւ ԼՄ՝ ի քանից հարգե-
րեալեան էրայ (ԼՄ՝ էրայ) այսիկ. իսկ դասաւոր-
ութիւն բառից ի Բ է հանգոյն Յ այսպէս՝ ի բանից
գրոց(ս Բ) մարգարեութեանս (— քեան Բ) այսորիկ
(Բ չունի այսորիկ). || * Պակասեցուցէ (երկր.).
ԼՄ աւելադրութեամբ յաւ.՝ եւ հարցէ. || * Զբար-
ժին. այսպէս ըստ Ե, ուր Բ գրէ՝ զբարձրն. սմին
նման ԼՄ՝ շտեմն. — Տ. վեր. զծան. ի 16. 19.
|| * ի փայտէն. ԼՄ ի ծառն. տ. վեր. զծան. ի
21. 27. — Առ այս հմր. որպէս եւ առ նախընթացն
հմտ. Երկ. 4. 2 «Մի՛ յաւելուցուք ինչ ի բանն զոր
ես պատուիրեմ ձեզ, եւ մի՛ հատանիցէք ի նմանէ»
եւն., նաեւ 12. 32 «Ամենայն բանի զոր ես պա-
տուիրեմ քեզ այսօր՝ զդուշանայցես առնելոյ, մի՛
յաւելուցուս ի նա եւ մի՛ հատանիցես ի նմանէ».
|| * Սրբոյ. = 8. սոցին միաբանին եւ ԼՄ, իսկ ԼՄ
ունին՝ «բոց» || * Գրելոյ. համարիմ վրիպակ գրչի,
ուղղելի ըստ Յ՝ գրելոց, որ հայի ի «փայտն կենաց»
եւ ի «քաղաքն սուրբ». — ԼՄ ունին՝ «բ բրեւ է».
|| * ի գիրս յայսմիկ. ԼՄ ի էրեւ. յայ. այսինքն վեր.
21. 10 — 22. 5.

20. * Ասէ = 8. — ԼՄ աւ. — Ոսկան =
ԹՅ. || * Որ վկայէ = 8 ընդն. ներկ. — ԼՄ՝ «բ
վայեցն. Ոսկան՝ «բ վայեց» հմտ. վեր. 1. 2, 9.

|| * Գոլ. համաձայն Յուն. Սինէական օր. (ըստ որում ուղղեալ է ի բուն իսկ գրչէն). Յ համեմատ այլոց ձձ. բցթ., ըստ այսմ պակ. եւ ի ԼՄ. || * Այս = Յ, զնց. ԼՄ. || * Ահաւասիկ. չունին ոչ Յ եւ ոչ ԼՄ. || * Գամ. ԼՄ + ե. հմտ. վեր. հմր. 7. || * Եկ = Յ. վրիպեն ԼՄ՝ եկն. հմտ. վեր. հմր. 17. — Յ եւ ԼՄ միապէս նխդ.՝ ափն (հմտ. վեր. 1. 7). միարան ընդ թ բցթ. զ-նդ. Յուն. Սինէական օր., որպէս եւ Խպտական Թարգմանութիւնն. || * Քրիստոս. սոյնպէս եւ ԼՄ, համեմատ բազմաց ի Յուն. օրր. — իսկ Յ զնց., հանգոյն այլոց ձձ.:

21. * Մերոյ. զայս գեր. ունին եւ ԼՄ, հաւասար երկուց Յուն. ձձ. եւ ոմանց ի հին Թարգմանութեանց. — Յ բցթ., ըստ օրինակի յղովադունից ի Յուն. օրր.: || * Քրիստոսի. սոյնպէս եւ ԼՄ. — զնց. Յ: — Ընդ թ միարանին բազումք ի Յուն. ձձ., որպէս եւ ոմանք ի հին Թարգմանութեանց (տ. զհամեմատութիւն Յուն. օրր.): || * Ընդ ամենայն սուրբս. այսպէս ըստ Ե. առաջ ունի Բ՝ ընդ ամենեսեան: — Պէտքէն են վերջին բանք գրոցս Յտո եթէ՛ ի Յուն. օրր., եւ եթէ՛ յայլեւայլ Թարգմանութիւնս նորին: Ի Յուն. ձձ. գտանին հետագայ ձեւքս.

1. ընդ ամենեսին ձեզ.

2. ընդ ամենեսին մեզ.

3. ընդ ամենեսին. — զայս ընթերցուած ունին Աղեքսանդրեան օր. եւ որ ընդ նմա. սոցին միաբան է եւ մերս Բ.

4. ընդ սուրբս. — այսպէս Սինէական օր. եւ նմանակիցք իւր:

5. ընդ ամենայն սուրբս. — ըստ այսմ օրինակի

գրեն բաղումք ի նորագոյն ձձ., որպէս եւ ոմանք ի հին Թարգմանութեանց (Լատինականն եւ Եթովպականն); որոց համաձայն է եւ մերս Ե:

Արդ՝ ո՞ր ձեւն է ստոյգն եւ ուղիղն. — յայսմ մասին չեն համամիտ կարծիք քննչաց բնագրին Ս. Գրոց: Ոմանք նախամեծար առնեն զնախասացեալդ Թիւ 3, կէսքն լաւագոյն համարին զԹիւ 4, եւ այլքն նախամեծար ընտրեն զԹիւ 5:

Զիս'րդ եւ իցէ, վասն նախնական ձեւոյն ի Թ մարթ է առանց ինչ երկմտութեան կարծեւ՝ Թէ բուն հարազատ ընթերցուածն է կարճառօտն, այս է ըստ Բ՝ ցնդ ամենեւեան (= Աղեքս. օր., տ. վեր.): — Իսկ ԼՄ, ըստ իմիք այլակերպք յամենեցունց, ունին զայս ձեւ օրինակի՝ ի Վերայ միւսիս օրոց:

* Ամեն. սոյնպէս եւ ԼՄ, համեմատ Յուն. Սինէական օր. եւ հետեւողաց նորա. — Յ բցթ., հանգոյն Աղեքսանդրեան օր. եւ խմբին ձեռագրաց որ զհետն երթան նորին. ըստ սմին օրինակի էր անշուշտ ի սկզբան եւ Թ, որպէս վկայէ Բ՝ ի բաց Թողլով զամենդ:

Հմմտ. զազգի ազգի օրինակս օրհնութեան ի կատարածի Առաքելական Թղթոցն՝ Հռ. 16. 20, 27, 1 Կր. 16. 23, 2 Կր. 13. 13, Գլ. 6. 18, Եփ. 6. 24, Փայ. 4. 24, Կղ. 4. 18, 1 Թս. 5. 28, 2 Թս. 3. 18, 1 Տմ. 6. 21, 2 Տմ. 4. 22, Տտ. 3. 18, Փմ. 28, Եբ. 13. 25:

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

(Յետնորդական Խորագրողի և Յայտնողի և Յախանձար)

Զ Ե Կ Ո Ւ Յ Ո Ւ Մ Ն

Յետ յանգ ելանելոյ առաջիկայ տպագրութեանս
նորագիւտ Հայերէն բարգմանութեան Յայտնութեանն
Յովհաննու, եւ ծանօթութեանց սորին, դեպ եղեւ ինձ՝
գտանել ի ճեռագրի թիւ 840 Աստուածաշունչ Գրոց,
ի մատենադարանի վանաց Ս. Յակովբեանց յերուսա-
ղէմ, զնոր իմն Հայ. Խմբագրութիւն գրոցս Յայտ-
նութեան, որ բուի լինել յերիւրեալ յերկոցունց
բարգմանութեանցս՝ ի նորագիւտ հնագունէն եւ ի
բարգմանութենէն Ներսիսի Լամբրոնացւոյ, եւ զոր
արժան համարեցայ՝ աստանօր իբրեւ Յաւելուած
ի լոյս ընծայել, ըստ վերոյիշեալ զբնագիր օրինա-
կին: Իսկ զայլ տեղեկութիւնս եւ զկարծիս իմ
զայսմ Յետներսիսեան Խմբագրութենէ և տեսանել
ի Ներածութեան մատենիս:

Յ. Մ.

Ա. — 'Յայտնութիւն Քրիստոսի Յիսուսի, է 1
 Յեան որոց եւր Աստուած՝ ցոյցանել ծառայից իւրոց
 որ լինելոց է զգլխաւոր, եւ նշանակեաց առաւելել
 է յեան հրեշտակոց իւրոց առ Յովնան ծառայ իւր,
 'որ զիցեաց զքանին Աստուծոյ զիցութիւնէ Յիսուսի 2
 Քրիստոսի, որչափ եւ երբ: 'Այնտեւ որտ իւր 3
 Գրային իմ որտ լռելոցն զքան յարգութեանն. եւ
 յամենայն հաւորեալ է:

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ	Ա
ԱԻՆՏԱՐԱՆՁԻ՝ 'ԶՈՐ ԵՏԵՍ	2
Ի ՊԱՏՄՈՍ ԿՂԱԻՈՋ՝	

'Ի ՅՈՎՀԱՆՆԵ ԱՌ ԵԻԹՆ ԵՎԵՂԵՑԻՍ՝ ՈՐ ԵՆ ՅԱՍԻԱ. 4

Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութիւն յԱստու-
 ծոյ որ յաւիտեանս, որ էն՝ եւ որ դաւոցն է, եւ
 յեւթն զաւրութեանց Հոգւոյն՝ որ առաջի աթոռոյ
 իւրոյ, 'եւ Յիսուսի Քրիստոսի, հաւատարիմ զկաց- 5
 ին, որ է անդրանիկ ի մեռելոց, եւ իշխան թա-
 դաւորութեանց երկրի. որ սիրեաց զմեզ եւ ելոյծ

1 Զ. անձ՝ Յայտնութիւն յի յի | 2 2, Յայտնութիւն յի յի |
 3 յարգութեան | Ա. — 1 Յայտնութիւն | 2 իշխել | 4 խաղաղութիւն
 5 2, յարգութեան | 5 յի յի | Բարգաւորութեան |

- 6 գկապանս մեղաց մերոց՝ արեամբն իւրով, ⁶ եւ արար զմեզ արժանիս արքայութեանն իւրում, եւ քահանայս Աստուծոյ Հաւր իւրոյ, նմա փառք եւ զաւրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։
- 7 ⁷ Ահաւասիկ գալոց է ընդ ամզս երկնից, եւ տեսանիցեն զնա ամենեքեան որք խոցեցինն. եւ տեսցեն զնա ամենայն ազգք երկրի։ Այս՝ տ-
- 8 մէն։ ⁸ Ես եմ այր, եւ ես եմ քէ, ասէ Տէր Աստուած որ յաւիտեան է, եւ որ էն, եւ որ գալցն է, Տէր ամենակալ։
- 9 ⁹ Ես Յովհաննէս, եղբայր ձեր եւ հաւատարակից վշտաց ձեր եւ արքայութեանն, բազում համարձակութեամբ գրեմ ձեզ ի Գրիստոս Յիսուս։ Ես էի ի կղզւոջն որ անուանեալ կոչի Պատմոս՝ վառն բռնին Աստուծոյ եւ վառն վկայութեանն Յիսուսի։
- 10 ¹⁰ Եւ եղեւ յիս Հոգի սուրբ յաւուր կիրակէի, եւ
- 11 լուայ ձայն մեծ զհետ իմ իրրեւ զձայն փողոյ, ¹¹ որ ասէր ցիս. զոր տեսանեող՝ գրեալ ի գիրս, աուր տանել առ եւթն եկեղեցիսն՝ որ յնփեսոս, եւ ի Զմիւռնիա, ի Պերդամոն, եւ ի Թիւատիր, եւ ի Սար-
- 12 գիկէ, եւ ի Փիղիլադիս, եւ ի Լաւսդիկէ։ ¹² Եւ դարձայ տեսանել զձայն, եւ սվ է որ խաւսի ընդ իս. եւ ի դառնալն իմ տեսի եւթն ճրագարան
- 13 քսկի։ ¹³ Եւ ի մէջ ճրագարանացն՝ նման Որդւոյ մարդոյ, զգեցեալ պնդեալ, եւ գաւտեւորեալ առ
- 14 տանամբքն ի գաւտի ոսկեղէն։ ¹⁴ Եւ գլուխ նորա

6 ք | Դարբի | 7 օրհնութիւն | 8 ք | 9 արքայութիւն |
 Կաթողիկոս | 10 ք | 11 ք | 12 ք | 13 ք | 14 ք | 15 ք | 16 ք | 17 ք | 18 ք | 19 ք | 20 ք | 21 ք | 22 ք | 23 ք | 24 ք | 25 ք | 26 ք | 27 ք | 28 ք | 29 ք | 30 ք | 31 ք | 32 ք | 33 ք | 34 ք | 35 ք | 36 ք | 37 ք | 38 ք | 39 ք | 40 ք | 41 ք | 42 ք | 43 ք | 44 ք | 45 ք | 46 ք | 47 ք | 48 ք | 49 ք | 50 ք | 51 ք | 52 ք | 53 ք | 54 ք | 55 ք | 56 ք | 57 ք | 58 ք | 59 ք | 60 ք | 61 ք | 62 ք | 63 ք | 64 ք | 65 ք | 66 ք | 67 ք | 68 ք | 69 ք | 70 ք | 71 ք | 72 ք | 73 ք | 74 ք | 75 ք | 76 ք | 77 ք | 78 ք | 79 ք | 80 ք | 81 ք | 82 ք | 83 ք | 84 ք | 85 ք | 86 ք | 87 ք | 88 ք | 89 ք | 90 ք | 91 ք | 92 ք | 93 ք | 94 ք | 95 ք | 96 ք | 97 ք | 98 ք | 99 ք | 100 ք | 101 ք | 102 ք | 103 ք | 104 ք | 105 ք | 106 ք | 107 ք | 108 ք | 109 ք | 110 ք | 111 ք | 112 ք | 113 ք | 114 ք | 115 ք | 116 ք | 117 ք | 118 ք | 119 ք | 120 ք | 121 ք | 122 ք | 123 ք | 124 ք | 125 ք | 126 ք | 127 ք | 128 ք | 129 ք | 130 ք | 131 ք | 132 ք | 133 ք | 134 ք | 135 ք | 136 ք | 137 ք | 138 ք | 139 ք | 140 ք | 141 ք | 142 ք | 143 ք | 144 ք | 145 ք | 146 ք | 147 ք | 148 ք | 149 ք | 150 ք | 151 ք | 152 ք | 153 ք | 154 ք | 155 ք | 156 ք | 157 ք | 158 ք | 159 ք | 160 ք | 161 ք | 162 ք | 163 ք | 164 ք | 165 ք | 166 ք | 167 ք | 168 ք | 169 ք | 170 ք | 171 ք | 172 ք | 173 ք | 174 ք | 175 ք | 176 ք | 177 ք | 178 ք | 179 ք | 180 ք | 181 ք | 182 ք | 183 ք | 184 ք | 185 ք | 186 ք | 187 ք | 188 ք | 189 ք | 190 ք | 191 ք | 192 ք | 193 ք | 194 ք | 195 ք | 196 ք | 197 ք | 198 ք | 199 ք | 200 ք | 201 ք | 202 ք | 203 ք | 204 ք | 205 ք | 206 ք | 207 ք | 208 ք | 209 ք | 210 ք | 211 ք | 212 ք | 213 ք | 214 ք | 215 ք | 216 ք | 217 ք | 218 ք | 219 ք | 220 ք | 221 ք | 222 ք | 223 ք | 224 ք | 225 ք | 226 ք | 227 ք | 228 ք | 229 ք | 230 ք | 231 ք | 232 ք | 233 ք | 234 ք | 235 ք | 236 ք | 237 ք | 238 ք | 239 ք | 240 ք | 241 ք | 242 ք | 243 ք | 244 ք | 245 ք | 246 ք | 247 ք | 248 ք | 249 ք | 250 ք | 251 ք | 252 ք | 253 ք | 254 ք | 255 ք | 256 ք | 257 ք | 258 ք | 259 ք | 260 ք | 261 ք | 262 ք | 263 ք | 264 ք | 265 ք | 266 ք | 267 ք | 268 ք | 269 ք | 270 ք | 271 ք | 272 ք | 273 ք | 274 ք | 275 ք | 276 ք | 277 ք | 278 ք | 279 ք | 280 ք | 281 ք | 282 ք | 283 ք | 284 ք | 285 ք | 286 ք | 287 ք | 288 ք | 289 ք | 290 ք | 291 ք | 292 ք | 293 ք | 294 ք | 295 ք | 296 ք | 297 ք | 298 ք | 299 ք | 300 ք | 301 ք | 302 ք | 303 ք | 304 ք | 305 ք | 306 ք | 307 ք | 308 ք | 309 ք | 310 ք | 311 ք | 312 ք | 313 ք | 314 ք | 315 ք | 316 ք | 317 ք | 318 ք | 319 ք | 320 ք | 321 ք | 322 ք | 323 ք | 324 ք | 325 ք | 326 ք | 327 ք | 328 ք | 329 ք | 330 ք | 331 ք | 332 ք | 333 ք | 334 ք | 335 ք | 336 ք | 337 ք | 338 ք | 339 ք | 340 ք | 341 ք | 342 ք | 343 ք | 344 ք | 345 ք | 346 ք | 347 ք | 348 ք | 349 ք | 350 ք | 351 ք | 352 ք | 353 ք | 354 ք | 355 ք | 356 ք | 357 ք | 358 ք | 359 ք | 360 ք | 361 ք | 362 ք | 363 ք | 364 ք | 365 ք | 366 ք | 367 ք | 368 ք | 369 ք | 370 ք | 371 ք | 372 ք | 373 ք | 374 ք | 375 ք | 376 ք | 377 ք | 378 ք | 379 ք | 380 ք | 381 ք | 382 ք | 383 ք | 384 ք | 385 ք | 386 ք | 387 ք | 388 ք | 389 ք | 390 ք | 391 ք | 392 ք | 393 ք | 394 ք | 395 ք | 396 ք | 397 ք | 398 ք | 399 ք | 400 ք | 401 ք | 402 ք | 403 ք | 404 ք | 405 ք | 406 ք | 407 ք | 408 ք | 409 ք | 410 ք | 411 ք | 412 ք | 413 ք | 414 ք | 415 ք | 416 ք | 417 ք | 418 ք | 419 ք | 420 ք | 421 ք | 422 ք | 423 ք | 424 ք | 425 ք | 426 ք | 427 ք | 428 ք | 429 ք | 430 ք | 431 ք | 432 ք | 433 ք | 434 ք | 435 ք | 436 ք | 437 ք | 438 ք | 439 ք | 440 ք | 441 ք | 442 ք | 443 ք | 444 ք | 445 ք | 446 ք | 447 ք | 448 ք | 449 ք | 450 ք | 451 ք | 452 ք | 453 ք | 454 ք | 455 ք | 456 ք | 457 ք | 458 ք | 459 ք | 460 ք | 461 ք | 462 ք | 463 ք | 464 ք | 465 ք | 466 ք | 467 ք | 468 ք | 469 ք | 470 ք | 471 ք | 472 ք | 473 ք | 474 ք | 475 ք | 476 ք | 477 ք | 478 ք | 479 ք | 480 ք | 481 ք | 482 ք | 483 ք | 484 ք | 485 ք | 486 ք | 487 ք | 488 ք | 489 ք | 490 ք | 491 ք | 492 ք | 493 ք | 494 ք | 495 ք | 496 ք | 497 ք | 498 ք | 499 ք | 500 ք | 501 ք | 502 ք | 503 ք | 504 ք | 505 ք | 506 ք | 507 ք | 508 ք | 509 ք | 510 ք | 511 ք | 512 ք | 513 ք | 514 ք | 515 ք | 516 ք | 517 ք | 518 ք | 519 ք | 520 ք | 521 ք | 522 ք | 523 ք | 524 ք | 525 ք | 526 ք | 527 ք | 528 ք | 529 ք | 530 ք | 531 ք | 532 ք | 533 ք | 534 ք | 535 ք | 536 ք | 537 ք | 538 ք | 539 ք | 540 ք | 541 ք | 542 ք | 543 ք | 544 ք | 545 ք | 546 ք | 547 ք | 548 ք | 549 ք | 550 ք | 551 ք | 552 ք | 553 ք | 554 ք | 555 ք | 556 ք | 557 ք | 558 ք | 559 ք | 560 ք | 561 ք | 562 ք | 563 ք | 564 ք | 565 ք | 566 ք | 567 ք | 568 ք | 569 ք | 570 ք | 571 ք | 572 ք | 573 ք | 574 ք | 575 ք | 576 ք | 577 ք | 578 ք | 579 ք | 580 ք | 581 ք | 582 ք | 583 ք | 584 ք | 585 ք | 586 ք | 587 ք | 588 ք | 589 ք | 590 ք | 591 ք | 592 ք | 593 ք | 594 ք | 595 ք | 596 ք | 597 ք | 598 ք | 599 ք | 600 ք | 601 ք | 602 ք | 603 ք | 604 ք | 605 ք | 606 ք | 607 ք | 608 ք | 609 ք | 610 ք | 611 ք | 612 ք | 613 ք | 614 ք | 615 ք | 616 ք | 617 ք | 618 ք | 619 ք | 620 ք | 621 ք | 622 ք | 623 ք | 624 ք | 625 ք | 626 ք | 627 ք | 628 ք | 629 ք | 630 ք | 631 ք | 632 ք | 633 ք | 634 ք | 635 ք | 636 ք | 637 ք | 638 ք | 639 ք | 640 ք | 641 ք | 642 ք | 643 ք | 644 ք | 645 ք | 646 ք | 647 ք | 648 ք | 649 ք | 650 ք | 651 ք | 652 ք | 653 ք | 654 ք | 655 ք | 656 ք | 657 ք | 658 ք | 659 ք | 660 ք | 661 ք | 662 ք | 663 ք | 664 ք | 665 ք | 666 ք | 667 ք | 668 ք | 669 ք | 670 ք | 671 ք | 672 ք | 673 ք | 674 ք | 675 ք | 676 ք | 677 ք | 678 ք | 679 ք | 680 ք | 681 ք | 682 ք | 683 ք | 684 ք | 685 ք | 686 ք | 687 ք | 688 ք | 689 ք | 690 ք | 691 ք | 692 ք | 693 ք | 694 ք | 695 ք | 696 ք | 697 ք | 698 ք | 699 ք | 700 ք | 701 ք | 702 ք | 703 ք | 704 ք | 705 ք | 706 ք | 707 ք | 708 ք | 709 ք | 710 ք | 711 ք | 712 ք | 713 ք | 714 ք | 715 ք | 716 ք | 717 ք | 718 ք | 719 ք | 720 ք | 721 ք | 722 ք | 723 ք | 724 ք | 725 ք | 726 ք | 727 ք | 728 ք | 729 ք | 730 ք | 731 ք | 732 ք | 733 ք | 734 ք | 735 ք | 736 ք | 737 ք | 738 ք | 739 ք | 740 ք | 741 ք | 742 ք | 743 ք | 744 ք | 745 ք | 746 ք | 747 ք | 748 ք | 749 ք | 750 ք | 751 ք | 752 ք | 753 ք | 754 ք | 755 ք | 756 ք | 757 ք | 758 ք | 759 ք | 760 ք | 761 ք | 762 ք | 763 ք | 764 ք | 765 ք | 766 ք | 767 ք | 768 ք | 769 ք | 770 ք | 771 ք | 772 ք | 773 ք | 774 ք | 775 ք | 776 ք | 777 ք | 778 ք | 779 ք | 780 ք | 781 ք | 782 ք | 783 ք | 784 ք | 785 ք | 786 ք | 787 ք | 788 ք | 789 ք | 790 ք | 791 ք | 792 ք | 793 ք | 794 ք | 795 ք | 796 ք | 797 ք | 798 ք | 799 ք | 800 ք | 801 ք | 802 ք | 803 ք | 804 ք | 805 ք | 806 ք | 807 ք | 808 ք | 809 ք | 810 ք | 811 ք | 812 ք | 813 ք | 814 ք | 815 ք | 816 ք | 817 ք | 818 ք | 819 ք | 820 ք | 821 ք | 822 ք | 823 ք | 824 ք | 825 ք | 826 ք | 827 ք | 828 ք | 829 ք | 830 ք | 831 ք | 832 ք | 833 ք | 834 ք | 835 ք | 836 ք | 837 ք | 838 ք | 839 ք | 840 ք | 841 ք | 842 ք | 843 ք | 844 ք | 845 ք | 846 ք | 847 ք | 848 ք | 849 ք | 850 ք | 851 ք | 852 ք | 853 ք | 854 ք | 855 ք | 856 ք | 857 ք | 858 ք | 859 ք | 860 ք | 861 ք | 862 ք | 863 ք | 864 ք | 865 ք | 866 ք | 867 ք | 868 ք | 869 ք | 870 ք | 871 ք | 872 ք | 873 ք | 874 ք | 875 ք | 876 ք | 877 ք | 878 ք | 879 ք | 880 ք | 881 ք | 882 ք | 883 ք | 884 ք | 885 ք | 886 ք | 887 ք | 888 ք | 889 ք | 890 ք | 891 ք | 892 ք | 893 ք | 894 ք | 895 ք | 896 ք | 897 ք | 898 ք | 899 ք | 900 ք | 901 ք | 902 ք | 903 ք | 904 ք | 905 ք | 906 ք | 907 ք | 908 ք | 909 ք | 910 ք | 911 ք | 912 ք | 913 ք | 914 ք | 915 ք | 916 ք | 917 ք | 918 ք | 919 ք | 920 ք | 921 ք | 922 ք | 923 ք | 924 ք | 925 ք | 926 ք | 927 ք | 928 ք | 929 ք | 930 ք | 931 ք | 932 ք | 933 ք | 934 ք | 935 ք | 936 ք | 937 ք | 938 ք | 939 ք | 940 ք | 941 ք | 942 ք | 943 ք | 944 ք | 945 ք | 946 ք | 947 ք | 948 ք | 949 ք | 950 ք | 951 ք | 952 ք | 953 ք | 954 ք | 955 ք | 956 ք | 957 ք | 958 ք | 959 ք | 960 ք | 961 ք | 962 ք | 963 ք | 964 ք | 965 ք | 966 ք | 967 ք | 968 ք | 969 ք | 970 ք | 971 ք | 972 ք | 973 ք | 974 ք | 975 ք | 976 ք | 977 ք | 978 ք | 979 ք | 980 ք | 981 ք | 982 ք | 983 ք | 984 ք | 985 ք | 986 ք | 987 ք | 988 ք | 989 ք | 990 ք | 991 ք | 992 ք | 993 ք | 994 ք | 995 ք | 996 ք | 997 ք | 998 ք | 999 ք | 1000 ք | 1001 ք | 1002 ք | 1003 ք | 1004 ք | 1005 ք | 1006 ք | 1007 ք | 1008 ք | 1009 ք | 1010 ք | 1011 ք | 1012 ք | 1013 ք | 1014 ք | 1015 ք | 1016 ք | 1017 ք | 1018 ք | 1019 ք | 1020 ք | 1021 ք | 1022 ք | 1023 ք | 1024 ք | 1025 ք | 1026 ք | 1027 ք | 1028 ք | 1029 ք | 1030 ք | 1031 ք | 1032 ք | 1033 ք | 1034 ք | 1035 ք | 1036 ք | 1037 ք | 1038 ք | 1039 ք | 1040 ք | 1041 ք | 1042 ք | 1043 ք | 1044 ք | 1045 ք | 1046 ք | 1047 ք | 1048 ք | 1049 ք | 1050 ք | 1051 ք | 1052 ք | 1053 ք | 1054 ք | 1055 ք | 1056 ք | 1057 ք | 1058 ք | 1059 ք | 1060 ք | 1061 ք | 1062 ք | 1063 ք | 1064 ք | 1065 ք | 1066 ք | 1067 ք | 1068 ք | 1069 ք | 1070 ք | 1071 ք | 1072 ք | 1073 ք | 1074 ք | 1075 ք | 1076 ք | 1077 ք | 1078 ք | 1079 ք | 1080 ք | 1081 ք | 1082 ք | 1083 ք | 1084 ք | 1085 ք | 1086 ք | 1087 ք | 1088 ք | 1089 ք | 1090 ք | 1091 ք | 1092 ք | 1093 ք | 1094 ք | 1095 ք | 1096 ք | 1097 ք | 1098 ք | 1099 ք | 1100 ք | 1101 ք | 1102 ք | 1103 ք | 1104 ք | 1105 ք | 1106 ք | 1107 ք | 1108 ք | 1109 ք | 1110 ք | 1111 ք | 1112 ք | 1113 ք | 1114 ք | 1115 ք | 1116 ք | 1117 ք | 1118 ք | 1119 ք | 1120 ք | 1121 ք | 1122 ք | 1123 ք | 1124 ք | 1125 ք | 1126 ք | 1127 ք | 1128 ք | 1129 ք | 1130 ք | 1131 ք | 1132 ք | 1133 ք | 1134 ք | 1135 ք | 1136 ք | 1137 ք | 1138 ք | 1139 ք | 1140 ք | 1141 ք | 1142 ք | 1143 ք | 1144 ք | 1145 ք | 1146 ք | 1147 ք | 1148 ք | 1149 ք | 1150 ք | 1151 ք | 1152 ք | 1153 ք | 1154 ք | 1155 ք | 1156 ք | 1157 ք | 1158 ք | 1159 ք | 1160 ք | 1161 ք | 1162 ք | 1163 ք | 1164 ք | 1165 ք | 1166 ք | 1167 ք | 1168 ք | 1169 ք | 1170 ք | 1171 ք | 1172 ք | 1173 ք | 1174 ք | 1175 ք | 1176 ք | 1177 ք | 1178 ք | 1179 ք | 1180 ք | 1181 ք | 1182 ք | 1183 ք | 1184 ք | 1185 ք | 1186 ք | 1187 ք | 1188 ք | 1189 ք | 1190 ք | 1191 ք | 1192 ք | 1193 ք | 1194 ք | 1195 ք | 1196 ք | 1197 ք | 1198 ք | 1199 ք | 1200 ք | 1201 ք | 1202 ք | 1203 ք | 1204 ք | 1205 ք | 1206 ք | 1207 ք | 1208 ք | 1209 ք | 1210 ք | 1211 ք | 1212 ք | 1213 ք | 1214 ք | 1215 ք | 1216 ք | 1217 ք | 1218 ք | 1219 ք | 1220 ք | 1221 ք | 1222 ք | 1223 ք | 1224 ք | 1225 ք | 1226 ք | 1227 ք | 1228 ք | 1229 ք | 1230 ք | 1231 ք | 1232 ք | 1233 ք | 1234 ք | 1235 ք | 1236 ք | 1237 ք | 1238 ք | 1239 ք | 1240 ք | 1241 ք | 1242 ք | 1243 ք | 1244 ք | 1245 ք | 1246 ք | 1247 ք | 1248 ք | 1249 ք | 1250 ք | 1251 ք | 1252 ք | 1253 ք | 1254 ք | 1255 ք | 1256 ք | 1257 ք | 1258 ք | 1259 ք | 1260 ք | 1261 ք | 1262 ք | 1263 ք | 1264 ք | 1265 ք | 1266 ք | 1267 ք | 1268 ք | 1269 ք | 1270 ք | 1271 ք | 1272 ք | 1273 ք | 1274 ք | 1275 ք | 1276 ք | 1277 ք | 1278 ք | 1279 ք | 1280 ք | 1281 ք | 1282 ք | 1283 ք | 1284 ք | 1285 ք | 1286 ք | 1287 ք | 1288 ք | 1289 ք | 1290 ք | 1291 ք | 1292 ք | 1293 ք | 1294 ք | 1295 ք | 1296 ք | 1297 ք | 1298 ք | 1299 ք | 1300 ք | 1301 ք | 1302 ք | 1303 ք | 1304 ք | 1305 ք | 1306 ք | 1307 ք | 1308 ք | 1309 ք | 1310 ք | 1311 ք | 1312 ք | 1313 ք | 1314 ք | 1315 ք | 1316 ք | 1317 ք | 1318 ք | 1319 ք | 1320 ք | 1321 ք | 1322 ք | 1323 ք | 1324 ք | 1325 ք | 1326 ք | 1327 ք | 1328 ք | 1329 ք | 1330 ք | 1331 ք | 1332 ք | 1333 ք | 1334 ք | 1335 ք | 1336 ք | 1337 ք | 1338 ք | 1339 ք | 1340 ք | 1341 ք | 1342 ք | 1343 ք | 1344 ք | 1345 ք | 1346 ք | 1347 ք | 1348 ք | 1349 ք | 1350 ք | 1351 ք | 1352 ք | 1353 ք | 1354 ք | 1355 ք | 1356 ք | 1357 ք | 1358 ք | 1359 ք | 1360 ք | 1361 ք | 1362 ք | 1363 ք | 1364 ք | 1365 ք | 1366 ք | 1367 ք | 1368 ք | 1369 ք | 1370 ք | 1371 ք | 1372 ք | 1373 ք | 1374 ք | 1375 ք | 1376 ք | 1377 ք | 1378 ք | 1379 ք | 1380 ք | 1381 ք | 1382 ք | 1383 ք | 1384 ք | 1385 ք | 1386 ք | 1387 ք | 1388 ք | 1389 ք | 1390 ք | 1391 ք | 1392 ք | 1393 ք | 1394 ք | 1395 ք | 1396 ք | 1397 ք | 1398 ք | 1399 ք | 1400 ք | 1401 ք | 1402 ք | 1403 ք | 1404 ք | 1405 ք | 1406 ք | 1407 ք | 1408 ք | 1409 ք | 1410 ք | 1411 ք | 1412 ք | 1413 ք | 1414 ք | 1415 ք | 1416 ք | 1417 ք | 1418 ք | 1419 ք | 1420 ք | 1421 ք | 1422 ք | 1423 ք | 1424 ք | 1425 ք | 1426 ք | 1427 ք | 1428 ք | 1429 ք | 1430 ք | 1431 ք | 1432 ք | 1433 ք | 1434 ք | 1435 ք | 1436 ք | 1437 ք | 1438 ք | 1439 ք | 1440 ք | 1441 ք | 1442 ք | 1443 ք | 1444 ք | 1445 ք | 1446 ք | 1447 ք | 1448 ք | 1449 ք | 1450 ք | 1451 ք | 1452 ք | 1453 ք | 1454 ք | 1455 ք | 1456 ք | 1457 ք | 1458 ք | 1459 ք | 1460 ք | 1461 ք | 1462 ք | 1463 ք | 1464 ք | 1465 ք | 1466 ք | 1467 ք | 1468 ք | 1469 ք | 1470 ք | 1471 ք | 1472 ք | 1473 ք | 1474 ք | 1475 ք | 1476 ք | 1477 ք | 1478 ք | 1479 ք | 1480 ք | 1481 ք | 1482 ք | 1483 ք | 1484 ք | 1485 ք | 1486 ք | 1487 ք | 1488 ք | 1489 ք | 1490 ք | 1491 ք | 1492 ք | 1493 ք | 1494 ք | 1495 ք | 1496 ք | 1497 ք | 1498 ք | 1499 ք | 1500 ք | 1501 ք | 1502 ք | 1503 ք | 1504 ք | 1505 ք | 1506 ք | 1507 ք | 1508 ք | 1509 ք | 1510 ք | 1511 ք | 1512 ք | 1513 ք | 1514 ք | 1515 ք | 1516 ք | 1517 ք | 1518 ք | 1519 ք | 1520 ք | 1521 ք | 1522 ք | 1523 ք | 1524 ք | 1525 ք | 1526 ք | 1527 ք | 1528 ք | 1529 ք | 1530 ք | 1531 ք | 1532 ք | 1533 ք | 1534 ք | 1535 ք | 1536 ք | 1537 ք | 1538 ք | 1539 ք | 1540 ք | 1541 ք | 1542 ք | 1543 ք | 1544 ք | 1545 ք | 1546 ք | 1

եւ վարսք՝ իբրեւ զսար սպիտակ, եւ իբրեւ զձիւն.
 եւ աչք նորա՝ իբրեւ զբոց հրոյ. ¹⁵ եւ ստք նորա՝ ¹⁵
 նման պղնձոյ լիբանանու ի մէջ հնոցի հրաշեակ. եւ
 ձայն նորա՝ իբրեւ զձայն ջուրոց բաղմաց. ¹⁶ եւ ¹⁶
 ունէր ի ձեռին իւրում աստեղս եւթն. եւ ի բե-
 րանոյ նորա՝ սրեալ ելանէր սուր երկրերանեան. եւ
 երեսք նորա իբրեւ զարեգակն ճառագայթեալ երեւ-
 չին. ¹⁷ իբրեւ տեսի զնա՝ անկայ առ ոտս նորա ¹⁷
 իբրեւ զմեռեալ. եւ եղ ի վերայ իմ զաջ իւր, եւ
 ասէ ցիս. մի՛ երկնչիւր, ես եմ սկիզբն, եւ ես եմ
 վախճան. ¹⁸ ես եմ կեանք, եւ ես եմ որ մե- ¹⁸
 ռայն, եւ ահաւասիկ կենդանի եմ յաւիտեանս յաւ-
 իտենից. եւ ունիմ զփականս մահու եւ դժոխոց.
¹⁹ Գրեա՛ զոր տեսանեսդ, եւ որ էն, եւ որ յա- ¹⁹
 պառնիսն հանդերձեալ է լինել. ²⁰ խորհուրդ եւթն ²⁰
 աստեղն զոր տեսեր յաջոյ ձեռին իմում, եւ զեւթն
 ճրագարանս ոսկիս. եւթն աստեղքն՝ եւթն եկեղե-
 ցեացն հրեշտակք են, եւ եւթն աշտանակքն՝ եւթն
 եկեղեցիքն են.

Բ.— ¹ Արդ՝ առ հրեշտակ Եփեսացւոց եկե, Բ
 զեցւոյն դրեա՛. այսպէս ասէ որ ունի զեւթն աս-
 տեղսն յաջոյ ձեռին, եւ շրջի ի մէջ աշտանակաց
 ոսկւոյ. ² գիտեմ զգործս քո, եւ զվաստակս, եւ ²
 զհամբերութիւն, եւ գիտեմ զի ոչ բառնաս զչարսն
 զոր փորձեցեր զնոսա, որք ասեն զինքեանս առա-
 քեալս, եւ գտեր զնոսա սուտ առաքեալս. ³ եւ ³
 համբերեցեր եւ վշտացար վասն անուան իմոյ. ⁴ Այդ ⁴

- ասեմ եւ առ քեզ, զի զսէրն քո զառաջինն թողեր:
- 8 ⁵ Թիշեա՛ ուստի անկարն, եւ ապաշաւեա՛, եւ զառաջին գործսն քո արա՛. սպա թէ ո՛չ՝ գամ ես, եւ չարժեցից զաշտարակս քո ի տեղւոյն իւրմէ,
- 6 եթէ ո՛չ ապաշխարեսցես: ⁶ Արդ զայս արա՛, զի ատեսցես զգործսն Նիկողոսոսի զոր ես ասեմ:
- 7 ⁷ Որ ունի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին սուրբ ասէ առ եկեղեցիս. որ գտցի յաղթող, առաքինացեալ բարութեամբք, տայց նմա ուտել ի ծառոյն կենաց, որ է ի դրախտին Աստուծոյ իմոյ:
- 8 ⁸ Եւ առ հրեշտակ Զմիւռնացւոց եկեղեցւոյն գրեա՛. այսպէս ասէ որ է սկիզբն եւ կատարած, որ
- 9 եղեւ մեռեալ վասն մեր եւ եկաց. ⁹ գիտեմ եւ զգործս քո եւ զնեղութիւն եւ զաղքատութիւն. այլ աղքատութիւն քո ի մեծութիւն եղիցի. զի զփորձանս քո եւ զհայհոյութիւն՝ զոր առնէին քեզ Հրեայքն՝ լսեմ ես, զի համարին զինքեանս թէ են՝ եւ չեն ինչ, այլ են նոքա ժողովարան սատանայի:
- 10 ¹⁰ Մի՛ երկնչիր, զի թէպէտ եւ չարչարեւոց են զքեզ, եւ ահա կամի սատանայ զոմանս ի ձէնջ ի բանդ արկանել եւ ի փորձութիւնս. եւ է ձեզ վշտանալ զաւուրս տասն: Պինդ կաց, եւ լի՛ր հաւատացեալ մինչեւ ցմահ, եւ տաց քեզ զպսակն
- 11 կենաց: ¹¹ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին սուրբ ասէ առ եկեղեցիս. եւ որ ոք գտցի յաղթող, մի՛ երկիցէ յերկրորդ մահուանէն:

Յ աղաւթայ | Գործքն | աւայ | ի տեղւն | 6 Նիկողոսի | ի ձ. Նախ
գրեալ է՝ ասեմ, յետոյ ազգեալ՝ ասեմ | 7 նք | Բարութիւն | 8
8 զգործսն | 9 շէտութիւն | զաղքատութիւն | ի Դիւթիւն |
զնախորհիւն | Բե | 10 Բեղեք | ի խոյսութիւն | զինք | 11 լուից | նք |

¹² Եւ ցհրեշտակն Պերգիմացւոց եկեղեցւոյն 12
գրեալ՝ այսպէս ասէ՝ որ ունի զսուրն երկրերա-
նեան սրեալ. ¹³ գիտեմ զքեզ՝ որ բնակեալ ես գու, ¹³
ուր է աթոռ սատանայի. այլ ունիս զանուն իմ,
եւ ոչ ուրացար զհաւատ իմ եւ յաւուրս յայսոսիկ
որ եղեն վկայ հաւատարիմ վասն իմ ամենեքեան
որ մեռանն ի ձէնջ ի փորձել եւ ի բնակեալ սա-
տանայի առ յոմանս ի ձէնջ: ¹⁴ Այլ է ասել եւ ¹⁴
առ քեզ. վասն զի կայ առ քեզ վարդապետու-
թիւնն Բաղամայ, որ ուսոյց զԲաղակ դնել գայթակ-
զութիւն առաջի որդւոցն Խորայեղի, ուտել նոցա
զոհեալ եւ պոռնկել ընդ դստերս այլազգեացն:
¹⁵ Այսպէս եւ գու ունիս զվարդապետութիւնն Նի- ¹⁵
կողայոսի: ¹⁶ Արդ ապաշխարեալ՝ ապա թէ ոչ՝ ¹⁶
գամ ես վազվազակի, եւ պատերազմեցայ ընդ նմա
որով բերանոյ իմոյ: ¹⁷ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ ¹⁷
լուիցէ զինչ Հոգին սուրբ ասէ առ եկեղեցիս: Եւ
որ դոցի յաղթող՝ տայց նմա կերակուր՝ զմանանայն
ծաղկեալ, եւ տաց նմա զգիրն սրբութեան, եւ
խառնեցից զանուն նորա ի թիւ սրբոց, յորում
գրեալ է անուն իմ, զոր ոչ ոք գիտէ, բայց միայն
որ առնուն:

¹⁸ Եւ առ հրեշտակն Թիւատիրացւոց եկեղե- ¹⁸
ցւոյն գրեալ՝ այսպէս ասէ Որդին Աստուծոյ, որոյ
աչք իւր են իբրեւ զբոց հրոյ, եւ ոտք նորա նման
լիբանանու պղնձոյ. ¹⁹ գիտեմ զգործ քո, եւ զսէր, ¹⁹

12 գրեալ | այսպէս | 13 ձէն | ի ձէնջ (երկրորդ) | յաւուրս | 14 շարժ-
վածութիւն բաղամայ | գայթակղութիւն | 15 ոչ | այսպէս | զվարդապետութիւն
նիկողայոսի | 16 ոչ | ապաշխարեալ | 17 եթ | որդւոց | 18 ա |

եւ զհաւատս, եւ զհաստատութիւն համբերութեան
 քո. զի բազում եղեն գործք քո վերջինք քան զա-
 20 ռաջինն: ²⁰ Այլ է ասել եւ առ քեզ. քանզի թո-
 զեր գու զկինն զեղարել, որ ասէ զինքն մարդարէ,
 եւ ուսուցանէ մոլորութիւն ծառայից իմոց՝ պոռնկել
 21 եւ ուտել զոհեալ: ²¹ Այլ շնորհեցի նմա ժամանակ
 ապաշխարութեան, եւ ո՛չ ապաշխարեաց զպոռնկու-
 22 թիւն իւր: ²² Ահաւասիկ ես արկանեմ զնա ի հնոց,
 եւ զշնացողս նորա ի նեղութիւնս մեծամեծս, եթէ
 ոչ ապաշխարեացեն ի գործոց իւրեանց չարաց:
 23 ²³ Եւ զորդիս նոցա սպանից մահուամբ. եւ ծանի-
 ցեն ամենայն եկեղեցիք՝ թէ ես եմ որ քննեմ
 զսիրտս եւ զերիկամունս. եւ հատուցանեմ իւրա-
 24 քանչիւր ըստ գործս իւր: ²⁴ Եւ ձեզ ասեմ հաւա-
 տացելոցդ թիւատիրացւոց, որք ոչ էք ուսեալ զու-
 սումն զայնս, որք ծանեան զխորհուրդ սատանայի
 25 զոր ասեն. ոչ արկից զձեռք ծանրութիւն ²⁵ աւելի
 քան զոր ունիքդ. եւ է առ ձեզ մինչեւ ի սպառ:
 26 ²⁶ Եւ որ յաղթեսցէ՝ եւ պահեսցէ զգործս իմ մինչ
 ի վախճան, եւ ես տայց նմա իշխանութիւն ի վե-
 27 րայ ազգաց, ²⁷ եւ հովուեսցէն զնոսա դաւազանաւ
 երկաթեալ, եւ իբրեւ զանաւթ բրտի փշրեսցէն
 28 զնոսա, որպէս եւ ես ընկալայ ի հաւրէ իմմէ. ²⁸ եւ
 29 տաց նոցա զաստղն առաւաւտու: ²⁹ Որ ունիցի
 ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին սուրբ ասէ առ
 եկեղեցիս:

19 Նապոթուի հաբեւութի | 4-րդ | 20 Նապոթի ծառայի |
 21 ապաշխարութի | շարունակութի | 22 Եթէ | 23 Ին | 24 Ծանրութի |
 26 Իշխանութի | Ի վեր | 27 հովուեցեն | Էրեւն | Դաւիթ | Ընդհանր |
 29 Ինք | Եթ |

Գ. — ¹ Եւ առ հրեշտակս Սարգիսնացւոց եկե- Գ
ղեցւոյն գրեալ. այսպէս ասէ՝ որ ունի զեւթն շնորհս
Հոգւոյն Աստուծոյ՝ եւ զեւթն աստեղսն. դիտեմ
զգործս քո, զի անուն միայն է քեզ՝ թէ կենդանի
ես, այլ դու մեռեալ ես: ² Լե՛ր զուարթուն, եւ 2
լի՛ց զթերին զոր եդեալ է ի մտի քում զշյանցա-
նելն. քանզի ո՛չ գտի զգործս քո կատարեալ առա-
ջի Աստուծոյ: ³ Յիշեա՛ որպէս ընկալարն եւ ու- 3
սարն. պահեա՛ եւ ապաշուեա՛. ապա թէ ո՛չ
զուարթանաս, եւ արտաքսանաս իբրեւ զգողացեալն
որ ո՛չ գիտաց յորում ժամու դայ ի վերայ նորտ
գողն: ⁴ Այլ ունիս սակաւիկ մի զանուն Սարգիս- 4
նացւոցն, որոց ո՛չ աղտեղացան հանդերձք իւ-
րեանց, եւ չրջին սպիտակս, զի արժանի եղեն
գտանել յաղթողք: ⁵ Սոքա զդեցցին հանգրծա 5
սպիտակս, եւ մի՛ ջնջեցից զանուն նոցա ի գպրու-
թենէ կենաց, եւ յիջեցից զանուն նոցա առաջի
Հաւր իմոյ որ յերկինս, եւ առաջի հրեշտակաց
նորա: ⁶ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ 6
Հոգին սուրբ ասէ առ եկեղեցիս:

⁷ Եւ առ հրեշտակս Եղբայրասիրաց եկեղեցւոյն 7
գրեալ. այսպէս ասէ սուրբն եւ ճշմարիտն, որ
ունի զփականս գծովսոց, որ բանայ՝ եւ ոչ ոք կարէ
փակել զնա. ⁸ վասն զի սակաւ ունիս դու զաւրու- 8
թիւն շնորհաց, եւ պահեցեր զբան իմ, եւ ո՛չ ու-
րացար զանուն իմ: ⁹ Ահա ասեմ քեզ՝ ժողովարան 9
սատանայի, որք ասեն զինքեանս Յուդայեանս, եւ
նոքա ո՛չ են Յուդայեանք, այլ սուտ ասեն. ահա

Գ. — 1 Գրեւ | 2 Եւ | 3 Եւ | 4 Եւ | 5 Եւ | 6 Եւ | 7 Եւ | 8 Եւ | 9 Եւ

- արարից զնոսա՝ զի եկեացեն երկիր պագցեն առաջի
 10 ստից քոց. զի ես սիրեցի զքեզ. ¹⁰ զի պահեցեր
 դու զբան համբերութեան իմոյ, եւ ես պահեցի
 զքեզ ի ժամու փորձութեանցն, յորժամ գայցէ յա-
 11 մենայն տիեզերս՝ փորձել զամենայն բնակիչս երկրի:
¹¹ Ահա դամ վաղվազակի. զաւրացի՛ր, եւ պինգ կալ
 զոր ունիսդ, եւ մի՛ ոք հանցէ ի քէն զպոական
 12 քո: ¹² Եւ որ ոք գացի յաղթող՝ արարից զնա սին
 տանարի Աստուծոյ իմոյ: եւ զանուն քաղաքին՝
 զնորն Երուսաղեմի. եւ արաքս մի՛ ելցէ, եւ գրե-
 ցից ի վերայ նորա զանուն Աստուծոյ իմոյ, եւ զա-
 նուն քաղաքին՝ զնորն Երուսաղեմի, որ իջանելոց է
 յերկնից առ ի յԱստուծոյ, եւ ապա նոցա զանուն
 13 իմ զնորն: ¹³ Որ ունիցի տկանջս լռելոյ՝ լռիցէ զինչ
 Հոգին ուրբ ասէ առ եկեղեցիսդ:
 14 ¹⁴ Եւ ցհրեշտակն Ղաւոգիկեցւոց գրեալ. այս-
 պէս ասէ ամենազկայն, ճշմարիտ եւ հաւատարիմ՝
 15 ի սկզբանն սկիզբն արարածոց Աստուծոյ. ¹⁵ Գիտեմ
 16 զքործս քո, զի ո՛չ ջերմ ես եւ ո՛չ ցուրտ, ¹⁶ այլ
 զաղջ ես. դատեցայց զքեզ ի բերանոյ քումմէ:
 17 ¹⁷ Զի տես՝ ես մեծաասուն էի, եւ մեծացայ, եւ
 ո՛չ իմիք կարաւա եմ. եւ դու ես տառապեալ
 18 եւ ողորմելի եւ աղքատ եւ կոյր եւ մերկ: ¹⁸ Եւ
 արդ՝ դու լո՛ւր ինձ, եւ խաւսեցայց վասն քո-
 ա՛ւ. գնեա՛ յինէն ոսկի փորձեալ ի հրոյ՝ զի մե-
 ծասցիս, եւ հանդերձս սպիտակս գնեացես՝ զոր
 զգեցուցից քեզ, զի մի՛ երեւեսցին տմութանք

10 հաբեւրէ | իւթաբէյն | երի | 11 պիւ | 12 ա, (երկրքն) |
 Եփ (երկրքն) | ի վրա | առ ի յայ | 13 Էփ | ելեւեջիտ | 14 այս.
 պիւ | ա, | 15 չգրեմ | 17 Գծադ

մարմնոյ քո, եւ դիր շուփա յաջս քո՝ զի մի՛ տես-
ցես: ¹⁹ Քանզի սիրեմ զքեզ, եւ յանգիմանեմ եւ
խրատեմ զքեզ. ա՛ռ նախանձ եւ ապաշխարեա՛.
²⁰ Կհաւաստի կամ ես ի դուրս քո եւ բախեմ. եւ
եթէ ոք լուիցէ ձայնի իմում, եւ բանայցեն զդուռն,
մոից առ նա՝ եւ ընթրեցից ընդ նմա, ²¹ եւ նստցի
եւ նա ընդ իս յաթոռ արքայութեան իմոյ, որպէս
յաղթեցի ես եւ նստայ ընդ Հաւր իմոյ՝ յաթոռ
նորա: ²² Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ
Հոգին սուրբ ասէ առ եկեղեցիս:

Դ. — ¹ Եւ յետ այսր ամենայնի տեսի, եւ Դ
ահա դուռնք երկնից բացեալ էին, եւ ձայն փո-
ղոյն զոր լուայ զառաջինն խաւսէր ընդ իս եւ ա-
սէր. ե՛լ այսր՝ եւ ցուցից քեզ զինչ լինելոցն է առ
յապայսն: ² Եւ ի ժամուն յայնմիկ եղեւ յիս Հոգի
սուրբ. եւ տեսի աթոռ մի զի կայր յերկինս, եւ
ի վերայ աթոռոյն նստէր ³ նման տեսլեան ական
յասպիս եւ սարդիոն. եւ քահանայք շուրջ զաթո-
ռոյն՝ նման տեսլեան զմրիստի. ⁴ եւ շուրջ զաթո-
ռոյն՝ աթոռք քսան եւ չորք, եւ ի վերայ աթո-
ռոյն նստէին երիցունք քսան եւ չորք, զգեցեալք
հանդերձս սպիտակս, եւ ի գլուխս իւրեանց ունէին
պսակս ոսկեղէնս: ⁵ Եւ յաթոռոյ անտի ելանէին
փայլատակմունք. եւ եւթն դամբարք հրոյ բորբո-
քելոյ առաջի աթոռոյն, որ են եւթն զաւրութիւնք
Հոգւոյն սրբոյ. ⁶ եւ էր առաջի աթոռոյն ծով ա-
պակեղէն, նման սպիտակութեան սառին. եւ ի մէջ

20 էԲԷ | 21 աբդուսթէ | Դ. — | 1 Լու | 2 Եբ |
Ի Վերա | 3 յապէս | 4 Ի Վերա | 5 Եսթէ | 6 օղբարեւելի

աթոռոյն չորք կենդանիք, եւ լի էին աչաւք յետոյ
 7 եւ առաջոյ: ⁷ Եւ էր կենդանին առաջինն նման
 առիւծու, եւ երկրորդ կենդանին՝ նման զուարտկի,
 եւ երրորդ կենդանին ունէր երեսս մարդոյ, եւ
 8 չորրորդ կենդանին՝ նման արծուոյ թռուցելոյ: ⁸ Եւ
 չորից կենդանեացն էին մի մի ի նոցանէ վեց թեւք,
 չուրջանակի եւ ի ներքոյ լի էին աչաւք, եւ ո՛չ
 հանգչէին ո՛չ զտիւ եւ ո՛չ զգիշեր. եւ ասէին.
 սուրբ, սուրբ, սուրբ, Տէր զաւրութեանց եւ Աս-
 տուած ամենակալ, որ էնն եւ կայն յաւիտեան,
 9 եւ որ դաւոցն է: ⁹ Եւ յորժամ տային կենդանիքն
 զգիւտան եւ զպատիւ եւ զաւրութիւն նստելոյն ի
 10 վերայ աթոռոյն կենդանւոյն յաւիտենից, ¹⁰ անկա-
 նէին քսան եւ չորք երիցունքն առաջի աթոռոյն,
 եւ երկիր պաղանէին կենդանւոյն յաւիտենից, եւ
 դնէին զպսակս իւրեանց առաջի աթոռոյն, եւ
 11 ասէին. ¹¹ արժանի ես, Տէ՛ր, առնուլ զգիւտս եւ
 զպատիւ եւ զաւրութիւն, զի դո՛ւ ստեղծեք զամե-
 նայն, եւ ի քո կամելդ կան հաստատուն:

Ե. — ¹ Եւ տեսի յաջոյ ձեռինն որ նստէր
 ի վերայ աթոռոյն՝ զի ունէր գիր գրեալ ներքոյ
 2 եւ արտաքոյ, եւ կնքեալ եւթն կնքով: ² Եւ տեսի
 հրեշտակ մի զաւրաւոր՝ զի քարոզէր ձայնիւ մեծաւ
 եւ ասէր. ո՞վ է արժանի բանալ զգիրդ եւ լուծա-
 3 նել զկնիք դորա: ³ Եւ ո՛չ ոք կարէր՝ ո՛չ յերկինս

7 անկէ | 8 ի ներս | սբ սբ սբ, Գր շարաւիւն | 9 շա-
 րաւի | ի վեր | ներսն | 10 իւրաւն | ներսն | 11 Գր
 շարաւի |

Ե. — 1 յաւ | ի վեր |

եւ ո՛չ յերկրի՝ բանալ զգիրն եւ հայել ի վերայ
 նորա։ ⁴ Եւ ես լացի ուժգին, զի ո՛չ ոք գտաւ
 արժանի բանալ զգիրն եւ հայել ի նա։ ⁵ Մի յե-
 րիցանցն ասէ ցիս. մի՛ լար, ահաւասիկ յաղթեաց
 առիւծն յազգէն Յուդայ՝ յարմատոյն Դաւթի. նա՛
 է արժանի բանալ զգիրդ եւ լուծանել զկնիք դորա։
⁶ Եւ տեսի ի մէջ աթոռոյն եւ ի մէջ չորից
 կենդանեացն եւ ի մէջ երիցանցն՝ նման գառին
 զենլոյ, որ ունէր եւթն եղջիւրս եւ եւթն աչս,
 որք են եւթն զաւրութիւնք Աստուծոյ՝ որ առա-
 քեալ են ընդ ամենայն ծագս։ ⁷ Եւ ընկալաւ յա-
 ջոյ ձեռանէ նորա՝ որ նստէր ի վերայ աթոռոյն։
⁸ Եւ յորժամ ա՛ռ զգիրն, չորք կենդանիքն եւ քսան
 եւ չորս երիցունքն անկանէին առաջի գառինն. եւ
 ունէր իւրաքանչիւր քնար եւ բուրվառ ոսկի՝ լի
 խնկով, որ են աղաւթք սրբոց։ ⁹ Եւ արհնէին
 արհնութիւնս նորս, եւ ասէին. արժանի ես առ-
 նուլ զգիրդ եւ բանալ զկնիք դորա, վասն զի դու
 զենար, եւ զմեզ գնեցեր յորդեգրութիւն Աստու-
 ծոյ՝ արեամբ քով՝ յամենայն ազգաց եւ ի լեզուաց
 եւ ի ժողովրդոց հեթանոսաց, ¹⁰ եւ արարեր զմեզ
 քահանայս Աստուծոյ մերում, եւ թաղաւորեսցուք
 ի վերայ երկրի։ ¹¹ Եւ տեսանէի, եւ լսէի զձայն
 հրեշտակաց բազմաց՝ որ կային շուրջ զաթոռովն,
 եւ զչորիւք կենդանեաւքն, եւ զերիցամբքն. եւ
 էր թիւ նոցա բիւրք բիւրուց եւ հազարք հազա-
 րաց, ¹² աղաղակէին ձայնիւ մեծաւ եւ ասէին. 12

3 ի վեր. ի լուսանցս նշանակի՝ ի նա | 5 յաւրս | 6 զաւրութիւ
 7 ընդ-լսա | ի վեր | 9 աւր-հոս-թիւ | յորդեգրութիւ 7
 10 7 | ի վեր |

արժանի է գառնդ զենեալ առնուլ զմեծութիւն
 եւ զիմաստութիւն եւ զաւրութիւն եւ զպատիւ
 13 եւ զփառս եւ զաւրհնութիւն: 13 Եւ ամենայն
 արարածք որ են յերկինս եւ յերկրի եւ ի ծովու,
 եւ ամենայն զաւրութիւնք որ ի նոսա, լուայ զի
 ասէին եթէ՝ որ նստի յաթոռ գառն է աւրհնեալ
 14 բարձրացեալ եւ փառաւորեալ յաւիտեանս յաւի-
 տենից: 14 Եւ չորք կենդանիքն ասէին. ամէն,
 եւ երիցունքն անկանէին առաջի նորա, եւ երկրի
 պապանէին նմա:

9 Զ. — 1 Եւ տեսի զի երաց գառն զմի յեւթանց
 կնքոցն. եւ լուայ ի միջոյ չորից կենդանեացն իբրեւ
 2 զձայն որոտման, որ ասէր թէ՝ գամ: 3 Եւ տեսի՝
 եւ ահա ել ձի սպիտակ, եւ որ հեծեալ էր ի նմա
 ունէր աղեղն. եւ տուաւ նմա պսակ, եւ եկն յաղ-
 թել՝ զի յաղթեսցէ:

3 Եւ յորժամ երաց զկնիքն երկրորդ, լուայ
 4 յերկրորդ կենդանւոյն զի ասէր թէ՝ գամ: 5 Եւ
 ել այլ ձի կապոյտ, եւ որ հեծեալն էր ի վերայ
 նորա՝ տուաւ նմա առնուլ զխաղաղութիւն յերկրէ.
 եւ տուաւ նմա առնուլ սուր մի մեծ՝ որով սատա-
 կեսցէ զընակիչս երկրի:

8 Եւ յորժամ երաց զկնիքն երրորդ, լուայ յեր-
 րորդ կենդանւոյն որ ասէր թէ՝ գամ: Եւ տեսի՝ զի
 ել ձի սեաւ, եւ որ հեծեալն էր ի նմա ունէր

12 զիծումբի | զիմաստութի | զաւրութի | զաւրհնութի | 13 զաւր-
 ութի | լուա | եթէ | 14 անկանէին |

Զ. — 1 լուա | 3 երկրորդ, լուա | 4 ի վերայ նորայ |
 զխաղաղութի | 8 լուա | ի նմա |

կշիռք ի ձեռին իւրում: ⁶ Եւ լուայ ձայն ի միջոյ 6
երկրորդ կենդանւոյն՝ որ ասէր. կապիճ մի ցորեան՝
գենարի միոջ, եւ երեք կապիճ գարի՝ գենարի
միոջ, եւ ձէթ եւ գինի մի՛ վնասեսցի:

⁷ Եւ յորժամ երաց զկնիքն չորրորդ, լուայ ի 7
չորրորդ կենդանւոյն զի ասէր թէ՝ դամ: ⁸ Եւ ել 8
այլ ձի աշխէտ, եւ որ նստէր ի վերայ նորա՝ ունէր
զմահ, եւ դժոխք երթային զհետ նորա. եւ տուաւ
նմա իշխանութիւն սատակել զչորրորդ մասն աշ-
խարհի սովով եւ սրով եւ մահուամբ եւ գազա-
նաւք երկրի:

⁹ Եւ յորժամ երաց զկնիքն հինգերորդ՝ տեսի 9
ի ներքոյ սեղանոյն զհոգիս ամենայն կնքեալս վասն
անուան Աստուծոյ, եւ վասն բանի նորա, եւ վասն
վկայութեան նորա: ¹⁰ Որք ասէին ի ձայն մեծ. 10
մինչեւ յե՞րբ, Տէր սուրբ եւ ճշմարիտ, ո՛չ դատիս
եւ խնդրես վրէժ արեան մերոյ ի բնակչաց երկրի:
¹¹ Եւ տուաւ նոցա արկանելիս սպիտակս, եւ ասա- 11
ցաւ նոցա՝ զի հանգիցեն փոքր մի ժամանակ, մին-
չեւ անցցեն ծառայակիցք նոցա եւ եղբարք նոցա՝
որ են մեռանելոց իրրեւ զնոսա. եւ ապա գատեսցի
երկիր, եւ խնդրեսցի վրէժ արեան նոցա:

¹² Եւ տեսի՝ յորժամ երաց զկնիքն վեցերորդ, 12
եւ եղեւ շարժումն մեծ, եւ արեգակն գարձաւ
ի խաւար, եւ եղեւ գիշեր մթին, եւ լուսինն բո-
լորովին եղեւ արիւն, ¹³ եւ աստեղք երկնից թաւ- 13
թափեցան յերկիր, որպէս տեսեւ թղենւոյ զի ուժ-

6 լու | ի 42 | ինքանի | չի | 7 լու | 8 աշխէտ | ի վեր |
իշխանութի | 9 Ե | իտյութի | 10 Կ | Ե | 11 անցին | նոցայ
(երեք) | 13 Թեւոյ |

- 14 գին շարժիցի ի հողմոյ . ¹⁴ եւ երկինք իրրեւ զմա-
դաղաթ գալարէր եւ ի միջոյ ի բաց բառնայր .
եւ ամենայն լերինք եւ կղզիք ի տեղաց իւրեանց
15 շարժէին . ¹⁵ եւ թագաւորք երկրի եւ իշխանք ,
հազարապետք եւ մեծամեծք , զաւրաւորք եւ ամե-
նայն ծառայք եւ ազատք թաքուցին զինքեանս
16 յայրս եւ ի ծերպս վիմաց , ¹⁶ եւ ասէին լերանց
թէ՝ անկերո՛ւք ի վերայ մեր , եւ ցրլուրս թէ՝
ծածկեցէ՛ց զմեզ յերեսաց որ նստի յաթոռն , եւ
17 ի բարկութենէ գառինն . ¹⁷ զի եկն աւր մեծ բար-
կութեան նորա , եւ ո՞վ կարէ կալ առաջի նորա :

- Է Է . — ¹ Յետ այսորիկ տեսի չորս հրեշտակս՝
զի կային ի չորս անկիւնս երկրի , եւ ունէին զչորս
հողմս երկնից , զի մի՛ շնչիցէ հողմ ի վերայ երկրի ,
2 եւ մի՛ ի ծով , եւ մի՛ ի ծառս : ² Եւ տեսի ա՛յլ
հրեշտակ՝ զի ելանէր յարեւելից , եւ ունէր զկնիք
Աստուծոյ կենդանւոյ , եւ տղաղակեաց ձայնիւ մե-
ծաւ առ չորս հրեշտակսն , որոց առեալ էին իշխա-
3 նութիւն ապականել զերկիր , ³ եւ ասէր . մի՛ վնա-
սէք երկրի , եւ մի՛ ծովու եւ ծառոց , մինչեւ կըն-
4 քեցից զճակատս ծառայից Աստուծոյ իմոյ : ⁴ Եւ
լուայ զթիւ կնքելոցն՝ զի էին հարիւր քառասուն
եւ չորք հազարք , կնքեալք յազգէն Խորայեղի .
5 ⁵ յազգէն Յուդայ՝ երկոտասան հազար կնքեալք ,
յազգէն Ռոբինի՝ երկոտասան հազար կնքեալք , յազ-
6 գէն Քադայ՝ երկոտասան հազար կնքեալք , ⁶ յազ-

14 Դագաղար | 16 Ի վեր | Է . — 1 Ի վեր | 2 Վնչի-
ս | Ի խառնութիւն | 3 Ծառայից | 4 Լու | Կորիւր | յազգէն
Իդի | 5 յուդա | 6 քադա՝ երկոտասան |

գէն Ասերայ՝ երկոտասան հազար կնքեալք, յազգէն
 Նեպթաղիմայ՝ երկոտասան հազար կնքեալք, յաղ-
 գէն Մանասէի՝ երկոտասան հազար կնքեալք, ⁷ յաղ-
 գէն Շմաւոնի՝ երկոտասան հազար կնքեալք, յաղ-
 գէն Իսաքարու՝ երկոտասան հազար կնքեալք, յաղ-
 գէն Ղեւայ՝ երկոտասան հազար կնքեալք, ⁸ յազգէն
 Զաբուզոնի՝ երկոտասան հազար կնքեալք, յազգէն
 Յուսեփայ՝ երկոտասան հազար կնքեալք, յազգէն
 Բենիամինի՝ երկոտասան հազար կնքեալք:

⁹ Եւ յետ այսորիկ տեսի, եւ ահա ժողովուրդ ⁹
 բազում՝ որ ոչ գոյր թիւ, յամենայն ազգաց եւ
 յամենայն ցեղից եւ յամենայն լեզուաց եւ յամե-
 նայն ժողովրդոց, որք կային առաջի գառինն եւ
 առաջի աթոռոյն, արկեալ զիւրեամբք հանդերձո
 սպիտակս, եւ ունէին ի ձեռս արմուենիս, ¹⁰ եւ ¹⁰
 ի ձայն մեծ ասէին. փրկութիւն մեծ Աստուծոյ
 մերոյ՝ որ նստի յաթոռ գառինն: ¹¹ Եւ ամենայն ¹¹
 հրեշտակք կային շուրջ զաթոռոցն, եւ զերի-
 ցամբքն, եւ զչորիւք կենդանեաւքն, եւ անկանէ-
 ին յերեսս առաջի աթոռոյն, եւ երկիր պապանէին
 Աստուծոյ, ¹² եւ ասէին. ամէն, եւ աւրհնութիւն ¹²
 եւ փառք եւ իմաստութիւն, գովութիւն եւ պա-
 տիւ, զաւրութիւն եւ շնորհք Տեառն մերոյ յաւ-
 իտեանս յաւիտենից, ամէն: ¹³ Եւ ասէ ցիս մի յե- ¹³
 րիցանց անտի. սոքա որ զդեցեալ են զհանդերձս
 սպիտակս՝ ո՞յք են, եւ ուստի՞ գան: ¹⁴ Եւ ասացի ¹⁴

6 ասէր | Նէփթաղիմ | Էրիյթասան | 7 Էրիյթասան (Էրթ.) | 8 Էր-
 իյթասան (առջ.) | յասէի | Ինէլ (Էրթ.) | 9 ասէին | 10 փրկու-
 թիւ | 11 անկանէին | 12 ասէին | 13 ասէ ցիս մի յե-
 րիցանց | 14 ասացի

ցնա . Տէ՛ր , դո՛ւ գիտես զայդ : Եւ ասէ ցիւ . սոքա են որ գան ի վշտաց մեծաց , եւ լուացին զարկանելիս իւրեանց , եւ սպիտակացուցին զնոսա
 15 արեամբ գառինն : ¹⁵ Վասն այնորիկ են առաջի աթոռոյն Աստուծոյ , պաշտեն զնա զտիւ եւ զգի-
 16 շեր՝ ի տաճարի նորա . եւ որ նստի ի վերայ աթո-
 16 ռոյն՝ բնակեալ է ի նոսա . ¹⁶ այլ մի՛ եւս քաղ-
 ցիցեն , եւ մի՛ ծառաւեսցին , եւ ո՛չ ոք մեղիցէ
 17 նոցա , ո՛չ ցուրտ եւ ո՛չ տաւթ . ¹⁷ եւ գառն ի մէջ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա , եւ առաջ-
 նորդեսցէ նոցա յաղբեր ականց ջուրց բազմաց ,
 եւ հատցէ Աստուած զամենայն արտաւսր յամե-
 նայն աչաց նոցա :

Ը Ը . — ¹ Եւ յորժամ երաց զկնիքն եւթներորդ ,
 2 եղեւ լուութիւն յերկինս իրեւ կէս ժամու : ² Եւ
 տեսի հրեշտակս եւթն , որ առաջի Աստուծոյ կայ-
 3 ին . եւ տուաւ նոցա եւթն փողս : ³ Եւ եկն այլ
 հրեշտակ եւ եկաց առ սեզանն , եւ ունէր խնկա-
 նոց ոսկի . եւ տուաւ նմա խունկ բազում՝ զի մա-
 տուացէ զաղաւթս ամենայն սրբոց ի վերայ սեղա-
 4 նոյն ոսկեղինի՝ առաջի աթոռոյն : ⁴ Եւ ել ծուխ
 ի խնդոցն , այսինքն է աղաւթք սրբոց ի ձեռաց
 5 հրեշտակաց առաջի Աստուծոյ : ⁵ Եւ ելից հրեշ-
 տակն Աստուծոյ զխնկանոցն ի հրոյ սեղանոյն , եւ
 արկ զնա յերկիր . եւ եղեւ որոտումն մեծ , ձայնք
 եւ փայլատակմունք եւ շարժումն մեծ :

14 Գր | 15 Այ | 1 ի Էբ | 17 1 ԴԷ | ԽԺ | Երբ | Երբ (Էրբ) |
 Գրեալ ի լուսանցս | Ը . — 1 Լուութի | Էբ | 2 Այ | 3 Երբ |
 Երբ | Էբ | 4 Երբ | Այ | 5 Այ |

⁶ Եւ եւթն հրեշտակն՝ որ ունէին եւթն փողս՝ 6
 պատրաստեցին զինքեանս առ ի հարկանել։ ⁷ Եւ 7
 առաջին հրեշտակն եհար զփողն. եւ եղեւ հուր
 եւ կարկուտ եւ արիւն խառնեալ, եւ անկաւ յեր-
 կիր, եւ զերրորդ մասն երկրի այրեաց, եւ զեր-
 րորդ մասն ծառոց այրեաց, եւ զամենայն զաւա-
 րի խոտոյ այրեաց, եւ զերրորդ մասն ծովու այ-
 րեաց։

⁸ Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց. եւ իբրեւ 8
 զլեւառն մի մեծ հրդեհեալ անկաւ ի ծով. եւ եղեւ
 երրորդ մասն ծովու արիւն. ⁹ եւ սատակեցաւ եր- 9
 րորդ մասն զաւղակաց, եւ որ ունէր շունչ կեն-
 դանի ապականեցաւ։

¹⁰ Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց. եւ անկաւ 10
 յերկնից աստղ մի մեծ՝ բորբոքեալ իբրեւ զզամ-
 բար, եւ անկաւ յերրորդ մասն գետոց եւ աղբե-
 րաց։ ¹¹ Եւ անուն աստեղն՝ դառնութիւն. եւ բա- 11
 զումք ի մարդկանէ մեռան ի դառնութենէ ջուրցն։

¹² Եւ չորրորդ հրեշտակն եհար զփողն. եւ 12
 վիրաւորէր երրորդ մասն արեգականն եւ լուսնի
 եւ աստեղաց, եւ խաւարէր երրորդ մասն նոցա.
 եւ տիւ ո՛չ էր. եւ երրորդ մասն գիշերոյ նոյն.
 պէս։ ¹³ Եւ տեսի՝ եւ լուայ ձայն արծուոյ միոյ 13
 թռուցելոյ ի միջոյ երկնից՝ զի ասէր ի ձայն մեծ.
 վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, որ բնակեալ են ի վերայ երկրի,
 յորժամ լցցի ձայն երից փողոցն՝ զոր կամիցին
 հրեշտակքն հարկանել առ յապայսն եւ ի հանդեր-
 ձեալսն։

- Թ. — ¹ Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէր. եւ տեսի զի աստղ մի անկանէր յերկնից ի յերկիր, ² եւ տուաւ նմա բանալի գրոյն անդնդոց: ³ Եւ երաց զխորս անդնդոց. եւ ելանէր ծուխ ի գրոյն, որպէս ծուխ հնոցի մեծի. եւ խաւարեցան արեւ: ⁴ Զական եւ աւգք: ⁵ Եւ ի գրոյն ելանէր մարախ յերկիր, եւ տուաւ նոցա իշխանութիւն իբրեւ ⁶ զխայթոցս կարճի: ⁷ Եւ ասացաւ նոցա՝ զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկրի, եւ մի՛ ամենայն ծառոց, բայց միայն մարդոյ՝ որ ո՛չ ունիցի զկնիք Քրիստոսի ⁸ Աստուծոյ ի վերայ ճակատու իւրոյ: ⁹ Եւ տուաւ նոցա հրաման՝ զի մի՛ սպանանիցեն զնոսա, այլ չարչարեսցեն զնոսա ամիսս եւթն. եւ չարչարանք նոցա իբրեւ զկսկծումն կարճի՝ որ հարկանիցէ ¹⁰ զմարդ: ¹¹ Եւ յաւուրսն յայնոսիկ խնդրեսցեն մարդիկ զմահ՝ եւ մի՛ դտցեն, եւ ցանկասցին մեռանել ի հարուածոց մարախոյն, եւ փախիցէ ի նոցանէ ¹² մահ: ¹³ Եւ նմանութիւն մարախոյն՝ նմանութիւն ձիոյ պատրաստելոյ ի պատերազմ. եւ ի վերայ ¹⁴ զլիւոյ նոցա՝ իբրեւ զպսակ նմանեալ ոսկւոյ. եւ ¹⁵ երեսք նոցա՝ իբրեւ զերեսս մարդոյ. ¹⁶ եւ հերք նոցա՝ իբրեւ զհերս կնոջ. եւ ատամունք նոցա՝ ¹⁷ իբրեւ առիւծու. ¹⁸ եւ ունէին զրահ իբրեւ զրահս երկաթիս. եւ ձայն թեւոց նոցա՝ իբր զձայնս ձիոց ¹⁹ բազմաց՝ որ արշաւեն ի պատերազմի: ²⁰ Եւ ունէին ադիս նման կարճի, եւ խայթոցքն՝ յադիս խրեանց, եւ ունէին իշխանութիւն չարչարել զմար-

Թ. — ² անդնդոց | Երդէս | ³ Իշխանութի | ⁴ Դի Եյ ի
 ձեւ | ⁵ Զնոց (առջ.) | զխայթոցս | ⁷ Կրիստոսի (Երկրորդ) |
 ի վեր | ¹⁰ Իշխանութի |

դիկ ամիսս եւթն։ ¹¹ Եւ ածցեն առ նոսա զթա- 11
գաւորս Հրեշտակաց անդնդոց. եւ անուն նորա
երրայեցերէն Աղբադոն, որ կոչի Հայերէն՝ Կորուստ։
¹² Ահաւասիկ վայ մի էանց. եւ վայք երկուք գա- 12
լոց են։

¹³ Եւ վեցերորդ Հրեշտակն հարկանէր զփողն. 13
եւ լուայ ձայն ի չորից եղջերաց սեղանոյն՝ որ
առաջի Աստուծոյ, ¹⁴ որ ասէր ցհրեշտակն վեցե- 14
րորդ՝ որ ունէր զփողն. լոյժ զչորս Հրեշտակսն
զկապեալսն ի վերայ գետոյն Եփրատայ, ¹⁵ Եւ լու- 15
ծան չորք հրեշտակքն պատրաստականք ի ժամ եւ
յաւր եւ յամիս եւ յամ, զի սպանցեն զերրորդ
մասն մարդկան։ ¹⁶ Եւ համար հեծեւոց զաւրաց 16
նոցա՝ բիւրք բիւրուց, եւ հազարք հազարաց. լուայ
զթիւ նոցա։ ¹⁷ Եւ տեսի ձիս ի տեսլեանն, եւ 17
հեծեալս ի նոսա՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, եւ
յակինթս եւ հրդեհեալ ծըծմբով. եւ գլուխ հե-
ծեւոցն իրրեւ զգլուխս առիւծուց. եւ ի բերանոյ
նոցա հուր ելանէր եւ ծուխ եւ ծըծումբ։ ¹⁸ Եւ 18
ի հարուածոցս յայսցանէ մեռաւ երրորդ մասն
մարդկան, ի հրոյն եւ ի ծխոյն եւ ի ծըծմբոյն՝
որ ելանէր ի բերանոյ նոցա։ ¹⁹ Զի իշխանութիւն 19
ձիոց էր ի բերանս նոցա եւ յագի նոցա. եւ
ազիք նոցա նման աւձի, եւ ունէին գլուխք՝ որով
սատակէին զամենեւեան։ ²⁰ Եւ այլ ո՛չ եւս մեռան 20
ի մարդկանէ ի վիրացս յայսցանէ, եւ ո՛չ ապաշ-
խարեցին, եւ ո՛չ դարձան ի գործոց ձեռաց իւ-
րեանց, եւ յերկրպագութենէ դիւաց եւ կոոց իւ-
րեանց՝ յոսկեղինաց եւ յարծաթեղինաց եւ ի պղն-

13 Լու | 14 Ի Էփր | 16 Լու | 19 Ի Էփրատի ֆոյ |

ծեաց եւ ի քարեղինաց եւ ի փայտեղինաց, որ
 ո՛չ տեսանեւ կարեն եւ ո՛չ լսել Եւ ո՛չ գնաւ.
 21 Եւ ո՛չ ապաշխարեցին ի մարդաստղանութենէ եւ
 ի գեղատուութենէ եւ ի պոռնկութենէ եւ ի գի-
 ջութենէ իւրեանց :

Ժ. Ժ. — ¹ Եւ տեսի ա՛յլ հրեշտակ՝ զի իջանէր
 յերկնից, եւ ծածկեալ էր զինքն ամբողջ, եւ էր
 ծիածան ի վերայ գլխոյ նորա, եւ երեսք նորա
 իբրեւ զարեգակն, եւ ոտք նորա իբրեւ զսիւն
 2 հրոյ: ² Եւ ունէր ի ձեռին իւրում գիր բացեալ. եւ
 եդ զոտն իւր զաջ ի վերայ ծովու, եւ զձախ ոտն
 3 ի վերայ ցամաքի. ³ եւ աղաղակեաց ի ձայն մեծ,
 եւ գոչեաց իբրեւ զառիւծ: Եւ յորժամ աղաղա-
 կեաց՝ խաւսեցան եւթն որոտմունք յիւրեանց
 4 ձայնս: ⁴ Եւ յորժամ խաւսեցան եւթն որոտմունքն
 զառ ի յալա գալոցն, եւ լուայ ձայն յԱստուծոյ
 ի յերկնից՝ զի ասէր. կնքեա՛ զոր խաւսեցան
 5 եւթն որոտմունքն, եւ մի՛ զդոսա գրեւ: ⁵ Եւ
 հրեշտակն, զոր տեսի՝ որ եդ զոտն իւր ի վերայ
 ծովու, եւ զմիւսն ի վերայ ցամաքի, համբարձ
 6 զձեռն իւր զաջ յերկինս, ⁶ եւ երդուաւ ի Գնե-
 դանին յաւիտենից, որ հաստատեաց զերկինս եւ
 որ ի նմա, զերկիր եւ որ ի նոսա, զծով եւ զա-
 մենայն որ ինչ ի նմա, զի ո՛չ եւս կայ այլ ժա-
 7 մանակ, ⁷ այլ յաւուրս ձայնի եւթներորդ հրեշ-
 տակին, յորժամ հարցէ զփողն, կատարեսցի խոր-

Ժ. — 1 ի Վեր | նորայ (առջ). 2 ի լուսնոցս, ի բուն
 խոյ գրչէն, եգեալ սենի՛ իւրայ | 2 ի Վեր (երկրորդն) | 4 Եւ |
 Գնեայ | 5 ի Վեր (երկրորդն) | 6 Եւ | իս |

Հուրդն Աստուծոյ, որ աւետարանեցաւ ի ծառայ-
իցն իւրոց ի մարդարէիցն: ⁸ Եւ ձայն զոր լուայ
յերկնից գարձեալ խաւսեցաւ ընդ իս եւ ասէ.
Ե՛րթ, ա՛ռ զգիրն զոր ունի հրեշտակն բացեալ ի
ձեռին իւրում, եւ կայ ի վերայ ծովու եւ ցա-
մաքի: ⁹ Եւ ես երթեալ առ հրեշտակն՝ խնդրեցի
զգիրն ի նմանէ: Եւ ասէ ցիս. ա՛ռ եւ կո՛ւլ
զայդ, եւ դառնասցի ի փորի քում, այլ ի բերան
քում քաղցր է իբրեւ զմեղր: ¹⁰ Եւ առի զգիրն
բացեալ ի հրեշտակէն եւ կլի զնա, եւ լցաւ որով-
այն իմ գառնութեամբ: ¹¹ Եւ ասէ ցիս. հասանէ
քեզ գարձեալ մարգարէանալ ի Ժողովուրդս եւ
ի Հեթանոսս եւ ի լեզուս եւ ի Թագաւորս:

ԺԱ. — ¹ Եւ տուաւ ինձ եղէգն՝ նման գաւա- ժԱ
զանի, եւ կայր հրեշտակն եւ ասէր ցիս. արի՛ եւ
չափեա՛ զտաճար Աստուծոյ եւ զսեղանն, եւ զեր-
կրպագունն որ ի նմա. ² եւ զգաւիթն որ արտա-
քոյ տաճարին՝ Թո՛ղ զնա ի բաց, եւ մի՛ չափեր,
զի տուեալ է զնա Հեթանոսաց. եւ զքաղաքն
սուրբ կոխեցեն ամիսս քառասուն եւ երկուք:
³ Եւ տաց երկուց վկայիցն իմոց, եւ մարգարէաս-
ցին աւուրս հազար երկերիւր վաթսուն եւ հինգ,
զգեցեալ քուրձ: ⁴ Այս են երկու ձիթենիքն եւ
երկու աշտանակքն՝ առաջի Տեառն Աստուծոյ ամե-
նայն երկրի կացեալք. ⁵ եւ որք կամիցին զնասել
նոցա, հուր ելցէ ի բերանոյ նոցա եւ կերիցէ

7 ա, | 8 լաւ | իւ ի վեր | ԺԱ. — 1 Էղէգն | ա, |
2 արտաքոյ | եթ | 3 Կիւ | 4 Կն ա, |

- զթշնամիս նոցա . եւ որք կամիցին վնասել նոցա ,
 6 այսպէս աատակեցին : ⁶ Սոքա ունին իշխանութիւն
 փակել զերկինս , զի մի՛ տեղացին զաւուրս մար-
 գարէութեան նոցա . եւ ունին իշխանութիւն ի վե-
 րայ ջուրց՝ գարձուցանել յարիւն , եւ հարկանել
 զերկիր յամենայն հարուածս՝ քանիցս անգամ եւ
 7 կամիցին : ⁷ Եւ յորժամ կատարեցեն զամենայն
 աւուրս վկայութեանն իւրեանց , յայնժամ գազանն
 որ ելանէ յանգնդոց՝ տացէ ընդ նոսա պատերազմ ,
 8 եւ յաղթեացէ նոցա , եւ ոպանցէ զնոսա : ⁸ Եւ զի
 նոցա անկեալ կայցէ ի մէջ քաղաքի հրապարակաց
 նոցա մեծի , որ անուանեալ կոչի ըստ հոգւոյն՝
 Սոգոմ եւ Եգիպտոս եւ Բարելոն , ուր եւ Տէրն
 9 նոցա խաչեցաւ : ⁹ Եւ տեսցեն զնոսա ամենայն
 ցեղք եւ ժողովուրդք , եւ ամենայն լեզուք եւ հե-
 թանոսք զգի նոցա՝ զի անկեալ կայցէ զերիս աւ-
 ուրս . եւ ո՛չ տայցեն թաղել ի գերեզման զսկերս
 10 նոցա : ¹⁰ Եւ որ բնակեալն են յերկրի ուրախ լինին
 եւ խնդան ի վերայ նոցա , մինչեւ ընծայս եւ պա-
 տարազս տան տանել միմեանց , վասն զի սոքա
 երկոքեան մարգարէքս չարչարեցին զբնակիչս եր-
 11 կրի : ¹¹ Եւ յետ երից աւուրց եւ կիսոց՝ հոգի
 կենդանւոյն Աստուծոյ մտցէ ի նոսա , եւ յարի-
 ցեն կանգնեցին կայցեն ի վերայ ոտից իւրեանց .
 ահ եւ երկիշ անկցի ի վերայ ամենայն բնակչաց
 12 երկրի : ¹² Եւ լուայ ձայն մեծ յերկնից՝ որ ասէր

8 այսպէս | 6 իշխանութիւն | արգարեութիւն | իշխանութիւն ի վեր |
 7 վայրս | 8 խնդ | ի մէջ | Գր | 10 յերկն | ի վեր |
 երկուսն | 11 կենդանւոյն Այ . ի լուսնոց նշանակն | ի քի | իյ .
 զի երկու ե ի ներքոյ բառի խնդիւն | ի վեր (երկրի) |

ցնոսա. վերացարո՛ւք եւ ելէ՛ք այսր. եւ վերացան
յերկինս ամբաւք, եւ տեսին զվերանալ նոցա ամե-
նայն թշնամիք նոցա: ¹³ Եւ ի ժամուն յայնմիկ ¹²
չարժումն մեծ եղեւ, եւ տասներորդ մասն քաղա-
քին ընկղմեցաւ, եւ մեռան ի շարժմանէն արք սր-
պէս թէ եւթն հազար. եւ յետ այնորիկ աչ մեծ
եղեւ յամենեանեան, եւ տային փառս Աստուծոյ եր-
կնաւորի: ¹⁴ Ահաւասիկ վայն երկրորդ էանց. եւ ¹⁴
վայն երրորդ դալաց է վաղվաղակի:

¹⁵ Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկա- ¹⁵
նէր զփողն, եղեւ ձայն մեծ յերկինս որ ասէր եթէ՝
եղեւ թաղաւորութիւն ամենայն երկրի տիեզերաց
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եւ թաղաւորեցէ
ի վերայ ամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից: ¹⁶ Եւ ¹⁶
քսան եւ չորք երիցունքն որ նստէին յաթոռս իւ-
րեանց առաջի Աստուծոյ, անկանէին ի վերայ երե-
սաց իւրեանց եւ երկիր պագանէին Տեառն Աստու-
ծոյ, ¹⁷ եւ ասէին. դռհանամք զքէն, Տէր Աստուած ¹⁷
ամենակալ, որ եսք յաւիտեան, եւ որ էն, որ
առեր զգաւրութիւն քո մեծ, եւ թաղաւորեցեր.
¹⁸ եւ ժողովուրդք բարկացան, եւ եկն բարկութիւն ¹⁸
քո, եւ թշնամւոյն ժամանակ դատաստանի՝ զի դա-
տապարտեսցի. եւ տաս զվարձս ծառայից քոց մար-
գարէից, եւ սրբոց երկիղածաց անուան քո, փո-
քունց եւ մեծամեծաց, եւ ապականել զապականիչս
երկրի: ¹⁹ Եւ բացաւ տաճարն Աստուծոյ յերկինս, ¹⁹

12 լաւ | բաւք [էւ վեր]այն յերկին [ս ար]տա գրեալ էն ի լաւ
ապա | 13 ընկղմեցաւ | որդե Բէ | յափշտեան | Եյ | 15 եւթնէր
բար | երե | թաղաւորութի | Գն | յի քի | ի վեր | 16 իրեանց |
Եյ | ի վեր | Գն Եյ | 17 Գր Եթ | լաւութի | 18 բարկութի |
Կոյ | 19 Եյ |

եւ երեւեցաւ տապանակ ուխտին՝ որ ի տաճարի նորա . եւ եղեն փայլատակմունք , ճայնք . եւ որոտմունք , եւ շարժումն , եւ կարկուտ մեծամեծ :

- ԺԲ ԺԲ. — ¹ Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս . կին մի արկեալ զիւրեաւ զարեգակն , եւ լուսին ի ներքոյ ոտից նորա , եւ ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աս-
- 2 տեղեայ՝ յերկոտասանից . ² եւ էր յղի , եւ ճշէր յերկնելն , եւ բազում վշտաւք մերձ էր ի ծնանել :
- 3 ³ Եւ երեւեցաւ ա՛յլ նշան յերկինս , եւ ահաւասիկ վիշապ մի հրեղէն մեծ յոյժ , որոյ էին գլուխք եւթն եւ եղջերք տասն , եւ ի վերայ գլխոյ նորա՝
- 4 եւթն խոյր . ⁴ եւ տուտն նորա քարշէր մինչեւ յերրորդ մասն աստեղաց երկնից , եւ ընկէց զնոսա յերկիր . եւ վիշապն կայր առաջի կնոջն որ կամէր ծնանել , զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ
- 5 զնա վիշապն : ⁵ Եւ ծնաւ կինն որդի արու , որ հովուեսցէ զժողովուրդ իւր գաւաղանաւ երկաթեաւ . եւ յափշտակեցաւ որդի նորա առ Աստուած եւ առ
- 6 աթոռ նորա : ⁶ Եւ կինն փախեաւ յանապատ , ուր էր տեղի պատրաստեալ նմա յԱստուծոյ , զի կերակրեսցի անդ աւուրս հազար երկերիւր վաթսուն
- 7 եւ հինգ : ⁷ Եւ եղեւ պատերազմ յերկինս , Միքայէլ եւ հրեշտակք իւր կռուէին ընդ վիշապին : Եւ
- 8 վիշապն եւ հրեշտակք իւր կռուէին , ⁸ եւ ո՛չ կարացին կալ ընդդէմ , եւ տեղի ո՛չ գտաւ նոցա յերկինս :
- 9 ⁹ Եւ անկաւ վիշապն մեծ , աւճն առաջին , որ անուանեալ կոչի բեղզեբուղ եւ սատանայ , որ մո-

ԺԲ. — 1 Ի վեր | յերկոտասանից | 3 Ի վեր | 4 Ընկէ |
 5 Եւ | 6 Գաւաղանաւ | 7 Գաւաղէ | 8 Ընդդէմ |

լորեցոյց զամենայն տիեզերս . առիւծն անկաւ
 յերկիր, եւ հրեշտակք նորա ընդ նմա : ¹⁰ Եւ 10
 լուայ ձայն մեծ յերկնից որ ասէր . արդ եղեւ
 փրկութիւն եւ զաւրութիւն եւ արքայութիւն
 երկնից Աստուծոյ մերում, եւ իշխանութիւն
 Աւծեւոյ նորա, զի անկաւ չարախաւսն եղբարց
 մերոց, որ չարախաւսէր զնոցանէ առաջի Աս-
 տուծոյ եւ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝
 զտիւ եւ զգիշեր : ¹¹ Եւ նոքա յաղթեցին նմա՝ 11
 արեամբ Գառինն Աստուծոյ եւ բանիւ վկայութեան
 նորա, եւ ո՛չ հաշտեցան ընդ վիշապին մինչեւ
 ցմահ : ¹² Վասն այսորիկ ուրախ եղիցին երկինք եւ 12
 ամենայն որ բնակեալ են ի նոսա . վա՛յ երկրի
 եւ ծովու, զի անկաւ վիշապն առ ձեզ, որ ունի
 զցասունմն բազում, եւ կացցէ առ սակաւ մի ժա-
 մանակ :

¹³ Եւ յորժամ ետես վիշապն՝ եթէ անկաւ 13
 յերկիր, զհետ եղեւ կնոջն՝ որ ծնաւ զմանուկն
 արու : ¹⁴ Եւ տուան կնոջն երկու թեւք արծուոյ 14
 մեծի, զի թռիցէ յանապատ, ուր կերակրի անդ
 ժամանակ եւ ժամանակս եւ կէս ժամանակի՝ յե-
 րեսաց աւձին : ¹⁵ Եւ եհեղ աւձն ի բերանոյ իւր- 15
 մէ զհետ կնոջն ջուր իբրեւ զգետ՝ զի ընկղմեսցէ
 զնա : ¹⁶ Եւ աւգնեաց երկիր կնոջն, եւ երաց եր- 16
 կիր զբերան իւր եւ եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վի-
 շապն ի բերանոյ իւրմէ : ¹⁷ Եւ ցասեաւ վիշապն 17
 ընդ կնոջն, եւ զնաց պատերազմել ընդ կնոջն եւ

10 իբրեւ | շաւրութի | սրտայութի | Ե (երկր.) | իշխանութի | Բ
 Ժ Եւ յի | 11 Եւ | 12 Եւ | 13 Եւ | 14 Եւ | 15 Եւ | 16 Եւ | 17 Եւ |

զաւակի նորա, եւ որք պահեն զպատուիրանս Աստուծոյ, յորս է վկայութիւնն Յիսուսի Քրիստոսի:

18 Եւ եկաց վիշապն ի վերայ աւազոյ ծովու:

ԺԳ ԺԳ. — Եւ տեսի զի ելանէր ի ծովէն գազան մի, եւ ունէր գլուխս եւթն, եւ եղջերք տասն, եւ ի վերայ եղջերաց նորա՝ տասն խոյր. եւ ի վերայ գլխոյ նորա՝ անուն հայհոյութեան:

2 Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընծու, եւ ոտք նորա՝ իրեւ զարջոյ, եւ բերան նորա՝ իրեւ զառիւծու. եւ նմա վիշապն զզաւրութիւն իւր եւ

3 զաթոռ իւր եւ զիշխանութիւն իւր մեծ: Եւ մի ի գլխոց նորա վիրաւորեալ էր ի մահ, եւ վէր մահու նորա ողջանայր: Եւ զարմացաւ ամենայն

4 երկիր ընդ գազանն. զի եւ նմա վիշապն զթագաւորութիւն իւր. եւ երկիր պազանէին գազանին եւ ասէին. ո՞վ իցէ նման գազանիս, եւ ո՞վ

5 կարիցէ պատերազմել ընդ սմա: Եւ տուաւ նմա բերան՝ խաւսել զմեծամեծս եւ զհայհոյութիւնս. եւ տուաւ նմա իշխանութիւն՝ գնել պատերազմ ընդ սուրբս եւ յաղթել նոցա. եւ տուաւ նմա իշխանութիւն՝ առնել յաղթութիւն զամիսս քառասուն եւ երկուս: Եւ երաց զբերան իւր հայհոյութեամբ առ Աստուած, եւ հայհոյեաց զանուն նորա սուրբ, եւ զխորան նորա որ յերկինս:

17 ա | զարմայն | 18 ի վեր | ԺԳ. — 1 ի վեր (երկրքն) | հայհոյութիւն | 2 զաւրութիւն | իշխանութիւն | 3 ներ | 4 զթագաւորութիւն | 5 զհայհոյութիւն | իշխանութիւն (երկրքն) | քառասուն | 6 հայհոյութիւն | ա | ս |

- 16 նեցէ գնասա : ¹⁶ Եւ արասցէ զամենայն՝ փոքունս եւ զմեծամեծս, եւ զմեծատունս եւ զաղատս եւ զաղքատս եւ զծառայս, զի տացէ նոցա նշան յա-
 17 ջոյ ձեռինն եւ ի վերայ ճակատու նոցա : ¹⁷ Եւ ո՛չ ոք կարասցէ գնել եւ վաճառել, եթէ ո՛չ ունիցի զնշան դրոյն եւ զանուն գաղանին, որ է թիւ ա-
 18 նուան նորա : ¹⁸ Որ ոք ունիցի միտս իմաստութեան՝ համարեսցի եթէ՛ զանուն եւ եթէ՛ զթիւ անուան գաղանին. քանզի թիւ է անուն մարդոյն : Եւ թիւ անուան նորա է այս : Դ : Կ : Վ :

ԺԳ ԺԳ. — ¹ Եւ տեսի՝ եւ ահա դառն կայր ի վերայ լերինն Սիոնի. եւ ընդ նմա հարիւր քառասուն եւ չորք հազարք, եւ զանուն հարիւրուն
 2 գրեալ ի վերայ ճակատու նոցա : ² Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ իբրեւ զձայն ջուրց բազմաց, եւ իբրեւ զձայն որոտման մեծի. եւ լուայ իբրեւ զձայն քնա-
 3 ռահարաց՝ զի հարկանէին զքնարս իւրեանց : ³ Եւ երգէին զերգս նորս առաջի աթոռոյն Աստուծոյ, եւ առաջի չորից կենդանեացն, եւ առաջի երիցանցն : Եւ ո՛չ ոք կարէր ուսանել զերգս նոցա, բայց միայն հարիւր քառասուն եւ չորք հազարքն՝ որք կային շուրջ զգառամբն՝ ի լերինն Սիոնի,
 4 որք էին կուսանք եւ ազատեալք յերկրէ : ⁴ Սոքա են՝ որք ընդ կանայս ո՛չ խառնակեցան, եւ կու-

16 ի վեր | 17 էթէ | նոյ | 18 իմաստութի | էթէ (երկրին) | փիկ. առջ. անուն վերգապա ունի ձ.՝ անստուն |

ԺԳ. — 1 ի վեր (երկրին) | : Զ : քառասուն | հարիւրս | Թուի Թէ Ըթեանի՝ հարս իւր | ի վեր | 2 լու (երկրին) | 3 ոյ |

սանք. յամենայն ժամ զհետ երթան գառինն ուր
երթիցէ. սոքա գնացին ի մարդկանէ, եւ գրեցին
ի վերայ ճակատու իւրեանց զնշանն Աստուծոյ հաւր
գառինն. ⁵ եւ ի բերանս նոցա ո՛չ գտաւ ստու- 8
թիւն, քանզի ամբիժք էին:

⁶ Եւ տեսի ա՛յլ հրեշտակ թռուցեալ ի ներքոյ 6
երկնից, եւ ունէր աւետիս յաւիտենական. եւ
եկեալ աւետարանէր ամենայն ազգաց եւ լեզուաց
ի ձայն մեծ, եւ ասէր. երկերո՛ւք յԱստուծոյ՝ 7
եւ տո՛ւք նմա փառս, զի եկն ժամանակ գառա-
տանի նորա. եւ երկրպագեցէ՛ք առաջի նորա՝ որ
արար զերկինս եւ զերկիր, եւ զծով եւ զամենայն
որ ի նոսա, եւ զաղբերս ջուրց: ⁸ Եւ ա՛յլ երկրորդ
հրեշտակ գայր զհետ նորա, եւ ասէր. անկա՛ւ,
անկա՛ւ, անկա՛ւ մեծն Բարեւոյն ի գինւոյ արբե-
ցութենէ, ի ցասմանէ, ի պոռնկութենէ իւրմէ,
որ արբեցոյց զամենայն հեթանոսս: ⁹ Եւ ա՛յլ
հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նորա, եւ ասէր ի
ձայն մեծ. ո՛վ ոք երկրպագեաց գաղանին եւ
պատկերի նորա, եւ կամ զգիր նշանի նորա ա՛ռ
ի ճակատ իւր եւ կամ ի վերայ աջոյ ձեռին իւ-
րում, ¹⁰ այնպիսին արբցէ ի բաժակէ ցասման
Աստուծոյ՝ արկելոյ յանապակէ բարկութեան բա-
ժակին, եւ ասանջեսցի հրով եւ ծծմբով առաջի
Աստուծոյ եւ գառինն, եւ առաջի սուրբ հրեշտա-
կաց նորա: ¹¹ Եւ ծուխ նոցա ելցէ յաւիտեանս 11
յաւիտենից. եւ ո՛չ է իշխանութիւն նոցա հանգչել

4 ի վեր | շէշան ք | 7 ք | 8 ի գինւոյ | 9 ագիր | ի վեր-
որ | 10 ք (երկրպագ) | բարկութի | ծծմբ | ք | 11 իւրա-
բի | հանկու |

- ո՛չ զտիւ եւ ո՛չ զգիշեր՝ որք երկրպագեցին դա-
 զանին եւ պատկերի նորա, եւ կամ որք առին
 12 զգիր թուոյ անուան նորա: ¹² Իսկ որք համբե-
 րեն եւ ո՛չ առնուն յանձն զնշանս նորա՝ նոքա
 են սուրբ, որ պահեցին զաւրէնս Աստուծոյ եւ
 13 զհաւատան Յիսուսի Քրիստոսի: ¹³ Եւ լուայ ձայն
 յերկնից՝ զի ասէր ցիս. գրեա՛, երանի՛ մեռելոցն
 որք Տերամբն մեռան վաղագոյն, եւ ո՛չ հասին ի
 ժամանակն յայն. զայս ասէ Հոգին սուրբ, քանզի
 հանգեան ի բազում աշխատութենէ փորձութեանց.
 բայց միայն գործք իւրեանց չոգան զհետ նոցա:
 14 ¹⁴ Եւ տեսի, եւ քհա ամբ մի սպիտակ, եւ ի
 վերայ ամբոյն նստէր Որդւոյ մարդոյ նմանու-
 թեամբ, եւ ի գլուխ իւրում ունէր պսակ ոսկե-
 ղէն, եւ ի ձեռին իւրում ունէր գերանդի սրեալ:
 15 ¹⁵ Եւ ա՛յլ հրեշտակ ելանէր ի տաճարէն, աղաղա-
 կէր ձայնիւ մեծաւ առաջի նորա եւ ասէր. առա-
 քեա՛ զգերանդիդ քո եւ հնձեա՛, զի եկն ժամա-
 16 նակ հնձոց, եւ հասեալ են հունձք երկրի: ¹⁶ Իսկ
 որ նստէր ի վերայ ամբոյն արկ զգերանդի իւր
 17 յերկիր, եւ հնձէր զամենայն բնակիչս երկրի: ¹⁷ Եւ
 ա՛յլ հրեշտակ ելանէր ի տաճարէն որ յերկինս, եւ
 18 ունէր եւ նա գերանդի սրեալ: ¹⁸ Եւ ա՛յլ հրեշ-
 տակ ի սեղանոյն, եւ ունէր իշխանութիւն ի վե-
 րայ հրոյ սեղանոյն, եւ աղաղակեաց ի ձայն մեծ
 առ հրեշտակն՝ որ ունէր զգերանդին սրեալ, եւ

12 սբ | ա | յ | ք | 13 լուայ | յերկնից | ի լուայ
 սբ | սբ | իւրեանց | 14 օղակ | ի վեր | սր | նմանութի
 գերանդի | 15 աղաղակ | հրեշտակ | 16 ի վեր | 17 գերանդի
 18 իւրեանց | ի վեր |

ասէր. կթեա՛ զողկոյզ զայգւոյն երկրի, զի հասեալ է խաղող նորա: ¹⁹ Եւ արկ հրեշտակն զգե- 19
րանգի իւր յերկիր, եւ կթէր զխաղող նորա, եւ արկանէր ի հնձանն Աստուծոյ, ²⁰ եւ կոխէր ի 20
հնձանին արտաքոյ քաղաքին, եւ ելանէր ի հնձանէն արիւն բազում յոյժ, եւ հասանէր մինչեւ ի սանձա ձիոյն, եւ երկայնութիւն նորա հազար եւ վեցհարիւր ասպարէզ:

ԺԵ. — ¹ Եւ տեսի ա՛յլ նշան յերկինս՝ մեծ եւ ԺԵ
սքանչելի. հրեշտակս եւթն որք ունէին վէրս եւթն, նշանակելով զկատարած. զի նոքաւք կատարէր բարկութիւն Աստուծոյ: ² Եւ տեսի ծով ապակե- 2
ղէն՝ խառնեալ հրով. եւ որք յաղթեցին գաղա- նին եւ պատկերի նորա եւ թուոյ անուան նորա, նոքա կացին ի վերայ ծովուն ապակեղինի, եւ ունէին քնարս Աստուծոյ: ³ Եւ երգէին զերգս 3
Մովսիսի առաջի Աստուծոյ եւ առաջի գառին նորա, եւ ասէին թէ՛ մեծամեծ եւ սքանչելի են գործք քո, Տէր Աստուած ամենակալ. արգար եւ ճմարիտ են գատաստանք քո, Թագաւոր ամե- նայն հաւատացելոց: ⁴ Եւ ո՛վ ոք ո՛չ երկիցէ եւ 4
փառաւորեսցէ զանուն սուրբ քո. զի գո՛ւ միայն սուրբ ես եւ արժանի երկրպագելոյ, զի ամենայն հեթանոսք եկեսցեն եւ երկիր պագցեն առաջի քո, վասն զի արգարութիւն քո յայտնեցաւ ամենայն տիեզերաց երկրի:

19 ա | Բաղմ ի լուսնոցս գրեալ | Երկայնութի | ասպարէզ |
ԺԵ. — 1 Բաղմութի ա | 2 ի վեր | ա | 3 ա | Ի | Գ Եթ |
4 Եթ (Երկայն) | արգարութի |

- 5 Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ զի բացաւ տաճար
 6 խորանին վկայութեան յերկինս, ⁶ եւ ելանէին
 եւթն հրեշտակքն՝ որք ունէին հրաման եւթն հա-
 րուածոցն, եւ զգեցեալ էին կտաւս սուրբս եւ լու-
 սափայլս (-ւս), եւ դատեւորեալ էին առ լան-
 7 ջաւքն իւրեանց ի դաւտիս ոսկեղէնս: ⁷ Եւ ի մի-
 ջոյ շորից կենդանեացն տուաւ եւթն հրեշտակացն
 եւթն սկաւառակ ոսկեղէն՝ լի ցասմամբ Աստուծոյ
 8 կենդանոյ յաւիտեանս յաւիտենից: ⁸ Եւ լցաւ տա-
 ճարն ծխով ի փառացն Աստուծոյ եւ ի զարու-
 թեանց նորա, եւ ո՛չ ոք իշխէր մտանել ի տա-
 ճարն՝ մինչեւ կատարեցան եւթն հարուածքն յեւթն
 հրեշտակացն:

- ԺԶ. — ¹ Եւ լուայ ձայն ի տաճարէն՝ զի ասէր
 ցեւթն հրեշտակսն. երթա՛յք, հեղէ՛ք զեւթն սկաւ-
 2 առակք ցասմանն Աստուծոյ յերկիր: ² Եւ գնաց
 առաջին հրեշտակն եւ եհեղ զսկաւառակն առաջին
 յերկիր. եւ եղեն հարուածք մեծամեծք ի վերայ
 երկրի եւ մարդկան, որք ունէին զգիր գաղանին,
 եւ երկիր պաղին պատկերի նորա:
 3 ³ Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ ի սկաւառակէ
 իւրմէ ի վերայ ծովու. եւ դարձան ջուրքն յա-
 րիւն, եւ ամենայն շունչ կենդանի որ էր ի ծով-
 ու՝ սատակեցաւ:
 4 ⁴ Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ ի սկաւառակէ

5 Յայտնէ յեկեղեցի | 6 Եւ | ի ներքոյ բառիս լուսնայն շաղկ
 գրչաւ եզեալ է՝ ու. ըստ այսմ ընթեռնելի է նաեւ՝ լուսնայն |
 ուղեղն | 7 Եւ | 8 Եւ | ի զարուսթէ |

ԺԶ. — 1 Եւ | 2 Ի վեր | 3 Ի վեր |

իւրմէ ի գետս եւ յաղբերս ջուրց. եւ եղեն արիւնս
⁵ Եւ լուայ ի հրեշտակէն ջուրց՝ զի ասէր. արդար է
 որ էն, եւ է սուրբ, զի այսպէս դատեցաւ. ⁶ վասն
 զի զարիւն սրբոց եւ զարիւն մարդարէից հեզին
 ամբարիշտք, եւ վասն այնորիկ արիւն ետուր դու
 քմպել նոցա՝ ըստ արժանւոյն: ⁷ Եւ լուայ ի սե-
 ղանոյ անտի՝ զի ասէր. այո՛, Տէր Աստուած ամե-
 նակաւ, արդար եւ ճշմարիտ են քո գատաստանքդ:

⁸ Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ ի սկաւառակէ
 իւրմէ ի վերայ արեգական. եւ տուաւ նմա խոր-
 չակահար առնել զմարդիկ հրով. ⁹ եւ տապացան
 մարդիկ ի տապ մեծ, եւ հայհոյեցին մարդիկ զա-
 նուն Աստուծոյ՝ որ ունիցի իշխանութիւն ի վերայ
 հարուածոցս այսոցիկ, եւ ո՛չ ապաշխարեցին եւ
 ետուն փառս Աստուծոյ:

¹⁰ Եւ հինգերորդ հրեշտակն եհեղ ի սկաւա-
 ռակէ իւրմէ ի վերայ աթոռոյ գաղանին. եւ եղեւ
 Թաղաւորութիւն նորա խաւարեալ, եւ ծամէին
 զլեզուս իւրեանց յախտէ ցաւոցն, ¹¹ եւ հայհոյէին
 զԱստուած երկնից ի ցաւոյն իւրեանց եւ յախտէ
 գառնութեանն, եւ ո՛չ ապաշխարեցին:

¹² Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհեղ ի սկաւա-
 ռակէ իւրմէ ի վերայ գետոյն մեծի Եփրատայ.
 եւ ցամաքեցան ջուրքն նորա, զի պատրաստեցէ
 զճանապարհս Թաղաւորին յելիցն արեւու: ¹³ Եւ
 տեսի զի ելանէր ի բերանոյ վիշապին եւ ի բերա-

8 Լուայ | 5բ | այսպէս | 6 Եւ | 7 Լուայ | Գր Եփ | Գաթաթանդ |
 8 ի վեր | 9 ա, (Երկրորդ) | իշխանութիւն | 10 Ժ. զլեզու-
 հաւ | ի փառս | իւրե | 11 Եւ | Գաթաթանդ | 12 Եւ | 13 Եւ |

- նայ գաղանին եւ ի բերանոյ սուտ մարդարէին
- 14 ոգիք երեք անսուրբք՝ իբրեւ զգորտս . ¹⁴ քանզի նոքա էին ոգիք գիւականք, որք առնէին զնշանո եւ երթային տա թագաւորս ամենայն երկրի՝ ժողովել զնոսա ի պատերազմ յաւրն մեծ Աստուծոյ
- 15 ամենակալի . ¹⁵ Բանդի այսպէս ասաց Տէր . ահա գամ ես իբրեւ զգող ի գիշերի . երանի՛ որ իցեն արթունք, եւ պահեսցեն զհանդերձս իւրեանց, զի մի՛ մերկ չըջեսցին, եւ երեւեսցին ամաւթանք իւրեանց . ¹⁶ Եւ ժողովեաց զնոսա ի տեղ մի՛ որ կոչի երրայեցերէն Արգամեզոն, Արտեաւաքնեզոն .
- 17 ¹⁷ Եւ եւթներորդ հրեշտակն հհեղ ի սկաւառակէ իւրմէ ի վերայ աւգոց . եւ ել ձայն մեծ ի տաճարէն եւ յաթոռոյն, առելով եթէ՛ եղեւ կա-
- 18 տարած ամենայնի . ¹⁸ Եւ եղեն փայլատակմունք, ձայնք եւ որոտմունք, եւ եղեւ շարժումն մեծ, որպիսի չիք եղեալ ի սկզբանէ յորմէ հետէ եղեւ մարդ ի վերայ երկրի, ա՛յնպիսի շարժումն մեծ .
- 19 ¹⁹ Եւ ընկզմեցան քաղաքք մեծամեծք, իբրեւ երեք մասունք, եւ քաղաքք ազգաց անկան . եւ մեծն Բաբելոն քաղաք յիշեցաւ առաջի Աստուծոյ, տալ նմա զբաժակ գինւոյ ցասման բարկութեան նորա .
- 20 ²⁰ Եւ ամենայն կզղիք ի փախուստ դարձան, եւ
- 21 լերինք ի միջոյ բարձան . ²¹ Եւ կարկուտ մեծամեծ իբրեւ կշռոյ տաղանդի միով իջանէր յերկնից ի վերայ մարդկան . եւ հայհոյեցին մարդիկ զԱստուած յերկինս՝ վասն հարուածոց կարկտին, զի մեծամեծ էին հարուածք նորա .

14 Եյ | 15 Գր | 16 Երրայեցերէն | 17 ԵԻԵ | 18 Ի Վերա |
 19 Կաթոս երեւ վերապա գրի՝ Կաթոս | Եյ | Գինոյ | Բաբելոն
 Եղայ | 20 Ի ԳԼ | 21 Ի Վերա | ԵԹ | ԵԻԵ |

ԺԷ. — ¹Եւ եկն մի ոմն յեւթն հրեշտակացն՝ ԺԷ
որ ունէին զեւթն բաժակսն, խաւսեցաւ ընդ իո
եւ ասէ. ե'կ այսր, եւ ցուցից քեզ զգատաստան
մեծի պռռնկին՝ որ նստի ի վերայ ջուրց բազմաց,
² ընդ որում պռռնկեցան թագաւորք երկրի, եւ
արքեցան բնակիչք երկրի ի գինւոյ արքեցութեան
պռռնկութեան մուրութեան նորա: ³Եւ ա'ւ տա-
րաւ զիս յանապատ հոգւով: Եւ եղեւ ի վերայ իմ
Հոգի սուրբ. եւ տեսի կին մի՝ զի նստէր ի վերայ
կարմիր գազանի, եւ լի էր անուամբք հայհոյու-
թեան. եւ գազանն զոր տեսի ունէր գլուխս եւթն
եւ պսակս եւթն եւ եղջերս տասն: ⁴Եւ կինն
էր զգեցեալ ծիրանիս եւ կարմիրս, եւ զարդա-
րեալ սսկւով եւ մարգարտով եւ ակամբք պատուա-
կանաւք, ունելով զբաժակ ոսկի ի ձեռին իւրում,
եւ լի էր ամենայն ազտեղութեամբ եւ ամենայն
պղծութեամբ եւ անմաքուր պռռնկութեամբ. ⁵եւ
ի վերայ ճակատու նորա գրեալ անուն. խորհուրդ,
մեծն Բարեւոյն, մայրն պռռնկաց եւ պղծութեանց
երկրի: ⁶Եւ տեսի զկինն արքեցեալ արեամբ սրբոցն,
եւ յարենէ ամենայն վկայիցն Քրիստոսի. եւ զար-
մացայ տեսեալ զնա՝ զարմացումն մեծ: ⁷Եւ ասէ
ցիս հրեշտակն. ընդէ՞ր զարմանաս. ես ասացից
քեզ զխորհուրդ կնոջն եւ զգազանին՝ որ նստի ի
վերայ նորա, որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի
եւթն գլուխս եւ տասն եղջերս: ⁸Եւթն գլուխք

ԺԷ. — 1 ի վեր | 2 ի գինւոյ արքեցութիւն պռռնկութիւն
նորայ | 3 ք | ի վեր (երկր) | հայհոյութիւն | պռռնկութիւն |
4 արքեցութիւն | պղծութիւն | պռռնկութիւն | 5 ի վեր | արքեցութիւն |
6 ի վեր | 7 ի վեր |

- եւ տասն եղջերք գազանին զոր տեսերդ, որ էին
 եւ այլ ո՛չ էն, եւ հանգերձեալ է ելանել յան-
 գնդոց եւ ի կորուստ երթալ. եւ զարմասցին
 ամենեքեան որ ընակեալ են ի վերայ երկրի, որոց
 ո՛չ է գրեալ անուանք իւրեանց ի գիր կենաց՝ ի
 սկզբանէ աշխարհի. զոր տեսանէիր զգազանն՝ զի
 9 էր, եւ չէ՛, եւ որ անցանէր ի կորուստ. ⁹ Այլ
 իմաստուն մտաւք իմասցիս, զի եւթն գլուխն՝
 եւթն լերինք են, ուր կինն նստէր ի վերայ նոցա,
 10 ¹⁰ եւ նոքին թագաւորք են եւթն. եւթն անկան,
 եւ մինն ունի գեռ, եւ այլ միւսն. եւս չէ՛ (չեւ է)
 եկեալ, եւ յորժամ եկեսցէ՝ սակաւ մի ժամանակ
 11 ունի. ¹¹ Եւ գազանն զոր տեսեր՝ որ էր, եւ ո՛չ
 այլ եւս է, եւ նա ութերորդ է, եւ է յեւթանց
 անտի, եւ ի հնդից, եւ ի կորուստ երթալոց է. ¹²
 12 ¹² Եւ տասն եղջերքն զոր տեսեր՝ տասն թագաւ-
 որք են, որոց զթագաւորութիւնն իւրեանց չե՛ւ
 եւս են առեալ, այլ առնուն. եւ կան իշխանք ի
 միում ժամանակի. եւ առնուն նոքա գիշխանութիւն
 13 ընդ գազանին. ¹³ Սոքա ի միարանութիւն գան,
 եւ զգաւորութիւնս իւրեանց եւ գիշխանութիւն գա-
 14 զանին տան. ¹⁴ Սոքա ընդ գառինն պատերազմեա-
 ցին, եւ գառն յաղթեցէ նոցա, զի գառն տէր է
 տերանց եւ թագաւոր թագաւորաց, եւ որք ընդ
 նմա՝ կոչեցեալք են եւ ընտրեալք եւ հաւատա-
 15 ցեալք. ¹⁵ Եւ ասէ՛ցիս. եւ ջուրն զոր տեսերն,
 ուր նստէր պոռնիկն, ժողովուրդք են եւ բազմու-
 16 թիւն, եւ ազգք եւ լեզուք. ¹⁶ Եւ տասն եղջերքն

8 ի վեր | 9 ի վեր | 10 լեւ եւ ի լուսանց յառելեալ | 12 զե-
 րապառնի | 13 ի միարանութի | զսարսի | լիւսանութի | 14 Կ
 է Կրեց | 14 ընտրեալ | 15 բազմութի |

զոր տեսեր, եւ գաղանն, նոքա տեսցեն զպոռնիկն
եւ ատեսցեն զնա, եւ անապատ եւ մերկ արասցեն
զնա, եւ զմարմին նորա կերիցեն, եւ այրեսցեն
զնա հրով. ¹⁷ քանզի Աստուած եզ ի սիրտս նոցա՝
առնել զնա մերկ եւ անապատ, առ ի լինել նոցա
մի կամս, եւ տալ զթագաւորութիւն նորա գաղա-
նին՝ մինչեւ կատարեսցի խորհուրդ եւ բանն Աս-
տուծոյ: ¹⁸ Եւ կինն զոր տեսեր՝ է քաղաք մեծ,
որ ունի զթագաւորութիւն ի վերայ թագաւորու-
թեանց երկրի:

ԺԸ. — ¹ Եւ յետ այսորիկ տեսի հրեշտակ՝ զի ԺԸ
իջնէր ի վերուստ յաթոռոյն Աստուծոյ, որ ունէր
իշխանութիւն մեծ, եւ երկիրս լուսաւորէր ի փա-
ռաց նորա: ² Եւ աղաղակեաց ի ձայն հղաւ՝ ասե-
լով. անկա՛ւ, անկա՛ւ երկրորդ Բաբելոն մեծ, եւ
եղեւ բնակութիւն զիւաց, եւ արգելան այսոց
պղծոց, եւ բանդ պահպանութեան ամենայն ոգւոյ
անարբի եւ ատեցելոյ. ³ վասն զի ի բարկութենէ
զինւոյ պոռնկութեան նորա արբին ամենայն աղքդ,
եւ թագաւորք երկրի՝ որք ընդ նմա պոռնկեցան
եւ վայելցին ի բարութեանց երկրի, եւ վաճառ-
կանք երկրի ի զաւրութենէ բարութեանց նորա
մեծացան: ⁴ Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ զի ասէր.
եւէ՛ք ի միջոյ դորա, ժողովուրդ իմ, զի մի՛ հա-
զորդիցիք մեղաց դորա, եւ մի՛ զհարուածո դորա

16 ըս երկր. ի լուսնոց յաւելեալ | 17 Եփ | Վեփուսութիւն | Եյ |
18 Վեփուսութիւն ի վերս Բեփուսութեան | ԺԸ. — 1 Եյ | Իշխ-
նութիւն | 2 Բեփութիւն | Գեփութիւն | Գոյ | 3 Գիւոյ Գեփութիւն |
Բեփութիւն | 4 Եսա |

- 5 ընդունիցիք. ⁵ զի հասին կցեցան մեղք դորա մին-
 չեւ յերկինս, եւ յիշեաց Աստուած զամբարշտու-
 6 թիւնս դորա, ⁶ եւ հատուցէ նմա որպէս հա-
 տոյցն ձեզ. եւ առցէ դա երկպատիկ՝ ըստ դոր-
 7 նեցէ՛ք դմա կրկին: ⁷ Եւ ո՛րչափ փառաւորեաց
 զինքն եւ վերարկեաց զերկիր եւ խայտաց, ա՛յն-
 չափ հատուցէ՛ք դմա տանջանս եւ սուգ. զի ի
 որտի իւրում ասէր թէ՛ յամենայն ժամ թա-
 դաւորեցից, եւ ո՛չ նստայց ի գծոխս յաւիտեան,
 եւ այրի ո՛չ եւս եղէց, եւ զսուգ ո՛չ տեսից:
 8 ⁸ Վասն այնորիկ ի միում աւուր եկեսցեն ի վերայ
 դորա հարուածք ամենայն եւ տանջանք, մահ եւ
 սուգ, եւ սով եւ սուր, եւ հուր՝ եւ այրեսցէ
 զդա. վասն զի հզաւր է Տէր Աստուած՝ որ դա-
 տեցաւն զդա:
 9 ⁹ Եւ լայցեն եւ կոծեսցին թագաւորք երկրի
 ի վերայ դորա, որք ընդ դմա պոռնկեցան, եւ
 յիրարկ խաղասցեն, եւ հեծեսցեն՝ յորժամ տես-
 10 ցեն զծուխ կիզման դորա. ¹⁰ եւ ի հեռաստանէ
 կալով՝ մինչ չեւ հասեալ իցէ՛ յողուոց հանիցեն
 վասն երկեղի տանջանաց դորա, եւ ասասցեն.
 վա՛յ, վա՛յ, քաղաք մեծ, Բաբելոն քաղաք հզաւր,
 զի ի միում ժամու եկին հասին դատաստանք քո:
 11 ¹¹ Եւ վաճառականք քո երկրի, եւ որք վայելցին
 ի քէն, լայցեն ի վերայ քո, զի զբռն նոցա ո՛չ
 12 ոք գնէ. ¹² եւ շահք որ ի քէն ո՛չ եւս իցէ, այլ
 ամաւթով ընդ վայր կացցեն մթերք ոսկւոյ եւ

5 Եփ | 6 Դպեօ | 7 Բէ | Էւեյ | 8 Ի վեր | Գր Եփ | 9 Ի վեր |
 10 Եփոյ | 11 Բեւե | Եւ ոք գնէ | 12 Եփ |

արծաթոյ եւ ականց պատուականաց եւ մարգար-
տից եւ բեհեզոյն եւ ծիրանւոյ եւ կապուտի եւ
որդան, եւ ամենայն փայտ խնկոց, եւ ամենայն
անաւթ փղոսկրեայ, եւ ամենայն պատուական ա-
նաւթ՝ ի փայտէ պատուականէ եւ ի պղնձոյ եւ
յերկաթոյ եւ կճոյ, ¹³ եւ կինամոն եւ ամենայն ¹³
խունկ եւ եւզ եւ կնգրուկ լիբանէս եւ գինի եւ
ձէթ եւ նաշիհ եւ ցորեան, եւ ստացուածք ամե-
նայն, արջառ եւ ոչխար, եւ ձիոյ եւ կառաց, եւ
ամենայն ինչ որ վայել է մարմնոյ եւ ոգւոյ մար-
դկան. ¹⁴ եւ ամենայն ցանկութիւն անձինքն գնաց ¹⁴
ի քէն, եւ ամենայն լուսափայլ վայելչութիւն քո,
պարարտ եւ գէր եւ սպիտակ կորեաւ ի քէն, եւ
ո՛չ եւս գացես զայդ. ¹⁵ եւ ամենայն շահավա- ¹⁵
ճառք այսոքիկ մեծացեալք՝ ի քէն ի բաց կայցեն,
ի հեռաստանէ կալով վասն երկեղի եւ տանջանաց՝
լալով եւ սուգ առնլով ¹⁶ ասասցեն. վա՛յ, վա՛յ, ¹⁶
քաղաք մեծ, որ զդեցեալ էիր բեհեզս եւ ծիրա-
նիս եւ որդան, եւ զոսկէզաւծո, եւ քարինս պա-
տուականս եւ մարգարիտս, զի ի միում աւուր
ասպականեցաւ այսչափ մեծութիւն քո. ¹⁷ եւ ամե- ¹⁷
նայն նաւավար, եւ ամենայն որք ի տեղիս տեղիս
նաւեն, եւ նաւազք, եւ որք միանգամ գործովք
գործեն, ի հեռաստանէ կայցեն լալով, ¹⁸ եւ աղա- ¹⁸
ղակեսցեն՝ տեսանելով զծուխ կիզման նորա, ասե-
լով. ո՞նման է քաղաքիս այսմիկ մեծի. ¹⁹ եւ ¹⁹
արկցեն հող ի վերայ գլխոց իւրեանց, եւ գուժե-
լով ձայնիւ մեծաւ՝ լալով եւ ողբալով ասասցեն.

Ժիւնոյ | Ժուլիտոյ | 13 յէթ | Դոյ | 14 յօկտեմբ | Էյնյուլի |
16 Գեորգի |

- վա՛յ, վա՛յ, քաղաք մեծ, որով ամենեքեան մեծա-
նայաք՝ որք ունէաք նաւս ի ծովու, վասն պա-
տուականութեան նորա, զի ի միում ժամու ա-
- 20 պականեալ կործանեցաւ: ¹⁹ Ուրախ լինո՛ւք ի վե-
րայ, երկինք եւ սուրբ առաքեալք եւ սուրբ մար-
գարէք, զի գատեցաւ Աստուած զգառաստան ձեր
ի գմանէ:
- 21 ²⁰ Եւ ա՛ռ հրեշտակն մի քար մեծ հզաւր իբրեւ
զերկան, եւ ընկէց ի ծով՝ ասելով. այսպէս յար-
ձակմամբ անկցի Բաբելոնն քաղաք մեծ, եւ այլ
- 22 ո՛չ եւս դոցի: ²¹ Եւ ձայն քնարերգուաց եւ երա-
ժշտականաց եւ փողահարաց եւ թմբկի այլ ո՛չ եւս
- 23 լուիցին ի քեզ, ²² եւ լոյս ճրագի եւ ձայն երկանի
այլ ո՛չ եւս երեւեսցի ի քեզ, եւ ձայն փեռայի եւ
հարսին այլ ո՛չ եւս լուիցի ի քեզ. եւ վաճառա-
կանք քո՝ եւ փառաւորք եւ մեծամեծք երկրի, որ
զուարճացեալ էին ի քեզ. վասն զի կախարդու-
թեամբ գեղատուրեան քո մոլորեցան ամենայն
- 24 տղինք, ²³ եւ ի քեզ ամենայն արիւն մարգարէից
եւ սրբոց գտաւ, եւ ամենայն դրեւոցն յերկիր
կենդանեաց:

ԺԹ. — ¹ Եւ յետ այսորիկ լուայ ձայն մեծ
բազմութեան յերկինս՝ ասելով. ալէլուիա, փրկու-
թիւն եւ փառք եւ պատիւ եւ զաւրութիւն Աս-
2 տուծոյ մերում. ² զի ճշմարիտ եւ արդար են գա-
ռաստանք նորա, զի այսպէս գատեցաւ զգառաս-

19 պատգմութիւնք | 20 ի վեր | 21 (երկրին) | 22 | 21 ընդ |
այսպէս | 23 խաղաղութիւնք | ԺԹ. — Լուս | Բաշ-
խմութիւնք | 24 լուսայ | 25 | 2 պատգմութիւնք |

տան իւր մեծ՝ զպոռնիկն զայն որ ապականեաց
 զերկիր ի պոռնկութեան իւրում, եւ խնդրեաց
 զվրէժ արեան ծառայից իւրոց ի ձեռաց նորա :
 Եւ կրկին անգամ աւրհնեցին եւ ասացին. ալէ- 3
 լուիա, եւ ծուխ նորա ելանէր յաւիտեանս յաւի-
 տենից յերկինս : Եւ անգամ ի վերայ երեսաց 4
 իւրեանց քսան եւ չորս ծերքն եւ չորք կենդա-
 նիքն, եւ երկրպագեցին Աստուծոյ՝ որ նստէրն ի
 վերայ աթոռոյն փառաց, տսելով. ամէն, ալէլուիա :
 Եւ ձայն յաթոռոյն ելանէր՝ տսելով. աւրհնեցէ՛ք, 5
 աւրհնեցէ՛ք զԱստուած ամենայն ծառայք նորա,
 եւ որք երկնչիք ի նմանէ, փոքունք եւ մեծամեծք :
 Եւ լուայ ձայն իբրեւ բազմութեան մեծի, իբրեւ 6
 զձայն Զուրց բազմաց, իբրեւ զձայն Հզաւր որսա-
 մանց, գովելով եւ տսելով. ալէլուիա, վասն զի
 Թադաւորեաց ի մեզ Տէր Աստուած մեր ամենա-
 կալ : 7 Խնդամք եւ ցնծամք եւ տամք զփառս
 անուան նորա, վասն զի կրկին եկն որ էրն, եւ
 եմուտ ի Հարսանիս իւր գառն, եւ կին՝ Հարսն
 նորա պատրաստեաց զինքն. 8 եւ տուաւ նմա՝
 զի արկցէ զնովաւ բեհեզս սպիտակս եւ սուրբս
 եւ լուսափառս. քանզի բեհեզն արդարութիւնք
 սրբոց են : 9 Եւ մի յերիցանցն ասէ ցիս. գիտեա՛
 զայս. երանելիք են ամենեքեան որ կոչեցեալք են
 յընթրիս Հարսանեաց գառինն : Եւ գարձեալ ասէ
 ցիս. այս բանք արդարութեան եւ ճշմարիտք են

3 ալէլուիայ | 4 ի վեր (առջ.) | 5 | ալէլուիայ | 6 զնծ |
 6 լուս | Բաղնի | ալէլուիայ | 7 Եւ երկր. ի լուսանցս
 յաւելեալ | 8 Եւ | 9 Գիտեայ | Գիտեալ |
 Կարանեաց գրեալ 6 ի վերայ գառինն | Կարանի |

- 10 Աստուծոյ : ¹⁰ Եւ ես անկեալ առաջի ոտից նորա՝
երկիր պագի նմա : Եւ ասէ ցիս . անոա՛, մի՛ ան-
կանիր առաջի իմ, քանզի ես ծառայակից քո եմ
եւ եղբարց քոց՝ որք ունին զվկայութիւնն Յիսուսի
Պրիստոսի . Տեառն Աստուծոյ միայն երկրպագեա՛ .
քանզի հաստատութեամբ Տեառն Յիսուսի է տե-
սիլդ եւ մարգարէութիւնդ . զի վկայութիւն Յի-
սուսի է Հոգին սուրբ որ ի մարգարէսն է :
- 11 ¹¹ Եւ տեսի զերկինս բացեալ , եւ ահաւասիկ
ձի մի սպիտակ , եւ որ հեծեալն էր ի նմա՝ կոչէր
Հաւատարիմ՝ եւ Ճշմարիտ , եւ արդարութեամբ
- 12 դատի եւ պատերազմի : ¹² Եւ էին աչք նորա իբրեւ
զլահա հրեղէնս , եւ ի վերայ գլխոյ նորա պսակ
բազում , անուանս ունելով գրեալս , զորս ո՛չ ոք
- 13 կարէ գիտել՝ բայց միայն ինքն . ¹³ եւ արկեալ էր
զլարեաւ հանդերձ զանկեալ արեամբ , եւ կոչէր
- 14 անուն նորա՝ Բան Աստուծոյ : ¹⁴ Եւ զաւրավարք
երկնից եւ զաւրք երկնից զհետ նորա երթային
ձիաւք սպիտակաւք , զգեցեալք բեհեզս սուրբս եւ
- 15 սպիտակս : ¹⁵ Եւ ի բերանոյ նորա ելանէր սուր
սրեալ , զի նովաւ հարցէ զազինս . եւ նա հովուեսցէ
զնոսս գաւազանաւ երկաթեաւ , եւ նա կոխեսցէ
զնոսս իբրեւ զհնձանս գինւոյ ցամամն բարկու-
- 16 թեան Աստուծոյ ամենակալի : ¹⁶ Եւ ի վերայ զգես-
տու նորա , եւ ի վերայ իրանաց նորա , եւ ի
վերայ աջոյ ձեռին նորա , եւ ի վերայ աջոյ բազկի

այ | 10 աւայ | Ղլայութիւն յի 7ի Գն այ | Երկրպագեալ | հաստատութի
Գն յի | Գեօլւ | մարգարէութիւն | Ղլայութի յի | ԳԲ | 11 արդա-
րութի | 12 էին | ի վեր | Գլխու | 13 այ | 14 ԳԲ | 15 ԳԲ .
նոյ | այ | 16 ի վեր (չորեքեան) |

նորա գիր գրեալ՝ Թագաւոր Թագաւորաց եւ տէր տերանց :

¹⁷ Եւ տեսի ա՛յլ հրեշտակ՝ որ կայր ի վերայ 17 արեգական, եւ ազազականաց ի ձայն մեծ՝ ասե- լով ամենայն հաւուց Թռուցելոց ընդ մէջ երկնից . եկա՛յք ժողովեցարո՛ւք յընթրիս ի մեծ աւրո Աս- տուծոյ, ¹⁸ եւ կերթի՛ք զմարմինս Թագաւորաց, եւ 18 զմարմինս հղաւրաց, եւ զմարմինս երթվարաց եւ հեծելոց ի նոսա, եւ զմարմինս ամենայն ազատաց եւ ծառայից, զփոքունց եւ զմեծամեծաց : ¹⁹ Եւ 19 տեսի զգազանն եւ զամենայն Թագաւորս երկրի եւ զղաւրս նոցա ժողովեալ՝ առնել պատերազմ ընդ այն որ հեծեալն էր ի ձին սպիտակ՝ եւ ընդ զաւրս նորա : ²⁰ Եւ տեսի զի ըմբռնեցաւ գազանն, եւ որ 20 ընդ նմա սուտ մարգարէն՝ որ առնէր զնշանս ա- ռաջի նորա, զորս մոլորեցոյց եւ ետ առնուլ զգիրս գազանին՝ եւ զերկրպագուս պատկերի նորա . կեն- գանւոյն արկ զնոսա ի լիճ հրոյն այրեցելոյ ծըծմ- բով : ²¹ Եւ այլքն մեռան ի սրոյ հեծելոյն, որ 21 ելանէր ի բերանոյ նորա . յորմէ ամենայն Թռչունք կերակրեցան (յագեցան) ի մարմնոյ նոցա :

Ի. — ¹ Եւ տեսի ա՛յլ հրեշտակ զի իջանէր յեր- Ի կնից, եւ ունէր զփականս գծոխոց եւ շղթայս մեծ ի ձեռին իւրում : ² Եւ ունէր զվիշապն մեծ, 2 զաւճն առաջին, որ է այս ինքն բէկզզբուղ եւ սատանայ, եւ կապեաց զնա հազար ամ. ³ եւ արկ 3

Գր | 17 Էդ ԴՂ | յԵրթիւ | Եյ | 19 Ղաւրս (ժիկս Ղաւրս) | 20 ինքանոյն | Ժլծիւ | 21 Եր (ժիկս Եր) | զինքանոյն բուն իսկ գրիչն ուղղէ՝ յագեցան, ժիկս ինքն գրելով ի լուսանցս՝ յագ | Ի. — 2 օտարան |

զնա յանդունդս գծոխոց, եւ փակեաց եւ կնքեաց
զնա, զի այլ մի՛ եւս մոլորեցուցէ զհեթանոսս,
մինչեւ ի կատարել հազար ամին. եւ յետ այնորիկ
լուծցէ զնա սակաւ մի ժամանակս:

4 ⁴ Եւ տեսի աթոռս, եւ նստան ի վերայ նոցա.
եւ դատաւորութիւն տուաւ նոցա՝ ընտրել զհո-
գիս լաւացն ի վկայութիւն Յիսուսի, վասն բանին
Աստուծոյ. սոքա են որք ո՛չ երկրպագեցին զազա-
նին եւ ո՛չ պատկերի նորա, եւ ո՛չ առին զգիր
նշանի ի վերայ ճակատու իւրեանց, եւ ո՛չ ի վե-
րայ աջոյ ձեռին իւրեանց. սոքա են որ կացին

5 մինչեւ ի հազար ամս: ⁵ Եւ յետ այնորիկ ի մեռե-
լոց ո՛չ ոք եկաց, մինչ ի կատարել հազար ամին:

6 Այս է յարութիւն առաջին: ⁶ Երանի՛ սրբոցն՝ որք
ունիցին բաժին ի յարութեանն առաջնում. ի վե-
րայ սոցա երկրորդ մահ՝ ո՛չ ունի իշխանութիւն,
այլ են քահանայք Աստուծոյ եւ Տեառն Յիսուսի
Քրիստոսի, եւ թագաւորեսցեն ընդ նմա հազար
ամս:

7 ⁷ Եւ յետ հազար ամին լուծցէ զսատանայ, եւ

8 հանցէ ի բանդէ անգի. ⁸ ելցէ եւ մոլորեցուցէ
զազգս ամենայն՝ ընդ չորս կողմանս երկրի. եւ
զԳոգ՝ եւ զՄազոգ առցէ ի ձեռն՝ ժողովել նոքաւք
զամենայն զաւրս ի պատերազմ, որոյ թիւ նոցա

9 իբրեւ զաւազ ծովու անհամար: ⁹ Եւ ելցեն ի լայ-
նութիւնս երկրի, եւ պատեսցեն շուրջ զբանակս

4 ի վեր (երեքն) | գաղաղութի | յի | ա, | 8. յարմի |
6 քրոյն | ի յարմի | ի վեր | ի վանութի | ա, | 9. յի յի |
7 զազգս | 8 ամենայն գրեւ է ի ներքոյ տողն | 9 ի լայ-
նութիւն |

սրբոց եւ զքաղաքին սիրելւոյ. եւ ինչէ հուր ցեր-
կնից եւ կերիցէ զնոսա, ¹⁰ եւ զզաւրագլուխ նոցա ¹⁰
զսատանայ՝ որ մոլորեցոյց զնոսա, եւ արկցէ զնոսա
ի ծովն հրոյ եւ ծըծմբոյ, ուր էր գազանն եւ ոռտ
մարգարէն, եւ չարչարեսցեն զտիւ եւ զքիշեր
յաւիտեանս յաւիտենից :

11 Եւ տեսի աթոռ մի մեծ եւ սպիտակ, եւ
 ի վերայ նորա նստեալ, յորմէ երեսաց եւ յահէ
 նորա երկնջէին եւ փախչէին երկինք եւ երկիր,
 եւ տեղի ո՛չ գտաւ նոցա: 12 Եւ տեսի զմերժեալս
 եւ զմեծամեծս եւ զմեռեալս, որք կային առ տ-
 Թոռոյն. եւ գիրք բանային իւրաքանչիւր գործոց,
 եւ ա՛յլ գիրք բանային, որոց անուանք նոցա
 գրեալ են ի գալուսթիւն կենաց. եւ գատատառն
 եղև մեռելոցն ի գիրս՝ ըստ գործոց իւրաքան-
 չիւրաց: 13 Եւ ետ ծով ի բաց զմեռեալս իւր՝ որ
 ի նմա էին: 14 Եւ մահ եւ գծաբք մատնեցան ի
 լին հրոյն: Այս է մահ երկրորդ: 15 Եւ որ ոք ո՛չ
 գտցի ի գիր կենաց գրեալ՝ անկցի ի լին հրոյն:

ԻԱ. — ¹Նւ քաղաքն սուրբ Երուսաղէմ երեւ- ԻԱ.
էր։ Նւ տեսի երկինս նոր եւ երկիր նոր. քանզի
առաջին երկինք եւ երկիր էանց, եւ ծով այլ ո՛չ
եւս երեւէր։ ²Նւ քաղաքն նոր՝ սուրբն Երուսա- 2
ղէմ երեւէր. եւ տեսի զի իջանէր յերկնից առ ի
յԱստուծոյ հարսն զարգարեալ եւ պաճուճեալ,
տուաւ առն իւրում։ ³Նւ լուայ ձայն յերկնից՝ զի 3

10 ጊዛውን | 11 ት ሆኖ | ተግባራት |
 12 ትኩስ | ተግባራት (ጠቅላይ) | ት ግዛውን | ከዚህ - 1 ሆኖ |
 2 ሆኖ ትግባራት | ጠቅላይ | 3 ግዛው | ትግባራት |

- առէր. ահաւասիկ խորանն Աստուծոյ ի մէջ մար-
դկան, եւ բնակեացէ խառն ընդ նոսա, եւ նոքա
ժողովուրդ նորա ընդ նմա, եւ նա Աստուած նոցա:
- 4 Եւ ջնջեացէ զամենայն արտաւոր յաջաց նոցա, եւ
մահ այլ ո՛չ եւս տիրեացէ ի վերայ նոցա, ո՛չ
սուգ եւ ո՛չ աղաղակ, ո՛չ ցաւք եւ ո՛չ հոգք այլ
ո՛չ եւս պատահեացէ նոցա. զի փախաւ եւ մեր-
- 8 ժեցաւ յերեսաց նոցա: Եւ ասէ ցիս որ նստէին
ի վերայ աթոռոյն. ահաւասիկ առնեմ զամենայն
նոր: Եւ ասէ ցիս. գրեա՛, զի այս բանք հաւատա-
- 6 րիմք եւ ճշմարիտք են: Եւ ասէ. եղէ ես այր
եւ քէ, ի սկզբանէ. եւ առ յապայսն եւ յաւի-
տեանս ես եմ. եւ որք են ծարաւիք՝ տայց նոցա
յաղքերականց ջուրց կենդանութեան ըմբել ձրի:
- 7 Եւ որ ոք գտցի յաղթող՝ ժառանգեացէ զամենայն
զայս. եւ ես եղէց նոցա յԱստուած, եւ նոքա
- 8 եղիցին իմ ժողովուրդ: Եւ դարձեալ վասն թե-
րահաւատիցն եւ պղծոցն սպանողաց եւ պռռնկաց
եւ կախարդաց եւ գեղատուաց եւ կռապաշտից,
եւ ամենայն ստոց ամբարշտաց, որոց բաժինն իւ-
րեանց է լինն, այրեցումն հրով եւ ծրծմբով, որ
է մահն երկրորդ:
- 9 Եւ եկն առ իս մի յեւթն հրեշտակացն՝ որք
առնէին զեւթն սկաւառակսն լցեալս եւթն վախճա-
նաւ կատարածովք. խաւսեցաւ ընդ իս եւ ասէ.
- 10 ե՛կ՝ ցուցանեմ քեզ զհարսն եւ զկին գառինն: Եւ
ա՛ռ տարաւ զիս ի լեառն մի բարձր եւ մեծ,
Հոգւով սրբով, եւ եցոյց ինձ զքաղաքն սուրբ՝ զվե-

այ | Եթ | 4 ի վեր | 5 ի վեր | 6 Եւդանութի | 7 Եւդան
Եւդան | Եթ | 8 Ժողովուրդ | 9 Եւդան | 10 Եթ |

րինն Երուսղէմ, զլեառն խաղաղութեան, զի իջա-
 նէր յերկնից առ ի յԱստուծոյ ամենակալէ, ¹¹ եւ
 ունէր զփառս Աստուծոյ. եւ էր ի նմա լուսաւո-
 րութիւն՝ նմանեալ ականց պատուականաց, ականց
 յասպիս՝ որ սառնափայլեալ լուսաւորէր. ¹² եւ էին
 պարիսպք նորա մեծ, եւ աշտանակք՝ բարձունք,
 եւ ունէր յինքեան դրունս երկոտասան, եւ ա-
 նուանք իւրաքանչիւր ի վերայ դրանցն գրեալ
 էին, ըստ երկոտասան անուանց ցեղիցն Իսրայելի:
¹³ Յարեւելից կողմանէն դրունք երեք, եւ յարեւ- ¹³
 մտից կողմանէն դրունք երեք, եւ ի հարաւոյ կող-
 մանէն դրունք երեք, եւ ի հիւսիսոյ կողմանէն
 դրունք երեք: ¹⁴ Եւ պարիսպք քաղաքին էին հի- ¹⁴
 մունք երկոտասան, ըստ անուանց առաքելոց գա-
 աինն: ¹⁵ Եւ որ խաւսէրն ընդ իս՝ ունէր չափ ¹⁵
 ոսկի ի ձեռինն իւրում, զի չափեացէ զքաղաքն եւ
 զդրունս նորա եւ զպարիսպ նորա: ¹⁶ Եւ էր նիստ ¹⁶
 քաղաքին չորեքկուսի. եւ որչափ երկայնութիւն
 նորա՝ նոյնչափ լայնութիւն նորա: Եւ չափեաց
 զքաղաքն չափովն. եւ էր չափ երկայնութեան
 նորա երկոտասան հազար. ասպարէզ. եւ լայնութիւն
 նորա եւ բարձրութիւն միաչափ: ¹⁷ Եւ չափեաց ¹⁷
 զպարիսպ նորա՝ հարիւր քառասուն եւ չորս կան-
 դուն, ըստ չափոյ մարդկան՝ որ է հրեշտակի:
¹⁸ Եւ շինած պարսպաց նորա՝ յականց յասպիս, եւ ¹⁸
 քաղաքն յոսկւոյ սրբոյ՝ նման սուրբ եւ սպիտակ

Եւ | Իսղաղութիւն | առ ի յայ | 11 այ | 12 յինքան | Իւ |
 13 Գրեւն (աւջ) | չորեքն «երեք» թուագրով գրին պայտե-
 : Գ: | յարեւել | 16 արեւել-սի | երկայնութիւն | լայնութիւն (երեքքն) |
 երկայնութիւն | երկոտասան | ասպարէզ | բարձրութիւն | 18 Եւ |

- 19 ապակւոյ: ¹⁹ Եւ Հիմունք քաղաքին՝ յամենայն ականց
պատուականաց. Հիմն առաջին պարսպին՝ յապիս,
երկրորդն՝ չափիզա, երրորդն՝ գտնազմ, չորրորդն՝
20 զմրուխտ, ²⁰ հինգերորդն՝ եղեգնաքար, վեցերորդն՝
սարդիոն, եւթներորդն՝ ոսկէքար, ութերորդն՝
բիւրեղ, իններորդն՝ տպաշինովն, տասներորդն՝
դահանակ, մեասասներորդն՝ յակինթ, երկոտասա-
21 ներորդն՝ կարկեհան: ²¹ Եւ էին երկոտասան դրունք
յերկոտասան մարգարտաց՝ միաձեւ. եւ իւրաքան-
չիւր դրունքն էին մի մի դուռն ի միոյ միոյ մար-
գարտէ. եւ միջոց քաղաքին յոսկւոյ սրբոյ. եւ
մաւառ առ դրամքն ճառագայթազոյն սպիտակ ի-
22 բրեւ գրիւրեղ: ²² Եւ տաճար ո՛չ տեսի ի նմա,
քանզի Տէր Առտուած ամենակալ տաճար էր նորա,
եւ Փառն միածին Որդին Աստուծոյ՝ ոեղան սրբու-
23 թեան: ²³ Եւ քաղաքին չէ՛ ինչ պէտք արեգական
եւ լուսնի՝ եթէ լուսաւորեսցեն զնա. քանզի փառքն
Աստուծոյ լուսաւորէին զնա յամենայն ժամ, եւ
24 ճրագ նորա՝ էր Փառն Աստուծոյ: ²⁴ Եւ դնային
հեթանոսք ի լոյս նորա, եւ թագաւորք երկրի
25 լուսազգեստք լինէին ի փառաց նորա. ²⁵ Եւ դրունք
նորա ո՛չ փակէին, այլ բաց կային հանապազորդ.
26 Եւ գիշեր ո՛չ եւս լինէր ի նմա, ²⁶ բայց միայն
լուսաւորութիւն եւ փառաւորութիւն եւ պատուա-
կանութիւն՝ քան զամենայն ականց պատուականաց:
27 ²⁷ Եւ մի՛ մտցէ անդ ամենայն չարակամ, զի մի՛
պղծեսցէ զնա ստութեամբ իւրով, բայց միայն

աղախ | 20 յ-իւր | ի-դիւն | 21 երկոյստան | 22 Եւ Եւ |
23 Եւ | 23 Եւ | Եւ | 24 (Երկրորդն) | Եւ | 25 Եւ-
ստաւորութիւն | ի-տաւորութիւն | զապուովեմութիւն | 27 Եւ Եւ |

մացեն ի նա՝ որոց անուանք նոցա գրեալ են ի գաղութիւն կենաց Գառինն Որդւոյն Աստուծոյ:

ԻԲ. — ¹ Եւ եցոյց գետ ջուրց կենդանութեան՝ ԻԲ
լուսաւոր սառնագոյն, որ ելանէր յաթոռոյն Աս-
տուծոյ. ² եւ գնայր ի մէջ հրապարակաց նորա. ²
եւ զեզերս գետոյն ունէր ծառ կենաց, որ բերէր
պտուղ երկոտասան անգամ, ըստ միոյ միոյ ամսոյ
տայր զպտուղն իւր. եւ տերեւ ծառոյն էր բժշ-
կութիւն հեթանոսաց: ³ Եւ յամենայն ծառոց՝ յոր- ³
մէ ուտէին՝ էին աւրհնեալք. եւ անէծք անդ ո՛չ
եւս էին. զի աթոռն Աստուծոյ եւ Գառին նորա
էր ի նմա. եւ ծառայք Աստուծոյ պաշտէին զնա.
⁴ Եւ էր անուն նորա գրեալ ի վերայ ճակատու ⁴
նոցա: ⁵ Եւ գիշեր այլ ո՛չ եւս լինէր ի նմա, ⁵
եւ ջէին ինչ անդ պէտք ճրագի լուսոյ եւ ո՛չ
արեգակն, վասն զի Տէր Աստուած լուսաւորէր
զամենեւեան. եւ թագաւորէին յաւիտեանս յաւ-
իտենից: ⁶ Եւ ասէ ցիս. այս բանք են Աստուծոյ ⁶
հաւատարիմք եւ ճշմարիտք. եւ Տէր Աստուած
որ սուրբ Հոգւովն իւրով եցոյց մարգարէիցն իւ-
րոց եւ առաքելոցն ի ձեռն հրեշտակացն՝ ցուցա-
նել ծառայիցն իւրոց որ ինչ լինելոց էր առ յա-
պայսն: ⁷ Ահաւասիկ եկն եհաս վաղվազակի: Երա- ⁷
նելիք են որք լուիցեն զբանս զրոյս մարգարէու-
թեանս այսոցիկ:

⁸ Փանգի ես Յոհաննէս լուայ եւ տեսի զայս ⁸:

Ի նոյ | Ի Գաղութի | Եյ | ԻԲ. — 1 Ենդանութի | Եյ |
2 Գնայր ի մէջ | Բնայր | 3 Էին (առջ) | Եյ (երկոյցն) |
Երայ | 4 Ի վեր | 5 Գեղ | Գե | Եմիւն | 6 Եյ | Գե
Եթ | Եթ | 8 Եւս (երկոյցն) |

- ամենայն . եւ յորժամ լուայ եւ տեսի , անկանէի
 եւ երկիր պազանէի հրեշտակին՝ որ ցուցանէր ինձ
 9 զայս ամենայն : ⁹ Եւ ասէ ցիս . այր դու , մի՛ ան-
 դանիր դու առաջի իմ եւ երկիր պազաներ ,
 քանզի ես ծառայակից քո եմ եւ եղբարց քոց՝
 որք մարգարէացան եւ պատմեցին զբանս դրոյս
 10 այսորիկ . Աստուծոյ երկիր պազ : ¹⁰ Եւ ասէ ցիս
 դարձեալ . մի՛ կապեր եւ կնքեր զբանս մարգարէ-
 ութեան դրոյս այսորիկ . քանզի ժամանակ սորա
 11 մերձ է : ¹¹ Որ ամպարչտելոցն իցէ՝ ամբարշտեացի ,
 եւ որ աղտեղանալոցն իցէ՝ աղտեղացի , եւ որ
 արդարանալոցն իցէ՝ արդարացի , եւ որ սրբելոցն
 իցէ՝ սրբեացի :
 12 ¹² Ահա գայ վաղվազակի վարձահատոյցն , եւ
 վարձք իւրաքանչիւր առաջի նորա , եւ հատուցէ
 13 իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր : ¹³ Ես եմ այր , եւ
 ես եմ քէ , ասէ Տէր յաւիտեանս . ես եմ առաջին ,
 եւ ես եմ վախճան , ես եմ սկիզբն , եւ ես եմ
 14 կաաարած : ¹⁴ Երանելիք են որք կատարեն զաւ-
 րէնս նորա . նոքա ունին իշխանութիւն՝ ուտել ի
 ծառոյն կենաց եւ մտանել ընդ դրունս քաղաքին
 15 լուսոյ : ¹⁵ Այլ ելցեն արտաքս շունք եւ դեղատուք
 եւ կռապարիշտք , սպանողք եւ պոռնիկք շնացողք ,
 եւ ամենեքեան ոյք դնան եւ խաւսին ստութեամբ :
 16 ¹⁶ Ես Յիսուս Քրիստոս առաքեցի զհրեշտակ իմ՝
 վկայել զայս ամենայն յեկեղեցիս : Ես եմ արմատն
 17 եւ զաւակն Ագամայ , եւ աստղն առաւաւտին . ¹⁷ եւ
 Հոգին սուրբ եւ Փեսայն որ գալոցն եմ . եւ որ ոք

9 գաւաիւր | 10 հարգարիւթի | 11 ամպարչտելոցն | քէ-ցի |
 12 գա | 13 քէ | 14 իշխանութի | 16 յս ք | ագամ | 17 քէ |

Ժարաւի իցէ եւ կամիցի գալ առ իս՝ եկեսցէ եւ արբցէ զջուրն կենաց ձրի։

¹⁸ Վկայեմ ես ամենայնի՝ որ լսէ զբանս մար- 18
գարէութեան գրոյս այսորիկ. զի մի՛ ոք յաւելու-
ցու ի սա, եւ մի՛ ոք պակասեցուցէ ի սմանէ.
եթէ ոք յաւելուցու ի սա, յաւելցէ եւ բազմացուս-
ցէ Աստուած ի վերայ նորա զհարուածս ամենայն՝
որ գրեալ է ի գիրս յայսոսիկ. ¹⁹ եւ եթէ ոք պա- 19
կասեցուցէ եւ հանցէ ի բանից մարգարէութեան
գրոյս այսորիկ, պակասեցուցէ եւ հանցէ Աս-
տուած զբաժինն նորա ի ծառոյն կենաց եւ ի քա-
ղաքէն սրբոյ, որ գրեալ է ի գիրս յայսոսիկ։

²⁰ Ասաց որ վկայեաց զայս ամենայն. այո՛, 20
գամ ես վաղվաղակի։

Յովնաննու եւ անետարանցի
եւ աղակերտի Տեառն Յայտնութիւն
ի Պատմոս կղզւոջ, զոր ետես։

Յւրի | 18 է | հոգեւորէ | էի | յաւելուցու. ի լուսանցս
գրեալ էսէ. ըստ այսմ ընթեռնելի եւ՝ յաւելե | 20 ի վեր |
19 էի | հոգեւորէ | 20 | ի հաղթէ |
Յովնան | Գն յայտնութի | իշխէ

39015 050 026 437

ՈՒՂՂԵԼԻՔ

ԷՁ	ՏՈՂ		ՍԽԱԼ	ՈՒՂՂՄ
86	12	ի վերուստ	Համեմատէ	Համեմատեա
140	10	»	ակնադէղ	ակնադէղ
163	10	ի ներքուստ	ուր Լ գնէ՝	ուր Թ գնէ՝
171	7	»	վաղաճասուկ	վաղաճասուկ
307	12	»	նոյնպէս	նոյնպէս
310	10	ի վերուստ	արհնեցէք	արհնեցէք
378	9	»	ծածկեցէ՛ց	ծածկեցէ՛ք
388	5	»	լուսին	լուսին

466

8687 U. 30. 2

8687 A. — b. " 6.

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 06710 5679

The HF Group

Indiana Plant

T 082601 2 78 00

1/23/2007

